UNIVERSITETI I SHKODRES
LUIGJ GURAKUQI
BIBLIOTEKA
NR INV 5038

STRIS S'ARSIMIT

D. NIKOLLË GAZULLI

FJALORTH I RI

Fjalë të rralla të përdoruna në Veri të Shqipnis

VISARET E KOMBIT

Vëllim i XI

Tiranë 1942-XX

491,983-3

A 55/1

VISARET E KOMBIT

Vëllim i XI

FJALORTH I RI

BOTIM I MINISTRÌS S'ARSIMIT

D. NIKOLLË GAZULLI

VISARET E KOMBIT

Vëllimi XI

FJALORTH I RÍ

Fjalë të rralla të përdoruna në Verí të Shqipnís

TIRANË 1941-XIX

INSTITUTI I LARTE PEDAGOGJIK
SHKODER
BIBLIOTEKA
№ INV A/5038
V
K 88
2
90

SHTYPSHKROJA „GURAKUQI" — TIRANË 1941 - XIX

Parathanje

Këto fjalë të rralla janë të mbledhuna prej gojës së popullit, ndër to s' ké me gjetè por trí katër të përbâme; shumicës së fjalvet u âsht vû afër vendi kû janë gjetë, ashtu edhè ndonji thanje në shêj qi difton poftën e përdorimit.

U bânë hulumtime të gjata ndër fjalorë të huej për t' u gjetun kuptimi i vërtetë i fjalvet, por shum herë as s' kam mujtë as s' kam dashtë me i rreshtue të gjitha veshtrimet, për arsye se fjalori i vogël u paraqitet të dijshëmvet shqiptarë e të huej për studim, e don me kjenë nji pasqyrë, si do të studjohen djalektat e ndryshëm, për me i a mbërrî njij fjalori të madh të përbashkët.

Do t' i falem ndérës botënisht Profesorit Dr. Norbert Jokl qi pat mirësín me m' u bâ ndihmë me libra qi më dërgoi; sidomos fjalori i vogël Brockhaus *më ka vjeftë shum. Mbledha i kjè dërgue e shumta edhè profesorit në fjalë: qe shka më shkruente me 21-I-1933: Ndonsè s' kam pasë kohë déri tashti me bâ nji studim të hollë e të plotë përmbí gjith këto fjalë, asgjâmangu i kam përshkue krye e fund, çka mjafton për me mbushë menden qi kjo mbledhje âsht shum e vjefshme, edhe prej pikëpamjes së gjuhësís* *shpesh e paçmueshme. Kështu vijon shkresa e tij në gjuhë shqipe e qet për shembull verbin :* pjerrë (m' u) *qi thotë se âsht njij rrâje me verbin :* shpue *ind. germ.* ds-pereio, *krh. grekishten* perao *e slavishten* na-periti, *shqipen* shporue, *ku shifet — thotë ai — se shqipja paska edhe ftillkun (verbin) e fjeshtë.*

Skâjet e botanikës i kam vû në gjuhë latinishte e gjermanishte të shumtën e herës : nuk thom se s' më kanë pështue hutime : prej njênit qi s' ka xânë në shkollë botanikë, s' ka pse mton kush me pasë mâ tepër, tjerët mâ të dijshëm e mâ të rrahun se unë kanë me bâ përparime má të mdhaja.

Do të vêjë oroe se emnat e bîmvet veç se ndryshojnë prej njij vendi në tjetrin, shum herë nji êmën ka njeti nji kuptim tjetër : po qes si shembull fj. boshtërr ; *don dijtë se kjo fj. në shumicën e prefekturës së Shkodrës don me thânë :* Ligustrum vulgare ; *mirë po në Mirditë e kanë për :* Forsythia europaea, *qi në Pukë e M. të Gjakovës êmnohet :* fygjën, fyshën, hyshtër. *Shka ka me bâ shkruesi i fjalorit a botaniku shqiptar në ketë rasë ? Ka me mârrë për :* Forsythia, *njatë êmën qi s' i përshtatet kurrnjij bîme tjetër d. m. th. fyshën a hyshtër.*

Fjalët e botueme këtu s' kjenë shpallë shumica kurr, prandej s' janë xjerrë prei librash, veç njadisá qi kjenë botue në fj. shqip-italisht t' A. F. Cordignano nën siglën Gz. a edhè pá të. Ndër gati 5 mijë fjalë të rreshtueme, nja nji mijë janë ndreqime hutimesh të fjalorvet tjerë a edhe studime fjalësh.

Jam mundue mbrenda caqevet të shqipes me kërkue rrjedhimin e fjalvet, prandej fjalori âsht plot me krahasime. Në krye të fjalorit po vê edhe nji studim të nevojshëm mbí parashtesa e mbrapashtesa të gjuhës qi ká me vjeftë si çilës për me kuptue lehtazi ndërtimin e gjuhës : po qes si pasqyrë fjalën : bazhgare *(SHK. SP. e njeti) për me dijtë se kah vjen të marrim fjalën :* bagjë *(sh. fjalorin) së cillës tue i shtue mbrapashtesat :* k *(sh. pjerk, shularkë etj.)* + are *(shqip-t-are) na del fjala* bazhgare. *Don dijtë se* gj *në gjuhë shqipe shëndrrohet shum herë në* zh *p. sh.* vigjëz-vyzhën, gërvogjë-gëlvozhë *etj., mbrapashtesa* - k - *shëndrrohet në* - g - *për me sbutë zânin qi përndryshej do të delte i vrashtë.*

Kam shtî mbrendë êmna detarije qi duen gjurmue : këto fjalë na i kanë ruejtë Ulqinakët. Shum êmna botanikë do t' i a dij për kah kuptimi F. të Nd. A. Mark Harapit S. I. Fjalët e shênjueme me Bg. M. M. më kjenë dhânë prej F. të Nd. D. Aleksandër Sirdanit fam. i Bogës, pak êmna bîmësh i shtîna mbrendë të cillët më kjenë dhânë prej F. Nd. D. Nikollë Gjinaj fam. i Sumës : të gjithvet u falem nderës shum.

Fjalët e shenjueme me siglën MJ. (Mjedja) i gjeta në do fletë të shpërdáme ndër libra të D. Ndré Mjedës, i futa në fjaluer qi mos të hupin : dukët se janë mbledhë prej Dibranvet të dalun prej ka-

tundit të Gurakuqit (Elbasan) e qi bijshin te D. Mjedja; s' kam dyshim se D. Mjedja i ká kuptue mirë, të gjithavet ua gjeta kuptimin veç fj. Rrugni *(ndoshta: rrupëc, a, rrufëç).*

Shpresoj qi edhe tjerë kanë mbledhë këso dore; këto janë themeli i fjalorit të madh. Lypset qi sá mâ parë të mblidhet visari gjuhësuer kû do qi flitet ndopak shqip.

Me këso punimesh caktohet gjuha e mjesme; sá për gjuhë të mjesme mârr lêjën me shkrue nji oroe qi më duket me vend. Fjalën: gjuhë e mjesme: *ká pasë asi Shqiptarësh qi e kanë mârrë në veshtrim të dheshkrojës, shka po diftoj qi âsht nji hutim (gabim); të mârrim për shembull fjalën:* Pykë; *në Çamërí shqiptohet* pylkë *(trajta e vjetër), në Hot e Grudë (M. M.) thohet:* pyjkë; *kështû kemi verbin:* klanë *(Shqip. e Italís) trajta mà e moçëmja në Mirditë* kjânë *(Pukë Kosovë* kânë) kjênë *(Gruda M. M. Shestani, etj.)*; qênë *Shqipnija e mjesme e Tosknija; kështû thuej për* i klarët *(lat. clarus)* kjarët *(SHK)* qarët *(Shqipnija e Mjesme, Tosknija). Tashti tue folë shkencorisht pëvetet: cilla âsht trajta e mjesme e fj.* pylkë, klanë, klarët? *Sigurisht jo:* pykë, qênë, qarët, *pse këto janë shvillimet gjuhësore në shkallën 0 (xero) d. m. th. veç se m' u shdukë krejt fjala, tjetër shvillim s' mund të két; as trajtat:* klanë, pylkë, klarët *s' janë të mjesme për arsye se janë âma e trajtavet tjera, prandej* per exclusionem *trajtat e mjesme të këtyne fjalve mbesin:* kjênë *(kjànë)* pyjkë, kjarët. *Trajtat e mjesme nuk janë nji skâj dheshkroje, pse ndeshen njatŷ kû s' mendohet edhe ndër kufijt mâ të skâjshmit të Shqiptarís, p. sh.* kjênë *(Gruda)* glatë *(SHK. glatë, gjatë)* gianë *(Rriolli M. M.* gjânë *SHK.:* glanë *etj.*

Kishte m' u lypë qi në të mbledhun të visarit të përdoren njerz qi të kén kulturë klasike e dijení mbî gjuhë të hueja, pse këta kishin me dijtë me i zgjedhë fjalët shqipe, e Komisjonet s' kishin me bjerrë kohë me dá grûnin prej egjrës. Po qes nji shembull: n' Edukata e Ré *njêni bínte si fjalë shqipe (Lumë) fj.* Besléme *(bagëti e mâjme a qi mâjet për m' e therë) fjalë krejt turkishte:* bèslèmè, *e,* bèslèmèk *(sh. Fjal.* Mallouf Dictionnaire Turc-Francais, *bot. 1863, fq.* 207) *= i mâjun, me mâjë.*

Pasqyrëzat mbî para - e - mbrapa - shtesa kanë me vjeftë me përbâ mbas natyrës së shqipes fjalët e réja qi na duhen, e, m' u-ruejtë prej shemtimesh qi kanë nisë tash 20 vjetë e tekëndej m' u dukë në gjuhë të shkrueme. Pa fjalë të réja të përbâme nuk mund t' a shtŷjmë, por as këto s' farkohen mendësh së setëcillit, pse kishim me vrá gjuhën t' anë njashtû si i a bânë latinët gjuhës së vet; qe shka shkruen Prof. A. Meillet n' Abrégé *etj. bot. 1905, fq. 10-7.V.* Tout d' abord, sous l' influence des idées venues de Grèce, on créa une langue littéraire qui, dès le I-er s. av. J. - C., était séparée de la langue populaire par un abîme. *Qe arsyeja qi bjen* Brugmman-i, *pse u shduk gjuha latine si gjuhë përdorake e popullit msá djalektat e saj vijojnë edhe sod.*

Së mbrâmit po i falem nderës Shkelq. së Tij Ministrit t' Arsimit qi pat mirsín m' e kqyrë me sŷ të mirë kët punim të vogël t' êmin e bashkë me Tê edhè Inspektorís Eprore s' Arsimit gjithmonë të gaçme për kulturë e përparim.

Për çdo oroe qi i bâhet këtij punimi përpiluesi ká me i u gëzue, psè kështû dalin në dritë sende qi s' ka mujtë me i dijtë.

Rrjóll (M. Madhe) 29-VIII-1940-XVIII.

Shkurtime Gramatikore

adj: adjektiv
adv: adverb.
euf: eufemizëm
s. f: substantiv fêmnuer
s. m: substantiv mashkulluer
fraz: frazë
grim. lidh: grimë lidhse : konjunkcjon
êm. vet: êmën vehtjak.
shms: shumsi i fjalës (dá përherë me nji vizë).
v. akt. as. pas. refl: verb aktiv, asnjanës, refleksiv.
numrat: 1, 2, 3 etj. diftojnë veshtrimet e ndryshme të fjalës.
krh: krahaso
gjerm. lat. it. grek. tyrq. slav: gjermanisht, latinisht, italisht, grekisht, tyrqisht, slavisht.
sanskrit: sanskritisht.

Shkurtime t' êmnavet të vendevet

Bjz.: Bajza (Malsija e Madhe)
Bg. M. M.: Bogë (M. Madhe)
Ber. Pk.: Berisha (Pukë)
Bln. Kab. Pk.: Blinishti (i Kabashit Pukë)
Bh. Pk.: Behoti (i Kabashit Pukë)

Bzhl. Pk.: Buzhala (Pukë)
Brg. i B.: Bregu i Buenës (Dajç, Samrish, etj. katunde)
Barb. SHK.: Barbullushi (Shkodër)
Bln. SP.: Blinishti (Sapë: Zadrimë)
Qlz. Pk.: Qelëza (Pukë)
Çerr. P. Pk.: Çerreti i Poshtër (Pukë)
Djç. SP.: Dajçi (Sapë)
Drdh. Pk.: Dardha (Pukë)
Dshm. Dk.: Dushmani (Dukagjin)
Drrs.: Durrsi
Dk.: Dukagjini
Egç.: Egçi i Bregut (M. Madhe)
Fand.: Fandi (Mirditë)
Gr.: Gruda e madhe (M. Mâdhe)
Grv.: „ e vogël (a Grudkeqja)
Grmr.: Gruemira (M. Madhe)
Kbsh. Pk.: Kabashi (Pukë)
Kastr. M. M.: Katundi i Kastratit (M. Madhe)
Klm. M. M.: Kelmendi (M. Madhe)
Kç. PK.: Këçira (Pukë)
Kthll.: Këthella (Mirditë)
Krz. MR.: Kryeziu (Mirditë)
Ks.: Kosova.
Haj. SP.: Hajmeli (Sapë)
H. M. M.: Hoti (M. Madhe)
Kmn. PK.: Komani (Pukë)
M. L.: Malsija e Lezhës.
M. M.: Malsija e Madhe

Mdh. PK.: Midha (Pukë)
Mlk. PK.: Milskau (Pukë)
Nsht. SP.: Nënshati (Sapë)
Or. MR.: Oroshi (Mirditë)
Postrr.: Postrripa (afër Shkodrës)
Pl.: Pulti (krahinë e Dukagjinit të soçëm)
Rç. M. M.: Reçi (M. Madhe)
Rr. M. M.: Lugu i Rrjollit (M. Madhe) a edhe krahina e Rrjollit.
Shkrl. M. M.: Shkreli (M. Madhe)
Shest.: Shestani
Shll.: Shllaku (Dukagjin)
Uk. Pk.: Ukthi (Pukë)
Ulq.: Ulqini.
Tir.: Tirana (rrethet)
Vj. Sp.: Vjerdha (Sapë)
V. O. Shum kësi emnash janë të shkruem ungjí.

AUKTORË:

Brdh.: Fjalori i êmz. Frang Bardhit: *Dictionarium Latino-Epiroticum* i vj. 1635.

Hahn.: Dr. George Hahn: *Albanesische Studien.* V. O. do fjalë qi Fj. i Konstantin Kristoforidhit i ká me pikëpyetse, Hahn i zhvillon.

Cord.: *Fjal. Shqip-italisht* i A. Fulv. Cordignano S. I. Hoepli (Milan).

Bashk.: *Fjalor. i Bashkimit* (Shkodër 1908)

Jokl.: Prof. Dr. Norbert Jokl, libri i tij: *Untersuchungen aus dem Bereiche der Albanischen Sprache.* Wien.

Mandej çeken fj. gjermanisht: *Brockhaus* (i vogli), italisht i *Petrocchit* e i *Cerruttit*, ky i mbrami ka vlerë të madhe për caktim të kuptimit të fjalës.

Nji syzim mbí para — e mbrapashtesa të gjuhës shqipe

Mbështetë në dorëshkrim e në fjaluer të Shoqnís së Bashkimit kam mbërrî me përmbledhë njekëto para e mbrapashtesa. Nuk e besoj se janë të gjitha e do t'a rrëfej se verbin nuk mujta m' e prekë, mbassi lypë nji kujdes e gatim të posaçëm : kohët e verbit e morfologija e tij përgjithësisht janë mâ të vështirat m' u rendue.

Në rreshtim kam me ndjekë rendin alfabetik.

I.

Parashtesa

— A —

- a: qi difton largsí p. sh. aty (këtu) ai (-k-y) a-ta (kë-ta)

- a: privative sikurse në grekishten : *a-gjinue*, mos me hangër (krh. *gjinue, gjënue*, lat. *gustare cibum*, ashtu fj. e Shqiptarvet t' Italís : gjêrë-a : minestër).

— B —

- b: ndër fjalët : *bryeshëm* (rryeshëm) *breshën* (reshë) *brumbullak* (rrumbullak) *bryth* (byrth, yr-i) *brydhët* (rrudhët)

BIBLIOTEKA
№ INV A/5038

-bë: *bështajë* (M. M. për *bështajë ;* krh. *shtal*-b, gjâ a bîmë e ngjomë : don dijtë se *b*-ja në mbarim të fjalës âsht nji mbrapashtesë p. sh. *thar*-b (e *përtharë) bëdorue* (grek. *doron*) *bëzâ* (me lëshue zâ) *bëzhurgë* (krh. verbat : *ndurgë, ndujgë*).

-bi: *bilashnjok* (*bi-lash-n-ok :* elementi përbâs - *lash* -, mbas Jokl-it, âsht ind-gjerm. *leud'* h : lé, lindë, lashtë, lartë etj.) - mbaresat *n* - e - *ok* shifi mâ poshtë);
binok: me dy thalba (krh. *hudër noke, noge,* me nji thalb)
bibirèk (tosk. shtuara) ?

-bu: bushikë (*pëshikë, mbëshikë*) *bujashkë* (*bu-ashkë-a,* me nji - j - kumbuese ndërmjet).

— C —

-c: *cbardhë, crolët, cmërdhazët,* në vend të *s-së,* a edhè privative (*crolët)*

-ca: *ca-mërdhok* (krh. fj. *mërdhok) ca-nguletë* (krh. *kuletë*), ndoshta difton nji smadhim.

-cë: *cë-rrâ-ni* (krh. v. me rrâ : rrjedhë) *cërangth-i* (?)

— Ç —

-ç: (*çë, çu*)*:* privative : *çbogulue, çgallavitë* (krh. *sgallë, shgalë*) *çmbushë* (mbushë) *çmundue, çngulë, çplâ, çrukë, çu-bardh ; a,* fuqizuese : *çfurk* (për : *të-furk ?*)

-ça: fuqizuese: *ça-furde* (*furde,* it. *futile*) *ça-përkosë* (bretkocë).

— Q —

-qu (?) : *qu-herdhe* (çerdhe).

— D —

-d (dë, di, **du**) *d-ergjë* (krh. *errgjë*) *dëkue* (grek. *héo; du-kue, të-kue, mbëkue*), *djath-i* (i athët ?) *dbue* (bue) *dborë* (borë) sh. **t-ë :** *tëhollue, tëkurë* etj.

— G —

-g: *(gë, ga*) *gaft* (krh. aft, taft) *gamill* (kaça-mill, kër-mill) *ga-zhelue* (zhele) *gëdhâ-ni* (dhâ-ni) gëthep (thep-i) *gë-zhulle* (zhul-i) *ga-lavër* (lavar, lavrak) *ga-glicë* (glicë, glacë) *ga-labére* (labër) *gallmue* (allmue) *ga-lëmuç* (lëmuç).

-gër, gël : *gëlvozhë, gërvozhë, gërvogje, gërvoskë* (voskë) *gël-qere* (krh. lat. *calx-cis) ? gërgalle* (rrgalle, rrëgalle).

— H —

Si parashtesë s' gjindet, por : *ha* (hângër, ha etj.) hîn si element përbâs ndër disá fjalë : *ha-grep* (han grepin) *han-ndrak* (han ndragun) *hajgalle, hasgalle* (galle-ja, krh. v. *sgallë, sgalë,* golle qi përpîn) *haj-ganèc* (mâ se ganèc) *ha-llajkë* (mâ se llajkë, llojkë) *ha-sht-ull* (Jokl) *ha-m-allë, - ha-s-lë.*

— F —

-fë : (*pë*) *fëshâ, fëshî.*

-fili ; p. sh. filikanla (kanlë-a) element përbâs.

-fi : sh. *bi*: *fi-lash-njok* (*bi-lash-njok*).

— K —

-k (*kë, ka) : ka-bisht* (bisht) *kaleshan* (leshtak) *kalehët* (lehtë) *ka-çikrrë* (çikrrë-a?) *ka-çubë* (çubë) *ka-çubét* (çubë+èt) *ka-boq* (bokë?) *ka-çik* (çikë-a gjâ e vogël) *ka ditë* (ditë) *ka herë* (herë) *ka-plliqe* (pllojcë?).

kacurrèl (cuprrle?) *ka-përdî* (përdî) *ka-përthye* (mbërthye).

kegjrë (egjrë) *kandë* (andë-a) *kandisë, kedh* (edh).

këlysh (lé) *këndajtë* (ândë) *këputë* (putë) *këpujë* (kopujë, pujë, kërpujë).

kështallue (shtalkë) *këthye* (mbërthye) *këpurdhë* (lëpurdhë, kërpurdhë, shka-purdhë, përpurdhë), *kë-putë* (putë Bashk. 370: avitë)

Difton afrim ndër fjalët: *këtû* (a-tŷ) *këhâ* (n) *kë-lej* (a-tej).

- **kaca**: *kaca-nelë* (krh. snelthin) *kaca-vjerrë, kaca-varë, kacë-rrâ, kaci-mare* (mare-ja) *kaca-drê* (drê-ni) *kaca-fytë* (fytë, rrucufitë, curufitë) *ka-cub* (krh. cub-èl, cub-ak) *kac-bulë* (bulë-a) *kaca-dhâ* (dhâ-ni, gërdhâ-ni) *kaca-llâ* (për: kata-llâ-ni) *kaci-pun* (pupëza).

- **kala**: *kala-dredhan, kala-dredhue, kala-dredh* (dredhë) *kala-mendë* (mend-ja) *kala-vesh* (vesh rrushi) *kala-vigjas* (vig-u) *kala-ngërrç* (ngërrç-i).

- **kali**: (kal) *kal-bobë* (bobe) *kalvaç* (varë, varëç) *kali-gâç, kali-gâq* (kali-boç) *kalëvar* (rrushi) *kali-kangjë, karvariqe* (nji farë rreti: kalvariqe)

- **kata**: *katalesh* (lesh) *kata-rosh* (roshan-e), *kata-llâ* (kaca-llâ SP)

- **katra**: *katra-pilë* (pilë-a) *katra-lojë* (lojë-a) *katrasjèl* (kotrosol)
  katra-gjysh (gjerm: *Ur-gross-vater*)

- **kër**: *kërboç* (botë) *kërbojë* (bojë) *kër-cûq* (cûng) *kërdhokullë* (krrokullë, mbërrokullë) *kër-cinglë* (cingël) *kër-sânëz* (sânëzë, sânzë) *kër-purdhë* (shkëpurdhë, përpurdhë) *kër-pujë* (këpujë) *kër-calë* (SP. plotë, krh. gjerm. *Zahl?* pêmë kërcalë me kokrra, lum kërcalë me peshk) *kër-bisht* (bisht) *kër-leshë* (ka-leshan).

- **kërth**: *kërth-ndezë* (ndezë) me ndezë për rreth, krh. rrâjën id. g: *kerat* (Jokl) ndër fjalët: *qërthull, shkartët, shkarth.*

- **ko**: *kopujë* (pujë, këpujë) *ko-pitë* (pjetë, për-pjetë, sh-pjetë, pjetë-poshtë) *ko-pil* (Jokl pjellë: pjellë e keqe) *ko-pèll* (krh. ça-pèll) *ko-teshë* (teshë) *ko-dhele* (gëdhele, dhele).

— L —

- **l** (**la, lë, lu, li**) *la-vjerrë* (vjerrë) *la-tredh* (tredhë) *lëbardhë* (bardhë) *lëkuqë* (kuqë) *lë-fyt* (fyt) *lë-qê-ni* (krh. qên-th-i) *li-karthë* (lingarthë).

  Në fillim të fjalvet shênjon si *circum* e latinishtes. *Lu-qerbullë* (qerbullë-a?) *lubardhë* (bardhë).

— M —

- **ma** (?): *macurrèl* (curr-i?) *ma-jere* (mba-ere) element përbâs mâ fort.

- **mbë**: *mbëledhë* (ledhë, lat. *legere*, grek. *lego*) *mbë-kue* (dëkue, dikue, dukue, tëkue, kue) *mbësŷ* (sŷ-ni) *mbë-shefë* (shehë, shefë) *mbëshâ* (shâ) *mbëzâ* (zâ).

Âsht nji: *bë* (sh. n) e sbutme; *mbufue* (Bashk. 279. krh. fj. *uf-k*).

-mbër: *mbërdosët* (përdosët PL) *mbërdhezë* (dhezë, ndezë) *mbërdhok* (pa-përdhok ca-mbërdhok?) *mbërzânë* (zânë, xânë) *mbërdhazët* (mbërdhezët, dhezë).

Âsht nji: **për** e sbutme.

-m (më me): *mëtue* (krh. tue) *më-rrnjoshk* (krh. rrqoshk) *me-tefe* (krh. tef-i) *mrrodh* (rrodhëc-rrudhë? *mkue* (mbërrî, lat. *in-versare*) *mbrrut* (brrut) *meqafe* (qafë) *mbuhatë* (buhatë) *merandue* (randue) *merendue* (rendue).

— N —

-n (e fjeshtë) motit si *ex* (e) e Latinvet: sod: *nkote* (*in vanum) nkrejcë* (qi âsht prej krejet, mkrejcë) *i nkastëshëm* (MJ. lat. *artificialist kastë-a?* artificium?) *njak* (n + gjak, krh. lat. *ex-sangue*) *nkeqë ndiçëm* (i, n + ditësh: prej ditësh) *ndeshē* (n + teshë) *ndalë* (n + dalë) etj.

-ndë: lat. *in (nd) ndujtë* (nd + ujë) krh. *shûjtë*, bujtë) *ndujgë* (nd + uj-kë) *ndojnik* (= nd + lat. *eous eoi*: erë prej së lémi, me mbaresën *ik*) *nderr-i* (nd + err-i, krh. grek. *erebos*).

nën (*nën*) **nan, nar, nen**: *nënkambëcë*, *nëndorë* (rushat-i) *nënhunde*, *nënbishte*, etj.

ndër: *ndërdomna* (domën-a) *ndërdyzash*, *ndërkye* (krh. i kiem, përkye) *ndërmblysë*, *ndërsŷnue*, *ndërzye* (gjye?) *ndërlikue* (lik-u) *ndërmjet*, *ndërkambë*, *ndërkrye*.

— O —

-o: *privative*, krh. a-n: *odokët* (doke-ja) *ogriqët* (? grigjë-a) *obrokth* (vrokth-i, rokth-i) *ogërrc* (kërclë-a) *oputë* (Bshk. *sputë* Fj. i Tasit)

— P —

-pë: (p) *pëshehë* (shehë) *pëshurrë* (shurrë) *pëzâ* (bëzâ) *pështjellë* (shtjellë) *pështetë* (mbështetë shtat-i?) *përrue*, *përroskë* (*rrâ* Jokl) *përshî* (shî, fëshî) *pah-i* (Bshk. 315: ah-i)

-pa: *pa-vájçëm* (krh. i vajatun, i kadálëshëm) *pa-përdhok* (krh. mbërdhok guri, ca-mbërdhok). Këtû s' dihet a janë m' u dá fjalët kështû e në kjofshin m' u dá kështû, sikursè âsht gjith gjasa, s' dihet se ç' zyrë ká parashtesa -*pa*.

-pa: privative: *pa-atillë*, *pá-ándëshëm*, *pá-búkur*, *pá-mirë*, *pá-gjám*: në gjuhë egyptjane âsht artikull në fillim të fjalës p. sh. *pa-shesh* (grek. *byssos* lat. *byssus-i*).

-pala: *palavig* (vig) *pala-pèt* (petë-a) *palaqýs* (?): mâ fort element përbâs në veshtrim të fjalës: *palë-a*.

-para: element përbâs me shka duket: *paragun*, *parnè*, *paravang*, *paravithe*, *paralé* (?: paralèl: në të ndêjun, horizontalisht)

-për (mbër: m-për): *përbî* (bî) *përbû* (bûjtë) *për-bâ*, *për-çá*, *për-dylpkue*, *për-boçë* (kërboç) *përdhecë*, *për-dorëcak, për-gojisht, për-shkye, për-dî, për-bé, për-thá*. Ka veshtrimet e shtesavet latinishte: *re, in, ex, de*, etj.

-pri: *pro* (*për* e shndërrueme) *pro-vanue* (përvanue) *profulitë* (përfulitë) *prianue* (përanue).

pi (**bi**) *pi-nok* (pinjok) *pi-lash-njok* (bilashnjok).

-pí (M. M: *mbí)* ndër toponyme: *Piburg* (Narburg) *Pi-kala* (Kalajt).

— R —

S' gjindet si parashtesë.

— Rr —

-rr: *rrpjekë* (pjekë) *rrpujë* (pujë) *rr-shim* (rr-shijim ? shijue-me-ra shi) *rrmâçët* (mangët) *rrhatë* (dihatë?) *rrqasë* (qasë) *rrbishte* (bisht) *rrqethë* (ërqethë) *rrpjetë* (për-pjetë, sh-pjetë, pjetë-poshtë, tat-pjetë) *rrkûth* (skûth). Difton të përsëritunat e të rrastit e veprimit, krh. lat: *re-ficere*.

— S —

-s: *sâmët* (âmët) *sâmëtim* (âmëtim) *sâmë* (m' u: me bjerrë âmën e mirë) *samadak* (krh. hamadak?) *skoçinë* (koçitë) *sbeh* (beh-i) *spilik* (pilik) *spagjë* (pagjë) *sbathë* (bathë, mbathë) *stenèc* (tenèc) *skujmë* (i lkuqëm).

Herë mohuese, herë e vûme për ves?

-ske: *i skëdejëm* (Budi: dejë - m' u) i dejun tejèt, i stër-dejun.

-skër: *skërpurdhë* (shka-purdhë, për-purdhë) *skërloq*

(lot-ja) *skërvalë* (krh. shvalë, stërvalë) *skërfyll* (fyell-elli).

-stra: *straerë* (jashtë ere) *stramastik* (stra-mast-ik ?) *stra-bole, strabolèc*.

-stër: *stërflok* (flok) *stërkanël* (kanël) *stërkungull* (kungull) *stërpujë* (pujë ?) *stërvalë* (shvalë) *stërfycë* (fyt-s) *stërgjysh* (gjysh) *stërhollue* (hollue) *stërnip* (nip) *stërpikë* (pikë) *stërmesë* (mesë) *stërthânë* (thânë) *stërbâ* (bâ.)

— Sh —

-shala: (shara) *shalakuqë* (me kuqë te s' bân) *shalavrik* (i shpejtë fort ?) *sharapjekë* (përpjekë, etj.)

-sha: *shaputë* (putë).

shka: (shkapër) *shkadhèc* (dhé-u) krh. *shkërdhésë-shkallmue* (allmue) *shkapër-cye* (krh. këcye) *shkapërderdhë* (derdhë).

-shkal: *shkalbaltë* (baltë)?

-shkël: element përbâs: *shkëlqarë, shkëlxye* (shkëlqye) *shkëlzye*.

-shkër: *shkër-mendë* (mend-ja) *shkërdhye* krh. v. dhie).

-sh: *shkarpë mali* (krh. fj. karp, karmë) *shbankue* (bankë-a: gânç, gjerm. *Klammer*) *shbî* (bî, shbordue (borde), *shda, shdredhë, shdulue* (duli-ja?) *shflukët* (flug) *shgalë* (-hajgalle) *shgërmue, shkrrithë* (grrithë) *shgërrye* (gërrye) *shkrymbë* (krymb) *shmirëzue* (mirë) *shbajtë, shbâ, shdukë, shdjergë, shpalëc* (palë-a?) *shpat* (krh. pat-i) *shpât* (lpât) *shmbushë, shmekë* (mekë) *shfrŷ* (frŷ).

-shpër: (përbâ) *shpërdhît* (merdhifë) *shpërdhosë* (përdhosë) *shpërfikë* (fikë) *shpërnjoftë* (njoftë) *shpërlakëc* (SP) shëpëlakëc, pirajkë, rrahëc) *shpërnderue, shpër-dorue, shpër-thye, shpër-ngulë, shpër-dredhë, shpër-dá.*

-shtër: *shtërzye* (krh. ndërzye) *shtërmangët* (rrmâkët)

-shu: *shuplakë* (shëplakë, krh. lat: *plec-t-ere*)

— T —

-t: (të, sh. d.): *tëlanue* (të lana-t) *tëhollue* (hollë) *tëkurë* (për-kurë, lë-kurë kur-m, etj.) *tëhjekë, tëfaqë, tfundue, tjillue, tndŷ, tfurk.*

-tër: *tërbue* (M. M. bue, cbue, dbue, vdue) *tërmal* (mal-i) *tërqethë* (për-qethë) *tërhjekë* (hjekë) *tërpjetë* (përpjetë, shpjetë) *tërfurk* (lat. *furca) tërfëllue, tërfëllimë* (krh. fj. fëllim, fullim: puhi-ja fllad-i, fj. slavishte).

-tu: *tumirë* (v. mirë) *tumbarë* (me vû mbarë, lëmbarë)

— V —

-va (v): *vagullue* (agullue) *vegue* (ague) *vegullue* (agullue) *vërglue* (ergue) *varresht-i* (rresht-i) *voe-ja* (grek. *oón* lat. *ovum*) *vrap-i* (grek. ropè) *vqudu* (qud-i) *vdue, vdorë* (bue, borë) *i verbët* (i orbën *i vorpën* (grek. orfanos lat. *orbus*).

-vër: *vërsulë* (sulem: turrem) *vërzagët* (i vërgjakët: pa-gjak) *vërzhgallë* (krh. sgallë, shgalë) *i skjarët?*

— Z —

-z: *zbardhë, zbarrëç* (zbardhëç) *zbardhulinë, zbeh* (sbeh) *zdritë, zgardhënue, zgale* (shgalë, sgallë) *zgobinetë* (gobën, gobellë) *zgërrojç* (gërrye).

zdër (stër?) *zdërlug* (lug-u) *zdrypë* (hypë) *zdërvelue* (vele-ja).

II.

Mbrapashtesa

a) me zânore

— A —

-a: ndër verba: *llâ, bëstâ, fâ. sgjâ.*

-ac: *mundac* (mund) *shurdhac* (shurdhë) *përtaç* (përtue, pritue) *pirrac* (pirrë).

-acë: *viacë* (vi, viaskë) *kopâc* (adv.) ndër verba: *ngufacë* (ngufë, mbufë, mbufue) *mërdhacë* (mërdhihë, mërdhitë) *mullac-ue* (mullacë, mullë).

-aq: *ândaq* (ândë) gugaq (gugë) *harraq* (harrue) *hutaq* (hutue) *shkurt-al-aq* (shkurtë) *ngalaq* (ngelë?) verbi *kënaqë, ngordhaq* (ngordhë).

-aç: *pjekaç* (pjekë) *koturáç* (këterrë) *vergáç* (vargën) *fëmijaç* (fëmíjë) *turkaç* (turk) *rrudhaç* (rrudhë) *gungaç* (gungë) *gërbulaç* (gërbulë) *bërdhaç* (bardhë?) *armaç* (?) *kopaç*-i (kupë?) - V. O. âsht edhe në slavishten, p. sh. *kremnaç* (kremen): *gurgac.*

-ade (adë)?: *sharav-ade* (?) *gov-adë* (krh. guvë).

-ajë: *bungajë* (bungë) *bufnajë* (buhën-a: pluhun) *piptajë* (pip-i) *llomërkajë* (llomë rk-u?) *rrëkajë* (rrëké-ja) *priftnajë, kishnajë* (MR) *murtajë* (lat. *mors-tis*) *undajë* (und-um).

-ajkë (përbâ: aj-k) *patajkë* (putë-a, putajkë) *pirajkë* (me pirë: rrasë) *shulajkë* (shul: për: shularkë, shular-i).

-ajnë: bergajnë (?)

-ak: *qeverjak* (qeverí) *shtrrijak* (shtrrí, shtërrí) *bucak* (but-) *rrashatak* (rrafsh) *cubak* (cub) *bërmak* (lat. *bruma*, brumak) *vizak* (vizë) *zhurrak* (zhúr) *shulak* (shul) *durak*, *thuprak*, *shtërpak*, *guracak*, *shkurtalak*, *kodrak*, *lidhak*, *ipshtak*, *Rromak* (Rromë) *nënshkodrak* (Shkodër) - Nji problem: psè thohet, *nënshkodrak* e jo: *nënshkodranë*?

-al: *pat-al-ik*, *breg-al-oç*, *bark-al-ik*, *gur-al-èc*, *zikal*, *zdapal:* ndër toponyme *Duk-ali*, *Pet-ali*, *Tan-ali*, *Tat-ali*.

-alle: (allë) *zgobinálle* (gobën, zgobinetë) *fercalle*, *partalle*, (partinë) *patvalle* (patrroskë, pataricë) *ha-ma-llë* (e), *dhëmb-allë* (dhëpallë, dhâpallë - dhâmb-i) verbi *kapist-allë*.

-âmë: *bërdhâmë* (bardhë) *bërthâmë* (bërth-ok-ël?)

-ânë: *bërcanë* (barcë).

-an (e): *thiman*, *shkrehtan*, *mbrapshtan*, *shëplakan*, *kafkan* (kafkë) *shamban*, *sharan*, *zeshkan*, *roshan*.

-ângët: *ardhângët* (toskënisht) *shtalb* (shtalbak).

-â *(ni)*: *shpërgâ-ni*, *kulshedrâ*, *murrlâ*, *katallâ*.

-ar: *shqip-t-ár*, *tuhár* (tyfë) *shulár* (shul) *mullár* (mullë? mpullar?) *strumbullár*, *koshár* (kosh) *mujshár* (mujshi) *lopár* (lopë).

-ash *(ashë) en-ash* (ena) *nipash-i* (nip-i) *lashtë*, *lashtue* (Jokl *leudh*) verbat *thashë* (thânë) *lashë* (lânë).

-astë: *përli-astë* (i lijuem).

arë: *shkëlqarë* (shkëlqye, shkëlxye) *dav-ar-itë* (por ky verb don dá kështu: *da-var-itë*, krh. *shvarë*, *shvaritë*, prandej kemi në fillim parashtesën **dë**).

-asë: *trumhasë*, *rrokllasë* (rrokëllue) *përplasë*, *dërrasë* (darrasë).

-as (az) ndër adverba: *vjedhëtas*, *thijas*, *ndêjas*, *xânas*, *rrokas*, *zgryptas*, *kostas*, *befas*, *gjitas*, *ngrykas*, *përgjamas*.

-az (i): ndër toponyme; *Thanaz-i*, *Gropaz-i*, *Drinaz-i*, *Kiraz* (s-i) etj. subst. *gërmaz-i* (krh. gërlë).

-aza: *bukuraza*, *pëshehaza* (M. M).

-azi: *gjithazi*, *jashtazi*, *poshtazi*.

-azëm: *shpërdhazëm*, *mushkazëm*, (shpërdhîtë, i mushkîtë, në njyeje të mushkut.

-azët: *shpërdhazët* (shpërdhît).

-at: *shtrigat-i* (shtregë-a) *thumbat-i* (thumb) *uratë-a* (urue) *zgobinatë* (gobën) *shtërgatë*, *shndritat-i* (shndritë *Ascensio Domini*) *rreth-at-ue* (verb).

atë, (itë): ndër verba: *shtiratë* (shtirë) *çmahatë* (çmahë) *davaritë* (shvarë) duket mbaresë slave me gjithse e ká edhè sanskritishtja: *vrçkati* (rroçkue).

-av: *arrgj-av-istë* (i rrgjavët PK) *pal-av-itë* (palue) *mbuh-av-itë* (mbuhatë) *guj-avë* (guall-i, zhgjyrrëç-i) *çgall-av-itë* (sgallë) *bardh-av-èl* (bardhë).

avrë?: *pet-avër-a* (pat-avër-a, krh. shpat, pat-ar-icë).

-âxhë: *bir-âxhë* (âgjë) *ballanxhë*, *marâxhë* (gjiriz-i tyrk.) *cloaca* lat.)

-a: adverba: *shkallka*, *dafrunga*, *shkatrra*, *fringa* (fringo) *rrezga* (me fuqí: *rrezga* mbë *bjezga*) *rraha* (me lëshue rraha, a rrah) dhaja me fuqí) *vira* (me fuqí: sh. *viro*, krh. lat. *vis-vires*) *ezna* (ena-shit).

-á: *teklá* (*paksá*).

— E —

-e: *rrethe* (rreth-i) *sode* (sodë).

-é: *rrezé-ja* (rreze-ja) *shkerbé-ja* (shkerba-ja) *skodhé*.

-ec (ecë): *larèc* (larë) *vijanèc* (vijue) *ganèc* (krh. pitigonë), *kambalèc*, *kambanèc*, *gur-alèc*, *gabrr-èc*, (gabe) *torrèc* (torrë) *lavèc* (labrèc? labrë); *mbërthecë* (mbërthye) *bubrr-ecë* (bubë, bubësit).

-eq: *përpèq*, *skorëlèq* (skorël, skurrjalë, zgorrovinë) *gergalèq* (gërgaliqe SP).

-eç: *popèç* (popèl) *lakéçë* (zog krapit).

ek: *levrek* (lavrë ?) *cërrlèk*, *bezdëlèk* (shpejt e shpejt) hordolèk (lëmûç) *bërbjèk*, *bërzlèk*, *bibirèk*, *mazalèk*, *vobèkë* (vobët, vobëçi, vobëzi).

-el (ë): *qepèl* (qep, kep) *mangèl*, *qyqèl*, *cubèl*, *cofdèl* (coftèl ?) *biramèl*, *Dardhojmèl*, *Hajmèl*, (Hamèl) *bërcèl*, *kuqèl*, *rrungèl*, *bucelë* (but) *shërbélè* (salvia).

-ele: *Grykele* (grykë).

-ell: *skopèll* (skope) *zgobèll*, *çapèll*, *kopèll* (të mbramat të përbâme ndoshta).

-eqe: *bir-a-e-qe*.

-ere: *kapëçere* (kapërcyell), *miskére*, *Pashkére*, *shakere* (shakë) *gubére* (gubë) *majére*. V. O. âsht në të përbuzun.

êmë: *bardhêmë*, *kuqlêmë*, *bruztêmë* (ndoshta - *îmë*).

erk: *ujerk* (ujë: Bashk. urjèk) *shemb-erkë* (shembër?) *post-erk* (thjeshtër).

-ër: êmna fêmnorë: *çâmër*, *bulledër*, *bungër*, *bathër*, *badër*, *qepër* (kepë, qepë), *qostër*, *qêmër*, *egjër*, *flakër*, *fëlandër*, *filandër*, *flutër*, *gënjeshtër*, *galedër*, *glytër*, *gjalmistër* (kjo me-*stër*) *gjedheshtër* (gjedh-i ?) *gjineshtër*, *hyshtër*, *këilaáër* (kladë) *kllagër*, *kodër*, *kopër-kundër* (kundrajë-a) *kapastër*, *kuloshtër*, *kulshedër*.

Lapër, *lpedër* (zhele) *lódër*, *lkostër*, *leskër*, *lapândër*, *lidër*, *lukër*, *llapër* (çinë) *llabudër*.

Mângër (mêngrë) *motër*, *mokër*, *mundër*, *mëgashtër*, *nedër* (nedrëz) *noshtër* (*novastrum* Jokl) *pastër*, *pipër*, *sypër*, *sipër*, *putër* (putë, shputë) *shahër*, *shtogër* (shtog) *topër*, *thjeshtër*, *thumbër*, *zêmër*, *vidër*, *vistër*, *thêmbër*, *zhangër*.

Mashkullorë: *flâmër*, *kumptër* (i) *nulltër*, *shêmër*, *mâshtër* (i) *lepër* (ljepur).

-ërr (rrë) *batërr*, *ângërr*, *boshtërr*, *bandërr*, *hikërr*, *këthetërr*, *kokërr*, *kapërr*, *kashtrr-ojë*, *ngatërr*, *mjetërr*, *piskërr*, *picërr* (-ak) *shpinërr*, *shpendërr*, *zhutërr*.

Mashkullorë: *Dhândërr*, *kandërr* (i) *hikërr*. (i)

Adjektiva: *i epër, i cakër* (rë) *i egër, i poshtër, i thjeshtër : i cakërr* (krh *cakrri-ja*) *i pitër, i vjetër* (vjetë-a: lat. *vetus-eris*, spanjolisht: *vjedro*)

-êrr: *basterr, pastêrr.*

-esë: *resë* (rye) *mëtesë* (mëtue) *lesë* (lye) *shtresë* (shtrue) *harresë* (harrue) *shpëresë* shpërye: lat. *sperare*) *rrënesë* (rrënue) *jetesë* (jetue) *mungesë* (mungue) *mbaresë* (mbarue).

-eshë (esh): *mjekeshë* (mjek) *ukeshë* (ujkeshë: ujk) *për dor-esh, mb' ân-esh, kabllèsh* (kablloz).

-etë: *xhubletë* (xhup-i) *zgobin-etë* (gobën) *lapetë* (la-pë-lungë: naplungë) *kofetë, palmetë, zhubetë, shapetë, zhaburetë :* verba: *përshëndetë* (*përshëndoshë* PL) *kandetë, shkabetë, bylmetë.*

-et: *kashënjet* (*castanetum* lat.) *shkozèt* (shkozë) *shpërdhèt* (shpardh) *arrënjèt* (arraz-i) *shelqèt* (shelk-u) *bunjèt-i* (bungë-a?) *skofèt, bylmèt* (bylmye).

-eze: *vorreze-ja* (Bashk. 498): këtij të përbâm s'mund i a gjeta shoqin, mbas gjuhësije kishte m'u thânë: *vorrez-ja, vorraz-i.*

-ezë: *mbërdhezë* (cmbërdhazët: i sverdhët fëtyret).

-ëz: *tekëz* (krh. tek: pak, tekla: paksá).

-éll-i (yell-elli): *kapërcyell*-elli, *gavyell*-elli, *kaptyell*-elli, *fyell*-elli.

-yer (éri): *gjylpënyer-eri* (gjyl-p-anë).

— I —

-í *(e gjatë) : trimní, burrní, Shqipní, zojní, cakrrí, shkyesí, shkyení, mujshi*, **V. O. -n-j, s-ja** ndër fjalët *Shqipní, burrní, shkyesí*, etj. s' janë tjetër por nji përshtim kumbues *(epithesis euphonica)* sikurse tash diftoj mâ poshtë me shembuj.

-ic: *plakrr-ic, gol-ic.*

-icë: *laricë* (larë), *trupicë, shkurticë, sakicë, rrugicë, boticë, katicë, brovicë. V. O.* ndoshta mbaresë slave - Ndër emna ilirësh e ndeshi *Krahe* vetëm nji herë: *Blazziza* (n' e pastë theksën mbí *í-n*).

-iq: *zgavriq* (zgavrë) *zgurdhuliq* (zgurdhë ?) *kalbësiq* (kalbë) *rremsiq, barbuliq, lakuriq* (lëkurë) *barburiq, kafariq, zgoriq* (zguer) *korrat-iq, spurdhuliq*, (shkëpurdhë, përpurdhë, shkapurdhë) *skutëliq* (skut-al-iq) *bushiq* (mbushë) *klapuliq* (krap) e ndër emna vetj. *Mar-al-iq, Kol-iq.*

-iqe: *kaplliqe, kapliqe, korriqe* (krh. korratiq) *gardhiqe* (shumës).

-ik: **(ikë)** fërlik (fërli) *katik* (katë) *mërtik, allçënik, bushtrik* (bushtriq) *baltik, koçik, korrik* (korrë) *kolik* (lat. *collis*) *perrik, patalik, qafalik* (qafë) *dhajnik* (dhajë) *kojlik, loshnik, drithnik* (drith) *rrasik* (rrasë) *polikë* (pulinë).

-im: **(imë)**: *bak-al-im-th* (bokolin) *kujtim, rrëfim, kungim, vojim, kulim, miclim, (mic, mican, micuk) kursim, pastrim ; krijimë, bîmë, fëllim* (fëllue, krh. lat. *flare*).

-inë: *kryesinë, belinë* (*belishë*) *buçinë, sbardhulinë, fundulinë, ftoftulinë, çukulinë, mbuhovinë, qelbësinë, quklinë, shkozinë, firinë, pulinë, çetinë,* *xétinë, pishinë, partinë, shoglinë, regzinë, mbujaksinë*. On. *i Pultinë, Ulqin* etj. *V. O.* Kjo mbaresë ndër shum fjalë të çekme âsht e prîme prej nji **-ul**, e përdoret si në të përbuzun a svoglim.

- ijë : *hyllîjë*, (*ullîjë, hyll-i*).

- ije : *rrahije* (rrah) *shkretije* (shkretí) *vathnije* (vathë) *Vallndîje, përrieje* (përrue).

- irë : *bulirë, kolirë* (?).

- isë : ndër verba : *qestisë, kandisë* = i pari sigurisht tyrq.

- ishë : *balishë* (balluke) *belishë* (belinë) *bublishë*.

- ishtë : (ishte) *bûnishtë, qarrishtë, fierishtë, kallmishtë, rrahnishtë* ; verb : *gërdhishtë*; *bublishte, barishte, barnishte*.

- in : (sh. **inë**) êm. vet. *Gacalin*.

- ile : *besdile, piskil*.

- ille : zhumille.

- it : (itë) *petrit, kapshitë*, (*kapshatë*, kapshore) *skoçitë* (skoçinë) v. *gërzhitë* (krh. gëzhitë, gëzhojë, gëzhollë).

- izë : *kokrrizë* (kokërr) *murriz* (?) *shndrizë* (send qi shëndritë) *qindrizë, breshnizë, lëvrizë* (livrue).

— O —

- O : ndër adverba : *fringo, viro, rishto, fino, pingo*.

- o : ndër thirrje : *lep-o* (o ledhpë, dhelpën) *Del-o* (o Dedël) Mark-o (o Mark).

- o : privative : *i odokët* (krh. *doke*: pashi).

- ocë : *krocë* (krue).

- oq : *kaloq* (kal) *hermoq* (hermue) *kalboq* (kalbë) *marroq* (i mârrë); ndër verba: *mërdhoqë* (mërdhihë).

- oç : *far-oç, berk-oç, tar-oç, kaproç* (kapruell mashkull, *krapoç* M. M).

- of : (ov): *gulof* (v) *sharapof* (sharapoh) mos kjoftë : *sharapop* fjal' e përbâme *shara* (shala pope) *perof, skurof, mbuh-ov-inë, balt-ovinë*.

- oj : (ë) *ankojë* (ankue) *shtrojë, lojë, mbëlojë, rrenojë* ; *kuqoj* (a) *bardhoj, zymoj, shegoj, baloj, kond* (kand) *-oj-së*.

- ojsë : *qindrojsë, rrënojsë, kaod-ojsë-ojcë* : *rëmojcë*.

- om (ë) : *brahom, prarom, plaskom*, (plasë), *gërqomë, kromë* (krue).

- ok : *thalb-ok, mend-al-ok, prift-al-ok, zbardhok, patal-ok* (patalik) *majmok* (mâjmë) *malok, spathok, shqilok, bi-lash-nj-ok, balok fryshal-ok*.

- ol : *sjapol, krahòl, gogòl, qafòl*.

- ole : *kakole* (kakutë) *majole* (mâje) *bregole, mac-ole* (mâcë, micë).

- ollë : *pipa-n-ollë, dreq-ollë, macollë*.

- ore : *rrenore* (rrenue) *shkurtore, cilore, mal-s-ore, latore, pastrore*.

- onë : *zezonë*, êm. vet. *Baltonë*, top. *Ballbonë*. (Valbonë).

- osë : *i viosun* (Bshk) *rroposë*, (krh. rropjue,) *sërposë, filosë, frymosë, shtrosë* (shtrojë) *mbëlosë*

(MR. mbëlojë) *krosë, fendosë*; verba : *lang-ar-osë, shi-osë* (?) *përdhosë, lugosë, mërtosë.*

- osh : *balosh, mjekrrosh, randosh, gjanosh* ; verb. *derdhoshë.*

- ot (ë) : *pelot, zgrov-ot, ballotë, lapotë* (lëputë); verb. *marrakotë, shnotë* (shnue M.M.) *vishnjotë* (Bashk.) *përshëndotë* (PL); ndër toponyme: *Ardhot, Tërdhot, Milot, Sopot.*

- oz : *piloz, kabrroz, kablloz* (kabllèsh) *lpoz* (Jokl *sphel).*

— U —

- uc : *preh-al-uc, majuc, ngreh-al-uc.*

- uq : *balmuq, shkjepuq, grahuq, shtrembaluq, gërmuq, nanuq,* (nandus) *repuq.*

- ûç : *brûç* (brûth) *rrûç* (rruen-i).

- ujë : *shurdhujë, leshujë, gjemujë, aruj* (i), *kakujë* (kakushë) *lashujë, habitujë.*

- ûng (ë) : *paptung, majungë, ballungë* (mbëllungë) *shtrungë* (shtrue) *maçarungë, naplungë* (laplungë, gjâ qi viret teposhtë) *valungë* (val, shvalë : krh. ital. *valanga).*

- ul : *bardhúl, bac-ul, fund-ul-inë, sbardh-ul-inë, çuk-ul-inë, mrra-ulë, dhéul.*

- ull : *ag-ull-ue, rreg-ull, vorb-ull, shneg-ull, fig-ull-ue, pik-ull-ue, sgjet-ull* (për : gërshanëz. PL.)

- û-ni : *kalbû-ni, koshû-ni.*

- ûnë : *bëzûnë* (bic-ûnë, Bashk. gjâ e voçël, shpend qi endé s' ka fluturue).

- uer (ore) : *kup-sh-uer, kallum-sh-uer, kungull-uer, kung-z-uer, mal-s-uer, gavixhuer, bétuer.*

- us (uz) : *vramus* (krh. tyrk. *qeramus*).

- ur : *lbogur* (lbokë) *kllap-ur-itë* (slav. klapa, klapariti).

- utë : *kaçl-utë* (kaçirubë) *kakutê* (kakole) *lëputë* (laputë, krh. *lapotë).*

- uzë : *ngërdhuzë, mbërdhuzë, gërmuzë.*

- ue : *kobue* (koboj) verbat : *ngushëllue* (ngushull) *ngulue* (ngulë) *shûjtue* (shûjtë) *mbarrue* (mbarre), etj.

III.

b) me ndërzâne

- b : *thar-b* (tharm, krh. përtharë) *kë-shtar-pë, thalb, dhel-p-en* (ndë njyeje të dheut).

- c : *svoglimi* (?) *Vuc-o* (o Vukë) *Uc-o* (o Ujkë) *Duc-o* (o Dukë) *Luc-o* (o Lukë) ; prej kësaj mbrapashtese mandej dalin êmnat vetjakë : *Vuc-i Uc, Luc.*

- cë : ndër substantiva : *ferrcë, thércë, vjegcë, zjarmc, leshc, bîjc* (bî) *ballcë, shurrcë, pengcë* (sendja e pengueme, e vûme peng), *shkrepcë, bërdhécë, planc* (?) *rrêncë, arrëc.*

- ckë : *leckë, dheck, theck.*

- ç : *zgorc* (zguer) *zgërrojç* (zgërrye) *komçë* (slav. kovça) *bramç* (brash), *arrëc, zumbç* (thumbç), *brûç* (btûth) *rrûçë* (rrûth) *ziç* (zi ?) *plumbçë, qepç, gungçë, topç-e* (tyrk. top-tan) *guriç* (guri) *zorrëç* (zorrë).

çkë : *mjeçkë* (mjelcë) *floçkë, loçkë, përbiçkë, meçkë* (?) *tureçkë* (turî) *bëzuçkë* (buz-uçkë).
- **ça** : ndër thirrje : *nip-ça* ! (o nip ! *nip-a*!).
- **çuer** : *vendçuer* (vend).
- **lë** : *cingël, thebël, urrël, cikël,* (cikë) *crungël, merrël, mrragël,* (mrraulë) *hut-l-lue, kan-ël, filikan-ël, zdrângël, cangël, bungël, shkrojël, Prêlë* (*Prendël*).
- **k** : *ufk-u* (krh. verbat e fjal. të Bshk. m-ufue : mbufue, mbufatë, ngufatë) *shqiptarkë, na-ko* (M. M. o nanë) *pjer-k, shularkë, viaskë, ajkë,* (?) *rojkë* (rojtë : me ikë bleta, blet' e ikun) *zi-k-al* (ka i zi) *zi-k* (i zi) *zê-k-u* (ndër kangë êmni i Malit të Zi, për : *Zê-ta, e Zeza,* krahina e zezë).
- **m** : *i lém, i prém, i shtrîm, i bîm* : ndër adjektiva del edhe me **- t -** *i sbét, i sbém, i sbé.*
- **man** : *cucman, çakraman, llacaman, trashaman, taraman, zeshkaman.*
- **m** : shëndrrohet në **-nd-n** : *ûmm* : *und* (*-ajë) umi-ja* : *undi-ja, gremc* : *grenaz-i, thimth-i* (Bogd) : *thind-i, kllimcë* : *kllinzë.*
- **n** : *shêmbën* (shêmbë) *mbregën* (mbrek) *kllogjën* (kllogjë) *shkurtën* (shkurtë) *të ran, të gjan, të lana* (lame), *të lén* (krh. *léni* : *natio-nis).*
- **n i** : *pajni* : it. favoritismo : *V.O. N*-ja ndër fjalët : *burr-n-í, trim-n-í,* etj. âsht nji përshtim kumbues *(epithesis euphonica)* qi e ndeshim edhe ndër fjalët : *danik, fisnik* (fis-ik) *drith-n-ik, fis-a-n-ak* (nji fisit a gjakut).

- **n + gj** : del : **nj**- *ngjomë, njomë, n-gjak* (*exsanguis* lat.) *njak-u ; n-gjitë* : *njitë*; *n-gjollë* : *njollë.*
- **na** : shumsí e vendevet ku shiten do sende : *djathnat, pêmnat, oriznat, krypnat,* etj.
- **p** : xavendson **b**-én : *thar-p* : *thar-b, shtarpë* (shtarbë) etj. ká nji herë përzihet me **k**-én (mbaresë) p. sh. *karrup-i* (fjalë në popull) *Karruk-u* fj. historike) *kërrukme-ja* (fjalë populli) krh. edhe : *provë, provak, krovë, krovak.*
- **n** : shëndrrue në **r** : *njâri, njara* (M.M.) *njâni, njana,* në toskënishten pa mê ndodhë ky shëndrrim, për gegnishten : krh. *shkuerí-ja* (për : shkueni-ja ?)
- **rë, rrë : sh. err, er.**
- **rue** : *shtrërue* (krh. *shtre* Klm. MM. = shtrî).
- **shëm** : *mujshëm, lodhshëm, pa-shëm, motshëm,* (moçëm, moçim M.M) *zéshëm* (zé xé) *pijshëm* (pij) *hijshëm* (hije).
- **sk** : *gër-voskë* (voe-ja) *dhe-sk* (dhé, a, : dhie) *vi-a-skë.*
- **shk** : *mashk* (mashtër, mashtërk) *ashkë* (?) *bashkë* (Jok!).
- **sue** : *iterative* (përsëritëse) *pá-sue, lypësue* (krh. lypësi).
- **sh + i** : *mujshí, giashí* (giasí) *pashí* etj.
- **shtër** : sh. *sht + ër* (*rë*).
- **stër** : *gjalmistër* (gjalbë SP. gjalmë) *gallustër* (gallë, sgallë : krh. grek. *fainestra* prej *fainomai.*

- **sht** : *kashtë* (kall-i: Jokl), *heshtë* (héll : Jokl), *ashtë-a* (ásht-i : ah-i) *lpishtë-a* (*pishtër-a*), *gjashtë* (lat. *sex*), *ligësht*, *madh-sht-í*, *mâshët*, (mângët, rrmâkët), *há-sht-ull* (Jokl) *há-s-ël-a*.
- **sh** : (vetëm) : *rrafsh-i* (rrah-i), *lapsh-i* (nji farë bari).

— T —

- **t** : i bukur *fëtyre-t*, i ardhun *shtati-t*, i mârrun *frŷme-t*, *krèjt*, *shpejt* (?), *heret* (herë).
- **të (t)** : ndër adjektiva asnjanës : *të mirët*, *t' at*; mandej : *i sbét*, *i cfét*, *i lét* (i lehtë, lat. *lev-is)*.
- **th** : svogluese : *djalth*, *birth*, *kujth*, *lugth*, *shiekth* (shiezit), *préth*, *ûth* (umth), *zjarth*, *ujth* : shumsi del me : *zë-zit* : *djelzit*, *birzit*, *kûjzit*, *lujzit*, *prézit*, *ûzit*.
- **thin** : si adverb : *pikalarthin*, *snelthin*, *rrokullimthin*, *trúpthin*, *pilangelthin* (it. *con istanza*, me të ngulun).

— Z —

- **za** : svoglim : *sá-za* (krh. tekëz, tekza : tek, tekla).
- **zë** : svogluese ndër femnorë : *brîzë* (brî-ni), *rizë* (?), *kîzë* (kie), *shtîzë* (shtî) ; ndër verba : *cîjzë*.
- **ze** : në fjalën : *njajze* (së bashku, it. *unitamente*, *in blocco)*.

— Zh —

- **zhuer** : *gabzhuer* (gabe).
- **zh+err** : *gabzhèrr* (gabe) : ndër këto dy fjalë : **zh**-ja don kqyrë si në fjalën *bazhgare* (bagjë + k (g) + arë).

IV.

Shëndrrime ndërzânesh

- **dh-v** : *bredhë* (bollë) *brevë; gredhë*, *grevë* ; *ngrehë krevë* (?).
- **b-d** : *borë dorë* ; *bue vdue.*
- **gj-zh** : *gab-gjèrr* (gabe) gabzhèrr ; *bagjë*, *bazhë-gare* ; *vigjër*, *vyzhën* (vyzën) *gërvogje*, *gërvozhë*, *gelvozhë.*
- **fë pë** : *fëshâ pëshâ mbëshâ.*
- **t, s, n, j** = përshtim kumbues p. sh. *Mal-sí*, *shqipë-tár*, *fis-nik*, *e j-óna* (óna).

Në mbarim : Studimi mbí para e mbrapa-shtesa sidomos mbi njato qi sod s'veçohen lehtas prej rrâjës së fjalës, e mbí shëndrrime të zânorevet e të ndërzânevet jèt m' u vijue pse këtu s' kam paraqitë veç nji pakicë. Pá u studjue shqipja në vetëvedi mirë, s' mund të bâhen as krahasime të sigurta me gjuhë indo-gjermane ; nji thellim i tillë në gjuhësí ká me i qitë themele të ngulta edhe poftes së shkrimit të fjalvet.

FJALUER

abe-ja : (Krz. MR) s. m. 1. *jé bâ si abe* : jé bâ sî hije ; gjerm. *Schattierung* : frang. *nuance, degradation de couleurs*. 2. mënyrë e zgjedhun, të prûm të zgjedhun ; lat. *gratia, elegantia : m' e marrë nji gjasend me abe, me jolë me abe* : frang. *finesse* ; gjerm. *Gevàltheit* (krah. *abull, avull)*.

abull-i: (KL.MM.) s.m. *avull-i* (krh. rumenishten : *abur*.)

acár-e : (S.P.) adj. *grue acáre* = e dlirët, *véshlacáre* ; *mot acár* = i ftofët.

aejë, *me m' u* (M.M) v. a. *m' u aejë varra* : *aejem prej haeje* (krh. shkodranishten : *haeja* : ku *ae* trajton nji diftong hunduer.

aejkë-a : (M.M) s. m. *aejka e leshit* : *ajku i leshit* (PK) : undyrë leshi : *lanulinë*.

aejkue (M.M) v. a : *êjktisë* : *me bâ me aejkë, me përlye me aejkë*.

afçë-a (Rr. M.M) s. f. : shpend i vogël me pendla të verdhêmta : frang. *verdier*: it. verdone.

aft-i, s. m.-e, **t** : (Bg. MM) : *afti i borës bjen të ftofët* ; ajri, tafti, (kr. *gaft-i*.)

afërmendësh (M.M. afërmêç) adv. *mos fol afërmendësh* : mos fol nepër tê, dishka atypari, jo gjâ të njimendët - *Kjo pûnë âsht afërmendësh*. frang. *a peu prés*, ital. *press' a poco*.

ag-u (SP. PK.) s. m. shms-*agjë*,t 1. *agu i dritës*: kúr endè s' shifet mirë por ká nisë me dalë drita ; *u nisa nepër ag të dritës.* 2. gjysë-terri : *më kanë vû sŷt ag, e pásh si nepër ag.* 3. *agu i sŷnit* : bebja (tyrq.) e synit; (krh. agullue, vagullue, vegue, vegullue).

agullue (PK) v. akt. *më janë agullue sŷt* : terratisë.

ah i bardhë (M.M. SKLL) e *ah i kuq:* ai çahet mirë e drejtë, teret shpejt, e âsht mâ rrnojc : *ahi i kuq* : *fagus silvatica*, germ. *Rotbuche*: me lëkurë të zeshkët, s' çahet drejt, me gëdhâj, kalbet mâ shpejt.

aht-i,-e, t (PK) *aft-i* (M.M.) 1. e fshâme, fshâtë : lat. *suspirium.* 2. tepricë a kusure mëkatesh. *Të mundojnë ahtet e të parvet, mos të rafshin ahtet e e të parvet.*

ajri-ja (SP. ndër kangë të moçme fetare) ajr-i : lat. *aer-is* : *për s' ajrish* e *për s' erish* : nepër ajrí.

akëllaç-i : (M.M). s. m. shms. -ë t; *akëllaç akulli* : avër, rrasë akulli.

akull : (PL) adj. lat. *integer, sine defectu*: *dru akull, i ká mendët akull* (SP.MM).

aktund-i (SP. D.) s. m. rend, kurá (tyrq) : *kür i erdh aktundi me shkue ushtár.*

akulltár-e (SP) adj. njeri qi e ká menden akull, qi i peshon fjalët.

alivér-i : (Krz. MR.) s. m. : zgrofi i shtasvet përtypse: germ. *Netzmagen*; it. *reticolo.*

allçënik-u (Km. PK) s. m.: *realgar* (arabisht) : nji farë guri njyeje së rubinit qi në katund të Komanit gjindet edhe mbí dhé, në zjarm digjet ; përdoret me shkrymbë varrët ; germ. *rote Arsenblende*: mineral prej lidhjes surfullore me arsen.

âma e fëmís : (SP.) 1. sh. *ân-i* ; 2. *âmza e bletvet*, (SP) : mbretnesha e bletvet. 3. *âma e voevet* : lat. *ovarium.* 4. *âma e ujit*, jazi ku fillon me dalë uji. 5. *âma e lumit* : shtrati i lumit..

âme, ja : (Shir. SHK) 1. peshk i madh në dét, lat. *ammia.* 2. (M.M. nënshk.) *âme blini, lojbe*, peshqit mâ të mdhajt e këtyne farve.

âmë-a (M.M) *ka âmë vojguri, buka paska âmë të randë* : *âmë e mirë* : shije, a ; ital. *sapore.*

âmët : (SP) *i e* adj. uj i âmët, uj âmull, qi s' rrjedhë. 2. *hae e âmët* : e pá shije, lat. *insipidus.*

âmti-ja (SP) s. f. shms. *-na, t.* murgë, fundrrít qi jesin në fund t' ênvet prej lanjesh. *Ka mbetë do amtí në fund të vozgës* ; frang. *sedement*, ital. *fondiglio, deposito.*

amullí-ja (PL). s. f. uj i thellë amull.

ânas i, -ja, (MM.) s. e adj. m. f. shms. *.ë, it. -e, t* 1. banuer autokton ; lat. *indigena.* 2. fiset e gjetuna në vend prej ardhacakësh.

andàq-e (Uk. PK). adj. *andaq pune, mësimi* : tyrq. *qeflí.*

andatar-e (SP) sh. *andaq-e.*

ândë (SP. MR. M.M.) prep. e adv. mbrendë: *me hî ândë.* Kur u grahin lopvet me i shtî mbrendë, u thrrasin : *ândë ândë. Dola jashtë e hîna ândë-gjeta sin : tâmblin xânë* (Krz. MR) kështu thotë zoja e shpís ditën e shën Gjergjit tue dalë e tue hî trí herë rresht me tâmbël të mjelun së pari, pse mbas besimit qi kanë, kujtojnë se u xêhët gjatë motmotit.

ânë-a s. f. shms. *ânët* e *âna-t* 1. *me i mârrë kuj ânën* = me kalue afër sî përvjedhtas ; *me qitë kêndin mb' anesh, me vû ndo'i send mb' ânesh* = me kursye ; *me rá mb' anesh* (për ânesh) : me ndêjë si largas tue kalue ; *me i dalë mb' ânesh*: me kalue nji vishtirsi, me krye nji punë. 2. *âna, t*: krahinë-a : *a ká ra borë ndër ato âna* ? 3. *anë-t*: *ânët e barrës ;* dy barrët qi trajtojnë ngarkesën e kalit, etj. *me qitë mb' ânet* = me qitë mb'ânesh. 4. *âna e pëlhurës* = kandi i ngushtë e i fortë i pëlhurës e bâme me pêj tjetër njyje në të dyja ânët : germ. *Salband, Salleiste.* 5. *ânë kripore*, mâ mirë : *ân' e komët.*

âncak-u (M.M PL). s. m. shms. *-ë, t.* 1. gúr qi del jashta murit. 2. gurët e derës qi mbajnë ballorin. 3. *trevesë* = petë para njij pasqyre ; germ. *Konsole.*

âncë drrase (M.M) s. f. të dyja drrasat qi jesin në të dyja ânët e trupit të pasharrueme : it. *sciavero.*

andshëm (M.M) i e, adj:. i kandshëm (âtçëm: ândë, âtë).

ânshëm (M.M) i e, adj. qi âsht mb' anesh : *cila âsht mâ e mb' ânshëm'ja shpí e katundit ?*

ântue : (M.M) v. intr. : *me i ântue barra gomarit*: me i mârrë mbë njenën ânë, me i mârrë âna : lat. *propendere.*

ângël (Rr. M. M.) adv. l. ? ; 2. *jam ftofë e bâ angël* : jam ftofë e bâ koçâ.

ânge-ja (Bg. M.M) s. f. sh. *ûnt-i.*

ângërr-a (P.K)*-a, t.* s. m. 1. lëkurëz trupi qi mshehë ndonji mis a lang ; grek. *hymen*, sanskrit. *syuman* = lëkurëz, lidhcë. 2. *ângrra e mushknivet*: lat. *pleura.* 3. *ângrra e zorrvet* : greq. *peritonaion*, germ. *Bauchfell.* 4. *ângrra e bolevet*: lat. *scurra.* 5. *ângrra e dheut* : koja, mysi, syprina e dheut.

ângërr-i (M.M) s.m. *ângër-a :* ângurr-i.

ângurr-i (M.) s. m. ângërr-a.

âng-u (SP). s. m. ângth, ânkth : *të xâftë ângu !*

âni i dorës (Salçi, Ulqin) s. m. nêni i dorës : ital. *carpo.*

an-i (PK) s. m. sh. *ênë-a* (SP) 1. ânë me mbajtë a me bartë gjâ : lat. *vas-is*, germ. *Gefäss. Mâ mirë âni pa gjâ se gjâja pa ánë* 2. âni i fëmís : âma e fëmís : lat. *uterus*, germ. *Gebärmutter.*

anishtje (MR) adv. në dashtë : *mos kjoftë kështu, anishtjè se të më shkojë kryet.*

ankojë-a (SP). adj. f. *Mori dhelpën moj ankojë-shum anmiq xune me gojë !* thuhet për çdo njeri qi s' mên tue u ankue.

anvishë-a (MJ) s. f. amvizë-a = zojë shpije, zojnore.

ânxë-a (S.P.) s. f.*a- t.* 1. grêth me mjedis të hollë, germ. *Hornisse.* 2. *me prehë hekurin m' e bâ anxë* :qi të presë sî anxa ; m' e prehë m' e bâ grêth (MR).

ardhshëm (M.M) i e, adj. *njeri i ardhshëm* : qi i vjen punës, arsyes : i ndigjueshëm, i shoqnueshëm ; *punë e ardhshme*, qi vjen për doresh, *njeri i ardhshëm me kuvend* : qi i vjen arsyes.

arç-i (PK) *argësh*-i s.m. *argësht-i* ; trinë thuprash e mbajtun mbí uj me rrëshiqa të frŷm e e shtŷme prej notarësh për me kalue ujnat; germ. *Floss*, it. *zattera*, edhe *arrç-i*.

arg-t (Krz. PK.) s. as. sh. aêjkë-a, smojë-a, smollë (slav.) *argt e leshit të delmes.*

arguim-i (Nënshati. SP.) s.m. provë n' arsyetuem : krah. lat. *arguere.*

argjavistë (M.M) i, e. adj. 1. me lëngatë. 2. i lânun kallafat, i lëshuem në të mbajtun të vedit: errgjë, ja; i rrgjavët (P.K.)

argjavisë (M.M) v. -intranz. *jam arrgjavisë, argjavisë* : m'u bâ i smundë, i lânun, shkrehtan si në shëndet, në petka e në të prûm.

arkësh-i (PK) arksh-i 1. pendë kurthe. 2. *sustë-a* (ital)

arkye (M.M) v. intr. sh. *ndërkye. Shko he qeni i arkyem* (tërbuem) *se ty e Marit s' u nep kush t' arsyem* (arsye).

ârnojcë-a (SP) s. f.arnojcë ; copinë pëlhure me se me arnue (*harën-a* PL.)

armáç-i (SHK) s. m. rrethi i shkjekës, qi kanë brandavekët përpara, i bâm me spiq të mëndashtë të kuq.

arùj-i (M.M) ndër fshehtësina të t' avulluemit të krypës, s. m. (sh. *lashujë.*)

arsim-i (MM) s. m.e, *t* : *me dhânë, me prû n' arsim*, me prû n' arsye, fije (By. M.M.) v. akt *me arsye dishka*: me pru në fije.

árra he dreq ! (SP) nâmë; germ : *der Teufel ! zum Teufel !*

arrç-i (MM.) arrëç-i (arrë-a) arrishtë-a. 1. bîmë e drûjtë qi rritet çufërr ndër bjeshkë; me gjeth të trashë e të lugzuem, me njyeje të murrçîme, bân kokrra të zeza e të mdhaja sá të boshtrës, lat. *Rhamnus alaternus* ; ital. *legno puzzo, literno* ; 2. kandërr qi jeton nën dhé, me katër kambë, me flatra, mbë të dyja ânët e gojës ka sî dý kthetra me se mihë dhén ; mbí gojë ka *preklën* (*tentaculum*) germ. *Maulwurfsgrille*, ital. *grillotalpa.* 3. *arrç i egër* (Rr. MM.) bîmë drûjçe e rrallë fort : *Rhamnus montana.* 4. *arrçi i qafës* = ashti i shînit të qafës ; *arrçi i fytit* (PL) = boça e fytit, molla e Adamit.

arrnjét-i (SP) *arraz-i* (MM) : pýll arrash ; (krh. *kashnjet*-i).

arrs-i (Ndërfandëna. MR.) s.m. arrës-i : barojë me gjeth si petroseli, del shkambijsh, përdoret si bár mjeksuer. *Teucrium Chamaedrys ?* ital. *erba quelciola.*

asharitë (SHK) v. intranz. *m' u ka asharitë djali* : me mrrî në kohë t' asharís, kur nisë me vlue gjaku ; sh. *burrzue*; *fëmí asharí* (SHK) : i pahajr.

ashèmb-i (Bln. Kab. PK) s. m. 1. mallkim-i : *e ké me ashemb m'e bâ ketë punë*. 2. lat. *anathema* : ital. *interdetto* : *haram-i* (arabisht) *kherem* (hebraisht). *Mos m' a bân, zotni, ashemb* : mos m'a bân haram.

ashke, ja (SP). (SHK). s. f. *bakam-i* : nji farë lisi prej Brazili : frang. *brézil* : përdorë dikur me ngjye. 1. njyje ashke e kuqe, a *ashkëkuqe* : *Caesalpinia eehinata* : 2. ashkëz : *Haematoxylon campecheanum*.

ashkja e synit (M. M.) qerpiku i sŷnit : *ishte burrë qi mos me i vetue ashkja e sŷnit* : trim i çartun, trim i qitun (tosk. qepalla = tyrq. *kepmak* : *me bâ me sy*).

ásht-i (M.M.) ashtë-a. s. m. ahishtë-a.

atëbotë (SP. MR) adv. M. M. s' e ká : *mb' atë botë* : n' atë kohë, nënkuptohet bota ideare (jo prej italishtes *in quel botto*.)

atillë (M.M.) i e : i fortë, i fuqishëm : *burrë i atillë, trim i atillë, trá i atillë* (krh. *paatillë*).

avítshëm (MM) i, e, adj. 1. qi âsht afër e qi mund t' avitet : *njeri i avitshëm* : lat. *affabilis*. 2. *mendime t' avitëshme* : mendime qi mund të përkojnë : it. *opinioni conciliabili*.

avër-a (MR) s. f. 1. *avër pëlhure* : vel-i 2. *avër akulli* (Kl. M.M) rrasa akulli qi bárin ujnat ; germ. *Eischolle* ; (avër-i MR) : vel-i.

ázull-i (SP) s. m. hija e muzgut të mbrâmes : *me mihë për azull* (krh. jezull-i,-ja) ital. *penombra*. sh. *ag-u* (agull, agjull, sikurse vigjëz e vyzen?)

azhgàt-i (SP) s.m. 1. polêmi i îmë, vogjlija, polêmi kundruell parís : lat. *plebs-is* 2. fundrrija e popullit : ital. *plebaglia*. 3. *jam rrethue me nji azhgat fëmij* = zhgat-i.

— B —

bâ : v. akt. *m' e bâ njerin për njeri* : m' e çmue për kush âsht ; *sá bân këta ? sá vlen këta ?*

babaniku : (Shk.) s.m. *Sedum maius*.

babarrun-e (SP) adj. i fortë, trimaloç-e : i fuqishëm shtatit : gjerm. *wacker*.

bacan-i (M.M.) adj. dash me turîj të bardhêmë e të lkuqëm.

bacë-a (M.M) s. f. delme me turîj të bardhêmë e të kuqlêmë.

bac-i (M.M.) (PK. KS.) s.m. 1. babë 2. vllau i math. 3. êmën i dhânun pleqvet në shêj nderimi e dashunije.

backë-a (Krz. MR.) s. f. backë leshi, etj. ; lesh, lî mbështjellë si lâmsh i fortë ; *asht bâ shtroja backa-backa*.

baçû-ni (Kl. M.M) s. m. shms.-j, të; stomije ndër kneta, shkaktue prej rrâjçash.

badër uji (Grk. M-M. s. f. bîmë qi del buzë liqênit të Shkodrës me gjeth të verdhë; ngallèc i trashë e me gjeth të lugzuem. *Iris pseudacorus*: germ. *Wasserschwertlilie.*

baen-i (M. M.) s. m.-*a*, *t.* (sh. *bûn-i)*.

bagëll-a (M.M), s. f. mbagëll-a, *me qitë mbaglla*: me folë broshkulla (tosk.)

bagjë-a (PL) s. f. lëvorja e kallit të kallomboqit — (sh. *zhokël-a*).

bagolinë-a (Jb. SHK) s. f. bár kullose afër tërfojës: del ndër livadhe; rritet nji gjysë metri, me gjeth të hollë e lule në njyeje të limonit; ndoshta *Lotus corniculatus*; germ. *gemeiner Hornklee.*

bajë-a (Rr. R. M. M.) shms. *t*: akt-i (lat.) e bâme, ja të bâmë, t, tosk. *bënjë-a*; *mâ të këqija janë fjalët se bâjët - Zoti kqyrë bâjët mâ fort sé fjalët.*

bahlùl-e (Lmb MR) adj. *jam bâ bahlul*: i marrun mendësh.

baj-i,-ë a (Kl. M.M) i, e, adj.: *lopë e bajë, bajme*, me nji shêj të bardhë në báll, edhe: *bajukë* (êmën lope) krh. grek. *balios*, sharan-e.

bâjuk-a (Kl.M.M) s. f. lopë me larë të bardhë në ball. (sh. *larukë, shkitë*).

bakalímth-e (Uk. PK) adj. i vocër me vjetë: *fëmi bakalimth*. (sh. *bokolin.*)

balbëtê (Krz. MR) *balbëtî* (M.M) v. refl. *jam balbëtê*,

jam i balbëtîm (M. M) = me pasë të randë në zgroft: *m' âsht balbëtî zgrofi* (PK): kam ûth.

balbëtîmë-a (Kl. M. M) s. f. të randë në zgrof, ûth-i (-SP): it. *indigestione, pesantezza di stomaco*; frang. *maleur d' estomac*, germ. *Verdaungsstörung, Unvohlsein, Magenschwere.*

balc-i (MM) s. m. ushkúr-uri (SP. SHK).

balç-i (P.K.) s. m. 1. lyesë-a lat. *unguentum* (thohet për bare varrësh) 2. Jod-i (krh. *balçëm-i.*)

balcìm-i (R.M.M.) s. m. llomi qi lên duhani në pip: baltë, llom.

balçue (R.M.M.) s. akt. *me bâ me balçím.*

balishë-a (MM) s. f. kaçotë-a (P.K.) ballushë-a, flokët e lânun të gjatë në báll.

balishan-e (M.M) adj. kush lên balishën.

baloku i ballit (P. L.) s. m. shtegu i ballit, pjesa e ballit e pá lesh.

baltê (SHK.) v. intranz. *hae e baltême, dardh' e baltême, âsht baltê haeja*: m' u bâ t'amshtë, të pá shije.

baltîmë, t (M. M) = -s. a. **baltîmë-a**: *me hangër sa me hjekë baltîmën e gojës*: të keqt qi merr goja prej së pá ngrânmi; *të baltîmë-t.*

baltík-e (Ql. PK) adj. *vend, tokë baltike*: tokë me lagështinë.

ballafaçkë-a (M.M) s. f. *a*, *t.* të ramë të fyeshëm, e bjerrme me zhurmë; *e muer e fitoi nji ballafaçkë*, germ. *Schlappe*, it. *battosta.*

ballahû (M.M.) prepoz. kundruell, ndër sy: *s' mund i thom ballahû*: s' mund i a përplasi ndër sŷ, s' mund i thâm kokërdhak. *M'a bâni njatë punë ballahû, më foli, i ndêja (ballahû = kokërr).*

ballbreshtëz-a (M.M) s. f. bîmë e rritshëme e e përvjetëshme qi del ndër fusha mâ fort, me lule të bardha (gjason me bîmën: *Onobrychis viciaefolia*; (germ. *Esparsette*) sh. *qerbash-i.*

ballcë-a (M.M) s. f. kaculitë, kacilitë (MR) kësulë e vogël e e qindisme qi e vêjnë nuset e plakat në M. të Madhe.

balldáne,ja (Shëll. SHK) s. f. kaptelli i samarit.

ballën-a (M.M) s. f. stegë fishekësh, germ. *Ladestreifen.*

ballinë-a (SP) s. f. sh. *ballzinë-a.*

ballotë-a (S.P) s. f. 1. t' ajun në báll prej së rrëxuemi, së rrahmi, etj. 2. *me marrë nji ballotë*, nji ballafaçkë (Kl).

balltue (Shk) v. a. me sundue, sh. *valltue.*

ballue (M.M.) v. intranz. *po ballon gjâja* (Triepshi) sh. *mballue.*

balluer-ori (M.M.) s. m. shpí me balluer, me kallkán (tyrq), germ. *Satteldach*; përkundra: *shpí me mahí*, germ. *Walmdach.*

ballungë-a (S.P) s. f. mbëllungë; it. *gonfiore, tumore, sporgenza.*

ballushë-a (Mdh.) PK s. f. (sh. balishë, kaçotë.)

ballzinë-a (SP) s.f. trá, gúr qi vêhet në báll të jashtëm të derës.

bâm-i,-e, ja (SP) adj. *për ç' i bâmi jé ti, mund të bâjsh edhe kështu*: për ç' farë njeri jé ti, etj. *ç' i bâmi jé ti moré?*

bândërr-a (Krz. MR) s. f. pranga, hekura: *me mbetë ndër bandrra të dikúj*; (krh. germ. *binden, Band.*)

bângë-a: (PK. SP.) s.f. 1. *nji bangë duhan*: nji palë duhan. 2. *nji bangë tesha*: nji paketë (it): sv. *bangëz-a* (P. K.)

bangëzue (PK) v. a. *me bâ bangë*: it. *impacchettare*.

bângëc-i (Mdh. (PK) s. m. *nji bangëc bore*: top bore; it. *pallottola.*

banér-i (Shestan, Ulqin) s. m. 1. shkop i njomun me gjeth qi e ngulin ndër Rrëshajë në mâje të Rumís. (krh. grek. *thyrsos*, e germ. *Banner*, it. *bandiera*). 2. bajrak-u sh. *shujkë, shkujkë.*

bankë-a (PL) s. f. — *a, t*: gânç-i (tyrq) germ. *Klammer* (*sh. shbankue.*)

bar Shëngjergji (Rr.MM) sm. 1. *Lysimachia Nummularia.* 2. *bár gjinit* (Pk) bar si vjollcë me lule të vogla fort e të verdhême, del heret në prendverë ndër shkambîj. 3. *bár îmëz*-a (Bl. SP) *bár kullose*, germ. *Windhalm.* 4.. *bari i të kuqit të madh* (Rr.M.M) *Physalis Alkekengi*, ger. *Judenkirsche.* 5. *bár lunge* (Rr. M. M) *viola silvestris.* 6. bár ndërgishte (Rr. M.M) *Corydalis cava.* 7. bár urdhe, urthe (Rr. M. M) *Sedum acre*: germ. *Maurpfeffer.* 8. *bár zemre* (Rr. M.M PL.) *Gentiana lutea*: bimë qi rritet ndër bjeshkë të nalta

1500 metrash, e njehë këto lloje : *G. acaulis, G. amarella, G. asclepiadaea, G. campestris, G. lutea, G. pneumonanthe, G. verna.* Shqip përshîhen me êmnin *sanëz*, qi duen me thânë se âsht nji svoglim i êmnit *Genthiana* (*Genthios*, mbret ilyr).

barbull-a (M. M.) s. f. barbull-i (P.L) 1. sh. mêksi i kambës. 2. *ishte shkambi barbull* (Rr.) : i gërryem përfundi, në trajtë të barbullës.

barburèc-i (Shkr. M. M.) *barbureç-i*, s. m. burrèc-i, búrr i keq, lat. *homulus, homuncio, homunculus.*

barburíq-i (SHK.) s. m. peshk mâ i math se gjuhca, me mustakë.

barcë-a adj. lopë, dhi, delme barcë, a barca : bartë, barcue, m' u bâ a me mbetë me barrë.

bardhë-a (P.K.) s. f. potkë-a (Ba. 360) 1. thupër e lvorueme qi ngulin ditën e Shën Jozefit (19 të Marsit) për shêj të xânmes së kullosës. 2. *bardha-t* (Luma) të lashta-t, bîmët e mbjellme heret, grûni, elbi, tershana. etj.

barnatue (P.L.) v. a. me mjekue me bare.

bartë (M.M.) v. intranz. *njaj njeri baret i math*: mbahet i math; germ. *sich überschätzen*, it. *tenersi in gran conto, spacciarsi.*

barue : (M.M.) v. a. 1. me veshë me bar. 2. m' u veshë me bar : *âsht barue mali.*

bastárr-i (M.R.) s. m. kacafit-i, kësoll' e vogël sá me xânë nji a dy vetë, ngrehë për me ruejtë ba[illegible]anin, berret, etj.

basterr-e (Grv. M. M.) adj. 1. qên a shakë qi s' lehin. 2. njeri qi siellet pa punë, *bjerraditës*, (belesh, tyrq).

bashë-a (Brg. i Buenës. SHK) s. f. kunát-i, p. sh. *basha Gjon.*

bashkëni-ja (SHK.) s. f. shoqëni-ja: mërzitesh me këtê smundë të randë qi ké ? *jo se kam bashkëni e vînë shum me ndêjë.*

bashkari-ja (Kb. PK) s. f. shms. *-ít* : *ujri-ja* (MR) merá, halí : motit edhé *frati*-ja (*fratria*, grek.)

bati-ja (Rr. M. M.) s. f. l. të lodhun, të këputun shtati : *mos rri rát se të kapë batija*, it. *opressione, sposatezza, stanchezza.*

batue (Rr. M. M.) v. intranz 1. *i u batue râna arës* : i u rras mbrendë, lat. *opprimere, invadere.* 2. *jam batue shtatit* : lodhë e këputë.

bathë-a (D.K.) s. f. groshë-a : fraz. *janë nji bath' e nji kokërr* : janë brumi i njij mielli.

bê (Dajçi i Brg. të Buenës) v. akt. me, m' u shëndoshë : *Jam bê e mâjë* (krh. i dêjun.)

bedatë (M. M) v. intr. *njeri i bedatun* (slav. ? mbaresa sigurisht) njeri i mârrun mênç; germ. *blödsinnig*, it. *cretino* : budall, bahlúl.

bëdorue : (H.M.M.) v. a. me bâ dhanti, me falë gjâ : *më bëdoroi me të mira*; lat. *munificare*; ital. *gratificare.*

bé-ja : *bérrêjshëm* : qi ka bâ a qi bân bé në rrênë, lat. *periurus*; fraz. *jemi bâ nji bé e bâme !* (nënkuptohet : në rrênë) ; *kemi vojtë nji bé* : jemi bâ gazi i dheut.

benue *(*Bg. M.M.*)* v. akt. me betue.

betuer-ore (M.M.SP.*)* adj. 1. kush bân bé shpesh; kush betohet. 2. shka të bân me bâ bé. p. sh. *loja e kësulavet âsht betore e kanga e tyne gaztore.*

beh-i (M.M.) s. m. fraz. *ec me beh, rri në beh*: vêmende, ital. *attenzione*: germ. *Acht. Më ra në në beh* *(*për: *më ra në sbeh* , *s' e bâna beh* a *beft. E bâna beft* (M.M): e bâna n' asgjâ; *me ndêjë në beh, kij beh, s'e bâni beh*: m'e lajmue përpara; ital. *avvertire.*

bêkë-a (Kl. M.M.) s. f. bahe, ja (fjal. i Bardhit fq. 8.) *Baeia* për: *baheja*: ballist; *zabé-ja, hobé-ja*, tosk. lat. *fundibulum*, it. *fionda*; *blêkë* sh. *vlekë.*

belbëzujë-a (M.M.) s. adj. m. f. belbë, bleban-e. krh. mbaresën illyre- *uio, uia*, n' Acruium, Tattuia. (sh. poshtë *leshujë, gjêmujë, lashujë.*)

belinë-a (Shir. SHK) s. f. *Phromis fruticosa*-bîmë me lule të bardha, me gjeth si t' ullinit, por të dhambcuem; kallmi i thatë përdoret me bâ zjarm.

belishë-a (Rr. M.M.) s. f. bár me gjeth t' îmë, me kallm të gjatë e të hollë; i mirë për kullosë bagtísh, lat. *Holcus mollis.*

belkue-oni (M. nënshk.) lkue-oni: *Nymphaea alba*, germ. *Weisse Seerose*, barojë ujce.

belsi-ja (M.M) për bersi-ja.

bênë-a (Shll. SHK.) s. f. krahi i Veriut; *bênë e shullâ*: Veriu e Jugu, (sh. Ba. fq. 39.)

bêng-u (Ib. PK.) s. m. *bengu i trimit*; meze feste, fr. *l' élite*: *bengu i shokvet, i shoqnís* etj.

bërbâ-ni (Ql. PK) s. m. shms.-j, *të*: mashkulli i bletës, it. *pecchione.*

bërbjek-u (PK. PL) sm. 1. brâsh a brâmç: sharqî a pjepën i papjekun (M. M.) ?. 2. kalamâ i rritshëm: *bërbjek djali.*

bërcânë-a (Rr. M. M.) s. f. fêmën qi pjellë shpesh: *micë bërcânë.*

bërcâ-ni (Lh. MM) sh. s. m. sh. (*bracâ-ni.*)

bërdhâc-i (M.M.) s. m. për euf. morr-i: (i bërdhâmë).

bërdhâç-i (Kl.) s. m. papërdhok-u (MR) gúr i vogël e i rrumbullakët.

bërdhâmët, i, e (Krajë Shk.) dhe adj. *njeri i bërdhâmë fëtyre; dhe i bërdhamët; bardhul-e*: *bardhavel-e*, it. *bianchiccio.*

bërdilat (M:M) s. m. shms; tefe, ja (SP) slav. bërdila, lat. *licium*: pê a shtruf i trashë me ulë e me çue pêjt e liqvet.

bërgajnë-a (SP) s. f-*a*, *t*: 1. fundrrí, bërllok lamijesh. 2. byk-u; *janë bâ bashkë byk e bërgâjna* = janë bashkue njerëz të mbrapësht sî njêni tjetri.

bërgî-ni s. m. (sh. bërkî, brakî.)

bërkî-ni (M.M) bërkî-ja s. m. f. 1. bërkî e butë: *Torminaria Clussi*, ger. *Elsbeere*; quhet edhe *Planje e butë.* Lis i naltë me gjeth si palnja, me lule të bardha si qershija qi çilin në Máj, kokrrat i ká si voesa e egër me njye të mjaltës; sh. *mollëvigjëz-a* (Bashk. fq. 273).

bërlekë (M.M) v. as. bërlykë : *po berleken mëzetët.*

bërllok-u (SHK. SP). s. m. shms. *-e,-qe,-t* 1, fundrrí qi jet, mbassi të shîhet grûni në lâmë. 2. *ká mbetë shpija bërllok:* kúr jet e shkretë pá të zotët e punës, veç me graní e kalamâj.

bërmak-u (Velja, Lezhja) s. m.*-ë, t*: kalli kollomboqi i rritun keqas e me pak kokrra (Bashk. fq. 53· brumak-u).

bërkoç-i (M.M.) s. — m. *a, t*: derk, derkuc.

bërskot-i (Krz. MR) s. m. *rá gota e u bâ bërskot :* grimcë, coptim, copëç, lat. *fragmen, fragmentum.*

bërzlek-u (H.M.M) s. m. ûm-i, lat. *fimus.*

bërshê-ni, bërshî-ni (MR). s. m. nji farë dëllîje : *Juniperus foetidissima.*

bërshëllizë-a (M.M) s. f. bëshëllizë, bushëllizë ; *convolvulus arvensis.*

bërrk-u (Shk. SP. M.) s. m. erë e randë qi merr mishi i thiut, ushûji i vjetruem. *Ká marrë mishi bërrk, erë bërrku : era bërrk* ; germ. *rantzing,* it. *rancido* : *me mârrë bërrk* : *it. immucidire.*

bëstâ (M.M.) v. a. me rrahë fort. *E ká bëstâ mirë me nji shkop.*

bëstinë-a (M.M) s. f. 1. thupër : *rri urtë se po e kapi nji bëstinë e po të rrahi,* 2. *sjeçë-a* (slav) thuprat, krandet qi teprojnë prej gjethësh qi u vêhën dhivet në grazhd.

bështrik-u (PK) s. m. shms.*-ë, t* : bushtrik, bushtriq-i ; kollomboq q' i s'lidhë kalli : *kopilç-i, shtërpak-u* (M. M.)

bëzdyç-i (Kl. MM) s. m. 1. cung, çung, kurm lisi i thatë ; 2. *vend bëzdyç :* vend i shkretë (Kl.) 2. *njeri i bëzdyç i math :* si cung, i palatuem.

bëstyq-i (MM) s. m.*-a, t* : lamûç-i, lëmuç-i, *bëstyq vjami.*

bëzhure-ja Kl. M. M.) s. f. bazhure-ja : *papaver* (slav.) ; *paeonia oficinalis.*

bëzhure, (Kl. M.M) v. akt. 1. me stërpikë, me stërklatë (sh. langue). 2. me bushurdisë, *me u a bëzhurë lopvet kollomboqin me krypë, me bëzhurë duhanin e thatë.*

bëzhurgë (Rr. M. M) bëzhujgë. v. intr. *m' u bëzhujgë bari, kokrra e pêmë*s : m' u shêjë.

bibirèk (PL) s. m. 1. ? 2. shtang : *njatê qi han bukën e përmbysë kupën ka me e ngrî Zoti bibirek. Ndêja gjith ditën tue pritë bibirek.* (krh. tosk. *shtuara, drejtë.*)

bibrak-e (Km. PK) adj. lakur (i-e), blec-e, curak-e : ndoshta fj. tyrq. *bi* (pa) *brak* (brekë).

bigë-a (M.M) s. f. birë, vrimë : slav. *biga.*

bigë-a (M.M) s. f. bligë, blikë, blickë. 1. drû a send tjetër qi në mâje dahet dy rrêmash, krh. it. *forca,* e *biforcazione, biforcamento.* 2. në dhéshkrojë : mal qi dahet dýsh në të trajtuem. Veshtrimet tjera qi ká fjal. i Cord. fq. 10 : *timone* — Bashk. fq. 42, ká : *timone del carro che si biforca in due raggi, ramo, stelo, gambo,* janë veshtrime qi s' ndeshen kund.

bigëz-a (M.M) s. f; drû dykrejçe mbî të cillën u vêjnë gjethët përpara dhivet : *bigë.*

bigëzim-i (M.M) s. m. *trajtë e bigëzueme, të bigëzuem.*
germ. *gabelförmige Spaltung.*

bigëzue, (MM) v. a. me bâ a me u bâ në trajtë bigëze.

bîjcë-a (S.P) adj. lat. *vegetalis* : send qi vjen prej
bîmësh, p. sh. pá bîjc : pê prej lini, pambuku,
hîthi, etj.

bijue (Kurb.) v. a. me lindë, me qitë fëmij në dritë:
lat. *generare.*

bijim-i, s. m. shms.-e, *t* : të lindun, t ; lat. *generatio-nls.*

bilashnjok-u (Rr. M.M*)* s. m. shms.*-ë, t*: pilashnjok-u.
1. shka qet lisi në prendverë, mbassi t' i préhet.
trupi. 2. *vishk-u* : lis i ri. (sh. *pinok-u).*

bim-i (Rr. M. M) s. m. shms. *ë-t*: *me vû në bîm* :
me bâ me lëvizë ; lat. *movere.*

bimël-a (M.M) s. f.*-a, t*, bazhgare e îmtë fort : (krh.
lat. *festuca*).

bîmue (P.K.) v. akt 1. me prodhue, me qitë në dritë :
dikùr Drini s'ishte por e bîmoi Zotynë. 2. me
krijue. Përbâ ; *bimim bimesë, bimues.*

binak-e (MM. DK.) adj. e s. m.-f.*-ë-t, e, t.* 1. binok,
binosh, binjok, binjak. 2. émën kombtár.

binde-ja (M.MR), s. f. shishe e madhe : damigjan, (krh.
tyrq. *binlik*).

bind-i (S.P) s. m.*-e t*, . 1. çudí, mrekull. 2. send i
çuditëshëm, i mrekullueshëm: *Bindi i Zotit* :
mirabile Dei (lat). *Ishte bindi i tokës*: nji mre-
kulli, *për bind* : mrekullisht.

bin-i *(*D. Brg. të Buenës) s. m. derr tharku, derr i
mâjun, i mbajtun ; germ. *Zuchtsau, Zuchtschwein.*

biráç-i (M.M) s. m. sh. ndrûnt, trûnt-i.

birth-i (SP) s. m. *-a, t*: puçrra majuce qi dalin shtatit
e qi djegin fort; tyrq. *çiban*; ital. *foruncolo.*

bistèk-u (M.M) s. m.*-ë, t*: 1. *bistak qershije*: rrëfânë.
2. bishtec, bishtalec flokësh : kúr flokët e krés
të lidhun zbashku lagje-lagje varen teposhtë.

bishtalug-u (Shest. Ulqin) s. m. pulêndër, kaçimak
(MM).

bishtfultere-ja (M.M) s. f. 1. kryemadh-dhi, kandërr
e vogël trupi e me krye të math ; germ. *Frosch-lurche.* 2. zog bretkoce.

bishtkuq-i (Gr. v. M.M) ; s.m. zog i vogël, këndues
me pendla të bruztême në të zezë, me bisht të
lkuqëm, jeton ndër bira ledhesh ; germ. *Rotschwänzchen.*

bishtore-ja (MM) s. f. *-e, t*: lugë e madhe me bisht
të gjatë, garuzhdë-a.

bishtni-ja (M.M) s. f. 1. t'ikun tinzë, të përvjedhun.
2. *shkërpicë-a* : *bofí-ja* fjal. i Bardhit në hîm,
rr. 28 — *përpara faqes së Tinëzot s'kanë me u
vëjyem mboffijt e skuzet* etj.

bishtpelëz-a (Rr. M.M) s. f. *festuca elatior, bishtpelëz livadhesh,* f. *estuca pratensis.*

bishtues-i (Rr. MM) s. m. 1. gjâ qi viret mbrapa
ndër petka të shtatit. 2. për gaz: *kush merr mbrapa
kêndin si bishtues* ; *m' u vû mbrapa si bishtues*;
ital. *codazzo* ; *i a behi me nji bishtues gjindësh
përmbrapa.*

bitèrr (Ql. PK.) adv. 1. ? 2. mârrë mendësh : *jam bâ
bitèrr e s'dij kah i a mbaj.*

bit (MR) adv. *bit se shkuem* : gati shkuem. (krh. drue se vjen).

blejë-a Rr. (M.M) s. f. *-ë, t*: bâja e të blemit : it. *compera.*

blerë (M.M) v. a. 1. blérue : *âsht blerë toka.* 2. *shegë e blerë* : shegë dividishe (SHK) : nji farë shege lëkurhollë me kokrra t' ambla.

bjerrun- (i, e) (M.M) adj. bjerrë *(m' u)* : me hî në jaz, m' u veshë në të zi. *Jam i bjerrun ; N.N âsht i bjerrun.* ; germ. (*im Trauer sein* a *traurig sein.* Në M. të M. nana vên në krye rubë të bardhë për djál qi i ká dekë, e tjerët të zezë.

bjeshke (hîth.) (M.M) s. m. *urtica dioica.*

bjeshki-ja (sh. fjal. i Bashk. fq. 42) ; s. f. zêja me gatue bylmetin : germ. *Sennerei, Alpenwirtschaft.*

bjezgë-a (M.M) s. f.*-a t*: qêzë-a (SP) qêjzë-a : ashkël e îmtë fort, fraz. *u çue e iku rrozga më bjezga,* shpejt e shpejt.

bljedë-a (Kl. M.M.) s. f. *-ë, t*: 1. dell guri. 2. mjet a e çame guri : *kjenka guri bljedë bljedë*, germ. *Spaltung.*

bligë pêni (MR), s. f. bigë pêni, (sh. bigë-a :) drû e vogël shpatuke me bigëzime në mâje, në të cillën mbështillet pêni, *blikë, blickë.*

blogur-a (M.M) s. m. *-a, t*: 1. blogur hudre, molle, groshe ; it. *buccia.* 2. *blogur ahi* : lëvore ahi. (sh. *lbokë, lbogur*).

blojë-a (Rr. M.M) s. f. *-ë, t* : drithi i bluem. *Shkova e mora nji blojë drith* ; bloja e miellit.

blojc-i, s. m. *-a, t:* ai qi bluen : mullîsi.

blozë-a s. f. thirr-i, çagjë-a, lbozë-a (SP) pështym-i (PK).

bluzhdë-a (Rr. M.M) s. f. *-a, t:* grimcim i imtë; *kênkan bâ letrat bluzhdë prej minit.*

bluzhdue (Rr. M.M) v. a. me bâ bluzhdë.

blysh-i s. m. peshk me turî si krapi me njyeje të bardhême, rritet nji okë.

bobe-ja (MM) s. f. *-e, t*: kalibobë-a (SP) galibobë, kokrrat qi bân fojleta a caraci; fraz. *vonoi m' u pjekë sá nji bobe* : s' ryset kurr me mend. *U poqën bobet e thanat, e ti s' u poqe ! I bardhë fëtyre si bobe e pjekun !* (i zí).

bobël-a (R.MM) s. f. *-a, t:* kokërr kështêje e paqirueme.

boça e fytit (PK) s. f. 1. arrçi i fytit (PL) ; ashti në gërgilâc të fytit : *i a njiti thojt në boçë të fytit*; molla e Adamit. 2. *boçë pishe* : kabllesh, pepërlleshkë : kokrra qi bân pisha. 3. *boçë kollomboqi* (M.M) bokël-a (SP) ; kalli kollomboqi të fshîm.

boçëborë-a (PL) s. f. : lule : *Galanthus nivalis*, lulon në borë.

boçël-a (pishe) s. f. *boçërr-a*, boçë pishe.

bodrozhéle (P.L.) s. f. drrasë bodrozhele, potrozhéle (M.M) patrozhele (SP) drrasë breu, e dobët.

bofte-ja (Kl. M.M.) s. f. sh. *pofte* ; 1. mënyrë-a : *qepe, bâne, fol në këtê bofte.* 2. mostër-a : *ç' pofte njeri je tí.* 3. ekzemplar-i : *m' a nep nji bofte të* *këtij shkrimi*; 4. mostër-a, për it. *campione*, germ. *Muster*: epma nji bofte të këtij qeshiti. (sh. *pofte)*.

bogël-a (M.M.) s. f. kokrra pêmësh të vogla, pêmë kokërr vogla p. sh. *bogla mandi*, *qershije*, *thane*, *ferrlashte* etj.; *bogul-a-t*.

boh-i (Kl. M.M) tinëzí-ja, fshehësí-ja, lat. *secretum*, por sot përdoret si adverb vetëm. *Mbet në boh*, *a më boh* (mandej: *mboh*): mbet, kje vrá fshehtas, edhe: mbet tinëz. *Kjo pûnë qi të diftova mbet më boh*. *Me vrá kêndin më boh*: tinëz.

bohue (Rr. M.M) v. a. 1. me mëshehë (përdorë pak). 2. me përçudnue: *mos i a pre bishtin gjelit se e bohon*; *í bohon bukurín qi ká*, prandej e përçudnon.

bokërr-a (Mdh. PK.) s. f. *a*, *t*: mî fushe në njyeje të sidondryshkut, rrenon bîmët e biron bagtin, mos n' eshke e në të léth. germ. *Brandmaus*.

bollapjeshkë-a (SHK) s. f grue madhoshe.

bollár-i-, *ë t*: shtërpî qi s'bân dâm, por madjé vlen me zhbî guska, kaçamij e krymba; germ. *Blindscleiche*, it. *esculapio*.

bollúr-i (SP. SHK. M.M) s. m. *-e*, *t*: 1. krh. it. *bollore* = të vluem prej së xéti, të vluem ndër mend, kryengritje. 2. *më xûni bollúri*: rreziku, sherri.

bonjake (tokë) Km. PK); adj. tokë e trashë e me ujcinë, vruinë.

borc-i,- *a*, *t*: shpend i vogël; it. *fringuello*.

borde,-ja (Kl. MM.) s. f. *-e*, *t*: birë çfarëdo: germ. *Bresche*, it. *breccia*; *i janë bâ mushknít borde prej lëngate*. *Me çilë nji borde*. (sh. *shborde*.)

bordullak-u (SHK) s. m. *Portulaca oleracea*.

boshtër-a (boshtër-a SP. PL. M.M) s. f. *-a*, *t*: 1. *Ligustrum vulgare*, germ. *gemeine Rainweide*, mbë sá në MR. 2. d. m. th. *Forsythia europaea*; bosht-i, sikur, shtogër: shtog, e klladër; kladë.

botuem-i, -e, ja (i e. SP): *njeri qi i bjen bota a ajo e tokës*, prej ligështís së dejvet.

bracanar-i (Lh. M.M) *-ë*, *t*: 1. varg hejsh akulli, qi viren prej strehe së shpís. 2. sbukurim në gjasim të bracanarvet në stylin klasik.

bracâ-n-i (MM), *-j*, *t*: héll akulli qi viret prej strehe së shpís, shkopîj akulli, krongjill-i.

brâjë-a (MR) s. f. -, *t*: 1. mullâ i kuq a i irun qi del ndërshej gishtash; it. *panericcio*: më kanë dalë do brâja ndër gishta; germ. *Fingerentzündung*, *Umlauf*. 2. sh. Bashk. fq. 49 shêji sî mullâ qi lên të ziemit në landë të préme, a n' asht të thyem qi njiten.

brakî-ja (M. M) sh. *bërkî*.

brave-ja (M.M) s. f. 1. bagtí qi me nji shpërblim të venduem merret në bjeshkë për m' e kullotë verës: *me marrë brave*, germ. *Viehverstellung*, *Viehverleihe*. 2. grumbull gjindësh të parandsí; *m'erdh me brave përmbrapa*.

bravë-a (Cp. PK) s. f. *-a*, *t*: ví uji, vadë uji, qi çon ujin te tokët, *brazdë* (Lurja).

bravnak-u (DK) s. m, *-ë, t*: hekuri si vjegcë ku hîn shuli i bravës së derës ; slav. *brava = drŷ-ni.*

bravishtë-a (M.M),*-e, t : nji grumbull bravesh,* berre të përzieme.

brazhdë (i e. Rr. M.M.) adj. njeri me nervozitet, (sh. *virlime, t.*)

bredhë-a (PL), *-a, t:* brevë-a, bollë-a, shtërpî i pahelm.

bredhë (MR) v. in. lakon sikurse me hjedhë : *bridh deh bridh!* luej deh luej ! *brodha.*

bregaloç-i (M.M.) s. m. *-a, t*: breg i vogël.

bregcë-a (SP) s. m. shpend me pendla të bukura, *Merops apiaster,* nji si : *băbil-i.*

bregí-ja (Dshm. DK.) s. f. *-e* : rê të mdhaja qi ngjiten prej detit : *kanë dalë do bregí.*

bregël-a (Bg. M.M.) s. f. *-a, t*: breg i vogël.

bregole-ja (Vlonë) s. f. *-e, t:* breg i vogël, sukore ; (krh. *majole.*)

brenë-a (M.M.) s. f. *-a, t* : ndeshkim, shplakë e madhe : *i muer brena e Zotit, i muer me nji brenë :* i ndeshkoi të gjith njinji.

brengëç-a (Grd. v. M.M.) s. f. *-a, t* : bimë me lule si *Bellis-perennis,* por të verdha, rritet nj' a nji gjymës metri, del ndër vende të thata, lulon në mbarim të Shtatorit, me lëkurë ngjitse, qelbet ; *Pulicaria dysenterica.*

bretkocë-a : fraz. *s' bërtet bretkoca pa uj :* nuk gëzon kush pa gjâ në bark.

brez-i (Shk.) s. m. 1. shokë-a, galc-i ; 2. në vesh-

trim *bijim* e ka shumsin : *brezë-t* ; nji, dy, tre brezë njerzish ; nji brez njeri : 100 vjetë (M.M.)

brezhël-a (SP) s. f. : brezhëz-a, iriqëz-a (PK) : mullâ i zî, krejt si ferra iriqi, del në parzëm ; it. *cancro.*

brî (M.M.) v. akt. : bré ; *e ká brî mini drrásën : brîjtë.*

bricue (M.M.) v. akt. : it. *rosicchiare, rosicare;* germ. *benagen, abnagen.*

brie-ja (M.M.) s. f. : 1. briesë-a, të brietë-it (M.M.) lat. *caries,* dergjë qi brén mishin edhe ashtin ; 2. kulufiskë eshtënash; germ. *knoeherne Schwindsucht : i ka hî brieja a briesa.*

brien-i (M.M. PL) s. m. *-a, t* : brî-ni, brŷn-i, broen-i (SP).

brienue (PL. M.M.) v. int. : *janë brinue ndërmjet vedit*: janë mënî, u ka hî grisa.

bricë-a (MR) s. f. *-a, t* : gúr zjarmi qi i vêhej pushkës te çarku, stërall-i, strall-i (Bashk. fq. 406 fraz. *me i hjekë bricën njij sendi* : me i a bjerrë, mos me i mbajtë uzdajën : *hiqja bricën kësaj pune*: mos i a mbáj uzdajën mâ.

brigue (PL) v. akt. : me qortue mujshëm, për së forti, sh. mundshtue, it. *rimbrottare.*

brig-u (Djç. SP) s. m. *-gjë, t* : bucë qi çon parmenda, sh. *kllagër-a*: *rêt në grykë* (të detit) *e brigjët në Kosaqe s' kanë të mbaruem !*

bri-ja : mal i mbushun brije me landë, brija e malit d. m. th. përpjetëz e vogël në mal ; msá shpat mali, faqe mali, kanë veshtrim mâ të hapët se brîja.

brijoke-ja (M.M.) s. f. *-e, t*: brî e vogël mali, *te janë berret n' atë brijoke.*

brijue (M.M.) v. akt.: 1. me (m' u) shtrembnue si brîni; sh. *mbrijue.* 2. me lakue: lis i brijuem, i përkulun, i shtrembnuem.

brincë-a (PL) *-a, t*: it. *fianco*; p. sh.: arka ká brincat, ballnikët, (drrasat e të dy ballnavet), fundin, kapakun a *mëshicin*; djepi ka brincat: kaptejët, shpincën e rrethin.

brinok-e *(M.M.)* adj. brinoç-e: ai me brina, djalli.

brishtë (i, e M.M.) adj.: qi thehet shpejt; sh. *thyç, thejç,* lat. *fragilis,* germ. *zerbrechlich; njeri âsht i brishtë, mot i brishtë:* vjet perishtupe. *Sivjet brishtë moti* (M.M.): thehet moti, âsht vjetë perishtupe.

brizë-a (SP) s. f. *-a, t*: brî delme me se i hjekin linit grathin; it. *scotola*; bri-ni.

brizue (SP) v. akt.: me i rá linit me brizë, me dlirë me brizë, shëllunga e linit mbahet shtërngueshëm ndërmjet kambësh e ngrehet me njenën dorë, me tjetrën i bihet sypri me brizë; it. *scotolare.*

brofë (M.M.) brohë, v. intr.: m' u ngrehë, çue: *të gjith brofën në kambë*: *brof*! çou! ngrehu!

brojë-a (Shk) s. f. *-ë, t*: 1. shrregull-a. 2. të mbajtunit e zânit ndër kangë shrregullash; it. *cantilena.*

brojcë-a (M.M.) s. f.: shpend; lat. *Merops apiaster,* it. *apiaiuolo,* germ. *Bienenfresser.*

brokë-a (PL) s. f. *-a, t*: 1. shka spikatë jashta vizës së ndrejtë, germ. *Vorsprung,* it. *sporgenza: ishte muri me broka.* 2. mullâj a brâj në trup, në rranxë të lisavet qi qesin pinjoj të rij. 3. larë-a: *dhí broka-broka,* me lara të bardha e të zeza.

broshkull-a (tosk.) s. f. *-a, t*: broçkull-a: me qitë broçkulla, mbaglla, baglla; it. *sciocchezza,* fjalë furde, e pathemel.

brûç-i (M.M.) s. m. *-a, t*: brumâç-i; germ. *Kaefer;* it. *scarabeo, scarafaggio.*

brufull-i (Grv. M.M.) s. m. *-uj, t*: 1. zog qefulli. 2. shb. shumicë fëmijsh së vogjël: *ishte mbushë shpija me brufuj*; thohet për bár, flokë qi dalin të shpeshët: *me brufullue bari, i rriten flokët brufull.*

brufullue (M.M.) v. in. 1. me brufullue krymbat: me zânë krymba me shumicë të madhe. 2. brufulloi bari, m'u rí bari me shumicë të madhe: it. *pullullare,* germ. *keimen, treiben.*

brue (MR) adv.: *me shkue brue*: me shkue nji jetë nomade; ndoshta: me shkue sî brujët: barijt: (krh. Budin në *Speculum Confessionis:* ju jéni brujëtë e popullit të kërshtênë).

brugë-a (Durrës) s. f. *-a, t:* sh. krypcë-a, *Tamarix-cis.*

brumâç-i (PL) s. i përbashkët për: 1. brûç, kacalèt, bulkë a grýll e tjerë kândrra të bâshëm trupit. 2. brûç-i.

brushtull-i (PK) s. m. *-uj, t:* bîmë, *Calluna vulgaris*, germ. *gemeine Heide*.

brûth-i (M.M.) s. m. *-a, t:* sh. brûc-i : krh. rûth, e rrûçë.

brydhët (i, e, M.M.) adj. i ngjomë, p. sh. kingji e ká misht të brydhët: lat. *tener*, germ. *mürbe*, *weichlich*.

bryth-i (M.M.) s. m. *-a, t:* ýr-i, uri, hamurik-u: býr-i.

brraukue (M.M.) v. in. me folë shum e me zâ të marrun; me ushtue zâni si të dilte prej barku.

brreukaçë-a (M.M.) s. f. *-a t:* 1. germ. *Luftschraube*: nji copë drûje, teneqe e metali së fortë, me nji birë në mjedis e me dy krahë si të luguem, por të sjellun në të përdredhun : kjo vegël e vûme në nji shkop me viza sî taja (burma) e e shtŷme përpjetë merr nji hov të math për ajrí. 2. lojë fëmijsh. sh. *fusgë-a*, *bredhkaçë*, (*bredhë ?*)

brrokë-a (Ql. PK) s. f. *-a, t:* 1. kërroqe, kaçile bâ me lëvore blini. 2. rreth i gjânë lëvoresh, qi u a vêjnë dhijvet në qafë mos me thithë vedin.

brrezë-a (MR) s. f. *-a, t:* bërskot-i : *âsht bâ djathi brrezë*, *njaj njeri ká rá brrezë*, njeri i rrëxuem prej pleqnije, së lodhmi, smundë.

brrut-ë (M.M) adj. kúr bîma e bíer krejt të njethunit qi i ujton me lang a me gjak indzit e bîmës a të frymorit, thohet se veshket; *âsht bâ brrut kollomboqi*. krh. *mbrrutë-a*, plakë e thatë e mbaruet ftyret. (sh. v. *mbrrutë*.)

bubáç-i (PL) s. m. *-a, t:* kândërr me shtat mâ të math se bleta, me njyeje farfurí, qi vérës me shumicë të madhe u veshet gjethëvet të lisavet pá bâ zhurmë.

bucák-u (M.M.) s. m; *-ë, t:* germ. *Butte*; ênë uji prej drûni, me çep a lëfyt sî jebriku. (krh. *bucelë, bucjelë*.)

buciláh-i (SHK) s. m: -bucilajë, t: haena të zgjedhëme. it. *leccornia*, germ. *Leckerbissen*; venedikisht: *buzzolai*, kulèç të vogjël e të shieshëm. (sh. v. *piptue.)*

buçi (bar. M.M.) s. m. -a: 1. bar gjarpëni. *Geranium pusillum*, germ. *kleine Storchschnabel*; barijt e shtypin të njomë me krypë e përzíe me raki u a kojnë bagëtivet qi i ká zânë gjarpni. 2. (M.M.) lule buçi; *Colchicum autumnale*.

buçinë-a (M.M.) s. f. bîmë, qarrabutë-i, sbuçinë, sbute, ja (PK) qarrabardhë, qarrleshëc (PL) : *quercus lanuginosa.*; *(*dru, qarr i) butë.

buçue (M.M.) v. refl. mbuçatë, buçatë; m' u prishë, m' u irë ftyre sikursé bâhet lëkura prej së zgrapëmes së gjarpnit. (sh. *mullacue.)*

bufnjak-e (PK) adj. 1. dhé e zezë e e lehtë në të punuem me qé: tokë bufnjake. 2. bor' e butë sî miellajë, në të cillën hupë kamba me shkelë.

buhnajë-a (QL. PK) s. f. -*ë*, *t*: 1. pluhnajë-a: *u çue buhnajë prej ére e na i muer sŷtë*; pluhun i math; krh. djalekt. ital. shqipëtar. *buhnë-a*: pluhun-i (de Rada): *çtiei te kjelkji ktë buhna*: shtîje ndë kelq ktê pluhun! 2. dhé molinë, tokë molinë.

bujênë-a (M.M) s. f. -*ë*, *t*: 1. gomën e théllë n' uj, *puçigâ*, *ganáll-i* (SP). 2. DK. boenë-a, -, t; *rá shi e u çuen boenët*: vershim ujnash, derdhazë ujnash. *U bâ boenë e madhe*: kjé nji vershim i math; edhé: *buênë-a*, *boenë-a*.

bukëpjekëdielli (M.M.) euf. gastuer për: bagla qi thahen në díell.

buklore-ja (SHK. SP. M.M.) adj. grue dishka e bukur e hieshëme: it. *bellina*, *belloccia*; ishte e bukur, por po *buklore*.

bukuráza (M.M.) adv. për bukuri, bukurisht.

bukatuer (MR) adj. máshtërk bukatuer, qi zên miell për nji bukë.

bukue (M.M. Egç. Grv.) v. in. 1. me hangër bukë: me bukëzue (Ber. PK) me hangër nji grimë bukë. *A po bukon me né?* a po han me né? *Në daç me náêjë po bukojmë bashkë*. 2. shb. mos me përkue, mos me rá në godi: *fjala e tij s' bukon me t' êmën. Njata dy s' bukojnë.*

bukuritue (PK) v. akt. me i dhânë nji sendit bukurí, zbukurue.

bukurishtë-a (M.M) s. f. 1. bîmë; *Bellis perennis*, it. *pratellina*, bár livadhesh. 2. s. m. bukurisha i nânës, gishti i vogël i dorës.

bulë-a (fjal. i Bardhit, fq· 153) s. f. 1. lat. *Simulacrum-i*, idhull-i, put-i (tyrq). 2. bula e gishtit, mâja e përfundme e trashë e gishtit. 3. bula e veshit, copa e kercëles së veshit qi viret teposhtë, palëca e veshit (PK). krh. v. *bulatisë*, me vû bulën, prej kah verbi: *poltisë* (pranue) qi s' gjindet por ndër shkrimtarë të vjetruem.

bundërr-a (MR) s. f. Bashk. shkruen: *bundarr-i*, por âsht nji hutim shtypi; shtazë e egër katërkambëshe, me shtat sá nji macë, veshcurre, me ngjyeje të kripit të zezë, jeton ndër zgorëça lisash, han lendë e tjera bîmë; ndoshta germ. *Frettchen*, *Frett*, it. *furetto*, asè *Alpenmurmeltier (?)*.

bungël-a (PL) s. f. *shpardh-i*, *Quercus conferta*, bungëkeqe-ja (MR).

bungër-a (MR) s. f. -*a*, *t*: bungël-a, bumâllë-a, brûç-i.

bung-u (PL) s. m. 1. bungë-a. 2. (Grv. M.M.) bár kënete, trajton stomije, gjethja e tij pret si ajo e shqirrës, ndoshta: *Isoetis echinospora*. germ. *stachel sporige Brachsenkraut*. 3. *bungvogli* (Ber. PK) nji farë bunge.

bûn-i (M.M.) sm. -*e*, *t*: 1. bân-i, -*a*, *t*: tëbaen-i, -*a*, *t*: veshtrimi i parë: vend bânimi, krh. v. *bûjtë*, *përbûjtë*, lat. *habitatio-nis*. 2. kësollë bjeshke e mbëlueme me gjethë a me drrasa.

bûnishtë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* vend në bjeshkë me bûne ; *rásh në bûnishtë, erdh te bunishta.*

burg-u, gje, t, 1. vend i thellë në dhé, 2. shtallë bagtísh. 3. ane kû ruhen të burguemit. 4. M.M. *vorre, vorraz-i* ; fraz. *burgu të bân si vedin* (të zí e të mjerë) ; *shko moré burg* (i dekun); *mâ zi se burgu* : i mjerë krejt. 5. *inferi, orum,* vendi kû pagâjët besojshin se banojnë të gjith shpirtënat e të dekunvet. Në vajtim (PK) :

Kur të dalsh n' at' fush' të gjanë (Elysion i
kërkoi burgjet *gjith ku janë —* Grekvet)
shum tý para kan me t' dalë,
kan' me t' dal' t' reja e të rí,
trima n' luftë edhé daí —
njaj N. N. o — djalë i rí !
fal' me shndet lokja atí ! hêj, hêj, hêj !
mjeri û kërkoj burgjet, etj.

6. suka shkambîj, qi ngrehen përmbí katunde : 7. qytetëze, (krh. germ. *Burg* : forcé, kalá-ja.)

burí-ja (Qf. Malit MR) s. f. *-ja, t* : bulirë, buljerë, bucelë.

buritë (PK) v. intr. m' u turpnue, kuqë, me pasë mbarre ; *mos u burit !* (krh. *zburitë.*)

burth-i (Klm. M.M.) s. m. bîmë ; *Cyclamen europaeum,* germ. *Schweinbrot,* it. *panporcino.*

búrras (PK. M.M. PL) adv. si burrë, si burrat ; *e ké çue burras, ké folë búrras, fol búrras* ! (pa dredhí), krh. *ndêjas, xânas* etj.

burrzue (PK) v. refl. me nisë djali m' u pjekë, m'u qymë, m' u rudithë mustakësh, m' u ndjersë musteqesh ; lat. *ad puberem aetatem pervenirc.*

burrzim-i (PK) s. m. koha qi mbërrîn djali i rí me mârrë hije burri ; për varza : *m' u gruenue.*

bûs-i (Rr. M.M.) s. m. *-a, t :* 1. kûji i pushkaliqes. 2. germ. *Kolben,* it. *stantuffo* ; *bûs mangële a makine.*

bushtër-a (PK) s. f. *-a, t :* 1. shakë-a. 2. kulshedër-a. 3. M.M. vegël mekanike me shtërngue rrathë, tajë etj. germ. *Zwinge,* it. *mosetta,* tyrq. *menjenè* në shqipen : menjene, mejendër-a. (Rr. M.M.)

bushtrík-u (SP) s. m. *-ë, t :* bushtriq-i, bështrik-u ; kollomboq shterpàk (M.M.) kashtë kollomboqi qi s' lidhë kalli.

bushulinë-a (M.M.) s. f. -, *at* : bazhgare-ja ; *kjenka mbushë tâmbli me bushullina* ; bushël : mbushë, bushë.

buti (i krés. SP. M.M. s. m. ashti i rrashtës së krés mbí báll, germ. *Pfeilnaht,* it. *osso frontale.*

butue (M.M.) v. akt. me e butue gavixhin, me bâ me mbajtë lângje, mbutue.

butlosh-e (MR) adj. gjâ e butë, shtrojë butloshe, it. *morbido.*

buzë-a fraz. 1. *me i bâ buzë nji sendi, me i bâ buzë së mirës.* 2. *me bâ hijet buzë, me nisë me rá hijet.* 3. *me rá buzvet,* me thye qafën prej ndonji shkambi etj, *me qitë buzvet* ; krh. *karmue,* it. *precipitare*; nënkuptohen përherë: buzët a zgripi i shkambit, shkrepit.

buzdele-ja (Bln. Kab. PK) s. f. lule qi del ndër vende të djegme, me gjeth t' argjandët e të leshun rráll, me fije të gjata, e familjes së Kompozitavet, lulet i ka të verdha.

buzm-i (DK. PK. M.M.) s. m. *buzëm-i.* 1. carâni i votrës, përboçë-a, urëz-a, it. *alare*. 2. *nata e Buzmit*, e kremja e të këthyemit të diellit prej vere a pranvere, lutet ndër male të Veriut të Shqipnís me sjella të posaçme natën e Këshndellavet, në të cillën digjet Buzmi, qi shembëllèn vjetën e shkueme, tue bâ urime për vjetë t' ardhëshme; krh. germ. *Sonnenwende*. 3. fraz. *ishte si buzëm*, çumrak i vogël e i keq, i pa-ândshëm, trup i pá-latuem, *cung si buzmi.* Tosk. *kërcú-ri.*

buzvjerrë-a (PK) adj. buzvarun-a; *mbet buzëvjerrë*, i vuer buzët, u topit; krh. *hundvjerrët*, me varë hundët, it. *rimanere mortificato.*

buzhèl-i (PK) s. m. kjenës i sendërgjuem me trêmbë fëmijt, krh. *gogòl-i, bubazhèl-i.*

bylbér-i (M.M) s. m. *-ë, t*: ylbér-i, shoka e Zojës, voj e ufull.

bylmétë (M.M.*)* v. akt. *m' e bylmetë bukën*, m' e ngrânë me mish a me bylmèt.

bylmetshëm-e (i, e. MM) adj. mish, djathë, pémë e bylmetëshme, qi kanë undyrë a lang të mirë.

bylmyeshëm-e (i, e. M.M.) adj. si adverb: me hângër bylmyeshëm, me mish a bylmèt.

byrdevele-ja (Shk. fjalë venedike) s. f. it. *Cerniéra*, germ. *Scharnier*; bordovele, dy patavra të lidhme bashkë, se e cilla copë siellet në vedi, përdorë me mbyllë dritore, dyer, takfina etj.

bythqiqër-a (SP) s. f. bîmë: *Aristolochia*, germ. *Osterluzei.*

— C —

cabòk-u (SP) s. m. *-ë, t*: stom-i, nalcinë e vogël, it. *terrapieno.*

cacë (Fl. PK) v. as. *ká nisë fëmija me cacë.* (sh. catë.)

cacë-a (Shk.) sf. bîmë: *Orchis maculata*, germ. *Geflecktes Knabenkraut.*

cahë (Shk.) v. akt. me pague: *nuk të lëshoj pá m' i cahë paret e mija*; krh. germ. *zahlen.*

cakël-a (M.M.) s. f. *-a, t*: grumbull a kapë e vogël kollomboqi, grûni etr; *më ká mbetë grûni cakëla cakëla n' arë.* (krh. *çakël-a.*)

cakërr-a (i, e. Shll. DK) adj. *uj i cakërr*, cakër, i kulluet i këthjellët.

cakërrí-ja (SP.) s. f. shi përzie me borë e akull: *po bjen cakërri.*

caktár-e (M.M) adj. që rrin në cak, që ruen cakun, krh. lat. *terminalis-e.*

cal-e (Klm. M.M.) adj. çal-e, i shkjepët, shkjepan-e.

câmë-a (Shk) s. m. 1. hamall-i ; *me bajtë si câma*. 2. êmën kombtar.

camrùk-u (M.M.) s. m. -*ë*, *t*: 1. *camruk kështêje*, kokër kështêje e qërueme, thalb, thalbok kështêje. 2. fraz. *m' u bâ camruk prej së ftofti*, m' u ngrrucë së ftofti ; *me lidhë kendin cambruk* (SP), me i a përmbledhë shtatin, me e bâ të pa kjênun.

camurùk (MM) adv. tyrk. kotrùm, avròm, lat. *globatim* ; *e shiti gjânë camuruk* ; *janë 500 frangë camaruk*.

cángull-i (SP) s. m. -*j*, *t*: brâsh-i, pjepën a sharqí i pá-pjekun ; *brâmç-i* (MM). fraz. *me mbetë cangull:* ngrî trupi.

capâ-ni (M.M. s. m -*âj*, *t*: 1. konopët e samarit me sé lidhen ânët e barrës në kál. 2. zenji-ja (tyrq) germ. *Steigbügel*.

capë-a (Rr. M.M.) s. f. -*at* : dhé a shtrat dheu i forcuem prej motesh sî çemento, i gurzuem, *peqinë* (slav) *harasan* (tyrq) : germ. *Orstein*.

capînë-a (M.M. s. f. -*a*, *t:* vend me capë ; çila nji copë tokë, *por më duel krejt capinë*.

capllue (Rr. M.M.) v. in. me mungue, me firue ; *sande na caplloi tambli*.

carde-ja (Mdh. PK) s. f. -*e*, *t* : ngarkicë, ngarkesë e vogël. 1. sh. Bashk. fq. 477, pjesë, grup-i.

caruk-e (PL) adj. 1. blec, lakuriq, i çveshun, *m'erdh te dera caruk*. 2. êmën kombtar.

catë (SP) v. in. (sh. me cacë) : me ecë kadalë sî fëmija i vogël qi nxên së pari.

cbihë (R. M. M) v. refleksiv : m' u vërtetue, m' u përnjimendë, m' u realizue ; fraz. *më cbihi ândrra*, *më cbihi mendimi*, edhe *sbihë* (me).

cbutë-a (M.M) s. f. (sh. sbutë, bucinë, sbuçinë), nji farë qarri.

cêgje-t : (M.M) shm. i fj. cak, caqe- t, ceqe-t.

cekatun (i, e, MM) adj. i cikatun (SP.) i krisun ndër mendë, i kaluem dishka ndër mendë.

ceklinë-a : (Kl. M. M) s. f. -*a*, *t*: vend i cekët n' uj ; it. *secca*.

cekue: (SP) v. in. 1. me mbërrî në fund t' ujit ; *s' cekon as konopi i kalit në fund*. 2. me ndeshë lundra në gurë a rânë : *ka cekue, ka ndeshë në cekë*.

cëkue (M.M) ckue, cëkatë, v. akt. me gicë (MR) me dhambçue lehtë : *duhet me cëkue boblat e kështêjavet, para se me i mbëlue me prush, psé pelsasin*.

cënuk-u : (Ql. Kab. PK) s, m-*ë*, *t* : cunuk-i, cnuk-u ; I. mbështetës kreje. 2 jestek-u (tyrq).

cërkue (M.M. SP) v. akt. me mjelë kah pak.

cërrâ-ni (MR. M.M. DK.) s. m. *j*, *t:* 1. cekë, ceklinë, njaty ku ujët âsht cekë; fraz. *me mbetë* (sî peshku) *mbë cërrât* : me ra gjall' e ngusht. (sh. fjal. e Bashk. fq. 480: uj i lumit a i prrojt qi dahet porsi vijë m' vedi) por ky mendim shprehet me fjalë tjera, (sh. *urrelë*). 2. (MM) *ka mbetë guri mbë cërrâ:* ka dalë jashta vize së drejtë, ka mbetë pa mbështetës përfundi, (sh. *brokë*: it. *sporgenza, sporgent*).

cërrkue (M.M.) cërrkatë, v. as. *më cërkoi zêmra*: it. *palpitare*: me rrahë délli a zêmra me shpejti të madhe; (me bâ*) cërr, cërr.*

cërrlek-u (M.M.) *cërlek-u,* s. m. *-ë t*: 1. çurril, çurrel uji, shka qet kroni: *cërrleku i kronit.* 2. *cërrlek gjaku,* i shkoi gjaku prej varre cërrlek.

cërrlekue *(*M.M.) v. as. me pikë cërrlek; me cërrlekue shí, me rá shí me cërrlekë, më cërrlekoi shpija, m' a qiti pikën mbrendë me cërrlekë, i cërrlekoi gjaku, i shkoi gjaku cërrlek.

cërmlî-ni (SP) s. m. *-j, t*: shpend i vogël fort qi jeton gardhiqesh: gjysa mî e gjysa zog: *cërcakeq-i.*

cetinë-a (Ql. PK.) s. f. *-a, t*: cégëm-i; mot acar, acarí e madhe, it. *sizza*; *âsht cetinë e madhe.*

cfétë (i, e. PL) adj. *njeri i cfétë*: idhnak tejet.

cî (SHK. SP*)* v. as. 1. *me i u cî kúj*: me i u përshpirtë, me i u lëvyrë. 2. me i lypë gjâ kúj me të shtirun, it. *soffregare.*

cigëm-i *(*PL) s. m. cégëm-i: cetinë-a.

cîjtë (SHK) v. in. zâni qi lëshojnë mijtë, it. *ciuire.*

cîjue (Mdh. PK) cîjatë, v. as. 1. me tingllue véshët. 2. me kjenë prekë a gjetë prej ndonji rreziku: *në mos të ndigjoftë, ka me i cîjue në vesht*!

cîjzë, v. in. sh. cîjtë, *mîjtë cîjzin.*

cik (RP. SHK.) s. m. *-ciqe, t*: zgrip-i, *m' e mbushë gotën cik në cik.*

cikël-a (M.M.) s. f. *-a, t*: 1. pikël-a, pikë e vogël. 2. cicë e vogël! *cilo* (M.M.); o moj cikël, o cikë! nana e ême! moj nânë! Cilo! sa i mirë ishte!

ciklue (M.M.) v. as. me rá cikla cikla, a pikla pikla; me piklue.

cîk-u (Rr. M.M.) s. m. *-cîqë, t*: rod-i, farë-a: *me i a tretë kuj cîkun*: me i tretë bojën, rodin, farën.

cikth-i (M.M.) s. m. nigj-i. 1. ngjiq-i; tymtajë e lehtë qi sidomos verës e mblon atmosferën ndër vende t' ulta; germ. *diesiges Wetter.* 2. cikth, shllinë, a, *shllînë cikth*: shllinë e kjartë pa grimca djathi.

cilore, ja (SP) s. f. *-e, t*: shtrojcë treveze, tyrq. *sofrabez.*

cimár-i (SP. SHK) s. m. *-ë, t*: thupër shpatuke e ngushtë e e hekurt, qi mund të shtrîhet e mblidhet, me mâje thepca, e cila në vekë mban pëlhurën të shtrîme ndërmjet shulit qi e mbledh e teftes qi e rreh indin.

cingare-ja (Malsinat) s. f. *-e, t*: 1. kumbonë; tosk. këmborë; it. *campana,* germ. *Glocke.* 2. cingare duhanit; cigaro, me tutlue me letër (spanjolishte).

cîngë-a *(*SP.) s. f. *-a, t*: 1. vorbë e vogël; lat. *urna.* 2. (M.M.) arkë e vogël, kanavetë municjonesh me 300-350 fishekë a dinamita.

cîng-u (Fl. PK) s. m. *-cingje, t*: *cîng sheke*: (sh. cikth). 2. cîng, fîje, fîja mâ e holla.

cîngiluer-ore (M.M.) adj. i lehtë, qi hidhet si cîngla.

cirlikë (SP) v. as. me cirlikë rrota, germ. *knistern, knarren*; it. *scricchiolare*.

cmbërdhazët (i, e. M.M.) adj. njeri i zbét e i hajthëm, i tretun ftyre.

cke (M. e Lezhës) thirrje: *a je cke? oj cke!* kúr falen, a kúr thrrasin grát plaka e të réja; *cucëkè?*

cofdél-e (SP) adj; njeri i coftë, qyqar-e, it. *meschino*.

co (M.M.) thirrje: ndër emna, *Duco!* o Dukë! *Uco!* o Ujkë!

cog-u (R.M.M.) s. m. *-gjë, t*: *me i bâ murit për rranxë nji cog, me rrethue pusin me nji cog, cogu i derës*: guri qi vêhet te praku i derës për me hŷ lehtas; germ. *Fusschemel*; it. *predella, zoccollatura*.

cokë (M.M. SP) v. a. 1. me i rá lehtas nji sendi, *me prekë me cok të gishtit*. 2. *me cokë kosën*: me i rá lehtë kosës me majth, para se me e prehë me grîhë.

cokël-a (SHK. M.M. s. f. *-a, t*: shkurtica drûsh. 2. *cokla, t*: shoje drûni, krh. slav. *cokla* = nallat (tyrq.)

coklue (M.M.) v. akt. 1. me bâ drûtë cokla, me i shkurtue, me i bâ shkurtica. 2. me coklue gropën e thëngjillit, m' e mbushë me cokla.

cok-u (MR) s. m. *ë, t*: *coku i gishtit*; ashikët e gishtavet (SHK); germ. *Fingerknöchen*; it. *falangina*.

cônë-a (M.M.) s. f. *-a, t*: sh. mâ mirë: xônë, xônak.

copëç-a (M.M.) s. m. adj. grima grima, *kollomboqi i bluem copëç*: miell kollomoqi i thekët.

crângth-i (grûni. SP) *cardus arvensis*; carângth-i (SP).

crogë-a (PK) s. f. *-a, t*: vend pa lisní: (krh. *rogë*).

crogë (PK) v. akt. 1. me bâ, a m' u bâ crogë vendi. 2. me rá lesht e krés.

crogët (i, e, PK) adj. *mal i crogët*: mal pa lisni: it. *brullo*; kryecërogët-i-a.

crukël-a (M.M.) cërukël, *-a*, s. f. *-a, t*: 1. lesh rud a i shkurtën, *crukël leshi*, mjetë leshi, fjal. Bashk. fq. 266. 2. spathok leshi; germ. *Flor*. 3. *crukël bore*: flug bore.

crûngël-a (M.M.) s. f. sh. *crukël-a*; leshi mbassi të lnuret, shka âsht crungël jet pa u bâ shëllungë, psé i shkurtën fort: sh. *grahanicë-a*; fraz. *na lidhi me nji pê crungle!* na ngushtoi (prej frige) me kurrgjâ send, me mjete qi s' duken të mjafta.

crrolët (i, e. M.M.) adj. cërrolët; *jam mjaft i crrolët*: i shgrehshëm me shëndet, (krh. *i mbërrolët*).

crrolë (M.M.) v. akt. 1. me shlirue, (sh. shpâ). 2. *m' u crrolë*: me bjerrë fuqin e trupit, m' u ligshtue; krhs. *rrol-i, rrole-ja* = burrë a grue plak a plakë dhe e dobët.

crrukëll-a (M.M.) s. f. *-a, t*: cërrukëll-a: *crrukëll bore*, flug bore, *crrukëll gjaku*, trâc gjaku, copa gjaku të ngrîme.

cubak-e (PK) adj. cub-e, bishtshkurtën : *orë cubake*; *kishem pasë lé me orë cubake*: me orë të préme, me fat të lig.

cube-ja (SP) s. f. *-e, t:* calinë, kobure e vogël.

cubel-e (M.M.) adj. bishtkurtën, shkurtalaq : *orë cubele* (*cubake*).

cucman-e (M.M.) adj. (sh. cucman-e) : njeri tutës, frigës, qi ká frigë; fraz. *prit nji grimë se tash po t'a bâj cucman!* po i shtîj frigë. (krh. substantivin : *cucë-a* (tutë).

cufíl-i (Kl. M.M.) s. m. *a, t*: ishull knetash e liqêjsh i bâm prej rrâjçash e qi siellet mbî uj ; fraz. *cufil vetëm*, qyqe vetëm.

cukë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* kodrec i vogël.

cukë-a (M.M.) s. f. *-ë, t*: pjesë e vogël, grumbull, grup i vogël: *më janë dá berret e mbetë cukë cukë.*

cukël-a (PK) s. f. *-a, t:* 1. pakicë: *mbetën do cukla* ; 2. pakicë teshash.

cuklëtue (cukëltue PK) v. akt. me mbledhë cuklat, tepricat ; *e cuklëtoi ushtrín e thyeme*: i mblodh tepricat e ushtrís së thyeme.

cukëm-a (PK) s. f. *-a, t*: tepricë, kusúr: *më ka mbetë edhé nji cukëm paresh pá t' i marrë.*

cule-ja (M.M.) s. f. *-e, t*: zhele, ja, cërule-ja ; *vera me lule dimni me cule* (cërule).

cûmër-a (PK) s. f. *-a, t:* 1. nënkrejcë, cënuk, jestek. 2. kambalec-i: *m' u ka thye nji cûmër shtrati*, kambcë-a. 3. (Bg. M.M.) *trupicë-a.*

cûmërr-a (SHK.) cûmrrak-u, s. m. qefull i ri, me krye të vogël, shtat-trupalec, i shkurtë e i trashë, me bisht të vocërr.

cûngël-a (PK.) s. f. *-a, t*: cung i vogël.

cûng-e (SP) adj. sakát në misa të trupit.

cungull (SP) adv. sakat, it. *monco.*

cungullue (SP) v. akt. me bâ, e me u bâ sakat.

cungue (S.P). (v. akt. 1. me cungue lisin, me i pré degët e trupin tue i lânë pjesën mâ të trashën. 2. m'e cungue njerin : me i kputë kryet, kambë e krahët, tue mbetë veç cungu i njeriut (it. *torso*).

cung-u (SP) s. m. *-cûj*, t. 1. cûng lisi. 2. cungu i trupit të njerit. it. *torso.*

cupil-i (PK. MR) s. m. *-a, t*: cungal-i, cungèl-i ; copa binarësh qi mbështeten në trenë e ndeshen në gërshanëza të ndërtesës, qi i mbajnë mos me bâ bark. *sup-i* (cupi i krahit).

curakë (PL. PK. M.M.) v. akt. 1. me, m' u shveshë lakuriq. 2. *me curakë kollomboqin*: me qërue, me çveshë, çvoshkë ; it. *scartocciare.*

curakzue (PK) v. akt. sh. *curakë* (me).

curak-e (PK. PL) adj. lakuriq-e, blec-e, picllak-e; lat. *nudus.*

curan-e (PK) adj. njeri a shtâzë veshcure.

cur-i *-ë, a* (M.M.) adj. me véshë të vogjël : *i curmë.*

curue (MM) me -v. akt. *me i curue kuj veshët*: me i shkurtue, me i a bâ curë.

curufitë (M.M.) v. akt. me rrëxue për tokë : *gati kjéç tue e curufitë*, (krh. *kacafytë*).

curran-e (PK) adj. njeri i fortë si curri.

currék-u (M.M.), *-ë, t*: gogël djathi, mëshere e vogël.

currél-i (Rr. M.M.) s. m. *-a, t*: të gërryeme qi bâjnë në shkambîj ujnat; germ. *Karrenfelder*, it. *scanalature.*

currî-ni (Ql. PK) s. m. *-j, t:* çurril, çurrel, çurg-u; fraz. *m' e mbajtë menden currî në Zoti*: drejtë, fill, fillak.

currîtë (i e, PK) adj. i drejtë fill, fillak; *mende e currîtë,* mende e drejtueme fill mbas njij sendi.

currue me- (M.M.) curratë, v. akt. *me currue veshët*: me ngrehë veshët përpjetë, sikur bâjnë qêni, mushku e tjera shtâzë.

cylýk-u (Kl. M.M.) s. m. *ë, t*: shpend qi fishkëllon para sé me ra shi i madh sa nji mullîbardhë; germ. *Kampfläufer.*

— Q —

qafalik-u (Mëg. PL) s. m. *-ë, t:* qafë mali e vogël.

qafëzog e kryesorrë (SHK) me thurë çarapë, fanela qafëzog e kryesorrë, tue lânë pênin shlirshëm. *M' e bâ nji punë qafëzog e kryesorrë*: m' e fërfllue, me i rá nepër të.

qafól-i (M.M.) s. m. *-a, t:* 1. rreth rrypi qi vêhet në qafë të kálit të zgjedhuem; germ. *Kumt.* 2. *qafol samari*: pjesa e samarit kah qafa.

qafùk-u (PK) s. m. *-ë, t:* sh. *qafalik.*

qallë-a (Km. PK) s. f. *a, t*: çallë-a (M.M.) 1. varra qi bâjnë veglat prése tue u mbëshue me tef (jo me maje). 2. varrë, vizë qi u bâhen në kambë disavet, psé ecin zbathun, a prej ndonji lëngate: *më janë bâ kambët qalla-qalla.*

qallue (PK. MR) v. akt. çallue, çallitë (M.M.): *jam qallue kambësh*: jam bâ me qalla kambësh; *u qalluen gjindja*: u çanë, u grînë, u bânë me qalla; *jam qallue krejet.*

qarrabutë-i (Rr. M.M.) s. m. lis, kúr âsht i ri me lëkurë të lëmuet e të bardhême, me gjethë të mëdhaj e lendë të vogjel; *Quercus lanuginosa*; *qarr i leshtë* (Kr. PL).

qaradhéke-ja (M.M. s. f. *e, t*: sh. qeradhyke.

qas! (SHK. SP. M.M.) v. akt. largo! kështu u thërrasin bagëtivet pëlléja, kúr i mjelin; *qase kambën*: largoe!

qasë (Kl. M.M.) v. akt. me, m' u largue: *mos i u qas*: mos i u largo! përkundra Shqipnija e mjesme e ka për: me avitë, me pritë (klasë?) sh. *çjasë.*

qasue (Dibra)? v. akt. me sajue, me bâ sajimin e shtëpís: *me qasue shpín.*

qefíl-i (Hajmèl. SP) s. m. *Lemna minor*, bár ujëc.

qejtë (i, e. H. M.M.) adj. *ngrehë e qejtë :* qi ka bâ bark, pullaz shtëpije qi ka bâ bat (tyrq).

qejt (H. M.M.) adv. *kanë mbetë tjegullat qejt:* në të shplám.

qêjzë-a *(*M.M.) qêzë-a (SP) 1. bjezgë-a, ashke e îmë fort. 2. *m' u çue mishi i gishtavet qêjzë:* kúr mishi njitë me thue pëlset si ashke; germ. *Neid, Nied-Nagel.*

qekth-i (Rr. M.M.) s. m. *-a, t:* 1. dhé qi bjen me shí prej së nalti. 2. vesë e âmbël (SP), pluhun si miell i lagët qi u veshet gjethëvet të landvet, e âsht i âmbël; it. *manna.*

qelbak-e, adj. qi përfton qelbësinë.

qelbësuer *-ore* (SP) adj. qi shtjen erë të keqe.

qelbëz-a (Qfm. MR). s. f. *a, t:* nji farë shkjarri qi ká në të ndêjun nji zhangël (sh. *zhangël*) me nji lâng të qelbët, i gjatë nj' a 56 qindsha metri, përfundi i zeshkët, shpinet mâ i kjartë, âsht damtuer, por edhé mîjtë i përpîn. Me e kapë në dorë, lëshon langun e qelbët me i dalë zot vedit; germ. *Iltis,* it. *puzzola.*

qéllëxue (Bg. M.M.) v. as. m' u kullë pak. (sh. *qesllue*).

qellimtár-e (PK) adj. njeri qi punon qellimas, aventurjer-e.

qêllo! (Gr. M.M.) grimcë thirrëse: *besën e Zotit qêllo shkuem!* merr zêmër se mbërrîjtëm.

qêmër-a (Lmbdh. MR) s. f. *-a, t:* 1. gjarpnim-i, të sjellunat qi bân gjarpni tue u hjekë rrëshqânë. 2. shtrêmbënim-i, shtrêmbë-a: it. *sinuositá; e ka bâ murin qêmra qêmra:* leqe leqe.

qêni (gjuhë M.M.) s. f. *Cynoglossum,* germ. *Arznèiliche Hundszunge.*

qênth-i (MR) s. m. *-a, t:* qêth-i, drrasë rrotullake njiij cope a dy copash për me shtî bukën e trajtueme në furrë m' e pjekë; *tajér-i;* it. *tagliere;* ndoshta nji me fj. *lëkê-ni, lëqê-ni:* të përshtrîm ujnash, njashtû edhé qêth: vendi, dërrasa ku shtrîhet buka.

qepç (PL) adj. qekiç: me maje thumbake.

qep-i (PL) s. m. *-a, t:* sh. Bashk. fq. 190, kep-i, majth, çekiç me dhambzue gurin e mullinit, qi t' i bâjë pluhun kokrrat e drithit.

qepèl-i (Rr. M.M.) s. m. *-a t:* 1. qep-i. sh. a. 2. maja e ternakopit (slav) a tharakacit mâ e holla qi hŷn si pyjkë në gurë: mos i bjer gurit me tef (të gjânë) të mâjit (ternakopit, tharakacit etj.) *por me qepèl.* 3. çdo mâje qekiçi qi qepë gurin.

qepë (M.M. DK) v. a. me kepë, Bashk. fq. 190; m' e untue gurin tue çilë graba t' îma mbë të; m' e bâ me grrâthë rrethin e gurit të mullînit.

qepore-ja (dhé. PL) adj. ênët e dheut i lyejnë me qepore për mos me kjasue; qepue; it. *smalto,* frang. *emaille.*

qepër-a (M.M.) s. f. *-a, t:* pullazinë e çáme: shikull, fregull, drrasë baskore, (baski, tyrq) germ. *Brettcchen.* 2. njeti. sh. Cord. fq. 164. për: shgjetullë-a (PL) gërshanëz-a, germ. *Sparren.* *Brêzi* kû mbështeten trenët në múr, germ. *Pfetten.* sh. *pille,* (qepë, kepë).

qeprue (PL) v. me i vû qeprat ndërtesës.

qepue (PL) v. akt. m' u shkrî e m' u bâ nji ; guri i shkrîm qepohet për gur të shkrîm ; krh. fj. arabishte: *Amalgam.* (qepë, kep-ue) germ. *glasieren,* me lye me qepore.

qepurár-e (M.M. Kl.) adj. njeri buzëhollë, nazelí (tyrq) ; it. *sprezzante.*

qeradhyke-ja (Shk.) s. f. copë drûje qi s' âsht bâ thingjill (qymyr) *qerradhyk, qerradhyke-ja.*

qerbàsh-i (SP) s. m. (sh. ballbrehtës-a), si *Onobrychis viciaefolia,* por me gjethë të bardhë të kuqlêmë.

qérfull-i (SP) s. m., *-uj, t :* për : qerthull-i ; rreth thuprash së dredhëme me se mbërthehet zgjedha me kular të qévet, e boshti i qerrit me bucelë të rrotës.

qesarue (M.M.) qesaritë, v. akt. 1. m' e dlirë harhín shermendësh së gjatë para sé m' e kîe. 2. me përmihë, a me mihë lehtë, *me qesarue preshqit* (Rr. M.M) preshët = qesatë.

qeserue (M.M.) v. akt. sh. qesarue.

qestár-e (SP) adj. 1. qi u përket qévet a punimeve me qé. 2. s. m. bulk-u; kangë qestare, bukolike.

qesllue (Rr. M.M.) v. as. me i dhânë frymës jashtë tue u kúllë lehtë ; sh. *qellëxue.*

qestistuer-ore (SP) adj. 1. kush vên në qesti kendin. 2. gaztuer, çudënár-e (M.M. fj. slave).

qeshë (M.M. PL) v. akt. me qeshë kêndin, me vû kênd në gaz, me vû kênd në lojë, me i vû gazin kúj, keshë (PK) me kjeshun (fjal. Bardh. fq. 135) krh. *kelbë, kjelbë, qjelbë* (M.M.) *qelbë.*

qethë-a (M.M.) s. f. dita e qethës : it. *tosatúra.*

qjelbë (M.M.) v. sh. v. qeshë; fjal. Bardh. *me kjelbun* (trajta e mjesme).

qiellëz-a (H. M.M.) s. f. *-a, t :* qjéllëzë, qéllëzë. 1. qiellëza e gojës ; lat. *palatum.* 2. qiellëza e derës, e furrës; it. *la volta,* germ. *Wölbung.* 3. qiellëza e qerrit, e odës. (sh. *qillsa*).

qiqillim-i (M.M.) s. m. -e, çuçullim-i, kuvend me zâ t' ulët por të shpejtë e të pa dám.

qiqillue (M.M.) v. a. 1. me folë shum e me zâ t' ulët. 2. sh. *vertllue,* mos me dijtë me mê së folmi ; germ. *plaudern, schwätzen;* it. *chiaccherare, cianciare, (çuçullue.)*

qillës-a (SP) s. f. *-a.* 1. tërthorëcat qi vêhen mbî hûj të qerrit, a mâ mirë. 2. mbuloja e qerrit e karrocës, etj. 3. *qillsa e odës* : tavani i odës.

qipzue (PL) v. as. *po qipzon bora* : po bjen borë fije fije e në të rráll; trajtat tjera : *qimbzue, qipzatë*: me ra si qimbe (qime) floku.

qindrák (H. M.M.) qitrak, adv. drejt, thik, fíll; germ. *geradezu, direkt*; *u njita qindrak përpjetë.*

qingje-ja (M.M.) kingje-ja (PK) s. f. *-e, t* : fraz. *burr si qingje,* fêmën : búrr i pá burrní.

qino (MR) **qyno** (PK) adj. *plakë e bâ qino,* plakë e shplakë, mishnue.

qit ? (Luma) përêm. *qit thae ?* shka thae, krh. lat. *quid ? quid dixisti ?*

qitës-a (H. M.M.) s. f. *-a, t*: rred me sé pritet peshku mos me ikë rrjedhës teposhtë.

qiroke-ja (M.M.), *-e, t*: lat. *secundae-arum*; germ. *Nachgeburt*; shtrati i pjellës (SP) lëkurëza qi del prej ânit mbas mâres.

qofe-ja (M.M. PK) si adj. zêmër qofe, njeri qofe, germ. *untergeben, unterworfen.* it. *ligio*, njeri i shtruem e i pá burrní; sh. fjal. Cord. fq. 14-314: *qofkë, mëllî*, krh. rumenishten: *merloj*, qi d. m. th. búrr qofe.

qokáç-i (M.M. s. m. *-a, t:* 1. mâj drûni për me tredhë bagëtín, sh. *kuk*. 2. zog i vocërr, germ. *Dampfaff*.

qokë-a (Ql. PK) s. f. *-a, t*: 1. birë, vrimë në drû a gúr, rrumbullake a e gjatë; ví, ku hŷn shtërngueshëm nji copë tjetër e përputhme; germ. *Nut*, fjalë landëtarësh, edhé: fêmën *-a.* sh. *këthîc-i.* fraz. *me kênë në qokë*, me i pasë mend mbë të, të përmbledhme. *Me i rá në qokë fjalës*, kuvendit, pûnës, me i ra mbë tê, m' e diktue; krh. djalekt. friulan *divenire cioc*: m' u dejë, m' u bâ në qéf.

qokatár-e (PK) adj. 1. kush i bjen në tê fjalës, punës. 2. njeri qi âsht në qokë, në qéf.

qokçë (sëpatë. PL) adj. sëpatë te tûni o,25 qindësha metri e gjatë djerë në teh, tehin e gjânë o, 7 qindësha metri, me tê rrëxohet çdo landë sado e trashë të jét. (*qokë*).

qokël-a (PL) s. f. *-a, t*: qokë e vogël.

quherdhe-ja (Ql. PK) s. f. çerdhe-ja.

qud-i (SP) s. *-ë, t*: kryenéçësí-ja; *të madhin qud kishte, qudi ti!* i forti kryenéçë jé ti! 2. Bogdani e ka për: *zakon-i, doke-ja.*

quhë (Kl. M.M.) v. as. *po quhë era*, po frŷn nji erë e lehtë: *quhue.*

quktisë (PK) v. akt. me i rá mbë tê shêjit, it. *colpire*; germ. *treffen*; *na quktisi me gurë.*

qukë-a (M.M.) quk-u. 1. gropëz e vogël. 2. shb. të léthët e fëmijëvet të vogjël.

qukëç-i, -ë, a (M.M.) adj. germ. *ausgehöhlt*, konkav; it. *concavo, scavato.*

quklinë-a (M.M.) s. f. *-a, t*: quk i vogël.

quk-u (M.M.) s. m. 1. gropëz e vogël. 2. *quku i mjekrrës*, gropëza e vogël në majë të mjekrrës.

quladë-a (PL) s. f. *-a, t*: qulád-i (H. M.M). 1. skjep pule a shpendi. 2. njeri i gjatë, me shtat i mbaruet: *Sá âsht rritë qulada!*

qúll-i (SP) s. m. *-a t*: 1. lang i trashë bâ me miell e i mbelmyem, *skropi* (M.M.) e jo: *pulêndër* (sh. Bashk. fq. 68, fjal. e Cord. fq. 166).

qûnëz (M.M.) adv. *me ndêjë qûnëz*, ngulë mbî shputa të kambëvet pa u ulë me të ndêjun për tokë (truell).

quplue (M.M.) v. akt. m' u sbutë tehi i veglavet prése: *rueje tehin e sëpatës sé po të quplohet*; germ. *dämpfen*, it. *attutire.*

qyqe-ja (gjíthëkund) s. f. germ. *Kuckuc*; it. *cuculo*. 1. shpend qi bëzân në prendvérë. 2. lot qyqe (M.M.) këpujë si gogël qi del ndër gjethë t' ahit; fraz. edhe qyqja thotë : Zogu i im i miri !

qyqél-e (M.M.) adj. njeri qyq, qyqar, qyqan.

qye-ja (M.M.) s. f. *-a, t*: 1. *qyeja e vís*, vendi a caku ku mbaron vija. 2. *qyeja e malit*, bishti i malit; lat. *promontorium*, germ. *Vorgebirge*.

qye-ni (M.M.) sm. shms. *qej, t*: *në mujsh m' u kapë në qyet e malit, mbë qyet të majës*: në mâjë të mâjës; rrânxë qeut; *merre qyet a qyenin teposhtë*: për nën qye; shms. në qejtët, prej qejsh.

qye-t (M.M.) s. as. sh. *qye-ni, qyet e shkambit*: maja e shkambit: krh. fj. *qetë-a*, shkamb me maje të prehët.

qyet (M.M.) fj. e palakueshme: *mos pré drû thane me këmesë se të bâhet qyet*; krh. *qye, t, tû-ni. m' u bâ qyet, m' u quplue.*

qýet (Budi) adv. it. *da capo*, mandej : *altretanto*.

qyl-i (H. M.M.) s. m. *-a t*: *rá shi e u bâ qyl*: baltë-a.

qylisë (M.M.) v. akt. 1. me rá kësajtëna, *përroni kishte me na qylisë*: batisë. 2. me humbë në baltë. 3. (PK) qilisë : *mos fol ashtu sé po na qilisë Zoti*: po na humbë, sodumë.

qyme (bar. Rr. M.M.) s. f. 1. bár qyme fêmën : *Gymnadania Conopaea*, germ. *Fliegen Höswurz*. 2. bar qyme mashkull, *Orchis Morio*, *Kleines Knabenkraut*.

qyne (PK) adv. *âsht bâ qyne*: plakë e stërplakë; sh. *qino* (turq.)

qyrlek-u (M.M.), qyrylek-u, *-ë, t*: s. m.; shpend qi në mote të buta, e para shiu fëshëllèn; germ. *Regenpfeifer*, cylek-u.

qyrlik-u (Grv. M.M.) s. m. *-ë t*: shpend i vogël qi siellet zâjesh.

— Ç —

çabulle-ja (M.M.) s. f. *-e, t*: çabullë-a, gostë a vercalle me shum të thirrun; it. *convito di gala*. Trevesë çabullesh, hana çabullesh. *Kjéç në nji çabullë (a çabulle)*.

çafkë-a (M.M.) çapkë-a. 1. çafkëbardhë-a; germ. *Edelreiher*, it. *airone*. 2. çapkore, ja : nji farë çapke. 3. çafkëthîme; germ, *graue Reiher* ase *Fischreiher*, me njyeje të përthîme, e gjatë 1 m. e gjânë 1.5 metri. 3. skjep çafke : *Erodium cicutarium*, germ. *Reiherschnabel*.

çafodhe-ja (M.M.) s. f. *-e, t*: 1. krahnoshe, krahnorcë (SP). 2. çatë lëkure a tjetër sehit, valigje; germ. *Reisetasche*.

çafúrde (M.M.) adj. adv. mâ se furde; it. *del tutto futile*.

çajë, çaêjë (M.M.) v. akt. me shajë, a shaêjë : *po çaêjet varra*.

çakraman-e (SP). adj. shakllaban-e (tyrq); vagabond (it.)

çallapinë-a (M.M) s. f. 1. grue e shkatrrueme ndër rângë, e lânun faret. 2. shpi e vjetrueme.

çallë-a (M.M. s. f. sh. qallë-a, qallue.

çamrue (PK. Bzh.) v. akt. çamritë; me bâ copë me grimë, *mos e çamro bukën.*

çamër-a (PK). s. f. *-a, t: çamër buke*: grimcë, dromcë buke.

çapèll-i (M.M.) s. m. *-a, t*: dy fiq të thatë të hapun dýsh a të çám e të lidhun bashkë, të përputhun; përkundra: fik njâjsë, fik i vetëm i thát e i vûm në pê varg me tjerë.

çapërkosë-a (PL) s. f. bretkocë-a.

çapllue (Rr. M.M.) v. akt. me mihë lehtas; gèrm. *jaten*, it. *sarchiare*, me mihë me capë.

çapëz-a (H. M.M.) s. f. *-a, t:* çapëzë-a; *Phytolacca decandra*, germ. *Kermesbeere*, rrush qêni (SHK) it. *uva turca, uvino.*

çapër-a (M.M.) çaprë-a, s. f. *-a, t:* rrëshiq-i, rrëshek-u, *-ët*, calik-u. slav. *çapra*, por krh. edhé: *shtog-rë, kllad-rë.*

çaravade -t (M.M.) shms. baroje, t; germ. *Unkraut*; krh. mbaresën slave me idé të përbashkët (kolektive) n'*-ad.* p. sh. *çeljad*: gjindë, njerz.

çartabúkas-e (Kl. M.M.) adj. njeri i papûnë, bjerraditës; germ. *taugenichts. Ti jë nji çartabukas*: qi s' ké shoqin mbî ftyrë të tokës.

çazë-a (SP) s. f. *-a, t:* gjêth-i (SHK). gjêth-ja (M.M) gjeth-i; *nji çazë letre*: nji fije letre.

çbogulue (R. M.M.) v. akt. 1. me shkoklue, e qërue bogulat, me hjekë bogulat. 2. me hjekë lëbogurat (sh. *zblogurue*).

çbythë (Grv. M.M.) v. akt. 1. *na u çbyth nji herë!* na u hiq qafet; 2. me largue, me hjekë qafet nji njeri të mërzitshëm.

çeftúz-e (M.M. adj. çehresuz, me fytyrë të keqe; *s' ka mâ burr çeftuz se ishte.*

çêjnë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* shpotë-a, qesti-ja (tyrq), *me vû në çêjnë:* me shpotitë, me qestisë (tyrq), me vû në gaz. v. akt. *çêjnue.* sh. Bashk. fq. 61, qejnue, ftyrë çêjne, it. *caricatura.*

çem-i (H. M.M.) s. m. *-a, t:* 1. çem lisi, gëdhâ, dhâ lisi i thatë. 2. grrêmçat e brienavet të kaprollit; germ. *Zacke* (*Enden des Geweihes*).

çepojë-a (SP. M.M.) s. f. *-a t:* 1. birë e madhe në múr, borde. 2. shpí e shkatrrueme e çilun mbë katër anët.

çepuer-uri, -ori (SP) s. m. *çepurë, t*: 1. çepurët e kthetrravet të gjelit, njata dy si thumba të gjatë qi i dalin gjelit mbi kthetrra. 2. (M.M.) akuli i ngrîm në landë: *paskan ngrî çepurët e akullit të trashë sa kamba.*

çerdhë-a (M.M.) s. f. çerdhe, ja, *ndërtoi shpin çerdha çerdha*: me oda të vogla si çerdhe.

çfurk-u (M.M. s. m. *-q, t:* gjarpën gadi nji metër i gjatë, me njyeje të murrme a të përhîme, i helmatuem; populli beson se ka dy kréna, pse kaqë shpejt hiqet rrëshqânë tue luejtë kryet, sa me i u bâ njeriut se po fluturon e nuk po ecë.

çgallavitun (i, e, M.M.) adj. i shkalvitun, njeri i lânun, kallafat.

çgallmue (M.M.) v. akt. me çgallmue shpín, gurë etr. me shkatrrue. (sh. *gallmue.*)

çgërmue (M.M.) v. akt. 1. me xjerrë prej njij gërmese (ngushtice); *i çgërmova dhitë prej njij shkambi.* (sh. *gërmue*).

çibërr-a (SP) s. f.; peshk i vogël çfarëdo. (sh. *xhibërr.*)

çicërr-a (M.M.) s. f. *-a, t*: pinjoj qi dalin rreth rrâjës mbassi të jét pré landa.

çipërr-a (Bg. M.M.) s. f. lopë me cica të vogla, çipërr rrushnjore, tâmblore (lopë).

çîngël-a (SP) s. f. *-a, t*: sh. noçë-a. 1. treskë e verdhë. 2. pare e vogël qi shkonte 5 qindëtarë a dy pare e gjysë. 3. krh. *stringël-a,* treska të holla të rrumbullakta në gjerdan të nusevet. 4. M.M. për: kingël-a.

çirák-u (Kl. M.M.) s. m. *ë, t*: zog sa nji pëllumb i egër me pendla të verdha e të zeza.

çmahë (M.M.) çmahatë, v. refl. me e kalue jetën pa-kujdese, *njeri i çmahun për çdo send:* qi s' e çán kryet për kurrgjâ; it. *spensierato.*

çmekë (M.M.) v. pas. *m' u çmekë së ngrânëmi,* me hangër shum, *jam çmekë gazi,* shkoklue prej gazi (SP). krh. *m' u mekë.*

çmijue (M.M) v. akt. me çëroditë, me stërkeqë; *âsht çmijue fëmija*! çëroditë, dalë rodit, stërkeqë; *âsht çmijue i smundi*: stërkeqë.

çmingë (SHK) v. akt. shporrë: *çminge*! hiqe qafet, *çmingu sish*! hiqu sish!

çmbushë (M.M.) v. akt. me hjekë të mbushmen, me bâ golle, me shprazë jashtë; *çmbushe sahanin e laknavet, e çmbusha vegshin, m' u desht m' e çmbushë birën e llagemit,* pse nuk muer zjarm; it. *vuotare,* germ. *leeren.*

çmbushcë-a (M.M.) s. f. lugëza, vegla me se çmbushet llagêmi, me se xieret pluhni qi bân hûni i hekurit në birë të llagêmit.

çmundue (M.M.) v. akt. me mbytë, me mundë.

çngulë (M.M.) v. akt. me, m' u shngulë, me shkue me banue njeti.

çojë-a (M.M.) s. f. *-ë t*: 1. të çuemit, kur dyndën prej fushe në bjeshkë, e prej bjeshke në fushë; *kohën e çojës, kur të vîjë çoja.* 2. në poezi kishte me kjenë: *arsis* (çojë zâni).

çopejkë-a (M.M.) çapejkë-a. s. *a, t*: 1. shkop i shkurtën, germ. *Knüttel, Knüppel*; it. *randello.* 2. lojë fëmijsh, *me thye çopejka*: me krisë me gaca tue i shtypë me gurë të lagët për nji gur tjetër, me shtypë grimca dinamiti.

çplâ (M.M.) v. akt. 1. me bâ nji send bat, bark. 2. v. refl. me bâ bark, a bat (tyrq); *Kênka çplâ muri,* paska bâ bark me rá mbrendë; veshtrimi me bâ bark përjashta, (sh. *plâ*).

çrukët (R.M.M.) i, e; adj. *njeri i çrukët*: i dobët, qyqan, *i çrukët petkash*: zhelan; germ. *armselig, dürftig.*

çrukë (M.M.) çrukue, v. pas. m' u bâ i çrukët.

çrrasë (M.M.) v. akt. m' e hjekë nji send prej atyhit ku âsht rrasë; *e çrrasa gurin, pyjkën; u çrrasën gjindja*: u shpërdanë; *çrrasnju pak se na u muer frŷma!*. (krh. v. *rrasë*:) me shtî mbrendë përdhûni, shtërngueshëm: lat. *intrudere*; mos m' u rras afër! u rras mbrendë, i u rras murit, u mbështet me fuqí për múr.

çrrethue (M.M.) v. akt. me hjekë rrethimin, me xjerrë prej shtërngice; *me çrrethue forcén, gurin* (tue e xjerrë prej dheut); *njetash vetëm më çrrethuen gjindja*: më lanë të lirë.

çuhâ-ni (PK) s. m. *-j, t*: sh. *bucak-u*. 2. jebrik me çep. 3. fëmij të vogjël të curakët: *hiqnju cuhâj!* krh. sanskrit. *çuhas*, grek. *kyathos*, lat. *cyattus*.

çuherdhe-ja s. f. sh. quherdhe-ja.

çufrrok-e (M.M.) adj. thohet për burrë të shkurtën shtatit e me flokë çufërr; ishte nji burrë çufrrok, çufrrak.

çukërmue (M.M.) v. akt. *kali çukërmoi me kâmbë* (*gërmue*).

çuk-u (M.M. PK) s. m. *çuki i malit*: mâje mali gropore, (sh. *qukë*).

çukulinë (M.M.) s. f. zhele, petk i shkyem. (krh *cukël, mbushulinë*.)

çum-i (Lurja) për plumb-i.

çumë-a (Georg Hahn), *-a, t*: mastelë-a (SHK) gjysë vozge për me përvlue petkat mbrendë (me i fîjue) sh. Bashk. fq. 77.

çurr-i (M.M), *a, t*: gomar-i.

çup-i (Mdh. PK) *-a, t*: *mos më ndigjoftë, po e hjedh në çup të zjarmit*: në truell, votër të zjarmit. 2. adj. *çup-i*, burr me flokë të shkurtën; çupë-a, fêmën flokëshkurtë, prandej: *çupë-a*, vajzë-a pse s' i ka flokët e gjatë si të martuemet.

çveshkë (M.M) v. akt. me hjekë të veshkëtit; *kollomboqi* (*bîma*) *qi veshket e çveshket e ka punën mirë.*

çvjedhaza (M.M. adv. çvjedhas, *u hodh çvjedhaza*; shdërvjedhëtas e shpejt; *u lëshue çvjedhaza me pushkë në dorë.*

çvjedhë (M.M.) v. akt. 1. *çvidhe lâmshin*: zhdrivilloje, shdrivillue, shdrividhue. 2. m' u përmbledhë tue u turrë; *i u çvodh me nji gúr në parzëm*; germ. *schwingen, schleudern*; i u çvodh me shpatë.

çvidhët (i, e. M.M.) njeri i çvidhët, shdërvjedhët, shdërvjellët.

çyçë-a (SP) s. f. *-a, t*: çyçë opange, këpuce = fliq-i (PK) krh. ital. *cioccia* (opangë).

çyçafèll-e (SP) adj. 1.? 2. shb. njeri me tureçka të shembëtueme.

— D —

Dac i egër (Rr. M.M) s. m. it. *gatto muschiato*, germ. *Wildkatze*, me lara të përhîme në të zezë, me nafele të bardhême nën fyt, me bisht leshatak e të cunguem në mâje, i naltë afër 0,40 qindësha metri.

dae-ja (M.M. s. f. *-ja, t*: të dam *-t*: dé-ja, krh. *dré-ja*, për : droe-ja; *dáeja e fik shpín e njerit.*

dafrungë-a (M.M.) s. m. *-a, t*: e, *-ë, t*: germ. *Gepränge*, it. *pompa, fasto* : me dafrungë të madhe. 2. germ. *Verschwendung*. it. *sperpero*, shpenzime të teprueme në gosta e darsma.

dafrunga (M.M) adv. *e ka çue dafrunga*! *me dafrungë*, germ. *mit Prunk*, a *Gepränge*, it. *pomposamente, con fasto.*

dafrrong-u (Krz. MR) s. m. (sh. dafrungë. krh.) për kahë mbaresa *-ungë*, fj. *majûngë, maçarungë.*

da-ja (M.*)* s. f. jë, t. nji sî *dae-ja.*

dak-u (M.M.) s. m. *-ë, t:* 1. dash-i. 2. êmën kombtar.

dallëndysha e kalit (M.M. PS) s. f. germ. *Spalte am Pferdehuf*. (sh. *kopitë.*)

damtuer-ore (SP. M.M) adj. qi bâ dam, shtâzë damtore.

dánik-u (PK) s. m. odë e veçueme për ndonji qellim.

danisë (PK) v. akt. me dánue, me e da mênden, me vendue, me këputë: *kam danisë me shkue, e kemi danisë këtê gjâ.*

darallim-i (M.M) *daralli-ja* ; të mârrun mendësh, turbullim, jerm ; *jam mârrë mendësh prej darallimesh.*

darallosë (Rr. M.M.) v. akt. 1. *me darallosë kendin*: m' e bâ me luejtë mendësh, m' e çue peshë, m' e harlisë. 2. m' u harlisë mendësh sikursé i smundi, m' u turbullue ndër mendë. *I smundi ishte darallosë mendësh.*

darë (M.M.) v. pas. m' u shpërda, *u darën gjindja.*

dasë-a (M.M.) s. f. *-a, t*: 1. gjâja e dame. 2. *dasa e mullînit*: dorcë për me dá e për me lëshue ujin në lug të mullînit.

dasí-ja (M.M.) s. f. *-na, t:* 1. akt me të cilin dahet nji send prej njij tjetri. 2. ngatrresë, mosmarrveshtje : *u gjeta vetë në dasí të tyne, në dasí s' i pat rá gjâ, u ka hŷ dasí e madhe.*

dasík-u (Rr. M.M.) s. m. *-ë, t:* 1. copë e vogël qi dahet, shkëputet prej njij tjetre mâ së madhe. 2. Kvocjenti, sás-i. 3. *dasiku i ujlt*: porcjoni i ujit.

dasim-i (Rr. M.M.) s. f. *-e, t :* 1. dasë-a. 2. pjesë-a, *të kam thânë mos me m' a prekë dasimin t' em t' ujlt.*

dasue (M.M.) v. akt. me dá ndershej nji send : lat. *dividere, partecipare* ; me i qitë kuj dasimin, pjesën.

dasmoreshë-a (M.M.) s. f. grueja qi ndër malsina shkon me marrë vajzën bashkë me dasmorë, për m' e çue te burri : *engjë, bullë* (Berati); lat. ***pronuba***.

dash déti (M.M.) s. m. shpend uji, banon bregut të detit.

dashtënim-i (M.M.) s. m. *-e t :* 1. dashtëni. 2. vullëndet ; fraz : *e muer ngrykë në dashtënim, i foli me dashtënim.*

dashtënisht (M.M.) adv. *erdhe dashtënisht pá të ngërmue kush : vullëndetisht.*

dashtër-a (Rr. M.M.) *-a, t:* bimë, *Acanthus*, germ. *Bärenklau*; këjo bîmë sherben për me sendergjue krejcën e shtyllës Jone.

dazëm-a (PK. M.M.) s. f. darzëm-a, darsëm-a.

degá-ja (PK) s. f. -, të 1. dava, daví. 2. shamatë.

degatë (PK) v. as. m' u degatë për punë të kota, it. *questionare*, germ. *fragen, sich streiten*; *rragatë-a* (M.M.)

deglisë (M.M. Shkr) v. akt. me pakue, ligështue ; deglue, deglisë. *jam deglisë ûje*, (sh. *teklue.*)

dêjë-a (PL) s. f. *-a, t* ?, *a*, -, *t*. 1. vendi ku âsht ulë bora, ku âsht shkrî bora. KS. leto-ja. 2. ku âsht ujët e cekët, dêja e ujit. 3. fushë e vûtë, *me ra në dêjë.*

dejkë-a (M.M.) dallëndyshë (Nikaj Merturi).

dêjun (i, e, të. PL. M.M.) adj. 1. tokë e dêjun, ku âsht shkrî a ulë bora, tokë e vûtë, e plantë. 2. horizontale: m'e vû nji send në të dêjun. (dêjë (m' u) bora ujët).

dêjun-i, *-a* (i, e. M.M) adj. i shëndoshtë: ishte njeri i dêjun. (krh. *bê, borë, dorë.*)

dejprapët (PK) dejprapë, adv. mbë shpînë, mbë kokërr të shpînës, germ. *rücklings, auf dem Rücken liegend*, it. *supino ;* rá dejprapët. 2. adj. i dejprapët : mbë shpînë: *vênë gotën dejprapët e jo grahuq* = vêne me grykë përpjetë e jo me grykë teposhtë ; it. *concavo.*

denik-u (MJ) s. m. *-ë, t :* erë shiu e fortë.

dekan-e (M.M) adj. njeri dekan, sî i dekun fytyre.

dêkë-a (SHK) s. f. *-a, t :* t. 1. ?. 2. rrin si dêkë, si njeri i trashë.

dekësue (M.M) v. akt. *dekësitë*, me bâ sî të dekun, it. *mortifikare.*

dëkue (M.M.) v. akt. dikue, lat. *versare : dëkom uj* ! *më dëko uj. Na dëko uj duersh* !

delendrisë (Krz. MR. M.M.) deledisë, deledrisë, v. akt. 1. me çëroditë, shnjerzue ! *njeri i delendrisun*, i çëroditun, shnjerzuem ; *me delendrisë dikê*, me koritë, shnjerzue : *po delendisna* (Krz.): po shnjerëzohemi, po bâhemi qerpáz (tyrq). 2. m' e shndërrue nji send me nji tjetër e me gjith këta m' u dukë i njajti ; it. *contraffare*, germ. *verfälschen, nachäffen, entstellen, nachahmen.*

delet (më, të, i, na, ju, u. PL) më delej etr. më duhet ; germ. *sollen* ; v. as. *Më delet me shkue në shpi pse më kanë çue fjalë* ; *më delej m' u nisë.*

delmerja (P.K.) s. f. *-e, t:* në toponym, curri i delmeres : *çobaneshë, blegë-a* (Shestani, ndër kangë) edhè, *bleg-u* (?).

deltin' e kuqe s. f. germ. *Rotel, Rotstein.*

dëllî e bardhë (MR. s. f. *dëllî e butë* (M.M) me krecë qi s' thérin. *Juniperus communis.* 2. dëllî e egër: *Juniperus oxicedrus.*

dendë (Klm. M.M) v. akt. me mbushë barkun e m'u dendë = tendë.

dengël-a (PL) s. f. *-a, t:* me qitë dengla, dokrra, bente (tyrq.) 2. arsyena qi s' ecin.

dënue (PK) **dinue,** v. akt. m' u pakue; *u dënue vêna në vozgë, dënoe pak ata lang mos të derdhet.*

derdelinë-a (SP) s. f. bîmë, tërfojë me lule të kuqe; sh. Bashk. fq. 91, dordolinë: *Trifolium pratense,* germ. *Wiesenklee.*

derdŷ (m' u Kl. M.M.) v. as. me ngurrue tue mbetë ndërdyzash, me kjenë ndërdyzash: *njaj njeri derdŷhet m' e ngrehë nji shpi.*

derdŷmë-i, -e, -ja (i, e, SP.) njeri qi s' e ka dá mendën, njeri qi ngurron! *thuej asaj derdŷmes me na i prû do drû!* 2. edhè: i mârrë mendësh, pse s' din me e da njênën dysh.

derdhë (SP. M.M. PK. M. MR. DK.) v. akt. me derdhë kollin, lín etr. thohet për lëngatë qi s'kthejnë mâ, mbassi të shndoshemi nji herë.

derdhoshë (Ql. PK) v. akt. me rrahue, me shtrue për tokë: *i ka derdhoshë bora degët e mandavet,* germ. *zerschmettern,* it. *sconquassare.*

dërgue (M.M.) ndërgue (SP. PK. MR) v. akt. *viçi dërgon,* a thithë lopën.

dërkânë-a (SP) s. f. *-a, t*: dosë, âmë dirqësh.

dërkûjë (Triepshi. M.M.) v. akt. sh. Bardh. fq. 13. *caenare*: me derkuutun (për: derkûjtun); me hangër darkë, me darkue; përk. *me drekue*: me hângër drekë, mjesditën: *kû po derkûjmë sonte?*

dërmue (R. M.M.) v. akt. 1. me dërmue tokën, drumue, drumitë, m' e rrasë tue e shkelë. 2. me dërmue degët e landës, (sh. *derdhoshë.*)

dérnathi (R. M.M. Krz. MR) prepoz. *dérnathi qi të shkojnë.* (krh. *mjerthi, njerthi.*)

dërptue (Krz. MR. M.M.) **dërptisë** v. akt. *me i a dërptue kûj zêmrën, i a dërptuen trupin me heshtë*: me shpue tej për tej, lat. *transverberare*; germ. *durchstechen,* it. *trafiggere.* 2. v. as. me tajatë, kjasue, *po dërpton varra*: po therë prej qelbi qi ka zânë, me derptisë varra (Krz. MR), *ka dërptue vozga:* ka qitë nji pakicë të vogël lang; *kanë dërptue do fjalë, do mendime,* it. *trapelare.*

dérue (Triepshi. M.M. v. akt. me ndérue.

derrçë-a (Rr. M.M.) s. f. për: dérrpëç: sh. p. Bashk. *dermë,* 83.

dérrç-i (M.M. Rr.) s. m. *-a, t*: taç, taq, zogu qi lén mâ i mbrami prej dose.

dérrpë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* dérrp-i, dérrçë-a, pyll me landë të shpeshët; 2. vend me ferra të shpeshta, germ. *Dickicht,* it. *macchia.*

deshm-i (fjal. i Rossi-t) s. m. *-e, t*: përmendës, monument.

drrasue (PK) v. akt. me shtrue, me veshë me drrasa.

drrasim-i (PK) 1. shtrojë, e veshme drrasash. 2. vend i nalcuem me drrasa, germ. *Gerüst, Podium, Bühne*, it. *palco*. Bdh. *patuem* 170; *kishte hypë mbî nji drrasim e po kuvendëte të madhe.*

détuer-ore (PK) adj. 1. qi vjen prej déti, borë detore, poç détuer: kungull-pijës. 2. qi rritet në dét a afër déti: peshk détuer. lat. *marinus.*

deshët e trazës (Fl. PK) s. m. shms. deshët e qymlekut: ancakët mbî të cillët ngrehet forumi; it. *frontoni del camino.*

devedyç-e (M.M.) adj. budáll-icë; *shko hé devedyç: mblysh*!

dielshëm (i, e, SHK) adj. qi i përkèt së dielles, lat. *dominicalis*; *petk, hae e dielshëme.*

diestare-ja (MR) adj. dietoc-e: diejëstare: mëgjistare-ja.

dimnak-e (M.M.) adj. njeri, bîmë qi i qindron dimnit, të ftoftit.

dimnishtë-a (M.M.) s. f. 1. vend dimnimi, krh. *vërrîni*, lat. *hibernalia, hibernacula*. 2. tagjija e gatueme për bagti në dimën. 3. shpenzimet me dimnue bagtín; *pleqnîja qiti me pague dimnishtën.*

ding (SHK. M.M. SP) adv. dêng, plot; *rrasë ding, ishte govixhi ding me kollomboq*, krh. germ. *dick.*

dinue. v. akt. sh. dënue.

dishkue v. akt. (M.M.) ndeshkue.

dishtë-a (SP) s. f. 1. sh. ipshtë-a. 2. zgoti i mullînit ku bjen kollomboqi në zguer të gurit të mullînit.

dishull-i (Jb. SHK) s. m. *-uj, t*: bîmë, dishëll-i, dushkull-i, dyshkull-i, *Pistacia lentiscus*, ndër krahina të të lémit qet rrëshinën e mastikës në zâ.

ditue (M.M) v. as. 1. me kalue ditën. 2. v. akt. *i ditova bagtin n' at mal.*

dizoti (SHK. M.M) adv. për të vërtetë, lat. *vere*; it. *in veritd: dizoti edhè ai pat kênë atjè.*

djergë (DK. M.M.) v. as. 1. me rá, me mbetë rátë; lat. *cubare*, krh. grue e djergun, djergëní, djergënim-i (SP). 2. m' u ulë teposhtë: dirgjem, dirgjesh, u dorgja, dirgju; v. akt. *me djergë kêndin.*

djep-i s. m. djepi ká këto copa: brîncat, shpincën, kaptèjt e rrethin (te kryet).

djëvê-ni (MR) gëvê-ni, gjëdhê, gëdhê-ni: pishë e egër qi ka rrëshînë shum; germ. *Kiefer, Föhre*; gëdhêni i butë: *Pinus montana.*

djerrue (M.M) v. akt. 1. mendue: *njaj ka djerrue sod për 50 vjetë*, me djerrue mir' a keq, ç'po djerron? 2. m' u bjerrë mbas mendimesh: *mos djerro!* 3. me mendue zi (në do fjalí): *i shkoi moti tue djerrue.*

dof (DK. M.M.) adv. *bâni dof e iku.*

dojmë-a (M.M) s. f. *a, t*: pasigurí-ja; germ. *Ungewissheit*, lat. *incertitudo*; *mos më lên ndër dojma*, me e lânë kêndin në dojmë.

doke-ja (DK) s. f. dukë, fytyrë : *e mirë daltë për doke* ! (kúr urojnë nusen e ré).

dokël-a (M.M) s. f. dokërr-a ; në fraz. *me qitë dokla*, me qitë mbaglla.

dollmat e fytit (SHK) s. f. *zhanglat e pshtŷmës* ; germ. *Unterkieferdrüse* ; krh. tyrq : *dollmà.*

domçik-u (M.M.) s. m. me luejtë domçik, cicmić (SHK. SP) germ. *Mühlespiel.*

domën-a (M.M. Rr.) s. f. *-a, t* : germ. *Unbestimmtheit, Unbeschlossenheit*, it. *dubbio, incertezza* ; *m' e lânë pûnën* (çashtjen) *domën*, të pakryeme të papërmbyllëme, a të pa caktueme ; *jam në domën* : ndërdyzash, në dyshim. 2. *herë-a* : *nuk e mora n' atë domën*, mb' atëherë, *e mora me nji domën.*

domlíc-e (PL) adj. pëllojc-ë (SP) binosh-e (M.M.) kështêjë domlice, nji kokërr kështêje me dy thalba mbrendë ; *kumbull domlice*, dy kokrra kumbulla të lidhme natyrisht zbashku.

domli-u, -ja (PL) adj. sh. *domlic.*

domriz-i, -e, ja (M.M.) adj. sh. *domlic.*

dordull (Grv. M.M) adv. plot sa s' zên mâ : *e kam barkun dordull.* (tyrq. ? dordur).

doracak-e (SP. M.M.) adj. vegël, almise qi vjen përdoresh. 2. s. m. (libër) doracak ; grek. *enchiridion*, it. *manuale.*

dorë-a s. f. fraz. *merre për doret* (M.M.), *nuk më vjen për doresh* (mbarë), dorë mbë dorë, dora doras (po shkojmë, po punojmë); dorëmirë; adj. qi i prîhet mbarë shkrimi e punimet tjera me dorë ; *dorëlehtë, dorërandë.*

dorcàk-e (M.M) adj. *kál dorcák* : i vogël e i shpejtë.

dor-i (M.M) s. m. koha e përshtatëshme : *në t'ardhtë dori, fole këtê fjalë ; kúr të më vîjë dori kam me shkue.*

dorgje-ja s. f. *-e, t* : ênë uji me dy rrëfânë.

dosë-a fraz. *bâni vel dose, iku tym dose* : iku shpejt.

doth (DK) prep. pak : *erdhën doth* : erdhën pak, (krh do vetë).

dramë-a (Bg. M.M.) s. f. grîmcë-a : *drama drama*, grimca grimca ; (krh. dramcë, dromcë).

drangë-a, drang-u (MR) s. f. m. zogu i bishëvet t' egra, *drang mice*, luâni ; *drang lugati.* (krh. êmnin kombtar, *Drag* (k-ng) e drangue).

drang-u (PK) s. m. drâj, t : 1. shul i trashë qi i vêhet derës për tërthuer m' e shtërngue. 2. hû i math e i gjatë me shtŷ barkën.

dragë-a (Shk) s. f. lat. *pruritus* (?) *tash po t' a bâj dragën !* njênit qi gjakón e s' duem me i a thânë nji send.

dredhëc-i (Kl. M.M.) s. m. *-a, t* : 1. dorcë veglash mekanike, germ. *Griff*, it. *manubrio.* 2. gjerm. *Ventil*, it. *valvola.* 3. kanjelë.

drapâj-t (Rr. M.M.) s. m. shm. *drapna-t*, (krh. gjerpâj, gjarpën-i).

dredhule-ja (M.M.) s. f. pordhashakull, germ. *Luftwirbel*; it. *turbine*; shakulluer-ori, dredhe-ja Bashk. 93.

dregsue (M.M.) dregcue, v. akt. me i vû nji dregcë sypri: m' u dregsue varra, it. *incrostarsi la ferita*: dregsa âsht indi i varrës a qi vên varra, kur nisë m' u mbyllë; germ. *Narbe*.

drêngë-a (M.M.) s. f. kërrçabë e madhe qi u vêhet në qafë lopvet damtore në trajtë të gërmës V, e mbyllëme me nji tërthorcë në mâje; lat. *furca*.

drêth-i (M.M.) s. m. *-a, t*: urtytë-a (M.M.) *Fragaria vesca, Erdbeere*; dredhëz-a.

drilë (Brg. i Buenës) v. akt. dlirë, me pastrue.

drilët *i, e* (PL) adj. *uj' i dlirët*: i kulluet i pastër.

drite (zog. Grv. M.M.) bylbyl-i psé këndon prej drite, tue dalë drita, mandej heshtet.

dritës-a (Bogd) s. f. *-a, t*: kandil-i.

dritore e verbët (M.M. PK.) 1. dritore si raft në múr, por jo për dritë; 2. dritore me thitha (SHK. penxhere me thitha), dritore me kapakë të ngulun në qoka të shtalkavet, jo të mbërthyem, e kështu hiqen e vêhen nji cope.

drobe-ja (Kç. PK) s. f. *-e, t*: shpend liqêjsh e ujnash; germ. *Dronte*; fraz. *s' mund lozë vendi me sá nji drobe*, trobe, trope (M.M.)

dróbull-i (M.M.) s. m. *-uj, t*: shpend ujëc nj' a nji metër i gjatë; germ. *Tölpel*: jam bâ drobull, njeri drobull, germ. *plumper, ungeschickter Mensch*; it. *goffo, ballordo, tanghero.*

drokth-i (M.M.) *-a, t.* s. m. 1. karthpulë (MR. SP.) *Colutea arborescens*; germ. *Caumartige Blasenstrauch*, qi bân kërsaça (germ. *Knallschoten*) me se lozin fëmijt tue krisë. 2. *drokth i egër* (M.M.) bimë me gjethë mâ të vogjël se karthpula e pa kërsaç; *Cytisus*, germ. *Geissklee*. 3. *drokth i bardhë* (PL) bar livadhesh qi del në vjeshtë, rritet nj' a gjysë metri mbi tokë me lule tufëçe të bardha si ato të bimës për emën: *Archangelica officinalis*; kallmin e ka të fortë si tel. 4. (H. M.M.) *drokth ujëc,* bar qi del ndër vende ujtake e brigjevet të detit, me kallm të butë e lule të verdha. *Lotus uliginosus* (?); germ. *Sumpfhornklee.*

drûjç-e (M.M) adj. prej drunit; sh. *drunueshëm.*

druejshëm (i, e, Kab. PK) adj. i tëmérshëm; lat. *terribilis*; grek. *foberos. Ishte të druejshëm m' u pá me sŷ.*

drûnue (Rr. M.M.) v. akt. m' u forcue si drûja, m' u bâ drû; *kasht' e drunueme.*

drûnueshëm (i, e, M.M) adj. qi âsht i fort sî drûja; lat. *lignosus*; germ. *holzartig, holzig*; it. *legnoso.*

drŷna, t (M.M.) shms. i fj. drû-ja, drûna, t; drŷnat e shpisë, landa e shpisë; it. *legname*, mbë sá: drû-ni, *il legno*, lat. *lignum*; germ. *Holz*. Çfaret âsht këta? *drûnit? psé i prûne këto drŷna?* me ndërtue dishka.

dryllët (i e, M.M.) adj. 1. dorë e dryllët, qi lëshon shpejt në të punuem; *drû e dryllët:* qi punohet lehtas me zdrug; germ. *leichtflüssig, händig, geschmeidig*; it. *scorrevole, maneggevole.* (krh. nyllë, ndyllë, ndryllë).

drŷjët (M.M) shms. i fj. drŷ-ni (ndrŷ me).

duf-i (SP) s. m. er' e mirë; germ. *Duft*, it. *olezzo*, (krh. *tyfë*).

duháç-i (M.M.) s. m. *-ë, t*: 1. duhí e madhe, tufâ, rrushgjèr-i (tyrq). 2. *duháç ere*; germ. *Wirbelwind*, it. *turbine, fortunale.* (duhaçë-a).

duhák-e (M.M.) adj. burr duhí, i fortë fort, i fuqishëm fort.

duhán i egër (Rr. M.M.) 1. barojë me érë të qelbët, me lule të bardhême në të zi, qi çilin në trajtë të lules se tatyles (*Datura stramonium*), e helmatueme, *Hoscyamus niger*, germ. *schwarzes Bilsenkraut.* 2. nji bimë tjetër.

duií-ja (DK), sf, *-t*, gjeshk-u (MR) dushk-u (M.M.) gjeth i thatë; krh. v. *shdulue.*

dultî-ni (PK) s. m. (sh. dulltak-u).

dulltak-u (Ql. PK) s. m. *-ë. t:* granit-i, gúr vulkanik me kokrriza të gastarta të krypësorrës, të gurgacit e mikës (germ. *Glimmer*).

dumák-u (Rr. M.M.) s. m. *-ë, t:* tra-u.

dumllue (SP) v. as. me ushtrue, me gjimue; *dumllote shpija*, germ. *hallen, dröhnen.*

dunari (i véshit. PL) s. m. *-ë, t:* tupani i véshit; germ. *Trommelfell.*

duok-u (Kl. M.M.) 1. s. m. shms, *dueqë, t, dueqê, it.* njêni krah i dueqëvet. 2. xhep-i (në petk) galjof-i, gajof-i. 3. sh. pâmë-a.

durák-e (PL) adj. njeri i fortë shtatit, krh. lat. *durus.*

dash-e (M.M. PK) adj. lat. *amabilis* (*dashë* slav.)

dushkajë-a (PK) s. m. përb. vend me dushk.

dushkue (PK. DK) v. as. *m' u dushkue mali:* me qitë gjethë, *m' u dushkue landa.*

dushkull-i (Jb. SHK) mâ mirë sé: *dishull*, etr.

dushmue (M.M. DK) akt. 1. *me dushmue shtrigat*; qitshin edhé tash vonë grat e mjera ndërshej dy zjarmash, për me i ngushtue m' u diftue për shtriga; thonë se shtriga kështu e ngushtueme difton vorbën e lyesavet qi përdorë me lye shtatin për m' u bâ flakë, qi mandej me fluturue kudo qi të dojë me hangër kêndon. 2. *me dashmue kêndin*: m' e ngushtue me fjalë, brigue; *dushmue* (M.M) v. ak. 3. *me dushmue shtrigën*: lat. *declarare.* 4. v. refl. lat. *testari, protestare* = *mjaft u dashmue por s' dij a e mban fjalën.*

dyllvésh-i s. m. 1. balçim veshi, balta e kuqlême qi qet véshi. 2. dyell-éll (M.M.) për kontaminacjon, sikursé: gavyell-élli, kapërcyell-élli, fyell-élli etr.

dykme, t (DK) s. f. shms. lojca, -t (M.M.) gjerdan-i (turq) kolanë grásh me çingla e noca.

dylpkue (M.M) v. -as. 1. me bâ lak, *më ka dylpkue ashti i dorës, ashti i të moçmit s' dypkon*, s' lakon. 2. akt. me gjyftye, me qitë nji gjymtyrë, *e dylpkova kambën.*

dyllçue (M.M.) v. akt. 1. me zhytë, me ngjye me dyll, germ. *wachsen, wichsen.* 2. v. pas. m' u ngjeshë dheu si dylli : *âsht dyllçue toka.*

dyshkull-i s. m. sh. dushkull-i.

dy-velçe (lejthi. Dyvél. Kllm.) adj. lejthî harushë, nji farë lejthi kokërr-madhe.

dyzme, -ja (H. M.M.) s. f. *njeri me dyzme* (tyrq?), me hollime; krh. *dyzmeli-ja* (MR), për grue natare (SP).

— DH —

dhadûç-e (M.M.) adj. 1. kingj i lém vonë. 2. pjepën a sharqî i vonë qi s' piqet. 3. njeri i stërkequn e voglak.

dhaja (M.M.) adv. sh. Bash. 98, *mbet e dhaja krés* : u ndal e i a njiti krés ; veshtrimi : me fuqi, lat. *vi,* prej *vis,* shms. *vires,* krh. *u lëshue viro mbë ta* me fuqi ; *dhaja dè* (M.M) = mbëshoji (slav).

dhajë-a (fjalë e motnueme) fuqi, forcë. krh. lat. *du-rus,* grek. *dynamis.*

dhajnik-e (M.M) adj. 1. i fortë, i fuqishëm. 2. i dhânun mbas njij sendi, *dhajnik buke, haeje, lufte,* etr.

dhambësutë-a (M.M.) s. f. nji farë voskle (goskle), germ. *Porzellanschnecke.*

dhambëhekurt (M.M.) adj. në fj. *díell dhambëhekurt,* me dhâmbë hekuri, qi s' xén.

dhambtuer-ori (M.M.) s. m. *-ë, t* : sh. dhambzak-u.

dhambzak-u (PL) s. m. *-ë, t* : çekiç me teh të dhambzuem për me latue îmët.

dhâmbzakue (PL) v. akt. me i rá gurit me dhambzak.

dhâmbzezë-a (M.M.) adj. s. f. shtriga ql thohet se âsht me dhambë të zez : *po të han dhambëzeza sé po të nap gjâ !*

dhâmbëz-it (M.M.) s. m. shms. fije qi u dalin lopvet në mish të dhâmbëvet e s'i lânë me hângër.

dhândrri-ja (SP) s. f. *erdhën ata të dhandrrís* : erdh krahi, partija e dhândrrit.

dhândrrorë-t (M.M.) s. m. shms. të dy të martuemit rishtas it. *novelli sposi.*

dhandrrue (SP) v. pas. 1. u dhandrruen, u martuen, m' u bâ dhandrrorë. 2. m' u krushkue, me xânë miqasi me krushkina.

dhân-i (Kl. M.M.) s. m. êmën kombtar.

dhânë-a (PK. M.M.) s. f. *këjo âsht dhâna e Zotit,* lat. *donum,* germ. *Gabe* ; krh. dhanti, e dhunti (SP) dhuntijë (Bardh. 21).

dhânë, v. akt. pas. fraz. 1. m' epet me dhânë ; it. *mi viene spontaneo a dire,* m' u dha, i u dha me folë, me kqyrë etr. 2. m' u dhânë mbas njij sendi, njeri, etr. *njeri i dhânun mbas pije.* 3. M' u dhânë, me rá në dorë, qindro e mos u nep ! 4. m' u disprue, mos u nep aq fort bré burr ! mos u dispro, *ishte dhânë për dekë të s' âmës* ; *i smundi ishte dhânë, e xâ për të dhânun* (M.M. PK); s' ká shpëtim.

dhânun-t (të) s. as. 1. akti me të cillin na nepet me bâ nji send, it. *spontaneità*; krh. fj. *epsh-i.* 2. të dhânunt mbas njij sendi: enthuzjazëm-i; 3. e ramja në dorë. 4. disprim-i.

dhapallë-a (Kl. M.M.) s. f. dhëmallë-a, fraz. *me i hjekë kuj dhâpë e dhampallë* (dhâmbë e dhëmallë) m' e mundue për së forti.

dhêndë v. akt. me dhêndë në të lám (M.M.) frang. *relief*, me dhêndë në të hupun, germ. *einschneiden, gravieren*, it. *incidere.*

dhâpë (KL. M.M.) v. refl. *më dhêp dhâpi* = më dhêmb dhâmbi, m' u dhepët: m' u dhimbët, i u dhêpëta, dhimbëta: *kij dhâpë për të mjerët*!

dheck-u (KL. M.M.) s. m. *-a, t:* sh. dhesk-u.

dhesk-u (M.M.) s. m. 1. germ. *Stechfliege, Bremse*; it. *assilo.* 2. dhesk zgrofi; germ. *Magenbremse* (sh. v. majnue).

dhelpë-a (M.M.) s. f. dhelpën-a (dhé-u, Jokl: në njyeje të dheut, (sh. ledhpë).

dhéulë-a (M.M. s. f. *-a, t*: 1. kandërr-i, insekt-i, 2. thnegël-a, bubrrécë-a.

dhomë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* ballanxhë, depozitë me pritë ujnat e shiut.

dhimbëc-e (M.M. adj. njeri qi ndien dhimbë për tjerë.

— E —

ecatë (Bg. M.M. v. akt.) *me ecatë fëmîn*: m' e bâ me ecë kadalë.

edh-i (SHK) edh-i; krh. lat. *haedinus.*

edhishtí-u (? Këthella) s. m. zog thiu, derk.

efull-i (.MM.) s. m. efullë-a: sh. ethëç-a; efullë ahi.

efull-i (KK.) s. m. *efuj t.* 1. akull sî hej qi ngrehen përpjetë prej toke, *âsht çue toka efull.* 2. efull guri, germ. *Erdpfeiler*, gúr si hél! përpjetë mbetë jashtë dheu prej shpërlasinash.

ehull-i (PK) s. m. sh. efull-i.

egërti-ja (M.M.) s. f. *-na, t:* 1. egërci-ja, bishë e egër. 2. ledh, múr egërtí, m' e ngrehë shpin veç, egërti bân kaq; tyrq. *karabiná.* 3. *múr i lyem egërti:* múr veç i stërkitun me gelqere jo i lëmuem, it. *incalzo greggio.* 4. lesh etr. egërti, it. *lana grezza*, lesh i papunuem.

êgjue (M.M.) m' u, v. pas. *më janê êgjue do delme*, më kanë mbetë êgja do delme; *êgjë, êjë*, i thonë delmes a dhís pse u mbahet nji kingj a edh i huej në të mjelun, kurse u ka cofë i veti.

egjër-a s. f. 1. *Lolium perenne*: egjër e egër. 2. egjër grûni, *Lolium temulentum*, germ. *Taumel-Lolch.*

êmnesë-a (SP) s. f. ngjarje në shêj, qi s' harrohet; fraz. *u bâ nji êmnesë e motit*, nji e ngjáme m' u përmendë për mot e mot, lat. *memorabile.*

êmtë-a (SP) hallë -a, fraz. *êmtë e mesë:* hallë e mesë, âmë-a (prandej në fillim do të ket shênjue : teze, ja).

enashit (KS) ena, ezna (PK), pofte subjunktive ; fraz. *ena si kjéç tue thânë :* ndîç si kjéç tue thânë, germ. *also* ; it. *dunque, adunque.*

êndë-a (PK) s. f. *-ë, t :* të luluem, t ; koha qi êndin lulet, qi nisin me çilë ; germ. *das Aufblühen,* it. *fioritura.* 2. *e diellja e êndës* (PK) : e diellja e Larit.

êndë (M.M.) v. as. 1. *me endë voetë :* pula i êndë voet në gjiri të voevet. 2. *me êndë murin :* m' e sajue, me fillue m' e bâ murin. 3. *me êndë rrushi, me êndë pêmët, lulet :* me nisë rrushi me qitë lindat (kokrrat mâ të parat prej së cilash dalin ato të viles) a me lulue rrushi (hardhija) pêmët, lulet. 4. *me êndë pelhurë :* pêjt e pelhurës të mbështjellun në kallama véhen rresht e rresht në kafaz, fillohet me lëshue pêjt tue fillue te nji kûj i ngulun në mur e tue mbarue në kryqëz ; kryqëza përbâhet prej tre kûjash palardhës ; dy fije të pêjvet të pelhurës qi po êndet kalojnë nën dy kûjat e dý fije mbi kûja, kështu êndet pelhura njaq e gjatë sa të két pêj ndër kallama puntorja ; mandej pêjt bâhen a lidhen rrëfanë, mënyrë të lidhëmi këjo qi kúrdo të dojë puntorja mundet pêjt me i zgjatë pa i u lidhë nye. Mbassi t' êndet pelhura, duhet m' e vû në shul ; shuli ka nji vanë, presë

për të gjatë, mâjet e pêjvet shtîhen në këtê vanë e u xêhen krenat me nji thupur për mos me dalë ; krenat tjerë a të gjith lamshi i pêjvet lidhë rrëfânë vêhet në rrëshanëc, mbî rrëshanëc vêhen gurë shum, për me ardhë pêjt e pelhurës ndrejt, edhé toka zgjidhet në të dêjun kúr mbëlohet pelhura, përndryshej këjo kishte me dalë kodra kodra ; në shul pêjt vêhen kah dy përfundi e përsipri, tue i mbajtë të dámë kallamat. Pelhura e vûme në shul përshkohet nepër liq me gishta, e nepër shpatë të tefes me gjylpnérë. (sh. *rrëshancë, mojcë.* fraz. *me êndë ngatrresa, me êndë vekë, N. N. ka nisë me i êndë do vekë.* fraz : *pá u êndë fëmija e vajtuen* (M.M.) : *antequam conciperetur puerulus eum planxerunt.*

êndëc-i (M.M.) s. m. *-a, t :* fillesa mâ e fjeshta e njij jete ; p. sh. *endëci a ngalleci në nji kokërr groshe, në nji kokërr kollomboqi,* germ. *Keim, Keimling, Embryo.*

êndëz-a (PL. M.M.) s. f. *-a, t :* endëz sane, frashni, etr. lule, ja.

êndëzue (PL. M.M.) v. as. *ka êndëzue frashëni :* me lulue ; lat. *florescere.*

epsh-i (SP) s. m. *-e, t :* 1. instikt-i, lat. *instinctus,* e shtŷme e natyrshme (m' epet) m' e bâ nji punë, p. sh. epshi qi kanë frymorët. 2. kënaqë-a, lat. *voluptas-tis,* e thithë cingaren me epsh.

eracák-e (M.M.) adj. qi e ndien erën me hundë. it. *di fino odorato.*

eratue (R. M.M.) s. akt. me bekue: ndoshta *me uratue.*

erëca -t s. f. shms. érna të mira, germ. *Parfüme,* it. *profumo.*

erëx-a (Bl. SP) s. f. 1. milcë-a, *melissa officinalis,* germ. *Zitronenmelisse,* pshelinok-u. 2. érëx e egër, milcë e egër, *Scutellaria galericulata,* germ. *gemeines Heilmkraut.*

erëkuqe-ja (MR) s. f. tesha e gjâs, dala e gjâs, germ. *Karfunkel,* it. *carbonchio.*

ergue (SP) v. akt. në fjalí: *me ergue ngatrresa:* me êndë, me sendergjue ngatrresa. (krh. *verglue, arç-i* (argësh, argësht).

erue (M.M.) v. akt. 1. me lëshue érë, me i dhânë érë, të kandshëme e të pa-kandshëme. 2. v. pas. m' u ndîe éra: *mos u éro mâ këtu pari! ruej se erohe, ik mos u eró!* shduku!

errgjë-ja (M.M.) s. f. *-a, t:* 1. lëngatë, fëdigë, mundim në trup, *njeri me errgjë:* i pámujshëm, me lëngatë; *mal me errgjë:* me lëngatë; *i rá errgjë, e kapi errgjë,* fëdigë; krh. fj. *d-ergjë,* arrgjavisët, arrgjavisë, ndoshta edhé: njeri i rrëxuem (i errxuem?)

errxë-ja (M.M.) s. f. sh. errgjë-ja.

ethçë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* 1. ethçë rrapi (çinari) ahi, vidhi; lat. *amentum,* germ. *Flügelfrucht.* (sh.

efull-i (PL. M.M.) 2. bár ethëç (M.M.) u qesin bagtivet m' u ethë shpejt.

ésull-i (SP.) s. m. *esuj, t.* agjinesë e shtërngushëme, kúr s' shtîhet gjâ në gojë, *me kênë nd' esull* (a t' esull) *me ndêjë nd' esull,* krh. n' ujë, e t' ujë (Kl. M.M.)

ethesh (bár, M.M.) s. m. *Erythraea centaurium,* germ. *Tausendguldenkraut.*

— F —

Fagû-ni (Ulqini) s. f. *-m, -ûj, t,* zjarmishta, gjelltorja n' aní, sh. *fogû,*

fajkë-a (Shirokë. SHK.) s. f. *-a t:* fajkat e lundrës, ânët, brîncat e lundrës.

fajkone-ja (M.M.) s. f. *-e, t:* shpend i math, qi i çilë zogjt bjeshkvet të nalta, e mund të rrëmbejë edhé bagëtin, germ. *Mönchsgeier,* it. *aquila reale: fajkue-oni* (Bashk. 104).

fajkore-ja (lundër. M.M.) take-ja, lundër e madhe.

fâjth-i shms. fâjzë, it. sh. *fângth-i.*

falas (M.M.) adv. muft (SP), lat. *gratis, gratuite;* e mora, i a dhaçë falas.

falëtar-e (M.M.) falatar-e, falanik-e, adj. s. kush i punon kúj falas.

falzë-a *-a t:* s. f. pipi kû u qitej baroti, e u nepej zjarmi armvet të moçme; germ. *Pfanne,* it. *focone.*

falmë-a (Kastr. M.M.) s. f. *-a, t:* falmat e qerrit, fêmnat e qerrit (SP): dŷ druna përkrah më shtí të qerrit, në të cilat ngulen hûjt e qerrit, e zbashku të gjitha quhen: *shtrati i qerrit*; it. *carrozzeria.*

fangishtë-a s. f. vend me fang.

fâng-u (PK. SP.) s. m. shms. *fangje t, fânje,* t. 1. fushore. 2. bod i baruem. 3. bûc i baruem, plys-i. 4. (M.M.) *Andropogon ischaemum*, germ. *Hühnerfussgrass.* 5. fang i egër (Rr. M.M.) *Sesleria coerulea*, germ. *blaues Elfengrass.*

falë (M.M.) v. akt. fraz. m' u falë me kêndin, m' u përshëndetë, me falë kendin, me ndíem, me falë grát (M.M.) fëmijt, etr. m' u falë gjâ gravet, fëmijvet. Në veshtrim: m' u falë (m' u lutë si myslimanët (fjalë arabishte krh. *Al-phalet*, m' u vetmue, me dalë mb' anesh, m' u lutë.

farc-ë (SP) adj. qi i përket farës: lat. *seminalis*: me vû në farë (SP) lat. *foecundare:* me pllénue (përbâ).

farishta-t, farishte-t (SP) êm. i përbashkët, farna-t.

faroç-i (SP) adj. subst. 1. mbushë me farë: pjepën, sharqî faroç. 2. qi ruhet për farë; krh. *taroç, harkoç, vergaç.*

fashkim-i (Rr. M.M.) *-e, t:* subst. derman-i, mengji-ja: *me i bâ, me i a gjetë fashkimin: me i a dhânë kuj fashkimin* (për gaz t' idhët) ndeshkimin. (sh. *foshkue*).

fé-ja (PK) *-të* s. f. 1. fejesë-a, tosk. vëlim, vëlesë,

velare. 2. gosta qi bâhet për nji fejesë: *me shkue në fé* (PK) *féja e Lenës*: fejesa e Lenës. (krh. *fejue*).

fat-i fraz. *me kênë fati së bardhë:* me kénë nafakë (PK).

fatue (Kl. M.M.) v. akt. me i urue kuj fat; it. *felicitare*: (sh. me lumë).

februe (Bg. M.M.) akt. rëmue, *s' i febron ato punë,* shbirue, rëmue.

félexë-a (SP) s. f. shpargën-a: shpërgâ-ni, -j, të. (krh. *fëletë-a, fletë-a*).

felë-a (M.M.) s. f. fele, ja: *nji felë mish.*

flitë-a (Rr. M.M.) s. f. 1. të damë -t: lat. *sectio-nis; divisio-nis*; germ. *Abschnitt, Abteilung.* 2. kurse trupi i lisit nuk âsht i lidhun mirë, por ka të çame mbrendë: *kênka kështêja flitë flitë.*

fluskë-a (Pk. Bregu i Drinit) s. f. *-a, t:* barkë, lundër (edhé e madhe). krh. *filusk.* hebraisht: *oni:* ani-ja.

fêmëz-a (SP) s. f. fême-ja, biz-i (tyrq).

fêmní-ja (M.M.) s. f. *-i, t:* igjràm-i, ixhram (tyrq) kotmár-i (PK. slav). *paska lisi fêmni:* paska nisë m' u kalbë; *mushkëni me fêmni.*

fêmnore e mashkullore sh. qokë e këthîc e *me shlizue.*

fêmnue (Krz. MR) v. in. me bâ fêmna: *lopa e ême fêmnon për vjetë:* bân viça fêmna. (sh. *mashkullue*).

fendvérë-a (Samr ishi. SHK) s. f. fêmëz-a, fême-ja, për: *fëndyell-elli.* fême-ja, birëz-a.

fërcalle-ja (Ql. PK) s. f. *-e, t:* shí e borë kúr bien zbashku me erë të fortë: *fercalle bore:* sh. *tusht bore*, sh. *cakrri-ja* (SP).

ferkêm-i (Bg. M.M.) s. m. *derman-i*, iláç-i : *me i a gjetë ferkêmin*, (krh. greq. *phármakon*).

fërfllizë-a (PK) s. f. *-a, t:* borë e îmë qi bien me stuhí.

fërfllue (SP) v. akt. 1. m' e bâ nji punë shpejt e dosîdo : *m' a fërflloi punën*, germ. *pfuschen*. 2. me hjedhë larg.

fërlí-ja (Fleti. PK. s. f. -, *t:* pite e me petë grûni, mbëlmye me dhjamë e ambëltue me mjaltë.

fërllazë-a (Ql. PK) s. f. *-a, t:* sh. fercalle: fërllazë bore. (krh. shpërdhazëm (i, e).

fërmêçë-a (H. M.M.) s. f. *-a, t:* 1. thermi-ja, thermikë, grimë. 2. *po si me folë kështu ky fermêçë fëmije ?* fëmi i vogël.

fërngjíll-i (M.M.) s. m. *fërngîj*, të, thëngjill-i (MR) thkëndî-ni (M.M.) këthndî-ni, thëndill-i (SP) këthëndill-i (SP) thëndill-i, shms. thëndîj-të.

fërshllye (Berisha. PK) v. akt. in. fëshëllye, shëllye (Kl. M.M.) subst. fërshllimë-a, fërshllimzë, fëshëllimë. Fishkëllue, fishkëllimë (fishkullue, fishkullimë).

ferrëbardhë-a (M.M.) s. f. cërangth me lule të kuqlême në të bruztë, në trajtë të lules *centaurea jacea*, por shum mâ të vogla, me degë me ferra të gjitha me kah tre çeporë të prehtë fort : del ndër grunishta e ndër kodra të thata mb' anë prej diellit.

ferrëbutë-a (Egëçi. M.M.) *Asparagus officinalis*, germ. *Spargel*.

ferrcë-a (Pendëtari. SHK) s. f. *-a, t:* 1. halë peshku. 2. fitme-ja : *me qitë ferrca.*

ferrëc adj. qi âsht me ferra, lat. *spinosus*, tel *ferrëc.*

ferrë gomari (SP) 1. *Cardus nutans*, mâ mirë tosk. *rrëfeshk-u*. 2. *ferrëkuqe-ja* (SHK. M.M. DK. PK. MR). *paliurus australis*. 3. *ferrëlashtë-a: rosa rubiginosa* (bogulat e saja quhen : *mandaferra*) ferrë + lashtë (qi del heret, qi shpejton me bî, m' u shtue). 4. *ferrëkambëpate, a, ferrēpate: Sonchius.*

fesk-u (Kl. M.M.) s. m. fesqë, it: të shëndritun, dritë; *me gjue për fesk të hânës*; lat. *lumen-nis, splendor-oris*, germ. *Schein*, it. *splendore, bagliore, chiarore*, (fjalë greqishte e shëndrrueme).

feskue (Kl. M. M.) v. akt. me lëshue dritë, me shëndritë (greq.)

fëshehëz-a (PL) s. f. *-a, t:* ushezë-a ; pritë gjoje, pusí (tyrq).

fëshllye (M.M.) v. as. sh. fërshëllye: fëshëllimë-a, fërshëllimë-a.

fetërr-a (MR) s. f. *-a, t:* nëngjuhëca e njeriut, *pêth-i* (SP).

fétàk-e (Këçira. PK) adj. njeri fétar tek s' vé, fanatik-e.

fetúç-e (M.M.) adj. njeri burg, i mbyllët, (sh. *muhanák-e.*)

fëtue i egër (Rr. M.M.) s. m. 1. bîmë: *Daphne mezereum*, germ. *Seidelbast.* 2. *Cotoneáster.*

fëtyrënamët *-i, -a* (Rr. M.M.) adj. euf. për: faqezi-zezë; fraz. me i dhânë kuj fëtyrë: *mos i nep fëtyrë djalit se llastohet:* me marrë me të mirë.

fëtyrë çêjne (M.M.) s. f. fëtyrë gazi, it. *caricatura.*

fiatë (M.M.) v. in. m' u bâ i hajm, m' u mbarue (SP) fraz. *vjetë t' u ka pasë fiatë kali*; *i fiatun fëtyret,* i mbaruet.

fierëkuqe-ja (M.M.) s. f. rrëshanuer i gjatë nji metër e gjysë, me lëkurë të kuqme, me krye sá nji kutí burrnoti, jeton ndër vende mâ të shkretat, i helmatuem, ká fuqi lidhëse sa me thá nji lis, hidhet me shtat edhé për së largu për ajrí, lidhë bagtín e njerëzit, u shpon kryet tue u lëshue mbë ta për së largu.

figullue (M.M.) v. akt. 1. përthá: *âsht figullue drûja në zjarm,* kuritë (SP. slav.) 2. përfikë; 3. mekë: *jam figullue prej ûje.*

fîjue (M.M.) v. akt. me shtî, me lá me fî: *me i fîjue teshat.*

fik-hindi (SHK.) s. m. *Opunzia*; bîmë e ardhun qi ruhet ndër grrâça.

fiktue (M.M.) v. akt. sh. *figullue*; përthá, përfikë, mekë.

filandër-a (Ulq.) s. f. *-a, t.* 1. flâmër fluske, barke; 2. shêj në dét, ital. *segnale.* germ. *Signal.* (krh. *flandër.*)

filashnjok-u (M.M.) s. m. *-ë, t*: sh. bilashnjok: pip lisi të rí.

filí-ja (Rr. M.M.) s. f. *-t.* sh. fêmni: i kishte mushkënit me filí, i kishte hî lisit fili: ixhram (tyrq).

filizë-a (Rr. M.M. s. f. *-a, t*: plas' e îmë fort: del uji prej filizash së tokës; *filizë guri,* bljedë guri.

filosë (Rr. M.M.) v. akt. dergja i a filosi mushkënít: me shtî filí; gúr i filosun.

filusk-ë (Rr. M.M.) adj. me filí, fêmni: njeri filusk, lis me trup filusk, kështêjë filuskë.

filikanël-a (M.M.) filikandël-a, s. f. zhubël, strangël: *m' e bâ letrën filikanla.*

fill-i (M.M.) s. m. shms. fij *-t,* si adv. po shkoj fill; germ. *geradeaus*; it. *difilato.* 2. s. m. qellim-i; kam fill me shkue në. . ., me ç' fill m' a thae këtê fjalë, fol se ç' fill ké. 3. *fillzi-zezë* (M.M.) adj. it. *male intenzionato* (*a*).

fillçë-a (SP) s. f. *-a, t*: pelhurëna gjithfarësh (të lîta, të leshta, të mëndashta) me tymën e ind të çlirshëm; germ. *Atlas.*

fillore-ja (M.M.) s. f. lugëz-a zhgunash: sovajkë, meqik (tyrq); germ. *Schiffchen.*

finák-e (Barb. SHK.) 1. spjû-ni. 2. brac-i, -e. 3. fucak-e.

firë-a (M.M. PK) s. f. *-a, t:* fir i vûm mullár, mullár firi.

fir-i s. m. 1. fir i butë: *Pteridium aquilinum*; germ. *Adlerfarn.* 2. fir buçi (M.M.) *Polypodium vulgare*; germ. *Engelsüss*, edhé: fir i dekun. 3.

fir i egër: *Ceterach officinarum*; germ. *Milzfarn.* 4. fir krojesh (kroni) *Adianthum capillus Veneris*; germ. *Venushaar.* 5. fir guri: *Asplenum trichomanes*; germ. *Braunstieliger Streifenfarn.*

firikác-i (M.M.) s. m. shaterkaz-i, çaterkaz-i: capë e madhe me qepél, slav. ternakop, tharakac-i (MR).

firikue (M.M.) firikatë 1. v. akt. *me e firikue përjashta*: me e hjedhë përjashta. 2. v. int. me këcye tue u hjedhë.

firim-i, firesë (PK) mungesë, *deficit.* (sh. *firue, firo.*)

firo (SHK. M.M. PK) adv. *me bâ firo:* me firue, krh. *fringo* (i ri); fraz. *kanë dalë firo 6 okë raki, rakija ka bâ firo.*

firue (PK) v. as. me mungue: *na firoi N. N., me firue vêna në trevesë.*

fisanák-e (M. L.) adj. nji fisit, gjakut: *jemi fisanakë.*

fisk-u (PL) s. m., *-fisqë, t:* 1. thupur e drejtë e e hollë. 2. bîmë e ré: *fisk frashëni, kështêje, fiskë-a, fiskël-a* (PL).

fiskajë-a (PK) s. f. *-a, t:* imshtë bîmësh së réja, thuprash së drejta; ndër kangë: *Vetlla e saj drejt si fiskaja!* (krh. *bungajë, ungajë.*)

fistik-u (SHK. s. m. *-ë, t:* thalbat e boçës së pishës; germ. *Pinienkern*, it. *pinocchio, pinolo*, qi mblidhen prej boçës së velgjênit quejtë: *Pinus Pinea*, (sh. *harmoç.*)

fjalatár-e (Br. i Buenës. SHK) adj. qi flet shum, qi ká fjalë shum, qi bân zhurmë: *e kam nji ré fjalatare qi më ngucë.*

fjalë-lashtë -i, -a (SP) adj. njeri qi ngutet në kuvend (në fjalë), kush tepron tue folë edhé fjalë të pahieshme; krh. *gojë-lashtë, kallomboq i lashtë, lashtue*, etr.

fjalëmujshëm-i, -e, ja (SP) adj. i shtŷn ndër fjalë, me fjalë të forta.

fjalërrëxuem-i, -e, ja (SP) adj. kush s' i shkon kúj për fjalë, qi shtŷhet në fjalim, me fjalë të mujshëme, qi përgjegjë pa u mbështetë n' arsyena mjaftuese.

fjalërryeshëm-i, -e, ja (SP) adj. kúj i dalin fjalët me vështirësi.

fjellë, i e (Jub. SHK.) adj. i kthéllë, féllë: *ishte ujt e fjéllë.*

fjetë (M.M.) v. akt. i fjeta dhitë natën në nji shpellë mali.

fjollë blini (PL) thonë edhé: *shqolli i blînit*, lëvore blîni, sikursé: shquell blete për: fashuell blete (mjalte); fjollë lîni (SP): lî i brîzuem, i gerhanuem, pjesa mâ e mira e lînit qi vêhet në furkë m' u tjerrë; it. *roccata* (sh. Bashk. fq. 110, e Cord. 37: të dy gabimisht e shvillojnë me italishten: *matassa*: sasí pêni (jo leshi e lîni) vû, mbështjellë n' enemi, shb. *fjollë tymi, njitej tymi fjollë përpjetë*, etr.

flakakúq-i (SP) ndër përralla: zjarm-i.

flakë-a s. f. u gjuejtën flakë për flakë, për flakë të qiellës (M.M.) në fund të horizontit, a në horizont, po shifen për flakë të qiellës tue kalue do balona. Me ndezë flakë, me marrë flakë.

flakra (D.K.) adv. m' u çue (ngrehë) flakra në kambë, u çue flakrit e në kambë (Hot. M.M.), me flakrue në kambë. (krh. *flakër-a*: krahët e shpendvet.)

flakurue (Kelm. M.M. v. refl. *u flakurue buka :* m'u djegë prej flake, *me flakurue shpija :* m' u djegë prej flakësh, me i u dhânë flakë shpisë, lat. *deflagrare*; krh. edhé : *me flakrue* ; me hjedhë larg, e me qitë flakë : *me vezullue.*

flâmë-a (M.M.) fraz. *m' e bâ vendin flâmë, i bâni gurët flâmë :* m' e dlirë vendin krejt, me bâ nuri (tyrq.)

flâmër-i (Koman. PK.) s.m. flâmra, t. 1. flámur-i, flamujt, t : *me luejtë flamrash* ; natën e shën Gjinit lidhin me kurpna vandakë byku e i djegin tue i sjellë rrokull me duer. 2. bajrak-u.

flândër-a (PK) s. f. *-a, t :* pêndër, pendël, pupul.

flângër-a (Vig MR) s. f. *-a, t :* mushicë-a ; germ. *Mücke* ; it. *moscherino* : miza të vogla me nji shumicë të madhe : *flângë-a.*

flashk-u (Rr. M.M.) s. m. *-q, it* : 1. gulf, flashk gjaku. 2. shkulm-i, flashk uji. 3. skllaf-i (sh. Bashk. 400) tallaz qi i veshet fluskës.

flaurí (PL. M.M) adv. 1. për hava : *e rroku e e çoi flauri, e bâni shpín flauri :* e hodh në hava, për ajr. 2. Si subst : fundërrija qi siellen për ajr. 3. hjedhë-a (grûui etr.)

flegër-a (SP. PK. DK) s. f. *-a, t* : ashke, ashkël : *e çau drûn, derën dy flegrash* (SPHEL (Jokl) flore, flakër, fluskë, fili, filusk, lëpoz (lpoz), pëllaz (pullaz), pullazinë, plasë: (krh. frang. *félure.*)

flegul-a (Egëç. M.M.) s. f. *-a, t* : fijet, kûjzit qi ká mbrendë alivéri.

flexë-a (SP) : fëlexë-a (?) s. f. shpargën-i, shpargën-a, shpërgâ-ni; ndoshta *sphel*, bashkë me fj. fletë.

fliq-i (PK. MR) s. m. *-a, t :* mâja e këpucës dhe e opangës.

flí-ja (Trumbshi. SHK.) s. f. *-it :* kurban-i, sodak-u (tyrq).

floqe-ja (Bg. M.) s. f. sh. *spathok-u.*

flog bore (PL) flug bore ; krh. fj. *flokatë* (toskënisht).

flokësh (bar. Këçira. PK) *Poa pratensis*; germ. *Wisenrispengrass* ; bar kullose.

floskë bore (Bg. M.M.) s. f. flug bore.

flug-u (PK.) s. m. shms. *flugje, t.* turr, zéll, ndezë, fuqí: *m' e marrë punën me flug.* krh. Bashk. fq. 496 : *âsht në vlug të vet.*

flugtár-e (PK) adj. *njeri flugtar fjale, pune :* i lëshuem, i ndezun, i fuqishëm në fjalë, në punë: edhé *fjugtar-e,* krh. *pjak,* për : *plak.*

flushk-u (Grd. v. M.M.) s. m. flushqë, it; *flushk gja* *ku*; gulf gjaku, të shpërthyem gjaku përjashta it. *sbocco di sangue.*

flyrëç-e (Barb. SHK.) adj. *drû flyrëçe,* qi bân mbënot, lat. *natans-tis.*

flutrak-e (SP) adj. 1. gjithshka fluturon. 2. subst. aeroplan-i (neolog. pop.)

flysh-e (M.M.) i flyshtë, adj. i flashkët, i pá kurrnji fuqí.

fnyt-i (Barb. SHK.) *fënyt-i,* sm. *-a, t :* 1. qiellsa e qemerit ; germ. *Bogenleiste, Bogensims, Archivolte.* 2. qemér-i : *kúr e muer Zoti jetën me uj, vetëm dy vetë búrr e grue pështuen nën fnyt të nji urës.*

fogë (Rr. M.M.) v. akt. me vû në t' ikun : *fog' ja :* bjéri, mbëshoi ! 2. v. intr. *ká fogë !* = dekë (*ikë*).

fogû-ni (SP) s. m. çikmâ-ni, qymlek-u (tyrq*)*. krh. *fagû-ni.*

fojë-a (Bg. M.M.) s. f. *me vû në fojë ;* me vû në gaz.

foje-a (M.M.) s. f. -, *t* : 1. petë guri : *gur foje foje :* it. *falda.* 2. grimca gúri së thyem si rrasikë.

folë-a (Kl. M.M.) s. f. *-a, t :* 1. fjala e folme. 2. premtim-i : *mbae folën t' ande.*

forcé-ja (M.M.) edhé : *forcê-a, -na, t:* kalá, qytetëz, p. sh. *forcéja e Kelmendit.*

fore-ja (M.M.) s. f. *me pasë fore, e kapi forja* = ngushticë e madhe.

foroléc-e (PK) adj. njeri mendelehtë, urde ndër fjalë.

för-i (SP) për : fír-i, lat. *filix,* krh. böthë, bythë.

forullí-ja (Rr. M.M.) s. f. *kam forullí në krye :* duhmë, fortunë.

foskë-a (Koman. PK) s. f. gropë e vogël, fosë-a (lat. *fodere, fossus*) : fos-i, gropçèl-i ; *ishte bâ vendi foska foska.*

foshkim-i (Ql. PK) s. m. *-e, t :* të foshkuem-t, krh. *fashkim-i* (M.M.)

foshkue (Ql. PK) v. akt. *me voshkue varrët ; me voshkue nana fëmin* ; germ. *kurieren,* lat. *curare,* germ. *pflegen, sorgen : e foshkoi të ligun* (Hot. M.M) (shih : *fashkim*).

fragjisë (Rr. M.M.) v. refl. *m' u kanë fragjisë duerët, âsht të ftofët e jam fragjisë duerësh, m' u fragjisë lëkura e shtatit :* m' u plasaritë, it. *frezzare.*

frajue (Shk.) v. akt. me shkapërderdhë, me prishë kot pasunín, germ. *vergeuden,* it. *scialaquare, sprecare.*

frangi-ja (PL. SP. DK. PK. MR) s. f. *-ja t:* germ. *Pechnase,* it. *feritoia.*

frashën-i s. m. 1. frashën ujc (M.M.) *Fraxinus excelsior ;* 2. frashën mali, *fraxinus montana,* ky s' rritet fort e i ká gjethët me njye e mâ të sbardhême, në sá i pari i ká gjethët të murrçîmë.

frashinë-a (M.M.) s. f. *-a, t :* fashinë-a, fashë-a, lat. *fasces* : vandak-u; *me rá fashë* (si drûja e préme) : me rá paq, me lëshue fashë.

frecán-e (Kl. M.M.) adj. sh. poshtë.

frecë-a (*M.M)* s. f. dhí e bardhë barkut dhe e zezë shpinet.

fregjue (Bg. M.M.) v. in. 1. përtha (m' u), *u fregjue duhani.* 2. m' u rî e m' u sbutë pak : *lêne duhanin të fregjohet.*

fregull-a (Selita e Madhe*)* s. f. *-a, t :* frugjë-a (shms. frugjë, t) frugë-a, flugë-a, shikull-a, drrasinë e çáme, (sh. *skubël-a.)*

frucan-e (SP) adj. njeri shtirakeq (M.M.)

frucë-a (SP) subst. e shtîme për të keq.

frucë-i, -a (SP) adj. sh. frucan-e.

frutë-a (Rrëshêni, Kurbî) s. f. *-a, t :* 1. e shtîme për të keq, fitme (tyrq) ; 2. sherr, batakçillek; fraz. *janë frutat e N. N. qi bâjnë kështu.*

frymëc-i, -e, ja (M.M) adj. njeri qi idhnohet shpejt e jo randë ; germ. *jähzornig,* it. *stizzoso.*

frymosë (M.M) v. as. me marrë frymë : *frymos nji herë !*

frymsí-ja (M.M.) s. f. të frŷmë, t : lat. *adspiratio* ; germ. *Einatmung,* it. *aspirazione.*

frymue (Çerreti Poshtër. PK) *frymnue* v. akt. e pas. 1. me mbushë me frymë, me idhnue. 2. *jam frymue në N. N.* : jam mbushë me frymë, idhnue.

frŷsë-a (SP) s. m. 1. bár knete me palc të kallmit sî shpûzë ; 2. sh. xungë-a, *lis frŷsë* (M.M) *Quercus suber ;* shtupë shishje prej frýse, a shtupë drûni së butë (M.M).

frŷsë-kuqe-ja (M.M) nji farë fryse (bîmë knete).

fryshalok-e (SP.) adj. i mbushun fëtyret me mish. (krh. *mendalok-e.*)

fryshan-e (SP) adj. fryshaluk-e, sh. *fryshalok* ; *búrr* (*frŷshan fëtyre.)*

fryzë-a (SP) s. f. sh. *frysë-a.*

fryzël-a (SP) s. f. sh. frysë-a.

ftaj-i (Kl. M.M.) sm. shms. *ftajë, t:* edh gjashtë muejësh e përpjetë ; *ftujak,* krh. *ftujë-a* ; (krh. v. *përftue.*)

ftoftue (SP) v. akt. freskue : *u ftoftue moti, ftoftim moti.*

ftoftulinë-a nji farë të ftoftit të lehtë, krh. *çorbulinë* (M.M.) *sbardhulinë, pordhulinë.*

fucak-e (PK) adj. subst. 1. njeri qi futet gjithëkund. 2. brac-i. 3. spiû-ni.

fucan-i, -e, ja (PK) adj. sh. *fucak.*

fucue (PK) v. akt. bracue, strunjue : me vjedhë kah pak e shpesh.

fuq mbas dere (SP. SHK) *hîni fuq mbas dere* : u mbësheh mbas dere.

fue-oni *(*PK) s. m. shms. *foj, t;* hue-oni, nji hue mjalte : *jashuell-olli,* foshtinë-a (slav).

fufë (SP) v. in. *me fufë duhan,* me pím duhan, (krh. germ. *pfeifen.*)

fugàn-e (M. M.) adj. 1. njeri fugan : flugan (sh. fj. flug) fugan pûne, i fortë, i fuqishëm, puntuer, 2. i turrshëm.

fugë-a (M.M.) s. f. *-a, t:* 1. turr-i, 2. fuqi-ja: *i dhaçë* *me fugë*, krh. *flug-u*; fogë (v. akt) *fukë* (sh. poshtë).

fukaçë-a (Shkrel. M.M.) s.f. sh. *vrulë-a.*

fukë (B. e Ohrit) v. akt. me shpinue, me prapsë: *kur të më fukish, s'kam si të due.*

fungë (Grdv. M.M.) v. akt me thye, me palue me fjalë: *e funga me fjalë-*

furde (Shk. M.M.) adj. *njeri, punë furde:* it. *futile.*

furë (M.M.) v. akt. 1. me hî mbrendë përdhûni: *m'u furë, i u fura*, lat. *invadere*; 2. *me furë kendin a m' u furë:* me i marrë frymën: *u furë me lak.*

furrue (M.M.) *fërrue*, v. akt. 1. me blue me mokën; 2. me jetue disi, me gjeçenisë, it. *vivacchiare: po fërrojmë* (M.M.): po shtŷjmë ditë për të tjetrën.

fusgë-a (DK.M.M.M) s.f. rrasik drrase së hollë me dy bira palardhëca në mjedis, nepër të cilat përshkohet nji pê i kapun në të dyja mâjet, i cili mbajtë me të dyja duerët e bân rrethin m'u sjellë shpejt: (sh. *vrule, fukaçë.*)

fushkët (Mjedja. Libër Këndimi pj. e II-t-, fq. 74) adj. it. *elastico*, germ. *elastisch*, qi ka elasticitet, qi âsht nji cilësi e trupënvet qi i qindrojnë të shâmit (presjonit) qi sa të kalojë kthejnë në gjendje të përparshëme.

futë-a (SP) s.f. 1. bohçe, ja (tyrq). 2. pëlhurë e vizueme me pêj të zez e në njyeje të vênës; kohën e nusnís e vêjnë përpara (bohçe) kur të desë kush, shkojnë m' u pjekë me tê në krye; fraz. *me i vû kuj futën e zezë*: me i bâm gjakun.

fyezë-a (SP) s.f. *-a, t:* gjeth badre e purrîni, gjeth i trashë e i gjatë e i lugcuem, *fyeza badre.*

fyllc-ë (SP) adj: bár fyllc: golle p.sh. si kallmi i kallamit.

fyllc-i (KS) s.m. *-a, t:* kallam-i.

fyrç-ë: (Barb. SHK) adj *flyrç-ë:* qi bân mbë not, lat. *natans-tis.*

fytë-a (Miliskau. PK) s.f. hojzit e fashojvet të mjaltës, lat. *cellula.*

fytë (Biza - Durrës) v. akt. me futë: kr. fj. *fyt-i.*

fyzhnje-a (PK) fygjën-a, fuzhën-a, bimë drûjçe me kallm fyllc, qet lulet para gjethit: *Forsythia Europea.*

— G —

Gabe-ja (PL) s.f. *-e, t*, çepojë, shgardhinë: *âsht bâ shpija gabe.* (sh. *shborde.)*

gabrréc-e (MR) adj. *lis, drû gabrece:* drû e shpellueme përmbrenda (sh. *zhgorç-e.)*

gabrriéçë-a (M.M) s.f.: piculim-i: lajle në të qindisun të petkavet.

gacëngjigjë-a (PK) s.f: xhixhillojë-a, xixillojë.

galc-i (MR) s. m-*a. t*: brêz-i, -a, t, shokë-a.

galan-e (M.M) adj. galm e galmë, galiq-e, *(i galë-i* zi).

galmuç (M.M) adv. e *qiti galmuç:* lmuç, truq për tokë.

gallmue (M.M) v. akt. me shtŷ, futë: *mos e gallmo vedin ndër borxhe !* (sh. *çgallmue.*)

gamill-i (M.M) s.m, shms. *gamijë, t :* kaçamill -i, këthmill-i, kaçallok-u (M.M) fraz. *shtatin sa nji gamill - menden sa 'i vezir:* teshat i a bán gjelikrenín s' i a çon qerri ; *germill-i* (PL).

gamërr-a (SP*)* s.f. 1. leudh qi jeton ndër ujna krojesh. 2. (M.M) shka i vêhet grepit me ndjellë peshkun ; e shijueme, ja. 3. shkrepicë-a : *me qitë gâmrra* (SP) : me qitë arsyena të pa mjaftueshëme.

gânje-a (Reç, Koplik, Lohe. M.M.) s.f. *-e t:* gabim-i; *e bâna ketë punë për gânje,* krh. verb. *me gënjye kendin,* sikurse me gabue kendin.

gandrri-ja (SP) s.f. 1. fili-ja : 2 *njerí me gandrrí:* çyryk, me igjram. 2. ngatrresë, pështjellim*: njata dy e kanë nji gandrri.*

gaft-i (Shkrel. M.M) s.m-*e, t :* ajr-i, havá-ja ; *sod âsht gaft i kulluet;* krh. *aft-i,* p. sh. *afti i borës bjen të ftoftë* (Bg.M.M).

gaglicë-a (M.M) s.f. glacë-a.

gaglicue (M.M) v. akt. e int. me glacue

gagjanisë (PK) v. as. me gjeçenisë (MR) me fërrue (M.M) ît. *vivacchiare.*

gabzhuer-ore (PL) adj. *drû gabzhore,* trûjake (Kl. M.M.) (gabe, gabëzheri-i)

galavër-a (Krz. MR) s.f. *-a. t:* thupër shkoze a fojlete me sè lidhin trenët e randë për me i ngrehë zhag teposhtë malit ; *rejë-a* (MR) *guzhmë-a* (M M) 2. rreth qi i vêhet qênit në qafë, hallkë-a. (tyrq).

gallustër-a (SP) s.f. *-a, t:* gallustër-a (MR) ; dritare qi prej pullazi lëshon dritë në rrugina e oda, germ. *Oberlicht,* it. *abbaino.* (krh. v. *zgallë, zgalë.)*

gangull (SP) adv. *voe gangull :* qi fergohet pá e tundë ; *me ndêjë gangull mbî uj, m'u frŷ gangull* (M.M).

gap (SHK) adv. *sŷ-gap :* sŷ kapërdac (SP*)*, njeri me sŷ të çilun fort e të ngulun mbi nji send *: m'a nguli sŷnin gap.*

gapërr-a (SP) s.f. *-a, t:* mertek-u (turq.) gershanzë e hollë dhe e drejtë me sè ngrehet mbëloja e njij pullazi të vogël; fraz. *me i hapë sŷt gapërr,* (sh. *gap.*

garbë-a (M.M) s.f. sh. *grabë-a* 2. të thyeme t' îma të tehit të veglavet prése : *m' âsht bâ kosa garba garba.*

gardhënojcë-a (PL) s.f. rrotë e thepisme qi përdoret në mekanikë me rrotullue nji tjetër germ. *Fräse.* Krh. gardhënuer ase vegël rraknjorësh si nji gjysë rrote e mbrehëme për me çilë gardhënat e vozgavet e të govixhavet etj.; *rrotë, roxë* (M.M) *grrâthçe.*

gardhpulëç-i *(*MR) bîmë : *Calystegia sepium,* germ. *Zaunwinde.* Krh. fj. *gardhpulë* (pujë) a edhe fj. *karthpulë.*

gargull déti (M.M) shpend sa nji mullîzezë.

gardhue (M.M) v. akt. 1. me rrethue me gardh. 2. me vû rojën, germ. *austatten, versehen*, it. *munire.*

gár-i (M.M) s.m. shkrumb-i ; *me mârrë gari.*

garue (M.M) v. ref. me marrë shkrumb : *âsht garue kazani.*

gastarëm, i e (M.M) adj. i kristalët.

gastare-ja (SP) s.f. *-t :* 1. kristal-i, fraz. *i këthillët si gastarja*; 2. xham-i, 3. shishe-ja.

gashë-a (M.M) s.f. *-t :* grimcë, bërskot ; *u bâ shi shja gashë-gashë :* copë e grimë.

gashye (M.M) v. akt. e refl. 1. akt. sh. ngashye, me joshë, me pajtue (për fëmij të vogjel), *s' ká kush e gashèn të mjerin :* s' ka kush e merr me të mirë. 2. me kjênë i shtŷm, i nzítun ; *kur ishjem i ri, gashehesh me pvetë për gjithëshka.* 3. me ngucë, me ngucue : *më gashèn me fjalë, më gasheu e s' mund u prita pa i folë ; pse po më gashèn ?*

gashtë-a (e gjûnit. Kl. M.M) s.f. kupa e gjûnit (SP) germ. *Kniescheibe*, it. *rotella del ginocchio.*

gashtë-a (PK) s.f. *-a, t :* gúr grîhc, a grîhë-a.

gashtull-a (PL) s.f. *-a, t :* gështallë-a, copa dërrasash (e edhè metali) qi përdoren me shtërngue e me lidhë eshtën të thyem, germ. *Schiene.* (sh. *kështallë-ue.*)

gâth-i (PK) s.m. *-ë, t.* 1. tufë qi qesin nj'a disá bimë p. sh. verri, lejthîja, arra, lat. *amentum-i*, germ. *Kätzchen.* 2. *gâthët e dhís* (sh. *rrekat.*)

gavyell-elli (M.M) s.m. *gavej, t:* 4-ta pjesë e rrotës, germ. *Felge* ; krh. kapërcyell-èlli, fyell-elli.

gazue (M.M) v. akt : me vû në gaz : *e gazuen sá nisi me çilë kuvend.*

gazharrâ-ni (MR) s.m-*j, t:* gagjarrâ-ni: (sh. *kopërr-a*).

gazhelue (SP) v. akt. me tutlue (SHK), me i shpalue teshat tue i bâ si zhele ; *mos i gazhelo teshat :* mos i tutlo.

gëdhâç-i (M.M) s.m. *-a t.* 1. nye-ni, qi trajtohet ndër lisa 2. kërçep-i, degë lisi të thatë qi ka dalë tërthuer degës së madhe, *drû të tanë gëdhaça a gëdhâj* ; *mbeta ngatrrue në nji gëdhâç.*

gëdhâç-e (M.M) adj. shelqe gëdhâçe, lis gëdhâç, me neje; lat. *nodosus.*

gëdhân-i (M.M) s.m. *j, t:* 1. nye, neje, t; lat. *nodus.* 2. me kërçepë (lis).

gëdhântë (M.M) adj. sh. *gëdhâç-e.*

gelcë-a (SP) s.f. shpend ujc, germ. *Edelreiher*, it. *airone*; *gatë* (Bashk. fq. 121) *çafkë-a* (M.M).

gêmtë (i, Krz. MR) adj. i shtrêmbët : *drû e gêmtë, múr i gêmtë.*

gêmtue (Krz. MR) v. akt. me shtrêmbnue, me qitë me shtrêmba.

gëlvozhë-a (SP) s.f. gelvoxhë-a (M.M) keshtêje, arre: kabllèsh-i ; gëzhollë lejthije, krh. gërvogje, gërvojë.

gërbetë-a (M.M) s.f. gropë e natyrshëme sidomos ndër male.

gërbë-a (R. M.M.) s.f. shêje gradash n'ushtrí: *kishte vû gerbat e rreshtarit.*

gërbujë-a (EP) s.f. *-a, t:* vile rrushi e mbetun pa kokrra, (sh. *gërdhajë.*)

gërbyell-elli (SP) s.m. *gërbejë, t:* ashti i golicit, germ. *Sitzbein.*

gërdhajë-a (MR) s.f. 1. gërbujë, 2. azhgat-i, zhumlí, rropullí.

gërdhâm-i (PL) s.m. 1. záll i trashë, 2. rânë e përzieme me guraleca, 3. të përziem gelqerje me tjera landë për m' u forcue mâ tepër; it. *calcestruzzo,* 4. sh. *gjavorr-i.*

gërdhâmue (PL) v. akt. m' u përzie me gërdhâm, m' u bâ gërdhâm.

gërdhatë-a (M.M) s.f. *-a t:* vend plot me gurë të thepisun e i pá shteg.

gërqomë-a (SP) s.f. *-a, t,* gelqomë, shtupë ênësh, shtupë drûni, germ. *Pfropf, Pröpfe.*

gërç-i (M.M) s.m. *-a, t:* vend plot me shkurre e ferra.

gërgalle-ja (M.M) s.f: tokë me gurë, capinë (krh. *gërzhallinë.*)

gërgallinë-a (M.M) s.f: tokë me gërgalle.

gërhatë (M.M, v. akt. me shprishë, *më janë gërhatë berret ndër shkurre.*

gërhanue (SP) v. akt. me lënurë me gërhânë, me shprishë me gërhânë.

gërlác-i (Klm. M.M) s.m. gabzherr-i.

gërlë-a (M.M PL) s.f. *-a, t:* 1. shtonë nën dhé, it. *galeria,* 2. gropë e pafund, (haus, avis), lat. *abyssus.*

gèrl-i (Klm. M.M) s.m. *gërlë-a,* gërrl-i.

gërmesë-a (M.M) s.f. të gërmueme - t, ngushticë-a (' gërmue).

gërmë-i e (Midha PK) gjâ e vogël, e pa fuqí, p.sh. *dritë e gërmë,* lat. *tenuis,* germ. *zart, schwach, gering, spärlich.*

gërmilë (M.M) v. akt. 1. me zoritë, me ngushtue. 2. m' u çue të pështjellët, me ardhë me vjellë: *më gërmili haeja.*

gërmùq-i (SP) s.m. *-a, t:* lloskë (Bregu i Buenës) bravicë-a (M.M), peshk me mish të lehtë, por me shum halë, germ. *Bitterling.*

gërmue (M.M) v. akt. 1. me ngushtue: *më gërmoi me shkue, më gërmoi gazi, po mue shka më gërmoi me i a hŷ kësaj pune:* 2. pas. me hŷ ndër ngushtica; fraz. *u gërmova me fjalë në mal; mos u gërmo teprí, i u gërmuen dhít, i u gërmue ushtrija e i sharruen.*

gërmuet (M.M) adj. vend i vështirë, i pa shteg: *vend i gërmuet.*

gërmushë-a (M.M) s.f. vend me ferra e rrozga, shkòrret-i. (gërmue).

gërshèt-i (SP) s.m. *-at:* 1. keshèt; germ. *Gefletch,* it, *intreccio*, 2. gërshét flokësh: bishtèc-i, (kr. v. *gërshetue.*)

gërtylë (SP. SHK. M.M) v. akt. mbushë; *gërtylë me pare, pasuní, vjam, etj.*

gërthiulë-a (M.M) s.f. *-a t:* kërthíulë, kërthílë, kërthíngël; shpend me krahë tufë tufë, me shpinë të zezë e bark të bardhë, me kaçubë në mâje të krés njaq të gjatë sá skjepi; germ. *Wiedekopf.*

gërvogje-a (PL) s.f. *-e t:* gërvozhë, gërvoxhë (M.M) gervogje lejthije, arre, gëzhollë, gazhollë, gazhotë (PK), gërzhollë-a (PL).

gërvoskë-a (SP) s.f. goskë-a, germ. *Muschel.*

gërzhallinë-a (Dushmani. DK) s.f. sh. *gërgallinë.*

gërzhím-i (PK. PL. M.M) s.m.: të thátit qi kapë gjethët, fraz. *duhâni paska marrë gërzhim* (gërzhitë gëzhitë).

gërrâç-i (SP) s.m. 1. ênë e thyeme, 2- ênë lulesh, sh. Bashk. fq. 121, *garrach.* (krh. it. djalektore: *grasta.*)

gërrèjç-ë adj. qi xieret prej toke tue gërrye, lat. *fossilis*, p.sh. *thingjill gërrejç.*

gërrl-i (Klm. M.M) sm. *:a t;* sh. *gërlë-a.*

gérrmëz-a (Rr. M.M) s.f. *-a, t:* zhurma qi bân mica tue marrë frýmë, a njeri qi ka mushkënít e prishme.

gërrnáç-i (M.M) s.m. *-a t:* 1. legên bakri. 2. ênë të prishme, të thyeme, thermakë ênësh; germ. *Bruchstücke,* it. *rrotame.*

gërrniqe-t (SP) s.f. shms: kërsîjt' e kambëvet (për gaz).

gërrsh-i (M.M) s.m. *a, t:* grrêç, kungullujës në të cilin barijt marrin me vedi të njomënën e bukës; *me i a thye kuj nji gërrsh* !

gëthep-i (M.M) s.m. shms. *gëthapë, t:* 1. krrabë drûni a hekuri me vjerrë gjâ më tê. 2. hekur e drû e përkulun si grepi. 3. brinat e hagrepit, sh. Bashk. 134.

gëvéshëz-a (M.M) s.f: bimë, *lotus corniculatus*, germ. *gemeiner Hornklee.*

gëzhaç-e (Bg. M.M) s.e adj. gërgas-e, njeri qi shtien ferrca - fitme (krh. v. *gërzhatë.*)

gëzhatë (M.M) v. akt.: gërzhatë, gëzhas, gëzhata, mos gëzhat. 1. me ngucë, me gërgá. 2. me qitë gërgasa, ngatrresa (krh. *gashye.*)

gëzhiçem-i,-e, - ja (M.M) adj. i thát, i gëzhitun, gërzhitun, thohet mâ fort për gjethë; fraz. *tash duhani âsht i gëzhiçëm e s' mund të grîhet* (gëzhitë *m' u).*

gëzhiçëm (M.M) adv. me thatinë të madhe: *mos e prek sânën kúr âsht gëzhiçëm sè pluhnohet.*

gëzholle-ja (SP) s.f: rosë e ligë qi s' hahet: *jé bâ si gëzholle.*

gëzhollët-i-a (SP) adj. golle, pa gjâ mbrendë, fyllc-ë: *njajo bîmë e ka kallmin të gëzhollët.*

gëzhulle-ja (M.M) s.f: gërzhim-i : *âsht bâ sâna gëzhulle, gërzhim.*

giasim-i (M.M) s.m. shka giason njeri me mend a me sŷ, lat. *opinio, coniectura, apparentia. Mos shko mbas giasimesh - Na bâni giasime të këqija - Mbas giasimesh ka ardhë.*

giashëm-i, - e- ja (SP) adj. i bâmë në giasim të njij tjetri, qi ka giasë me qênë, qi i avitet së vërtetës, lat. *similis, probabilis.*

giasue (SP) v. akt. me i gjetë giasën, giasimin : *e giasova me mend se shka mund të dilte, kush ishte - I a giasova atij qi kjoftë tretë. Sá mirë i a giasove kësaj pune - m' u giasue se ishte kështu*, lat. *apparere, assimilare, comparare, conicere;* germ, *erscheinen, gleich machen, vergleichen, vermuten.*

giashi-ja (SP) s.f. giasi-ja ; qi âsht të giashëm, lat. *similitudo, probabilitas*, ît. *somiglianza, verosomiglianza.*

giatojë-a (M.M) s.m. 1. njeri i giatë shtatit, 2. giatoja i gjatë (M.M) gishti i dorës i ndërmjemë, (sh. *gisht-i.*)

giatue (PK) v. akt. *me giatue me mend* : me shkue gjatë, théll me mend.

gibe-ja (Egërç M.M) s.f. *-e, t:* të vûmët e fajit, lat. *imputatio-nis*, germ. *Beschuldigung* ; fraz. *me bâ gibe në N.N.*

gibë (Egërç M.M) v. refl. *me i u gibë dikuj :* me i vû faj ; *i u gibën se kishte vrá, më gibën se paskam bâ këtê punë*, lat. *imputare alicui aliquid*, germ. *beimessen, zuschreiben.*

gican-i (M.M) s.m. dash me turîj krejt të bardhë.

gicë-a (M.M) s.f. delme me turîj të bardhë.

gicëm-i, ë, a, (M.M) i, e, adj. delme, dash me turíj krejt të bardhë.

gilcë-a (M. M) s.f. vjegëza e kambës, it. *garetto*, frang. *jaret* ; gilcat e kambës.

gishtat e dorës (M.M); shtypsi, lëpîsi (gishti i shëllinës) gjatoja i gjatë, gishti i unazës, bukurisha i nânës.

gishtër-a (Bg. M.M) s.f. hingëz metali qi përdorin në gisht préstarët, kúr qepin; *ngishtëz, ngizhdë* (SP) *gështëzë-a* (Elb.)

giue (Xhâni PL) v. akt. me mbëshilë, mbyllë ; *e kishte pasë giue derën.*

giuet (PL) adv. mbëshilë, mbyllë : *e pat derën giuet e s' e gjeta aty.*

giuhcë-a (SHK) s. f. peshk i vogël e i bardhêmë, me grisklat e të cilit bâhen perlat (inxhitë) rrênca, germ. *Ukelei.*

giuhëqêni, bimë, *Cynoglossum officinale*; germ. *arzneiliche Hundszunge.*

glica e kambës (PL) s.f. për : gilca e kambës.

giocâ-ni (M.R) s.m. it. *Conca, Vasca:* lug bâ në gúr prej ujnash; germ. *Becken, Wanne.*

gioç-i (M.R) s.m. sh. gërdhatë, kërsh.

giuh, giuhni ! (M.R) v. largou, largohuni !

gliqe-t (M.M) s.f. shms. gërbejt. (sh. *gërbyell*).

glytër-a (SP) s.f. *-a, t:* 1. glytër groshe, bështâjë groshe (M.M) germ. *Hülse*, it. *buccia*. 2. glytër mëndafshi : mbëloja e sipërme e fshikës së mëndafshit prej së cilës xieren fije pêjsh. 3. njicë-a, lang njicë, germ. *Leim*, it. *colla*; fraz. *shko he glytër! jé bâ si glytër :* (si qyqe).

gllubc - i, - ë - a (SP) adj. njeri përpîs, grykës-e, lat. *vorax-cis*; germ. *gefrässig*.

gobâjë-a (Klm. M.m) s.f. *-a, t:* do farë verzash parmende (sh. *llapár-i)*.

gobéllë-a (M.M) s.f. vend i théll n' uj : puçigâ-ni, ganáll-i (SP).

gobën-a (M.M) s.f. *-a, t:* 1. gropë e théll ndër male. 2. gobéllë-a : *rásh në gobën t' ujit.*

gobetë-a (M.M) s.f. gropë e natyrëshme ndër male.

gocël-a (M.M) s.f. mbërthejcë petkash prej ashti (sh. *pujë*).

god-i (M.M) s.m. *e, t:* ujdí-ja (turq.) *me rú në godi, me lidhë godin*, germ. *Abkommen*, it. *accomodamento:* krh. *me goditë* (M.M) nji shtëpi, nji punë, me ndreqë : me goditë nji lojë (M.M). it. *inscenare*, me goditë nji luftë : *inscenare una guerra.*

gof-i (Klm. M.M) s.m. zjarmí e përmbrendëshme : *kam gof të math, më ká ndezë gofi.*

goge-ja (M.M) s.f. shpend uji qi banon buzë liqênit të Shkodrës.

gogëluqe-ja: qyfte-ja (tyrq.) 1. mish i grim i përziem me erëca e i rreshkun 2. japrak-u (tyrq) mish i ziem me érëca e i pështjellun në gjethë.

gojàç-e (SP) adj. njeri me gojë të shtrêmbët a të shêmtueme.

gojcë-a (SP) s.f. sh. qokël-a : *gojcë gjylpnéri.*

golë-a (Hajmel SP) s.f. pat-i, pate - t, kat- i, kete - t, (tyrq) : *e ngrehi shpín golë më golë.*

golë-a (Rr. M.M) s.f. *-a, t:* (sh. *ngolë-a*).

golìc-i (SP) s. m. *-a. t:* majet tultake të gërbejvet.

gollovajë-a (Rr. M.M) s.f. tokë me gurë e shpellina, (golle-ja).

gorgull (M.M) adv. plot sá s' zên mâ : *mbushe gorgull gotën, jam bâ gorgull prej haeje.*

gorrlë-a (PL) gorrël s.f. *-a, t:* birë, bigore (slav) : *gorrlë muri, të ká rá brisku n' jat gorrlë.*

gorriq-i (Shest·) s.m. *-a, t:* zog thiu, dërkûc-i.

gorril-i (PK) s.m. *-a, t:* 1. çurril-i, çurrèl-i. 2. gypi nepër të cilin përshkohet uji tue dalë prej kroni. 3. çesme-ja (tyrq.)

gopzi-zezë (M.M) adj. gopqar-e (mbaresa: *qar*, *kjar*, tyrqishte) njeri grykës.

goskël-a (SP) s.f. frymorë ujnash të pështjellun në nji rrashtë dy-fijshe e shpatuke, germ. *Muschel*; it. *conchiglia* ; gocë-a.

grabë-a (M.M) s.f. *-a,t:* 1. gropë-a; krh. germ. *Graben*, slav. *grob*, birë-a : *e çela nji grabë në múr :* sh. borde-ja, shborde, germ. *Bresche*, it. *breccia.* 2. e vrame, e mbretëme: *u rrëxue e i u bâ kryet* *grabë grabë :* (sh. garbë, shgrabë, sgarbë, sgarbull.)

grabohç-i (M.M) s.m.-*a-t:* 1. grabofç-i, grabobç-i, qênse prrallash ; gjarpën me dy kréna. 2. nga nji herë përshkruhet si krokodili : *me kja me lotë grabofçi :* me lotë krokodili. (krh. *Grabovius :* hyjni ilire ; Krahe. Altillyr. Personennamen, fq. 55).

grac-ë (M.M) s.f. *-a, t:* të qindisuna me gjylpanë në mangë të këmishavet e në fund të petkavet, germ. *Spitzen*, it. *pizzo: dorëca me graca, këmishë fundit me graca.*

gracèl-e (PL) adj. idhnak e i shpejtë, tyrq. *sert ; njeri garcèl, kál garcèl.*

grahuq-e (Krz. MR) adj. i përkulun prej së jashtëmi, germ. *konveks*, it. *convesso*, përkundra : sgluq-e, qukëç-ë, *Konkav*, it *concavo.*

grahuq (Krz. MR. SHK.) adv. *në gjendje grahuqe: më janë ngrî petkat grahuq, tjegullat kalore vêhen grahuq përmbî lugoret : ule gotën grahuq : me grykë teposhtë.*

grahanicë-a (M.M) s.f. gërhanicë-a, pse jèt ndër gërhânë. 1. pêni mâ i shkurti, përkundra : *fjollë-a* 2. ind-i, psè ky bâhet me pêj të shkurtën.

grámëll-i (M.R) s.m. grámujë- t: kandërr-i, lat. *insecta-orum* (Plinius), dheul-i.

gramill-i (M.M) s.m. *gramijë, t :* sh. gamíll-i.

grâm-i (SP.M.M) s.m. kujdes i math, marak : *mos i qit vedit grâm, i a hoqa grâmin :* (M.M) *pinte rakí qi t'i hiqte grâmin* (M.M) krh. germ. *Gram:* idhënim, gullm-ì.

grámull-i (M.R.) s.m. grâmëll-i, (krh. gâmërr-a).

grap (PK) adj. *njeri bark-grap :* hollak, qeskin (tyrq.)

grapcë-a (M.M) s.f. 1. *me bâ grapca në drû*, me dhendë, germ. *Schnitt, Einschnitt, Stich, Gravierung*, it. *incisione.*

grapcue (M.M) v. akt. 1. *me bâ grapca :* me dhendë në drû. 2. me shkrue.

grasim-i (MR) s.m. shtërngesë në hae e në pije, masë në të shûjtuemët; lat. *parcitas-tis*, tyrq. *kaná-ja.*

grasue (MR) v. as. 1. m'e shtërngue vedin: *njaj njeri grason ; ndër krezhëm duhet me grasue.* 2. m' u ruejtë prej nji sendit, lat. *abstinere*, germ. *sich einer Sache enthalten.*

grata e parzmit (M.M) s.f. drrasa e krahnorit, germ. *Brustkasten*, it. *torace.*

gratue (M.M) v. as. me pasë. grat, fitim, fitesë, lat. *proficere*; germ. *Vorteil haben.*

grath-i (SP) s.m. greth-i, kallmi i linit.

grathël-i (PK. Krz. MR) s.m. 1. ferrë gomari, ferraç-i 2. kranjerr-i, krathel-i.

grathue (SP) v. akt. me dlirë gràthin : *e gràthova shëllungën e lînit.*

grrâç-i (SP) s.m. *-a, t :* grrêmç-i, germ. *Häkchen*, it. *rampino*, drû a hekur i krrutzuem si grep.

grrâç-e (SP) adj. *kthye si grrâç*, germ. *krumm, gebogen*, it. *adunco.*

grrâth-i (H.M.M) s.m. *-ë, t: gjethë grâthë - grâthë*, germ. *gezähnte Blätter*, it. *foglie dentate.*

grathç-i, *-ë,a:* adj. qi âsht me grâthë: rroxë grâthç-e, germ. *Fräse*, (sh. gardhnojcë.)

grebéllë-a (M.M) s.f. *-a, t:* grykë e ngushtë dhe e théll e e gjatë ndër male: gërbéllë-a; germ. *Schlucht*, it. *forra.*

grecë-a (M.M) s.f. (sh. *gracë-a*).

grecue (M.M) v. akt. me e bâ nji të qepme me greca, pica.

gréc-i (M.M) s.m. *-a, t*: grécë-a; *grécë rrushi*, vesh rrushi, vile rrushi. 2. (PK) gërdhajë rrushi, gërbujë (SP) vile rrushi me pak kokrra të dobta.

grèc-i (M.M) s.m. *-e, t:* krecë-e, t, (MR) gjethët e prehët të dëllijavet, të pishavet, etr. germ. *nadelförmiges Blatt*, it. *foglia aghiforme.*

grebue (M.M) v. akt. me rrashqelue, me dlirë me grebujë (sh. *krehue*).

grebujë-a (SP) s.f. grebujë rrushi, gërbujë rrushi.

gredhë-a (PL) s.f. grevë-a, sh. gerlë-a, krh. *brevë, bredhë.*

grehull-i (Klm. M.M) s.m. pyll i shpeshët me çuba e ferra (sh. *kerrmë-a*).

grehullue (M.M) v. akt. gruhullue, grufullue: *pulat po grehullojnë, grufullojnë me kthetra:* me shprushë, çprushë.

grellë-a (Shëll. DK) s.f *-a, t:* pa-thellim-i, blerim-i (Shëll. *plaskom-i*; lat. *abyssus* (krh. *gerlë-a, gredhë-a.*

grêmc-i (SP) s.m. *-a, t:* grê-ni, grêth-i, grêz-i (krh. *kllimcë, kllinzë).*

grê-ni (M.M) s.m. *grêjë, t:* fraz. *m' e bâ njerin a shpin grê:* mos me i lânë gjâ afër, me prue.

grep-i (M.M) s.m. 1. lëngatë kualsh qi përftohet ndër hundë, germ. *Rotz, Rotzkrankheit.* 2. (PL): ha-grep-i, sgradivojë (Bardhi 145, skarrivojë, Bashk. 399, fj. slave). 2. pafta hekuri të holla e të mbërthyeme bashkë, të gjâna 2-3 qindësha metri, qi i lidhin për shuell të kambës (mbathës), se e cila paftë ká nga nji thumb hekuri për me mos shkitë n' akull a borë të ngrîme, mâja e paftës te gishtat siellet krrut përpjetë prej gishtash; përdoret mos me u rrëxue n' akuj.

grésë-a (SHK) s.f. egërcim-i: *mos e merr djalin me gresë*: ashpërsí, germ. *Herbe, Schärfe, Strenge*, it. *asprezza, ruvidezza.*

grêz-i (M.M) s.m. grêmc, grêth: *s' kishte mend as sá me i lagë grêzi kambët në trû të tija.*

grezhë-a (Guri i Zi SHK.) s.f. *-ë, t:* qymet e forta qi dalin sidomos në mjekërr. 2. qymet e forta të shtâzvet; germ. *Börste*, it. *setola.*

gridhë-a (SP. M.M) s.f. 1. rreshpe-ja ; germ. *schieferartiger Stein*, it. *schisto* ; 2. nji farë shpendi; 3. zog rose.

grigj-i, - e, ja (SP) adj. send në njyeje keshtêje a i kullmë, germ. *blond*, lat. *fulvus*.

grîhë (M.M) v. akt. me prehë me grîhë, sh. Bashk. 132, *me grîhue :* (grîhë-a, grîhën-a).

grîmët-i, - ë, *a* (M.R) adj. gërmuq-e, *me ecë grîmët*; krh. germ. *krummen*.

grîsë-a (M.M) s.f. nji farë thike me teh të përkulun si gjordja.

grîs-e (M.M) adj. qi grîn me fjalë, qi flet shum.

griskël-a (SP) s.f. *-a, t :* 1. pare peshku, penezët e peshkut (M.M) germ. *Schuppe*, it. *squama, scaglia*. 2. bár griskle : *Latraea squarmaria*, germ. *Schuppenwurz*.

grîshëm-i, e, ja (PK. SP) ad. vend i grîshëm, rrugë, mal i grîshëm, î vështirë m' u kalue.

grizë-a (SP) s.f. grizhël-a, laraskë-a, it. *pica* (shpend qi shifet kûdo.)

grizuem-i, - e, - ja (H. M.M) adj. kollomboq, rânë, miell në të grizuem, blue trâshë: *râna e grizueme âsht mâ e mirë për mure*.

gropa e fytit (M.M) gropza qi âsht fíll nën fyt, kû fillojnë kriskłli e brît e epra.

gropishtë-a (M.M) s.f. gropaz-i, vend me gropa.

grozhël-a (M.M) s.f. 1. grozhël livadhesh : *Cardamine pratensis*. 2. grozhël e egër : bár në pofte të grozhlës.

grufullue (M.M) v. akt. me çprushë (M.M) si pulat, me çukërmue.

grûn i egër (M.M) grûn boile (SP) s.m. lat. *Hordeum murinum*.

gruenue (M.M) v. refl. m' u pjekë, m' u bâ grue : *âsht gruenue vajza*.

grykakuq-i (M.M) s.m. gushakuq-i (SP.SHK), shpend i vogël, germ. *Rotkelchen*.

grykele-ja (PL) s.f. grykë mali e vogël.

grykë - furre (M.M PL) s.f. it. *abboccatoio*, zgori i furrës.

grykëhollë-a (PK) për antonomazi pushkë-a.

gryk-u (SP) s.m. erë gryke, it. *brezza*, (sh. *ojnik* etr.)

grreban-e (M.M) adj. njeri i krrutzuem, gërmuq-e.

grrep-i (SP) s.m. *-a, t :* shula shelqënorë me çue, me nalcue hardhijat.

grrithë (M. M) v. akt. me grrishtë (SP) gërdhishtë, gërvishtë (SHK).

gthep-i (M.M) s.m. gëthep-i

gû (Tirana) v. as. *mê gû drita :* me sbardhë, me sgallë, zgallë, ague.

gubë-a (M.M) s.f. 1. lëngatë delmesh, prej se u bjen leshi, germ. *Raude*, *Räude*, *Grind*. 2. bataní e leshtë.

gucili-ja (MR) s.f. nji farë krenije, germ. *Hochmut*; it. *orgoglio*.

gufë (Rr. M.M) v. as. me gufue *: ç' po gufë ujët* !

guciliár-e (Spaç MR) adj. njeri me gucili, germ. *hochmütig*, it *orgoglioso*.

gucimacë-a (SHK) s.f. germ. *Hohlschnecke*.

gulm-i (M.M) s.m. *-e, t*: 1. kujdes i math; it *affanno*: *më qiti në gulm*. 2. hall, *jam në gulm për...*

gulof-i (Klm. M.M) s.m. qên i math, qên molòs; për mbaresën-*of-oh*, krh. *perof*, *sharapoh* (*f*)-*i*: *ishte bâ si qên gulof!*

gulsh-i (PL) s.m. *-e, t*: gulshim-i; grek. *asthma*, të marrun frŷme.

gulshue (M.M) v. as. me dishrue nji send për së tepërmi; me gulshue mbas paresh, *njaj âsht njeri qi gulshon mbas rakije*, me avullue mbas... me dishrue me gulsh. 2. it. *avidità*, *essere avido*.

gunë-a (Shestani) s.f. dallâmë:a, petk grásh i çelun përpara.

gujë-a (M, Gjakovës. PK) s.f. xhurdî me kapole me mbulue kryet.

gup-i (PK) s.m. *-a, t:* 1. gyp-i 2. *gup flokësh*: flokët qi lidhin gratë lmuç përmbrapa.

gumë-a s.m. *-a, t:* shkambîj n' uj a bregut të détit, germ. *Riff*.

gurapèsh-i (Krz. MR) s.m. *-a, t*: lojë me se sprovohet kush e hjedh peshën mâ larg; fraz. *me luejtë gurapesh*.

gurënue (PK) v. akt. me dijtë me i drejtue rângët, me ekonomizue: *din me gurënue*, *gurënoi me pasë*, greq. *kubernao*; lat. *gubernare*.

gurëgrîhëç-i (PL) s.m. guri prej të cilit xieren grîhat, germ. *Schleifstein*.

gúr gjaku (SP) s.m. 1. nji farë guri, qi të pluhnuem. e pijshin dikúr me ndalë të shpîmit e gjakut, it, *Agata*, germ. *Achat*. 2. gúr tâmbli: *galastites*, gúr unâze.

guriç-i (SP) s.m. *-ë, t*: gúr i vogël zajesh.

gurinë-a (M.M) s.f. 1. vend me gurë, 2. vend ku xieren gurë.

gurënár-e (M.M) adj. s. 1. gurënár-e: *kush din me gurënue*: me mbarashtue punët, me rregullue. 2. ekonom-i, e-ja.

gurth-i shms. *gurëz-it* 1. *gurthi i mullînit* (M.M) hekuri i hûnit të mullînit qi vêhet në plâjë. 2. *urolith-i*. 3. në shumës: *gurëzit*, janë guriça qi trajtohen sidomos n' ujth e n' eshkë.

gurrç-e (M.M) adj. i fortë si guri, *arrë gurrçe*: me gëzhojë të fortë, arrë gûçe, gurrçe.

gurrcë-a, s.f. pastër déti, it. *ostrica*, germ. *Auster*.

gurrnar-e (M.M) adj. njeri qi s' i xiret gjâ me sá gurit, dorërrudhë.

guskë-a (M.M) s.f. germ. *Kohlraupe*, krymb qi grín laknat.

guvë-a (Krz. MR) s.f. 1. jarg-u, 2. qyrr-i,

guvë (MR) v. pas. përjargë, përqyrrë (m' u).

guzhmë-a (M.M) s.f. *-ë, t*: 1. thupër e përdredhëme qi u lidhet trenvet në kryet me i ngrehë malit teposhtë. 2. *guzhmë lundre:* rrethi qi mban rrêmin njitë për lundër. 3. *guzhmë pêni* (M.M) kunorë pêni (SHK) të pështjellunt shum fijesh rreth lamshit të pênit përsëritë shum heresh në nji drejtim. 4. *guzhmë pêni :* drû shpatuke me pê të pështjellun për tê.

guzhmí-ja (Kastrat M.M) s.f.-*të*: 1. ngushticë-a, shtërngicë-a : *më kanë rrethue guzhmít.* 2. hall-i, *jam me guzhmí shum.*

guzhmue (M.M) v. akt. 1. *me guzhmue trân :* me i vû guzhmën. 2. me ngrehë rrëshqanë. 3. *me guzhmue me fjalë* : me rrekë, me mundue me fjalë ; *s' ké psè e guzhmon mâ* ! 4. me shtërngue, ngushtue : *më guzhmoi gjyqi m'e lëshue tokën t' ême.*

gvérrë-a (M.M) s.f. gvérr-i : *u ká hî gvérra, gvérri shoq me shoq*, grinde-ja.

gvérrë (M.M) v. refl. m' u gverrue.

Gj

Gjak drangoni (Rr. M.M) s.m. dhé i zí, kokrrizë, përftue prej landësh a bimësh së kalbëta, germ. *Torf*, it. torba.

gjakim-i (M.M) s.m. dëshir i flakët, i ndézun: lakmí, lat. *concupitum.*

gjakue (M.M) v. akt. me dëshrue me ndezë të madhe, lat. *concupere* , germ. *lechzen.*

gjâ-ja s.f. 1. fraz. *gjâja e keqe* : teshë i keq ; *i mârri gjâ jé ti !* 2. filozofisht : lat. *substantia* : p. sh. *gjâja e bukës, substantia panis,* arsyeja për të

cilën buka âsht bukë. 3. *gjâna, t* : mallna, t. 4. element-i ; *lypën shum gjâna për me bâ ketë punë.*

gjá-ja (M.M) *djajë-a* (PK) s.f. 1. gjojë-a, sendi qi gjuhet, egërcija, 2. e guejtmja; *gjé-ja* (M.M. DK).

gjá-j (SP) s.m. delikt, krim-i, kob-i : *djali qi s' ndigjon t' án - del në rrugë e bân gján, djali qi s' ndigjon t' âmën-del në rrugë e bân gjâmën.*

gjalmistër-a (MR) s.f. *-a, t*: gjalbë-a, gjalmbë - a (gjalmë-a) krh. *shkjelm, shkjembri, shkjelbi.*

gjallë-a (M.M. Rr.) s.f. *-a, t :* rrâjë lisi *; s' mujta m'e çelë vín e ujit, psè ndesha në dhé në gjallë arre*; *gjallë guri* (M.M) : rranxa, themeli qi ká në dhé guri (krh. *gúr i gjallë*).

gjallshëm-i - e, - ja (M.M) adj. *njeri i gjallshëm* : njeri puntuer, aktiv.

gjâmatâr-i (DK) s.m. ai qi bân gjâmën (sh. *gjâmue*).

gjâmën-a (Shkrel M.M) s.f. *-a t :* strehë nën gúr, *gjâmën guri, raskutë* (Luma).

gjâmue (DK) v. akt. *me i bâ gjâmën të vdekunit me sjellje të caktueme :* bashkohen burrnimi t' a mârrmën lajmin e dekës, granija shkojnë me 'ta ; nji grue do të mbajë zânin tue vajtue (*vajtore, vajtojcë*). Burrat kundruell shpís rreshtohen gna dy e bërtasin dý herë : *mjeri ûnë për tý, miku, vllau i im* ! etr. - *mjeri ûn-oo, mjeri un-ê-ê* ! N' oborr të shpís thrrasin kështu katër herë në kambë. Britma do të përsëritet prej gjashtë herë në dymbëdhetë herë a njizet' e katër herë, por përherë *parë:* të hŷmën te i vdekuni thrrasin prap dý herë, rrahin parzmat prej dhimbe e dahen njêni prej tjetrit tue rrethue vigun ; mandej thrrasin prap dý herë e rrahën, dý herë vetmas në kambë; mandej bijnë në gjûj. Në Pukë ndêjnë krahun me shplakë të dorës të hapme përmbî të vdekunin tue e përshëndetë para se me rá mbî të vdekunin e sa herë lohet vigu i ndaluem rrugës. Në Dukagjin thrrasin : *kraj' i im :* (sh. p.) rrahen e gërvishten (përgjaken) në shêj dhimbe, e shum herë shkon gjaku rrëkajë tâmzave të faqevet ; kapin hundën me dorë tue lëshue nji zâ me shungullue toka. Grueja vetëm vajtohet, por gjinija (gjaku i saj) e vllaznija i bân edhè gjâmën tue thirrë përherë : *vëllau i im!*

gjaní lojse (SHK) fj. tyrq. it. *squadra falsa,* vegël zdrukthatarësh.

gjanosh-i, - e - ja, adj. gjanùk-e, njeri i gjânë shpatullash (krh. *giatosh-e, giataruq-e : i giatë doth.*

gjarkëz-it (Krz. MR) s. shms. ângrra e zorrvet me vjam, peshqiri i zorrvet (sh. 60, *qarke-ja, e,* 138, *gjarkëz-i*).

gjâshëm-i, - e, - ja, (SP) adj. qi ká gjâ, pasuní, pasanìk-e.

gjâsë-a (M.M) s.f. *-a, t :* 1. send-ja (M.M). 2. element-i : *ti s' i din do gjâsa qi i dijmë na:* (krh. tosk. *gjêzë, gjëzë).*

gjâsël-a (Rr. M.M) s.f. bari i teshës së gjâsë, lat. *Cotyledon umbelicus*; it. *ombelico di Venere*; gjethja përdoret si lëvere për varrë të dalës së gjâsë.

gjavë-a (Qelëza. PK) djavë-a s.f. gjé-ja, gjá-ja, gjojë-a.

gjavue (Q.PK*)* v. akt. me gjue, gjuejtë.

gjavorr-i (M.M) s.m. *-a, t :* 1. helikë gurësh. 2. gurë e dhé bashkë (krh. italishten mbas djalektit venedikas : *zavorra*).

gjedhéshtër-a (Klm. M.M) s.f. interesë të hollash, fajde (turq) krh. lukur-a, lat. *lucrum* e : *gjedh-i* *(*MR) bagëtija e trashë (lopë, qé, bujë).

gjelacë-a (M.M*)* *gjelac-i* s. m. 1. germ. *Specht*; it. *picchio, pikth-i,* shpend qi gjuen krymba nepër lisa. 2. ndër rrethe të Shk. *pupcë-a.* 3. germ. *Buchfinke* (shpend i vogël).

gjelafitë (M.M) v. refl. m' u kapë me duer, m' u gverrë (gverrue); *kqyri si gjelafitën njata dy fëmij !*

gjelbëzue (PK) v. akt. m' e shijue haen me dishka : *gjelbëzo me djathë sè t' a smilon haen !*

gjemân-e (DK) adj. i gjêmtë, gjêmujë (sh. p.)

gjêmtë-i, - ë, - a (DK) rrëqoshk, rrënjoshk : *njeri i gjêmtë* : me nji sŷ të shtrêmbët ; lat. *strabo-nis* (sh. *gêmtë, gêmtue*).

gjêmue (PL) v. as. *paska gjêmue muri :* qenka shtrêmbnue muri, paska dalë shtrêmbët.

gjëmue (M.M) v. akt. (sh. gjimue.*)*

gjemujë-a (PL) s.m. rrqeshk.

gjerë-a (Shll. DK) s.f.- *a*, *t*: shkype-ja (PK) shqype-ja: shpend grabitës; krh. gjeraçinë-a; germ. *Edelfalke*, it. *falcone*.

gjé-ni (DK) s.m. *gjie-t:* burg bagtísh (sh. *nie-ja*). *Gji-ni*, shms. *gjie-t* i njajsuem : gjé. Krh. fraz. *në gjí të nji guri, në gjí të murit.*

gjergjël-i (SP) s.m. *-a*, *t :* peshk i vogël ujnash s' âmbla, frang. *saint Géorge.*

gjergji (bár sh. M.M) s.m. bimë : *Lysimachia nummularia*, germ. *Pfennigkraut.*

gjermë-a (Krasniqja) s.f. *-a*, *t:* trolli ku ndizet zjarmi, votër-a ; krh. *gjirmë-a* (Gjinokastra*)* sh. fj. *zhermak-u.*

gjerore-ja (M.M) s.f. *-e*, *t* : 1. fêmën gjiri (giri). 2. shtâzë me katër kambë shtatgjatë nji përrçik burri, me qyme në njyeje të minit, vrret si dhí.

gjêtue (DK) v. akt. me shkue mbas gjêje, me gjue, gjuejtë.

gjeshatare-ja (PK) *gjeshtare-ja*, s.f. *-e*, *t :* mamí-ja, lat. *obstetrix-cis*, germ. *Geburtshelferin.*

gjeshme-ja (PK) s.f. *-e*, *t :* xheze-ja (tyrq.) ênë në të cilën piqet kafja (kr. fjlt. gjermë, *zhermak.*)

gjethe-ja (DK. M.M. PK) s.f. *-e*, *t* : mullár gjethësh vû si sâna në vérë, për me mbajtë berret e îma dimnit. *Vûna nji gjethe ; me i shitë gjethet qi*

ké në hamallë; gjêth-ja (SHK) gjeth-i, -ë, t.

gjeth-thue-pulë (SP) 1. gjeth bimësh i îmë e në trajtë të kthetrrës së pulës. 2. nji farë bime, *Nigela arvensis*, germ. *Ackerschwarzkümmel.*

gjim-i (M.M) s.m. *-a*, *t* : 1. qêmër-a, *múr me gjima* múr me bark, me shtrêmba. 2. it. *insenatura* : gjâmën-a

gjimue (M.M) v. akt. gjëmue, me marrë mbrapa, me ndjekë, me bue, lat. *persequi*, germ. *verfolgem*, it. *inseguire : psè hîne kaq shpejt sikur me të gjimue ujku pas ? më gjimoi mushku mbë shtjelba* (M.M) *me i gjímue vênës* (M.M) *:* me i mbëshue vênës.

gjîni (bar-Rr. M.M) s.m. *Asplenium trichomanes*, nji farë firi, germ. *Braunstieliger Streifenfarn.*

gjinatore (botë-SP) s.f. flutër qi e bân çerdhen e vet ndër gjima muresh, me botë të bardhë, ku zên miza e lëshon vêmet. Këta dhé kujton populli sè âsht foshkim për *grá* qi lëngojnë gjinash.

gjiri i voevet (SHK) s.m. 1. pjesë e trupit fêmnuer ku përftohen voet, lat. *ovarium*, germ. *Eierstock.* 2. gjiri i ujit, it. *vortice.*

gjitare-ja (SP) adj. lopë, dhi, delme etr. me gjina të llâm me tâmbël, tâmbëlore.

gjollë-a (PK. DK. M.M MR) s.f. gjollë-t. 1. rrasë ku u vêhet para krypa delmevet, dhivet; shms. *gjo-*

llë, t. germ. *Salzstein.* 2. shms. *gjolla-t* (Klm. M.M), njollë, lye-ja, zhig, dangë (tyrq.)

gjogj-i, - ë, - a (Kr. MR) adj. i pákjênun, cofdel, qyqár, raja e gjithkuj; *njeri gjogjë.*

gjumhasë PK) v. akt. me shbî, sodumë, qilisë: *i gjumhasi Zoti të gjith bâkëqijt*; krh. trumhasë, përplasë (tosk. përpëlis) rrokllasë.

gjuratë (M.M) v. akt. me gjurue, me mbledhë shka ká mbetë mbrapa: *po gjurasim kështêja*; it. *ruspare*, germ. *nachlesen.*

gjukue (M.M) v. akt. me hjekë, me qitë në mundime: *u gjukova si Lekë Dukagjini*; *mos u gjuko:* 2. me mundue: *më ka gjukue gjith ditën.*

gjurak-e (DK) adj. njeri shkurtalaq, po i lidhun shtatlt.

gjuestar-e (SHK) adj. gjuetar-e, *micë gjuestare:* qi gjuen fort.

gjyftue (M.M) gjyftye, v. akt. me përkulë, me e bâ lak: *e gjyftova, gjyfteva kashtën, thuprën.*

gjyftyrë-a (PL) s.f. gjytyrë-a (M.M*)* gjymtyrë-a, vjegët ku lidhet ashti me asht; lat. *iunctura*, germ. *Gelenk.*

gjylpâj-t (DK*) gjërpâj, t:* s.shms. gjarpîj, t. (krh. *drapâj-t*).

gjymkë-a (M.M) s.f. *-a, t*: gjymkë muri, brryl muri, bark qi bân muri i shplám.

gjymtë-i, - ë, - a (MR) adj. mangut: *ishte i gjymtë.*

gjymtë (MR) adv. mangut: *kjanka vozga gjymtë.*

gjymt-i (M.M) s.m. *-a, t:* 1. gjim-i, qêmër-a. 2. *gjymti i kishës*: gunga e kishës, lat. *absis-dis*, it. *abside.*

gjymth-i (Rr. M.M) s.m. *-a, t: ishte lugu* (i malit) *gjymtha gjymtha.*

gjye *(*PK. Klm. M.M) v. akt. me njye: *gjeft-u n'arrë:* pasët faqen e zezë! *M' âsht gjye gjaku me njat njeri, s' më gjyhet gjaku me tê* (PK): m'âsht simpathik, a antipathik.

H

Haes-i-e, -ja (PK) adj. 1. qi mund të hahet. p. sh. kungullhaes, bukë haese, fík haes. 2. hastar-e, qi han mirë (a shum*)*, *ishte haes i math.*

hagjan-i (Bg. M.M) s.m. dash i zí.

hajgale-ja (M.M) s.f. 1. haus, avis-i. 2. çepojë, shborde, shtëpí hajgalle; kr. v. *zgallë* (për pjesën e dytë) e v. *hangër* (ha) pjesën e parë.

hajmë-i, - ë - a (MR) adj. *ishte i hajmë shtatit, i hajshëm* (M.M), *i hajthëm*; lat. *macer*, germ. *mager.* it. *magro: mish i hajmë:* i pa - undyrë.

hakël-a (SP) s.f. *-a, t:* halë, ferrcë peshku.

haklue (SP) v. akt. kontrolue: *i a hakluen shtëpín, m' i hakluen teshat.*

hakrrí-ja (SP) s.f. ethet qi kapin dosat para se të mbarsen: *i ká rá hakrríja.* 2. shb. përdorimi i sendevet gjinijore, lat. *libido-nis, luxuria*, germ. *Wohllust, Unzucht, Schwelgerei.*

hakrrue (SP. M.M. MR.) v. pas. m' u barcue ; *po hakrrohet dosa.*

halë-a (PL) s.f. halë guri, shkimëz guri (PK), rrasik guri qi çon çekiçi tue latue gurin.

halë-a (M.M PL) s.f. 1. të shëndritun, shkelqim-i: *guri i butë merr halë në latim*, lat. *splendor-is*, germ. *Glanz.* (M.M) *E mbreha briskun e bâna halë*, greth (MR.)ânxë (SP) krh. êmnin kombëtár *Halë* (grue) ndoshta *hânë* lë).

halth-i (Krz. MR.) s.m. hajzë-it: krecë-a, - et (sh. grec-i) (M.M).

hallajkë-a (Krz. MR) s.f. *-a, t:* lavirë-a, putanë-a (it.) kurvë-a, lat. *meretrix-cis*, germ. *Hure*; sh. *llajkë* (M.M)

hâm (SHK) adv. pîtë, pa punë : *m' u bâ hâm si kualt në han.*

hamadak-u (Bl. Kab. PK) s.m. turr, sulm, thohet : *me marrë desht hamadak* ; kur ndërzehen berret (delmet.)

hamallë-a (PK) s.f. *-a, t :* pyll ku kanë pré e vû gjethë mullár për dimën; krh. ha - ngrë, ha - sull, ha - shtull (Jokl.)

hânë-t (SHK) s.f. shms. të dlirun të përmuejshëm ndër fêmna të gruenueme, e qi ndodhë krye katër javësh, lat. *menstruatio-nis*, germ. *monatliche Reinigung*, it. *le regole.*

hangërshëm-i, - e - ja (M.M) adj. qi hahet, bukë e hangërshme, 2. qi âsht i hangërm, i ngîm prej haeje : *më duhet me kênë i hangërshëm për me mujtë me pi vênë.*

hangroç-i (Shestan) s.m. *-a, t:* bîmë: 1. *Pisum arvense*, germ. *graue-preussische Erbse.* 2. hangroç i butë : bizhi, *Pisum sativum, Saaterbse*, it. *pisello.*

hapaçel-e (PK) adj. hapmath, i pa - matun në të ecun, kallafàt.

hapaçelzue (PK) v. pas. m' u bâ i lânun, kallafat: *N.N. âsht hapaçelzue mos me i u dashtë kúj gjâ.*

hapagàj-i (SP) fj. e sendërgjueme ndër prralla s.m. furrë-a.

hapërcue (M.M) v. akt. me grî, me coptue petkat e shtatit, germ. *im Stücke reissen*, it. *sbrandellare : mos i hapërco petkat ashtu.*

harabèl-i (Hajm. SP) s.m. *-a, t:* trumcak-u, xhixhimës-i (tosk) zog i vogël, germ. *Sperling, Spatz*, it. *passero, passera* (sh. Bashk. 153 1. shportë-a 2. njeri mendelehtë).

harakue (M.M) v. akt. harakatë, me shpërdá, shkapërderdhë : *i harakoi dhít dimnit ndër miq, për me i pështue ; e harakoi giân qi i la i ati.*

harbim-i (QL. PK) s.m. të çuem peshë sídomos të dejvet, të kargatisun, germ. *Aufregung*, it *eccitazione.*

harbue (Ql. PK) v. akt. me çue peshë, me kargatisë : edhè : harbitë, germ. *aufregen*, it. *eccitare*, *sovraeccitare: mos e harbo* (harbit) *sŷnin tepër* (PK) *qi me t' u dukë nji send për nji tjetër ; e harboi pija.*

harma (M.M) adv. i harbuem, i çuem peshë : 1. *me çue a m'u çue harma*: germ. *reizen, erregen, aufbringen*, it. *eccitare, irritare*. 2. m'u krepatue : germ. *beunruhigen*. it. *allarmare.*

harmatue (M.M) v. akt. 1. me, m' u kushtrimue, krepatue: *u harmatuen sa i a ndienë erën luftës.* 2. pezmatue : *u harmatue varra.*

harmatim-i (M.M) s.m. 1. kushtrim, krepatim. 2. pezmatim-i, lëndim-i.

harmi-ja (SP) s.f. 1. lëngatë kualsh qi i mbytë me nji herë. 2. lëngatë qi e kalbë njerin për së gjalli : *të raftë harmija.*

harmóç-i (Klm. M.M) *s.m. -a, t:* 1. lis si breu, rritet ndër krahina mesdhetare, me gjethë në giasim të qeparizit, trup të drejtë pá gdhâjë e degë, vetëm në mâje nji grumbull degësh shatorr. *Pinus Pinia*, germ. *Pinie;* i hahen thalbat e kablleshit. 2. gëlqere e gurë të rám prej muresh, helikë, sh. gjavorr-i. 3. njeri i pa - latuem, trashaman : *kishte pasë kênë nji harmoç burrit.*

harcèk-e (H. M.M) adj. i *çvidhët*, shdërvjellët, qeskin (tyrq.) : *njerí, kál harcek* ; kr. it. *arzillo*, i shpërdhîtë, i shpejtë.

harkîç (SP) adv. *ngrî harkiç, m' u ngrehë harkîç, me ndêjë harkîç* (sh. bibîrek, ngrî shtang.)

harmóz-i (SP) s.m. *-a, t :* hamshuer - ori, kál i patredhun ; harmboz-i (?)

harpshuer-ori (Klm. M.M) s.m. hamshuer-ori ; (krh. v. harb-ue).

hartinë-a (Vuthaj. Gusî) s.f. velgjê i butë (Rr. M.M) *Pinus montana.*

harubèsh-i (Bg. M.M) s. adj. harushan, i fortë si harusha.

hasël qêni, bîmë: *Conodon dactylon.*

hasgalle-ja (Rr. M.M) s.f. sh. hajgalle, *abyssus*, lat. *abissos* (greq.)

hastár-e (M.M SP) adj. njeri a shtazë qi han fort. (sh. edhè *haes-i*).

heqâme-ja (PK) s.f. pometë (slav) dallkë e madhe: *rá shí* (borë, breshën) *u bâ heqâme.*

hêdê (M.M) thirrje *ashtû dè* :

hejdë-a s.f. bîmë, (sh. hikërr-a.)

hejdì (Krz. MR) adv. ndër shprehje : *po hejdi* : si nji farë béje, krh. greq. e vj. *Na Dia !*

hêjkue (M.M) v. intr. me bâ hêj - hêj në vajtime : *u nis nusja tue hêjkue*, germ. *heulen*, it. *ululare*, greq. vj. *ololyzo.*

hejret (kû ? prepoz. heret, me kohë.)

hêjsî (M.M) thirrje sa mirë se*!*

hejzë-a (M.M) s.f. *-a, t :* viza qi dán ujnat qi rrjedhin teposhtë majes së malit, germ. *Wasserscheide*, it. *linea di spartiacque*. 2. qeta të prehta në mâje të malevet : *tëpijë:* (M.M) *koçëk-t;* krh.

héllth-i, hejzë-itë, sikurse : lugth - lujzë, kujth-kujzë-it.

héék (DK) thirrje qi difton dhimbën, idhnimin : *héék ç' bâne kështu!*

helmzë-a (Eg. M.M) s.f. bîmë e helmatueme: *Cicuta Virosa*, germ. *Wasserschierling.* 2. *helmzë fushe.* bár lulbardhë, me bështâjë me lesh (push mbrêndë) kroatisht : *kapok.*

héll guri s.m. ndodhni natyre përftue ndër shpella prej rrjedhash s' ujnavet përzie me gëlqere : stalagmit-i ; efull guri.

hep-i (Klm. M.M*)* s.m. *-a, t:* 1. plasë-a, *rásh në hep t' akullit, më rá brisku në hep të drrasës.* 2. maja e majes, lat. *summitas-tis : në hep të majes.* Veshtrimet qi kanë Bashk. 158, Cord. 56, për : *grebéllë, shpellë,* s' janë të sigurta.

herak-e (M.M*)* adj. kush zgjohet heret, it *mattiniero,* 2. i shpejtë.

herë-a (M.M) s.f. 1. orë-a *në herë të dekës, eja mâ hera, mâ vonë, në krye të herës* (në fillim*)* 2. ndoshta hyjnija ilire e Dalmatisë-*Iria,* krahasue mâ vonë me Venus t' Italjanvet e Afërditës së Grekvet (sh. Krahe. Altilir. Pers. në fq. 58*)* ndër nâmë (M.M) : *të vraftë Hera* : *vraft-e Hera, vraft-u Hera* : (sh. v. përherë, përherue.)

herke-ja (M.M) s.f. zhele-ja.

hershëm-i, -e-ja (SP) adj. 1. i moçëm, i hershëm, germ. *vordere,* it. *anteriore.* 2. bimë e hershme ;

germ. *Erstslingsfrucht,* it. *primizia;* të hershëmet, bîmët qi piqen heret, me kohë, para tjerash.

hershue (Krz. MR) v. akt. 1. m' e bâ nji punë para kohe; germ. *vorausnehmen,* it. *anticipare.* 2. v. as. *lopa po hershon sivjet* : po e bân viçin mâ heret se vjet.

herdhaqên-i (SP) s.m. bîmë drûjçe *Evonymus europaea,* germ. *Pfaffenhut,* it. *Beretta da prete.* 2. herdhaqen mali : *Evonymus verrucosa.*

hermaq-i (Ql. PK) s.m. sh. hermoq-i.

hermoq-i (Ql. PK) s.m. *-a, t :* hendek, vijë qi u bâhet aravet me pritë ujnat e rrëmoren.

hermue (Ql. PK) v. akt. me gërmue, gropue, çukërmue.

heshêm-i (SP. Bg. M.M) s.m. mundim i math fort, gazep-i (tyrq.*)*: *diq për heshêm : rá shi e u bâ heshêm, grue heshêmi i shtëpís* (SP*)* d.m. puntore për gazep.

hetue (PK. M.M DK. MR) v. akt. me diktue, me gjetë : *a mund hetove gjâ ?* a mund e diktove? Në veshtrim me gjurmue, kërkue, vezhgue, ky verb s' gjindet në popull : *e hetova mirë se kush më vodh* : e diktova etr.

hjekakeq-e (SP) adj. 1. njeri qi hjekë keq. 2. qi âsht mësue me hjekë keq; shms. *hjekakëqij-t.*

hjekë-a (M.M) s.f. 1. të hjekun-t, lat. *ablatio-nis,* hjeka e vrasës, me hjekë me vrá : atentat-i, m' u hjekë në vrasë, 2. voltët e dekës (Nënshati SP) agoní-ja : *kjo s' âsht jetë por hjekë;* fraz. *me hjekë si Lekë Dukagjini: me hjekë mundime të mdhaja.*

hjekëshëm-i-e-ja (Flet. PK) adj. 1. qi mund të hiqet. 2. qi âsht përdoresh, germ. *Verfügbar*, it. *disponibile : sá lugë të hjekëshme ké ?*

hjeksë-a (Klm. M.M) s.f. bîmë : bár paresh: *Equisetum arvense*, germ. *Ackerschachtelhalm.*

hijeç-e (M.M) adj. qi don hiejen, qi bâhet nën hije bîmë hijeçe.

hijelehtë-i-a (PK) adj. i dashtun në të prûm me tjerë, germ. *liebenswürdig, lustig*, it. *gioviale.*

hijenue (Kab. PK) v. intr. me ndêjë nën hije, me kalue nën hije zhegun e ditës : *ç' po bân këtu ? po hijenoj.*

hikrraq-e (SP) adj. tâmbël hikrraq, bâ hikërr.

hikërr-a (SP. PK) s.f. 1. lâng tâmbli i çartun, tâmbël i çartun ; frz. *jé bâ si hikërr:* jé mbarue, prishë fytyret. 2. bîmë qi mbiellet për bukë, me kalli shum kandesh e kokrra të zeza ; buka i del e zezë; *Polygonum fagopyrum*, germ. *Buchweizen.*

hikrrue (SP) v. pas. m' u bâ hikërr : *âsht hikrrue tâmbli.*

hind-e (SP) *pulë hindi* (Indí) it. *gallina faraonica*, fik hindi : *Opunzia.*

hir-i (M.M) s.m. *-e, t :* fraz. *me i dalë kûj hirit, i dalun hirit :* qi e ka bjerrë uzdajën e dikúj; të dalun hirit, germ. *Ungnade*, it. *disgrazia, cadere in disgrazia di qualcuno.*

hirràq-e (SP) adj. si hirrë, it. *sieroso* ; lang hirraq, tâmbël hirraq.

hîth bjeshke (M.M) s.m. nji farë hîthi, *Urtica dioica*, germ. *Grosse Nessel.* (*hî-ni, pse i bîjnë farëzit në tokë si hîni.

hojzë-it (PK) s.m. shms. hojzit e hundës, birat e hundës, germ. *Nasenhöhle*, it. *narici* (hue-oni hajth-i).

hole-ja (SHK) s.f. shrregull-a, rrëshegull-a.

hollë-t (të-M.M) s. as. *lumbus-i*, greq. *laparé* (sh. t' ûnët-it, ûnt-i).

hollimtar-e (PK. M.M) adj. njeri me hollim mendjeje, qi hollon me mende.

horatë-a (M.M) s.f. mahí, hokë (tyrq): *me bâ horatâ* (greq.)

hordolek-u (PL) s.m. lëmûç, *mbet në rrugë hordolek.*

hordop-i (PK) s.m. *-ë, t :* gropa të mdhaja e të natyrshme ndër male : *ishte vendi hordopë hordopë*, germ. *Riesentopf* (vorbat, vegshat e vigâjvet).

hublinë-a (Klm. M.M) s.f. *-a, t :* bîmël-a, bazhgare e îmë, hublinë sane, byku, etr. lat. *festuca* ; hulinë-a = huqë (PK) v. as. mungue : huqi Pali.

huque (M.M) as me lëshue të fshâme prej dhimbe, lakmije : *pse po huqon ?*

hue-oni (PK) s.m. hojzë-it; fue-oni, fëshuell-olli.

hueja (gjuhë fëmijsh) *i hueji : qe hueja!*

hudizë-a (Ql. PK) s.f. *-a, t :* 1. vend në mal i pálisa, rogë-a 2. pod-inë, ulicë (M.M) *po dalim e rrijmë mbî njatë hudizë.*

hukubèl-e (M.M) adj. hyribèl-e, shtatmath por jo i hjedhun, skarrapykë-a (sh. rrabèl-i).

hulinë-a (M.M) s.f. sh. hublinë.

hulumtue (PK) v. akt. hulëmtue (M.M) me kërkue dishka për m' e gjetë, lat. *investigare*, germ. *erforschen, untersuchen.*

hulumtim-i (PK) s.m *-e, t :* kërkim, kërkesë.

humbllue (Krajn. SP) v. as. me hupë, sharrue, gradisë : *humbllova në baltë.*

humbéllë-a (M.M) s.f. 1. gropë e madhe e çelme në dhé prej natyre. 2. haus-i.

humbënérë-a (PL) s.f. *-a, t:* gropë e pa fund, haus.

hum-i (SP) s.m. *-a, t:* ujët e détit t' ajun prej ere; (kr. *kum-i*).

hundèc-e (DK) adj. me mende të naltë, germ. *hochsinnig*, it. *altiero.*

hundëvarun-i-ë,-a (PK) adj. me mbetë hundëvarun, me varë hundët, me mbetë i përvûjtun prej fjalësh, punësh. it. *mortificato (rimanere).*

hú-ni, hu-t, s.m. as. shms. *hú-të*, nji hú drithë, nji govixh tre húsh, masë.

hué-ja (DK) s.f. *-të :* hua-ja, uhá-ja.

hupës-i,-e,-ja (M.M) adj. bjerrës-i-ë, a : njaj qi bjerr, qi hupë, *pêng - hupës* : kush në kanû s' paraqitej m' u pleqnue mbassi kishte shtrue pêngun ; gjakhupës, njaj qi i jet gjaku pá marrë, *me shkue gjakhupës*: mos me i u marrë kúj gjaku, *N.N. shkoi gjakhupës :* i hupi gjaku ; si e ké punën me lojë ? *jam hupës.*

hurm-i (Rr. M.M) s.m. *-a, t:* kurm-i, trup-i ; hurm lisi : trup lisi.

hút-i (M.M. SP) s.m. *-a, t :* 1. *Wanderfalke*, shpend. 2. hut me véshë ; germ. *Uhu*, it. *gufo.*

hutim-i (PK) s.m. *-e, t :* gabim-i.

hutue (PK) v. as. me gabue, germ. *sich versehen, sich irren*; v. gabue = *gabbare* ; ka hŷ tash vonë ndër malsina; fraz. *hutova burra!*—*Ruej se ké hutue, n' e paç bâ këtê punë.*

hyllîj-t (M.M) s.m. shms. hyj, t. V. O. prej fj. hyll-i rrjedh fj. Hyj-i — hyj, t; poftja e shkrimit : *Hy-u* s' ka kurrnji arsye me qênë.

hyshtër-a (Flet. PK) s.f. bîmë, sh. fyshnje : (krh. v. tosk. *yshtë*, për *hyshtë*: me fërkue të smundët).

hysë (Rr. M.M) v. akt. me i dishrue kuj nji të keqe të madhe, me habinue, germ. *verabscheuen, verdammen*, it. *esecrare.* traz. *më hysi me shka kam, me hysë e me përmbysë.*

I

I (PK) prep. nepër : *shkova prej Qelëze i Kërrabë n' Iballe* ; it. *attraverso.*

idhnaq-i (SP) s.m. bimë e helmatueme, *Solanum Dulcamara*, germ. *Bittersüss.*

idhnaç-i (Egëç. M.M) s.m. bîmë *Centaurea jacea*, germ. *gemeine Flockenblume.*

idhnakth-i (Rr. MM) s.m. bîmë, *Solanum nigrum*, germ. *Schwarzernachtschatten* ; edhé mollatartë e egër (Reç M.M).

idhëz-a (Egëç. M.M) s.f. bîmë si brengça, del buzë rrugash e ndër livadhe, lulon kah vjeshta, e familjes së kompozitevet, lulen e ka në njyeje të portokalit, e gjethin si *Calendula officinalis*, rritet nja $^{1}/_{2}$ metri mbi tokë, âsht e idhët në të gjinuem.

ilarm-i (PK) s.m. shms. *t' ilarmë-it, ilajm-i, t' ilajmit, t' ilarmit, t' ilajmin* a *t' ilarmin* : shms. *t' ilajmit, s' ilarmish, s' ilajmish* : lajmtár-i ; për shndrrim të *r*-és në *j* (kr. vajzë, varza, shularkë (M.M) e shulajkë (M.M) *i*-ja në fillim sikurse n' adjektivat, *i mirë, i keq* etr. krh. latinishten: *nuntium* : lajm, e *nuncius*, qi bjen lajm.

imti-ja (PK) s.f. hollim mendjeje, germ. *Feinheit*, it. *finezza* : njeri i pá-kurrnji imtí e urtí.

indçë-a (SP) s.f. *a, t* : indça leshi, fije e shkurtën.

indç-i,-ë-a (SP) adj. qi i përket indit.

ind-i (SP) s.m. *-a, t*: 1. pêni i pelhurës për terthuer, përkundra : *tymni* (SP) pêni për së gjati, i giatë-i (M.M) 2. përshtatë : *indi i librit* : tekst-i (lat.), *indi i shtëpís, me bâ indin e shtëpís* : me êndë shtëpín, me sajue, me bâ planin ; germ. *Fadenschuss*, it. *trama.*

indth-i (përbâ) s.m. tue folë për bîmë frymorë, it. *tessuto.* = *indëz-a.*

indue (SHK) v. akt. 1. *me indue pëlhurën*: me bâ pëlhurë. 2. *me indue çarapët*, = me arnue me gjylpnér, lat. *intexere.*

ipshtak-u (M.M) s.m. *-ë, t* : lis i ri, lis fillak : *ip kështêje, arre, pjeshke, pishe, ahi*, germ. *Bäumchen*, it. *arboscello.*

ipësht-a s.f. 1. *ipësht ahash, imshtí ahash*; lisní ahash së rij, vend me lisa të rij, ipshtak. 2. lugu ku prej gurit të mullinit derdhet mielli i bluem, dishtë-a (krh. slav. *diza*).

ír-i (M.M MR. DK. PK) sm. ndîesi kundra nji sendit qi s'na përkon, germ. *Widerwillen, Unlust, Abneigung, Abscheue, Gräul*, it. *disgusto, ripugnanza, avversione* ; *e kam n' iri njat njeri* (M.-M) *me pasë n' iri* (Klm. M.M) krh. fj. e Bardhit 105, *vitare :* ndirë, *me marë* (marrë) *n' ire.*

irë (SP) v. refl. 1. m'u zî, xî, *buk' e irun*, buk' e zezë. 2. m' u prish qéfi, *m' u ka irë zemra prej jush* ; lat. *aversum est cor meum a vobis* (sh. *jeritë, ritë.*)

iri : (SP. M.M) thirrje ; kështu i thrrasin delmes kúr e mjelin, qi të rrijë drejtë.

iriqëz-a (PK) s.f. 1. nji farë brîse qi i del shtatit si ferra iriqi, (sh. brezhël-a) 2. bîmë, *saxifraga umbrosa*, germ. *Schattensteinbrech.*

ishkë-a (PK) *ishk-u* s. f.m. shtîzë-a, ndër thanëje : *âsht çá pisha ishkë*, shtîzë, ndrejtë ; përkundra : âsht çá pisha bëllore, gdhâ, dhâ (sh. pizgë drûje (M.M) krh. fj. ndishk-u, tishkë-a.)

isht (Kraja SHK) v. kênë : âsht, ësht.

ivë-a (M.M) s.f. *-a, t :* nji copë petku (xhublete) e qindisme, it. *quaderletto.*

J

Jár-i (H. M.M) s.m. shms. *jari-t :* êdh-i (SHK), slav. *jarac, jarad.*

jah (M.M e njeti) adv. jo.

jàz-i (PK) s.m. *-a, t :* 1. *jazi i vís :* âma, gurra e vis, *me qitë, me sjellë jazin e vís.* 2. (Rr. M.M) *jaza e mullinit :* vija e mullinit. 3. *jazi i jetës :* fillimi, gurra e jetës.

javatore-ja (SP) adj. s. grueja së cilës rreth njij jave i bjen me krye do rangë të shtëpís, p. sh. të trajtuemt e bukës, etr.

javuer-ore (SP) adj. 1. i përjavshëm, lat. *hebdomadarius*, germ. *wöchentlich*, it. *settimanale.* 2. subs. f. sh. *javatore.*

jéhull-i (PK) s.m. *uj, t :* 1. sh. efull, 2. akull i ngrîm ndër degë të landvet.

jerak-u (SP) s.m. shpejtí e madhe : *mos e merr rrugën jerak, me ngâ jerak.* Përdoret mâ fort sì adverb.

jereshtisë (M.M) v. refl. me i u vû kuj në shpindë, stërqitë (sh. p.) *m' u pejditë* (tyrq.) : *m' u ka jereshtisë N.N.* ; *m' u jereshtisën të zezat.*

jeritë (M.M) v. refl. m' u irë, me ardhë n' iri, m' u ndŷ dishka : *m' u ka jeritë puna e tij, m' âsht jeritë ai njeri* (* ír-i).

jermsinë-a (Sh. Medik. PK) s.f. *-a, t :* bîmë, qi përdorin me hjekë jelin.

jézull-i (Juban. SHK) s.m. *-uj, t :* zjarmí e përmbrendshëme : *më bâhet haeja ufull në zgrof e më vjen me dalë jezull për goje :* taft i xét (krh. Bashk. Shtojcë : *jezullí-ja* (sh. ázull-i).

joshë-a (SP) s.f. *-a, t :* vesk-u, fuqi tërhjekëse, germ. *Reiz, Anziehunskraft, Zauber : ka joshë të madhe* (krh. v. *me joshë kendin : m' u josh e s' m' u hoq qafe.*

jumí-ja (Nikajt) s.f. ûmi (SP) ûmi ja (M. M), ûni-ja (Klm. M.M), pallë-a, hekuri i parmendës qi pret dhét (krh. fjalë e Bardhit, 186 : *vomer : humb-i*).

juskë-a (Klm. M.M) s.m. f. -a, *t :* flugë-a, fluskë-a, frugë-a : drrasinë e hollë e të shumtën e çame me sëpatë. (* fjuskë, fluskë.

K

Kobisht-i (Klm. M.M) s.m. *-a, t:* kandërr me gëthapë te bishti, kujtojshin se hŷnë në vesh; krh. lugëveshëz (Dibra), lat. *Forbicula auricularia*, germ. *Ohrwurm*; karrabisht-i (SP). fj. e përbâme prej parashtesës: *ka* (p. sh. çubë, kaçubë, shtalkë, kështallë etr.) bisht-i.

kablòsh-e (M.M) adj. dash a delme, së cilës i viret lesht e krés teposhtë.

kablósh-i s.m sh. helmëz: kroatisht: *kapok*.

kabllèsh-i (M.M) s.m. *-a, t*: boçë-a, kabllèsh kështêje, mbuloja ferrce qi strukë kokrrat e kështêjavet, *kabllesh pishe*, boçë pishe = kablloz arre (Rr. M.M).

kabóq-i (PK) s.m. maje suke, kolík-u (lat. *collis*), *me prit sá të dal mbî nji kaboq me këqyrë.*

kabû-ni (M.M) s.m. *-j, t*: grumbull-i; lat. *grumus, grumulus*; kabû bore, meqave (slav): kabû lisi, lis me degë shatorre, shatorr: *harmoçi qi i ká në male degët kabû.*

kabûth-i (SP) s.m. grumbull i vogël.

kacanelë (MR) v. refl. thohet për valë qi rende rende ulen teposhtë kur rriten ujnat: *po kacanelen valët e ujit..*

kacavarë (M.M) v. akt. kacavjerrë, m' u ngacrrue, ngatrrue për nji send tue u vjerrë për tê.

kacèr-e (PK. DK) ad. 1. dhi a delme me brîna të hjedhta përpjetë. 2. njeri, sidomos fëmí, qi s'zên vend kund, sherr. 3. njeri i mbaruet fytyre: *je bâ si kacèr !*

kacrrâ (M.M) v. akt. ngacrrue, kacavjerrë: *m' âsht kacrrâ maca për petka ;* ngatrrue.

kacrrâ-ni (M.M) s.m. *-j, t*: drû, hekur, mbi të cilët viret dishka, germ. *Wandrechen*, it. *attaccapanni.*

kacibulë-a (Shirokë. SHK) s.f. lule shege, kokërr shege sá ka lé, lat *cythínus* a *cytinus.*

kacimare-ja (M.M) s.f. *-e, t;* bimë ujce: *Draba, (Trapa) natans.*

kac-i (SP) s.m. zog thiu, derk.

kacirâm-i (M.M) s.m. 1. nji farë grami i fortë. 2. bár n' uj si tel. 3. ferrë qi del nepër fusha me 5-6 çeporë: *Centaurea solstitialis* (?), 4. berthâma e lules së belkonit.

kacirutan-i (M.M) s.m. zog i vogël, zog me kaçirubë (SP) (sh. kaçubël-a.)

kacól-i (PK) s.m. *-a. t*: bërmak-u; káll me pak kokrra (thohet për karabush të kollomboqit; kacel-i (PL) kaçarrel kollomboqi (M.M).

kacórr-i (PK) s.m. zog ljepuri, pegun, melak.

kacúb-i (PK) s.m. *-ë, t:* thopërç-it (shms.) qipuj t, t, germ. *Poltergeist, Kobold, Teufelskerl*, it. *spirito folletto ;* fraz. *me pasë kacubët, i këcyen kacubët*; *njeri me kacubë:* qi s' zên vend, qi idhnohet shpejt.

kacû-ni (M.M) s.m. *-j, t*: trup qi përftohet kurse të gjitha pikat e njij rrethi drejtas përpiqen te nji pikë (maje) qi âsht jashtë lâmit të rrethit. Vizat e drejta quhen *viza brîjoke*, e rrafshi i bâmë prej sosh quhet *mbuloja e kacûnit.* Ka kacûj të pingulët e të tërthorët, sikurse të jét maja ę tij e vendueme; *mal kacû* (M.M): mal në trajtë të kacûnit, germ. *Kegel*; it. *cono.*

kacû (M.M) adv. *me ndêjë kacû,* kacuk; germ. *sich auf die Fersen setzen,* it. *accoccolarsi.*

kaçadèl-i (Grd. v. M.M) s.m. *-a, t:* ngallci i badrës, kallmi i badrës. (krh. *cofdèl*; *msukadel*).

kaçep-i (SP) s.m. *-ë, t:* 1. çepuer-ori, degë lisi qi âsht përftue tërthuer njaj tjetre. 2. grrêmç lisi, *kaçel-e* (M.M) adj. kaçul, çalan-e.

kaçèrr-i (M.M) s.m. akull qi ngrîhet mbi lisa (sh. *kaprroz-i*).

kaçik-u (M.M) s.m. pulastrî mashkull: *sá i shet këto kaçikë?*

kaçinë-a (M.M) s.f. kacafit-i, kësollë, kolibë.

kaçmall-i (M.M) s.m. sh. rabèrr-i; jé bâ si kaçmall: i mbaruet.

kaçubèt-i (PL) s.m. *-a, t*: sokol-i, shpend rrëmbyes.

kaçubël-a (M.M) s.f. 1. kacirutàn-i. 2. kaqotë-a, flokë të dám në báll, balishë-a.

kaçullár-i (PK) s.m. e adj. *-e, t:* njeri qi mbahet trim, qi then trimní (M.M) mburravèc-e (tosk).

kadalue (M.M) v. as. me ecë kadalë: *mos kadaloni, u kadaluen rrugës.*

kaf-i (M.M MR. PL) s.m. këpurdhë ahi, e regjme në fî a e tháme, përdoret me ndezë me gúr e me unuer, *Fomes fomentarius,* germ. *Zünderschwamm.* Bashk. 56, buledër-a. = *kafç-e* (M.M) adj. si kafi: *djathë kafç.*

kafkan-i (PL) s.m. *-a, t:* kallkan, balluer-ori: *kafkani i shtëpìs,* krh. fj. kafkë-a, rrashta e krés.

kafjàll-i (PK. MR) s.m. kafjóll-i. 1. gotë-a. 2. nji hae bukë e lehtë, razog, zâmër, lat. *haustus,* germ. *Imbiss.*

kajë-a (M.M) s.f. *-ë. t:* kajët e qênit, brima si në váj qi lëshon qêni, zagari mbas egërcije (krh. *kajllue*: me ikë qêni mbas egërcije).

kajlë-a (M.M PL) *kajë-a,* shms. *kajlat. kajët:* gâth-i (PK) tufë që lëshojnë do lisa sikursè lajthija, arra, kështêja etr. lat. *amentum,* germ. *Kätzchen.*

kajz-i (Km. PK) s.m. qesér lugëz: vegël krejt si qeséri, vetëm tehin në mjedis e deri në maje e ka në të lugëzuem; përdoret me zgavrue bulira e sheka.

kakërdhoçë-a (Rr. M.M) s.f. 1. nji farë hardhuce qi jeton ndër male, germ. *Feuersalamander.* 2. nji farë bîme, *Crocus sativus,* germ. *echte Safran.*

kakî-ni (M.M) s.m. *-jë, t:* 1. qêth hekuri i zgavruem përmbrênda si nji shyt; përdoret me mbulue bukën me zjarm në truell të votrës. 2. shb. *i ka dalë kakîni në shpinë*: gunga.

kakruk-u (MR) s.m. *-q, t:* germ. *Steinfrucht,* it. *drupa.*

kakujë-a (MR) s.f. shikë; shika qi dalin shtatit me ujerk mbrendë: *i ishte bâ shtati kakujë-kakujë.*

kalahum (M.M) adv. sh. kulihum.

kaladredh-e (M.M) adj. përdredhëc, kaladredhan : flokë-kaladredh sh. (*lavzak*).

kalbëç-e (M.M) adj. drû kalbëçe ; qi i ka hŷ të kalbëtit.

kalbësiq-e (SP) adj. kalbëç e.

kalbûç-i, -e, ja (M.M) adj. drû kalbûçe, e kalbët.

kalbû-ni (M.M) s.m. gjâ e kalbët: *qite në zjarm njat kalbû.*

kál qyqe (PL) s.m. brumaç i zí, kandërr e bâshme shtatit, me brij të hollë e të gjatë fort, të cilat janë të lidhun gjymtyrë-gjymtyrë, damton pêmët.

kaléç (SP) adv. kalec, kadalë : *ecë kaléc pá bâ zhurmë.*

kalehtë (SP) adv. *me ecë kalehtë :* pá bâ zhurmë.

kalikàç (SHK) adv. kambëlikaçik, kalikuç, kaliboç, kalibuç, galigaç.

kalkáre-t (SP) s.f. shms. drûna të kalbëta, kalbësiqe qi sjellin ujnat.

kál shtrigash (SP) s.m. kaçikërr e madhe, germ. *Gottesanbeterin.*

kaloq-i (Rr. M.M) s.m. *kaloqi i mullînít* : hekur qi vêhet në bosht të gurit të mullînit e hyn në kryq të mullînit.

kaltë-i, - ë, a (M.M) i kalët, i kaltën, adj. tosk. *i katër*, germ. *blau*, it. *azzurro* : edhe : *i kalë*, krh. *gúr i kalë*, thohet hutueshëm : *gúr kalit*; svoglimi : *i kalthë, i kalthën*, germ. *bläulich*, it. *azzurrognolo.*

kalthedër-a (M.M) s.f. *-a, t :* 1. krânde e thátë, cokël, karthij-a, gërthî-ja : *me mbledhë kalthedra.* 2. shb. *jé bâ si kalthedër !* si krânde e thatë : kathedër (SP).

kalvár-i (MR(s.m. *-ë, t :* gjâ qi viret teposhtë : *kalvar rrushi :* vesh rrushi, it. *penzolo d' uva* 2. *kalvár uji* : uj qi viret e bjen teposhtë, shurrqel, shurqel-i; krh. kalivaç-i (Labërija), dy tri kokrra pêmë zbashku.

kalldrisë (shë Mediku PK) v. akt. me hjedhë teposhtë, me thye qafën buzvet; germ. *herabstürzen*, it. *precipitare.*

kallm-i (M.M) s.f. 1. bîmë knete : *Typha latifolia*, it. *cana palustre*, germ. *breitblättriger Rohrkolben.* 2. *kallmi i kambës :* félli i kambës. 3. *kallmi i çarapit :* pjesa e çarapit qi mbulon kërsîjt e kambës.

kallní-ja (KS) s.f. 1. lâng i ngrîm qi nxiret prej eshtënsh të ziem fort. 2. germ. *Gallerte*, it. *gelatina.*

kallume-ja (KS) s.f. piramide-ja : fj. shqipe ?

kallumshuer-ore (KS) adj. në trajtë piramide : *pyramidalis* (lat).

kambëc-a (SHK) s.f. pjesa e të mbathunavet te kambët, p. sh. *kambëcat e bernavekëvet ;* it. *gambale*, germ. *Beinharnisch.*

kambëcue (PK) v. akt. mbërthye : *m' e kambëcue* *arkën me gozhda*, përkundra : *shkambëcue* (PK) shpërthye.

kambëcuer-ori (Rr. M.M) s.m. *-ë, t* : kambëcori a stoli i kryqit, germ. *Fussgestell, Postament*, it. *piedestallo.*

kambëpulë-a (Reç. M.M) s.f. nji farë bîme, rritet mâ se dy metra, gjethët i ka të dhambëcuem me nj'a tre rrêma, dy në rranxë mâ të vogjel e ndërmjemi mâ i gjatë, lulen e ka të kalët fort ; bîma âsht në gjasim të kanpit të butë, lulon në vjeshtë, e bân kokrrat me nga dhetë — dymbëdhetë thalba mbrendë.

kambështue (Rr. M.M) v. as me ecë kambë, it. *marciare*, germ. *marschieren.*

kambëshùm-i (M.M) s.m. katërdhetëkambësh-i (SP).

kambëzezë-a (SP) s.f. 1. dergjë shpendësh, sidomos pulash, në giasë të kromës qi u del kthetra e çeporë si leskra të bardha, të përftueme prej nji rrepci, germ. *Kalbeine*, 2. lëngatë e bagtivet të trasha : u dalin shika të zeza në kambë qi i bâjnë me cofë shpejt.

kandétë (M.M) v. akt. kondendue, kënaqë: *i unshmi kandétet me bukë e krypë.*

kandisë (PL) v. akt. me pëlqye, me pranue.

kandi (PL) trajtë verbi *s' ia kandi, s' ia ki* (kishte) *ândi, ânda.*

kânël-a (M.M) s.f. *-a, t :* rrëfanë-a, *kânël qershije*, germ. *Schraube (Trugdolde).*

kapastër-a (Km. PK) s.f. *-a t* : lis qi rritet sá blîni, me lëvore si palnja, me gjeth të dám pêsësh, lulen e ka shuplakore të dame dy grrêmçash me nji kokërr në rranxë ; *Acer dasycarpum*, germ. *Silberahorn.*

kapëc-a (M.M) s.f. *-a, t :* gjylpanë *boshlîne* (SP) me krye.

kapcére-ja (PL) s.f. *-t*: kapërcyell-elli, shteg a kalim are (toke) me nji trinë përpara mbî të cilën mund të kalohet.

kapëc-a (M.M) rriqën bagëtísh.

kapë (M.M) v. akt. fraz. *m' a kapi zêmra* ; m'a desht zêmra, m' u gjye gjaku me tê.

kaplosh-e (SP) adj. flok-math : kaplluk-e (PL) adj. budall-icë (PK).

kapëz-a (M.M) s.f. *-a, t :* gojcë gome, si gjít e nânës, e cila përdoret për me shûjtue kalamâjt, të cilvet s' ka gji e âma m' u dhânë, frang. *Biberon.*

kapër-a (M.M) s.f. kapërr-a, mbajs hardhijash, gagjarrâ-ni (MR) grebenicë-a (M.M) fj. slave ; sh. krevë, krevcë krapëç.)

kaplliqe-ja (M.M) *kaplliçe arre* : êndëz arre, kokërr arre sá ka nisë me lé.

kap-i (PL. M.M) s.m. *-a, t* : kapi i kazanit, kapaku.

kapistallë (M.M) v. akt. m' u vesh' e mbathë mirë.

kapt (M.M PL) adv. në kalim (M.M) qi gjindet në tjetrën anë të malit, të kodrës etr. *shtëpija e* *jonë âsht në kapt e s'ndiehet cingarja e kíshës,* it. *al versante.*

kaptue (M.M. DK. PK) v. as. me kalue përtej, me dalë përtej, prandej : *kaptoi, duel kapt :* u zhduk ; sh. Bashk. fq. 201 kaptue, kaptisë (këndej verbi : *koptisë*) Cord. Fjal. Shqip-ital. 70 : me kalue, fillue (*ku kapton Dibra*); me mërrî, shdukë, thye qafën-Veshtrimi i vërtetë it. *rinversarsi, passare al versante.*

kapërcyell - gardhçi (M.M) euf. gjarpën-i.

kaprèç-e (SP) adj. e s.f. m. 1. prîs populli s' îmtë, prîs azhgatit, demagog, it. *caporlone*, germ. *Anführer, Radelführer.* 2. *búr kaprèç :* njeri serioz, hiejerândë.

kaproç-i (M. M*)* s.m. búrr i fortë : *ai farë kaproçi !* 1. mashkull kaprolli ; krapoç-i (M. M).

kaprroz-i (Iballja) KP) s.m. 1. borë e ngrîme në lândë. 2. valët e lumit të ngrîme.

kapsue (M. M) v. akt. 1. me mbërthye. 2. me qênë zânë me punë : *më kapsojnë fëmija e s' mund të dal jashtë* (M. M), *jam i kapsuem gjith ditën me punë.*

kapth-i (Ql. PK) s.m. nji kalim i vogël, pak sá kapt, it. *piccolo versante.*

kapulâ-ni (PK) s.m. *-j, t :* krye i popullit t' imë të vogël : demagog-u.

karahajt (PK) adv. dallash, angllisht : *mos i merr fjalët karahajt, mos e merr karahajt, krahajt.*

karaskaq-i (Ql. PK) adj. i pámarre, germ. *unverschämt*, it. *spudorato.*

karmshî (PK*)* karmshitë, v. akt. coptue, grimcue, turshê (MR) : *u karmshînë gjindja.*

karmshînë-a (PK) s.f. 1. karmshînë drûsh : vende në mal kû kalben drû. 2. kerdí, rrênim : *u rrahën qi u bâ nji karmshînë.*

karmue (MR) v. refl. me thye qafën, m' u kalldrisë : *karmou !* krh. karma, karp, shkrep.

karsh-i (Berisha PK) s.m. kersh-i (M.M), vend karsh, a kërsh ; gerdhaië, mbushë me gurë e shkambîj (krh. it. *Carso*, slav. *krsh.*)

karthë-a (H. M.M) s.f. bimë : *Cytisus Laburnum*, germ. *Goldregen*, it. *avorniello.* 2. karth - qêni, (M.M) bimë.

karushë-a (SP) s.f. pjesë anatomike, it *sfintere.*

karrináme-ja (M.M) s.f. naze-ja (tyrq.) *me folë, me hangër etr. me karriname*, germ. *Gezwungheit*, it. *affettazione, leziosità.*

karrós-e (H. M.M) adj. rrezik-zí-zezë, i gjorë, i mjerë : *thei qafën karrosi !* krh. Karroni, lum i mjerë ?

karrapûc (S.P) adj. gërmuq, mbëledhë gjymtyrësh.

karrúmull-a (SP) s.f. kanjelë-a, gërqomë-a.

karrùp-i (H.M) s.m. *ë, -t* : karruke-ja; krrukme-ja : rret peshku, në trajtë të njij mashku (sahani) me mbulojë përsipri, e me nji vrimë në mâje, për kah hyn peshku e s' mund të dalë ; mbahet lidhë për nji shkop të gjatë : *rreth-i : me gjue peshk me rrathë* (M.M).

kaskatue (SP) v. akt. me, m'u ndryshkë.

kaskí-ja (Krz. MR) s.f. 1. *dardhë kaskí :* dardhë në njyeje të ndryshkut, dardhë e vogël kokrrash. 2. bogul shtogu ?.

kashtërmend-i,-e,-ja (H. M.M) adj. i stërvitun (M. M) i stërkèqun, i hjekun keq: *fëmij kashtërmend.*

kashtërmende-ja (M.M) s.f. *jé bâ si kashtërrmende,* si krandja.

kashitë-a (SP) kapshitë, kapshatë-a, kafshore-ja (M. R.) kapshue ; kr. *urue-uratë, thumbue-thumbat.*

kashtëfryzë-a (M.M) s.f. bimë kënete : *Acorus Calamus*, germ. *Kalmus.*

kashtë kënete (M.M) s.f. bimë kënete me sè bâjnë rrgosta (sh. *sturë-a*).

kashktëkuqe-ja (SP) s.f. bîmë zhakash në gjasim të shqirrës, me kallm triskâjesh ; zhavòr-i. (?)

kashtrrojë-a (SP) s.f. bímë, *Dipsacus silvestris.*, germ. *Wilde Karde.* 2. çdo farë barojesh të thata me kallm të bâshëm.

kashtull-a (PL) s.f kashta e kumbarës, lat. *Via lactea.*

kashtup-i (PK) s.m. *-ë, t:* kashta qi mbulon kallin e kollomboqit.

kashturinë-a (M.M) s.f. baroje të mërzitëshme, germ. *Unkraut.*

katâc-i (Rr. M.M) s.m. bat, krefëc, rrasë me zânë mî, zogj, por mâ i vogël se bati.

katalesh-i, e, ja (M.M) adj. kaleshan-e, leshatak-e.

katânë-a (M.M) s.f. *grue katânë:* grue madhoshe, grue e kênun ; *mushkë katânë :* mushkë e madhe.

kataróç-i (PL) s.m. *-ë, t* : sh. polastër-a.

katërliq-e (SP. DK. M.M) adj. 1. pëlhurë e bâme me katër pêj qi përshkohen nepër liq e shpatë, b. fj. dumashi âsht i bâmë me katër liq. 2. në mjeshtri të landëtarit : shtrojë, lpozë (tavan) katërliqsh, germ. *Parcket.*

katicë-a (M.M) s.f. lafshë, lashë ; *katicë gjeli, gjarpën me katicë.*

katik-u (Rr. M.M) s.m. *-ë, t:* çeleng-u (tyrq.) nishan i fituem me trimní ndër lufta : *t' ishte kështu, mâ i pari kishe me marrë katikun.*

katrâmëz-i (M.M) s.m. *-ë, t* : tokëz-a (PK), mbërthejcë rrypi, germ. *Gürtelschnalle.*

katrasjèl (M.M) adv. rrok mbë rrok ; *m' u rrëxue katrasjel :* me rá rrokotjel (sh. kotrosol.)

kathic-i (PK) s.m. pjesë anatomike e trupit, lat. *clitoris-dis.*

ké (Blin. SP) thirrje : *motër ké !* oj motër, motr-o ! (sh. *cke !*)

kecàn-e (SP) s.m. *-e, f* : 1. rob-inë, shkarth-e 2. adj.

si shkarth, si punë shkarthash, lat. *servilis*, germ. *sklaverisch*.

kecë-a (SHK) s.f. vegël e bâme me nji shkopth me dy tërthirëca kryq, mbî të cilat pështillet shkuli i pênit, germ. *Garnwinde*, it. *aspo, naspo*. Veshtrimi qi ka Fj. i Bashk. fq. 193, për : *pennechio*, Cord. fq. 73, xjerrë prej Bashkimit, s' âsht me vend, pse fjala italishte d.m.th. shëllungë, shtëllungë, nji sasi leshi qi vêhet në furkë, kështu e zhvillojnë fj. *pennechio* Petrocchi fq. 833, e Cerrutti fq. 553. fraz. *Bosht e muej e kecë e vjetë !* Grue e kadalëshme në punë, qi bân nji muej me mbushë nji bosht me pê të tjerrun *e nji vjetë me mbushë nji kecë* (shtjellcë) (SP).

kedh-i (MR) s.m. edh-i (krh. kërsânëz, kegjër).

këhâ (MR) prep. këtu ; *eja këhâ !* (këhân).

këhû (MR) adv. kështu ; *këhû po të tham !*

kejt (M.M) thirrje ndër shprehje : medet (tyrq.) *kejt prudha ! kejt bár* (*ë*) : fatzi-zezë ; *mo kejt neshtrasha !* (ndeshtrasha) ! ah medet !

kelàn-e (SHK) adj. rrugaç, zhelan, vagabond : *pse sielle si kelan !*

kelbaçë-a (M.M) s.f. kalbûç-i.

kelboqë-a s.f. kelbazë, gelbazë : kelboqe-ja, frang. *flégme, glaire*, it. *espettorazione*.

kelcár-e (Krz. MR) adj. 1. gjâ kalbësiqe, gjâ e ligësht sikurse nji kësollë qi âsht tue rá mbrendë: *e kam nji shtëpí kelcáre.* 2. thejç-ë, drû kelcare,

drû qi thehet shpejt p. sh. e krekzës ; *shtyllë kelcare :* shtyllë e brishtë, lat. *fragilis*, germ. *zerbrechlich*, it. *fragile*, frang. *fragile, frêle, cassant*.

kelcue (M.R) v. akt. coptue, grimcue. 2. pas. m' u grimcue, kalbë : *pse i lên ato drû në pyll me t' u kelcue ? shum landa kelcohet ndër bjeshkë.*

keltyrë-a (PL) s.f. *këltyra e gjûnit :* kupa e gjûnit.

klysh dheu (M.M) s.m. 1. nji farë mini qi bân rrêng ndër bîmë, germ. *Reitmaus* (*Schermaus*.) 2. arrç-i, kandër qi jeton nën dhé, damton bîmët.

këlyshith-i (SP) shumës : *klyshëz-it* kopilç-i ; rrem, shermend hardhije qi lidhë rrush ; sh. *klyzit e duhanit* : rrêmthat qi qet kallmi tërthuer mbas lulimit të parë, *stërlep-i* (PL).

këlyzë-it (H.M.M) s.m. shms. mbasi të kîhet hardhija lëshon pipat e ríj qi lidhin rrush, njata qi dalin në trup të këtyne mâ vonë e qi s' lidhin kokrra quhen : *këlyzit.*

këllaçë-a (M.M) s.f. brraçinë, vend ujtak.

këlladë-a (Midha PK) s.f. për : këlladër-a, brraçinë, lëgatë, vend ujtak; *na e bâni haen këlladër :* gati krejt me uj pa kurrnji undyrë.

këllî-ja (PK) miell a krunde përzie me uj e me krypë, u a napin bagëtivet, germ. *Salzlecke.*

këllânë-t (M.M) s.f. shms. dita e mbrâm' e motmotit : *me lutë këllânat*, krh. fj. shkodranishte : *kudhânë-a*, krh. slav. *koleda* ?.

këllogjën-a, këllogjën grûni, thekne, germ. *Mutter-*

korn : mykëz e kërcelët qi bîn në kallîjt e grunit, e âsht e helmatueme ; përdoret në mjeksi : *uj këllogjnash :* (M.R) uj puçikësh (M.M) uj qi mbushet në puçikë gurësh, mbas shinash ; (sh. *mûnk-u, kllogjë-a.*)

këndajësí-ja (M.M) s.f. knajsi-ja, kënaqësi, këndaqësi ; të tallun, qéf, të shkuem kohe: *me folë, m'u êndë* : sjellë, shetitë, *për këndajësí*, germ. *Belustigung, Zeitvertreib*, frang. *amusement.*

këndéllë (M.M) v. akt. gjallësue, me dhânë të gjallë : *e këndélli pija.*

këndâjtë-a (SP) kënâjtë-a : ând-i, ândë-a, qéf-i : *u dha mbas këndajtash së kësaj jete e i u bânë helm* !

këndirë (Juban SHK) v. refl. me mbetë dekë prej së pá-marrëmi të frymës, germ. *sich ersticken,* it. *asfissiarsi ;* edhe v. akt. *me këndirë kêndin.*

kënèc-i-e-ja (SHK) adj. njeri kënèc, xhuxhimaxhuxh, i vogël fort shtatit, germ. *Zwerghaft, Zwergartig* ; s.m. kënèc-i, germ. *Zwerg,* it. *nano.*

kênë, v. ndihmtár, trajta e mjesme gjuhësore : *kênë* (Shestani e njeti) ; trajta e mjesme gramatikore : *m' u kênë* (M.M), fraz. *në kjoftë me m'u kênë, me më kênë ajo punë* : me dalë, m' u realizue ; *po i kênem :* po rrij mbë tê, s' po e lëshoj nji punë, nji fjalë, nji njeri ; lat. *ínstare ; po i kênem me luta ; më kjé me fjalë* : m' u gjet havale; *i kênet keq,* i âsht keq, i vjen keq ; *do të*

më kênet : do të më dalë, do t' a realizoj ; *a ké kênë ? a jé kênë : s' më kihet* (Rr. M.M) s' i a dal, germ. *es gelingt mir nicht,* it. *non ci riesco. Po i kênem, po i kiehem :* tash po i a dal (nji punës) ; *kieju* (Rr. M.M), *mbë tâ,* mbëshoi ! Ndoshta trajtat : *kiehem, e kieju,* jam prej v. *me u kî, kiejtë,* (sh. poshtë.)

kepëc-a (Dajç SP) s.f. *-a, t* : 1. farë shelqe, *Salix viminalis,* germ. *Bruchweide.* 2. *vend kepëc:* vend me kepca. 3. thupër me thurë kosha e shporta.

këpujë-a (PK) s.f. *-a, t* : 1. nji këpujë uji, pikë-a. 2. sumbull-a, *këpujat e këmishës* (sh. kopujë, pujë),

këputë-a (PK) s.f. *-a, t* : 1. pjesa e kâmbës qi shklet për tokë, përkundra : *trîna e kâmbës :* 2. çarapi qi mbulon vetëm putën e kâmbës : *putë-a.*

kërboç-i (PL) s.m. gúr i kuqlêm, farkëtorët e presin e i a qesin pluhnin hekurit të kuqun për me zie (m' u njitë njêna copë për tjetrën) ; sh. *kërbot-i, shkërboç-i-*

kërbojë-a (Dushmani DK) s.m. kallî kollomboqi me njyeje të kuqe në të zezë.

kërbot-i (PL) s.m. sh. kërboç.

kërbotull-a (Dushman DK) s.f. dhé deltinë e kuqe, it. *terra granitica.*

kërcalë (SP) adv. plot ; *pêmë kërcalë me kokrra, lum kërcalë me peshk.*

kërcël-i (M.M) s.m. *kërcël-a :* âsht i butë në trup të frymorvet, p. sh. *kërcla e hundës*, germ. *Knörpel*, it. *cartilagine*; sh. Bashk. 102 : *kercë-a : sostanza cartilaginosa ;* rroc-i (MR. SP) krh. fj. *e nêma me rroc e me koc !*

kërcyell-élli s.m. *kërcej, t* : 1. kërcéll lakne, germ. *Struck*. 2. kërcéll gjethi, fijet e trasha qi ká gjethi, germ. *Blattrippe*. 3. kërcyell lulje, kallm lulje, germ. *Stengel*, it *gambo di fiore*. 4. *kërcelli i dorës :* neni, âni i dorës, pjesë ndërmjet llânës e dorës.

kërcuq-e (DK) adj. i shkretë, i mjerë, qyqár.

kërcû-ni (M.M) s.m. *-j, t :* rrâjë lisi e xjerrme prej toke : cung-u, kapërcû-ni.

kërcue (M.M) v. akt. kërcatë, kërcë, cëkue, me dhâmçue lehtë : *i ka kërcue kështêjat para se me i mblue me prush.*

kërdhokull-a (SP) s.f. mbërrokull-a, mbrrokull-a (M. M) kërrokull-a (DK) mâjat e ashtit qi quhen *kopaç* (obluk, slav.) të cilat dalin jashtë trupit, sh. kopaç-i ; germ. *Gelenkkopf*, it. *condito*.

kërçèp-i (M.M) s.m. *-ë, t :* 1. degë tërthuer degës kryesore. 2. gëdhâ i thatë ; *më ka hŷ nji kërçèp në kambë.*

kërcîngël-a (PL) s.f. si cingël, *njeri, shtâsë kërcingël, jé bâ si kërcingël :* i hajthëm.

kërkûth-i (H.M.M) adj. bokolin, i vogël, vocërr, voglak : *po ku din me folë kaq mirë ky kërkûth !*

kërpurdhë-a (M.M) s.f. 1. këpurdhë (SP. SHK) lpurdhë (DK) purdhë-a (M.M) *fungus*, germ. *Pilz*, it. *fungo*. 2. këpurdhë zhake (Eg. M.M) *Cicuta virosa, Wasserschierling*. 3. këpurdhë gomari : *Globaria bovista*, germ. *Riesen Bovist*.

kërsânëz-a (Dushm. DK) s.f. sh. sânëz-a. 2. nji farë sânze.

kërsiçël-a (M.M) s.f. *-a, t* : kersáç-i, kokrrat qi bân karthpula, të cilat kërsasin me i shtypë.

kërthàç-i (SP) s.m. kësaç-i (tyrq : *kësatmak* : me shkurtue).

kërthëndezë (M.M) v. akt. 1. me marrë jetë, zêmër, trimnue. 2. m' u kuqë fëtyre. (sh. *mbërdhezë.* 3. tërhosa, tërhusë.

kërthîçë (M.M) v. refl. kërthiqë : m' u përloshë, *shife si kërthîçet !* germ. *plärren, flennen,*

kërthiçël-a (SHK) s.f. grue e kjame, e tukejme e pa-shëndet.

kërthigël-a (H.M.M) s.f. *-a, t* : bígëz-a, brina dykrejçe në maje, mbî të cilat u vêjnë dimnit dhivet gjethët përpara.

kërthîza e mullînit (Rr. M.M) s.f. vêhet në bosht të mullînit e mbështetet në gurthit.

kërrabë-a (SP) s.f. ternakop-i (slav.), shaterkaz-i: *m'e théllue tokën nji a dy kërrabë tue e mihë.*

kërrajlë-a (M.M) s.f. *-a, t:* skelet-i : ashtnimi i trupit pá mish.

kerrmë-a (M.M) s.f. vend me ferra të shpeshta.

kérrmëz-a (M.M) s.f. 1. zhurma qi bân mica tue kerrnjue. 2. zhurma e posaçme qi bâjnë mushkënît e prishme kah marrin frŷmë; fraz. *mos pi duhan shum se të qet kèrrmzën.* (sh. gèrrmëz.)

kërrní-ja (SP) s.f. krymbi qi brén drûn; germ. *Holzwurm, Wurmfrass.* it. *tarlo.*

kësulhumb (Rr. M.M) adv. *me shkue kësulhumb, kësulhum :* me shkue hupës, dâm, mërcinë (slav)

këshexë-a (SP) s.f. it. *sirena,* (kjênës ujnash).

kështallë-a, sh. gështallë-a.

kështallue (Bg. M.M) v. akt. me mbërthye, kambëcue me kështalla : *e kështallova drrasën pse më pat plasë.*

kështarpë-a (SP) s.f. shtarpë-a (bîmë qi ndër kollomboqishta qet shum pika) (kallma) me neje, bân kallij shum degësh, me kokrra si meli.

ktérrë (M.M) v. akt. me ktérrë berret, kelbazë.

kthejç-e (SP) adj. qi këthen, s' qindron ; zêmër kthejçe.

kthellojë-a (M.M) s.f. 1. vend i kthéll nën dhé. 2. burg-u (haps) *me shtî në kthellojë.*

kthisë (PK) v. as. 1. *po kthisë lahuta :* me lëshue zâ të keq, germ. *falsch singen, spielen,* it. *stonare.* 2. *po kthisë qeni :* brima qi bân kur rrahet.

kthismë-a (PK) s.f. të lëshuem zâni të keq, it. *stonatura.*

kthjélltë-i, ë, a (SP. i, e, të) adj. uj i këthjélltë : uj i cakër, uj i kjartë ; v. me m' u kthjellue : krh. ndryshimet me : *pus i kthéll,* e *qiell i kthillët.*

kiciribë-a (M.M) s.f. shpênd si kaçubla, rrin zajesh, germ. *Kiebitz.*

kiémaz (PL) adv. *për kiemaz* (s) për së kiemi (SP) në të lám : *e preva lisin për kiemaz,* për së kîthi, për së kiemi (SP) germ. *schief, schräg,* it. *a sbieco, in linea diagonale.*

kiem-i-e-ja (PL) adj. i tërthorët : *për së kieme* (kiemi) sh. përky, ndërkye.

kî (SHK) v. refl. kiejtë, me i a dalë kuj : me i a kî kuj, m' a kîne, t' a kina (kiva) germ. *übertreffen, überragen,* it. *sorpassare,* krh. verbin homerik, *kainymi,* me veshtrim të sipërm; fraz. *s' më kîhet* (Rr. M.M) : s' mund i a dal, *me i a kî kuj : me i a dalë kuj* (Rr. M.M) *po i kihem* (Rr. M. M) : po vêhem në shpîndë : *tash po i kihem !* (Rr. M.M) ; tash po i dal (punës, çashtjes etr.) *kiju me 'ta !* mbëshoj he qê !

kikë-a (Shëll. DK) s.f. maja mâ e epërme : *kishte dalë nji marimangë në kikë të shpellës mbrendë* (slav.) kika, tufë, maja e krés, bishtec flokësh ; lëngârë pulash (krh. v. kî.)

kikirike-ja (persisht-tyrq.) s.f. bîmë qi bân bështajë me kokrra, të cilat të rreshkuna, hahen, *Pistacia vera,* germ. *echte Pistazie.*

kith-i (PK) s.m. cikth-i : *sod ka kikth :* kúr moti vérës ka nji tymtajë të hollë.

kilikue (SP) v. kat. me gicilue, germ. *kitzeln,* it. *solleticare.*

killue (PL) v. as. të kjámt e qênit kúr rrahet; *e rraha qênin e killoi,* mbë sá: *me kajllue qêni* (PL): me kjá mbas egërcije, (krh. *kaj-t e qênit* britma mbas egërcije).

kingël bjeshke (Shkrel. M.M) s.f. bîmë bjeshke, *Helleborus nigra,* germ. *schwarze Nieswurz.*

kind-i (SHKi) s.f. qoshe-ja: *kindi i shtëpís.*

kipëc-i (H. M.M) s.m. *-a, t:* 1. çift-i, njaj âsht kipëci i këtij. 2. kush i giet tjetrit në fytyrë, it. *sosia.*

kipëc-i-ë-a (H. M.M) adj. *njata dy janë kipëc, me rá kipëc.*

kipëcue (H. M.M) v. akt. me bâ kipëc, çift (tyrq.)

kjanë-a (DK) s.f. sh. kajz-i, qesér, lugëz.

kjanue (DK) v. akt. me punue me kjanë.

kjasinë-a (SP) s.f. tokë qi kjason, qi kullon uj (sh. mbalcinë).

kjasue (MR) v. as. 1. me tajitë, taitë. 2. me qitë kapakë (lâng); *ruei se ka nisë me kjasue govixhi i bersivet, po kjason kazani.*

kjûç-i (Gruda M.M) s.m. çilëc, çelës-i (krh. lat. *includ-ere,* me mbyllë mbrendë).

kjumshtore-ja s.f. sh. ushojzë.

klémëz-a (Velja M. Lezhës) s.f. pjesë anatomike e trupit, lat. *natura vulva* (lé: - *këlémëz-a.)*

klitë-a (PL) s.f. 1. prashk-u, perde-ja; *më kanë vû sŷt klitë.* 2. pocirë-a pocir-i (M.M) *u ngrî akull e u bâ klitë.* 3. borë e ngrîme në lisa (PL) *krahnézë-a* (MR): edhe: *kit-i,* më kanë vû sŷtë *kiti* (PL) *m' u bâ kiti:* perde.

klit-i (PL) s.m. sh. klitë.

kllabë-a (Sumë Postripë) s.f. sh. kërrabë-a, ternakop-i.

kllaçë-a (M.M) s.f. ligatë (slav.), brraçinë.

kladër-a sh. klladër-a: *m' u bâ klladër:* m'u mbushë me haena qi janë krejt uj e pá undyrë.

kllagër-a (M.M) s.f. 1. bûc-i, qi sjellë parmênda në lavrim të tokës. 2. avër akulli, kllagër akulli. 3. efull, *âsht çue toka kllagër prej së ftofti.*

kllimcë-a (Klm. M.M) s.f. kllinëz-a (Barb. SHK), shpend qi fëshëllën kúr don me rá shí, germ. *Regenpfeifer.*

knaq (SHK) adv. po shkon si knaq, si mâ i miri i shokvet: *ti po shkon si faskja* (SP), po nise edhe shpejt! (thohet për ironi).

knâjë-a (M.M) s.f. ndrag-u, ndyesinë-a.

knajë (M.M) v. akt. 1. *shpurthë: âsht knajë fëmija* (kalamâni) 2. ndŷe, bëgâ, përlye: *mos knajë me gojë.*

knâjtë-a (SP) s.f. sh. mâ mirë; *këndâjtë-a.* (' *kë* parashtesë + *ândë-a*).

kndirë sh. këndirë.

knarë (Berisha PK) v. refl. m' u gëmushë, gërmûcë (M.M) ngërdhuzë, kërcnue: *me i u knarë kuj:* knarrë.

knarun-i-ë-a (i e Ber. PK) adj. me ftyrë të knarun, knarrun, të knarrët, me ftyrë kërcnuese.

kënèc-i sh. knèc-i.

kobue (H. M.M) adj. *njeri kobue :* i trashë, mendetrashë.

kllápi (M.M) s.f. 1. gjûmë i lehtë : *më xûni kllapi* (slav. klapa)

kllápí-ja (M.M) s.f. 1. jermi-ja. 2. fantazi-ja : *ju shkoni mbas kllapinash, jetoni me kllapina.*

kllapuritë (M.M) v. as. me folë kllapina- me jermue, germ. *irre reden, fantasieren*, it. *vaneggiare.* (sh. kloparitì).

kocan-i (M.M) s.m. sjapi i zi (kocë, dhí e zezë.

kocat e samarit (M.M) s.m. shm. maja e kaptéllit të mbramë të samarit ku ngatrrohen konopët për me shtërngue barrën. (sh. Bashk. 190 = kocak-u).

kocë-a (Klm. M.M) s.f. 1. gardh thuprash me pritë peshkun, dajlàn (tyrq.) 2. shrregull-a (Ljarja) rrshegull-a.

koçâ-ja (Rr. M.M) s.f. *-koçé, t :* kërcyell lakne, sh. *koçèk : jam ngrî koçâ* (*akull si koçâja*).

koçàk-u (MR) s.m. *-ë, t :* thark thijsh.

koçâllak-u (M.M) s.m. *-ë, t*: ashti i kofshës, germ. *Oberschenkelknochen*, it. *femore.*

koçânue (M.M) v. akt. koçânitë : *jam koçânue duersh* : ngrî koçâ.

koçâ-ni (M.M) s.m. *-j, t :* kërcyell lakne.

koçèk-u (M.M) s.m. *-ë, t :* 1. sh. koçâ-nl, kërcyell-elli. 2. *koçekët e gishtavet :* ashikët (tyrq.), cokët e gishtavet, germ. *Mittelhandknochen*, it. *falangina* (falangetta). 2. gur, shkrepa majuca si tpîjë (M.M).

koçik-u (M.M) s.m. *-ë, t* : kortár : *nji koçik mish* : nji porcjon. 2. mbërrokull-a *m' a ka njitë dhimba fill më koçik.*

koçìràm-i-e-ja (Lohe M.M) adj. gjytrym-e, njeri qi ka bjerrë lëvizjen e ndonjij misi të trupit : *koçiram në nji krah, kambë, dorë* etr. it. *paralitico*, germ. *gelähmt.*

koçitë-a (SP) s.f. sh. skoçitë.

koçkû-ni (M.M) s.m. *-j, t :* férrë e trashë, rrozgë e thatë, kërçep : *i paska hî mështjerrës nji koçkû në kambë.*

koçomare-ja (M.M Nënshk.) s.f. *-e, t :* bîmë ujce : *xanthium strumarium* (*?*).

koçomila-t (M.M) s.f. shms. eshtnat e mdhaj sidomos të shpatullavet : dokrrat.

koçyell-élli (M.M) s.m. *-ej, t :* kërcyell-élli.

kodrak-u (PK) s.m. *-ë, t* : maje kodre : *prit sá të dal mbë njatë kodrak mali.*

kodrèc-i (PK) s.m. sukë e vogël, stom-i.

kodrishe-ja (PK) s.f. *-e, t :* kodrinë mbulue me bár.

kodhele-ja (SP) s.f. *-e, t :* gdhele-ja ; mandej v. *gdhelëtue* (Bardhi fq. 8, *blandiri* : me u gdheltuem, lezue prej fjal. të Bashk. 126, gabimisht : *gethletue*).

Nusëz-o, moj, nusëz-o !
Lêni dhelet e kodhelet,
Lêni n' shtëpí t' apës-o !

kofétë-a (Postripë. SHK) s.f. *nji kofétë bukë :* nji copë bukë (krh. *kafjoll* e mandej : *rrypetë, lafetë*).

kofilë-a (SHK) s.f. 1. bîmë *Stipa pinnata*, germ. *Federgrass*. 2. *Andropogon ischaemum*, germ. *Bartgrass* (M.M) 3. maja, lulja e kallmit (*typha latifolia*) qi duen me thânë dlirë bagtin prej kelbazësh.

kojlìk-u (SP) s.m. *-ë, t* : shpend qi duket ndër fusha kúr don m' u zbutë moti, nji farë me kllimcë.

kokërdhak-e (M.M) adj. 1. send i rrumbullakët, lat. *sphaerlcus*, germ. *kügelförmig : í kallzova kokërdhak:* i fola rrumbullak, kategorisht, kokërrdhak. 2. kokërdhak guri (M.M) gúr kokërdhak: gúr i rrumbullakët, i rrumbullakzuem prej ujnash, popèç-i, popèl-i., 3. kokërdhaku i synit = kokërdhoku.

kokërrduçe-ja (Shest. Ulqin) s.f. *-e, t;* kokrra qi shkakton nji farë mîze ndër lisa, gogël-a, germ. *Galläpfel.*

kokërr-a fraz. *nji bathë e nji kokërr* (M M) : brûmi i nji mielli ; *me mbetë si kokërrdhija* (M.M) kakërdhija) *në pluhun* : mos me dijtë kah me i a mbajtë.

kokrrue (*M. M.*) v. akt. 1. me mbledhë kokërr për kokërr. 2. *m' u kokrrue:* m' u përmbledhë në vetëvédi, m' u vetmue.

kokúll-i,-e ja (PL) adj. i sjellun krrut, konveks : *m' e qitë bulirën përjashta kokull.*

kokúll (PL) adv. në trajtë konvekse; *pula e ka shporin kokull.*

kolik-u (M. M. PK) s. m-*ë, t:* kodréc, kodër e vogël, krh. lat. *collis.*

kolir-i (MR) s. m. *-a, t*: rryp cohe qepë sî kind a skundî për dollâme mbrapa: nuset e përdorin të kuq, murgeshat të zi; it. *bavero.*

kollàp-i (PK) s. m-*ë t* pjesa e ashtit të krahit qi nisë te supi i krahit e mbaron te brryli; germ. *Oberarmknochen, it. ómero.*

kollë-a (SHK) s. f-*a-t* lajlime në styl arab, germ. *Arabesk*, it. *arabesco*; *kolla kola:* germ. *arabeskenweise.*

komë-a (PK) s. f-*ë, t* : 1. fije floku, qîme, qyme, kime-ja. 2. kikë-a, *koma e kalit:* kripi i kalit.

kome-ja (PL) s.f *-e, t :* kotrovë me vjegë, e qepueme përmbrenda, përdoret me mbajtë pije, nj'a dhetë okësh. (krh. kokme-ja):

komtë-i,-ë, a (SP-SHK. M. M) adj. *sitë e komtë ;* sitë me rred të bâm me fije të trasha, *i bâmë me komtë.*

komçë-a *komçar-i* slav. kovçe, kovçar.

kondojsë-a (MM) s.f *-a, t:* drû qi në ndërtím kësollásh me mahi zânë vendin e ballorit, kandojsë-a:) kand-i.

kopâc (M.M) adv? *jam ngri e bâ kopâc:* ngrî e bâ koçâ.

kopáç-i (PK) s. m. *a, t:* oblúk-u (slav.), germ. *Darmknochen,* it *osso iliaco,* majet e kopaçit ke lidhet brêzi (rrypi) quhen: *mbërrokëlla.*

kopâjë-a (M.M) s. f-*a, t*: 1. lug i vogël me lá fëmijt, lugore, ja. 2. ânë (ênë) e cekët çdo sehit për me ndê tamblin qi t' i dalë maza sipri. 3. ênë kthistarësh (muratorësh) për me bartë llaçin.

kopélle-ja (SHK) s. f-*e,-t:* kupëz-a, lat. *copella.*

kopéll-i (SHK) s. m.-*a t:* filxhan i math: *me mbushë kopélla mbas kopellash:* me i grahë pijes; krh. fj. çapéll-i. 2. *me pí me kopella:* me pî edhe nji herë mâ shum sé shoqi.

kopilue (M.M. SP. SHK) v. akt. *me kopilue kêndin*: me i hjekë dredhi, me torrlue, me hjekë kopilí, germ. *anführen, hintergehen,* it. *raggirare,*

kopitë-a (PL) s. f-a, t: 1. shpori i shpendit. 2. M. M. *kopita e kalit:* dallëndysha e thundrës së kalit; krh. slav. *kopito:* thundra e kalit, formë këpucësh.

kopujë-a (MM) 1. f. sh. këpujë. 2. shikë, *i u çue mishi kopujë.*

koranë-a (M.M) s. f-*a, t:* 1. shpend, germ. *Säbelshnabler.* 2. *korânë uji: Austernfischer.*

kórbaz-i (M.M) s. m. peshk deti 40-50 kilesh, i përgièt levrekut (greq. *labraks-kos*).

korbe-ja (Ulqin) s. f-*e, t:* drunat qi e mbajnë fluskën (barkën) të lidhme shtërgueshëm; krh. it. *corvetta*: *corbita, corbis* (shportë zungthash a kenëtash e thuprash): vesha e përjashtëme e fluskës.

korb-i (M.M) sî adj. 1. qyqar, cofdél, i mjerë: *shko moré korb,* âsht korb e s' mundet me gjallnue! 2. s. m. *korb uji,* shpend mâ i math sè karabullaku, por njij fare, përdoret me gjue qefullin: *korbi e bán peshkun te ujët e xét e atŷ jet peshku në pinár.*

korë-a (M.M) s. f-*a, t: në këtê korë* edhè *këso kore s' po vî*; vend-i, kuraja, germ. *Turnus, Reihe,* it. *turno.*

kóre-ja (M.M) s. f-*e, t:* kjênë i sendërgjuem me tutë fëmijt: *Korja e Lidhcavet.* 2. surrat-i, it. *maschera,* germ. *Maske.* 3. (M.M SP) mbarre, me pasë kore, *jémi bâ nji kore*: jémi bâ periqêni i botës, prralla e jetës.

koresh (zog. (M.M) s. m. shpend i vogël; germ. *Stieglitz.*

korrc-i, -ë, a (SP) adj. e. s. m. f. shms. *korrcat, korrcet:* kush korrë.

korriqe-ja (M.M) s. f-*e, t:* 1. masë drithi njij oke e njiqind derhêmësh 2. SP. thohet për gaz: *më janë këputë korriqet* (pse motit korriqja ishte Ivoresh?) krh. karroqe, kërroqe, kërroq-i, karricë-a.

korrneqe-ja (M.M) s. f. -*e, t:* korrnáme-t, sh. *karri-*

name-ja: mënyrë veprimi, a të prûm plot me naze e me nji farë krenije.

kosáq-i (PK) s. m-*ë-t:* kostár-i: *nji kosáq livadh:* * kosë-a (slav. *kosa*: kosaç).

kosî-ni (Dedaj. PK.) s. m. kosèl-i (PK) fj. slav. *shtipëz-a* (Kolonja. Tosk); arumenisht: *stipse,* shap-i. (tyrq).

kostruq (Bg. MM) adv. lmûç, galëmûç.

koshëz-a (SP) s. f. kozhëz-a, 1. mizë si grethi, qi nuk zgrapë; lëshon voetë ndër bagëti gjitare, e shkakton në kurriz të lopvet do mullâj; germ. *Rindsbiessfliege.* 3. mullâni kû fshihet miza, germ. *Dasselbeulen.* (sh. rrepc-i).

kotár-i (Krz MR) s. m. *-ë-t:* 1. çarranik, strehë për bylmet. 2. thark thísh. (krh. slav. *hotar, kotar,* fj. shqipe: * kot-i).

kotorr-i *(*PK*)* s. m-*e, t:* kaçor-i, *koçorr-i,* kësollë-a. 2. gropë kështêjash (Peja).

koteshë-a (SP) s. f. -*a, t*: 1. çdo rask shtëpije, petk shtati: *muer me vedi tesha e kotesha.* 2. qeshit-i, se i cili mall në vedi qi përmban nji tregëtizë, artikull-i.

kotille-ja (PK) s. f-*e, t:* nji tog (tok, tyrq) njerzish, nji grumbull i vogël njerzish: *në luftim unë me kotillën t' eme hypa në maje të sukës.*

kot-ì (M.M) s. m-*a, t*: muq-i, kapuliq, pllastë (slav): grumbull i vogël grûni, sane, kashte.

kotmar-i (Këçira. PK. M.M) m-*ë, t:* sh. filí-ja, ixhëram-i (tyrq*)* krh. slovenishten: *kotmar.*

kotrosôl (M.M) adv. katrasjel, rrokotjel, rrok mbë rrok; *u rrëxue kotrosol.*

koturáç-i (M.M) s. m. 1. rrufë e fortë kualësh, me koll e ktérrë, 2. koll i keq. 3. kotoraç, sakllagí kualësh.

kove-ja (M.M) s. f.-e, t: leskër, lkostër, mys-i: kovë-a (PL) kove buke*; i kishin ra murit për tokë kovat e së lyemes.*

koxhòll-i (Shestani) s. m-*a. t:* post-i (tyrq), shtrojë lëkure dhênsh (krh. slav. *kozha*, shqipen *kozhûn-i, shtrosë-a* (MR).

krahânë-a (MR) s. f-*ë t:* 1. partí-ja, lat. *factio-nis* germ. *Partei.* 2. bark-u (tyrq në këtê veshtrim) *unë me krahânë t' eme dola në vedi e êm vlla me të vetën u ul e nguli në Shkodër.*

krahatár-i-e, ja (SP) 1. si adj. puntuer qi s' ka pronë të veten e jeton me krahë, lat. *proletarius* 2. s. m. puntuer me krahë.

krahazim-i Krz. s, m-*e-t*: ortakí-ja, *i ruejmë berret me krahazim.*

krahazue (MR) v. akt. 1. me vû krahas, lat. *aequiparare,* germ. *vergleichen, gegenüberstellen.* 2. *me krahazue kêndin*: m'e bâ ortak.

krahisht (M.M DK) adv. për brî, afër, krah mbë krah; *me i vû teshat krahisht*; germ. *systematisch geordnet.*

krahishtue (M.M) v. akt. kraishtue, me rregullue, rendue: *mbassi i krahishtoi punët e veta,* u nis; germ.

ordnen, einrichten, it. *disporre, sistemare*. (*krahishtim-i, krahishtues-e*).

krahòl-i (DK) s. m-*a*, *t*: jelék-u (tyrq), *gilét* (frang.)

kráj-i (DK. PK) s- m-*ë*, *t:* heroj-i; germ. *Held*, it. *eroe*: trim sí zâna; përdorë ndër vajtime: *o kraji í em!* (im); trajtat e shumsit: *krajt, krajsh*, s. f. *krajë-a (*?), krh. adj. s. *kreshnik-u*, qi në Kosovë e thonë: *krajshnik* (kângë krajësh: trimash*)*.

krânde-ja s. f-*e t:* fraz. *me i thye kuj nji krande*=me thye, me përvû lehtas me fjalë e me punë kendin: *m' u bâ si krânde*, si kalthedër; *me mbathë pelën me krande*=me perdorë arsyet mâ të ligshta, qi s' ecin.

krandë (M.M. PL. DK) v. refl. *me qitë lisi krand*: kur nisë sŷthi (bula) e gjethit m' u njethë, m' u njomë edhe pa qitë gjethë; *krând-i:* janë edhè majçat e degvet qi u préjnë bagtivet dimnit.

kranjèrr-i (QL. PK.) s. m. -*e*, *t:* bîmë qi lulon dimnit: *Eríca reptans* a *E. carnea*.

kranjòr-i (Gusîja) s. m. shpresë-a, uzdajë-a: *kranjor*.

kranjue (SP) v. akt. veprimi qi kryen krymbi tue grí drûnin, germ. *frassen*, it. *tarlare*.

krapallë-a (M.M) s. f. -*a*, *t:* jermi-ja: *i ligu po flet krapalla*.

krapëç-a (M.M) s. f. sh. *krepça-t*, krapëz-a.

krapëz-a *(*M.M) s. f-*a*. *t:* pjergull-a; hû, drûna me naltsue hardhijat.

krapullitë (M.M) v. as. me jermue (SP) me folë në jerm; *i smundi krapullitë ndër ethe*; krapullue, krapullim, krapullí.

krape-ja (Klm. M.M) s. f-*e t:* gjiri i voevet, lat. *ovarium*, germ. *Eierstock:* shtrati i voevet (Rr. M.M), *pulës i ênden voetë në krape*.

krap-i s. m. peshk, mbajtë sî typi i njeriut budallë, pse ky peshk bjen lehtas në grep: *shko morè krap, mlysh, peshk! T' ishe gjuetar, mâ i pari N. N. kishte me më mbetë në fushnje*!

krapóç-i (MM) s. m. mashkulli i kaprollit!

krapuell-olli (M.M) s. m- *oj-t:* për kapruell-olli, lat. *capreolus* (*capra*)*; me harrue sî krapolli vrapin:* m' e lânë nji send prej harrese pa bâ, me gjithse e kémi për doresh.

krasàt-i *(*SP) s. m. mish, *umido (*SHK), mish i langët.

krâshtje-t (Bg. M.M) s. f. shms. krândëçe.t, krande të këqija.

krâthèl-i (Krz. MR) s. m-*a*, *t:* bîmë (sh. kranjèrr-i*)*, *Erica reptans*. 2. *grâthatel-i :* (SP*)* ferrë gomari, rod bîme përherë e njethun, por gjethët i ka sî ferra t' îma, rritet gjatë sî kurpna nepër gardhiqe, bân bogula të njethëme (në njyeje të gjethit); *smilaxaspera*.

krefcë-a (PK) s. f-*a t:* bat zogjsh e mijsh.

krehue (MM) v. akt. m' e krehë mullarin e sanës me grebujë.

kré-ja (Ql. PK) s. f. 1. *kréja e vorbës*, siprina e vorbës me mish qi ka undyrën: *jé mësue me t' a hangër tjerët krén e vorbës!* 2. *pjesa e epërme.*

krejti së krejt (PK) adv. *krejt i së Tenzot* (PK) lat. *totaliter*, germ. *völlig, ganz und gar*, it. *totalmente.*

krekacuer-ore (Klm. M.M.) adj. 1. njeri gaz-idhët, ironik (krh. v. *krekcue*, thérëc ndër fjalë. 2. ngrehaluc-e.

krekcar-e (Egëç. M.M) adj. kush mbahet punë e madhe.

krekcar-e (SP) adj. i brishtë, thêjç-ë, drû krekcare.

krekëc-i-ë (Egëç. M.M) adj. 1. *njeri krekëc*, krekcar-e. 2. (SP) *drû krekëc*: drû e brishtë.

krekcue (SP) v. akt. 1. dlirë, qeserue, hérrë: *me krekcue lisin.* 2. me pré: *me krekcue kréna*, me hérrë kréna (krh. adj. *krekacuer*).

krekëc e egër (Rr. M.M) s. f. nji farë lisi: *Acer pseudoplatanus*, germ. *Bergahorn.*

krekëz (Egëç. M.M) adv. kregëz: *qýsh po këcèn krekëz!* qýsh po idhnohet shpejt!

krekë-a (PL) s- f. myk-u? *ka marrë govixhi krekë.*

krelë-a (SHK) s. f -*a*, *t*: 1. krele-ja: bishtec flokësh i gërshetuem, germ. *Haarlocke*, it. *ricciolo.* 2. leqikë krelë a krele; it. *indivia*, nji farë leqike me gjethë kaçurrela, *Cichorium Endivia;* germ. *Endivie.*

krénê-a (M.M) s. f-*a*, *t*: të qindisun në postavë (brêz malsoresh); it. *quadro di ricamo, quaderletto* (?)! *me qindisë kréna.*

krénëz-it (Midha. PK) s. m. shms. krén të vogjël, krént e vogjlís, qi në kanû të Lekës përfaqsojnë polêmin para krénsh; lat. *tribuni populi* (tribunus populi)=krént e Vogjlís.

kreshtënue (M.M) v. refl. m' u tërhuzë; *u kreshtënue káli*, germ. *sich bäumen*, it. *impennarsi.*

krevë-a (PK) s. f-*a*, *t*: pjergullë, krapëç-a, drû me naltsue hardhijat.

krevcë-a (PK) s. f. krevë e vogël.

krijimë-a (SP) e' f-*ë*, *t*: 1. krijatyrë, kreatyrë. 2. fëmí i vogël; a e ké ndonji fëmíj? *Ká Zoti e e kam nji krijimëz.* (krh. *vetue, vetimë*).

krî-ja (PK) s. f. sh. kërrni-ja; v. krîjue (PL) krijatë (sh. *kranjue*)-

krikllue (Blin. SP) v. akt. 1. bëstâ, *me i a krikllue brîtë kúj*: me i a bâ me krisë tue e rrahë. 2. refl. *rrotat e qérrit krikllojnë* (sh. *cirlikë*).

krim-i (Rr. M.M) s. m-*e*, *t*: të kryem, t: *kjéç në krim të punës, kur e ndjeva tue thirrë.*

kripëç-a (M.) s. f. kripçë-a, krifshë-a (MR) grishë-a, krishë-a (PK), bîmë me gjeth të njethun përherë: *ullastër-a* (SP) lat. *oleaster-i.*

kripëç-a (M.M) s. f. shpend sá nji pëllumb i egër, por mâ i murrmë: jeton dimnit buzë kënetash, del në prendvérë ndër mâle e e bân çerdhen ndër zgorriqa landësh.

kirpç-i (Mëgulla. PL) bár i fortë, qi mbulon kapsina të mdhaja toke ndër bjeshkë; lat. *Festuca ovina*

kripshtë-i, -a (M.M) adj. i brishtë, lat. *fragilis*; *gastarja âsht e kripshtë, drûja e krekëzës âsht ndër mâ të kripshtat.*

kripth-i (Egërçi. M.M) s. m. kripç-i, veshtull-i, *Loranthus europaeus*, germ. *Eichenmistel*, a *Riemenblume.*

krisë-a (SP) s. f-*a*, *t*: plasë-a, *e kishte lëkurën krisa—krisa.*

krisje-a (H.M.M) s. f. hasël-a (Bardhi. 29), grâm-i.

kriskull-i (Ql. PK) s. m. *uj*, *t: kriskulli i zemrës*: ashti në mjedis të krahnorit, lat. *sternum*, germ. *Brustbein*; i bagtivet quhet *shiluer-ori*, i shpêndvet, *shpuer-ori.*

krizëm-a (Klm. M.M) s. f. bîmë, lat. *Equisetum ramosissimum a silvaticum.*

krocë-a (SHK) s. f-*a*, *t*: krocël-a, 1. leskra qi lên uji në nji gjýgym a kusî, tue vëlue shpesh në ta. 2. shka jet prej haenash njitë për furtére a kusî.

krofilë-a (Klm. M.M) s. f bár kullose.

krojçe-ja H. M.M s, f-*e*. *t:* krue i vogël.

kromëz-a (Shkrel. M.M) s. f. *Euphorbia esula*, nji farë rrílli.

krovak-u (Klm. M.M) s. m. bár kullose, del ndër vende të djeguna, sidomos kû âsht dhé moknore, me kallm të gjatë djerë në m. o, 75 qindësha metri, në mâjë me kallë të renduem nga katër pésë e të murrmë.

krovë-a (Klm. M.M) s. f. fundrrija qi lên për tokë sâna, gruni (sh. *bërgajnë-a*).

krushkë-a (M.M) s. f. nana e vajzës së martueme ndaj burrin e kësaj.

krŷb-i (Triepshi. M.M) s. m. krymb-i.

kryqe-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: pjesa e katërt, çerek-u (tyrq) *nji kryqe buke*: nji çerek buke (kúr âsht e rrumbullakët).

kryqëz-a (M.M) s. f. 1. kryqëza e kryqit. tërthorëca e kryqit. 2. kryqza e mullînit (Rr. M.M), hekur qi hŷn në gúr t' epër të mullinit, *me kryqëz hŷn kaloqi.*

kryekeq-e (Rr. M.M) adj. fjalkeq-e.; *mos m' u bân kryekeq edhé ti!*

kryekùq-i (M.M) s. m. bîmë kënetash, *Scirpus lacustris*, germ. *Teichbinse.*

kryelánë-a (SP) s. f. nji farë laknori i mbelmyem me voj; krh. *i lánë*, për i lám, sikursè, *të rán*, për të rám.

kryeshtrêmbët (lule-M.M) s. f. lule qi lulzon dimnit, *Galanthus nivalis*, germ. *Schneeglökchen*, it. *bucaneve.*

kryezi-u (Rr. M.M) bár, lulon në mbarim të Prillit, në mjedis të kallmit me nji nye të pështjellun në nji gjeth qi víret teposhtë. Rêsat e barit janë të verdha, kur shkundet *tufëçi* kalli lkuqet e merr nji njyeje të murrme, prej kah i vjen edhè êmni, germ. *Kanariengrass.*

krymb-bore (M.M) s. m. nji farë krymbi qi jeton në borë vérës; lat. *Desoria glacialis.*

krypëç-a (SP) f. m. bîmë drûjçe, mërinëbardhë-a, brugë-a: mërînë me gjethë t' ímë sî shqopa, me érë mâ të fortë se mërinëkuqja (it. *agnocasto*) *Tamarix-cis.*

krypësorrë-a (M.M) germ. *Quarz*, it. *quarzo*, gur i shëndritshëm sî në të përhîm; ky i përziem me gúrgelqere përbân moknën, e hŷn në të përbâm të shum gurve tjerë.=krypë + (e) sorrëme. 2. *Calcite* (it).

krypshtë-a (M.M) s. f. bîmë: *Turgenia,*

kryzël-a (SP) s. f. kryzlë-a (sh. *kriskull-i*).

krrâme-ja (Krz. MR) s. f. *-e, t:* 1. e drejtë a arsye qi mund të jét a qi kujtohet sè âsht mbî nji send, a me veprue a me ndêjë dorëjashtë a mos me e bâ nji punë; mtesë-a, germ. *Anspruch,* it. *pretesa, pretensione: m' erdh te déra me shum krrâme, s' qitet me krrâme të tija!* 2. shbajtë: ligështina, lëngatë të vijueme në trup; halle: *si po jé? me krrâme shum*!

krratë (MR) v. akt. me kqyrë kêndin për nji send, me mtue, germ. *beanspruchen, vorgehen, behaupten,* it. *pretendere. Nuk u bâ pleqnija me të drejtë psé pleqt krratshin me hangër pare; ai krratë me mârrë dishka.*

krratkë-a (M.M) s. f. puçë-a (SHK*)* sumbë-a, pjesë anatomike, germ. *After,* it. *ano.*

krrigë-a (Kurëbîni) s. f. gjylpnér-i.

krrithë (M.M) v. akt. 1. grrithë, grrishtë. 2. shkrrye, shkrrithë.

krrokë (MR) v. as. thohet për brimë qi lëshojne korbat, bretkocat; *korbi krrokë, u ndie nji korb tue krrokë.*

krrokullë-a (M.M) s. f-*a, t:* bîmë; lat. *Crocus sativus,* germ. *echte Safran.*

krrokullë-a (DK) s. f. sh. mbërrokullë-a, gjymtyrë qi bashkon ashtin e kofshës (koçâllakun me kopaç).

krrukme-ja (SP) s. f. sh. karrùp-i.

krrutzue (PK) v. akt. gërmuqë: krrutëzuem shtatit.

kue (SP) v. akt. me dëkue (M.M) tëkue (Klm.) dikue: me i kue uj fëmís 2. veprimi i pulës (shpendëve) qi rrin mbî voe për me i xé, qi të léjnë zogjt; *po i kuen pula voet,* germ. *brüten,* it. *covare.* 3. v. pas. me mârrë zjarmí lëkura tue u skuqë prej së xéti e tue u fërkue nji gjymtyrë për tjetër.

kuem-t (të-SP) s. asnj. 1. dikuem, të tëkuem, dukuem. 2. të kuemt e voes, germ. *Brut,* it. *covatura.* 3. të skuqunt e lëkurës me zjarmí, germ. *Wolf.*

kufilë-a (M.M) s. f. sh. kofilë-a-

kufille-ja (SHK) s. f. sh. kofilë.

kuqeshë-a (M.M. SP. SHK) s. f. lopë e kuqme (krh. thinéshë, laureshë etr.*)*

kuq-i (MR) s. m. *-a, t*: vegsh i math, i pá vegë, zên shum okë: vorba âsht mâ e vogel se vegshi, por me vegë, cînga mâ e vogël se vorba, herë me vegë e herë pa tê; *flitte lala kuq motra ko-*

trovë! Kúr kush mbas buke epet në kuvend, thonë se: *âsht ngîshëm tash me mish prej kuqi e me rakí prej kotrove.*

kuqishtë-a (M.M) s. f. dhé i kuq përziem me capë, a gërgallinë të kuqe.

kuqlue (M.M) v. akt. me bâ të lkuqëm, të kuqlêm.

kûjë-a (fjalë dhé shkroje) s. f. vêndi mâ i epri i njij katundi, përdorë ndoshta motit si forcé (kalá) p. sh. *kûja e Planit* (PL), lat. *arx-cis* grek. *akron.*

kujtashë (Dedajt. Barbullush. v. as. e akt. me kujtue, sikursè: *thash=thânë, lash*=lânë.

kujtuejtë (H. M.M) v. as. e akt. kujtue, (krh. *rue*-ruejtë, *prue*-pruejtë, *gjue*-gjuejtë).

kûjth-i (SP) shms- kujz-it. sm. 1. fije-a: p. sh. *kujzit e sharqinit.* 2. flegulë, a (M.M) *kujzit e zgrofit*: njato fije qi në zgrof kanë zyrën me thithë haen, a me qitë langun shkris në hae.

kuk-u (M.M) s. m. mâj drûni: *me tredhë kênd me kuk, mbë kuk*: me i ardhë hakut; adv. *kuk vetëm*: qyqe vetëm.

kule-t (PK. fjalë e vjetrueme) s. f. shms. të linda-t: *kulezez, t:* bernaveklí-të (tyrq) njata qi barshin bernavekë (brandavekë).

kulë (PK) v. refl. me bâ bark, m'u bâ bat (tyrq), *âsht kulë muri*: ajë me rá mbrendë; krh. kul-ar-i, për-kulë, kul-aç-i (kulaçi âsht prej grûnit të mbelmyem me voj e i sjellun si kulár; (krh. kroatishten: *kulaça*) . 2. MM. v. akt: ngulë.

kulmri-ja (M.M) s. f. kulimëri, *Crathaegus oxyacantha,* germ. *Weissdorn.*

kulim-e (SP) adj. faqezi-zezë, bastardh-e (në veshtrim) të shbajtun germ. *Schurke,* it. *canaglia.*

kulnue (PK) v. as. me bâ bark: *paska kulnue fundi i vozgës* (sh. kulë).

kulihum (PK) adv. kalahum (b) M.M. picingul.

kulov-i (M.M) s. m. sh. gulof-i, *han si qên kulov*!

kullëm-i-e-ja (i. e) adj. në ngjyeje të mjaltës.

kullëx-a (Grd. M.M) s. f. shpend i vogël, zog; germ. *Braunkelchen.*

kultére-t (Rr. M.M) s. f. shms. të gërryemet qi bân në gúr uji, germ. *Karrenfelder,* it. *scanalature.*

kulloshtër-a. s. f. 1. tâmbli i trashë qi qet bagtija së pari mbassi të pjell; lat. *colostrum-i,* germ. *Biestmilch.* 2. bár kulloshtre, fir; *Polypodium vulgare,* germ. *Engelfuss*; kursè kulloshtra i shtërngon në bark edhe u a napin m'e hangër e thonë se i shliron.

kumbë (Kr. Rrëshêni. MR) v. akt. 1. me dalë, mjaftue, mbushë plot; *s'e kumbë kush mushkun me sânë* (Krz); *s' kumbet shpija me uj, s' kumbin as tridhetë puntorë m' e bâ pûnë këtê tokë*; 2. refl. *s' më kumbi m' e bâ këtê pûnë* (s' mjaftoi koha) *kam kaq shum nevojë qi s' m' i kumbë gjâ* (Fjal. Cord. 87); *m' e kumbë gotën,* m' e mbushë plot e përmbâje, *shka do qi të thonë goja e njeriut s' e kumbë dijen, madhnín t' ande: nuk e* *kumë dashtnin qi ká Zoja për nji shpirt* (D. Ndr. Mjedja. Lumnít e Zojës. fq. 35), *sá me kumë jetën e çdo pendestari në shkreti* (idem. Jeta e shë Luigjit fq. 35), lat. *sufficere, superfluere, adaequare, cumuláre, explére, replére.*

kûm-i (Klm. Lohja. M.M) s. m-*ë*, *t:* pshikë, shikë; *çon ujët kûmë*, germ. *Wasserblase*, it. *bolla.*

kumt-i (M.M) m. lajm çfaret do: fraz. *i erdhi kumti sè.... të ndîesha kumtin* (e zi); të ndîesha lajmin e dekës, të mârrtë mordja! *e muer kumtin* (PL). e muer hakun! krh. lat. *computo*, itl. *conto*; *kallëzim-i*; fraz. *me i a hupë kuj kumtin* (MM) me i tretë (bojën) farën.

kumtue (M.M) v. akt· lajmue, me bâ me dijtë: *më kumtuen vonë, se t' a kishe dijtë, kishe shkue me ta.*

kundë (Klm. M.M) v. akt. lkundë (MR). *u kund mali*: me bâ me lëvizë.

kungár-i (PK) s. f. -*ë*, *t*: 1. kungojcë-a, kandojsë-a, drû qi në ndërtim të kësollavet zên qoshen. 2. mahi-ja, drû qi prej qoshes së shtëpis përpiqet në kulm, *gungar-i* (PL).

kungë-a (PK) s. f-*a*, *t:* qoshe-ja, kunga e shtëpis, skutë-a=qoshja e shtëpisë përmbrenda.

kungëzuer-ore (PK) adj. qi i përket kungës, lat. *angularis*, germ. *winkelig.*

kungojcë-a (PK) s. f. e adj. drû kungojcë, trá kungojc, qi i përket kungës.

kungue-oni (Shkrel. M.M) s. m-*oj*, *t:* kunguell-olli, bîmë qi del nër grueje e kollomboqishta, *silene inflata*, germ. *blasiger Taubenkopf.*

kúngull i egër (M.M) s. m. bîmë me rrâjë sî kërtollë, fijet e rrâjës shkojnë gjatë, gjethët i ká të bërdhâmë, hypë në férra e shtrohet për tokë. Malsorët në prendvérë lbogurat e rrâjës së bîmës u a përziejnë në gjollë berrevet (ditën e shë Gjergjit) psè kështu thonë s'i merr dâmi. Rrâja e kungullit t' egër e përzieme me lyesa (tëlyen, undyrë) përdoret edhè me hjekë qirosën. *Bryonia alba*, germ. *Zaunrübe.*

kungullaç-i (M.M) s. m. 1. sutaku i krés, rrashta e krés. 2. njeri kryeshterpë, budallë.

kungullore-ja (M.M) adj. kungulluer-ori: në trajtë të kungullit, lakën kungullore, lakën krejçë. (krejçë lakne, kapsutë lakne).

kûn-i (Klm. M.M) m-*a*, *t:* shkjarr-i, shkarr-i (PK) shkjerrat, shkerrat, shqarr-i, shqerrët (M.M)

kunija-t (Shestan) s. f. shms. treska metali qi virshin nuset në qafë, gjerdelekë-t (tyrq).

kunorë-a (fj. dhéshkroje) s. m. f. 1. mal i véshun me landë qi âsht mbî katund si nji kunorë. 2. kunora e landës (lisit), kabû-ni.

kúr-i (SP). sm. -*e*, *t:* shtërngesë, masë në hae e pije, *periz-i* (tyrq), *me hângër me kuri, me i prishë të hollat me kuri, me pase kuri, ai njeri s' ka kuri*, lat. *sobrietas-tis*; *abstinentia*, germ.

Enthaltsamkeit=*përkurëm* (*i*).

kurishtue (Reç. (M.M) v. akt. me i hjekë kúj atë ndérim e besim qi gëzon në mende të tjervet, germ. *Misskredit bringen*, it. *screditare*, *discreditare*.

kurmzue (SP) v. akt. me kurmzue shtatin sikursè bân gjarpni, kur hiqet rrëshqânë e kúr noton bolla nd' uj: m' e hangër shtatin; *mica e kurmzon shtatin*, kur don me dashtë mirë a me i nxjerrë gjâ të zotët.

kurpën e butë (Shëll.-DR*)* s. f. bimë kacavjerrëse, *Humulus Lupulus*, germ. *Hopfen*.

kurtjèç-i (Rr. MM.) s. m-*a*, *t*: kurtesh-i: *m' âsht bâ dora oblla kurtjèç-*

kusufèrr-e (Krz. MR) adj. 1. njeri qi tinëz mundohet me shtî keq; 2. njeri qi punon tinëz (mbas férrash ?). it. *sobillatore*.

kuvêse-t (M.M) s. f. shm. kuvênde-t, sikursè: *vêse-t*, shms. i fj. *vend-i*.

kylë (MR) v. akt. me mbushë: *ç' i paska kylë Zoti zgjojt me mjaltë*.

kyrë (SP) v. akt. kqyrë, qyrë.

L

labër-i, -ë, -a, (M.M) adj. petk, konop, pê, labër: çlirshëm, i shtërngueshëm; adv: *i kishte rá labër petku për shtat*, rreth labër.

labrëdâ-ni (M.M) s. m-*âj*, *t:* levërdâ-ni (SP) hapësí e shlirshëme, vend i shlirshëm: *me pasë labrêdâ, me dalë në labrëdâ*. (krh. pallâ, mballadâ-ni).

lacë-a (SP. SHK MM) s. f-*a*, *t:* shêje veçuese, dalluese sidomos ndër grada ushtarake, germ. *Paspel*, fran. *passepoll*.

laqemí (M.M) adv. berrabá (tyrq), *ká me mbetë vendi laqemí*, berlok: *mos i lëshoni bagëtín laqemí*; pá zot, pá roje. (sh. llaqemi).

ladicë-a (PK) s. f-*a*, *t*: tirqë cungj (MR) dyzllekë-t (tyrq).

lafetë-a (MS) s. f-*a*, *t*: 1. lapra e kaut e e lopës, lëkura me mish qi u viret nën fyt, it. *spicchio* 2. pjesë anatomike, germ. *Schamspalte*; krh. tosk. *lapkrë-a*, déll, mish i fortë, fj. kofetë, rrypetë, lafshë-a.

lafta e ujit (M.M) euf. lëngim-i, lat. *typhus*: laftë *(*e) ujët!

lahurâ-ni (Rr. M.M) s. m-*j*, *t:* tra-u.

lahuri-ja (PL) s. f gjallëní shpirtnore qi çfaqet në të prûm e fjalë të kënaqëshme; gjerm. *Munterkeit*, *Lebhaftikeit*, it. *brio*.

lakéçë-a *(*SHK) s. m. zog krapi; *shko, hè lakéçë!*

laknishtë-a (PL) s. f. bîmë, *Batrachium aquatile*, germ. *Wasserhahnenfuss*.

lalë-a (MR) s. m. 1. vëllau i math, 2. (SP*)*. kunat-i, sh. bashë-a. 3. dajë-a, veshtrimi rrâjuer vlla, vëllalo, lalo (M.M).

lalgjîth-i (MR) s. m. bîmë: *Betoniça officinalis.*

land-i (M.M) s. m. copë e madhe, lat. *moles*: *ai land burri, nji land guri.*

lamuç-i (SP M.M) s. m-*a*, *t*: sh. bëstyq-i, *lamuç vjami, brûmi*, etr. (sh. lëmuç, lmuç).

lânë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: 1. shka lêhet, lat. *omissío-nis.* 2. shka lêhet mbrapa mbas deke, it. *lascito.*

lânës-i, -e, ja (M.M) adj. 1. kush lên gjâ kúj mbas deke së vet; lat. *testator-oris.*

langshtue (PK) v. intr. me kullue lang: *po langshton varra e po shëndoshet* kúr s' qet mâ qelb, por uj.

lâng-u s. m. s. shms. *lânje, lângje, lâje; me mbetë si Gega në lâjt!* (PK) *u habit tue hangër në lang e harroi mishin:* për nji s' i nep randësi çashtjes kryesore.

langue (PK) v. intr. 1. me qitë lang, me bâ lang: *kúr kihen hardhijat vonë në prendvére langojnë:* kjajnë 2. akt. *m' u langue gjethin dhivet*: me u a stërpikë me uj të shëllînët.

lapë-i-ë-a (MR) adj. i venduem përfundi, i përfundëm, i poshtër; përk. i popë, i venduem për sipri, i epërm.? krh. top. në bjeshkë të Mundellës: *livadhi i lapë*, e *liv. i popë.*

lapetë-a (SHK) s. f. shartim çarapi.

lapotë-a (vesh. PK) adj. veshmath: *burr vesh lapotë, grue vesh lapotë*, me véshë të varun teposhtë e të mëdhaj; *lapotan-e, llabutan-e.*

laradàsh-i (GRdv. M.M) m-*a*, *t:* shpend qi quhet edhè: *pâc-i* (ë-a). germ. *Möve, Sturmmöve*, it. *gabbiano* (sh. Bashk. fq. 225, por s' âsht mjellëme: *pelicanus*).

laraman-e (Grd. M.M) s. m-*a*, *t:* shpend liqêjsh, fêmna quhet *gëzhollë.*

laramanue (SP) v. akt. 1. me çërodìtë, me falsifikue; it. *contraffare, falsificare*; *me laramanue me fjalë:* m'u shtirë me fjalë. 2. m' u laramanue.

laràn-e (M.M) adj. i larëm, larosh-e (për qên) e bagëti.

laràs-i (Gurëzi) s. m. shpend.

laraskë-a (Kurbîni) *s.* f. grizhël-a, grizë-a (SP), germ. *Elster*, it. *pica, gazza* (kur këndon afër shtëpije ndíell mik).

laravi-ja (M.M) s. f. të shtirun, të shtîm: veti e hjatí qi flet nji send e ndër mend ká nji tjetër mendim, germ. *Doppelzüngikeit*, it. *doppiezza*; *me folë me laravi, me laravitë kendin*: me i u shtî kuj.

larèc-e (PL) adj. sjap a dhi e lárme.

larë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* 1. nafele-ja, nafe-ja, nafë-a (PK), vidër, ngjollë (njollë) e bardhë në parzëm t' egërcinës, germ. *Spiegel.* 2. *larë qésh* (Grd. M.M) radho, rallo (Korça) slav. *ralj*: parmendë-a.

larë (M.M) pas. *me i u larë kûj*: m' u shtirë.

larës-i (M.M) s. m. pê i dredhun me fije gjithfarë njyejesh.

larë e shtarë (SHK) s. f. pështjellim-i*: mos m' i bân petkat larë e shtarë*, germ. *Mischmasch*; *më folë lar' e e shtarë*: me përzie kuvend.

lár-i (M.M nënshk.) s-*ë*, *t*? lare-ja, peshk déti i bardhêm, me turîj sî krapi. bâhet deri në 50 kile, gjuhet me trratkë.

laricë-a (M.M) s. f. pelhurë shum njyejesh, allaxhë-a (tyrq).

larukë-a (KLm. M.M) s. f. lopë lara lara.

lásë-a (DK) s. f-*a*, *t*: të lamë, t, lat. *lotio-nis*: Shala prîn në lasë të duerëvet (në kanû të Lekës kursè bâhen çabulle).

laskënue (M.M) v. akt. me grimcue: *m' u laskënue petkash, me laskënue kungullin.*

lastojë-a (PK) s. f. sestojë (SP) portë, portare-ja (M.M) dérë oborri bâ me copa drûni.

lashdë-a (SP). s. f-*a*, *t*: 1. lazhdë-a, copë, porcjon, *nji lazhdë buke*; *e han lazhdën e bukës sa....* germ. *Stück Brot*, it. *tozzo di pane*. 2. *lazhdë qiri*: nji copë qiri, germ. *Lichtstumpf*, it. *moccolo*.

lashtë-a (M.M) s. f. voesë-a, *ka rá lashtë, rá nji lashtë shi*: shí i lehtë, rig,=lagë, krh. lig-ësht, madhë-sht-i.

lashtë (gojë.) adj. qi ngutet në fjalë, i pa matun në fjalë, fjalëkeq, lashtë (i. e.) shpejtë, hershëm, qi lén heret: (grue gojëlashte).

lashtë-it (të. M.M) s. asnj. bîmë qi piqet heret. p. sh. grûni, shms. *të lashta-t*, e ká gjethin sî bar të lashtit; sî adj. i lém heret, *kingj i lashtë.*

lasht adv. heret, me kohë; *bîma e mbjellme lasht bâhet mâ e mirë.*

lashtinue (M.M) v. akt. lagështinue, me qitë, me bâ lagështínë, lashtë-a.

lashtue (M.M) v. as. 1. me hershue (ky kishte me qênë veshtrimi mâ i pari) me krye nji pûnë heret; mandej. 2. me shpejtue: *lashtoni me shkue në kishë. Lashtó me dalë shpijet; lashtova e u nisa.*

lashujë-a (M.M) s. f. fêmën-a, fjalë e përdorun prej shortarësh në t' avulluem (të hukatun) të krypës, *sh. aru-j: në kjofsh aruj t' u thaftë vetja, në kjofsh lashujë të shtérrshin gjinat* (nâmë); *leud* (Jokl) sikursè: lè, lindë, larë-t, lorlèk, lashtë.

latë-a (SP) s. f-*a*, *t*: 1. supatë me teh të sjellun në të djathtën për me qitë bulira. 2. sendi i latuem, lat. *sculptile, skulpturë-a*; *njeriu âsht lata e duervet të Zotit* (DK. PK),

latrâc-i (MR) s- m-*a*, *t*: plânc, bark bagëtije me zgrof e zorrë.

latràk-u (MR) s. m-*ë*, *t*: lëkoq-i, shtâzë mashkullore qi edhè mbassi të tredhet i jet nji koqe.

latrèk-u (MR) s. m. sh. latrak, latredh-i (PK. KR. M.M).

latue-oni (M·M) s. m. prîç-i (tyrq. pirinxh) krh. frang. *laiton, cuivre jaune*, it. *ottone*, edhè: *latta*: paftillë, teneqe.

latushë-a (SP) s. f. supatë tehgjatë me çám drû.

lauràk-u (?) s. m. për: latrak-u (?), krh. djal. e Lumjanvet: *lirèk, lurèk*; fëmij djepi (mashkull ?).

laureshë-a (Shllak. DK) s. f. shpend, lore-ja (PK), qi vrret si dhí natën, vèrrëkeqe (?).

lauri-ja (Flet. PM) s. f. kangë laurije, kangë dashtënije, shum herë edhè të pa-hijeshme (khr. *lahuri-ja*).

lauricë-a (Krz. MR) s. f-*a, t:* grue e pámbarre, kalore-ja.

lavár-i (M.M) s. m-*ë, t:* 1. rreth thuprash për me kapë shtín e parmendës me zgiedhë. 2. hallkë qêni (krh. *galavër-a*). 3. loze-ja, *paska lëshue kungulli lavarët.*

lavrak-u (DK. M.M) s. m.*ë, t*: 1. lakim-i, ?. 2. adv. *lavrakë lavrakë*: i bâm në të lakuem si valët; germ. *wellenförmig*, it. *ondulato.*

lavrár-i sh. lavar-i.

lavër-a M.M. SK) s. f. -*a, t*: 1. *nji lavër dhé:* nji pendë dhé, njaq sa thejnë tokë nji pendë qé në nji ditë; *ká njij lavre, dy lavrash:* ká qi ka punue nji vjetë, dy vjetë. 2. *holli-ja*; vija qi bân palla e parmendës ngrehë prej qésh: (*gon-i* slav. M.M).

lavërtar-i (Shestan), s. m-*ë, t:* qestar, qi bân lavra, qi punon me qé.

lavruer-ori (SP) adj. *ká lavruer*: njij lavre.

lazdrue (PK) v. akt. llastue, lásue (krh. djalekt. friulan, *zladrosan*).

lbogur-a (M.M) s. f. -*a, t:* lëvore-ja, *lbogur ahi.*

lbogurue (M.M) v. akt. lëvorue, me qërue nji pêmë, nji lis tue hjekë lbogurën.

lbokë-a (Kl. M.M) s. f-*a, t:* lëvore e hollë pêmësh, *lbokë hudre, molle, pjeshke.*

lbyr-i (PK) s. m. 1. perde, *më kanë vû sŷt lbyr*, (sh. *klitë*, prashk). 2. ylbér-i.

lbyrë (PK) v. refl. me vû perde: *më janë lbyrë sŷt, më kanë vû lbyr sŷt.*

lebarue Klm. M.M) v. as. me terrteverrtue; germ. *stottern, stammeln;* it. *tartagliare.*

lëqêth-i (M.M) s. m. liqê i vogël.

ledh-i (M.M) s. m. -*a, t:* 1. múr çfaret do. 2. múr i thatë (i pagelqëre), shms. *ledhet e arvet.*

ledhpë-a (M.M) s. f-*a, t*: dhelpën, (krh. thirrjen: *lepo: o ledhpë*).

lefjuer-ore (PK) adj. 1. banuer i njij katundi të quejtun: *Lejthizhë.* 2. *sŷ lefjorë:* në trajtë lejthije.

lêjetar-e (H. M.M) adj. kush xír lêjën, germ. *beurlaubt*, it. *licenziato; letër lêjetare:* diftesë lêje.

lejthîç-i (PL) s. m-*a, t:* lule lejthîçe, *Primula*, germ. *Primel.*

lejthî e egër (Shosh. DK) s. f. lis, *Betulla alba* (?) germ. *Ruchbirke.*

lejthizë-a (PK) s. f. -*a, t:* sî emën vendesh: *lejthishtë-a.*

lejlak-u (tyrq) s- m. lule, *Syringa vulgaris* it. *lilla.*

lëkèt-i (PK) s.m-*a, t:* lëqêth-i.

léni-ja (Elçija i Z. së Kr. vj. XI. Nri. VI. fq. 106) s. f.- komb-i, *natio-nis*, fj. e përbâme; krh. i lén, për *i lém.*

lëmesë-a (PK) s. f. *m' e lânë pûnën lëmesë:* mos m' u prishë në pleqni, por as m' u ndreqë krejt.

lémzë-a (SP) s. f. *-a, t:* sh. klémëz-a, lat. *natura*, pjesë anatomike.

lêmzë-a (M.M) s. f. dylbëz-a, lëngatë qi u del berrevet me dreg*c*a në turî; gojëz-a (sh. Bashk. fq. 95: dulbëz-a).

lénue (SP(v. akt. 1. lehtësue, lécue. 2. ngushëllue. 3. v. pas. m' e mekë, pakë: *kur e pásh u lénova*! leh-nue (krh. lat. *lev-is*)

lepe! (SHK) thirrje urdhëno! (krh. serbishten: *lijepa* ti jé! (marshalláh!). (turq).

lepurî (Lohe. M.M) v. as. *me lepurî drita*; me nisë me ague (Cord. shkruen fq. 94 gabimisht *lepuritë*).

lérth-i (PK) s. m-*a, t:* 1. bîmë, *Allium ursinum*, germ. *Alpenlauch*, purrî i egër me njatë erë si i buti, por mâ djegës, del bjeshkëvet, barijt e kërkojnë m' e hangër. 2. M.M. urth-i.

léshëc-í (bar. SP) s. m. bîmë: *Holcus lanatus*, germ. *Wollgrass*.

lëshim-i (M.M) s. m-*e, t*: 1. të lëshuem, lêje; *lëshim ushtrije*, germ. *Entlassung*, it. *congedo*. 2. lëshim grueje: *divorc-i.*

leshtë-i,-ë-a (MP. SP. M.M) adj. njerí i leshtë, i pa sherr, por i trashë ndër mend, germ. *Dummkopf*, it. *pecorone* (krh. *berr í leshtë*).

leshujë-a (M.M) s. f. êmën lope, lopë e leshtë, leshatake (krh. *belbëzujë, gjemujë, lashujë*).

létue (M.M) v. akt. lécue, lénue; lehtue.

léth-t (të PK) s. as. lémzë, klémzë·

leudh-i (M.M) s. m-*a, t:* 1. kandërr-i, insekt-i (lat). 2. thënégël-a (SP) bubrrécë-a (M.M).

lëvic-e (M.M) adj. njeri qi s' zên vend, qi lot pâ mê, njeri lojc, qi s' qindron në nji mendim a pûnë.

lezár-i (PK) s. m. *-ë,t*: 1. shkallë e vogël. 2. shelqënuer-ori, sh. krapçë; germ. *Heinze, Hiefel.* (krh. slav. *lesa:* trinë).

lezmue (Fandi. MR) v. as. me ikë; *lezmo, lezmuen të gjith.*

lfedër-a (M.M) s. f. *l ishte bâ petku ljedra*=zhele.

licnue (M.M) v. akt. sh. liskue.

lidhak-e (DK. M.M) adj. i lidhun shtatit, i shëndoshët: *njeri, ká lidhak*; germ. *nervig, sehnig*, it. *nerboruto.*

lidhë-a (M.M) s. f-*a, t:* lak me lidhë: *merre lidhën e lopës.*

lidhëca-t M.M) s. f. shms. të Lidhuna, t (SHK) të Lidhnat (PP)prej: lidhë (me) mishin.

ligcinë-a (M.M) s. f. rig-u: *ká ra nji ligcinë shi.*

ligcue (M.M) v. as. rigë, rigue: *po ligcon.*

ligcinë-a (M.M) s. f-*a, t*: ligëci-ja, të këputun shtati, të ramët e shtatit gardh (sh. bati-ja): *kam ligëcinë, më ka kapë ligëcinë e madhe.*

ligesë-a (PK) s. f-*a*' *t*: ligim-i, mungesë morale. (sh. ligue).

ligsue (M.M) v. akt. 1. pakue: *m' âsht ligsue pasa:*

ka nisë me më lânë pasa. 2. PK. anmiqsue: *u ligsuen ndër vendi e u vranë.*

ligrue (M.M) v. as. rigue, rigë: *ligron; nii ligrim shiu:* nji rig shi.

ligue (PK M.M) v. akt. e pas. 1. *me ligue rrugën:* me dalë jashta rruge: 2. v. intr. me gabue, sidomos moralisht, me fye, mbëkatnue: *sa herë flasim ligojmë* (QL. PK).

ligjmë-a (Bj. M.M) s. f. sh. lizhmë-a.

lizë-a (Rr. M.M) s. f. lîjzë, bîmë, *Viola silvestris.*

lik (DK. PK. M.M) adv. shî, mû; *i rá fjalës lik mbë ta; lik përmjet balozit te i ka rá* (Kangë Kreshnikësh).

likot-i (Bg. i M.M) s. m. *rrin si likot*=kokòt-i (?).

lindë-a (M.M) s. f-*a, t:* linë-a, lîtë-a (H. M.M) lênd i

lind-i (Ql. PK) s. m-*a: t:* 1. êndëc-i, kokrra e pêmvet qi êndet edhè para se me lulue si p. sh ajo e rrushit; *ka qitë hardhija lindat,* germ. *Keimling,* 2. *lindi i varrës:* mâja e varrës qi ka zânë qelb, (krh. *lendue, lëtue* M.M).

litër-i (PK) s. m. njiqind derhem: *nji litër dyll.*

lisën-a (SP) s. f. 1. bîmë rrëshanëce me lule të kuqlêmë e érë sî trûmza, *Thymus serpyllum,* germ. *Feldquendel.* 2. *lisën-vogël, Micromeria pariflora.*

lîtë-a)H. M.M) s. f. sh. *lindë-a.*

lizhëm-a (M.M) s. f. ndalim, ndalesë, shtërngesë. *Na vûnë lizhëm të madhe mos me folë njêni me tjetrin-I ka vû dheut lizhëm të fortë;* ligjmë-a.

lkojë-a (PK) s. f. lkostër-a: lëkojë, lëkostër-a; kue-oja, mŷsi (rrethi i bukës (M.M).

lkue-oni sh. belkue-oni, bîmë ujëce.

lkuqë (PK) v. akt. lëkuqë: m'u bâ i lëkuq, i lëkujmë, i kuqlêm: me kuqlue.

lmaque (M.M) v. akt. 1. me llastue, lasue. 2. njeri i lmaquem, qi hollon me mend, i rafinuem, lëmaque.

lmaqi-ja (Reç. MM) s. f. hollim në kuvend, në shprehje; germ. *Verfeinerung,* it. *raffinatezza: e ká kuvendin me lmaqi, e qet fjalën me lmaqí.*

lmâjë-a (PK) s. f. hark-u, vegël me hjedhë shigjeta; fraz. *m'e lânë punën* (çashtjen) *lmâjë* (të ngrehme): m'e lânë të pákëputme (krh.: m'e lânë çarkun të ngrehun).

lmashk-u (M.M) s. m-*qe, t:* 1. lym qi lên uji ndër gurë e brraka, 2. shkrumb qi trajtohet në gojë prej edje e ethesh: lymashk, lëmashk.

lmbarë (Dushmani. DK) v. akt. m'u fillue (PK) m'u vû për udhë: *po lmbaremi:* po nisemi, germ. *im Gang bringen, anleiten,* it. *avviare* (si); lëmbarë.

lmuç-i s. m. *a, t:* grumbull i vogël: *qiti grûnin lmuça lmuça,* (krh. galëmuç; lëmuç-i, lamuç-i).

lmyshkë-a (M.M) s. f. makros-i, germ. *Moos,* it. *musco;* lëmyshk-u.

lodër-a (M.M) s. f. lore-ja: nji farë huti qi vrret natën sí dhi.

lodhënim-i (PL) s. m. djergënim-i.

logorisë (M.M) v. as. me i kjá zêmra kúj për dishka, me pasë të dheshkun, të veskun: *logorisë me blè dishka*; lagorisë.

lojbë-a (M.M) s. f. peshk déti, 30-40 kilesh, pa penéza (pare).

log-u (M.M) s. m-*gje, t:* 1. vend i rrafshuem, vend kuvendi: *me dalë në log, me ndêjë në log me burra të dheut:* vend këcimi, *me bâ log.* 2. bejleg: *me e dalë kúj në log, me i lypë kuj log.*

logue (PL) v. akt. rrafshue.

loket (SP) s. f. shms. viçat, vitat e vogjel: *çoj loket n' ograjë.*

lok-u (Luma) s. m. mik, dashamirë (në zbunim), *a gjefteve, or lok?* a u lodhe or mik?.

lollak-u (Postrripa) s. m. sh. sorsë-a.

lopân-i (SP) s. m. njeri sî lopë, i trashë me mende e fatzí në të prûmë.

lore-ja (PK) s. f. herëkeqe-ja, lodër-a.

lorek-u (Klm. M.M) s. sh. këlémëzë-a.

loskë-a (Bregu i Buenës) s. f-*a, t:* sh. bravicë-a.

losh-e (M.M) adj. 1. njeri qi ka përherë lotët ndër sŷ, njeri i kjám. 2. êmën kombtar.

lot kyqe sh. qyqe.

lozër-a (M.M) s. f. gjerore, kitërr e vogël.

lpândër-a (SP. M.M) s. f-*a, t:* 1. lpêndër. 2. zhele: *t' âsht bâ petku lpândra lpândra.*

lpâ-ni (PK) s. m. qetsi, qetí-ja: *rá déti lpâ.*

lpâ (PL) v. akt. me bâ në të prirun, në të lám; *m' e lpâ gurin*: m' e latue në të lám.

lpâtë-i, -ë, -a (PL. PK) adj. 1. i paqët, i qétë; *uj' i lpâtë:* si në të lám, jo thik; *breg i lpâtë*: qi ulet pá rripe teposhtë.

lpâtë (PL) adv. në prrike, me prrike: *ngrehe gurin lpâtë e jo thik.*

lpêndër-a (PK) s. f-*a, t:* pupul-a (tyrq. pupla).

lpê-ja (PL. PK) s. f. mjegull, njegull, mjegullë, lat. *nebula.*

lpiskë-a (SHK) adj. cohë lpiskë, e zgjedhëme fort, it. *panno finissimo*: *xhybe lpiskë:* me tirèk të zgjedhun.

lpishkë-a (DR. Bg. M.M) s. f. bár bjeshke qi rrin njethun edhé dimnit.

lpishtë-a (M.M) s. f-*a, t:* vend kollose, ograjë, çajre-t (tyrq), lpishtër.

lpjetë bjeshke (M.M) s. f. bîmë: *Rumex acetosa,* germ. *Sauerampfer.*

lpoz-i (PK) s. m. -*a, t:* tavan-i, qiellsë-a.

lplungë-a (PL) s. f. sh. shnegull-a (MR). lapël+ûngë (mbaresë).

lpushtër-a (kënete. M.M) s. f. bîmë ujëce: *Caltha palustris,* germ. *Kuhblume.*

lputa (*e véshit.* PL) s. f. lpushtra e véshit (M.M), pjesa e veshit përjashta.

ltê-ja (M.M) s. f. ndër shprehje: *gúr ltê*: gur i lëmuem, lat. *Marmor-oris,* marmuer-ori; *uj, det ltê* (krh. lat. *mare marmoreum*); *rá shí e u bâ* *ltê* (psè rrëshqet njeriu si mbí gurë të lëmuem).

ltînë-a (M.M) s. f. sh. ltê: *sot âsht déti ltînë.*

lthurë (Midha PK) v. akt. me bashkue ngushtas, shtërnguetas: *po lthurën njerzlja,* germ. *zusammenverbinden, eng verbinden, kompakt machen,* it. *rendere compatto, serrare..*

lubardhë-a (Klm. M.M) s. f. shtazë e egër e rrallë fort; thonë ecë në nji natë qinda kilometrash; âsht diçka ndërmjet shkjarrit (germ. *Stein-marder*) e luqerbullës, në kohë të vet i shëndritë lëkura me gjithfarë njyejesh ndër të cillat spikojnë e kuqlêmja, e bardha e murrçîmja, jeton vetëm; *lulëz-a* (SHK), *e bukura e shqerravet* (Rr. M.M).

lubardh-i, -ë, -a, (M.M) adj. i lubardhëm, i bârdhêm, (v. me lubardhë).

lugân-e (KLm.) adj. i páfuqi (sh. i shflukët:) *jé bâ si lugân!*

lugáç-i (M.M PL) s. m. sh. kjanë, kajz-i, *qéser* lugç, lugs, lugc.

lugajë-a (M.M) s. f. it. *vallata,* germ. *Thalgrund, Thalebene.*

lugáre-ja (M.M) s. f. govadë, kopâjë-a.

lugç-i, -ë, -a, (M.M) adj. në trajtë të lugut, lugs, luguer, gërrye si lugu.

lugë llaçi (PL) s. f. mistrí-ja (tyrq) vegël këthistarësh, me mârrë llaçin me i a vûm gurit.

lugatí-ja (M.M) s. f-*na, t:* lufgati-ja, vetija e lugatit

qi ká përmbí gjithëshka e shum, germ. *Gier, Gefrässigkeit,* it. *ingordigia.*

lugatue (M.M) refl. m'u bâ, m'u çue lugat: *âsht lugatue,* don me pëprî gjithëshka, vâpirue m'u (PL).

lugzue (PL) v. akt. lugue: me gërrye mbrendë, germ. *aushohlen,* it. *incavare.*

lujzë-it (M.M) shms. i fj. lugth-i (krh. kûjzë-it kûjth-i).

lulbardhë-a (M.M) s. f. sh. lubardhë-a.

lule-ja 1. lule mîzë, *Mysosotis,* germ. *Vergissmeinnicht.* 2. lule Zoje (SP) *Teucrum Polion.* 3. lule troke (M.M) *Edraianthus campanulaceus.* Lulë-a (M.M).

lulës-i, -e, ja (QL. PK) adj. lulëz-i-e-ja, i shëndritshëm, (M.M). lat. *lucidus,* it. *lustro* (*adj*).

lulëz (QL) adv. *më i bâ kundrat lulëz:* me i lustrue; *m'e bâ thikën lulëz,* (sh. hâlë): *i kam petkat lulëz.*

lulëkarth-i (Ljarja. Tivar) s. m. bîmë, *genista,* germ. *Ginster*; 2. *Sarothamnus scoparius, Besenginster.*

lulkuq-i (Rr. M.M) s. m. bîmë, *Papaver Argemone,* germ. *Sandmohn.*

lulshpërvjeltë-a (Rr. M.M) s. f. bîmë bjeshke, *Lilium Martagon,* germ. *Lilienturkenbund:* bar tâmbëlthi (PL (sh. bar tâmbthi (KLm. M.M).

lulshterpë-a (M.M) s. f. bîmë qi lulon heret, ka nji rrâjë sî kokërr nën dhé, bân lule të kuqëme, e të helmatueme; dhitë i bân me shti e këndej i vjen edhè êmni, lat. *Anemone*.

lulue (M.M) v. as. me qitë lule, me lulzue.

lumë (SP) v. akt. m'u përgëzue, *me lumë kêndin*, m'e njehë për të lum: *mos më lum! t' a lumsha krahin, punën*, germ. *beglückwünschen*, it. *felicitare*.

lumzue (SP) v. as me gëzue: *në kohë me lumzue, po duhet me vuejtë*.

lumë, lumëz-o! (SP) thirrje, fillesë kangësh (krh. hebraishten: Hallel, Halleluja!)

lumtue (Rr. M.M) v. as. me shâ, peshue: *lumton guri:* pesha e ulë në qendër të vet (sh. vigjë-a) germ. *lasten, drücken*, it. *gravitare*.

lúzhar-i (PL. fj. e moçmueme) s. m. lugjár-i, vegël me gërrye, gërryes-i (SP), it. *raschino*. germ. *Radiermesser*.

luzhi-ja (SP) s. f. vërshim ujnash, derdhazë ujnash, boénë-a (DK), *ra shí e u bâ luzhí* (shas), germ. *Uberschwemmung*, it. *inondazione*.

lvére-ja (PS) s. f. 1. lvére fiku, lëvorja e hollë e fikut, lbogurë (M.M). 2. lvére fiqsh (SP) sh. çapella fiqsh. 3. llapë qi u vêhet varrvet; germ. *Pflaster*, it. *impiastro*. 4. (Tirana) lvéret, ndë, rresat (SP) germ. *Wäsche*, it. *bucato*.

lvic-e (M.M) adj. sh. lëvic-e.

lvoshë-a (Bushat. SHK) s. f-*a, t:* lvoshkë, lëvore-lvore-ja.

lvorue (PK) v. akt. 1. me hjekë lvoren, me qërue: *e lvorova mollën*. 2. v. pas. m'u lodhë fort, llomitë (slav. lomiti), *jam lvorue trupit, jam lvorue me punë*.

lyerth-i (M.M) s. *m-a, t*: sh. lýeth-i.

lyeth-i (M.M) s. m. lyerth-i. 1. kokrrizë, mullâ qi spikon jashtë vizës së ndrejtë e së dêjun: *kjenka guri lyertha lyertha*: mullaj, me broka (sh. brokë) germ. *Vorsprung*, it. *protuberanza*. 2. kercël e fortë qi trajtohet në gishta të kambvet, germ. *Hornhaut*, it. *callo*. 8. lez-i, broka ndër gishta të (duervet), qi s' dhâmbin, por shtohen fort.

lypë-a (M.M) s. f, bâja e të lypunit: *me jetue me lypa, njai e ka lypën e mirë*.

lypësi-ja (M.M) s. f. 1. zêja me lypë. 2. ndihma e xjerrme me lypë, lëmoshë-a.

lypësue (KS) v. akt. me lypë shpesh.

Ll

llâ (M.M) v. akt. fraz. *lopa llân viçin, e viçi e dërgon lopën (thithë, ndërgon) asht llâ toka me shi, shiu ka llâ tokën*, germ. *stillen*, it. *imbevere*.

llâm-i, -e, ja (M.M) adj. i mbushun: *lopë e llâme gjinash; i llâm trûsh me marrína*.

llabót-i llabudër-a, llabod-i, labot-i, bîmë.

llacaman-e (M.M) adj. 1. kingj, edh, viç qi ndërgon deri vonë. 2. njeri i mësuem me haena të mira.

llaqemi-ja (M.M) adv. *me lëshue llaqemi, mos i lësho berret llaqemi*: lirisht pa kurrnji rojë, pa-zot, baskan (MR) berraba (tyrq). fj. tyrke? *all' axhami* (?)

llaçk-u-e-ja (SHK) adj. 1. *bûrr llaçk, grue llaçke:* qi flet shum. 2. kush prozhmon; lat. *sussurro-nis.*

llaçkue (SHK) v. as. 1. me folë shum, *me llaçkue për kêndin*: me folë keq.

llajkë-a (M.M) s. f. sk. hallajkë.

llakë-a (PL) s. f. *llakë bore:* skllotë bore, flok (flug) bore qi shkrîhet sá të bije në tokë.

llapár-i (MM) s. m-*ë, t:* përdhési kû njitet palla me parmendë, qi e përdorin ku âsht toka pluhnajë e në tokë dhézeza për me mbjellë kërtolla; fraz. *njeri sî llapar:* njeri qyqár.

llapërçinë-a (PK) s. f. 1. borë e shkrîme, *âsht bâ bora llapërçinë*, 2. hae e përzieme me shum uj, e pa-kandëshme. 3. baltë.

llapùh-i, s. m. bîmë, *Tussilago Farfara*, germ. *Huflattich.*

llashtër-a (M.M) s. f. kashtë grûni, elbi, tërshane.

lloqe-ja (SHK) s. f. lloçe-ja, llome, *grue lloqe*: e ndŷtë në veshë të shtatit, në të gatuem haenash.

lloç-e (SHK) adj. *dardhë, mollë lloçe*: e sbutme fort mishit, nisë m'u kalbë; adv. *m' u bâ lloç.*

llogje-ja (SHK) s. f. lye-ja, dângë-a (tyrq), *të paska bâ kafja petkash llogje llogje, rueja langut të sharqinit sè të lên llogje*; metathezë e fj. gjollë-a?

llojkë-a (SHK) s. f. 1. lloqe-ja. 2. grue e ndîeme për të keq: *hiqu aso llojkash*! (krh. hallajkë).

llokâjë-a (M.M) s. f. uj qi rrjeth përzíe me baltë e handraqe, lat. *colluvies.*

llokatíq-i (DK) s. m. tâmbël i tundun qi i âsht hjekë tlyeni.

llokë (SP) v. akt. me tundë lânjet=*mos e llok shishen! llokatë* (*M.M*).

llovràk-u (M.M) s. m. fundrrí byku, kashte, etr.

llomërkajë-a (PK) s. f. (shif. llokâjë-a).

M

mâ se (M.M) adv. fraz. *mâ sè djál i ri! mâ sè dreq me brina!*

mâ (Kukuli. SHK) v. as. çplâ, kulnue: *paska mâ muri.*

mackë-a (Klm. M.M) s. f. maja e majës, *në macka:* në maje të majes, lat. *summitas.*

macolle-ja (M.M) s. f. mâj drûni.

macurrèl-i (M.) s. m. sh. mackë.

mâqën-a (Bg. M.M) s. f. lopë mâzatore, qi piell krye trí vjetësh.

maçarûngë-a (M.M) s. f. 1. kandërr ujëc, me krye të math e shtat të vogël; germ. *Froschlurche.* 2. mollëza e pipit të duhanit, dorëca e shpatës, (it. *pomolo*). 3. njeri krye math: *mirë më shtru-*

ngë! (të falun) *mirë sè vjen maçarungë!* (përgjegja).

maçkë-a (M.M) s. f. zog kuble, kubël e vogël.

madërgonë-a s. f. modërgonë, *Mandragora officinalis*, germ. *Alraunpflanze*, bîmë bjeshkë e dhénavet mjesdhése, njij familjeje me duhan; mbas përshkrimit të Fjal. të Bashk, fq. 257, kishte me kênë: *Rhinannus maior*, germ. *grosser Klappertopf* (?).

madhue (M.M) v. akt. me bâ, m'u bâ i math.

madhosh-e (M.M) adj. shtatmadh-e dhe i bâshëm.

mae-ja (Shestan) s. f. mâje-a.

mâgë-a (M.M) s. f. jargu me sè lén pjella, lat. *placenta*, germ. *Mutterkuchen*.

magjár-i (M.M. MR) s. m. shikull, drrasinë, kû mbështetën tejzat e veglavet muzikore, germ. *Steg*.

mâgjën-i (Shala. DK) s. m. kungimi fétar, greq. *synaksis*, lat. *communio-nis*.

mâgjër-a (Dedaj. PK s. m. shullâ-ni: *vend magjër*.

mahí-ja (M.M) s. f. 1. gërshanëz qi prej kungash (qoshesh) së ballit ndeshet në kulm. (sh. kungár-i, gungár-i) 2. *shpi me mahi*: shpi e pá ballorë, germ. *Walmdach*. sh. (shpi me balluer): *Satteldach*: shpi me prrike, germ. *Pultdach*. (krh. fj. pahi-ja).

mahlue (Ql. PK) v. akt. maklue, gdhelë, me marrë me të mirë.

majcë-a (M.M) s. f. lopë me tri cica.

mâjçak-e (M.M) adj. qi i përket mâjes, *duhan majçak*.

mâjç-e (M.M) adj. sh. majçak-e.

majere-ja (Ulqin) s. f-*e*, *t:* vesha e drûjtë e fluskës (përjashta). it. *bordo?*

majmok-e (M.M) adj. i majmë (krh. brinok.)

majnishtë-a (M.R) s. f. bîmë: *Cystus sabvifolius*.

majole-ja (M.M) s. f. maje e vogël (krh. *bregole*, *Pretole* (Prêtë, Prendë. M.M).

majnue (M.M) v. refl. majnitë, mamitë: *janë majnue* berret, kursé berrit (thonë malsorët) i bâhen trût uj; sh. *rrebisë*: të dy verbat diftojnë lëngatë të ndryshme në bagti. 1. rrepci jeton ndërshej brinash së berrevet, e u hynë në trû. 2. koshëza jeton në lëkurë të korrizit të gjedhvet. 3. dhecku i zgrofit lëshon voetë në koma të kalit, ky tue e lpím voen e perdîn, e kjo shvillohet në lugth të tíj.

majtushë-e (SP) s. f. lopë me tri cica.

majuc-e (SP. M.M) adj. me mâjë të prehta.

majûngë-a (M.M) s. f. shtypëc drûnit për me rrasë dhé me të.

maklue (Ql. PK) v. akt. mahlue.

maknore-ja (PK) s. f. 1. kandërr qi jeton ndër shtëpija ku ka lagshtinë, i shpejtë në të ngám; fraz. *jam sjellë gjith ditën sí maknore*: sî bishti i pelës. 2. *gur maknuer, moknuer*: gur i gelqertë e i përziem me krypësorrë; *dhè maknuer, dhé maknore, moknore*, it. *pozzolana*.=zeshkë (sh. moknuer-ore).

makth-i (M.M) s. m. 1. makth i butë, *Trigonella*, germ. *Bocksklee*. 2. makth i egër: *Hypericum perforatum* (psé gjethi i kqyrun në rreze të diellit duket sî i shpuem prej pikavet të njij voji erëkandëshëm qi përmban); germ. *Johanniskraut*.

mal e val)M.M adv. *i pasun mal e val:* i pasun si mali me borë.

mal-i (M.M) shms. *mala-t* në shumës*:* gúr të mdhaj fort; *i vûmë murit të ri do mala.*

maltuer-ori (M.M. PL). s. m. *-ë, t:* 1. kush xjerr lamdë në mal. 2. kush punon rrakja.

maluer-ore (PL) adj. qi i perkèt malit, qi gjindet në mal; *tokë malore, njeri maluer*: i malit a i mësuem në mal.

mangálle-ja (SP) s. f. mangallja e derës, drû me takë mbas flegrës së derës e cilla rrudhohet e mban këtê çilë (sh. *malldan-i*), germ. *Klimke*, it. *saliscendi.*

mallue (Qorsaq. MR) v. akt. 1. me përlye, bëgâ, pugâ, ndŷ, zhye. 2. me dhunue; germ. *entweihen, entheiligen*, it. *profanare-*

mângë-a (M.M*)* s. f. sh. mâgë-a.

magèla-t (Klm. M.M) s. m. shms. kësaç-i, germ. *Kneipzange*, *Pincette*, it. *pinzetta.*

mangën-a (SP*)* s. f. *-a. t*: mângël me thye lînin, *Hechel.*

mângël-a (Bregu i Buenës) s. f*-a, t:* makinë-a: *manglat e vaporrit.* (sh. mângën-a).

mangulàq-e (M.M) adj. 1. qi mangulon, qi merr me të mirë tue prekë. 2. kush âsht për t' u dashtë; fraz. *më vinte rreth me të prekuna mangulaqe, fëmí mangulaq*: fëmi i dashtun: *duer mangulaqe.*

mangulue (M.M) v. akt. me marrë me të mirë sikursé fëmija kúr don nânën e vet; germ. *liebkosen, schmeicheln, liebevoll pflegen*, it. *accarezzare.* (krh. maklue, mahlue).

maranaje-t (PL*)* s. f. shms. Rrëshajët, psè ndër të kreme të Rrëshajvet dilej në mâje të Malit të Maranajit, ku duket kje ndonji kishë në zâ. (khr. Sh' Êjëlli (SP) për: Rrëshajë, t, psè ndër ato ditë dilej në Mal të shën Êngëllit (shë Mëhillit) kû thohej mesha.

mâre-ja (M.M) s. f. bîma e zêmrës (PK) germ. *Leibesfrucht*, lat. *foetus*, it. *feto*; *mârja e lopës âsht viçi; lopë njij, dý, trí mâresh* (pjellësh). *Me kênë për mâre:* (M.M) me kjênë për shtim, a i zoti i shtimit, i prodhimit (në veshtrim të lindjes); *me kênë në mâre*: me kjenë në shtim. *Grueja e keqe e berri i keq të vêjnë në mâre* (fjalë populli).

margjënuer-ori (Shkrel. M.M*)* s. m*-ë, t*: strehë nën gúr (sh. gjâmën-a).

marmîth-e (SHK) adj. *njeri marmîth*: qi punon tinëz sî urithi, njeri tinzár.

marrakotë (DK. M.M) v. intr. 1. *M' u marrakotë:*

me ecë sî përgjumshëm, germ. *schwanken, wanken, taumeln*; it. *barcolare, brancolare*, 2. m' u velë sŷsh, *jam marrakotë prej gjûmit*: m' u kotullue. 3. akt. me marrë mendësh.

mârrë v. akt. fraz. 1. *m' e marrë nji send me sŷ; m' a muer, a s' m' a muer sŷni*: me përshî me të kqyrun; *me mârrë* (gruen) *më sŷ*: joshë prej së pámi; *me mârrë mbësŷsh*: me mbetë i shituem, ngrafisun. 2. v. pas. m' u mârrë: *u muer forceja*: kúr e muer Zoti botën me uj vetëm dy vetë pështuen nën fënyt (fnyt) të nji urës; *jetë e mârrun* (vjetë e pa korë), vjetë zije; *njerë i mârrun* (krh. i mârrë) i pa shëndet; *zâ i marrun, i mârrun zânit*.

mârrshëm-i, e, ja (M.M) adj. sh. i mârrun: *njeri i mârrshëm shëndetit*: i pashëndet; *jetë e marrshme*: e pa-korë.

mârrtas (DK) adv. difton mungesën e dishkahit, p. sh. *mârrtas dielli kênka çue!* (prej rêsh qi e mbulojnë, i mârrun drite).

mâsë-a (M.M) s. f. tufë, grigjë: *mâsa e peshkut*, mâsa e qefullit.

mashkulluer-ori (M.M) s. e adj. 1 klyzit, shermendët e hardhís qi s' lidhin rrush, kopilçat. 2. Klm. M.M. bár kullose.

mashkullue (Bg. M.M*)* v. as. me bâ viça mashkuj, me pasë mâre mashkullore: *lopa eême mashkullon* (krh. fêmnue).

mâshk-u (Klm. M.M) s. m. *-që, t:* sahan-i; fraz. *m' erdh te dera mish në mashk*: pa gjâ në shtat. (krh. Fjal. e Bashk. 256, mashtër-i, mashtërku: mashtrat, mashtërkët).

mat (M.M) adv. në të përkulun, çplâtas, bark, bat (tyrq): *ngreha e shtëpis kênka tepër mat.*

mât-e (M.M) adj. i çplâtë, me bark, qi bân bat (tyrq), i kulnuem. (krh. v. *mâ*).

mâshtë-i, -ë, -a (M.M) adj. i rrmâjtë (SP) rrmâktë, i mberdhântë (merllântë) *dora e mashtë.*

mashtrue *(*SHK) v. akt. 1. me rrêjtë, lat. *fraudare, defraudare, dolum facere*. 2. *me mashtrue skamnorin* (m' e rrêjtë tue i dhânë dishka).

mat-i (Nikaj-Merturi)?. s. m. lum-i?.

matosë (M.M) v. as. 1. me marrë mbë njênën ânë: *ka matosë mullari i sânës, i ká matosë mêndja:* i ka marrë dallàsh (tyrq). 2. m' u turrë: *n' ardhtë dita, po të matosna; me matosë mbas dikúj*: m'u dhânë, me shgrehë mbas ndokúj. 3. v. akt. me dhânë krah, rrugë; *s' dij se kah po na matosin.*

matorrìk-u (Fja. i G. Hahn) s. m. vijë uji, vada e ujit, germ. *Wasserkanal.*

matushue (Klm.) v. akt. matushitë, coptue, grimcue.

mazatuer-ore (SP) s. f. m. viç njij vjeti=mâzë (lopë).

majsë-i, -ë, -a (M.M) adj. kingj, *edh mbajs*: qi don mbajtë, a mbahet psé ka mbetë pá nânë; shms. *mbajësit, mbajëset*; jetim, i vorfën.

mbajsë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* majsë-a; gardh i bâm me hûj të naltë e të shpeshtë; germ. *Palisade.*

mbajs-i (M.M) s. m. vathë-a.

mbajtun-i, -ë, -a (M.M. SHK. SP) adj. njeri i mbajtun në fjalë, në të prûmë, në hae, i mbajtun shtatit, të mbajtunët e shtatit, germ. *Betragen, Haltung*, it. *contegno, atteggiamento.*

mbalcinë-a (SP) s. f. kullimë uji qi kjáson prej toke: *tokë mbalcinë.*

mballesë-a (M.M) s. f. 1. vend ku munden me mballue bagtija. 2. kullosë-a: *njaj mal ká mballesë të mirë.*

mballim-i (M.M) s. m. *e t:* 1. udha qi rreh bagtija tue kullotë, germ. *Trift; këjo arë âsht në mballim të lopvet.* 2. *erë mballim*: germ. *Drift,* stuhína në dét shkaktue prej érnash së pamême. 3. *mballim sŷni:* shka përshîn sŷni për flakë të qiellës, it. *orizonte.*

mballim (M.M) adv. mbarë, gjithëkah, *t'i biem ballim*; lat. *undequaque.*

mbâllishëm-i, e-ja (i. e. M.M) adv. qi merr hapët, qi mbulon mballim; *rê e mballishme.*

mballue (M.M PK) v. as. 1. me mârrë ballin bagtija tue kullotë, m'u endë tue kullotë, m'u përhapë për kullosë; *me ballue* (Triepshi) krh. mballim-i, vend i hapët për gjâjë. 2. me kullotë.

mbânshëm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. qi âsht i vûm në skâj, lat. *extremus: mâ i mbânshëmi i katundit jam vetë me shpi:* mâ i largëti.

mbarashtue (SP) v. akt. me vû mbarë, me sjellë mbarë, me rregullue: *din me i mbarashtue punët e veta, pasunín e vet,* germ. *einrichten, ordnen, verfügen,* it. *disporre,* germ. *verwalten,* it. *amministrare.*

mbarashtim-i (SP) s. m. mbarashtesë-a: administrim-i, rregullim, krahishtim.

mbarrabetë-a (Shestan) s. f-*a*, *t:* motër mungade, germ. *Nonne,* it. *monaca.*

mbasgrushtë-a Klm. M.M s. f. 1. pjesa e mangës së fanelës, këmishës rreth grushtit. 2. pjesa e trupit nën nyell të dorës.

mbëdhexë-a (M.M) s. f. për: mëllexë-a, *Carpinus betullus,* germ. *gemeiner Hornbaum.* (sh. Fjal. e Bardhit, fq. 8. beleteza: *Betulla*).

mbëdhyshtër-a (Klm. M.M) s. f. nji farë bîme?

mbehí-ja (Korça. sh. flet: Arbënija. Vj. II-të, 1936 nri. 335, fq. 2. art. Vithkuqi-Voskopoja, shtylla e III-të, rreshti i IV-të. pikrisht për mbehitë të Akademisë së saja*)* Nevojë-a, neudë-a (Konçili i Arbënit).

mbëkambëcit (SP) shms. i fjalës: mbëkambëc-i, shërbëtuer ndër darzma e drekë.

mbëkatni-ja (Bg. M.M) s. f. cilsija e atij qi mund të mbëkatnojë. 2. mbëkat-i; fraz. *me rá në mbë-*

kat: për: me hŷ në mbëkat; frazë tyrke: *gjynaha girmek.*

mbëkue)M.M) v. akt. me dëkue, me kue: *s'mund t'a mbëkoj në gojë.*

mbledhëtar-e (M.M) s. f. kush merr pjesë në nji mbledhë.

mbledhì-ja (M.M) s. f. mbledhje, kuvend populli.

mbëllugjë-a (M.M) s. f. mbëllogjë-a, mllugjë-a, dorëc brisku qi vlen sî míll tehi.

mbelmesë-a (SP) s. f. 1. voj, tlyen, ushûj me sé mbelmehet haeja. 2. fjalë të mbelmyeme, me mbelmesë shpirtnore: lat. *unctio spiritualis.*

mbëndore-ja (M.M) s. f-*e*, *t:* mjet-i: *lypen mbëndoret për me mujtë me....*

mbëngojë-a (PK) s. pensjon-i: *me i qitë kuj mbëngojën*: me i dhânë pesjonin; *me i lidhë mbëngojën* (fjalë Kanûje përdorë për grá të veja qi s' kishin fëmij).

mbëgojcë-a s. f. mëgjojc-a, hekuri i frênit të kálit qi hŷn në gojë; tyrq. *shebès*, germ. *Treste.*

mbërdostë (i e PL) adj. sh. mërdostë.

mbërdheztë (i e M.M) adj. i kuqun fëtyret.

mbërdhezë (SP. PK) v. refl. m' u kuqë, *u mberdhez fytyret; i mbërdhezun e i rrëmbyem fytyret* (*SP*).

mbërdhezët-i, -a (i. e. PK) adj. i kuq sî gjaku.

mbërdhok-u (M.M) s. m-*ë*, *t:* guriç-i (SP) gúr i vogël e kokërdhak; *nji mbërdhok gúri* (krh. *papërdhok, camërdhok*).

mbërdhuzë (M.M) v. refl. 1. ngërdhuzë, m' u gërmushë; m' u mbërdhuzë. 2. m' u buçue, mullacue: *ishte nji búrr i mbërdhuzët.*

mbërdhuzët-i (i. e. M.M) edj. me ftyrë qi gërmushet, i buçuem (buçatun) i mullacuem; *gaz i mbërdhuzët*: i ngerdheshun, it. *riso sardonico.* germ. *sardonisches Lachen.*

mbërzânë (H. M.M) v. akt. përzânë, përfshî: *s' mbërzên shtëpija këtê mori gjindësh.*

mbërrî (M.M) v. as. shqiptue: mbérrî.

mbërrolët-i-a (i PK) adj. mbërrol-e, lat. *severus*; germ. *ernst*, it. *severo.*

mbëshênjue (H. M.M) v. akt. me dá në shêj; *u mbëshênjue ndër luftime.*

mbëshênjuem-i, -e, -ja, (i e. M.M) adj. i dam në shêj, i dam posë, lat. *insignis, singularis.*

mbëshenjim-i (M.M) s. m-*e*, *t:* mbëshenjesë-a, germ. *Vorzug, Vorrecht*, it. *prerogativa.*

mbëshic-i (Klm. M.M) s. m-*e*, *t:* mbëshilëc-i, kapàk-u (tyrq).

mbështetsë-a (SP) s. f-*a*, *t:* vendi i mbështetjes, lat. *basis.*

mbetshëm-i, -e, -ja (i e. PK) adj. qi jet, qindron, ngjatë: *m'e bâ nji punë të mbetshëme*: m'e bâ për mbetë (PK), qindrojc-ë.

mbetë (PK) fraz. *me qitë me mbetë*: me punue për mbetë, qi të qindrojë, të jesë.

mbëzuçkë-a (DK) s. f. tureçkë-a, turîni (krh. floçkë, prej flokëç, mbëzukëç=buzë).

mbëzâ (M.M) v. as. me qitë zânin, me i thirrë kúj: *mos mbëzâj! po mbëzâj nji herë*=za-ni, (krh. latinishten: *in-vocare*).

mbohol-e (M.M) adj. kaplluk-e (PL) njeri budallë.

mbollëdrage (bár BK) s. m. sh. bordullâk-u.

mbolladane (PL) adv. *foli molladane, mballadane*: çiltas, për fushë, botënisht. (sh. palladâ).

mbollungë-a (M.M) s. f. 1. t' âjun prej së vrami, së rámi: *e fitova nji mbollungë.* 2. it. *sporgenza*, germ. *Vorsprung*; *ballungë-a.*

mbirëz-a (Klm. M.M) s. f. fêmëz-a (SP) biz-i tyrq).

mbrâman adv. në mbrâme: mbrâmanet (krh. heret).

mbrapshti-ja (DK) s. f-*i, t:* hiejesinë, vend ku s' bjen dielli, osojnë-a (slav). *e kam shpin në mbrapshti.*

mbrapshtue (PK) v. as. me punue mbrapësht, *mos mbrapështo!* lat. *perverse agere.*

mbregën-i, -a (SP) adj. i piskuem-e (sh. mbrek); *thera lopën e duel mbregën.*

mbrek-u (SP) s. m. kursè dejt e rruzavet të shpinës zêhen njak: *paska lopa mbrek:* piskim-i.

mbrîjash (M.M adv. për brîsh: *flaka e furrës shpërthei mbrîjash*; it. *dai lati.*

mbrijáza (M.M) adv. 1. sh. brîjâza, brîjas, sî për brîjësh; 2. tërthuer: *m' u kqyrë mbrîjaza.*

mbrîjue (PK) v. akt. 1. me kthye në trajtë të brísë, me përkulë. 2. shtrembënue, *lis i mbrîjuem.*

mbrrakullí-ja (M.M) s. f. gumçí-ja, hokë-a (tyrq) fjalë gazi, germ. *Scherz*, it. *scherzo.*

mbrrakullue (M.M) v. as. me folë fjalë gazi, germ. *scherzen*, it. *scherzare; mos mbrrakullo!*

mbrrakullues-e (M.M) s. m. f. çudënar-e, gaztuer-ore.

mbrrutë (M.M) v. as. m' u tha, m' a gëzhitë prej thatine, dergje; *u mbrrut kollomboqi* (sh. brrut.)

mbuhovinë-a (M.M) s. f. pluhnajë, pluhun: *u çue mbuhovinë tue fshî shtëpío.*

mbujake (tokë-SP) adj. mujake, tokë me kjasina.

mbushcë-a (M.M) s. f· 1. vegël me mbushë llagemat. 2. neolog. mbushcë elektriku=it. *pila.*

mbushulinë-a (M.M) s. f-*a, t:* sh. 1. bushulinë, bazhgare, hî pluhun, fundulina qi çohen flaurí ndër ênë e qi bijnë ndër haena. *Kênka bâ tambli mbushulina.* 2. funderrí byku, kashte; *më ka hî nji mbushulinë në sŷ*; lat. *festuca.*

mbushullim-i (SP). s. m. të mbushun plot, ganí (turq) bollek; *mbushullim haeje, paresh* etr, lat. *abundantia*, germ. *Uberfluss.*

mbushullue (SP) v. akt. 1. me mbushë plot e për mâje, me mbushë me ganí: *na mbushulloi Zoti me të mira.* 2. v. as. *më mbushullon zêmra*, jam i mbushun zêmret me dëshirë.

mqes-i (M.M) s. m. koha e mrizimit, *me i lëshue gjân në mqes*, (krh. mgjes-i mjes-i.)

mëcukth-i (SP) s. m. bîmë, *Carex arenaria*, germ. *Sandsegge.*

meqafe-ja (PK) *s.* f-*e*, *t*: përgjegjësí-ja: *me mârrë me meqafe*: m' e mârrë mbî vedi përgjegjësín e.... (italjanizem). *T' a paça mârrë me meqafe ketê pûnë!*

meqave-ja (pK) s. f. *meqave bore* (fjal. slav.) mbledhajë, çfrê bore.

meçue (Klm.) v. refl. meçitë; *jam meçitë ûje*: mekë, pakë.

mëdhaj-t (të. Midha. PK) adj. shumës; do burra të mëdhaj, it. *grandicelli.*

mëdhexë-a mëllezë, (sh. mbëdhexë, mbëllexë).

megue (PL) v. as. *me megue drita*: me ague.

mejendër-a (Rr. M.M) s. f. menjenè (tyrq) (sh. bushtër-a).

mekashna (SP) adv. konjunkcjon: sëpaku, nemose, bilè (tyrq);

mêkës-i (M.M) s. m. mêngëc-i, të mângët, visi ku shputa e kambës bân si gjí (sh. barbullë-a) *mêkësi i kambës*, përkundra: *kambëshpatuk*, e kjo gjêndje rrjeth prej lëngatës hinglize.

mëkue (Triepshi) v. as. mkue, mbërrî; *Sokoli shpejt mëkoi mb' atë qafë!*

melcë-a (Grv. M.M) s. f. zog i vogël qi rrin hamallesh; zog hamallesh.

melcak-u (M.M) s. m. sh. melcë.

melqys-i (H. M.M) s. m. baltë e hollë, (sh. llapërçinë).

melçî-ja (Klm. M.M) s. f. melshî-ni: melçî e zezë, lat. *jecur-is.*

mëllaxë-a (M.M) s. f. stap, pip hardhije.

mêllë-a (Prizrendi) s. f-*a*, *t:* 1. dhé qepore: dhé i gastarët me sè lyejnë ênët. 2. frangj. *emaille*, it. *smalto.*

mëllîjan-i (M.M) s. m. mashkulli i mëllîsë.

mëlli-ujce (M.M) s. f. shpend i murrmë qi siellet buzë ujnash e zhytet mbrenda me gjue peshk, it. *martin pescatore.* (sh. skjepgiatë).

mëllugje-a (M.M) s. f. sh. mbëllugje.

mendár-e (MR) ad. mendëtar-e, mendalok-e, mendëtak-e (PL) germ. *klug*, *verständig*, it. *assennato-a*, *inteligente.*

mende-ja, shms. *mendë-t:* fraz. *me kênë i mendes: essere dell' opinione*, *mendësh së veta*: *në mende të vet:* me nisjativë të veten, në krye të vet; *m' e grumbullue mendën*, it. *concentrarsi*, m'u kokrrue; mendo keq e thaju, mendo mirë e mâju! *Mendja éme, pûna e ême* (M.M) *si mbas hamendes s' ême:* mbas opinjonit t' im. 2. *mende-dám-e* (PK) adj. *jam mendedám me shkue sod*, *njeri mende-dám*, germ. *entschieden*, *beschlossen*, it. *deciso*. 3. *mendezi*, *zezë* (M.M): njeri qi mendon zi, lat. *zelotypus*, germ. *eifersüchtig*, it. *geloso.*

mend-i Klm. M.M) s. m-*a*, *t:* 1. mêt-i, ças-i, lat. *momentum*; *e gjerba mbë nji mêt.* 2- rend-i (PL) *gurët e murit duen vûm me ket mend si tjerët.* (krh. fj. *njimendue*).

mendër-a M.M s. f. për sherbelë-a: *mendër-bardhë* (Klm.) nji farë sherbele, *mendër e egër* (SP) *mentha silvestris; mendërkrejçë* (M.M) *salvia verticillata*=sherbelë krejçë.

merandue (Blin. Kabash. PK) v. as. me peshue nji për nji mbë të dyja ânët, me kjênë n' ekvilibër.

merandim-i (PK) s. m. ekvilibër-i.

mercèl-i (M.M*)* s. m-*a, t:* 1. stringël, lajle metali. 2. pare e îme, (sh. *nocë*, marcèl-i (Luma).

merdàk-u (M.M) s. m-*ë, t:* stap hardhije. 2. mertek-u, trá i hollë.

merdostë-i, -a (i. e. M.M) adj. 1. *lëkurë e merdostë:* e egër jo e butë; *njeri i merdostë*: i egër, i vrânët.

merdhacan-e (SP) adj. kush e ndîen shpejt të ftoftit, përkundra: *dimnak-e.*

merdhacë (SP) v. as. me nirthë shpejt, m' e ndîe fort të ftoftit.

merdhac-e (SHK. SP) adj. sh. merdhacan-e.

medhoqët-i, -a (M.M) adj. njeri i stërkequn, i tukejmë, i pa-shëndet.

merdhoqë (M.M) v. refl. m' u bâ i merdhoqët.

merdhostë-i, -a (i. e. M.M) adj. zhelan-e, shkrehtan-e.

merendue (PK) v. akt. merendue (M.M) (sh. krahishtue).

mërimângë velgjêni (M.M) s. f. krymb qi thán

velgjêjt tue êndë pelhurë, germ. *Fichtenspinner.*

mërinë-a. s. f. çubë qi dahet në shum farë. 1. *mërinëbardhë-a*: me drû qi lakon, 2. *mërinëkuqe*: me drû thejçe edhè *mërinëkrypc*, a, krypcë (sh. brugë) 3. *mërinë mali* (M.M) *mërinëbutë-a* (PL) *Salix fragilis*, germ. *Knackweide.*

merlë-a (Bg. M.M) s. f. stuhi-ja.

mertiç i bardhë (M.M) s. m. shpend i bardhë, me skjep si pula e me shtatin sa kjo; gem. *Fischadler.*

mertik-u (PK. M.M) s. m. 1. bîmë, *Ricinus communis*, germ. *Wunderbaum*, bâr ujthi 2. bár mertiku (M.M) nji farë bári.

mertosë (Ljeporosh. M.M) v, akt. 1. me mbërthye, ngulë: *të kênka jetesgjatë, se kje tue i a mertosë me nji plumb.* 2. (sh. pihë.)

merrlë-a *(*Shallok. DK) s. f-*a, t:* ortek bore: *po ushtojnë merrlat në mal.*

mërrkotë-a (PK) s. f. mërrkot-i. 1. balmuq-i, rrotullak ushuji a dylli së ngrîmë. 2. gjâ e forcueme, mish i forcuem: *i u kalbâ zêmra mërrkot*! *rrkotë ushuji, dylli* (SHK. SP).

mërrnjoshk-e (SP) s. m. f. sŷshtrêmbët-i, -a. lat. *strabo-nis;* rrqoshk-e.

mestitë (Krz. MR) v. akt. me majë bagëtín, p. sh. thitë; germ. *mästen.*

meshní-ja (M.M*)* s. f. pûnë fëmijsh, *me folë me meshní*, germ. *Kinderei*, it. *puerilità.*

meshnue (SP*)* v. refl. m'u bâ fëmí, me rá trûtë mbas qafe, thohet për pleq qi ká nisë me i lânë mendja.

meshnuer-ore (SP) adj. i meshnuem, germ. *kindisch,* it. *puerile.*

mështekën-a *(*MR*)* s. f. sh. mushtekën-a.

metefe-ja (Fandë. MR) s. f. terthore, ja; grek. *eparhíja,* lat. *dioecesis. Metefja e të cilit ipeshkëv të kapë ty* (përfshîn) *ty?*

meteh-i, metef-i M.M MR) s. m-*e t:* 1. kufî, shefi, 1. vend i nalcuem e në të lám; *e ngrehi shpín nê meteh, epu berrevet njatij metehit* (krahit) *të malit;* krh. kroatishten: *meteh metah,* prej greqishtes *meteiha;* slav. *Metohija (*kufîni ndërshej slavizmi e greqizmi. Jokl). Në Kanu të Lekës guri i kufînit për m'u pranue si i tillë do t'ishte i sjellun me teh kundruell gurit tjetër (populli).

metí-ja (PK) s. f. slav. *(*metil) kelbazë-a, it. *cachesia:* kandërr si kaçamill qi jeton ndër vende ujtake; bagtija e perdîjnë me bár e u shkon në zgrof, me gjak; kandrri (qi âsht i vogël sa mos m'u veçue me sý*)* kalon ndër mushkëni, atŷ grîn mushkënít e shëndrrohet ndë flegula mishatake, qi quhen flutra.

metisë (PL) v. akt. kelbazë.

mêtun-i, ë, -a (i. e. MR) adj. s. m. f. 1. kalamâ dhetë vjetësh e teposhtë, qi s'e kapte kanûja e malevet për dâme: *këtê dâm e kanë bâ do të mêtuj; or të metuj!* 2. i fjeshtë, i pátëkeq, i páfaj, lat. *innocens-tis.* (sh. i mitun, mitnue).

mëzuer-ore (SP) s. m. f. mëzat, mbështjerrë mâ sè nji vjete.

mgjillç-i, ë, -a (PL) s. m. f-e, t, *-e, t:* shortar-e, kush bân mëngjina.

micèr-e (M.M) adj. i vocërr, vocrrak-e, germ. *ganz klein,* it. *piccino; mic-e*=i vocërr.

mic-i, -ë, -a (Malsinat) s. m. f. emna kombtarë; p. sh. *Mic Sokoli, Micë Palja.*

micke-ja (M.M) s. f. mâja e majes (sh. mackë) *hypa në micke të malit.*

miclim-i (M.M) s. m. kërthî sa i lém, i vocërr fort.

miellajë-a (PK) s. f. send i bâm me miell, *borë miellajë:* borë sî mielli qi s'mban me ecë mbî tê.

miellajtë-i, -a (i. e. PK) adj. 1. sî miellajë. 2. miellçe, *mollë e miellajtë.*

miellishtë-a (PK) s. f. sende të miellta, miellajë, germ. *Mehlwaren.*

míellëc-a (SP) s. . 1. (Klm. M.M) bîmë haese, lat. *Chenopodium album,* germ. *weisse Gänsefuss.* 2. (SP) dergjë barishtash, kúr u bardhen gjethët, psé u bjen hîni (greq. *oidium*) qi përftohet prej pêjsh së mykëzavet; germ. *Mehltau.*

mjellnë-a (Dobrja. M.M) s. f. mjellme-ja (SP), lat. *Cygnus.*

mihajnë-a (PK) s. f. krahinë (a, kasabá-ja (arabisht), nër shprehje: *ká kërkue shtatë mihajnat* (ka sabatë).

miklue (SP) v. akt. 1. maklue, mahlue, gdhelë, kdhelë. 2. me mârrë mendësh; germ. *täuschen, hintergehen*, it. *illudere; njeri i mikluem, âsht bâ si i mikluem.*

milcue (Fandi. MR) v. akt. me i hjekë drrasës, para sè m'e vû në sdrug, lyerthat (mullâjt) qi ká, me ûntue, germ. *aus dem Gröbsten arbeiten*, it. *sgrossare.*

millme-ja (H. M.M) s. f. mill-i.

minjollë-a (MJ) s. f. mënjollë-a, sh. bilashnjok-u: *u rritshin si minjollat e servinit?* (nji farë lisi).

mirandajë (për së. PK) adv. për qéf: *e bâni, foli për së mirandâjë.*

mira (e. M.M) s. f. zânë-a: *rafti e mira! dashtët-e mirë zâna!* (urim).

mirë mbarë (M.M) thirrje, marshallah! (arabisht), *mirë mbarë çoban!* urim qi i bâhet bariut kah kullotë berret: *mirë mbarë* (m-bar. Klm). *mir' u bar!* (Triepshi).

miskë-a (SHK) s. f. peshk i vogël sí giuhca.

miskèr-e (M.M) adj. i mjerë, i mjerth, i gjorë, lat. *misellus*, germ. *armselig, dürftig*, it. *meschino.*

mitnue (H. M.M) v. refl. m'u meshnue, m'u bâ fëmí.

mitun-i, -ë, -a (i. e.) adj. sh. i mêtun.

mixuer-ori-ore-ja (M.M) adj. 1. kush shkakton

dâm a dekë, lat. *crudelis*, germ. *grausam, unbarmherzig.* 2. subst. *mixori:* anmiku, *mixore* anmikneshë-a: *e ka dhânë Zoti mos me i a dijtë mixori mizorit.* 3. për antonomazí: Slavi.

mgjes-i (M.M) s. m. mëriz-i, sh. mqes: *me i çue berret në mgjes.* (krh. tosk. mëngjes-i, nade-ja).

mjaftim-i (Rr. M.M) s. m-*e*, *t:* shka mjafton: *due me m' a lânë mjaftimin e ujit*, germ. *die Genüge*, it. *il sufficiente.*

mjah (SP) adv. mjaft, germ. *genug*, it. *basta.*

mjeçkë-a (Klm.) s. f. mjelcë-a, ênë mbë se mielet tâmbli.

mjalcë-a (Fjal. i Bardhit. 5, mialzate, lexue gabimisht prej Fjal. të Bashk. fq. 264, mjalcaze-ja) s. f-*a*, *t:* bletë a.

mjalte (bár SP) s. m. bimë: *Lonicera caprifolium.*

mjaukue (M.M) v. as. mjagullue.

mjekatar-e (SL) s. m. f-*ët*, *t:* njeri qi mbahet për mjek, por s' âsht; germ. *Pfuscher;* edhè *mjekatàç-i* (?).

mjekërrdhizë-a (M.M) s. f. bimë, *Anthericus ramosus*, germ. *Aestige Zaunlilie.*

mjerthi (Krz. MR) prep. mjerthin, dérnathi (PL) djerë, dérë, deri, gjerë.

mjetë (leshi) s. f. indça leshi=fija e shkurtë.

mjet-i (PL) s. m-*e*, *t:* zdatk-u (Bashk. 51 4) të dám odash ndër shtëpija; *mjete mjete*, germ. *Abteilungsweise.*

mllogje-ja (Klm.) s. f-*e, t:* mllugje-a, mënye-ja, dorcë brisku në të cilën mbështillet tehi.

mocë-a (SP*)* s. f. moçë-a, moshë-a: *kúr kam kênë mocës s' ate, kam dijtë me thurë çarapë e me qindisë petka.*

moc-i, -ë, -a (M.M) adj. njij moshe: *njeky âsht moci i këtij; njekjo âsht moca e kësaj: një moci t' im s' i ka hije me folë kështu: edhè* (M.M) *njekjo âsht mocja e kësaj: njekëta dy janë mocë* (shumsi) *njekëto dyja janë moca a moce*; synon. *mocatar-e.*

moçë-a (SHK) s. f. moshë, mocë.

moçëmi-ja (SP. MM. MR) s. f-*të:* 1. koha e moçme. 2. pleqnija. 3. sendet e moçme; p. sh. moçëmitë, a, moçëminat shqiptare.

moçëmue *(*SP) v. as. plakë, vjetrue.

modër-a (SHK) s. f. në fraz. *par' e modër* në zêje të vektorit kúr këputet nji pê ndër liqë të pelhurës e nuk lidhet me nji herë, del pelhura *par' e modër*: pse t' u këputmen tymni e mos m' u lidhë, indi jet shlirshëm. (M.M) *po del pelhura modër, ajo grue bân pelhurë parë e modër.*

modërs-i, -ë, -a (M.M) adj. me modër, pelhurë modërs, pelhurë tymën-rrallë, e shlirshme. v. prî.

mojcë-a (SP) s. f-*a, t*: vegël për me shtî në shpatë tymnin e pelhurës; drrasë e ngushtë e hollë me nga nji gojcë mbë të dyja krénat, përdoret sî sovajkë me përshkue pêjt e tymnit prej shuli kû âsht mbulue pelhura e nepër shpatë, te shuli kû rrin vektori.

mokç-i (Kurëhîni) s. m-*a, t:* oborr-i.

mokër-a (PL) s. f. gúr gelqere me krrypësorrë mbrendë: it. *arenaria*, germ. *Sandstein.*

moknore (dhé. PL) s. f. tokë e përzieme me nji farë pluhni të gelqerët i cili âsht i mirë për me bâ llaçin për ndërtesa, edhè me i bâ me shndritë metalat, it. *pozzolana.*

molê, molêni (PK) v. *mos e lên, mos e lêni:* mbë ta!

molinë (tokë M.M) s. f. tokë pluhun.

mollakâjë-a (PL*)* s. f. grumbull gurësh, mollakësh.

mollak-u (PL. M.M) s. m. -*ë*, *t*: 1. mollak guri, zhamèl-i (SP) pollovinë-a (M.M) *kje tue na vra me mollakë. 3. mollak akulli:* copë akulli.

mollakuq-i (SP. M.M*)* s. m. kandërr qi jeton ndër landë, me griskla të verdha e të kuqe përzie me pikla të zeza, i gjatë 7 mm. përpîn morrca gjethësh, i vjefshëm për bulki; germ. *Marienkäfer.*

mollat: farë e tyne. 1. m. *boshnjake:* e murrçîme e shtypme mâjesh. 1. *m. krushke:* me njyeje të bardhë me viza të shpeshta të kuqe. 2 *m. malzeze* (PK): e verdhë lëkuret, gjataruqe. 4. *m. shënjince.* 5. *m. verake:* e verdhë krejt. 6. *m. vjeshtuke:* e verdhême. 7. *mollatartë e egër* (Reç M.M) bîmë, *Solanum Dulcamara*, germ. *Bittersüss.*

mollí-ja (SP) s. f. baltë-a.

mollíshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. *vend. rrugë e mollishme:* me baltë.

monokál (PK) adv. pastafat, fíll, fillikàt: *erdha monokal me të mârrë:* germ. *eigens, geflissentlich,* it. *appositamente* (krh. greq. *monokali*).

moraçë-a (M.M) s. f. 1. bîmë, murajë, *Foeniculum capillaceum,* germ. *Fenchel* (*fj. slave*) 2. M.M. kjênës qi banon ndër ujna e qi s' lên njerin e rám mbrendë me dalë jashta ujit.

morë-a (M.M) s. f. lat. *parca.*

morrìz-i (SP. M.M. PL. DK. PK) s. m-*a, t:* bîmë, *Prunus spinosa,* germ. *Schlehdorn.*

morinë-a (Lh. M.M) s. f. lís: *Salix capraea=maçkovinë-a.*

morrc-i (M.M) s. m-*a, t:* kandërr. 1. pulizë pulash, morr pulash. 2. morra pêmësh, herë të kuqme, e herë në njyeje të gjethit, do të zez.

mosmerë-a (M.M) s. f-*a, t:* përbindësh-i, *gjâ e madhe sá mosméra.*

motár-e (M.M) adj. qi âsht nji vjetit, dash, fëmí motár.

mozi-ja (SP) s. f. lat. *mortalitas-tis* 2. zí-ja.

motî (M.M) v. as. m' u plakë, *m' âsht motî baba.* (krh. *motêhem*) (Elb. Shpat).

mot-i: fraz. *motis së jetës* (M.M), qysh motit: *Fisi i Bobit kje në Shalë motis së jetës; mot këso kohe:* sod nji vjetë këso kohe. *Motis: thonë se motis i kishin pasë tretë pleqt e thye qafën.*

motisë (M.M) v. as. m' u plakë: *búrr i motisun* (krh. motis).

motkeqe-ja (Gruemirë. M.M) s. f. érë leshnjane, leshnjane (SP) érë shiu, germ. *Südwind,* it. *austro, vento australe:* denìk-u (MJ. „Juvenilia").

motmotàk-e (Bg. M.M) adj. qi ka mbushë nji vjetë, nji motmot.

motmotár-e (MR) adj. motmotak-e, viç, kingj, mëzuer motmotar, lat. *anniculus.*

motní-ja (Bg. M.M) s. f. sh. moçëmi-ja.

motërzim-i (M.M) s. f-*e, t:* 1. vëllaznim ndërshej grásh, kúr këto i pijnë gjakun njêna tjetrës. 2. shb. analogí-ja, fjal. gramatikore, kúr nji kjênës përmban në vetëvedi përftimin (konceptin) e njij tjetri, por në pofte të vetën.

motërzue (M.M) v. refl. e akt. 1. m' u motrue. 2. me gjetë cilsina të njajta në dy kjênës.

motsi-ja (M.M) s. f. koha e motsimit të bîmvet.

motsue (M.M) v. as. kúr bîma âstht në të pjekun, kur âsht kah piqet, kur ká kohën m' u pjekë: *âsht motsue bîma e grûnit:* lat. *maturescere.*

mrác-i (SP. SHK) s. m-*a, t:* qúll i trashë (sh. *undajë*) germ. *Brei,* it. *poltiglia.*

mracë (SHK) v. akt. me bâ mrac (adv).

mrejçë-a (PK) s. f. bîmë, *Erika arborea,* germ. *baumartige Glockenheide.*

mreshtë-a (Koman. PK) s. f. pyll mrejçash, shqopash.

mret i egër (Has) s. m. bîmë, therëmî, therëpelë (tosk.) rrushkull-i (SP), lat. *ruscus*.

mrragël-a (M.M) s. f. kandërr, thenegël e madhe qi jeton ndër zgoriqa lisash.

mrraulë-a (M.M) s. f. sh. mrragël-a.

mrrát-i, -e, -ja (Berisha) adj? *thí mrrat:* thi i egër (?. krh. Fjal e Bardhit, fq. 61): *praegnans-tis,* mberratesse o mberat: mbërratesë, a, mbërrat). mbërrat.

mrrodel-e (M.M) adj. garravèl-e, gorrovél-e: njeri si nji degë lisi së pa-latuem, njeri i palatuem.

mrrodh-e (Klm.) adj. i vrânët, me çehre; lat. *severus-a-um*.

mrrokullë-a (M.M) s. f. sh. mbërrokullë-a, krrokullë.a.

mrrol-e (PK) adj. sh. mrrodh-e; *me ndêjë mrrol.*

mrrolë (PK) v. as. mrrodhë (M.M) *m' e bâ mrrol*; *u mrrol në të folun.*

mrrutë (M.M) v. as. (sh. mbrrutë) *u mrrut kollomboqi:* sterkeqë, rrudhë, gershitë prej thatine a dergje.

msukadèl-e (SP) adj. njeri me nji mis të jashtëm të trupit mâ të bâshëm sè tjerët. p. sh. me buzë të mëdhaja. (krh. cofdèl-e) germ. *dick, untersetzt;* it. *tozzo.*

msukë-a (M.M) s. f. *-a, t:* mbësukë-a? 1. drû si pirajkë (laes, rrahëc) për me rrahë dredhën e tërrkaçit (sh. p.) 2. *msukë buke*: lazhdë buke- 3. lafetë-a, pjesë anatomike.

mtue (Triepshi) v- akt. *mto he qe!* gajrèt he qe!

mtue (DK) v. akt. sh. v. krratë, *s' të mton kush për gjâ, mtoi me mârrë diç,* lat. *praetendere* (sh. v. tue).

muque (M.M) v. akt. me mbledhë muq (grumull).

mû (Dushmani. DK. M.M) adv. shî, lik. bash (tyrq), *i rá plumbja mû në drrasë të krahnorit.*

mugë (M.M) v. as. musgë, *u mug:* ngrys.

mug-u (M.M), sm. *mugje, t:* muzg-u; mbuzg-u (? me bâ hijet buzë).

mugëz-u (M.M) s. m. muzg-u.

mugullue (PL) v. refl. sh. agullue: *jam mugullue sŷsh:* lbyrë.

muhanak-e (M.M) adj. njeri i mbyllët, burg, it. *cupo, tetro, fosco.*

muhar-i (Rr. M.M) s. m-*ë, t:* 1. bîmë, *Phleum pratense,* germ. *Wiesenlieschgrass,* qi del livadhesh. 2. muhar kënete, *Carex gracilis,* germ. *zierliche Segge.*

muhatë (SP) v. akt. (sh. Bashk. fq. 55, buhatë, e fq. 279 muhavitë), âjë, âejë; *u muhat, e muhata.*

mujaksinë-a (SP), sf, 1. mbujaksinë, tokë mbujake, mujake. 2. lagështînë.

mujçi-ja (M.M) s. f. sh. mujshí-ja.

mujshar-e (M.M) adj. kush shpërdorë fuqîn me përdhunime, germ. *gewalttätig, übermutig,* it. *prepotente.*

mujshëm-i- -e, -ja (M.M) adj. njeri i mujshëm (sh.

mujshár): *fjalëmujshëm*: qi flet fjalë mujse; i, e mujshim (M.M).

mujshìm-i (M.M) s. m-*e*, *t:* të mujshuemë-t.

mujshi-ja (M.M) s. f. mujçi-ja, shpërdorimi i fuqís; *kush sundon me mujshí, ká me pasë mbrapa breshën e stuhi!* germ. *Gewalttätigheit*, it. *prepotenza, violenza, vessazione.*

mujshue (M.M) v. akt. përdhunue, me përdorë mujshina, germ. *gewalttätigen*, it. *usare violenza, prepotenza, vessare.*

mujue Rr. M.M) v. akt. me i palue arësyet e kundërshtarit; lat. *confutare*, germ. *wiederlegen, bestreiten*, me i vû të mujtunët.

mûkue (M.M) v. as. zâni qi i lëshon lopa, në dashtënim të viçit; me bâ: mûûû.

mullár-i (SP. M.M. DK. MR) s. m-*ë*, *t:* 1. hûni, trau rreth të cillit vêhet kashta a sâna, it. *stollo del pagliaio.* 2. kapë e madhe sane, kashte. germ. *Strohfeim, Schober*, it. *pagliaio* 3. germ. *Segelstange, Rahe*, it. *antenna.*

mullac-e (SP) adj. 1. njeri me mullë të madhe, plancmath. 2. i buçuem, buçatun.

mullacue (SP*)* v. refl. i buçuem, njeri i mullacuem, i prishun ftyret.

mullzë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: mullxë-a (SP) porrci i bagtivet përtypëse, germ. *Labmagen*, ka vetín m'e shbâ të bardhët e voesë (albuminën) e m'e bâ tâmblin m'u zânë, e në këtê veshtrim i ga-

tuem quhet *shkile*, germ. *Lab*, it. *presame, caglio.*

mullîzezë uji sh. mëllî ujce.

mullî-ni pjesët: *guri i mullînit*, mandej ká: *ipështën* (*dishtën* qi pret miellin) *koshin* (kû qitet drithi) *dorëzën* (kah derdhet drithi) *çakallen* (qi kundë dorëzën) *urëzën* (kû mbështetet çakallja*)* *përparëzën*, rrotën me fletë (sh. shajkë-a) *e skotin.*

mun (Klm. M.M) adv. ndoshti (M.M) noshti, ndoshta: *mun ka shkue me blue në mullî:* mund (mundet qi).

mundàc-e (MR*)*, adj. mundqar-e (mbaresa-*qar*, *kiar* ndër fjalë shqipe âsht turke) mundimtár-e (M.M) grue mundimtare.

mundshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. qi ká, qi shkakton múnd, me múnd; *pûnë e mundëshme.*

mundsue (PK) v. akt. me sfitë, me dhânë múnd, a mundime, germ. *quälen, plagen, martern*, it. *tormentare, torturare: shka më mundsove ti, mos t'a bâftë Zoti lehtë! e mundsuen gjith ditën mandej e vranë për gazép*!

mundshtim-i (PK) s. m-*e*, *t*: brigim, qortim.

mundshtue (PK) Klm. M.M) v. akt. mushtue (PK), me qortue me fjalë të forta, brigue (PL*)*, *mos e mundshto mâ*! germ. *tadeln, vorhalten, vorwerfen*, it. *biasimare, rimproverare.*

mund-zi-zezë adj. mudbjerrun-a.

mûnk-u (Shestani) s. f. *mûnk gruni* (helm*)*; germ. *Mutterkorn*; (sh. këllogjën-a).

murajë e butë (Rr. M.M) s. f. bímë, *Selinum carnifolia*, germ. *Kummelblattrige Silge.*

murajzë-a (Kat. Kastrat. M.M) s. f. bímë me gjethë sí pjetraseli (mardanozi) shtrîhet për dhé, ka rrâjët sí thalba lejthîje qi hahen, me érë si muraja, it. *seselio, sesseli (?)*.

murgmë-i, -a (PL) adj. i murrtêm, murrash-e (krh. murgan=vraç):

murràk-e (M.M) adj. i murrë, i murrëm, murran-e. (krh. êmnat: Murr-i, Murrèc-i). i zeshkët, germ. *braun*, it. *bruno.*

murrçàk-u (Grdv. M.M) s. m-*ë*, *t:* shpend voglar, germ. *Braunkelchen.*

murrçîm-i, -e, -ja (PK) adj. njyeje e gjelbët në të murrmë, p. sh. gjethi i vérrit âsht i murrçîm.

murrélë-a (SP) s. f. mizë e madhe, gjerm. *Pferdebremse,* (murr (më)+élë).

murrficak-e (Klm.) adj. qi i përket murrfices, germ. *artisch, nördlich,* it. *artico.*

murrfice-ja Klm. M.M) s. f-*e t:* 1. mbrapshti-ja (DK) osojnë-a (slav) vend kû dimnit bjen pak a aspak dielli. 2. *dheu i murrfices, krahi i murrfices:* vende me akuj të pamêmë e me diell të pakët a pa tê krejt.

muskadí (rrush PL) adj. rrush myshk, hardhí moskadele, rrush me kokërr të murrme, me shieje të kandshëme e erë myshku.

mush-i (Guri i Zi. SHK) s. m-*a*, *t:* push-i (turq). germ. *Flaum,* it. *peluria.*

mushkazëm-i, -e, -ja (M.M) adj. *qên i mushkazëm:* si në njyeje të mjaltës; germ. *blond,* it. *biondo* (krh. *shpërdhazëm.*)

mushkënísh (*bar.* Klm.) s. m. bîmë qi e ka gjethin e gjatë nji pëllambë burri, në gjasim t'atij të laknës, por të hollë, të lugzuem, me viza, njethet në mbarim të Qershorit, me rrâjë si kërtollë qi ngiatë shum vjetë, dimnit e mbulojnë gjethët e thatë rrâjën. Përdorë për mjekina. *Menyeanthes trifoliata,* germ. *Bitter* ase *Fieberklee ?*

mushtekën-a (Qafa e Malit. MR) s. f.-*a,* *t:* meshtekën-a, *Betulla alba,* germ. *Ruchbirke.*

mushtràk-u (Kukuli. SHK) s. m. bîmë, nji farë tërfoje me lule të verdha e kallm t'ulët.

mys-i (KP SP) s. m-*a*, *t:* 1. koje, lkostër, lkojë buke, mys buke. 2. mysi i dheut, i tokës, lkostra e hollë qi vên toka e pûnueme, *ka vû toka mys;* fraz. *hiqja mysin asaj punë!* hiqe shpresën so!

myshkadèl-e (PL) adj. rrush myshkadèl, muskadi, moskadèl, it. *muschiato-a,* krh. cofdèl, msukadèl (slav. *mushkatel*).

myzyrë-a s. m. mynxyrë-a, fraz. *me bâ myzyrë!* me bâ dalet (turq.) krh. lat. *mensura* (masë, me marrë masa).

myzhevinë-a (M.M) s. f. mazë e krypun ruejtë në rrshica=mygjevinë.

N

na (ti) **nani** (ju): thirrje: merr-ni, krh. slav. *na* (na) *nate* (nani!).

nafele-ja (PK s. f. larë e bardhë në lëkurë të shkjerrit; germ. *Spiegel*.

najue (Shestani) v. akt. me vokë pak: *prit sa t'a najoj njët!*

nagjël-a (PK) s. f. të laena, t: *me hangër në nagjla të dikuj* (m'u poshtënue)·

naklim-i (M.M) s. m-*e*, *t:* mendim qi ngulet ndër mendë, përshtypje, vesvese; germ. *Eindruck*, it. *impressione* (turq).

naklue (M.M) v. akt. me bâ nakël, vesvese, germ. *tief Eindruck machen*, it. *impressionare* (*si*): ishe e vogël kúr më diqën nana e baba, mendojshe kû do të gjindeshin, e njaq fort *u naklova* sá nuk më merrte gjûmi natën! (turq).

namí-ja (M.M) s. f. në fraz. *këtû kênkan gurët e namís!* pafarë, qi s' kanë të mbaruem.

namistë-i, -a (i. e. M.M) adj. i mallkuem, habinuem.

nâmët: u láfsh me helm, gjak, vred (KS)! të raftë shurrëgjakëza, shita, harmija, plazja, zhigu (paç faqën e zezë)! rafsh në shpellë të pafund, gërrl, buzëvet! të shitoftë, të raftë, të vraftë zâna! të

vraftë Hera, vraftu Hera! të vrafshin gabelët! të gjoftë rrëféja! gjyeftu n' arrë (pastë faqen e zezë!) të shkoftë shkoza! (të përshkoftë grrêmçi i shkozës) shkofsh në Buenë! të vûsha futën! (të pasha në jaz) dalshin faret! të dalshin brienat mbas véshit! gjoftu rrfeja! ligtu ora! të plaçin sýtë! Shkosh në Tiranë! shkosh në Shkamb të Kavajës! tretsh kû brén miza hekur! marrsh malin, shkofsh e mos këthefsh! plaç mbë tâ! gjoftë moti, të gjoftë me kusî! të dalshin brienat në shteg të ballit! u trosh nd' Uvrana (Klm. M.M) trosh u vane, troshu Vrana, troshu në Vrane (Gruda M.M) shpellë e pafund në Grudë.

nanshore-ja (SP) s. f-*e*, *t:* grue qi e mban fëmín në vend të s' âmës, zojë shpije *si nanshore e mirë;* it. *balia*, germ. *Amme*.

nanuq-i (Krz. MR) s. m-*a*, *t:* (sh. alivéri) germ. *Netzmagen*.

nanus-i (SP) s. m. sh, nanuq-i.

nar (M.M) prep. ndar, nën: *nar shpi:* nën shpi.

nashël-a (Krz. MR) s. f-*a*, *t:* përmbrendëca, t (PL) përdoret shumësi: *nashlat*.

natare-ja (SP. SHK. M.M) adj. *grue natare:* qi din me punue gjithfarë rângësh shpije, it. *industriosa*, germ. *Haushalterin*, turq. *erbabe*.

navìg-u (Klm. M.M) s. m-gjë, t: shul, shiluer, drang.

negj-i (SP) s. m. sh. njegj-i.

nênë-a (Klm. M.M) shms. *nênat:* bîmë: *Amaranthus:* njeti, por gabimisht e kanë për: *Chenopodium:* kambëpate (bîmë).

nene-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: nusja e dajës.

neni i dorës (SP) s. m. sh. âni i dorës.

nepshue (Lohja. M.M) v. as. me firue, me mungue: haku i tokës, *por në të pastë nepshue tash dy vjet e tekndej, se mâ përpara jo;* verb jo i sigurtë.

nërkue (Iballja. PK) v. refl. me ndêjë në klláp a fjetë: *shkerrat nërkohen dimnit* (krh. greq. e vjeter: *narkao, narkotikos.*).

neshtrashë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: fraz. *neshtrasha e mirë!* (të përshëndetun të vjetruem) për: *ndesha e mirë! i duket neshtrasha:* njeri me neshtrashë, it. *uomo presago di se*; *me i blé neshtrashën kúj:* me i diktue fatin, mendimet prej shêjesh. *Mo' kej neshtrasha!* mos ndiell zí (M.M) *kej neshtrasha!* medèt! *kej neshtrasha e Tenzonë se ç' kênka bâ!* mo' Zo' mâ keq se ç' kênka bâ! *ke neshtrasha e Tenzonë çarti Shala shoqishojnë a batha kollomojn!* germ. *Ahnung, Anzeichen, Merkmal, glückliche Vorbedeutung, Ahnung, unglückliche Vorbedeutung:* it. *indizio, auspicio, presagio, malaugurio. (ndeshtrashë-a?)*

netue (PK) v. akt. thérë: *mos u neto duersh tue mbledhë boça kështêjash.*

nevestër-a (PK) s. f. -*a*, *t*: bîmë ferrçe; *Ononis spinosa*, germ. *Hauhechel.*

ngjomë (PK) v. akt. njomë *m' e ngjomë kryqin:* m' e zbukurue me gjethë e lule.

nie-ja (Klm. M.M) s. f. -*je*, *t:* 1. ânë bagëtísh, shtallë, plevicë. 2. odë-a: shpí dý, tri, katër pêsë niejesh, germ. *Abteilug*, it. *appartamento.*

nimnye (Kastrat. M.M) v. akt. pezmatue, *na kanë nimnye me shokë, jam nimnye me shokë, me zemër të nimnyeme.* (sh. Bashk. 309, Cord. 132).

nipça! (M.M) thirrje: o nip! nipash (prej nipash) *ky âsht nipash i ynë, nipashi i ynë.*

nipe-ja (Gruda. M.M) s. f-*e*, *t:* ndikim slav për: *mbesë-a.*

nkastëshëm-i, -e, -ja (i. e. MJ) adj. i punuem me zêje, me mjeshtri, germ. *künstlich*, it. *artificiale*; *pus i nkastëshëm, zjarm i nkastëshëm.*

nkote (M.M) adv. kot*: shkova nkote, se gjâ s' kreva;* *germ. vergebens, umsonst;* it. *invano.*

nocë-a (M.M) s. f. -*a*, *t:* 1. pare e vogël me çmim dy qindarësh e gjysë. 2. çingël ndër petka grásh, lat. *obolum-i*, germ. *Scherflein, Pfennig.*

nogë-a (MR. SP) s. f-*a*, *t*: 1. noga e krés (SP) sutaku i krés; *po t' a kuqi nogën me nji thupër!* 2. (MR) *noga e gishtit;* koçeku, ashiku i gishtit.

noke-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: me nji kokërr, me nji thalb *kështêjë, hudër noke,* përkundra: *binoke, dinoke, pllojcë, domli, domrize.*

nokël-a (SHK) s. f-*a, t:* 1. kokërr? fraz. *me vû oroe nokël mbë nokël:* imtisht, adile adile (tyrq)

norushë-a (Buza e Ujit. SHK) s. f-*a, t:* shpend ujëc, me shpinë të murrme, skjepin të prehtë si thumbat, me pak krahë, barkun e bardhë, qafën e zezë me nji larë të kuqlême, s' ka pupla por i a mbulon shtatin pushi, me kambë të përpjekëta (si rika) shtatin sá nji rosë, ká tufël në krye; dikúr shitej lëkura e saj 4-8 mixhidije. Nuk âsht: mjellme: *cygnus, pelicano* (sh. Cord. 125. ndorushë-a). *ndorushë-a: Kibitz?*

nrâte-ja (MR) s. f-*e, t:* nade-ja: *u zgjova nrâte heret* (në nrâte heret) *djè në nrâte; ndrâte-ja.*

nunukue (M.M) v. as. *rrinte tue nunukue*, germ. *murren, brummen*, it. *borbottare.*

nye (SHK) adv. *me qepë nye:* ngazë (SP), germ. *überwendlich nähen.*

nyell-èlli, shm. *nejë, t: nèlli i kambës:* neni i kâmbës, germ. *Schienbein*, it. *cavicchia.*

nyem (Bardhi. 66). v. akt. me lidhë nye, it. *nodare.*

ND

ndaj (M.M) prep. në krahazim, afër: *s' din m' e ruejtë paren ndaj vedi, avite ndaj vedi* (meje, tee, jush, sish,); *ti ndaj t' át s' jé kurrkushi! ndaj ata na paskemi kênë lule*; germ. *nähe, gegenüber*, it. *vicino.*

ndanùs-i s. m. sh. nanuq-i, nanus-i (pse thonë u vûnë nandë nuse m' e lá s' mujtën) nandus-i.

ndêjaz (PK) ad. tue ndêjë, ndêjas, në ndêjë: *u vranë ndêjas*, germ. *sitzend*, it. *sedendo, seduta durante;* krh. xânas, rrokas, pîjtas (xânë, rrokë, pî) çartas (çartë) xétas (xé) me substantiva: burras, çalaprénas (MR: çalaprendas: çal mbë çal) ngiûjas (M.M).

ndêjshëm-i, -e, -ja (i. e. M.M SP) adj. qi gjidet në ndêjë, qi mund të lêhet në ndêjë, i mbajtun në fjalë, në të prûm: fraz. *petka të ndêjshme, pare të ndêjshme* (të ndêjëme), *burr i ndêjshëm në fjalë;* germ. *im Verfüguug, gesetzt, gelassen*, it. *in disposizione, posato.*

ndêjshëm (M.M) adv. ndêjëshim, têjëçim (Klm. M.M); *me kênë ndêjshëm:* me pasë ngae, me kênë pa pûnë; *me hangër, me folë ndêjshëm*, germ. *mit Gesetzheit, Gelassenheit*, it. *con posatezza, posatamente.*

ndëjë (M.M) v. akt. me falë: *të ndëjeftë Zoti! të ndëjénai né:* krh. lat. *indulgere, indulgentia:* ndëjesë-a.

ndënë prep. Bardhi. 161: ndënë (nën), lat. *sub*, germ. *unter;* it. *sotto.*

ndënkambcë-a (SP) s. f. -*a, t:* tejat e vekvet qi ulin e çojnë liqët, it. *funicelle del telaio.* 2. it. *pedale.* 3. mashtrí e gatueme me dredhí: *me i qitë kuj ndënkambcën*, germ. *boshafter Anschlag,* *Falle*, it. *tranello*. Ndënëkrejcë-a (PK) s. f. jestek-u (turq).

ndëntashëm-i, -e, -ja (i e. SP) adj. i ndëntazhëm. 1. qi âsht venduem ndën nji tjetër, qi rrin ndën tê, germ. *darunter befindend*, it. *sottostante*, 2. njeri i shtirun, laraman-e, lat. *hypocrita*.

ndërdomna SP. M.M) adv. *me mbetë ndërdomna:* me mbetë, me qênë ndërdyzash, mos me dijtë m' e dá njênën dýsh.

ndërdŷ (M.M) v. as. me ngurrue, me mbetë ndërdyzash: *ndërdŷhet me shkue*.

ndërdyzash (M.M) adv. pá mende të dáme, i ndërdŷm: *jam ndërdyzash a me i a lá a mos me i a lá paret*.

ndërgishte-ja (bár. M.M) s. f. bîmë pêsëgjethëçe me lule të prarueme, shtrîhet për tokë. *Potentilla reptans*.

ndërgishtëz-a (M.M) s. f. mullâ ndërshej gishtash, germ. *Umlauf*, it. *panericcio*.

ndërhundëzue (Midha. PK) v. as. me folë ndër hundë: *mos ndërhundëzo!*

ndërgue (PK) v. akt. dërgue (M.M) *viçi ndërgon* (thithë) lopën, përk: *lopa llân viçin*.

ndërkcik, ndërkj! (M.M) thirrje kúr thrrasin lopën t' a ndërgojë viçi.

ndérë-a, ndére-ja. s. f. dérë-a (Triepshi. M.M) *t' u rritët déra* (n-déra), *me dérue:* ndérue: *ndérëmârrun-i, -ë, -a*: i shdéruem, shnjerzuem; *ndérë*

përmbysës-i-e, -ja: qi s' don me dijtë për ndéra të pasme, germ. *undankbar*, it. *sconoscente, ingrato*.

ndérë (Hot. (M.M) v. refl. m' u ndérë (n-dérë) me dalë ngae: *s' më ndéret, s' m' u ndérë, s' m' u ndérëka;* s' më gjendë, s' të gjendë, s' më gjendëti (Fandi. MR). lat. *vacáre*.

ndérëm-i, -ë, -ja (i. e. SP. MR) adj. *ditë e ndérëme*, e papunë; lat *dies ferialis*; *të qofsha true, si mund të rrijsh ndêjë gjithë ditën e ndérëme?* u suell pa pûnë gjith ditën e ndérëme: lat. *vacare;* përkundra: ditë e kreme: mund të thohet: të *nderëme* për vakancat.

ndérisht (M.M) adv. me ndérë*; me folë, me ndêjë nderisht*.

ndërklisë (Dardha. PK) v. refl. ndërkue (ndërlikue: me qitë në nji lik tjetër; *kush din se ku jémi ndërklisë e s' mund u ndeshëm;* germ. *Verwekseln*, it. *sçambiare*.

ndërkye (MR. MM.) v. refl. rrebisë, majue: *delme e ndërkyeme, njeri i ndërkyem* (i ngulun në nji mendim); *i nderkejmë* (MR) *s' ka si bâhet burri mâ i ndërkejmë* (ndërkyem).

ndërlymna-t (PK) s. f. shms. ndërlumna-t, fjalë dhéshkroje, greq. *mesopotamos, Delta*: ban. *ndërlymnas* (*i*).

ndërkalitë (MR) v. akt. përdredhë, ndërmblysë.

ndërmblysë (PK) v. akt. përdredhë: *ruej se po e* *ndërmblysë hardhín*. (sh. Bashk. 301, qi e përkëthen it. *soffregare*: me fërkue lehtas).

ndërmblysun-it (të. PK) s. as. të përdredhun-it, germ. *Drillung, Torsion*: kúr p. sh. nji thupër kapet mbë të dyja mâjet edhè përdridhet tue e sjellë njênën mâje përkundra tjetrës, mb'atëherë kémi nji të ndërmblysun.

ndërsŷnye (M.M) v. akt. 1. me qitë para sŷsh, me vû para sŷsh, me vû *vis à vís* (frang.) *kúr të ndërsŷnohemi në Shkodër tash shofim*. 2. çfaqë, me qitë përpara, germ. *vorstellen, darstellen, schildern;* it. *rappresentare*.

ndërmendë (M.M) v. akt. me përmendë, me rá ndërmendë: rmendë.

ndërmend-i (M.M) s. m-*e, t*: kujtim-i: *më rá ndërmendi i djalit të vdekun e qava*.

ndërshejcë-a (DK) s. m-*a, t*: pikëzore, drrasë tjegulle kalore (sh. shpalcë-a).

ndërshejmë-i, -e, -ja (i. e. Hot. M.M) adj. i ndërmjémë, qi gjindet ndërmjet, ndershej.

ndërzye (M.M PL) v. akt. me pllénue, me bâ pllé, lat. *foecondare; dashi i tredhun s' e ndërzèn delmen*.

ndeshëtar-e (M.M) s. f. m. kush del me ndeshë kendin, me i dalë para kúj; it. *lattatore, atleta (?)*

ndeshëzi-zezë (M.M) adj. ogur-zi-zezë, përkundra: ndeshëmirë, orgurmirë.

ndêtë-i, -a (i. e. DK) adj. rátë: a jé ndêtë a çuet? *kishte mbetë ndêtë*.

ndézçë-a (Barbullush. SHK.) s. f. çakmak-u; gur e unuer.

ndezç-i, -ë, -a (M.M) adj. qi ndézet, qi merr zjarm: *gúr ndézç*: mund të thohet *uj ndézç*; it. *idrocarburo*.

ndezulli-ja (M.M) s. f. 1. zjarmi-ja. 2. zéll-i, ndezë-a.

ndiçë (SHK) v. pas. me kalue shum ditë, m' u vjetrue, thohet për sende qi hahen: *âsht ndiçë buka* (sh. ndiçim).

ndiçëm-i, -e, -ja (i. e. SHK) adj. qi ká shum ditë: (prej) ditësh; lat: *ex diebus; mollë e ndîçëme*: qi ka nisë m' u çartë.

ndîç (SHK) grimcë lidhëse: prá; germ. *also*, lat. *ergo*, it. *dunque, adunque*; *ndîç si kjéç tue thânë*.

ndie (SHK. SP. PK. DK) v. akt. Klm. me tíe; *njeri i ndîem*: me vesvese, germ. *verdächtig, argwöhnisch, berüchtigt*, it. *sospetto, famigerato*.

ndiellit (ajo e. SP) hjektore. 1. lëngata qi vjen prej diellit, germ. *Sonnenstich;* it. *colpo di sole: pat atê të ndiellit e vdiq!* 2. lëngatë trûsh, germ. *Hirnhautentzündung*, it. *meningite:* n (prej)+diell.

ndihë (PK) v. as. me ndjehë (SHK. M.M) *sî ndihe?* si dolë në ditë? sî u gëdhîne? (tosk).

ndihmesë-a (PK) s. f-*a, t:* e shkuemja, e ardhëmja në ndihmë, kontribùt-i*; ndihmesa e tij na suell mbarë*.

ndihmim-i (PK) s. m-*e*, *t:* ndihmë-a.

ndjellë (SP). v. akt. 1. me joshë bagtín, shpendët a pulat: *ndielli pulat!* 2. me ndjellë mirë e keq, germ. *ahnen*, it. *pronosticare*; *më nduell zêmra zi! njeri qi ndiell mirë*, *optimist-i*, kush ndiell keq, *pesimist-i.*

ndjellë-mirë-i, -a adj. optimisti, e-ja.

ndjellë-zi-zezë adj. pesimist-e.

ndjet (më, të, i, M.M) verb. as. *s' më ndjet*, *s' më nditte*=m' u duket (M.M*)* s' më duket, germ. *es dünkt mir*, it. *mi pare;* krh. verbin qi kanë të moçmit: *me n-dymë; më*, *të ndjet*, *më ndot* (m' u gia, të gitet, t' u gia). S' don përzie me verbin: *ndŷ*(përlye).

ndojnik-u (M.M) s. m. nojnik-i, ojnik-u, fjalë slave: *oshnik*; me parashtesën *ndë* (krh. nd' uj) (sh. ojnik-u).

ndojsè (M.M) prep. nejsè, nojsè: ndojsesi, me nji farë mënyre, *a mujte ndojsesi me bâ*?

ndoshti (M.M*)* adv. ndoshta PK. SP) noshta (MR): *punë, fjalë me ndoshti* (M.M) problematik-e; *ndoshmi, ndoshni.*

ndrag-u (SP) s. m-*gje*, *t:* ndyesînë-a*:* krh. fj. handrak-u, lat. *macula*, *foeditas*, *impuritas-tis.*

ndrâte-ja (MS) s. f. sh. nrâte.

ndrí-ja (SP) s. f. ndrizë, trîzë, brez diepi, lat. *vitula.*

ndrjìm-i (Kab. PK) s. m-*e*, *t:* të ndrijuem dejsh, dhâmbësh: *i u ndrijue dora:* të ngrîm, të shtanguem, kontrakcjon-i.

ndrijue (Kabash. PK. v. akt. me, m' u mbledhë në vedi, thohet sidomos për misa të trupit qi ndrijohen, ngrîhen tue u mbledhë, shtangohen, germ. *zuziehen*, it. *contrarre (si).*

ndrûnt-i (M.M) s. m-*a*, *t*: sh. trûnt-i.

ndryçë (M.M) v. akt. shtypë, ndrydhë (Fjal. i Tasit e ka për: grumbullue, mbledhë, rrasë).

ndrydhët-i, -a (i. e. PL) adj. ndryllët: *buk' e ndrydhët*: e papjekun e pakullueme mirë.

ndukë-a (MR) s. f-*a*, *t*: *ndukë leshi*: bashkë leshi, lat. *vellus-eris*, germ. *Vliess.*

ndukë (SP. SHK) v. akt. *me ndukë leshin* (tue tjerrë) germ. *zupfen.*

ndujtë (SP) v. akt. lagë, *më ka ndujtë shiu.*

ndujtë-i, -a (i. e. M.M) adj. tutës-i, -e, -ja: *njeri i ndujtë*

ndurgë (SHK) v. akt. ndulkë, ndujgë: *lêni mollat m' u ndurgë!* krh. ndryjk-u, vrug=lagështinë; i ndykët (tosk) ndulkët, sqaqët (it. *schiacciare*), sbutë, shpjekë.

NG

ngaha (Grdv. M.M) trajtë verbore; *ngava*: ngá (me).

ngallicue (PK) v. as. me qitë ngallicën, ngallecin (kallecin. M.M).

ngallue (SP) v. as. kallue (MM) me qitë kallin, me qitë ngallicën, shporëzit (M.M) germ. *Sprössling.*

ngapërr-a (SP) s. f. sh. gapërr-a, mertek-u (turq).

ngarue (Bicaj. Kab. PK) v. akt. me vashdue, vijue: *kam me ngarue me thânë këtê uratë.*

ngarrue (Kastrat. M.M) v. akt. rrethue, m' u grumbullue për rreth: *e kishin ngarrue të smundin, më ngarruen gjithfarë së ligash*, germ. *umgeben, ein-umschliessen*, it. *circondare, affollare* (*si*).

ngashnjim-i (PK). s. m-*e*, *t*: 1. të tërhjekun, të ngrehun prej vedi, joshë-a. 2. asimilim-i.

ngashnjye v. akt. 1. me joshë, tërhjekë prej vedi 2. me asimilue: fraz. *mbassi janë t' egjër, duhet me i ngashnjye me të mirë; lugthi* (mullîthi) *ngashnjen haen.*

ngazë-a (SP). sf. -*a*, t: të qepun t' îmë, *m' e qepë ngazë, m' e mbështjellë pelhurë ngazë:* m' e qepë hermetikisht, *m' e bâ ngazë*, përkundra: përshshkim-i, piskim-i (përshkue me gjylpanë, me piskue).

ngecë (MJ) v. akt. me shkue kohë, m' u tallë, germ. *sich unterhalten*, it. *intrattenere* (*si*): *shko e ngecu mâ mirë me plaka të katundit!*

gnërdhucue (M.M) v. refl. me folë tue u ngërdhucue, ngërdhjucue; me folë me naze; germ. *geziert sprechen, mit Ziererereien sprechen, launisch sprechen*; it. *parlare con smorfie.*

ngërdhye (MR) v. akt. me lidhë shtërguetas, me lidhë nye , germ. *drehen, wickeln, flechten;* it. *attorcigliare.*

ngërthye v. akt. me shtërngue, me ngushtue.

ngiatshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. 1. i afërm. (krh. ngiat: afër). 2. i afërm me gjak: fqî-ni, ilaká: *na jémi të ngiatshëm*: ngiat, afër.

ngiûjaz (M.M) adv. me gjûj, *me ecë ngiujaz*, ngjûjas.

ngiû (M.M) v. refl. me rá në gjûj: *u ngiûna para lterit.*

ngolë-a (Giadër. SP) s. f. -*a*, t: gozhdë-a (sh. golë-a Rr. M.M).

ngredhë (SP) v. akt. me nzitë, zitë, kargatisë (turq) *jam ngredhë dejsh*; germ. *aufregen*, it. *eccitare.*

ngredhun-it (të) s. as. të nzitun, të ngucun, eskcitacjon-i.

ngreh-i (M.M) s. m. lojë, cicmic-i, *me luejtë ngreh;* germ. *Mühlespiel.*

ngufacë (SHK) v, atk. 1. *me ngufacë sytë*, me i hapë sytë në lakmim të njij sendi 2. intr. me ngufacë: *rri e ngufac!* rri e digju prej lakmimit të njij sendi (gufë, krh. v. *mërdhacë*).

ngufë v. as. gufë, gufue.

ngufshëm-i, -e, -ja (i. e. DK) adj. qi ngufë, a gufon shpejt, germ. *im Uberflusse*, it. *riboccante, a ribocco; jam i ngufshëm, kam zêmër të ngufshëme n' idhnim.*

ngulshëm-i,- -e, -ja (i. e. M.M) adj. qi ngulë, me qindresë në fjalë, punë etr. i qindrueshëm, germ. *beharrend,* it. *persistente.*

ngulshëm (M.M) adv. me të ngulun, qindresë, ngultas, ngulas (z): *i bâna bé ngulshëm,* germ. *mit Festigkeit, Standhaftigkeit,* it. *con fermezza.*

ngul (PK) adv. ngulaz, me të ngulun, *bâna bé ngul në Zotin*: i bâna bé ngulshëm (M.M).

ngul-i (Ql. PK) s. m-*e*, *t*: 1. *nguli i njeriut,* germ. *Wesen, Natur, Gemütsart,* it. *natura, indole.* 2. *nguli i tokës*: natyra e tokës. 3. karakter-i, *njeri me ngule të këqija, të mira.*

ngulim-i (Krz. MR) s. m-*e*, *t*: kúr njerzit e njij shtëpije, shkepë prej njêni tjetrit ngulin njeti, pa u dá prej shtëpís nânë ku kanë lé; lat. *colonia.*

ngulue (KRz. MR) v. as. 1. me ngulë me banim. 2. me ngrehë ngulime të réja.

ngurë (RR. M.M) v. akt. mbyllë, mbëshelë, mbërshelë: *ngur' ja Zo' gojën!* (ujkut).

ngurrue (SP) v. as. 1. m'u ndalë; *deshta m'e bâ, por ngurrova e laçë,* germ. *sich aufhalten,* it. *arrestarsi.*2. me mbetë ndërdyzash, germ. *im Bestürzung sein,* it. *essere perplesso, in perplessità!*

ngushull (M.M) ad. plot gëzim: *tash e kam zêmrën ngushull.* (krh. v. ngushullue)

ngushulin-i-e, -ja (M.M) s. m. f. êmna qi dëftojnë dashtëni e me të cilët thrret nana djalin e vajzën e vogël (gushulin-ë (a).

Nj

njajze (DK. PK) adv. krejt nji; krejt, zbashku krejt, frang. *en bloc; merri njajze, jo kah nji, shkuen njajze.*

njak-u (M.M. SP) s. m-*e*, *t*: 1. mullâ i shkaktuem prej së rrahmi a së shtypmi: *m'u bâ lëkura njak*: m'e shtypë dorën, *xêhet njak,* it. *bozza di sangue, ematoma.* 2. shbajtë; iri, mundim, torturë: *m' a zûne shpirtin njak*: m' a plase shpirtin (m 'a përdrodhe shpirtin. PK); *a i a pate njakut t' yt t' et pse s' të muer me vedi?* (M.M) a u nimneve me t' atë, pse s' të muer me vedi? *me lypë për njakesh* (M.M) me lypë me qindresë, me të stërqitun, it. *domandare con insistenza. E kam njakut*: e kam ngul në zêmër; *me pasë kendin njak*: m' e pasë për havale, mundim. (*n*) (prej: lat. *ex*) gjak-u. (krh. adj. latin *ex-sanguis*).

njakesh (për. SP) adv. *me lypë, me dashtë, me kërkue për njakesh*: me gjakim të math.

njâsh-e (M.M) adj. njíj cope, i krejtë, i tânë: *gurë njâsha*: gurë për qoshe murit, lat. *lapis angularis,* gurë kungarë, edhè blok guri: *me i vû murit gurë njâsha; njâsh-e.*

njegj-i (SP) s. m. mot vére i xét e me njegullinë të hollë (sh. *cikth-i*); germ. *hitziges Wetter: moti kênka njegj, sod âsht njegj.*

njeh-i (SP) s. m. -*a*, *t*: numër-i, germ. *Zahl*: *njeh mbas njehi*: i panumrueshëm, qi s' numrohet.

njekue (Kangë popullore. V. Prendushi) v. akt. *deri me lesh të berrit më ké njekue!* veshtrimi s'dihet.

njelmësinë-a (SP) s. f. gjâ, hae e njelmët, gjelbët.

njeríth-i (tosk) s. m. dërcikth-i, greq. *gargaron*, germ. *Zäpfchen im Halse*, it. *ugola*; lillth-i (sh. rreth-i).

njeshë-a. s. f. gjeshë-a. 1. të ngjeshun-t, *me vû njeshën*: m'u njeshë, ngjeshë 2. petë, shtrat toke: *toka asht njeshë* (krh. verbin *me njeshë bukën*) germ. *Schicht*, it. *strato*.

njethun-t (të) s. as. njethë-a; të këndellunt, të llâmët e tjerrëcavet (it. *tessuti*) bîmore e shtaznore (frymore) me ujtim tjerrëc a me gjak; kúr këputet ky ujtim a këta të llâm, cofë shtâza e veshket bîma, lat. *turgor-oris*, germ. *Turgezzenz*.

njicë-a (Shiroka) s. f. rred me gjue peshk.

njimend (SP) adv. sigurisht, sakt, germ. *wirklich, im Ernste*, it. *davvero*: *a njimend âsht këtu? po flas përnjimend, njimend e ká folë atë fjalë.*

njimendët-i, -a (i. e.) adj. i sakët, i sigurtë, qi âsht përnjimend, lat. *certus*, germ. *gewiss, sicher*: *fol të njimendëta*: mos qit përralla (M.M). *mend-i* (*momentum*, Bogdani e ka për: i përpjesëtuem, përshtatun, germ. *zusammenstimmend, anpassend, ebenmässig*, it. *addatto, proporzionato* (*mend-i*, për: *rend-i*, proporcjon).

njimendue v. akt. me bâ të nji mendit, rendit, germ. *anpassen* it. *addattare, proporzionare*, me përshtatë, it. *conformare*.

njomtue (M.M) v. akt. *njomtoe fukarán*: njomja dorën! me dhânë lëmoshë.

njykë (Blin. SP) v. refl. ndërzye: *janë njykë berret* (delmet).

O

oblùk-u (M.M) s. m-*ë*, *t*: *obluqe-t* slav. obluk. 1. balldan'ja e samarit. 2. kopaçi (sh.) pjesë anatomike.

oblla (M.M) adv. fjalë shqipe? mbarë, unjí, krejt: *m' âsht bâ dora oblla kurtjèç.*

obròkth-i (Dibra) s. m. puçërr-a (krh. *vokth-i*).

oç-i (SP) s. m. 1. *oç buelli*: *me i hapë sŷt si oç, koç buelli* (M.M) viç buelli. 2. *njerí si oç, koç buelli*: budallë.

odokët-i, -a (i. e. Rr. M.M) adj. i dobët, i pá mirë, i pa-pashí: *buk' e odokët, raki e odokët*: e dokët, krh. *doke-ja* (DK) me *o*-në mohuese përpara në gjasim të greqishtes, p. sh. a-*thanatos* (pa-dekëshëm).

öef! (SP) thirrje: shprehje iri prej ere së keqe: yyff!

ofshè! (MR) thirrje dhimbe: *ofshè për mue*: medèt (turq), kej neshtrasha! kej!

ogèrrc-i (M.M. Klm) s. m. kandërr (sh. *koshëz-a*).

ogriqë-t (M.M. ndër valle) s. m. shms. ogriqa-t, ogiça-t.

ogrishtë-a (H. M.M) f. 1. bîmë, rrëshyell-élli (SP. MR) rrëshuell-olli (SHK) *Lactuca scariola*, germ.

wilde Lattich. 2. *Sonchus arvensis*, germ. *Gänsedistel.*

omish-i s. m- krymb qi i bân fytat (celulet) e veta ndër plasa gurësh, të cilat janë sî shpûza.

ojnìk-u (M.M) s. m. sh. ndojnìk: *eous* (lat) venti eoi+n-ik=ojnik.

ojs, ojs! (SP. M.M) thirrje: kúr u grahin delmevet, krh. lat. *ovis*, sikursé: *iii*! kúr u grahin kualvet, (krh. *ikkos* mesapisht) kál-i, greq. *ippos*).

óóç jaa! (SP. M.M PK. MR) thirrje; u thërrasin qevet në lavër kúr don lavërtari qi mos t'i nguten.

orbën-i, ë, -a (i. e. Ljarja. Tivar) adj. i verbën, i verbët.

orbënue (Lj. Tivar) v. akt. verbue.

ordisë (Hot. M.M) v. akt. *me i ordisë kúj gjâ*, lat. *imputare aliquem de aliquo*, me i vû kúj faj: *s' më kanë lânë gjâ pá m'ordisë*!

ordh-i s. urth-i.

ordhishtë-a s. f. për: hardhishtë-a, vëneshtë, vêsht-i (M.M)

orrlë-a (Shëllak. DK) s. f. sh. 1. urrlë-a, velgjê i pa rrëshinë. 2. molikë-a. (krh. fj. *urrë-a*,) 2. *sbardhulinë-a* nji rreth i rí prej së bardhi qi i shtohet për gjith vjetë lisit.

oskáç-i H. M.M) s. m. sh. puskaç, uskaç-i.

orë-a (M.M DK. PK. MR) s. f. shpirtën qi ruejnë njerín, fisin, shpín: *ora e fisit, ora e bajrakut, e shpís, e njerit;* fraz. *ndihmo Zot e ora e Shalës! e ka*

orën të madhe, çuet. Fjalë të përbâme: *orëbardhë*: fatlum, *orëçuet, orëfjetë, orëprém, orëshambë* (SP) *orëzi-zezë:* rrezikzi-zezë: *më poq ora, më qiti ora, më ruejti, më tha ora! njeri qi flet me orë, të mârrtë ora e ligë! paç orën e mirë! njeri me orë*=në shêj.

otrèsh-i (Ljarja. Tivar, Opari, Korçë) s. m. sh. qerfull-i (SP) për: qerthull-i: rreth thuprash së gërshetueme qi me sorës (sh. p.) mban bucelën e qerrit në bosht; këjo vegël përdoret edhè me mbajtë shtín e parmendës të kapme për zgjedhë.

P

pa-âna-t (të. SP) s. f. shms. tëlinda (të lînta-t).

pa-ândëshëm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. i pa-âtëshëm, pa-âçëm, germ. *unangenehm, geschmacklos*, it. *disgustoso*: *njeri i pa-ândëshëm*, it. *sgarbato.*

pa-atillë-i, -a (i. e. M.M) 1. i pa-fuqi, pa shëndet, i ligësht: *i rá të pa-atillë*: të fikët, të pakët, fëdigë.

pa-atillë (M.M) v. akt. 1. ligështue, mekë, germ. *entkräften, ermatten*, it. *spossare, stancare.* 2. *m'u pa-atillë:* ligështue, mekë, pakë, it. *illanguidire.*

paç-i,- ë, -a (M.M) adj. 1. *me bâ paç:* shtypë, bâ balmuq. 2. adv. *paç, e bâni paç fikun, e bâni paçë mollën.*

paesuer-ore (Klm. M.M) s. f. m. 1. kush pásòn, kush shkon në të pám (PK), lat. *visitator-trix.*

2. kush shkon me zânë, me fejue nji vajzë 3. kush përcíll s'pari nusen në gjiní (sh. *pasuer pêsuer)*.

pa-dashtun-i, -ë, -a (i. e. M.M) adj. 1. njeri i pa dashtun, qi s' don, qi s' joshë kêndin m' e dashtë. 2. dhé i pa dashtun, qi s' fryton, i pagrat; lat. *gratus-ingratus*.

pa-giám-i, -e, -ja (i. e. Shkrel. M.M) adj. qi s' i gjindet mostra, i keq, i dobë, búrr i pa-giam.

pa-giasë (i. e. SP) adj. qi s' ka giasë me qênë, i pa-giashëm, germ. *unwahrscheinlich*, it. *inverosimile*, *improbabile*, khr. (PS) me do giasë, medigiasë (adv) germ. *wahrscheinlich*, it. *probabilmente*.

pagjândërr-a (M.M) s. f. 1. pajândërr-a, krapçë, krevë. 2. pllangë-a, germ. *Hebebaum*, it. *leva*; *pazhândërr-a* (M.M) krh. për ndrrim të-*gj*-èsë në *zh*-gërvogje-gervozhë, gagjerrâ-ni (MR).

pahí-ja (M.M) s. f-*të:* rrethim oborri, kopshti, i bâm me shtylla të ngulme në dhé e të shtërgueme me tërthorëca.

pajë-a (M.M) s. f. sh. 1. palnje-a (PK) *acer platanoides*, germ. *Spitzahorn*. 2. pajë e egër (M.M) me gjêthë mâ të vogjël, me drû të brishtë e nejçe.

pajní-a (Egëçi. M.M) s. f-*të:* favorizëm-i: *âsht bâ pajní e madhe e po âsht vështirë m' u mbajtë gjithë ky njeri.*

panjollë-a s. leq, t (PL) germ. *Dohne*, leqe ngrehë me mjeshtrí për me zânë egërcí.

pajòll-i s. m. 1. në veshtrim; mbulojë drrasash

në sandall, drrasinë aníje (barke). 2. shtrojë fëluske (Ulqini) guvertë-a; âsht fjalë napolitane: *paiuolo*: s' do përzie me: *pajollë* (Cord. 135).

pajue (M.M) v. akt.) me pajue vajzën=*dotare* (it).

pá-kujt-i (M.M. PL) s. m. sbeh-i, pakujtim-i, *i rânë pá-kújt:* pá pritë pá mendue.

palaqýs-i, -e, -ja (SP) adj. 1. njeri me rrashtë kréje të shtrajtueme, prandej budallë, germ. *blödsinniger*, it. *cretino*. 2. njeri qi ngrehalucet.

palapèt-i (S) s. m. nji copë pol pelhure së ngushtë e së shkurtë. 2. mbulojë sá mos m' u dukë mbarrja: *mbuluem shtatin me nji palapèt.*

palavig-u, *-gj, t:* 1. (Krz. MR.) urë e vogël 2. (Mbëshkalla SHK), shkopîj të trashë me taka me vû shputën e kambvet mbë to, me se kalojnë zhakat (kënetat) ndër do krahina, germ. *Stelzen*. it. *trampoli* (krh. fj. *vig-u*).

palavitë (Flet. PK) v. akt. palue, palitë, *e palaviti me fjalë:* paloi, s'e la me folë mâ; krh. *pal* (ë) *ue*, *arrgjav-istë* (mbaresa-*av)* mandej ndikimi i gjuhës slave me verbat qi sosin në-*iti*, *ati*.

palca e véshit (PK) s. f. bula e veshit, kërcëla e véshit të përjashtëm qi víret teposhtë.

palmetë-a (Ulqini) s. f-*a*, *t:* kabinë-a, it. *cabina*, odë e vogël në fëluskë.

paloqe-ja PK. M.M) s. f-*e*, *t:* gastare, shishe e paluke e vogël për me shtî e me bartë pije me tê.

palnje-a (PK) s. f. lis, *acer platanoides*, nji faret me krekcë (*acer campestre*).

palladâ-ni (SP) s. m. bota, lat. *publicum*: *me folë* *palladâ;* botnisht, *m' e bâ palladâ, mos e bân palladâ*, it. *publicare*, krh. (Pl.) *mbollëdâne.*

pallaskë-a (SP) s. f. trâc kelbaze qi pshtŷhet jashtë, it. *sornocchio*: (sh. pëllaskë, pllaskë).

pallë-a (PK) s. f. pallushë-a, *me bâ pallë me mend, bâne pallë, bâne pallushë* (krh. verbin greq: *payo*, çlodhem, prâj, *payla*=prâjëzë-a) qetësija?

pallë-a (M.M) s. f. um-i, hum-i (SP) jumi-ni, umi-ni, jumi-ja, vegël e parmendës: fraz. *dikúj i han mini pallën-dikuj i punon daci arën!* kush orëçuet e kush orëprém.

pamatun-i, -ë, -a i. o. (SP) adj. njeri i pa-matun në fjalë, veprim; germ. *unklug, unbedacht*, it. *imprudente*, germ. *frech*, it. *temerario.*

pâmë-a (Egëç. M.M) s. f-*a*, *t*: palë gjethi a firi qi u vêhet në maje kapavet për mos m' u hŷ të lagtit.

pamollë-a (Klm. M.M) s. f. shtyllat në báll t' urës, *pomollë-a* (slav?).

pandritë Klm. M.M) v. as. vardisë (turq) jereshtisë: *me i u pandritë kúj*, (sh. sterqitë).

pândë-a (Berisha. PK) s. f. *panda e shpisë:* ngreha me gjithëshka ká: *fryni nji erë natën me terbim e i a hodh pândën e shpisë në breg të Drînit!*

pândël-a (PL) s. f. lpandël-a 1. pupul, pêndël-a. 2. zhele-ja.

pa-përgiashëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. qi s' duhet me i përgjá, germ. *unerbaulich*, it. *inedificante.* (krh. i përgiáshëm).

pa-pri' me (e. M.M) adj. s. f. e pa-pritëme, e pa-pritëmja: *më muer, më zûni e pa-pri' mja; më kje e pa-prî' me kjo punë.*

paragashë (fik Grizhja. SHK) s. m. fik qi e bân kokrrën sa nji trangull, bân fiq shënjinës e verakë, të parët të këqíj.

paragun-e (M.M) adj. i atillë, i fortë, i fuqishëm, germ. *stark, rüstig, kräftig, fest, dicht, dauerhaft, solid*, it. *robusto, solido; trà paragun, mur paragun, pushkë paragune.*

paralé (Shk) adv. horizontalisht: *ule dërrasën paralé.*

páran (M.M) adv. prepoz. *shko, ec paran!*

parané (SP. ndër kangë të moçme fétare) adj. idhujtár, pagân: *se ata ishin parané!*

paravàng-e (SP) adj. si në të kiem, të përkyem, germ. *schräg, schief*, it. *sbieco*; múr me kind (qoshe) paravang, me kand të përkyem, shtrembënuem.

paravithe-ja (shqip. e Italís) s. f. mbulojë, lavêcë shale punue me mjeshtrí; germ. *Schabracke*, it. *gualdrappa.*

parë-a (M.M) s. f. palë-a, *nji parë grushta:* të dyja duerët të mbushëme.

parë (M.M) v. refl. me shkue para, lat. *progredi: po paremi, ç' farë të parunit!*

parmë-a (MR) s. f-*a*, *t*: *parmat e fytit*, germ. *gemeinsame Halsschlager*; it. *carolide*.

parmëz-a (M.M) s. f. 1. *po më dhâmbin parmëzat*, krahënori. 2. parmëza e *fandelës*, it. *busto*, germ. *Rumpf*, *Oberleib*.

paresh (M.M) adv. tash pak kohë, germ. *vor kurzem*, it. *poco fa*: së paresh.

parim-i (PK) s. m. 1. parí-ja, çeta e të parvet. 2. kryesí-ja.

paritë-a (PL) s. f. 1. zdatk-u, të dám nieje (ode); krh. lat. *paries-tis*, germ. *Wand*, it. *parete*; parit-i. s. m.

parmenda ka: shtín, dorëcën, kambëzën, kryqëzën llaparin, perdhésin, shpatëzën (thikën), pallën (hunin, jumin) e verëzat.

partalle-ja (MR) s. f-*e*, *t*: 1. çadëm-a, (turq) frugë; sh. Baskk. 321. 2. pishkuricë-a.

parrî-ni (Këthella) s. m-*j*, *t*: shpirt i keq, i lig, damtuer, krh. greq, *dajmon*, it. *démone*.

pásìm-i (PK) s. m. pasí-ja, vizitë-a.

paskaq-i (miell) s. m. miell paskaj; it. *fior di farina*.

pàsuer-ore M.M) s. m. f-*orët*, *oret*: 1. vizitues-e. 2. sh. *pâesuer*, kush shkon me féjue nji vajzë, me zânë nji vajzë, kush përsiell nusen së pari në gjiní.

pasë v. akt. fraz. *me i a pasë kuj, s' i a ka kurrkuj*: s' çán kryet për kendin, *me i a pasë vendit shêjt*; me pasë ndérim, të shtruem mende për vend shêjt e për kendin.

pasue (Klm. M.M) v. akt. me shkue me pá kendin, me vizitue, lat. *visitare*.

pastër déti (SHK) s. r. hyjdécë, germ. *Seestern*.

pa-syç (SP) adv. pá e kqyrë hollë, germ. *Rücksichtslos*, it. *senza riguardi*.

pash-i (M.M) s. m-*ë*, *t*: kopon pêsë pashish, pashësh.

pashi-ja (PL) sm. kollomboqi i murrmë (sh. kërbojë-a).

patajkë-a (SP) s. f. -*a*, *t*: shputa e kambës.

patalik-u (M-M) s. m-*ë*, *t*: patalic-i. 1. policë, lpízë (PK) drrasë e vúme në múr për me ndê ênë e sende tjera. 2. *pataliku i gurit*: siprina e gurit posë ballnash e brîncash. 3. *pataliku i dritores*; soft-i (turq).

patalog-u (M.M) s. m. -*gjé* *t*: shesh-i, patalok-u: (krh. fj. *pat*, *shpat-i+log-u)*.

patanuer-ori (M.M) s. m. sh. petanuer-ori.

pat-i, shms. *pate t*: 1. kat-i (turq) shpí dy trí patesh. 2. *pati i gurit*: faqja e láme e gurit, siprina e gurit.

patue (Bardhi 179) v. akt. *me patue me dërrasa*, it. *pavimentare*. (sh. *podizue*.)

patushue (Klm. M.M) v. akt. patushitë: me rrasë me dorë, *me i a patushitë kûj nji flakaresh*: me i hjekë kúj nji flakarèsh.

patùr-i (PK) s. m. i pasun e rrodhëc, koprrac.

Kúr kanë pí mirë këndojnë:

Po hamë, mor, po hamë!
Po pijmë, mor, po pijmë!
Se shka bâhet nuk e dijmë!
Rrasn' ju murit, more, rrasn' ju murit
E t' i a hamë gjân paturit!
Rrasn' ju gardhit, more rrasn' ju gardhit!
E t' i hamë gjân fatbardhit! (sh. Bashk. fq. 303, potur: *rinnegato*, kush ka lëshue fén e të parvet*)*; krh. *poturica*, me njat veshtrim.

pavajçëm (SP) adv. nevojisht*: si po e shkon* (jetën)? *pavajçëm.*

pavajçëm-i, -ë, -ja (SP) adj. i nevojshëm. i nevojëm, skamnuer: me shëndet pak; germ. *dürftig*, *armselig*, it. *indigente*, *povero*, *bisognoso*. (krh. Fjal. e Bashk. shtojcë: *i povojtë*, i sigurtë, mârrë vesht keq.

pa-zjarm-t *(*të. PL. M.M) s. as. mjaltë e pá vûme, në zjarm: *merr do së pazjarmi e vên' ja veshit të âejun e ká m' u çaêjë.*

peçerùk-u (Egëç; M.M) s. m. 1. bîmë, rritet nalt nj' a nji gjysë metri, me lule e gjethë sî gojëkrapja, lulen e verdhë, del buzë gardhiqesh e grunishtash: *Linaria vulgaris*, germ. *Leinkraut*. 2. (M.M) *Equisetum hiemale*, germ. *Polierschachtelhalm.*

pêjzë-a *(*Dajç. SP) s. f. bîmë, u veshet tjeravet me kërcéll të fortë qi ká, shkon gjatë sî kurpna. *Tamnus communis.*

pegelë-i-a (Nënshat. SP) adj. *fëmi pegelë, njeri pegelë*: i tukejmë, i tukêm, i mbaruet ftyret e shtatit, i pá-shëndet.

pegelë-a (SHK) s. f. gjylpânë si gërshânë me njênën mâje të prehët e në të tjetrën ká nji takë: gjylpânë hinglize si kapcë me mbërthye mafra (facoleta) e tjera petka shtati; germ. *Sicherheitsnadel*, lat. *fibula*, it. *ago di sicurezza.*

pehár-i (PL) s. m. -ë, t: 1, garuzhdë-a, lugícë-a (M.M). 2. Klm. M.M. kelshêjt-i (fjalë slave).

pê-ja (M.M) s. f. pê-ni.

pëlandër-a (SK) s. f. sh. plândër-a.

pelcë-a (SP) s. f. bîmë; bár i përhîm kallmit e gjethësh, bîn mbas së kositunit vonë në vérë, me lule të kuqe të bruzta, në maje të lules qet nji boçë të rrethueme leskrash s' îmta, lat. *Centaurea iacea*, germ. *gemeine Flockenblume.*

pelqyer-yri, -éri (DK. M.M) s. m. 1. gishti i math, lat. *pollex-icis*, it. *pollice*, merret mâ fort si masë sa përshîn shëplaka me gisht të math të ngrehun (shtrîm) përpjetë. 2. edhè: përrçik-u, shka përshîjnë gishti i math e diftojsi të shtrîm.

pelòt-i (Dajç-SP) s. m. vênd zhokë (M.M) lat. *palus-dis*, kënetë-a.

pêndë-a (M.M) s. f.*-ë*, *t*: 1. parë-a, *nji pêndë thasë, pendë a cub?* parë a cub? 2. sustë-a. 3. *pendë kove:* çengel kove, it. *erro*, grrêmç kove.

pëllaskë-a (M.M) s. f. trâc kelbaze. (sh. pllaskë, *pllaskue*=it. *sornacchiare*).

pêndël-a (PK) s. f-*a*, *t:* pupul-a (turq).

pênue (PK. DK. Mk. M.M) v. akt. me nji pê të gja të të njyem me bâ viza të drejta në drû; germ. *linieren*, it. *rigare*.

përbâ (PK). v. akt. me shtŷ me bâ nji punë, *më përbân me shkue, na përbâni me kthye dalë; mos më përbân me i kthye paret!* verbi s' e ka përftimin-konceptin-e përdhunimit, lat. *inducere*, germ. *bewegen, verleiten*, it. *indurre*.

përbî (SP) v. *âsht përbî kollomboqi*, kúr rritet sá me i shkue koha e mihës, m' e kalue kohën e e bîmës së ngjomë.

përbiçkë-a (M.M) s. f. delme, dhí dy maresh, pjellësh.

përbòç-i (PL) s. m. 1. zhamèl; gúr i hjedhun, *kje tue na vrá me përboça*. 2. carâni i votrës (sh. buzmi).

përborë Bg. M.M) v. akt. me bâ me borë, me lye me borë (krh. përmiellë (me)).

përbû (M.M) v. as. kúr hâna shkon në gjysë, kúr i kalojnë 14 ditët hânës së ré thonë: *ka përbû hâna* (Klm.) *paska përbû hâna;* kúr hâna lén heret në mbrâme.

përbythë (M.M. SHK*)* v. akt. me shpërdorë poshtënisht, me mârrë nepër kâmbë: *s' duroj me më përbythë kush*! (krk. *cbythë*, *sbythë*, *rrëbythë*, *çbythë*; it. *rin-cul-are*).

perce-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: pjesë, porcjon-i*: perce perce*: grima grima, piça piça, (MR*)*.

përqadhë (SHK) v. refl. përqallë: *me i u përqadhë kuj*: lëvyrë, me i u përshpirtë kuj, me u sjellë, me i u avitë kuj tue u përvû para sî në pofte (mënyrë) të poshtëme tue i u porositë a tue i u true, it. *soffregare* (akt). krh. lëvyrë, lvyrë, m' u përgjakë, gjaknue. (qallë-a*)*.

përbûjtë-i, -a (i. e. MR) adj. *uj i përbûjtë, buk' e përbûjtë*: uj qi ká natue (kalue natën) në ndonji ênë, bukë e ndiçëme, uj âmull.

përbuzët-i, -a (i. e. M.M) adj. buzëhollë, nazelí (turq): *dhija âsht fort e përbuzët e s' e han gjethin qi ká mârrë pak myk*; it. *schifiltoso*.

përçá SP) v. akt. nji përforcim i verbit çá: *janë dá e përçá, janë përçá krejt*: prishë faret (Klm). *ndodhi nji e çáme*: grindje, germ. *Spaltung;* e përçáme-ja, të përçamë-t (Klm. M.M) it. *scissione, divisione*.

përqagëz-a (M.M) s. f-a, t: dredhë-a *(*SP) rryp i hollë e i gjatë lëkure për me qepë me tê të mbathunat.

përdahë (SP) v. akt. 1. me rrahë : *e përdahi me shkop, hiqmu, se n' u çofsha, të kam pêrdahë mbë dajak!* 2. *me përdahë mâzën*: tue rrahë tamblin (tue e e tundë) në tëpî me rrokotjel.

përdàh-i. s. m-*a*, *t*: vegël kthistarësh-dibranësh-; drrasinë e vogël e lëmuet në nji faqe, me nji dorcë prej dore qi e kapë, me të cilën përhapet llaçi kúr savisin muret. (turq).

përdoràk-e SHK. SP) adj. 1. shka âsht përdoresh, lat. *manualis* 2. shka shkon e vjen nepër duer: *parja âsht përdorake.* 2. shka përdoret përgjithësisht, greq. *kojnos*: lat. *vulgaris*, p. sh. *Shqipja âsht e do të mbesë gjuha përdorake në Shqipni.*

përdredhëc-e (SP) adj. burr, grue qi përdridhet tue ecë, germ. *etwas eitel*, it. *vanerello.*

përdorcak-e (M.M) adj. i vjefshëm: *e ké këtê sherbëtuer përdorcak.* 2. i gaçëm, i shpejtë, i shkathët, i shdërvjellët, doracak-e, përdorak-e.

përdostë (i. e. PL) adj. sh. mërdostë.

përdylpkue (M.M) v. as. me bâ lak, *këjo drû, ky hekur s' përdylpkon*, s' lakon; (sh. dylpkue).

përdhéc-i (M.M) s. m. *-a, t*: pjesë e parmendës, maja e llaparit ku ngjitet palla (humi, unija).

përdhunim-i (M.M) s. m-*e, t*: të prishun, të çartun përdhuni, të shtërnguem përdhuni, germ. *Verletzung, Schändung*, it. *violazione: përdhuni-ja:* mujshí e poshtëme.

përdhunue (M.M) v. akt. me shtŷ m' e bâ nji punë përdhuni, me shtërngue përdhuni, me përdorë mujshí, së cilës s' i kundërshtohet (qindrohet); germ. *zwingen, nötigen, verletzen, übertreten*, it. *violare, violentare, sforzare.*

përfatí-ja (Klm. M.M) s. f-*të:* 1. prefatí-ja, *më bâni ndérë e prefatí:* iqram-i (turq). 2. gostë-a.

përfatue (Klm. M.M) v. akt. prefatue, prefatitë, *me prefatitë kêndin*: me i bâ ndérë e iqram, gostitë.

përfetue (MR) v. akt. diftue, kallxue; *përfetoi se kû e ka shpín N. N.*

përfëlitë (M,M) v. akt. përfulitë, profulitë; *zjarmi i a përfëliti musteqet*: përsëllue (M.M) pësëllue, përcullue (SP).

përfikë (M.M) v. akt. sh. përfiktue.

përfiktue (M.M) v. akt. 1. me (m' u) thá lehtas, térë: *âsht përfiktue drûja.* 2. mekë, pakë, *jam përfiktue ûnis*: jam fikë ûje.

përfiskë (M.M) v. akt. 1. përfiktue, *m' e përfiskë drûn*, me thá. 2. përthá, kuritë, koritë (SP. fj. slave) me pshymë, pshtymë (Elbasani).

përfiskët-i-ë, -a (i. e. PL) adj. kështêjë e përfiskët: e thatë.

përftájë-a (Midha. PK) s. f. 1. çdo lëngatë qi i njitet fytit a hundvet. 2. flamë-a, grip-i. 3. rrufë-a (SP) të ftofun: *ka rá në katund nji përftajë e të gjith po lëngojnë.*

përftim-i (Midha. PK) s. m-*e, t:* sh. përftajë. 2. veshtrimet për koncept, etr. janë të përshtatuna prej shkrimtarësh.

përftesë-a (MJ) s. f-*a, t:* lat. *effectus*, germ. *Wirkung*, it. *effetto.*

përftue (Kabash. PK) v. akt. 1. *këjo lopë ka përftue njat viç;* lat. *efficere, prodere*, it. *causare, produrre;* germ. *verursachen, veranlassen.* 2. me përtrî, it. *cagionare*: *me përftue fjalë* (Oroshi. MR). it. *cagionare* (me qênë shkaku i) krh. fjalët: *përftajë, përftim, arsye lëngimi, dergje* (sh. fj. *ftaj-*i, *ftujë-a)*.

përfolë (SP*)* v. akt. 1. *me përfolë kendin*: me përmendë: *njetash dikush po më përflet:* kúr i merr lêmca). 2. m' u thânë, *po përflitet se ká ardhë N. N:* po thohet, po thonë.

përhapsue (M.M) v. akt. it. *propagáre.*

përgiasi-ja s. f-*na, t:* përgiashi-ja, krh. i përgiashëm; germ. *Musterhaftigeit*, it. *esemplarità*, germ. *Nachahmbarkeit*, it. *imitabilità:* cilsija e njatij qi âsht i përgjashëm.

përgiáshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. qi m' e marrë mbrapa, m' e ndjekë shembullin e tij: *djal, vajzë e përgiashëme*, germ. *nachahmbar, erbaulích*, it. *esemplare, imitabile, edificante.*

përgëzue (M.M) v. akt. *me përgëzue kêndin:* me dashtë mirë, gëdhelë, këdhelë, ledhatue; *fëmija po e përgëzon qênin.*

përgim-i (Klm. M.M) s. m-*e, t:* 1. lat. *vigilia*, ndêja natën zgjuet, krh. *prigjue, përgjue.* 2. gostë-a, greq. *symposion;* ky veshtrim ka mbetë sod; *s' m' u gjete kurr as në përgim as në mjerim!*

përgojisht (M.M) adv. për gojesh, vetëm me gojë, pá shkrim: i *dijtova përgojisht*, lat. *verbaliter* 2. adj. i përgojshëm, lat. *verbalis*, germ. *mündlich.*

përgjegjë (MR) v. refl. përgjakë, lëvyrë, gjaknue: *jam përgjegjë, luftë e përgjegjëme; më duelën thijat e përgjegjëme* (SP).

përhjekë)M.M) v. akt. 1. me ngrehë prej vedit; me përhjekë frymë, me marrë frymë: *përhiq frŷmë*! lat. *adspirare;* me qênë n' agoní, tue dhânë shpirt, *i smundi ishte kah përhiqte. Përhjekë-a*: (M.M*)* agoni-ja, rektim: *Ishte në përhjekë* (nënkupto, të dekës).

përherë (Reç. M.M) v. akt. intr. 1. *m' u përherë*: m' u zgjue heret. 2. (Hoti-Rriolli): me, m' u goditë, sbukurue me petka; *ç' kênka përherë njaj búrr, njajo grue!* germ. *nett kleiden*, it. *attillarsi*: *i përherun*: *nett gekleidet*, it. *attillato.*

përhoshë (SP) v. akt. 1. përjoshë joshë: me i hŷ ku ë hatër, me pasë kend në hater, m' u joshë me din (SP) germ. *reizen, verlocken*, it. *allettare, adescare.* 2. *m' u përhoshë*; me pasë simpati, germ. *sympathiesieren*, it. *simpatizzare; erdh e u përhosh e s' m' a lëshoi dérën!* krh. êmnin kombtar: *Hosh-i* (*Osh-i)* bashkë me ata ilirë: *Hospita, Hostila, Hostilius, Hostius, Osthilos, Ostiala, Ostilius, Ostus.* (sh. Krahe. Lexicon Altillyr. Personennamen. fq. 56. 83)

periqên-i (Shk.) s. m. *jémi bâ períqêni i botës*; lat. *facti sumus in similitudinem improperii.*

përirun-i, -ë, -a (i. e. Bg. M.M) adj. *bukë e përirun*; e pa-andshëme, e pa lezetëshme.

përkoqë Rr. M.M) v. akt. 1. me mbledhë koqe për koqe, kokërr për kokërr 2. me zgjedhë kokërr për kokërr, it. *selezionare.*

përkrahë (M.M) v. akt. 1. me përkrahë kêndin, ndihmue; *me i u përkrahë kúj:* me dhânë ndihmë, me i qitë krahët. 2. pas. me vû për krah, barazue, *kurrkush s' mund t'i përkrahet Zotit!.* me zaptue, germ. *anwenden.* it. *applicare: për ditë në meshë shêjte na përkrahen meritimet e mundimevet të J. Krishtit.* (MJ).

përkrahës-i, -e, -ja (SP) adj. në gjasim, lat. *similis, aequalis: prendvérë e vjeshtë janë përkrahëse:* shkojnë paralelisht, i gjasin, janë si njêna tjetra.

përkrejcë-a (PK) s. f. *bagti përkrejcë,* germ. *Viehverstellung, Viehleihe, Viehpacht: me dhânë, me mârrë përkrejca:* dhi, delme etr. qi merr kush a i nepen kuj me nji farë fitimi me qyshk qi kryet e gjâs të jesin shëndosh për të zo' në. Kështu jepeshin qét me nji hak të lehtë (50 okë kollomboq kau) por qi i zoti kishte të drejtë m' e pasë përherë shëndosh, edhè me bâ me cofë. Përkundra: *bagëti përgjysë* kúr merret gjysa e mâres (viçit, kingjit, edhit). Në M.M. për delme gjysën e kingjit e të leshit, gjysën e viçit e nji okë tlyen për lopë; fusha merr për delme nji okë djath e njiqind derhêm tlyen, për dhi nji okë djath fusha e Malësija, lesh jo; mârja për gjysë.

përkryeti (PK) adv. kah kryet, prej së nalti: *me ra përkryeti s' arës.*

përkujtue (M.M) v. akt. me sjellë ndër mend, germ. *erinnern, erwähnen, ins Gedächnis zurückrufen, gedenken,* it. *ricordare, commemorare, rimembrare. Prej aso fjalësh m' u përkujtue deka e djalit e qava!*

përkurë (Bln. Kab. PK) v. akt. përkulë: *u përkura m' e mârrë për tokë.*

përkye (H. M.M) v. refl. m' u kulë, çplâ, lakue, shtrêmbënue: *kênka përkye muri:* paska bâ bark, kênka me gjymt.

përkyem-i, -e, -ja (i. e. PL) adj. me lakime: *bâne si në të përkyem.*

përlíástë-i, -a (i. e. M.M.) adj. 1. njeri qi pat lín, varraslí-u (SP). 2. pikalëz ftyret, i çartun ftyret prej lije, qi ka shêjet e lisë, i lijuem.

përlim-i (PK) s. m-*e, t:* detyrë, *me zbatue përlimin:* me lá borxhin.

përlinë-i, -a (i. e. Klm. M.M*)* adj. rrip teposhtë, germ. *steil, abschüssig,* it. *erto, ripido, scosceso: shé i përlinë, shkamb i perlinë;* në dhéshkojë=gole*ferre, canons.*

përloshàn-e (PK) adj. vajc-e, i kjám, qi e ka vajin në sŷ.

përloshë (PK) v. refl. 1. m' u rî sŷsh me lotë, me kjá shpejt. 2. *me i u përloshë kúj:* me i u lëvyrë kúj.

përlugtue (M.M) v. refl. me qênë i dëshruem për hae e për pieje, me hjekë teprí mbas haeje: *mos u përlugto! njeri i përlugtuem*, i dëshëruem.

përmâje (M.M) prep. për mâje tij, përsipri, mbî.

përmallìm-i (SP) s. m-*e*, *t*: të çuem peshë të zêmrës, germ. *Gemütsbewegung*, it. *emozione: përmallue* (me).

përmbarrëshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. qi ká mbarre, lat. *pudicus, verecundus, modestus*: *njeri i përmbarrëshëm, foli përmbarrëshëm.*

përmbarrëshëm-it (të. SP.) s. as. *pudicitia, modestia, verecundia*, germ. *Schamhaftigkeit, Bescheidenheit, Zurückhaltung.*

përmbas (M.M) prep. mbrapa, mbas: *me shkue për mbas nji njerit, për mbas meje, teje.*

përmbîshëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. qi gjindet për. mbî nji tjetër, vendue mâ nalt se nji tjetër, it. *savrastante*, germ. *höher liegend.*

përmbishëm (SP) adv. *vêne përmbishëm! rrin tue këqyrë përmbîshëm* (SP) prej së nalti.

përmbysët-i-a (i. e. M.M. PK. DK.) adj. 1. qi s' lên gjâ pa përmbysë, pa bâ; lat. *malefactor-trix.* 2. M.M raja, kecani, robi i të gjithvet: *i përmbysëti i të gjithvet!*

përmend-i (PK) s. m-*e*, *t*: e ngjáme m' u përmendë, lat. *factum memorabile* (sh. êmnesë) *u bâ nji përmend; përmendi i tíj.*

përmjetue (Berisha. PK) v. akt. me plotsue dishka

djerë në mjet (mjedis); *e përmjetova gotën së mbushëmi.*

përmjet-i (PL) s. m-*e*, *t*: qêndra, mjedisi: *kêtu âsht përmjeti i katundìt.*

përmujshëm (Klm. M.M) adv. me mujçí, mujshëm; *me folë përmujshëm.*

përngî (M.M) v. refl. u *përngîna me gaz, me frŷmë, s' më là m' e përngî me frŷmë*: m' u shkoklue gazit (SP) m' u ngî me frŷmë.

përnjallë (M.M) v. akt. 1. me bâ me gjallnue rishtas, me këthye në jetë 2. *me e përnjallë nji pûnë, nji të ngjame*, germ. *erwähnen, anführen*, it. *menzionare, fare menzione; të përnjallunit komtár, letrar etr*: përlindje komtare, letrare.

peròf-i (PL. M.M) s. m-*ë*, *t*: pejrof-i, humbënérë-a (PL) lat. *abyssus, haus-i; shkamb me perof përfundi* (krh. fj. *gulof, sharapof-i*).

përpajnue (PK) v. akt. 1. me qitë, me lëshue përpajna hardhijet. 2. *me përpajnue nji mendim:* m' e shpallë tue e shtî ndër mend.

përpalnë-a (Blin. Kabashit. PK) s. f-*a*, *t*: përpajnë-a, lat. *propago-propaginis*, germ. *Senker, Fechser.*

përpîs-i, -e, -ja (M.M) adj. qi s' ngîhet kurr, qi përpîn.

përpîsë-a (Dushëneza. PK) s. f-*a*, *t*: bollë qi lidhë njerín e bagëtín.

përpjetue (M.M) v. akt. naltësue, naltue, nalcue, me ngrehë përpjetë: *menduem se po e përpjetojmë vendin, por qe se ramë poshtë te s' bân!*

përspjek (M.M) prep. përkundra, kundra: *me i ndêjë kúj përspjek.*

përsŷnue (Bg. M.M) v. akt. 1. *me përsŷnue nji send:* me pasë qellim m'e bâ, m'e vû për sŷ, germ. *aufs Korn nehmen*, it. *prendere di mira.* 2. me qitë para sŷsh. (sh. *ndërsŷnue*). 3. krahazue, germ. *gegenüberstellen, vergleichen.*

përshënuem-i, -e, -ja (i. e. MJ) adj. i përshinuem, lat. *mysticus*, germ. *geheimnisvoll*, *korp i përshënuem: corpus mysticum.*

përsheshë (PK) v. akt. me bâ përshesh, me pësheshë: *u përshesh guri, m'a përshesh nji kupë bukë me tâmbël, janë vrá e përsheshë* (coptue, grî).

përshkardhë (PK) v. akt. pëshkardhë (MR) 1. robnue, me qitë nën robni, lat. *subigere, in servitutem redigere*, krh. fj. shkarth, sherbtuer, rob: *në kjoftë se këthen prap ajo frotë njerzish, kanë me na përshkardhë* (PK). 2. MR. me marrë me të keq, me përdhunue.

përshkye (SP) v. akt. 1. me shkye mishin 2. M.M. me i marrë gjâ kuj përdhuni, *m'a përshkeu njatë dorëc djath*, lat. *arripere.* 3. lat. *deflorare.*

përtafë (M.M) v. akt. me vû të mujtun: *i folë të përtafte me fjalë*, lat. *confutare* (?), krh. përdahë.

përtretë (PK). akt. forcim i verbit *tretë: me tretë e me përtretë:* me hupë krejt, me shkue larg: *e përtretën*: e tretën larg, i dhanë shpinën e détit.

përtrue (Bg. M.M) v. akt. lat. *anatematizare: truete e përtruete.*

përtharë (PK) v. akt. egërcue, keqsue, *i kémi përtharë ndërshej vedit*, germ. *erbitterrn, sich verschlimmern*, it. *esasperare, aggravare, peggiorare.*

përthekue (Krz. MR) 1. germ. *verwickeln, verwirren*, it. *intralciare.* 2. pas. me qênë i zânun me ndonji punë: *jam i përthekuem sod gjith ditën e s'mund vî me të ndihmue*, germ. *sich beschäftigen*, it. *occuparsi*: thek-u (?).

përthîm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. njyeje flokësh si e përhîme, përzie me të bardhë, it. *grigiastro*, lat. *cineraceus, leucophaeus*, germ. *grau.*

përthye (Berisha, PK) v. akt. refl. me e mbënjanue zânin a rrezen prej drejtimit të vet: *hieja e shkopit përthehet n'uj, u përthete drita*, it. *rifrangere; të përthyemit e dritës* (rrezes) it. *rifrazione della luce*, germ. *Strahlenbrechung, Luftspiegelung.*

përvanue (Arsti. MR) v. akt. provanue, me raditë (M.M) me bâ radin (slav) lat. *providere*, germ. *fürsehen*, it. *provedere.*

përvarë (PK). v. akt. me mbetë i prishun qéfit, germ. *kränken, demütigen*, it. *mortificare: i përvarun, mbet i përvarun, me ftyrë të përvarun, i përvuer hundët.*

përvashë-a (PS) s. f. bîmë; përvashë e egër, *Dianthus silvestris*; *pervashë gúri: Tunium saxifraga* germ. *Felsennelke.* Kúr kryhej grûni së fshîmit e kanë pasë vû në maje të grumbullit të grûnit të fshîm ; përvashëzë, përvashën.

përvesë-a (PK) s. f. *-a- t:* provë, sprovë, lat. *proba.*

përvìm-i (PK) s. m-*e, t*: sh. përvesë-a, germ. *Probe, Versuch, Erfahrung, Beweis.* krh. v. *vue* (me vue me nji punë).

përvimtar-e (PK) adj. qi sprovon kendin: *búrr përvimtar:* qi âsht i rysun.

përvjedhë (PK) v. akt. pas. 1. *me përvjedhë nji send,* germ. *heimlich entwenden,* it. *trafugare.* 2. me ikë kaléc e tinëz, *u përvodh nepër gjind, përvidhu e ik; me i u përvjedhë kúj,* germ. *umgehen, vereiteln,* it. *eludere: i u përvodh rojës.*

përvue (PK) v. akt. sprovue, germ. *prüfen, beweisen,* krh. verbin *vue* (Bashk. 502. *me dijtë me i vue punët* (SP) it. *eseguire,* germ. *ausführen, vollziehen.*

përvû (H. M.M) v. refl. me i u vû, *si t' i përvêhet punës ká me vjeftë, kush i përvêhet rrugës ecë; i u përvû shkollës e xûni, m' u vû me ecë* (PK) it. *mettersi d' impegno.*

përzânë-a (PK) s. f-*a, t:* 1. bagtí të mira e të këqija qi me nji shpërblim, merren m' u bjeshkue: *me mârrë përzâna,* sh. *brave*: nji, dý, trí për zâna, 2. kecan i keq, rob-i.

përzanë-i, -a (i. e. Rr. M.M) adj. i zânun, i pushtuem, lat. *occupatus, obsessus,* germ. *besessen;*

vend përzanë: vend me pëllâmbë, vend me djemën, *njeri i përzânë:* i djemënuem: përzânë, mbërzânë.

përzhurgë (PL) v. akt. zhye (SP) zhytë, përzhitë (PK) përlye, me bâ me gjollë; *i kam përzhurgë duerët me arra të ngjoma;* germ. *beschmutzen, beschmieren,* it. *imbrattáre.*

përrallë (M.M) v refl. m' u tallë me mballga (baglla) broshkulla: *m' u përrallë me kendin, po përrallem me këta fëmij; jémi bâ nji përrallë.*

përrez-i (Krz. MR.) s. m. sh. prrez-i.

përríeje-t (Rr. M.M) s. m. shms. përroje-t, *kanë çue përríeiet;* përrue-oni (përrue-i. MR).

perrìk-u (PK) s.em. qesát-i (turq) *me i pasë drithin' paret me perrik, vjetë me perrik, jam me perrik, kam perrik, perrik paresh, drithi,* etr.

përshim (Rr. MM) adv. bash, tamam (turq): *s'e dij përshim mirë se kush m' a vodh.*

përrlë-a (M.M) s. f-*a, t*: shkimzë guri, thebël guri, foje guri, *po çon guri perrla*; m'u coptue guri (krh. *spërlatë*). 2. dasi-ja, e përçáme-ja; *u ka hî përrla.*

përrn-i (Klm. M.M) s. m-*a, t:* hû, shul drûni, a hekuri; përdoret me çue (nalcue) nji peshë të randë. germ. *Hebebaum,* it. *leva.*

peshàk-e (M.M) adj. njeri peshëkeq, njeri me mend pak, në çeki (turq), peshkakeq-e (SP).

peshë-a s. f. 1. randí-ja, 2. terezi-ja, kandar-i. it. *peso*, lat. *pensus*: *pendo*.

peshim-i (M.M) s. m. makará-ja (turq) germ. *Winkel, Loteisen*, it. *plombino*; plumbçë-a.

pshikëshurrë-a (M.M) s. f. urrèkth-i (MR. krh. *urethra*) germ. *Urinblase*.

peshk-qêni (M.M. nënshkodraku) s. m. peshk sî blîni i gjat' e i hollë pá peneza (pare, griskla) germ. *Dorsch, Stockfisch?*

pështetsë-a s. f. greq. *basis*, vend kû mbështetet nji send.

pështesë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: pështim-i, shpëtim-i: *tash na erdh pështesa.*

pështjellcë-a (M.M) s. f. 1. pështjellcë gardhi: *Convolvulus sepium.* 2. bîmë *Polygonum convolvulus*, me gjethë si kumbonë.

pët pët (DK) adv. kaléc, *pët pët i u avit murit.*

petanuer-ore (M.M. PL) s. m. f. adj. 1. tokë *a* mal si pet shkalle. 2. i bâm në trajtë të shkallës: *tokë petanore.* 3. s. m. qetë e naltë a shkambîj ndër brigje t' ujit me patalok përsipri a strehë përfundi.

pet-i (M.M) m-*a*, *t*: 1. *peti i shkallës:* kamba, çallatë (Bashk. 70) it. *gradino*, germ. *Stufe, Treppenstufe: i bâm peta peta:* germ. *Stufenweise.* 2. ânëcak-e, germ. *Konsole*, it. *abbaco*, drrasë, gúr, rrasë në múr e njeti për me vû dishka mbi të.

pëshqitë (M.M) v. as. shkitë (PK) përshqas, shkas; pëshqita, shkita, rrëshqitë, rrëshitë. 1. m' u rrëxue mbî nji siprinë të lëmuet. 2. me gabue, *tash pëshqite!* 3. m' u dhânë e mbrashta, *i pëshqiti puna*; i duel shpuet, germ. *misslingen, Bankrott machen.*

pështirë (i. e. M.M) adj. i vështirë.

pështjellcë-a (M.M(s. f. pështjellak grásh, por jo zhgunit.

pështjerrë-a (SP) s. f. f-*a*, *t*: mbështjerrë-a, mushqerrë-a, viçe fêmën njij vjeti.

pështueshëm (i. e. PL) adj. qi ka pështue, shpëtue; *gjâja e jonë sivjet ka dalë mâ e pështueshme në shë Gjergj se e tjervet*, lat. *intemeratus.*

pështjerzë-a (M.M) s. f. -*a*, *t*: vende me pusa: pus-i? krh. auktorët e moçëm, *pshtjerë*, poshtë, Bardhi fq. 18, *të pështjenë*; *deorsum*, teposhtë.

petullue (M.M) v. refl. m' u spitullue, germ. *sich zieren, affektiert sein*, it. *affettare* (si) *pavoneggiarsi;* petë-ullë me folë me petullime.

pêth-i (SP) *pêjzë-it*: sm. fetërrë-a (MR) nëngjuhëcë-a, germ. *Zungenbändchen*, it. *scilinguagnolo.*

pêzatë (PK. MR) v. refl. sh. pîzatë.

pêzëm-i (M.M) s. m. pezm-i.

pi (M.M) prep. mbí; mbi shpí, mbi rrugë, sipri, sipër, lat. *supra*, germ. *über.*

picël-a (Egëç. M.M) s. f-*a*, *t*: nji të ngulun gjylpane, it. *puntata d' ago*, germ. *Nadelstich.*

picëlim-i (M.M) s. m. 1. të qindisun t'îmë. 2. të veshun me shije.

picëlue (M.M) v. refl. me veshë petka të zgjedhëme: *gràt duen m' u picëlue.*

picërrue (M.M) v. akt. me vjedhë kah pak e shpesh.

piculue (M.M) v. refl. picëlue: *i shkoi dita me piculime.*

picrràk-u (PK) s. m-*ë*, *t:* picërrak-u, kakërdhocë-a, germ. *Feuersalamander*, hardhucë bjeshke, lëkurëzezë me lara të kuqlême a të verdha, kúr ngushtohet (gërmohet) qet jarg për goje qi âsht sî lang qi i shpërthen prej zhanglash, me se ndalë (fikë) edhè zjarmin: *picrraku i bjeshkvet s' ka veshëla*, zogu i tij jeton edhè mbî dhé.

picòrr-e (SP) adj. voglak, voglar, fëmí i vogël.

picû-ni (M.M) s. m-*j*, *t:* sh. miclim-i.

pidiposhtë (M.M) prep. sh. pjediposhtë, pjeteposhtë: prej së nalti e poshtë (krh. *për+pjetë, tat+pjetë* (sh. shpjetë).

pie-ja (Rr. M.M) s. f. me é-n e ndërmjéme të shqiptueme çilaz (krh. hae-ja (SP),

piejëshëm (i. e. PK) adj. uj' i piejëshëm, uj piejs, lat. *potabilis*, qi mund të piehet.

piellue (SP) v. refl. këputë, mekë, *jam piellue ûje, së lodhëmi*, etr.

pigàl-i (MR)ns. m. pip-i, çep-i (i ênvet qi mbajnë lânje).

pikatë (SP) v. as. m' u da në shênj, germ. *auszeichnen, sich austun*, it. *distinguersi; djal i pikatun*; (krh. fraz. *pika e djalit*).

pikatshëm (SP) adv. mbeshênueshëm, germ. *auszeichnungsweise*, it. *distintamente, con distinzione.*

pikalarëm (i. e. SP) pikalarë-e: me pikla fytyre.

pihë (M.M) v. akt. 1. me i rá mbë tê, germ. *treffen, schlagen*, it. *accoccare* (puntare) *colpire; kje tue i a pihë me nji bërthokël* (plumb) *në drrasë të krahnorit* (sh. mërtosë) 2. v. as. *pihue, pihatë* (Nënshkodra) germ. *zücken*, it. *sussultare: kúr krisi pushka pihati!* (slav. *piehati*, gulshue, shmue, shëmue).

pikë-a fraz. *pika e djalit*, (krh. slav. *mlad kas kaplja* (i ri fort: kaplja, pikë, edhè lëngatë), *me i rá pikë, i ké ra pikë mbë tê!* i ké rá teste mbë tê.

pikë (SP) v. as. mbeta zgjuet se pika nata.

pikësore-ja (PL) s. f-*a*, *t:* tjegull, drrasë kalore, qi vêhet në mbulojë të shpisë mbî dy tjerat qi janë lugore, a zêhen si lugore 3. drrasë kalore, ndërshejcë-a; martosë-a (MR).

piklue (M.M) v. as. 1. me rá piklat: *ka piklue keshtêja*; kúr bjinë kokrrat së vedi (krh. tosk. *pikël;* pêmë e pa-pjekëme qi bjen për tokë) 2. me rá dishka në dorë, *me rá pikla pikla:* me rrjedhë nga pak fort: *kqyr në të pikloftë* (raftë) *gjâ* (pare) *në dorë, më bân me dijtë.*

piktue (M.M) v. as. 1. me kangër shpesh: *piktoj fort*: há shpesh e pak, it. *mangicchiare* 2. me hangër sende të zgjedhme, bucilajë: *âsht njeri i mërzitshëm, pse pikton fort.*

piktue (Nënshat. SP) v. as. me këcye: *ç'po pikton edhi!*

pikullue (M.M) v. akt. fiktue, përfiskë, përthá, koritë, kuritë (SP. slav.) *âsht pikullue drûja në zjarm, jam pikullue ûjet.* (krh. *pingull*).

pilashnjok-u (M.M) s. m. sh. bilashnjok.

pilavë-a s. f-*a, t: pilavë duhani:* cingare, cigare; në Shkodër thonë *pilaf duhani,* për: shkrum, zhym qi lên cingarja e djegun, por s'ká veshtrim. *M'a lidh nji pilavë duhan! epma njatë pilavë duhani.*

pilë-a s. f. t: 1. dý arra vû njêna mbî tjetrën, it. *cappa* (di noci), krh. *pilue,* it. *accastellare.* 2. trá qi i vêhet murit për të gjatë me mbështetë trenët qi vîjnë tërthuer, germ. *Pfetten*; brezat e murit, *pille-ja* (PK). 3. M.M. drû a gúr ku mbështetet pilca.

pilcë-a (PK) s. f-*a, t:* drû, hekur; përdoret me çue nalt, me nalcue nji peshë çfaretdo; germ. *Hebebaum*; it. *leva: me qitë pilcën, me vû pilcën.*

pilcí-ja (PK) s. f-*na, t*: 1. veprimi i pilcimit. 2. nënkambcë-a (sh. n) *me bâ pilcina*: me veprue tinëz për sherr të dikúj; germ. *Heimtücke,* it. *perfidia.*

pilcue (PK) v. akt. 1. me qitë, me vû pilcën. 2. me qitë nënkambëca, me bâ pusina, me veprue tinëz kundra dikúj: *desht me më pilcue, por i u kujtova.*

piliherdhe-ja (SHK. SP) s. f-*e, t*: grue e hajthëme, e keqe, qyqe, germ. *Weibchen, Fräuchen,* it. *donnetta, donniciola, donnina.* (krh. *pilivoesë, pilipuç-e*).

pilipuç-e (M.M. SHK) adj. gjâ e vogël, e mbaruet: *grue pilipuçe,* piliherdhe; *veshë pilipuçe:* e shkurtën e përputhëme fort për shtat.

pilòz-i (MR) s. m. mot i lagët, juk-u (M.M) *po mban piloz.*

pille-ja (PK) s. f. *-e, t:* sh. pilë-a, brêz muri; e çil mja e murit ndërmjet brêzit e gërshanëzavet; *e kam vû thikën në pillet* (P); hatull-a (SP).

pinár-i (SP) s. m-*ë, t:* nji farë koshi me zânë peshk, gryka e të cilit mblidhet mbrendë si maja e ngushtë e pirís (lakomicës, fnérit) ku peshku mbassi të hyjë s'mund të dalë mâ, germ. *Reuse,* it. *nassa.*

pingël (M.M) adv. ngul, ngulë, *i mbet pingël në zêmër; më ka mbetë pingël në zêmër për njatë fjalë qi m' a thanë.*

pingullë (M.M) adv. fikë, pakë, mekë, *jam pingullë në bark prej ûje* (krh. *piellue, pikullue.*).

pipanollë-a (Rr. M.M) s. f-*a, t:* bîmë, *Thalictrum,* bar vérrëçi, germ. *Wiesenraute.*

pinòk-u (M.M) s. m-*ë, t:* pundìl-i (Fandi. MR) piptajë (sh. *bilashnjok-u*).

piptinë-a (M.M) s. m. sh. pinok-u.

piptue (M.M) v. as. *po pipton landa:* me qitë pipa.

piptue (M.M) v. akt. as. sh. piptue: *piptoj:* há shpesh, due haena të zgjedhme.

pirë (Qafa e Malit. MR) v. akt. fâ, mbushë, têndë, *e pira barkun; e pira me fjalë*: i mbëshova me fjalë (krh. Bashk. 351, *piratë*, me mbaresën slave-*ati)*.

piritë e hundës (PL) s. f. shms. birat e thella të hundës, germ. *Nasenmuscheln*.

pirrë-a (M.M) s. f. bar. 1. pirrëgjakës, *Sesleria*, germ. *Blau Elfengrass*. 2. pirrë âsht nji farë pirre: janë bare me fletë të gjata të ngushta e qi presin (krh. Bash. 351, *pirràc-i* e *pirrë-a* 352, ku përzihet me *plizhgë*, *a*, plish).

piskará-ja (Lohe. M.M) s. f-*të*: héll akulli (sh. bra câ-ni, bërcâni).

piskìm-i (SP. SHK. M.M) s. m-*e*, *t*: 1. të përshkuem të rrallë me pê e gjylpânë; me piskue çarçafat e jerganavet: piskue (me). 2. të piskuem, t, mbrek-u, të luejtun, të zânunt njak të dejvet, të rruezavet të shpinës: *jam piskue, ká piskim, u piskue gomari;* pisk-u (me e zânë pisk).

pishàk-u (M.M) s. m-*ë*, *t*: 1. vravashke, it. *face* 2. të xét të math: *mbeta në pishak të diellit*.

pishinë-a (M.M) s. f. të bardhët e pishës, sbardhulinë-a, zbardhulinë-a.

pishkullue (PK) v. as. me folë kadalë, me zâ t'ulët, me folë në vesh.

pishkuricë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: piçkuricë, gjâ, sende e vogël e pá-randësi, germ. *Kleinikeit*, it. *bagatella; më shkoi dita me pishkurica, kam pasë blé edhè do pishkurica; hiqu pishkuricash!* (krh. slav. *piqa* (?)); partalle-ja (M.M).

pishtër-a (M.M) s. f-*a*, *t*: lpishtër-a, ograjë me drû e me kullosë.

pitigonë-a (SHK) s. f-*a*, *t*: grue llapazane, llaçkuese e mendelehtë, (krh. *motërgonë*, *modërgonë*, *madërgonë*; krh. greq. *gynès* (grue).

pîtë-i, -a (i. e). adj. *grûnë i pît*, me kokërr të veshkëme e të palang, *njeri i pîtë:* i ngâthët: pî; u pî mbas aso fjalësh, u palue, u struk.

pit (DK) prep. *dola pit në maje:* përpjetë në maje: pjet' e në mâje.

pitërr (PK) adv. shpesh, me të dendun: *pyll pitërr me lisa, jé kah shkon pitërr.*

pitërr-i, -a (i. e. PK) adj. i shpeshët, i dêndun: *me pitrrue:* shpeshtue.

pitùsh-i (SP) s. m-*a*, *t*: bukë e vogël, kolaç-i.

píurrë-a (M.M) s. f-a, t: perrlë-a.

píurrlë-a (M.M) s. f. *u bâ guri piurrla*: copa me grimë; grimcë e vogël fort, *më ká hy nji piurrlë guri në sŷ;* pirrlë-a.

pizár (PK) avd. *jam bâ pizár:* pishmàn (turq), pendueshëm (jam); krh. fj. turke, *bizár:* mërzitshëm, prishë qéfit.

pîzatë (M.M) v. as. pêzatë (PK. MR) 1. *më janë pîzatë dejt* (M.M) *pî, pîzue*, me mârrë të pîm. 2. *me i u pêzatë ndokuj:* me i u vû në shpinë: *u pêzata e u nisa*=u shtërngova e u nisa: *me i u pêzatë* (pîzatë) *punës, luftës;* me i u shtërngue.

pirgë-a (M.M) s. f. sh- pirgull.

pizël-a (PK) s. f-*a*, *t:* grimcë e vogël qi s' shifet, a mezi shifet me sŷ: greq, *atomon!* pizël-a.

pizgull-a (H. M.M) s. f. -*a*, *t:* copinë drrase së çame: *pizgull drrase.*

pizërr-a (M.M) s. f-*a*, *t:* bjezgë-a: *më ka hŷ nji pizërr në gisht.*

pjalm-i (M.M) s. m. sh. plajm-i; *me hungrue ujku në pjalm;* m' u ankue kot, me lehë si qêni në hanë.

pjegullue (M.M) v. akt. thá, përthá, përfiskë: *u pjegullue drûja.*

pjediposhtë (M.M. PL) prepoz. pidiposhtë, pjeteposhtë: *iku pjediposhtë, rá pjediposhtë e në kalldram:* prej së nalti e poshtë (krh. për-pjetë, tatëpjetë, shpjetë).

pjekáç-e M.M) adj. pjekáq-e, thohet për fëmij qi kanë nisë m'u pjekë: *tash mâ je pjekaç e s'të përket me bâ kështu!* edhè për gaz: *do pjekaça:* do djelm qi mbahen të mendshëm, por s' janë.

pjekë-a (M.M) s. f. pengojcë-a, *vênja kalit pjekën* (hekurat).

pjekë-a (PK) s. f-*a*, *t:* 1. bâja e të pjekunit. 2. sendja qi piqet ferrlik, *me hângér pjekën*, it. *schidonata.*

pjepën i egër (Lohja. M·M) s. m. bastan i egër (SHK. SP) *Ecballium elaterium*, germ. *Spritzgurke*; bimë; bogulat e tija të ngjoma a të pluhnueme si burrnot i përdorin me shëndoshë vérrëçin (sarallekun, germ. *Gelbsucht*); langu i bogulavet bân me shpërthye për hundësh ndragun e mbledhun në trup: m'e shtydhë pjepnin e egër, qet lang t' idhët qi shpërlán lugthin e bân me vjellë, me lang dalin farëzat.

pjepnùsh-i (MR) s. m. bimë, me erë si trangulli, *Poterium.*

pjerzë-a (Ukth, PK) s. f. bimë, *Chenopodium bonus enricus.*

pjerk-ë (M.M) adj. qi viret prej së nalti: *gúr pjerk*, lat. *pendens*, germ. *hängend, herabhängend, schwebend.*

pjerrë (SP) v. akt. me përkulë, m' e bâ lak: *u puer ura kah kalon qerrja.*

pjeshkë e egër (M.M) s. f. bimë drûjçe: *Rhamnus cathartica* (?) germ. *Kreuzdorn.*

pjetatë *(*PK) v. refl. pjetue, përplasë: *u pjetata gjithë ditën, njeri i pjetatun*: i përplasun. germ. *rütteln, schütteln, beunruhigen*, it. *agitare*. Bashk. 349: pjetem, u pjeta, m' u pjetë, Cord. 151, i pjetue (sh. shamban-i) m' u shambë: ndoshta këjo âsht trajta e parë e verbit, por jo veshtrimi.

plâ (SP) v. as. m'u kulnue, me bâ bark, bat: *âsht plâ pullazi i shpís.*

plahë (Bln. Kabashit PK.) v. akt. mbulue, *m'a plahi ftyrën me të zezë*; m' a vrugoi ftyrën. (krh. *plah-i:* mbulojë).

plájm-i (PK) s. m. 1. pluhun i îmë fort. 2. *plajm mielli*: miell paskaj, paskaq. 3. *plajm bore:* borë e îmë qi hyn ndër plasa; *pjalm-i.*

plajmth-i s. m. pluhun i îmë qi pllénon lulen e bîmës, it. *polline.*

plajë-a (Rr. M.M) s. f. drû qi çon e ulë gurin e mullînit për m'e bâ me blue trashë a îmë (krh. fjaslav. *plaja,* zdrukth-i).

plakrrî (M.M) v. as. me nisë m'u plakë, krh. greq. *gerasko,* motî.

plandër-a (PK) s. f-*a, t*: peshë e madhe, lat. *moles*; *nji plandër guri*: blok guri ; *ç'e lot atë plandër?* *pëlandër-a* (?).

plânë-i, -a (i. e. ndër malsina) adj. 1. i fushët, lat. *planus.* 2. *tokë e planë,* me nji teposhte të lehtë (krh. verbin *plâ*).

plâng-u sm. *plângje, plânje, t:* 1. *plângu i odës;* çardaku, shtroja, trolli; germ. *Boden;* fraz. *me kaq hae s'mund bâj plang në bark; plank-u: duel e la lang e plang:* iku krejt.

plarue (SHK) v. akt. me prarue, me lá, me ngrî n'ár.

plaze-ja (SP) s. f-*e, t:* lëngatë qi e mbytë shpejt bagtín.

plazue (SP) v. refl. me ra plazja: *ik he i plazuem*!

plazhë-a (Ql. PK. fjalë e vjetrueme) s. f. -*a, t:* lagështim, lashtim, lashtë, voesë (krh. fjal. e Kavaljotit, bot. LEKA, vj. 1937. nri. 6. fq' 280: *i vllagët,* n' oroe: *i vlazhdë*).

plêngë-a (Bregu i Buenës SHK) s. f-*a, t:* bahe, bêkë, lat. *fundibulum.*

plêng-u (M.M) s. m. 1. lidhcë-a, lidhcë varrësh. 2. (MR. Fandi) sh. kacërrâ-ni, gëthep-i, drû, kërrabë a kuj me vjerrë armët, etr.

plim-i (Hot. M.M) s. m-*a, t: nji plim ushtrije*: nji grumbull i math ushtrije, lat. *cohors-tis,* it. *coorte.*

plizgë-a (M.M) s. f. qêjzë-a, bizgë-a.

plis-i (SP) s. f. 1. tirk i bâm pá pêj, por me lesh të shkelun mirë, germ. *Filz,* it. *feltro.* 2. plah a shtrojë prej plisi. 3. *plys-i:* bucë me bár, it. *piota.*

plot herë (PL) adv. shum herë.

plotonicë-a (M.M) s. f-*a, t:* drûna të faqueme qi i vêjnë malsoret (M.M) te véshët, *vjerrëca-t.* Në Malësi të madhe grát, me sá Tartareshat, s'barin vathë; fj. slave, krh. *pletenica, shikull, fregull.*

pluhun zjarmc (M.M) s. m. pluhun qi merr zjarm, barot-i (arabisht).

plumbçë-a s. f. rred i math me kokrra plumbi gjithëkah për rreth, qi t'a hjedhmen mbî uj hapet, zhytet e mbrendë n'uj mblidhet tue zânë peshkun; it. *giacchio.* 2. vegël kthistarësh, makaraja, peshim-i, germ. *Senkblei,* it. *piombino.*

plumbçore-ja (M.M) s. f. mgjillçë-a (PL) grue shortare qi me plumb e tjera shortina kujton se gjên fsheftësina.

plys-i sh. plis-i, fang, fâjth, bûcë me bár.

pllangë-a (M.M) s. f. *-a, t:* mbajsë drûni, a hekuri qi i vêhet murit, shtyllës, etr. mos me i lânë m'u rrëxue: veshtrimet qi kanë fjalorët Bashk. fq. 356, *pala* (qêth) e Cord. 155, njashtu s' janë. 2. drû e përdorun për pilcë.

pllaskë-a (H. M.M) s. f. pallaskë-a (SP) pëllaskë-a, trâc i math kelbaze qi pshtŷhet përjashta gojet, it. *sornacchio.*

plaskue (H. M.M) akt. me ndŷm me pllaska: *pëllaskue.*

pllénue (përbâ). v. akt. me vû në farë, lat. *foecundare*, germ. *befruchten.*

pllenìm-i s. m. bagtija qi ka pjellë, bagtija pllé: *pllení-ja, -, të.*

pllimë-a(M.M) s. f. *-a, t:* e pallme, ja: pllas, pllet, plliti (palli) pllitë (me).

pllojc-ë (SP) adj. 1. binok-e, domriz-e 2. *kumbull pllojcë,* kokërr kumblle e pá bërthâmë; pëllojc-e

podizue (PK) v. akt. me bâ pod; it. *pavimentare*. *pod*: patue (me.) Bardhi 170).

podgúr-i (PK) s. m-*ê*, *t*: kalldram-i.

pojavë-a (PK) s. f. gubë-ja (M.M) postahe-a (SP) mbulojë e leshtë.

pojmend-i (PK) s. m. *u bâ nji pojmend, mbet si pojmend*: gjâ qi mos m' u harrue, përmend-i (M.M) êmnesë-a (SP).

pojtë (Shestani) v akt. pojs, pojta: me dhânë me pím: *i pojta lopët,* (krh. lat. *potare*, greq. *potixo*).

polastër-a (SP) s. f-*a*, *t*: kalli kollomboqi rrethue prej tjerësh mâ të vogjel; populli beson se këtê tufë kallëzish me u a dhânë dhivet m' e hângër para se të bijë në tokë, dhít i bâjnë edhat binoshë; kollomboq kataroç (M.M).

polikë-a (MR. PK) s. f-*a, t:* çimërr-a (SHK) çimkë-a (M.M), çymç-i (SP), çimç-i; lat. *cimex-cis.*

pol (M.M) adv. njij cope, pa i bâ lak fjalës, *i diftova pol, ashtu pol; pol-i,* (krh. slav. *pol,* gjymsë, pelhura për së gjâni, it. *telo.*

pollovinë-a (M.M) s. f-*a, t:* zhamèl-i (SP), gur me peshë sa mund të kapet me dorë me gjuejtë me tê; *më gjimoi me pollovina.*

popeç-i (Fand. MR) s. m-*a*, *t*: popél-i (Bashk. 358) papërdhok-u, kokërdhak guri (M.M) mollak guri.

pope-ja (DK) s. f. *-e*, *t*: *popja e kullës*: pjesa mâ e epra e kullës, shpisë, sharapoh-i; it. *solaio,* kúr shpijat kanë nji mbulojë të patueme me drrasa e tjetër mbí të cilën mundet njeriu me dalë me ndêjë.

popë-i, -ë, -a (i. e. MR. ndër toponyme) adj. i epër. (krh. *livadhi i popë* (i epër) *e livadhi i lapë* (i poshtër) në Mundellë.

pofte-ja (M.M. Klm.) s. f-*e, t:* sh. *bofte*: 1. mënyrë-a; *qepe, bâne, fol në këtê pofte.* 2. mostër-a, *ç' pofte njeri jé ti!* 3. ekzemplár-i, *m'a nep nji pofie të këtij shkrimi.* 4. kampjon-i (it) germ. *Muster; epma nji pofte të këtij qeshiti.*

porkë-a (Kukuli. SHK) s. f-*a, t*: *a po e mbiell tokën me porkë a me zagën?* lat. *porca*, vend i mbjellun n' arë ndërmjet presash, qi shqip thohet: *zagën-a.*

porsî (M.M) adv. *erdh porsî éra*, germ. *so-wie.*

portë-a (M.M) s. f-*a, t:* portare-ja, lastojë, sestojë, germ. *Gitterthor*, it. *cancello.*

porrcàk-u (SP) s. m-*ë, t:* ênë ushtarake, gavetë-a, germ. *Schalle;* porrce-ja.

porrc-i (SP) s. m-*a, t*: 1. zorra e verbët (qorre), it. *appendice*, germ. *Blinddarm.* 2. *porrci i plancit* (M.M) germâzi qi kapërdîn haen, germ. *Speiseröhre.* 3. nanuq-i, germ. *Netzmagen*, it. *reticolo.*

poshte.ja (PK. M.M) s. f. dheu i poshtes, jug-u, përkundra: dheu i epër (në kallxime popullore) nord-i, vér-i, verí-u.

poshtrak-e (PK) adj. kush banon në dhé të poshtës, germ. *südlich*, it. *meridionale.*

poshtrënjanë-a (PK) s. f. poshte-ja.

poshtën-i, -ë, -a (i. e. (M.M) adj. i poshtëm, i poshtër (krh. shkurtën (i. e.)

potamisë (Klm. M.M) v. akt. mundshtue, mûshtue, brigue (PL) *më potamisi me fjalë.*

pot-i s. m-*a, t*: ênë dheu në të cilën shkrîhen metalat, germ. *Tiegel.*

pozhír-i (M.M) s. m. peshkëve-ja: *zî si pozhiri.*

prâjë-a (SHK) s. f. nënshtrim-i, projtje-a: *deri dje ke qênë nën prâjë t' ême*, lat. *subiectio-onis; me ndêjë nën prâjë të dikuj.*

prâjë-a (SHK.) s. f. 1. pushim-i, *s' pata pushim as prâjë kurr!* 2. të prâmë-it, të prâmë-t, *na hyni prâja në shpi:* prajtë: prâ (lat. *quiescere, inficere, contaminare*) pushim, të përlyem, germ. *Ruhe-Infekzion, Ansteckung.*

prâjës-i (M.M) s. m. vend me pushue i bâm me gurë, lat. *sedile*—pushim-i (PK).

prâjshëm-i, -e, ja (i. e. Buzhala. PK) adj. i qétë, i paqët, rahatshëm (turq) germ. *ruhig, still*, it. *quieto, pacifico*; *shi i prâjshëm.*

prâm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. i përlyem; *edhè ai âsht i prâm prej lëngatës së thatë* (kulifiskë, kulufiskë) germ. *angesteckt*, it. *infetto.*

pranga-t s. m. f. shm. hekura me se lidhen të burguemit, krh. germ. *Pranker.*

prapët-i, -a (i. e. M.M) adj. qi s' vjen mbarë, qi s' ka te mbarë: *njeri i prapët*: njeri abràsh (turq) *rrugë e prapët*, germ. *unheilvoll*, it. *sinistro*; (sh. i rrmâçtë.)

prarom-i (Krz. MR. PK) s. m. -*e, t:* 1. pritë, sh. rrmone me pritë ujnat, stom-i. 2. hendek-u, *me çilë prarom.* 3. istiqàm-i; (krh. *brohom-i, plaskom*).

prask-u (M.M) s. m-*qe, t:* 1. perde-ja, siprina e vûme: *ka vû sŷni prask, paska vû tâmbli prask.* 2. *prask bore* (sh. *shtrigàt bore*).

prashk-u (M.M) s. m. sh. prask-u: *më kanë vû sŷtë prashk*; perde, mbulojë e hollë; *prashk bore, akulli:* mys i hollë bore, akulli, *paska vû tâmbli prashk.* 2. mys i hollë, lkostër e hollë fort. 3. *prashk pelhure:* vel-i (sh. *vadhë-a*).

pravullim-i (PK) s. m-*e*, *t:* të lám me uj të xétë, germ. *Bahung.*

pravullue (PK) v. akt. me la shtatin, kambët, etr. me uj të xétë a të vokët, germ. *behen.*

prazë-a (Rr. M.M) s. f-*a*, *t*: hû, llajkë, tërthorcë pahije.

prazhë-a (M.M) s. f. -*a*, *t*: (sh. *prask, prashk): më kanë vûm sŷtë prazhë, prazhinë, paska vû kusija prazhë* (krocla).

preq-i (Krz. MR) s. m. bigëz-a, drû e bigzueme qi ngulet në majë të mullarit të sânës (kashtës) për mos me mârrë era kapliqin, pâmën, duokun (krh. slav. *spreçica,,* drû thërthorcë).

predatë (M.M) v. as. këputë, *jam lodhë e predatë:* fjalë shqipe?.

pré v. akt. lakimi i verbit do t'ishte sî: lé (me) ai prén, a pré (M.M*)* ata prejnë (Lurja) na prejmë, preni, prejnë: unë prejshe (SP), ti prejshe, ai prete-kështu s' përziehet me verbim: *pritë* (me) pres (Shestani pris) pritëshe, prita; *me pré kendin:* tradhëtue (M.M).

prefati-ja (Klm. M.M) s. p. gostë-a, iqram-i: *më bâni nderë e prefati*; (sh. përfati.)

prefatitë (Klm. M.M) v. akt. prefatue, përfatue, me gostitë: *më priti e më prefatiti.*

prefetue (Kashnjet. MR) v. akt. përfetue, kallëxue.

prehalùc-e (SP) adj. me fytyrë të prehët, të mbaruet.

prehalùq-e (SP) adj. sh. (prehaluc).

prehaluk-e (SP) adj. prehaluc-e.

prehalue (SP) v. refl. m'u mbarue shtatit, fytyret, m'u bâ i hajthëm.

prehehet (më, të i-MR) v. as. përhíehet, m'u përhíe: me pasë vegime, vegullina; *dishka i përhiehet,* m'u përhíe dishka, germ. *erscheinen,* it. *avere apparizioni.*

prekatár-e (PL. M.M) adj. 1. njeri qi ká díjen, ndiesín se ku me prekë, germ. *Mensch mit Gefühls-Tast-sinn,* it. *uomo di tatto.* 2. *prekatar lahute,* germ. *virtuos,* it. *virtuoso,* qi din me u rá veglavet muzikore.

prekë-a (M.M) s. f. -*ë*, *t*: 1. të prekun-it, lat. *tactus.* 2. lëngatë (*me prekë lëngata, dergja*); *sivjet kanë hardhijat prekë të madhe, rrush me prekë* (thohet vetëm për bîmë).

prekëcar-e (M.M) adj. njeri i prekun, qi fyhet me nji herë, ndyskeq-e.

prekëc-i, -a adj. 1. kush prekë, përkèt. 2. *njeri prekëc* (M.M) qi preket shpejt, qi fyhet me nji herë.

prekël-a (përbâ) s. f. pêj të ngrehshëm e të shgrehshëm ndër leudha, ndër kaçamij, janë misa të trupit e ndoshta qendra e shum shqisevet, lat. *tentaculum-i,* germ. *Fühler.*

prekun-i-ë-a (i. e. MM) adj. *njeri i prekun*: i cikatun, qi fyhet shpejt.

prendpulë-a Klm. M.M) s. f. bar kullose, *Stipa pinnata.* (sh. kofilë-a).

prendue (SP*)* v. as. *prendue mbas dikúj:* me taftisë, m'u dhânë mbas dikúj, germ. *sich verlieben,* it.

invaghirsi, perdersi dietro a.... të gjithë prendojshin mbas: e merrshin mbrapa; *mbas Skanderbegut prendonte mbarë Shqipnija.*

présë-a (M.M. DK) s. f. *-a, t*: 1. tradhëti-ja; (m) *pré kendin*; *këjo âsht presë e madhe, mâ e madhja presë qi m' âsht bâ djerë mbë sod*; *e shkoi jetën me presa*; *desht me më bâ nji presë.* 2. hollí qi i çilen tokës me parmendë, për me projtë zagnat prej ujnash. 3. presat e fluskës (Ulqini) it. *i speroni della nave:* prés-i.

prese-ja (Shkrel. M.M) s. f. bîmë, *Acorus calamus*, germ. *Kalmus*.

prés-i (M.M) s. m. 1. temperi-ja, it. *temperino*, brisk-u; 2. présat e fluskës, it. *sperone della nave.*

prés-i (M.M) s. m. gajle, kujdes, kasavèt: *mos m' e bâ pres*: *kau s' e bânte pres portaren;* hesáp; *me vû pres, s' e vête pres atë punë, mos kij pres*, kasavet it. *cura, pensiero, riguardo*, germ. *Sorgfalt, Rücksicht; nuk e bânte kush pres*: s' çante kush kryet për tê.

préshëm (SP) aqv. i prém: *ishte preshëm;* germ. *niedergeschlagen, niedergeworfen*, it. *abbattuto.*

preshqë-it (M.M) s. m. shms. për: preshë-t, preshk-u (?) arbaxhikë (turq) qepujkë-a (Berati) *kokarkë-a* (Korça) *krokar-i.*

prêtole-ja (M.M) êmën kombtar (krh. majole, Bregole).

prî (SHK. SP) v. as. krrutzue, mbënjanue; it. *incurvarsi, inclinarsi*, shtrembnue; germ. *sich neigen*

beugen, biegen, krümmen,: me prî pelhura, kúr pêjt e saj në të vjegun s' shkojnë palardhcë (paralelë) me ânë të pelhurës: *i ka prî hunda*: i âsht krrrutëzue hunda, *hundëprîtë:* hundëkrrut.

priàl-i (Shqip. e Italís) s. m. prialë-t: délli i dorës qi rreh, it. *polso; e kapi për prialëshit.*

prianue (Flet. PK) refl. me marrë ânën, mbënjânue: *u prianova*: mora mbë njênën ânë.

priéçë-a (Berisha. Klm. M.M) s. f-*a, t:* 1. opangë, opingë. 2. sod përdoret mâ fort për opangë të merzëllueme (harnue) me përqagëza.

priftët-u ora! (M.M) nâmë: prétëft-u ora! t' u préftë ora!

pri-ja (M.M. PK. DK) s. f-*t:* 1. ví-ja. (krh. *prizë-a*). 2. rreshti i drejtë hardhijash a pêmësh, fund arash: *nji prí hardhijash, kam çilë nji prí në fund t' arvet.* 3. mure fundënavet t' arvet.

prîjatar-e (PK) s. m. f. 1·kush prîn, kush shkon para, greq. *egemon*, lat. *dux-cis* 2. protagonist-i. 2. protagonist-i 3. kush i prîn kangës, valles, greq. *khoregos*, germ. *Chorführer.*

prîjë-a (PL. M.M. DK. PK. MR) s. f. prîje-a, të prîm-it: *i përkèt prîja, atij i mbet prîja q' atë ditë e sod*, germ. *Vorgang, Vorrang*, it. *precedenza.*

prık-u (Klm. M.M) s. rripe-ja; germ. *Hang, Neigung*, it. *pendenza*: *shpi me prik*, germ. *Pultdach; me prik* (adj) it. *in pendenza, pendente*: prrik-u.

prik-u-e-, ja (Klm. M.M) adj. me prik, rripe, germ.

hängend, herabhängend, geneigt, it. *pendente;* krh. *pjerk:* pjerrë, pora, puer, pieru.

pritë (SP. M.M) v. pas. m' u ndalë, *me zi u prita pá folë, s' u prit pa dalë jashtë,* germ. *sich mässigen , sich enthalten,* it. *contenersi.*

pritëshëm (i. e. SP. M.M) adj. qi pret, përbûn kendin, lat. *hospitalis.*

pritue (M.M) v. akt. ndër trajta: *me pritue kêndin, mjaft të pritova me të zgjue, me pasë, a m' i a bartë mërzín, pritesën kúj.*

prizë-a (Dajç. SP) s. f-*a, t*: ví e vogël qi bâjnë ujnat kúr rrjedhin; *kênka bâ toka priza priza mbas shiut*: prija.

prodhë-a (Lh. M.M) s. f. ka: s' i ká... s' qet...=hajr-i, bereqet-i.

projë-a (SP) s. f. -*t*: plaçkë, rrëmbull (MR) rrëmbujë: *më shkoi malli* (pasunija) *për projë.* (sh. v. *prue.* krh. frang. *proie:* prue).

profulitë (M.M) v. akt. përfëlitë, përsëllue: *jam profulitë musteqesh.*

prològj-i (PK) s. m. -*ë, t*: kerdi-ja: *u bâ prologj.* (fj. slave?).

provàk-u (M.M) s. m-*ë, t*: sh. krovak.

provánìk-e (PK) s. f. m. kush provanon, it. *providente;* njeri rrënestar-e (M.M). qi punon me jetue.

provanikzue (PK) v. akt. 1. me përvanue, provanue, germ. *fürsehen,* it. *provedere.* 2. me mbarashtue, me rregullue pasën.

provanue (PK) v. akt. projëzue (Bshk.) lat. *providere,* germ. *fürsehen.*

provë-a (Rr. M.M) s. f. sh. krovë-a.

proh zo' ! (M.M) bé: *pro zota!* germ. *wahrlich,* it. *affè: pro zota s' ke shkue edhè nji herë!*

prozh-i (M.M) s. m. pleh dhísh: baroti motit farkohej me gërvogje lejthijash *e prozh dhísh* i thám mbi zjarm tri vjetë rresht.

prue (SP) v. akt. me plaçkitë, prétue: *m' a proi shpín, m' a prove gjân, më proi shka pata* (krh. *projë,* sikursé, *shkue, shkojë).*

prue (M.M) v. akt. me ruejtë: *proftët Zoti! të prof' të:* të ruejtët Zoti! me pasë gjâ me të dhânë kush *po të pruen* ty? kush po të ruhet mos me t'a dhânë. *Me prue kendin:* m' u ruejtë si, germ. *auf seiner Hut sein,* it. *stare all' erta.*

pruejtë (MJ) v. akt. shporrë, largue: qi i pruejshin gjindën prej shërbimit të Zotit; lat. *avertere,* germ. *abbringen, ablenken, abwenden.*

pruzhë-a (SP. M.M) s. f. puprra, puçrra qi mbulojnë shtatin a nji pjesë të tijën: *m'u ka bâ shtati pruzhë, m' âsht pruzhitë* (M.M) *shtati.*

prréz-i (Krz. fjalë e vjetrueme) s. m.-*a, t:* mëriz-i, përrez-i

prridhë (Klm. M.M) v. akt. pas. me i mârrë frymën kúj; germ. *ersticken,* it. *soffocare:* mbet i mârrun frymet, *ruej-e djalin në djep se po të prridhet* (pse lidhë shtërngueshëm).

prrike-ja (Klm. M.M) s. f. sh. prik-u: *shpi ngrehë me prrike, tokë me prrike.*

pshtymë-a: pshtym-i.

pshtymëtar-i (PK) s. m. qymlèk-u (turq) zguer i bâm me qitë tymin jashtë.

pshtym-i (PK) s. m. thirr-i, çagjë, lbozë-a (SP).

ptér-i (SP) s. m. taròç, taròk i pa tredhun (krh. *teri-ja*).

puqë (SHK) v. akt. 1. përputhë, puthtue, puthitë (M.M) *duhen puqë drrasat mirë, me i puqë fjalët. 2. me puqë pendën në mereqep:* m'e ngjye.

puqrrue (M.M) v. akt. me bâ me puqrra: *i kam puqrruem kështêjat:* i kam përsëllue, përfëlitë, profulitë. 2. v. as. *jam puqrrue shtati:* jam bâ me puqrra, puçerrue.

puçë-a (SHK) s. f. 1. të dalët e zorrës së trashë, germ. *After,* it. *ano.* 2. M.M. puqërr, puqrrë-a.

puçèk-u (M.M) së m-*ë*, *t*: puqilë, puçilë, gropëz në dhé e mâ fort në gúr, qi mban uj: *shko mbush uj n' at puçèk.*

puçik-u (M.M) s. m-*ë*, *t*: kuçek, puçàk-u (M.M).

pulë e egër (M.M) s. f. shpend bjeshke me shtat sá nji skjeptore, germ. *Steinhuhn.*

pulash (*aso së*-MM.) euf. për: voe-të: thonë me i përmendë s' vojnë pulat.

pulëbardhë-a (M.M) s. f. shpend uji, thonë s' cofë kurr: *rrnofsha sa pulëbardha.*

pulëz e egër (Dobrja. M.M) s. f. shpend uji, sa rosa me shtat, i zi krejt e skjep—bardhë.

puligare-t (SP) s. f. shms. baroje-t, germ. *Unkraut.*

pulish-i (M.M) s. m-*a*, t: arrçi i qafës, zverk-u: *kah po e·then pulishin?*

pulîth-i (SP) s. m. bîmë, *Senecio vulgaris,* germ. *gemeine Kreuzkraut.*

pultî-ni (SP) s. m-*j t:* çimërr-a, çimç-i, (sh. *polikë-a*).

pufe-ja (SP) s. f. cingare duhani e mbështjellun: *s' e hjek kurr pufen gojet.*

pufë (SP) v. akt. me pí duhan, *rrin tue pufë gjithditën.*

pufë (DK) v. as. 1. m' u shprazë pá shum zhurmë: *pufi kështêja, pufi llagêmi* (qi i digjet fitili pa u shprazë) *pufi flaka e pushkës e më dogj syt.*

pujë-a (M.M) s. m-*a*, *t:* 1. këpujë, pikë-a, *nji pujë uj,* kërpujë (PL). 2. pullë-a, mbërthejcë petkash. 3. pullë-a (turq) it. *bollo.* germ. Stempel; *më tha me i a vû pujat letrës.*

pulinë-a (M.M) s. f. çimërr-a, çimç-i, çimkë-a.

pulveshe-ja (SP) s. f. pulëveshe-ja, ajazma, t (SHK. M.M) t' ajun mbas veshit.

pullazinë-a (M.M) s. f. drrasa të çame a të sharrueme qi përdoren si shtrojë nën tjegulla të mbulojës, germ. *Schallung, Sparren.*

punë-madh-e (SP) adj. mburravec-e, qi mburret, qi mbahet punë e madhe.

punëmadhënue (M.M) v. as. m' u mburrë, levdue.

punërryeshëm-i, -e, .ja (M.M) adj. qi punon, a i ecin punët rryeshëm.

punë-t (Ql. PK.) s. f. pronë-a, çifllek-ku, *punët e Sutës:* prona e Sutës.

pungacë-a (M.M) 1. bimë, *Alopecurus pratensis*, germ. *Wiesen-Fuchsschwanzgrass.* 2. barojë me kallm të gjatë ndër vende ujtake. 3. *Holcus lanatus* (Rr. M.M) germ. *Wolliges Honiggrass.*

pupleshe-e (SHK) s. f. të mbathuna ode, germ. *Babuschen*,

pupërr-a (M.M) s. f. *-a, t:* puçërr-a, germ. *Blatter*, it. *pustoletta*,

puprrue (M.M) v. akt. pas. me mbushë me puprra, *jam puprrue shtatit.*

purrî buçi (M.M) s. m. 1. bîmë, purrî i egër (Rr. M.M) *Anthericus ramosun*, germ. *Aestige Zaunlilie*, 2. purri gjarpni (SP) *Allium Victorialis.*

puskáç-i (M.M) s. m. nji rreth hekuri në trajtë të gjysëhânës ngulë në maje të strumbullarit, qi përdorin me dlirë dhén qi i njitet parmendës.

putajë-a s. f. t' âjun lëkure, përftue prej së rrahunash, etr. germ. *Geschwulst*, it. *gonfiezza, tumore*: *me i a çue kûj lëkurën putajë.*

putàn-e (DK) adj. shytan-e, pa brina.

putë-a (M.M) s. f. 2. këputë-a (PK) shputë-a (SP. SHK) *puta e kambës:* shka përfshîn kamba prej nenit e djerë në maje të gishtavet. 2. çarap-i qi mbështillë putën (trinën e shputën e kambës): *me bâ putë* (çarapë) *putër-a* (krh. pujë-a, këpujë-a) *puta e këputës* (këpucë).

puthëtue (M.M) v. akt. përputhë, puthitë, germ. *zusammenpassen, zusammenfügen.*

pyjkë-a (Hot. M.M) s. trajta e mjesme e fjalës: pykë, pylkë (tosk).

R

rabush-i (SHK) s. m. germ. *Kerbholz*, fj. slav. *rabosh.*

rá v. as. fraz. *rá kora e grunit;* erdh koha e korës së grunit, it. *scadde il ricolto del grano.*

ràme-ja (e. M.M) s. f. tabjat, ngul-i: *ai njeri e ká të rámen kështu; njeri i pá kurrnji të ráme:* pa rrishk, fatakeq.

ramë (M.M) adv. ratë: *me ndêjë ramë.*

randí-ja (Egëçë. M.M) s. f-*të:* 1. peshë-a, germ. *Gewicht, Last, Bürde, Schwere*, it. *peso*; ec mâ shpejt! *s' muj s' e kam randí të madhe mbë krahë.* 2. ngarkesë-a: *randija e lundrës.*

rajë-a (PK) s. f-*të*: 1. shteg nepër borë. 2. *raja e fëluskës*: shêji qi lên fëluska tue rrshqitë mbî ujna, *scia della nave:* ravë-a.

rânë e hjedhun s. f. germ. *Schwimmsand.*

ranë-t (të. PK) s. as. 1. sh. e rame-ja. 2. lat. *cubile*, vendi ku me u djergë (*cubare*) a me rá: *këtu e ké të ranët:* të rámit, (krh. trajtat: *të gian* (të giám) *të lán* (të lámët) *të pán* (të pámët) *me shkue në pán* (PK).

razog-u (në Kanû të Lekës*)* s. m. *razogj, t* 1. Dukagjinsit kúr pajtohen prej zotnije për punë i thonë: të due kulaçin e xét me djáth, në nade tri rrojët e ditës, as zogun nuk t' a fal, as nuk t'a shes! hakun t'a due grumbull! Zogu ishte pushimi me dy orë ditë, prandej kúr zotnija e harronte thirrshin: *rá zogu, flutëroi zogu*! 1. pushim, sa pushon zogu. 2. haeja e kësaj kohe, lat. *haustus*, it. *merenda*, germ. *Imbiss*: zâmër-a (Kurbîni): fraz. *po e bâjmë nji zog* (pushim të shkurtën, sa pushon nji zog). *me hângër zogun*: me hangër n' e mbasdite; shms. *razogjt* ishin koniqet qi i kishte detyrë i Mirditsi Derës Gjomarkejvet, kúr ndonji kësi princash dilte me kqyrë gjendjen e popullit.

rê-ja (Hot. M.M*)* s. kryesí-ja, kryeprija mâ e epra: *Grîmajt janë rêja e Grudës*, lat. *apud Grîmaj est summa rerum Grudae.*

rèjë-a (MR*)* s. f-t: sh. guzhëm-a.

rejtë (SP) v. akt. 1. kursye, germ. *haushalterisch umgehen, sparen*, it. *economizare: njaj njerí din me rejtë gjân, pasunín* 2. me skutlue, ruejtë, kursye.

rekë (SP(v. refl. me rektue (SHK) me përhjekë (M.M*)* me qênë tue dhânë shpírt; it. *agonizare.*

reks-í (Reç. (M.M) s. m. qéf-i (turq) *i rá reksi, kam reks, me pasë reks, me pasë reks për...* greq. *oreksis-eos.*

remëc-i (Ql. PK) s. m. paq-i, paqë-a, qetí, qetësí, rahatí (turq): *me pasë remëc, me gjetë remëc, i ligu rá remëc* (krh. rrâjën indogermane: *rem*, e të tretën vetje të kohës s' ardhëshme të sanskritishtes *ramsya-te, rem-sie-ti*=ai ka me pushue.

rês-i (M.M) s. m-*ë, t*: 1. gâth-i (PK) lat. *amentum-i*, germ. *Kätzchen*, rrëfâna qi lëshojnë nji palë lisa, lejthija (në vjeshtë) arra, kështêja, mëllexa etr. qi quhen në Botanikë: *amentaceae*. 2. pluhni qi shkundet prej do lisash (p. sh. plepit) kúr janë në lule, germ. *Staubblatt.*

resk-u (Klm. M.M) s. m. huj (turq*)*, *kam resk në tý*: kam huj kundra tejet. (krh. v. *rye*, e fj. *resë-a*).

resnikë-t (M.M SHK) s. m. shms. bishtnat e tymnit (pênit për të gjatë) të pelhurës qi jesin të pá induem në mbarim të kryemit të pelhurës. (krh. fj. *rês-i*).

reshtë (MR) v. akt. 1. *me reshtë bagtín*: m' u grahë. 2. *me reshtë dorën*: m' e dhânë dorë: *reshtma dorën*!

rê-z-i (M.M) s. m. *rêzë-a, rêsë-a*, sh. *rês-i: rêzë plepi*, germ. *Staubblatt* (vom Papell).

ricë-a *(*SP SHK) s. f. 1. skâjet e sipërme të njij arke: *ishte mbushë arka ricë mbë ricë me lira!* 2. mâjet e njij mafre (facolete) mbushë plot me tesha (sende): *e mbushi facoletën ric mbë ric.*

rî (SP) v. akt. me rîtue, lagështinue: me marrë lagështinë: *qênka rî arka!* verb qi s' don përzie me v. *m' u rí:* m' u bâ a me dalë i rí; *u rí bari.*

rîes-i (Grdv. M.M) s. m. krahishtim, mbarashtim, rregullim, temizllek(? turq) *njajo shpi e ka riesin e bukur, kishte ries të mirë.*

ríesk-u (Bg. M.M*)* s. m. sh. rrask-u (krh*: ries-i*).

rigë (SP). vas. rigue, germ. *nieseln,* it. *piovigìnare.*

rigjë-a (Shkrel. M.M) s. f-*a, t*: putikë-a (SP) bëtikë-a, pëtikë, plâns-i, bark-u; *a e mbushe rigjën mirë ?.*

risní-ja (Rr. M,M) s. f. *me marrë risni.* (sh. *rysëni rysni*).

ritë (Krz. MR) v. refl. *ndoshta t' u ká ritë zêmra prej nesh ?* krh. M.M *iritë* (jeritë) *m' u irë* (mâ mirë).

rogë-a *(*PK) s. f.*a, t:* vend, log ndër bjeshkë i pá lisa, por me bár, germ. *Hexen-Elfen-Zauberring* (prâjsit e orvet).

rogjâ-ni (M.M) sm-*j, t:* degë lumi, kúr uji dahet shum krihësh para se m' u derdhë; *rrogjâ-ni, rrozhâ-ni* (krh. slav. *rogja,* brîn-i ?).

rojs-i (M.M) s. m. *rojsi i mauzerres* (pushkë) sigurtahi (it.) i veglavet e i manglavet.

rojëc-e (SP) adj. rojëcak-e, qi ruen pasën, ekonom-e.

rokth-i (M.M) s. m. sh. obrokth-i (Dibra) shqimth-i (SP) zbrokth-i (Korça) germ. *Kopfschimmel,* fundrrija, leskra t' îma fort qi bijnë prej lëkurës së krés, të cilat përftojnë edhè të rámët e flokvet, germ. *Kopfschimmel,* it. *forfora.*

rolbë-a (MR) s. f. sh. rrolbë-a.

rosë déti (M.M) s. f. shpend, germ. *Gänsesäger.*

roshan-i (M.M) s. m. dash me 4 brina.

roshk-u (M.M) s. m. rreshk-u, shkrumb qi përftohet në gojë e në fyt prej thatine e së xeti: *më kapi roshku, kam roshk, piva uj prej roshkut.*

roshkue (M.M) v. refl. m' u rreshkë, *u roshkova për uj, kjéç roshkue krejt.*

roshkueshëm (M.M) adv. me roshk, rreshkueshëm: *ishe roshkueshëm e u ndala me pi uj.*

rece-ja (SHK) s. f. *sí kênka bâ njajo si roce ! ?*

rudáç-i (Klm. M-M) s. bár kullose, bár rud, (krh. lesh rud, mustakrud).

ruk-e (SP) adj. hor-e, i pá ndérëshëm.

rukëm-i-e-ja (SP. MM) adj. me ngjyejë të grunit, rukam-e, *dash, delme e rukme ballit; i rrukëm.*

rupak (M.M) adj. *grunë rupak, Tritieum vulgare,* germ. *gemeiner Weizen.*

rupë-a (DK) s. f. përpjetëz bjeshke, faqe mali me pak shkrepa e me kullosë.

rutan-e (DK) s. m-*a, t: petk me rutana, ishte të tânë rutana;* harëna, zhele.

rye (SP. SHK. M.M) v. as. me pësue, hjekë qeq, vuejtë: *po rèn e s' po des, na po rejmë* (SHK) *shum e réve, moj nânë*! (SP) (krh. fj. *resë, resk*).

rysë (gjithëkund) v. akt. e pas. 1. *me rysë kêndin, me bâ kendin të rysun:* të rrahun, të regjun me nji dije, zanát etr. germ. *erfahren,* it. *rendere* *pratico, praticare, fare apprendere, esperimentare, subire.* 2. pas. me fitue dije në sprovë: *si s' u ryse nji herë, rysu mâ! jam rysë me këto punë, jémi rysë me robni, me at njeri, me ato të zeza; njeri i rysun*: i rrahun, i regjun.

rysní-ia (Rr. M.M) s. f. sh. risní: *me fitue rysni,* risni, germ. *Erfahrung,* it. *esperienza, pratica*: *ká rysní, njeri me rysni, me fuqi të rysunit.*

ryzue (Dushmani. DK) v. akt. m' u dalë pêjt petkavet, m' u vjetrue petkat; *si e ryzove kështu brezin!* (sh. rryzue).

RR

rrabe-ja (M.M) s. f. tokë e pá-punueme me gurë e çufrra: *tokë rrabe, i kam do rrabe*; *me bâ rrabe*: me shkrehtnue; germ. *Brache* (turq. harabë).

rrabèl-e (M.M) rrebèl, njeri i gjatë e i hajthëm, *ishte nji rrabel i gjatë.*

rrabèrr-i (MR) s. m. bagtí e vojtme keq, e bâme tue cofë.

rrâenës-e (Kraja. SHK) adj. rrjedhës, rrjedhcë, *uj rrâenës* (krh. *rrânë-a*) (Lurja) kullim uji, germ. *Ablauf* it. *scolo: rrâ (me).*

rraga për deret (SHK) shprehje: *e qita rraga për deret:* jashtë për deret, me i kallxue kúj *jashtabegun* (Shk).

rrag-u (SHK) s. m. rragnicë-a, përparcë prej thesi

qi vêhet për mos m' u përlye ndër punime.

rragjë-a s. f. rrâgjë-a (M.M) rrash-i, rrashë-a (SP) shikull drûje: përdoret me rrafshue babûnën e mbushëme: *me i vû rrâgjën, rrashën:* barasue, me dlirë kryekëput (krh. it. *rasiera*).

rragjë-a (SP) s. f-*a, t:* shamatë-a, gvérr-i, *u hŷni rragja ndërmjet.*

rragjue (M.M) v. akt. ryzue: *lopa i paska brinat e rragjueme* të hangërme prej pleqnije .

rrahëc-i s. m. pirajkë-a, laes-i, drû shpatuke për me rrahë petkat në të lám, germ. *Bleul.*

rrahije-t (M.M) s. f. shms. tokë të çilme rrah: me çilë rrah, me sbutë tokë (PK) rrihna, t (PK).

rrahue (M.M) v. akt. me lëshue rrah për tokë, me shtrue për tokë sikursè lisat kur çilet toka rrah: *u rrahuen gjindja*: *u vranë e u rrahuen*; *me rá rrah, i rrahoi lufta, i rrahoi era degët.*

rrajë-a (Luma. PK) s. f. 1. ravë, shteg qi çilet nepër borë, *me çilë rrajën.* 3. vazhda qi lên landa e lisat e ngrehun rrëshqanë tue i ulë teposhtë, it. *scia.*

rrâjë-à (M.M) f-*a, t*: rrê-ja, *Quercus robur* ase *pedunculata*; germ. *Stieleiche.*

rrake-ja (DK) s. f. shms. rrakja-t *nji rrake, dý rrakja, me bâ, me latue rrakja:* ênë drûni çfarë do, vozga, bulira, shuka, it. *bottame.*

rrakënjuer-ori (DK) s. m-*orë, t:* kush punon rrakja.

rrâmël-i)M.M) s. m. 1. *rrâmël pêni*: blizgë pêni

(MR) nji copinë drûje e bigzueme majesh për me mbështjellë pênin mbë tê. 2. rrakèl pêni (SHK).

rrângçuer-ore (DK) adj. dâmtuer-ore, qi shkakton rrâng a dâm.

rrâng-u (PL) s. m. shms. *rrângje-t*: dâm-i, *me bâ rrang*, (sh. *rrêng*.).

rrapatosë (M.M) v. akt. 1. me hjedhë larg me krizëm; *e rrapatosi arkën*. 2. pas. m' u mundue, jo qetas, por me zhurmë, për me bâ dishka: *mjaft u rrapatos, por s' i duel gjâ, mos u rrapatosni tepër se nuk u ecë!* (krh. it. *arrabbattarsi*).

rraptísë (M.M) v. refl. vardisë: *mos i u rraptis të pá fajit e të mjerit se të vret Zoti!* me i u vû kúj për të keq (sh. *stërqitë*).

rrask-u (M.M) shms. *rrisqe-t:* orendít e shpisë, germ. *Hausgerät*; *kishte përtrî rrask të mirë, kishte rrask*; *m' u desht me bartë rrisqet e me ikë.*

rratët-i, -a (i. e. PK) adj. i têndun, dërptues-e, i fortë, i mbushun: *e zûnë* (xûjtën) *ethe të rrasta*, germ. *intensiv*, it. *intenso*, *intensivo*.

rrasët (M.M) adv. sh. i rrasët: *hangri rrasët*: e rrasi barkun mirë, *i a luejti lojën rrasët*, *e muer hakun rrasët!*

rrashpatue (M.M) v. akt. me bâ rrash, me shtrue për rrashit, germ. *nivellieren*, *wagerecht herstellen*, it. *livellare*.

rrâ-t (të PK. SP) s. as. të tharmë-it, me zânë tâmblin,

kosin; fraz. *ishte të rrât e ditës së zezë:* njeri sherr te s' bân, it. *furbo*, *matricolato*.

rrebàne (PK) adj. njeri i rrebët.

rrebe-ja (M.M) s. f-*e*, *t:* të tekun, tríll-i, germ. *Laune*, it. *capriccio*: *njeri me rrebe: rrebëmirë*-i-*a*: njeri në qéf, *rrebëkeq-e*, germ. *launisch*, it. *di cattivo umore*.

rrebnim-i (M.M) s. m. të rrebisun-it (PK) lëngatë të përftueme në bagtí prej rrepcash (sh. p.) germ. *Schleuderkrankheit*.

rrebnue (M.M) v. refl. rrebisë (M.M PK) kúr bagtís s' îmë i ngulet rrepci ndërshej brînash e i a biron, e bân me lëngue e së mbrami e mbytë.

rrebullár-i (PL) s. m. rrebull-i, lëngatë qi u bjen fëmijvet në krye, u dalin mullâj e u dregësohet kryet, përftue prej kullimesh së trupit.

rrebullí-ja (M.M) s. f. 1. të kruem në krye shkaktue prej rrebulli. 2. dëshir, gjakim i fortë.

rred-i (SHK) s. m. turq. piri, *i shkon për rred idhnimi:* i shkon për piri.

rredhe-ja (shë Medik. PK) s. f-*e*, *t:* rredhë-a, *me i qitë rredhën, me i bâ rredhen:* me rrethue.

rrëfangull-a (M.M) s. f-*a*, *t:* ilik-u (turq) bira ku hŷn mbërtheca (pullë a sumbullë, etr).

rrëgalle-ja (PK) s. f. 1. lerë, lyshtër, vend i mbushun me gurë të rrokullisun prej mali. 2. luginë e ngushtë e pingulët mbushë me lerë: rrgalle-ja.

rrëshgatë-a (SP) s. f. it. *alluvione*: *i u rras prej shinash rrëshgata murit.*

rrëgallinë-a (M.M) s. f. 1. vend rrëgalle. 2. tokë rrëgallinë (sh. gërgallinë).

rrege-ja (PK. M.M) s. f-*e*, *t*: 1. nji copinë toke e pá-punueme. 2. *nji rrege toke*: nji grimë tokë e ngushtë e gjataruqe.

rregë-a (MR) s. f. rrigë-a, rrikë-a, germ. *Rübe*, it. *rapa.*

rregullí-ja (Kangë kreshnikësh) s. f. gjak e gjiní.

rré-ja (M.M) s- f. 1. krymb qi jeton ndër balta; germ. *Regenwurm*. 2. shêji qi lên kaçamilli tue kalue: *gamilli lên rrén kahë kalon: rréja qi lên gjarpni nepër bar* (sh. *rrajë-a*).

rrê-ja s. f. (sh. rrâjë-a) it. *rovere* (nji farë qarri). *Quercus robur*, germ. *Stieleiche.*

rréjë-a (Rr. M.M) s. f. *e kam ngrehë shpin në rrejë:* në vend ku nisin me rrjedhë ujnat e shiut ndër male; germ. *Wasserscheide*, it. *linea di spartiacqua* (sh. *hejzë-a*).

rrekë (M.M SP) v. akt. 1. me sjellë kêndin, me mundue: *mjaft e rreka, por s' muer vesht.* 2. pas. refl. m' u sprovue, m' u mundue: *u rrek me folë, u rreka me dalë, mos u rrek mbas si*; it. *tentare*, germ. *versuchen.*

rrekë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: gâthët (PK) dy copë sí cica qi u viren dhivet nën fyt; it. *strambelli.*

rrëkajë-a (M.M. SP. PK) s. f.-*a*, *t*: e *rrëkajna-t*: rrymë uji; *rá shi e u bá rrëkajë, çuen rrëkajët, shkoi shiu, gjaku rrëkajë, e muer rrëkaja tepotë* (SP)=rrymë-a.

rrëmone-ja (PK) s. f-*e* *t*: rrëmonë-a. 1. gurët qi lânë mbrapa shínat: *rá shí e më hŷni rrëmonja n' arë:* shpërlasina ujnash. 2. pritë qi u bâhet tokvet, vijë për me pritë rrëkajët, *m' a thyen shinat rrëmonen; due me çilë, me bâ nji rrëmone;* germ. *Landwehren*, it. *fosso, fossato.*

rrëmore-ja (PK) s. f. -*e*, *t*: sh. rrëmone.

rremsiq-e (SP) adj. zhelan, i çrukët; rremsiqan-e (krh. *kalbësiq-e*).

rremsiqe-t (SP) s. f. shms. tesha, rrask i vjetruem, rrapshtaja-t (MR) rropopoçe-t (SHK).

rrênc-e (M.M) 1. qi rrên, qi gjindet në rrênë; *njeri rrênc, njerz rrênës*, (krh. speca djegës, mocët e tij (M.M), it. *falso*, germ. *Lügner, falsch.* 2. gjâ qi s' âsht sikursè do t'ishte: *kështêja rrênca e kështêjë rrênce, mbret rrênc, e mbretën rrênës, të holla rrênca e rrence, doktor rrênc:* me rrêna (M.M) germ. *fälschlich*, it. *falsamente*, p. sh. fjalë me rrêna (rrênca) edhè: *rrêjësi, -e, -ja, (adj.)*

rrêng-u (SP. PL) s. m. shms. *rrengje-t*: rrênje-t, rrânje-t (sh. rrang-u.)

rrênojc-ë (SP) adj. qi rrënon shum, *petk rrënojc*, germ. *dauerhaft*, it. *durevole.*

rrepëc-i (Klm, M.M) s. m-*a*, *t*: myshkëz-a (Bashk. 285) njajo vême qi përfton rrebnimin ndër dhên e dhí, germ. *Schafsbiessfliege.*

rrepë (Reç. M.M) v. akt. sh. fucue (PK) me vjedhë nga pak, bracue, (krh. lat. *rapere*).

rrëshqitë v. as. 1. pëshqitë, shkitë (PK) rrëshitë (SP) rrëshqas, pëshqas, shkas, rrëshas; rëshqita, pëshqita, shkita, rrëshita: *më rrëshqiti kamba;* germ. *ausgleiten*, it. *scivolare*. 2. me gabue në nji fjalë a punë, *ai ka rrëshqitë; më rrëshqiti puna*: më duel shpuet, germ. *misslingen, Bankrott machen*, it. *fallire.*

rrëshegull-a (Klm. M.M) s. f-*a*, *t:* 1. shëregull-a, shtregull-a (SHK). 2. shnegullë-a, germ. *Rücksack*, it. *zaino.*

rrëshim-i (M.M) s. m. *rrëshim shiu*, sorratinë-a, skorratinë-a, rrpinë-a (DK) njish i fortë e i shkurtën, germ. *Regenplatschen.*

rreshpàk-u (PL) s. m. -*ë*. *t:* 1. nji farë gjarpni. 2. gúr qi gjindet përzie me rreshpe.

rreshpe-ja (M.M) s. f-*e*, *t:* 1. (sh. *gridhë-a*), it. *schisto*. 2. gúr si i kalbët. 3. bimë, *Botrychium lunaria*, germ. *gemeine Mondraute.*

rrëshyell-élli (Malsinat) s. m. 1. *rrësheje̱ë*, *t:* rrëshuell-olli, rrshojët (SHK) bimë, *Lactuca scariola*, germ. *wilde Lattich*. 2. rrëshyell i helmatuem, *Lactuca virosa*, germ. *Giftlattich*. 3. rrëshyell i egër, *Sonchus*, germ. *Feldgänsedistel.*

rrethatue (M.M) v. akt. me shtî në rreth, me rrethue.

rrethe-ja (Klm. M.M) s. f-*e*, *t*:: ograjë e rrethueme në múr.

rreth-i s. m. shms. *rrathë-t*: 1. në mathematikë, fytyrë e planët përfshî në nji vizë të përkulme

quejtë *rrethim* qi i ká pikat të gjitha njinji larg prej qendre. 2. petanuer ndër male me shkam bij: *mbë mbet dhija mbë njat rreth; rrathët e Veleçikut* (M.M) 3. në shumës: *rrathët* (PL. M.M PK) thupra të përdredhëme e të bâme si qerthull qi vêhen në kambë për mos me rrëshqitë në borë a akull; fraz. *me qitë rrethin, me i bâ kuj rrethin, me shtî në rreth*; rreth fugurje, partinë-a (MR) sh. Bashk. 322. germ. *Rahmen*, it. *cornice.*

rrethekue (Këthella) v. akt. rrethue.

rrêth-i (PK) s. m. (sh. njerith-i) germ. *Zäpfchen im Halse*, it. *ugola, epiglotide.*

rrezga (M.M) adv. fuqi, lat. *viritim*; *u çue rrezga; iku rrezga mbë bjezga.*

rrezg-u (PK) s. m. flug-u, fuqí-ja: *në rrezg të djelmënisë.*

rrezigáll-i (gjithkund) s. m. tharmi ufulluer i rêmit, helm i fuqishëm, germ. *Grünspann.*

rrezm-i (shën Medik. (PK) s. m. *ka dalë toka rrezmit*, d. m. th. s' e ká fuqín prodhuese qi pat përpara; lat- *foecunditas-tis.*

rrezmue (M.M) v. akt. 1. me guzhmue, me ngrehë zhag. 2. me shnjerzue, germ. *anschwärzen, herabwürdigen*, it. *screditare: me rrezmue në kendin.*

rrëshgatë-a (SP) s. f-*a*, *t:* rrëzhgatë: *rrëshgata e malit e mbuloi kopshtin*; germ. *Anschwemmung, Anspülung*, it. *alluvione.*

rrexë-a s. f. *me bâ rrexa:* kúr me nji fíll të të qendisuni, njiten dy pola pelhure bashkë.

rréx-i (SHK) s. m-*a*, *t*: tis (fjalë qi s' âsht në popull); lat. *velum.*

rrêx-i (MR) s. m-*a*, *t:* brî-ni, lat. *cornu.*

rrëxim-i (M.M(s. m-*e*, *t*: 1. të rrëxuem-it. 2. vend rrëximi, blérim-i.

rrëxue (gjithkund) v. akt. fraz. *me i rrëxue kúj fjalën, njeri fjalë—rrëxuem,* lat. *contradicere, contradictor-oris*; *m' u rrëxue zemra* (M.M): me mbetë i piklluem te s' bân mâ*; i rrëxuem prej pleqnije, së lige.*

rrgjavët (i. e. PK) adj. sh. rrgjavistë.

rrgjavisët (i. e. M.M) adj. sh. arrgjavistë, arrgjavisët. (krh. fj. *errgjë-a*).

rribë-a (fjalë e motnueme) s. f. *rriba e murrlânit*; furí-ja.

rric-i (SHK) s. m-*a*, *t*: ndër shprehje: *e mbushi arkën, facoletën rric mbë rric*, (sh. *ricë-a*).

rrihna-t (PK) s. f. shms 1. vend i çilun rrah. 2. livadhe-t, it. *prateria*, germ. *Wiesengrund.*

rrihet (*s', më, të.* M.M) v. pavetjak *s', më, të, na, ju rrihet:* s' na zêhet vendi vend, mos me pasë qetësi: *s' më rrihet pá folë, shkue,* etr; s' ndêj pa thânë, s' u prit.

rrihun-i-ë, -a (i. e. M.M) adj. i pa hajr, asharí (SHK) *fëmí i rrihun.*

rrikë-a (PL) s. f-*a*, *t*: rrigë, rrep-i, germ. *Rübe,* it. *rapa.* 2. rrikë e kuqe, germ. *Runkel-Zuckerrübe,* it. *barbabietola.*

rrille-ja (PK) s. f. groshë rrille, groshë e kullëme me kërcyelt t' ulët, piqet dý herë në vjet, it. *abro.*

rríll-i (SP. SHK) s. m. êmën qi përshîn farën e *Euforbjacevet (Euphorbiaceae)* 2. rrill peshk (SP) *Verbascum,* germ. *Königskerze.* 3. rrill mali, *Euphorbia cyparissia.*

rrilue (SP(v. akt. 1. me helmue peshqit me rrill. 2. me bâ kendin si të rriluem, m' e marrë mendësh.

rrime-ja (M.M) s. f. -*e*, *t*: rrême, karrême, rrajzë-a (SP) për bubës-it, (rac Bardhi: *Lombricus*), germ. *Regenwurm;* fraz. *ishte si rrime.*

rriollcë-a (M.M) s. f. 1. sh. rrill-i. 2. rrilli mali (rrill mali) *Euphorbia cyparissia,* me e këputë, qet tâmbël të bardhë, qi âsht helm i fortë psè me nandë pika e çon njerín në dekë; ká cilsinat e Kaktus të Meksikut, psè i helmatuemi në klláp kallëzon gjithëshka t' i pyetet, por kúr të shëndoshet, s' i bjen në mend për shka foli. Djerë në 5 pika i përdorin me shlirue barkun.

rritë-a (PK) s. f-*a*, *t:* 1. të rritun-it, të lëshuemt e shtatit. 2. edukatë-a: *mos m' a truej rritën!*

rritshëm-i, e, ja (i. e.) adj. 1. qi ka lëshue shtat, âsht rritë. 2. madhuer-ore, germ. *mündig, grossjährig,* it. *magiorenne.*

rrgjue (SP) v. akt. rrëgjue; 1. me dinue, dënue, pakue, *âsht rrgjue vozga e pijes, m' âsht rrgjue gjâ-*

ja, e kam rrgjue pasunín, m' u rrgjue varra: m' u dregësue, me vû dregsë, dregcë, me nisë m' u mbyllë. (krh. Bardhin. 18: lat. *decrescere*, me mëguem, a rrëgjuem).

rrjedhcë-a (H. M.M) s. f. *-a, t:* të rrjedhun të vogël uji.

rrhatë (M.M) v. as. 1. me marrë frymë të madhe, gërhatë. 2· me qênë tue dhânë shpírt, tue dekë: *i smundi âsht kah rrhet*. 3- me dërptisë, me thérë (M.M) *po rrhet varra*: po thérê; lakimi i verbit: *rrhas, rrhitëshe, rrhata*.

rrkûth-e (M.M) adj. njeri skûth, me mllef, germ. *neidisch, missgünstig*, it. *astioso*.

rrkûth-i (M.M) s. m-*e, t:* mllef-i, skûth-i.

rrmâçët-i, -a (i. e. SP) adj. rrëmâçët, 1. i ngâthët, pritâq-e, germ. *träge*, it. *indolente*. 2. abrash (turq) ndeshëzi-zezë, ogurzí-zezë, germ. *unheilvoll*, it. *sinistro*.

rrmejtë-i, -a (i. e. PK) adj. *curr i rrmejtë, mal i rrmejtë*: i rrepët, germ. *abschüssig*, it. *ripido, scosceso, dirupato*.

rrmone-ja (PK) s. f. sh. rrëmone*: me çilë nji rrëmone:* me çilë hendek tokës për me i pritë rrëshgatën, lerën.

rrmyshtë-i, -a (i. e. PK) adj. rrëmyshtë, rrëmbyshtë (?) me prrike të madhe, germ. *geschwind*, it. *rapido*.

rrnok-u (Klm. M.M. nënshkodraku) s. m. *-ë, t:* 1.

ishull i vogël, it. *isolotto*, 2. stom rrâjçash qi noton nepër uj.

rrobue (M.M) v. akt. rropjue. 1. me hallakatë teshat, germ. *durcheinader werfen*, it. *mettere sossopra*. 2. me kontrollue; *m' a robuen shpín mbarë*.

rroçkue (M.M) v. akt. me shkýe misht si qêni, *m' a rroçkoi qêni dorën*, lat. *excarnificare*, (krh. sanskritishten: *vrçkati*.

rrodhcë-a (M.M) s. f-*a, t:* bimë e familjes së rrukevet. *Erodium Mersinites*·

rrodhëc-i, -e, -ja (MR) adj. njeri dorërrudh (ës), germ. *Knicker, Knauser*, it. *avaro, spilorcio*.

rrogazezë (hardhi. M.M) s. f. hardhí rrezigije.

rrogazi-u (M.M) s. m. rrush rrogazí, rrezigi-ja (PS-PK. MR) tajkë a; krh. greq. *rrox-gòs* (rrush)+zi-zezë.

rrogteshë-a (PK) s. f-*a, t:* rrogtareshë, grue, vajzë qi ka hŷ në rrogë. (populli s' e ka fj. *rrogtare*).

rrogjâ-ni (M.M) s. f. m. *-j, t*: rrozhâ-ni, degë uji, (sh. rogjâ).

rrojë-a (DK) s. f. *t:* 1. të rruem-t. 2. haeja qi hahet, *t' i due tri rrojët e ditës*. 3. rushat-i, *ky njeri shkon mbas rroje*.

rrojmë-a (SP) s. f-*e, t:* 1. pështjellim-i, germ. *Wirwarr, Verwirrug, Labyrinth, mos më qit ndër këto rrojme, mos më qit në rrojme, mos u hyn rrojmevet*. 2. përrallë-a, novelë-a (kallxim i sendergjuem aty për aty): *rrojmexhi-ja* (*rrojmetar-i)* ai qi qet rrojme (përralla).

rrokaz (M.M) adv. *u kapën rrokaz*, it. *corpo a corpo* (krh. v. *m' u rrokë*, m' u kapë me kend fytas, m' u përqafue e m' u kacafytë*)*.

rrok-e (DK) adj. mish, pêmë e tjera sende qi hahen pá pjekë e zie; fraz. *i hângri kështêjat rroke, veç qêni e han misht rrok, por në hangësha ndonji rrok kështêje* (Rr. M.M), lat. *crudus*, germ. *roh, ungekocht*, it. *crudo*.

rrokë-a (SP) s. f. drû shkalle, etr. në të përdredhun sî gërvoja e kaçamillit; *rrokë rrokë*, germ. *schneckenweise*, it. *a chiocciola*.

rrokëz-a s. f-*a*, *t*: 1. Shk. rrokza e veshit, germ. *Ohrschnecke:* 2. (PK.) *rrokza e derës;* shul i vogël në derë, me nji dorëc, dredhet e hyn në fêmën (nxanëc) e mbyllë derën, germ. *Klimke* 3. SP. *rrokzë rrokzë*, (sh. *rrokë rrokë*).

rrokme-ja (SP) s. f. *-e*, *t:* rrokëme-ja. 1. e ndërmârrme, germ. *Unternehmung*, it. *intrapresa*, frang. *entreprise* 2. aventurë-a, germ. *Abenteuer: hiqu rrokmesh, njeri qi s' u priton rrokmevet, u dha mbas rrokmesh:* rrokë (?).

rrokllasë (PK) v. akt. rrotullue, sjellë mbë tjetrën anë: *i rrokllasën çilcat e mauzerrevet.*

rrokopujë (M.M) adv. *u rrëxuen rrokopujë, më shkuen punët rrokopujë.*

rrokulli-ja s. f. bota: *rrokullija e tokës*, lat. *orbis*, germ. *Welt.*

rrolbë-a (MR) s. j. rrollbe-ja, bimë, *Carthamus tinctoriu*, germ. *Saflor;* përdorej djerë tash vonë me njye.

rrollëz-a (Shkrel. M.M) s. f. 1. bimë, *Saponaria*, germ. *Seifenkraut.* 2. sh. riollcë, rrjollcë, rrill-i; bár shkumëz.

rrongèl-e (M.M) adj. rrungèl-e.

rropàk-u (Rr. M.M) s. m. ânë, odë e vogël mbështetë ndërtesës së madhe.

rropjue (M.M) v. akt. sh. rrobue.

rrota e mullînit (Rr. M.M) s. f. mbështetet në kryqzë të mullinit; guri i mullînit.

rrotëz-a (M.M) s. f-*a*, *t:* sh. rroxë-a: 1. rrotë e vogël. 2. shkalc rrotze, it. *carrozzella.* 3. *rrotëz pêni:* rrakèl-i (pêni).

rrotue (PK) v. akt. *me rrotue drû*; me rrëxue drû, me rrahue; rrumbullue, *rrotova lisin*, germ. *abschneiden, abhauen, stutzen, niederschlagen*, it. *troncare, abbattere.*

rrôth-î (SP) s. m. bimë si tel rêmi qi mbulon tjerat, jeton mbë to e i veshkë; pështjellëc-i (M.M) *Cuscuta epithymum*, germ. *Filzkraut.*

rrozgë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* shkurret-i, germ. *Gestrüpp*, it. *sterpo*; *rroxgë-a.*

rroxë-a (M.M) s. f.*a*, *t*: rrotë e vogël*; rroxë pêni;* rrakèl-i (SHK) 2. rroxë grrâthëçe; germ. *Fräse.*

rrpjekë (PK) v. akt. me forcue tue pjekë: *e rrpoqa misht afër zjarmit:* stërpjekë; pas. *u rrpoq varra:* u dregsue varra.

rrpujë-a (M.M) s. f. *-a*, *t:* shikë shkaktue prej së djeguni, *m' a çoi flaka lëkurën rrpujë;* të djegunit e mishit qi forcohet.

rrucue (M.M) v. akt. krrucë, ngrucë, përpî, gelltitë (tosk): *e rruci felen e mishit.*

rrucufitë (M.M) v. akt. *me shkue mirë me shtrigë të rrucufitë*: përpî. (krh. *kacafitë, curufitë*).

rruçak-e (SP) adj. *plak rrucak:* i plakun fort.

rrûç-i (M.M) s. m-*a*, *t:* bimë, rrûçë-a, rruen-i (PK) rrûth-i, lis, *Sorbus aucuparia*, germ. *Eberesche.*

rrudhë (M.M) v. akt. *me i a rrudhë kuj zemrën:* me bâ bjerrë shpresën, it. *dare sconfidenza a qualcuno.*

rríuez-i (M.M) s. m-*a*, *t*: rruzë-a, germ. *Wirbelknochen; rruezi i shpinës: Rückenwirbel.*

rrudhue (PK) v. akt. 1. rrotullue: *mund të rrudhohen mbë tra*: mund të rrotullohem rreth traut, germ. *umkreisem*, frang. *ruller*, it. *roteare*. 2. *me rrudhue shtrojën*, me sjellë shtresat e me i shkundë.

rrufàk-e (SP) adj. *plak rrufak:* i kuq ftyret; krh. lat. *rufus*, e êmnin kombtar, *Rrufèc-i.*

rrufçë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: 1. *rrufçë flokësh*: bistek flokësh, it. *ricciolo.* 2. *rrufçë petku*, spathokë (germ. *Flor*) qi u viren njadisa petkavet, p. sh. xhurdînit e brucit.

rrufsh-e (M.M) adj. flokërrufsh, flokë përdredhun, flokklerë, Bashk. 195. germ. *kraus, lockig*, it. *ricciuto.*

rruke-ja (Klm. M.M) s. f-*e*, *t*: bimë shum farësh, *Geranium, Storchschnabel; ruke mali: Geranium pusillum*; bár gjarpni (psè ka erën si gjarpni) mbë sa latinishtja rrjedh prej greqishtes: *géranos*, kojrrilë psé me lule si skjep kojrrile.

rrugni-ja (MJ) s. f-*ja* *t*: *e rroku përmbrapa në rrugnijat*: rrufçë? ...

rrukëm-i, -e, -ja (i. e. PL) adj. sh. rukëm, rrukajë-a (M.M) s. f. rrëkajë-a.

rrumadak-u (SP) s. m-*ë*, *t:* kalli, karabush kollomboqi, germ. *Kolben.*

rrumbullak-e (SP. M.M) adj. kokërdhak-e qi ká trajtën e rrethit mbë të gjitha ânët, germ. *kugelförmig*, it. *sferico, rotondo; me folë rrumbullak:* me fjalë të kjarta e të prème, *m' e qitë fjalën rrumbullak, i diftova rrumbullak.*

rrumbullakzue (M.M) v. akt. me bâ në trajtë rrumbullake, it. *rendere sferico, arrotondire.*

rrumbullëzue (Rr. M.M) v. akt. rrumbullue, cungue; (sh. rrotue.) germ. *abschneiden.* it. *recidere.*

rrumbullicë-a Krz. MR) s. f. -*a*, *t*: 1. copë drûje e rrumbullueme mbë nji tjetër drû: *mblidhi njato rrumbullica.* 2. gërqomë-a, shtupë êne.

rrumël pêni (Shkrel. M.M) s. m. fije pêni (? rrâmël pêni).

rrûnë-a (Klm. M.M) s. f. -*a*, *t:* red-i, kurá-ja: *kúr i erdh rruna me shkue ushtár u nis*; germ. *Turnus, Reihe*, it. *turno*: *më bjen rrûna mue, i erdh rrûna, për mbas rrûnet jam unë i pari.*

rrûnëz-a (M.M) s. f-*a*, *t*: rrûnzë-a, delme qi ká pjellë vetëm nji herë: *rrûnzak-u:* kingj dy vjetësh: *plak rrûnzak, âsht si rrunzak:* i shdërvjellët.

rrungajë-a (PK) s. f. -*t*: 1. vend mbulue me lisa të rrumbulluem, të rrotuem, të rrahuem. 2. *me shkue rrungajë teposhtë, i shkuen rrungajë te dera;* krh. *rrungallë-a, plebat-i, valishtë-a* (bore, gurësh, i ulun teposhtë).

rrungèl-e (Rr. M.M) adj. i shkurtën, bërdŷç-i (SP) *búrr rrungèl* (sh. rrongèl).

rrungue (PK) v. akt. me rrotue, me shkurtue, germ. *abhauen, abschneiden,* it. *troncare, recidere* (krh. rrungajë-a).

rrupcë-a (M.M) s. f. *a, t:* sh. rrufësh-çë, rrupçë-a.

rrush arushe s. m. bimë. 1. *Arctostaphylax uva ursi* 2. *rrush qêni* (SHK.) sh. *çapër-a* nji farë pështjellce (M.M) qi del gardhiqevet, bân kokrra të kuqe të cilat djegin lëkurën dhe e skuqin.

rrushmàn-i (M.M) s. m. mashkull-i, thohet për gaz: *po ku jé more rrushman!*

rrushnuer-ore (SP) adj. në gjasim të rrushit, *dardhë rrushnore:* nji farë dardhe kokërr—vogël e me shumicë. (sh. çipërr rrushnjore).

rrush toke bîmë, *Rebes grossularia* (?).

rrutan-i (DK) s. m. sh. rutan, petk i arnuem.

rrûth-i (PK) s. m. sh. rrûçë-a.

rrye (Hot. M.M) v. as. me vuejtë, m'u stërkeqë, me ardhë rryeshëm, me ngurrue në të rritun: *po rryejnë pêmët,* it. *intristire, stentare.*

rryeshëm (SP. SHK. M.M) adv. me të rryem, me të stërkequn, me të vuejtun: *me folë rryeshëm, me ardhë rryeshëm, me ndêjë rryeshëm:* germ. *mit Mühe, kaum,* it. *a stento, stentatamente, con stento.*

rrýl-i (M.M) s. m. *rryl burrit:* búrr i hajthëm e i gjatë: *nji plandër* (alamèt) *rryli:* nji alamèt burrit: (krh. tosk, *rryl-i,* fyt, it. *esofago*).

rrypak-e (M.M) adj. i fortë si rrypi.

rrypç-ë (SP) adj. si rryp: *mish-rrypç; rrypça-t,* cukla mishi, teprica mishi si rryp: *rrypça lëkure,* it. *cuoiame.*

rryp toke (M.M) s. m. rrypinë toke: *rryp pëlhure,* rrypinë pelhure, germ. *Streif, Streifen, Strich,* it. *striscia di tela, di terreno.*

rrypetë-a (M.M) s. f-*a, t:* rryp i gjatë mishi, etr. (krh. *lafetë, kofetë*).

rryzue (Dushmani) v. akt. sh. ryzue, it. *sdruscire* (si) *sgualcire.*

rrxuell-olli (M.M) shms. *rrxoj, t:* rrgjuell, rgjuell-olli.

S

sabitë (Krz. MR) v. akt. pas. *âsht sabitë drûja,* tkurë (PK) kuritë (SP) përfiskë, përfikë, fiktue.

sajìm-i (PK. KS) s. m-*e, t:* 1. shka sajohet me mend, projekt-i, *me qitë sajimin, kam bâ sajimin* 2. *sajimi i ndërtesës,* germ. *Plan,* it. *piano.*

sajnë-a (Ql. PK) s, f-*a, t:* shkulm uji qi hidhet nalt në lum kúr ky shton prej shinash: *po çon sajna Gomina* (sh. Bashk. 388; it. *cavallone*).

sakë-a (SP) s, f-*a, t:* sakicë e madhe.

sakicim-i (SHK) s. m-*e, t:* coptim, grimcim, kerdi-ja: *u bâ nji sakicim,* germ. *Metzelei,* it. *macello, strage.*

sakicue (SHK) v. akt. me grî, coptue, germ. *metzeln,* it. *fare strage, macello.*

samakrès-i (fjal. slave. M.M) s. m. cube-ja, take-ja (SP) pushkë fëmijsh.

samadàk-e (DK) adj. camadak-e, bujár, fisnik, daí, xhymert, trim: *búrr samadak*: búrr me të gjitha virtytet qi i lypen.

samin-i (M.M) s. m. bîmë, sh. somin-i.

samatok-e (PL) adj. *vênë samatoke*: e fortë, xjerrë musht.

sâmtë-i, -ë, -a (i. e. PL) adj. hae qi ká bjerrë âmën e mirë, *hae e sâmtë*, lat. *insipidus*, krh. i âmtë, edhè v. *sâmë*: *âsht sâmë bari prej së ftofti* (ngrî bryme) e ka bjerrë âmën e mirë.

sâmtim-i (PL) s. m-*e*, *t*: âmsht-i, *këjo hae ka marrë sâmtim*, germ. *Abgeschmackheit*, it. *insipidezza.*

sâmtue (PL) v. refl. *âsht sâmtue haeja*, germ. *abgeschmakt werden*, it. *divenire insipido.*

sânëz-a (Rr. M.M) s. f. 1. *Gentiana*, germ. *Enzian.* 2. *Gentiana verna*, germ. *Frühlingsenzian.*

sarique (Shiroka. SHK) v. akt. me harnue rredat, lat. *retia reficere.*

sarushtë-a (Bëhot. Kabash. PK) s. f. bîmë, *Scrofularia.*

sáza (PL) adv. tekël, pak, teksá: *me hangër sáza*, lat. *paululum*; *me pushue sáza, me ecë saza.*

savitë (Krz. MR) v. akt. me lye murin me mastár, germ. *tünchen*, it. *intonacare.*

satraplàk-u (MR) s. m. *satrapleq*, *t:* gjobár (M.M) slav. globa, giobë=ishin zbatuesit e vendimevet të pleqnís në Kanû të Lekës, *straplak, strapleq;* (krh. Bardhin. *satruer-ori* (102) *portitor*, ai qi shtjen gjindë tej e këtej mbë vá a më breg; *satresë-a, portorium*, paga qi i jipet atij qi bán me fëluskë (lundër, trap etr).

sbehë (M.M) v. as. me mërrî në pakujt, pá pritë: *i a sbehi, erdh pa beh*; it. *arrivare di sorpresa.*

sbeh-i (M.M) s. m. pa beh, pa pritë, *i mërrîjti në sbeh.*

sbihë (M.M) v. as. sh. cbihë.

sbute-ja (Ql. PK) s. f-*e*, *t*: cbutë-a (M.M) sbuçinë-a, buçinë-a, qarrabardhë-i, i pa myeje a të kuq, *Quercus lanuginosa*, qarr leshëc (PL).

sqimët-i, -a (i. e. MR) adj. lat. *genuinus*, germ. *echt, genau, pünktlich gleichend*, it. *genuino, esatto, preciso: këjo âsht dora e tij e sqimët* (shkrimi i tij), *fytyra e këtij âsht e sqimët me t' atín, i shqimët* (krh. *shqimit, shqymit*).

sdrysë (Krz. MR) v. refl. *me i u sdrysë kúj në shpinë, sdrys' ju! po na sdryset lufta*; lat. *instare*; *me i u sdrysë kúj me luta, me i a sdrysë punës*, germ. *bevorstehen, verfolgen, beharren*, it. *soprastare, insistere, perseguire.*

sehit përêmën (Pl.) *sehit âsht këta*, prej se âsht këta, prej shkahit âsht këta; lat. *cuius materiae est hoc?* it. *di quale materia è questo?* se (së).

sejtë (të. PL) përêmën as. *të sejtë âsht këta* (sh. *sehit âsht këta?*)

sekull-i (Xhaj. PL) s. m. *sekuj, t:* 1. bîmë, rritet dy metra nalt, me gjethë si lule dielli a *lule kalá* (SHK) por të grrathët, lulja i përgjet asaj së diellit, rrâja ka shum kokrra qi hahen. 2. *sekull i egër:* nji farë tjetër qi del malit.

selikál-i (Kiri. PL) s. m. bimë, rritet nji gjysë metri mbi tokë, me gjethë si purrîni, me lule të bardha e të gjethëme (bléra) në rranxë, këtê e ká si qepa; lat. *Narcissus poeticus,* germ. *weisse Narzisse*: lule selikalit.

selvue (SP) v. akt. me rrahë, *më selvoi mbë shkop,* (krh. *salvue*).

sênd-ja (M.M) s. f. *-e, t*: sênd-i: *i bukur si sêndja në sy të kalit*: i mbrapësht kah duka, téshë i keq, shnjáll-i.

serrë-a (M.M. PL) s. f*-a, t:* 1. shkambîj të naltë e të thepisun, gërdhatë-a (M.M*)*. 2. koçekë gurësh. (krh. spanjolishten *sierra*).

sfitë (KS) v. akt. me qitë, *e sfita kambën*; germ. *verstauchen, verenken,* it. *slogare.*

sgalë (M.M) v. refl *m' u sgalë moti*: m' u davaritë (SP*)* sh. zgallë.

sgathë (Klm. M.M) v. sbutë, *po zgâthet moti.*

sgluq-i (M.M) s. m*-a, t:* zgluq, *vend zgluq:* gropë, germ. *Höhlung, Ausgrabung,* it. *cavo, scavo, cavità*; adj. me sgluq.

sgribët-i, -a (i. e. (M.M) adj. i sgjebët, zgiebët, i kromët, kromash.

sgrrithë (M.M) v. akt. shprushë, çprushë, përpushë, *sgrrithe zjarmin.*

sjapç-i (M.M) s. m. bimë e vogël, rritet nji gjysë metri, me gjethë sî thupra të holla e të rrallë, del sî çubë ndër grunishta, lulen e ka të verdhë mbë njyeje të portogalit, në trajtë të bucelës së qerrit, lulja kúr të piqet mbushet me push.

sjapòl-e *(*M.M) adj. dhí me brina të sjellëme përmbrapa.

sjestë-a (Hnt. M.M*)* s. f. *më qiti, m' erdh, pata sjestën,* germ. *Gelegenheit, Anlass,* it. *occasione.*

sjerushë-a-i (H. M.M) s. f. bîmë me fletë të mëdhaja sî sherbela, *Mentha aquatica,* germ. *Wasserminze.*

skabonë-a (Dajç. SP) s. f. peshk në Giadër, bâhet 44 cm. i gjatë, njyejën e ká të bardhukme, gojën të vogël e me buzë t'epra krrut teposhtë; ká mish të mirë. Nji farë trofte?

skaq-i Rr. M.M) s. m. *bukë skaq*; peksimet: *âsht thá buka e bâ skaq.*

skâgj-i (H. Rr. M.M) s. m-*e. t:* ród-i, xhet-i (arabisht) germ. *Geschlecht,* it. *genere, prosapia: a i a din skâgjin këtij njeriu? me nâmë me rrâjë e me skâgj.*

skâjue (PK. SP) v. akt. me vû skâjesh, me vendue, it. *accantonare, scaglionare,* germ. *einquartieren: e skâjova ushtrín nji herë, mandej erdha vetë këtu.*

skâjulluer-ori (SHK) s. m. vegël sdrukthtarësh, mbë të cilën ndeshin drrasën e e pështesin për m' e sdrugue (sdrukthue).

skallinë-a (M.M. nënshkodraku) s. f. peshk deti, sî shojza me gojë përfundi, me shtat pá peneza (pare), mishi ka erë të randë e s' hahet.

skanëlue (M.M) v. akt. 1. me shkue tue prekë, *m' u desht m' e skanëlue, mandej me i folë, mos e lên pa e skanëlue nji herë*, germ. *befühlen, betasten*, it. *tastare*. 2. me hulumtue, germ. *ausforschen*, it. *investigare*. (*skanulu*e)

skarèp (M.M) s. m. ndër shprehje, si skarèp; *bâ skarèp*: i mbaruet ftyret, i thatë.

skarriname-ja (M.M) s. f. *-e t: búrr, grue me skarriname*, germ. *Geziertheit*, it. *sberleffe, leziosità.*

skërbáç-i (M.M) s. m. dredhë-a (SP) kamxhik-u (turq).=kerbágj (turq).

skerc-i (M.M) s. m. shqyptyrë, shkeptyrë, lëngatë bagtísh s' îma, sî shita.

skërloq-i (PL) s. m. gloq-i, balçëm qi del prej sŷsh.

skërpurdhë (M.M) v. akt. me i shpërthye barkun tue xjerrë përmbrendëcat, it. *sparare.*

skërthèq-e (M.M) adj. përloshan-e, vajc-e, njeri i kjám.

skërthiqë (M.M) v. refl. m' u përloshë, m' u rî shpesh sytë mbë lotë (krh. *kërthîçël-a, kërthiçë*).

skërvalë (M.M) v. akt. 1. me bâ stërvale. sh. p. 2. me rá rrah : *u skërval prej së lige.*

skerrlác-i (Klm. M.M) s. m. gërlác-i, gërgilâc-i, gërgëlâc-i.

skîthë (PK) v. as. kajllue (PL) sh. kthîsë, kthisën-a: *kthîsi qêni mbas ljepurit; ljepuri, i zânun në kurthë, kthisi.*

skjeplugë-a (M.M) s. f. sh. rosë déti.

skjepgjatë-a (M.M) s. f. shpend, germ. *Austernfischer*, mëllî ujce.

skjepone-ja (Shkrel. M.M) s. f. shpend, orrl-i.

sklinë-a (M.M) s. f*-a, t:* skëlinë-a, deblim, batí, ligështí trupi : *më ká rá nji sklinë e madhe trupit.*

skllaf-i (PK) s. m. tallaz qi rreh barkën a buzën e ujit, germ. *Schlag—Stürzwelle.*

skllot-i (PK) s. m. sh. 1. undajë-a, mrac-i, lat. *jusculum.* 2. skot-i. sh. p.

skllotinë-a (PK) s. f. *barë skllotinë:* shi e borë bashkë, *skllotinë bore :* kur bora shkrîhet.

skoçinë-a (Dajç. SP) s. f. gryka si piri i koshit të peshkut për êmën pinár (sh. s) germ. *Fangtrichter, Entnahme-loch.*

skoçitë-a (SP) s. f. sh. skoçinë, (krh. kapshitë).

skofèt-i (M.M) s. m*-a, t: vend skofèt*; gropë, gropishtë.

skofi-ja (Krz. MR) s. f. ndîesi a të prûm të përjashtëm me njerzit, me mënyrë të zgjedhëme, ftyrë të kandshëme, me hije të lehtë, etr. it. *de-*

licatezza, germ. *Zartheit, Zartgefühl; me folë, me marrë me skofí.*

skofijar-e Krz. MR) adj. njeri me skofí, delikat-e, skofjar-e-

skofnar-e (Krë. MR) adj. skofijar-e.

skope-ja (Klm. M.M) s. f-*e, t:* e ramja e flakareshit me zhurmë, mandej nji të bjerrun me zhurmë (sh. ballafaçkë-a) it. *battosta: e muer nji skope të mirë.*

skordullë-a (SHK) s. f. ndër shprehje: *âsht në skordullë*: në nji vend të pa êmën.

skorëleq-i (H. M.M) s. m. 1. bîmë me lule të kuqe qi qet në prendvérë si krye hudre, rritet nji pëllambë mbî tokë, *Armeria officinalis* (?) 2. skorëleq, skoroleq badre: kalleci (ngalleci) kallmi i badrës; *jé bâ si skorëleq!* thá fytyret.

skortë-a (SHK) s. f. peshk mâ i math se gjuhëca, me krye e me shtat mâ të gjânë.

skort-i (SHK) s. m. bërcàk-u (PK) çibërr-a (SP) njilë, cumrrak-u (Shiroka)=peshk i vogël.

skorrjatë (SP) v. refl. sh. pigullue, *jam skorrjatë ûje:* fikë ûje.

skot-i (Kab. PK) s. m. *skoti i mullînit*, skllot-i: (Iballja) vija kah kalon uji nepër mullî, (krh. *skllotinë*).

skradë-a (Klm. M.M) s. f· qelbësinë-a-a, erë e keqe.

skrat-i (SP) s. m. bubulan-i (Klm. M.M) flakadâ-ni, zjarm i math.

skrimtë-i, -a (i. e. MR) adj. *njeri i skrimtë:* i përkurëm në hae e pije.

skrrek-u (PK) s. m. skrutë-a, nji farë krenije furde, boshe, *njaj njeri e ka do skrrek*, germ. *Albernheit*, it. *albagia;* fraz. *me zânë skratë a skrrek.*

skubël-a (M.M) s. f. drrasinë, shikull e çame me sëpatë, fregullë, frugë, ndryshk-u.

skundî-ni (Bogdani) s. m-*j, t:* petk, veshë, lat. *vestis*, germ. *Kleid.*

skurov-i (skuròf M.M) s. m. sh. skurrjalë=skelet-i (lat).

skurtê (SP) v. refl. lodhë, mekë, *jam skurtê ûje* (krh. *skorrjatë, tkurë*).

skutlue (SP) v. akt. me ruejtë tue vû mb'anesh, me kursyej: *zoja e shpisë e skutlon harxhin për ditë të ngushtë*, germ. *aufsparen, bewahren*, it. *mettere in ripostiglio, conservare.*

skylfér-i (MR) s. m. skyfér-i, kaçubèt-i, sokol-i (slav), shpend rrëmbyes, germ. *Edelfalke*, it. *falcone.*

skurrjalë-a (Reç. M.M) s. f-*a, t:* eshtënit qi teprojnë prej trupit, mbassi të kalbet mishi, skelet-i.

smajk-u (SP) s. m. zdralë-a, *jam bâ smajk duerësh, kreje, shtatit; t' u ka bâ kësula smajk*, heláq (turq).

smilue (Blin. Kab. PK) v. akt. 1. lëmbarë, lmbarë, me vû në rrugë, në fije (krh. Bogdanin Jeta e Virgjënes Mëri, bot. i D. Ndr. Mjedës, fq. 39. 6. *tue u cmilun prej Betlemi:* tue u fillue prej

Betlemi). 2. me shijue, me dhânë shije, *merr djáth se t' a smilon haen:* t' a shijon, t' a bân të shieshme.

smuritë (Klm.) v. refl. sbutë, zbrû, *âsht smuritë toka prej shiut, m' âsht smuritë kryet prej së pá lamit.*

somin-i (M.M) s. m. nji farë dëllîje, rritet si çufërr, *Juniperus sabina,* germ. *Sevenbaum; Sumênë-a.*

sorrmë-i, -a (i. e. Klm. M.M) adj. çdo bagtí me pikla në fëtyrë të bardha të përzieme me të zeza; sorran-e, sorruk-ë.

sorrëshkinë-a (SP) s. f. 1. shpend me pendla gjithëfarë njyejesh, në trajtë të dallëndyshës, germ. *Turmschwalbe,* it. *rondone.* 2. M.M. grishlêmcë-a, grishlêndsë.

sovajkë-a s. f. meqik-u (turq) drugë-a (SP) vegël vektorësh, për me pëshkue indin nepër tymën, germ. *Schiffchen,* it. *spola;* slav. *sovilja, sovjelo,* (krh. *shulajkë*).

spagjë-a (M.M) s. f. shqetësi, mungesë paqe, *u hyni spagja.*

sparë-a (SP) s. f. shtrojë e vûme maje krés për me bartë tesha mâ lehtas.

spar-i (M.M) s. m. érë e keqe, erë dhísh, *i vjen éra spari.*

sparç-i (M.M) s. m, zhàll-i, farë-a; *sparçi i sjapit qelbet;* (krh. *spari* (era?).

sparue (M.M) v. akt. refl. sparitë, me marrë érë spari, m' u qelbë.

spathòk-u (MR) s. m-*ë*, *t:* rrupça leshi (M.M) germ. *Flor,* 2. zhelan-i: *hiqu spathokësh.*

spec i egër (SP) s. m. bimë, *Circea Lutetiana,* germ. *Hexenkraut.*

spequtë-a Klm. M.M) s. f-*a*, *t:* strehë nën gurët (sh. gjâmën-a) krh. lat. *specu,* shpellë, e për mbaresë êmnin vetjak, *Maç-uta.*

spërlatë (Klm. PK) v. akt. me bâ perrla, me çá, me bâ flegra, spërlue, germ. *spalten,* it. *spaccare, fendere:* parashtesë,+perrlë-a (perrëlë).

spërloq-i (M.M) s. m. spurdhuloq-i, bërzëlek-u: *u bâ fëmija spërloq:* u knajë.

spig-u (M.M) s. m. *me qênë në spigu:* në telhyqe, në spiçe.

spigë-a (M.M) s. f. hulumtim, kërkim a të pëvetun: *spiga âsht e mirë:* të pëvetunit për me dijtë.

spigue (M.M) v. akt. me pëvetë për me dijtë, me diktue gjâ, spjegue (SHK.) krh. it. *spiegare,* (shpalue).

spiçe-ja (M.M) s. f. zgrip, rrezik, telhyqe (turq) mungesë: *kjéç në spiçe me mbarue për këtê jetë, jam në spiçe me pare.*

spiktue (SHK) v. akt. spigue (M.M) *më spiktoi gjishsesi;* dijti por s' xuer gjâ prej meje, hulumtue.

spjetë (M.M) v. as. përspjetë, mërrî, behë.

spihë (PK) v. as. me thekë borë (M.M) me rá sî thakët, qipëzue (PL) *po spihë borë.*

spilëc-i (M.M) s. sh. sorsë-a (krh. *pilë-a* (*?*) spagjë-a).

spilìk-e (SP) adj. kambëhollë sî të dhís, *kambë—spilike.*

spilik-u (SP) s. m-*ë*, *t*: kërsí kambe, féll kambe i pá tul kambë e hajthëme.

spinuk-u (SP) s. m-*ë* *t:* 1. gec-i (M.M) gic-i (SHK. SP) dhâmbët e parë qi u dalin foshnjevet. 2. dhâmb i prehtë: *han mjaft me ata spinukë*! 3. mî-ni; (pse me dhâmbë të prehtë) *e kishte bré spinuku arkën.*

spirëgjake-ja (SP) s. f-*e*, *t:* bark i keq me të shkuem gjaku; greq. *dysenteria.*

spirilang-e (SP) adj. *hae spirilange, çorbë spirilange,* e tëlanueme, *kafe spirilange:* bâ gati vetëm me uj e me pak bojë.

spirrë-a (Krz. MR) s. f-*a*, *t:* bizgë, qéjzë, bjezgë; *rá rrufeja e e bâni halën spirra spirra*: e spërlati, e bâni flegra (krh. perrlë, piurrlë).

spîth-i (Krz. MR) s. m. të shtirun, laramaní-ja (SP) fjalësh, germ. *Verstellung*, it. *simulazione*; pse fole kështû kot? *s' e pata përnjimend por fola në spîth!*

spron-i (Blin. Kab. PK) s. m. fallçuer-ori, it. *fatucchire*, mgjillç-i.

spûçë-a (M.M) s. f. prush-i; shpûzë zjarmí.

spûç-e (M.M) adj. frymëc, idhnak i shpejtë, it. *focoso*, germ. *feurig.*

spurdh-i (Rr. M.M) s. m. ndŷsinë-a, mut-i.

spurdhiq-i (M-M) s. m. sh. spërloq-i.

spurdhisë (M.M) v. as. *me spurdhisë me gojë:* me folë ndŷsina, sende të pá moral.

staçû-ni (Bajzë. M.M) s. m. qiellës, qerri.

stàp (PK. M.M) s. m. *stap hardhije*, merdak, pundil i rì qi lëshon hardhija në prendverë.

stegë-a (M.M) s. f. ballën-a (PK) paketë fishekësh me 5-6 copa mbrendë, gem. *Ladestreifen.*

stêjë-a (SHK) s. f. 1. toja e kandilit (PK) fitili. 2. (M.M.) stêja e samarit, astari e mbushëmja e samarit (fj. slave).

stenèc-i (Nikaj. Mertuer) s. m-*a*, *t*: ganèc-i. sh. tenèc-i. 1. njaj qi mbas besimit të popullit, bán shtrigat e i çon kû të dojë. 2. kush vên njerz n' udhë për me punue mbrapshtina, (turq) kodosh-i).

stërblok-u (M.M) s. m-*ë*, *t*: stërflok-u, strofull; *s' gjet stërblok me rá* (bûjtë).

stërqitë (PK) v. refl. jereshtisë (M.M) *më janë stërqitë mîjtë e s' më lânë gjâ në kotec: mos m' u stërqit! i u stërqita në shpinë;* mos të ndigjoftë me nji herë, mos e lësho, *por stërqitju.* Me i u gjetë kúj havale (turq) me mërzitë kendin: *njeri i stërqitun*: i mërziçëm.

stërf (M,M) adv. rrah, fet (turq) *me bâ stërf*: me bâ fet, flâmë (M.M).

stërgjue (M.M) v. akt. sendërgjue (SHK. SP).

stërflòk-u (M.M) s. m-*ë*, *t*: 1. strofull-i, çerdhe-ja. 2. thëní floku, thërní-ja, germ. *Lausei*, it. *lendine.*

stërkanël-a (M.M) s. f-*a*, *t*: zhele, *petkat e tija ishin bâ stërkanla*, krh. *kanël-a, kanlë-a*).

stërkitë (MR) v. akt. me stërqitë murin me llaç, germ. *tünchen*, it. *intonacare*. (sh. *savitë)*.

stërkungull-i (PK) s. m. 1. bimë, *Bryonia dioica*, germ. *Zaunrübe*. 2. (Luma), meshe-ja, lëngatë fyti.

stërlèp-i (PL) s. m-*ë*, *t*: kopilç, këlyz-i, këlyshëz-a, *stërlep lakne*: rréma qi dalin nën krejçë të laknës.

stërmâzë-a (Bg. M.M) s. f. qi piell krye dy vjetësh, prandej jet mâzë e mielit.

stërpi-ja (SP) s. f. lëngatë qi mbaron trupin e njeriut tue i thithë gjakun; it. *atrofia*; sh. Bashk. 450 terpí-ja (krh. slav. *trpija*). it. *male della lupa*, û qi s' shuhet kurr.

stërpikë (PK) v. as. 1. *paska stërpikë lisi*; me lëshue bilashnjokë të rij për rreth. 2. *me stërpikë hardhín*; m' e qitë përpajna. 3. *me stërpikë ushtrín:* m' e derdhë, shpërdá me ndonji qellim, e me rregull. 4. me piklue, me bâ me pika uji; *mos më stërpik!*

stërpik-u (Midha. PK) s. m. -*ë*, *t:* bilashnjokët qi qet lisi afër rraje a për rreth, (sh. çicërr-a,) germ. *Schossling*, it. *rampollo*. 2. *stërpik hardhije:* përpajnë-a. 3. pinjuell-olli, *Lulashi âsht stërpik i yni*.

stërpujë-a (Klm. M.M) a. f-*a*, *t*: 1. ânë dheu sí tepsí e théllë, të cilën e kuqin, qesin bukën mbrendë e mbulojnë me prush, qi të piqet. (PK.) çerèp-i. Kakî-ni (M.M) si shqyt hekuri i vêhet sipri bukës së ndême në votër të kuqun ; *cëremi* (Shala. DK) si çerèp me nji mbulojë hekuri përsipri qi âsht në trajtë të kakînit. 2. bimë, *Aethusa cynapium*, germ. *Hundspetersilie, Gleisse*.

stërvale-ja (Barbullush. SHK) s. f-*e*, *t:* teprí në veshë, mbathë, gosta etr. *me bâ stërvale, u bâ stërvale, ranë stërvale*. (krh. *shvalë, valishtë*). krh. v. stërvalë, skërvalë.

stërvitë (M.M) v. refl. m' u stërkeqë, *mos e stërvit barin*: mos e çart, stërkeq.

stërxé (M.M) v. akt. me xé rishtas ase fort.

stihë (Kab. PK) v. akt. me ngucë, stihue, idhnue : *njaj më stihon*, germ. *reizen*, it. *eccitare*, me kastigue (SP. SHK) kastigimue (M.M).

stomi-ni (Rr. M.M) sh. m. stomi-ni, somin-i, sumên-a.

stërvalë (M.M) v. akt. 1. me ra rrah. 2. me mbetë rrah për tokë, *u stërvalën gjindja*.

straérë-a (Bg. (M.M) s. f. vendi i mprojtun prej ére: *hŷn nën njatë straérë, del në straérë*.

stregë-a (M.M) s. f. sh. shtregë.

strangël-a (M.M) s. f. zhele-ja.

strem-i (KS) s. m-*a*, *t:* qerr me katër rrota.

strengël-a (MR) s. f. stringël-a, bár rrëshqanëc si bushlliza (bërshëlliza).

strenj-i (Shestani. Tivar) s. m. níe-ja, shtallë-a, burg-u (SP).

strep-i (PL) s. m-*a*, *t:* vême qi në jeton djathë, në mish, shtrep-i.

strokë (M.M) v. akt. *me njitë strokën: bjen nji dhí e strokë nji mijë :* nji i keq prishë shum të mirë.

strokë-a (M.M) s. f. gubë-a, lëngatë prej së cilës u bjen leshi bagtivet t'îma, germ. *Grind.*

strujàk-e (PL) s. m. f. kush strunjon, fucon, bracon.

strukël-a (M.M) s. f. *-a, t:* zhele-ja, strukulinë-a.

strukshëm-i, -e, -ja (i. e. PL. M.M) adj. njeri qi struket, i matun ndër fjalë e veprime, germ. *bescheiden*, it. *riserbato.*

strupë-a (M.M) s. f. rrebull qi u del fëmijvet në krye.

stupëz-a (PL) s. f. shtyllë-a.

sturavë (KS) v. pas. sh. shprûnë, me shkue bark.

sturë-a (Grd. M.M Shestani*)* s. f *-a, t*: 1. rrgostë, errgostë, lat. *storéa, storia: shtrosë:* germ. *Decke, Matte aus Binsen, Stroh, Tauen geflochten.* 2. germ. *Binsen*; bima me se bâhen.

subël-a (PL) s. f. tutël-a, zhubël, shubël.

sufrim-i (Krs. MS) s. m*-e, t:* të shtîmë fjale në vesh, germ. *Einflüsterung*, it. *suggerimento, insinuazione.*

sufrue (Krz. MR)' v. akt. me shtî në vesh ndonji fjalë për mirë a për keq, me frymzue: *ruej se të sufrojnë kundra atíj njerlu!* germ. *einflössen, einflüstern*, it. *inspirare, infondere, suggerire.*

sufrues-e Krz. MR) s. mf. kush sufron.

sugár-e (PK) s- m. f. 1. edh qi thithë djerë vonë t'âmën. 2. fëmí për gjinit, *sugari i nanës!*

sukalén-i (Hahn) s. m. breg-u, krh. sukale-ja (Bëshkashi) tokë e mbështetun malit.

sukore-ja (M.M) s. f. dishka mâ e madhe se suka, maje mali në trajtë të njij suke.

sûkuj-t (DK) s. m. shms. rrex opange, këputé e induememe me shije të mirë.

sul-i (M.M) s. m*-a, t:* trup i trashë i luguem, përdorë për lundër, germ. *Einbaum.*

sullár-i (DK) s. m*-ë t:* 1. tandë-a. 2. *djath sullarit:* djath në zâ, i thám mbî tanda.

sumarue (Bg. M.M) v. as. *po sumaròn bari*, njethet, bléret, germ. *grünen*, it. *verdegiàre.*

sumbë-a (M.M) s. f. sh. krratkë-a.

sumbullar-i (M.M) s. m. *sumbullari i krahit:* cepi, supi i krahut, ashti i supit të krahut.

sumbullë (lule. SHK) s. f. bimë, *Hulichrisum arenarium*, germ. *Sandstrohblume, Immortelle, Immerschön*, lulja duket se s' veshket kurr, prandej përdoret për keza përkujtimi ndër vorre.

sumbullore-ja (PK) s. f. 1. tokë në trajtë të sumbullës, it.*terrazza*, tokë njitun malit si nji pet, tokë petanore (M.M) sukale-ja (Bëshkashi). 2. njaj dërrasim ndër kishna e njeti ku bâhen ligjeratat, it. *palco, pulpito; kishte hypë në nji sumbullore e i dha fjalës sa mujte.*

súr-i (PL) s. m. duka, fytyra, germ. *äusseres Ansehen, Anschein*, it. *aspetto*, lat. *species-i;* i duket suri, me suri të mirë.

surmë-i-a (i. e. M.M) adj. sh. syrmë; krh. slav. *sur*, njyrje e përhîme në të mbyllun (të zi).

surrzël-a (Egëç-i. (M.M) s. f-*a*, *t*: surrëzlë-a, pjesë anatomike e trupit së frymorvet prej të cilës kullojnë lanje, germ. *Schleimhaut*, it. *mucosa*: *surrëzla e hundës*, germ. *Nasenschleimhaut*.

surrzë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: kullime surrëzle, germ. *Scleim*, it. *mucosita*.

sutë-a (Bardhi) s. f-*a*, *t*: fêmna e drênit, germ. *Hirschkuh*, it. *cerva*.

sutàk-u (PK) s. m. *sutaku i krés*, rrashta e krés, (krh. kapsutë, sutë lakne).

sutullue (Këthella) v. refl. *jam sutullue së ftofti*: jam ngrucë, ngrrucë, mbëledhë trupit prej së ftofti; it. *raggranchiare*; sh. Bashk. 397, *sietullue* (sjetullue) m' u sjellë, m' u përkulë mbë njân' anë.

sŷç-i (SP) s. m. -*a*, *t*: germ. *Rücksicht*, it. *riguardo*; *shko pa sŷç, fol pa sŷç, mos kij sŷç*: mos të këqyrunit e kuj ndër sy.

sylikokë (M.M) s. f-*a*, *t*: shpend, silikokë, sylëkokë; germ. *Dohle*: kryesylikokë, kryesiliqokë (PS) njeri i pá mend, me mend pak.

sŷgjarpën-i (SP) s. m. 1. bimë, *Papaver Argemone*, germ. *Sandmohn*, 2. bár qi i kacaviret grûnit (M.M) me lule të verdha e bështajë shpatuke: *Platyris aphaca*.

sy-ni. fraz. (M.M) *me bâ në sŷ, m' u ndeshë sy me sy, me i lëshue synin nji sendit, me i lëshue nji sŷ*: it. *dare uno sguardo*; *me vjedhë sŷ me sŷ, ndër sŷ; me bâ me sŷ, me ba shêj me sŷ*; *me hangër kendin me sŷ, me hangër mbë sŷsh*, it. *imporsi colla presenza*, germ. *Achtung gebieten*, *imponieren*. *Me marrë détin me sŷ*: me pasë shpresa të teprueme; *me marrë (gruen) mbë sŷ, me u mârrë sŷt prej së pámi; edhé mbë sŷ prá e pat marrë, por s' i a pau hajrin! M' u mârrë sŷtë*: me vû ag, me verbue; *me marrë mbë sŷsh* (sh. mbësŷsh-i) germ. *bezaubern, verblenden*, it. *affascinare*.

syenë-a (M.M) nën shkodr.) s. f. shumsi përherë: *syena-t*, por njejsi edhè (mâ fort) *sŷ-ni*, 1. vend n' uj i thellë fort. 2. vend peshkimi, it. *peschiera*, germ. *Fischteich*.

sykau (SP) s. m. lule dylli, *Taraxacum officinale*, germ. *gemeine Butterblume*.

sykëm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. i larmë, it. *variopinto*, me njyeje të kuqlême të përzieme me të bardhë e të zezë; *ká i sykëm* (krh. sykë-a, êmën lope, edhè kómbtar).

synue (PK) v. akt. 1. senue (MR) me pasë qellimin, menden, *kdm synue me shkue*. 2. pas. *m' u pá sy me sy*, (sh. ndërsynue). 3. *me i synue jetën kúj*, it. *attentare alla vita di qualcuno*.

syrë-a (M.M) sf. *syra syra*: me njyeje gjithfarësh.

syrëm (i. e. M.M) adj. me gjithfarë njyejesh, germ. *bunt, buntfarbig*, it. *variopinto*.

sytar-i (PK) s. m. shêjtar-i, qi din me i rá mbë tâ shêjit me pushkë.

syzë-a (M.M) s. f. 1. *syzë arke*, flore-ja (arkë e vogël), *syzë tavoline*, it. *scrigno*. 2. *syzë dére* (M.M) flegur dere.

syz-i (DK. M.M) s. m-*ê*, *it*: 1. qiellësa e qemérit, it. *volta*, germ. *Archivolte*, 1. qémer-i: *syzit e urës*. 3. (PK. M.M. DK.) kelqa të posaçëm qi u vêhen para syvet të ligësht, për me pá mâ mirë, germ. *Brillen*, it. *occhiali*.

syzim-i (PK) s. m-*e*, *t*: 1. të syzuemët e njij sendi tue i caktue pikat, pjesët kryesore a temelore, frang. *Essai*.

syzue (KP) v. akt. 1. *me syzue nji send*, *nji punë*, *nji*
ndërtesë; me caktue sendet mâ kryesore, teme-
lore (sh. sŷnue). 2. me qitë para sŷsh, ndër sŷ;
don sŷzue kapucari me pleq. 3. m'u pa sŷ me
sŷ. *kémi m'u syzue në Shkodër*.

SH

shâ (SP) v. akt. me mbëshue: 1. *po shân muri*: po merr me peshë teposhtë. 2. me i shâ dorës, it. *premere*, germ. *drücken*, *pressen*.

shabakë (MR) v. refl. me shkue kohë tue teprue në hae e në pije, germ. *schwelgen*, *schlemmen*, it. *gozzovigliare*.

shagarë (SP) v. akt. 1. me ngrehë rrëshqânë: *më*
rrëxoi kali e më shagari nepër balta 2. *me sha-*
garë kendin: me i bá mujshina, it. *vessare*. (M.M)
guzhmue.

spajní-ja (Plan. PL) s. f-*t*: dukë, të dukun, vegim, germ. *Phönomen*, *Naturescheinung*, *Erscheinung*, it. *fenomeno*, *apparizione*; krh. germ. *scheinen*: m'u dukë, m'u bâ se më thirri natën N. N. por kúr dola jashtë e i bëzana, s' më përgjegji kush, *kishte kênë nji shajni*.

shakére-ja (M.M) s. f. skahë e keqe.

shalakuqë (M.M) v. refl. m'u kuqë mirë afër zjarmit.

shalakuq-i (M.M) s. m. *kollomboq shalakuq* (sh. herbojë, e kollomboq páshi).

shalkê-ni (M.M) s. m. shalqî-ni, sherqî, sharqî.

shahër (M.M) adv. lëmuç për tokë, topër për dhé: *me rá*, *mbelë*, *qitë shahër*.

shajkë-a (Bëhot. Kabash. PK) s. f. *-a*, *t*: âsht quejtë (gabimisht) *sheka e mullînit*, sî nji bucjelë qerri me fletë të ngulme vrangull, në të ndeshun me rrymë t' ujit sillet e bân me luejtë të gjitha veglat e mullînit; it. *turbina*, germ. *Turbine*. Këjo vegël parake kje zbatue edhè ndër sendërgjime të reja.

shamban-i (M.M) adj. i shâmun, njeri qi i âsht shkye ângrra e herdhevet.

shâmbë (SP) v. refl. 1. *m'u shâmbë muri*, *bora*, *dheu*, germ. *einstürzen*, *sich senken*, it. *franare*. 2. m'u shkye ângrra e zorrvet, e herdhevet, germ. *Bruch leiden*, it. *avere ernia*.

shamërkue (M.M) v. akt. këputë (m'u) mundit, it. *contundere*.

shâmue (M.M) v. akt. forcim i fjalës *me shá*, it. *blasfemare*; *shau e shamoi*.

shapkore-ja (M.M) s. f. shapkë-a, skjeptore-ja, grizhlêmcë (grishlë+lêndësh) germ. *Schnepfe*, it. *beccaccia*.

shapth-i (MR) s. m. lëngatë bagëtísh, *aphta epizootica*.

shapue (M.M) v. akt. sbukurue me njyeje, germ. *glänzend machen*, it. *rendere lustro*, *lustrare*, *abbellire*.

shapuem-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. *njyeje e shapueme:* e shëndritëshme, lat. *lucidus*.

shaputë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* shputa e kambës s' egërcinës, *qe shputa e harushës!* germ. *Pranker*. (krh. shëputë, shputë, këputë, putë).

sharapjekë (M-M) v. akt. me plandosë, përplasë për tokë, me hjedhë me turr, germ. *hinschleudern*, *zerschmettern*, it. *sbattere*.

sharan-e (M.M) adj. dash, delme me turîj të bardhë përzie me të murrmë.

sharavade-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: dumbravë-a, puligare (SP) germ. *Unkraut*.

sharqîni (bár. Rr- M.M) s. m. bîmë (sh, pjepënush-i).

sharë-a (M.M) s. f. delme sharane.

sharòf-i (M.M) s. m. sharov-i, qên i math, qên Molos.

sharmë (i. e. M.M) adj. dash, delme me turîj të bardhë përzie me njyeje të murrmë.

shartue (M.M) v. akt. 1. me zbutë pêmët me pipa të butë. 2. *me shartue duhanin*, me i zavendsue me të ngjoma rrâjët qi thahen, me i shpeshtue 3. *me shartue drûnin*: me shlizue; germ. *inserire*, it. *inserire*. 4. *me shartue lín*, germ. *impfen*, it. *vaccinare*.

sharrë-a (M.M) s. f. sh. serrë-a.

sharrëz-a (M.M) s. f. 1. *sharrëzat e peshkut*: vezhlit qi ká peshku nën verza; 2. *sharrëzit* (M.M): *e prekën sharrëzit*, *e kapën sharrëzit*, lëngatë, it. *tetano*, sharrë-a (SP).

shatue (M.M) v. akt. me mihë me shát.

shatuer-ori (M.M) s. m. mihëtar-i, kush mihë me shát.

shbâ (M·M.M. PK. SP) v. akt. 1. *shka u bâ me shbâ*: me sjellë të pa-bâm, *me shbâ ligjën;* lat. *legem abrogare*; *me shbâ nji pleqni*, *nji mendim* 2. *me shbâ kollomboq*: me fshî.

shbajtë SP. M,M) v. akt. me çue prej njij vendi në tjetrin, lat. *tranferre*, greq. *metafero*; kuptim, veshtrim i shbajtun, lat. *metaphora*.

shbankue (PK) v. akt. me shpërthye: *dinamiti e shbankoi gurin*.

shbî (SP) v. akt. çbî, çmî (M.M) 1. rrenue, prishë: *m' a shbînë mîjtë kollomboqin*, *m' a shbînë tokën me bagëti*, it. *annientare*, *distruggere*, germ. *vernichten*, *zerstören*, *ausrotten*. 2. me shkrehtnue (sh. Bashk.) 313, germ. *verwüsten*, *verheeren*, it. *desolare*.

shborde-ja (M.M) s. f.*e*, *t*: birë, vrimë: *me bâ nji shborde në múr*, germ. *Bresche*, *Loch*, *Oeffnung*, it. *buco*, *apertura*, *breccia*: 2. hajgalle-ja; *këjo shpi âsht bâ nji shborde*.

shbordue (M.M) v. akt. birue, me përshkue me vegël prése, *e shbordova murin:* e birova, *e shbordova me thikë:* e përshkova me thikë.

shqêmë Klm. M.M) v. akt. shqymë (SP) shkimë (PK) shqimë, me shbî krejt.

shqile-ja (PS. M.M*)* f-*e, t:* të rrâ-të, germ. *Labmagen.*

shqilok-u (SP) s. m-*ë, t:* 1. êna e shqiles. 2. M.M. sheke e vogël.

shqimët-i, -a (i. e. MR*)* adj. i krejtë, i tânë në çdo pikëpamje; germ. *gänzlich, völlig,* it. *totale* (*sotto ogni somiglianza e rispetto*). p. sh. *mëni e shqimët.* (MJ), lat. *totalis.*

shqimit (M.M) adj. shqymit (SP) lat. *totaliter,* germ. *ganz und gar, völlig,* it. *totalmente.*

shqipij-t (Klm. M.M) s, m. shqupij-t, (Klm.*)* brenë-a (SP) shkopij të lidhun krenash zbashku, dora mban njênin e me tjetrin siell mbî të lashta me i fshî; brenë me shtypë shqême (shkeme PK).

shqip-e (M.M) adj. i thjeshtë, i pastër, pà të shtirun, germ. *aufrichtig, offenherzig,* it. *sincero: me zêmër shqipe,* lat. *sincero corde.*

shqitësë-a (Bg. MM) s. f. shqicë, vend ku shkitet (pëshqitet).

shqirrë-a (Klm. M.M) s. f-*a, t:* 1. *Fragmitis communis.* 2. M.M. *Carex acuta,* bimë kënetash.

shqirrë-a *(*M.M) f-*a, t:* fêmën qi s' mundet me pjellë mâ, pse e shkyeme ânis.

shquell-olli (PL) f. 1. sh. fjollë blini 2. *skquell blete:* fashuell blete.

shqymit (SP) adv. sh. shqimit.

shdá (M.M) akt. shpërdá, germ. *zerstreuen,* it- *disperdere,* me dá përdhûni dy vetë qi kacafiten: *kjenë kah vriten, por i shdanë.*

shdê (M.M) v. akt. me rrahë fort, *e kanë shdê në shkop.* (krh. dê).

shdêmë (SHK) v. akt. me rrahë me shdêmë, shdyndë, lat. *concutere.*

shdredhë (M.M*)* v. akt. 1. përkundra verbi: me dredhë: *shdrodha pênin,* germ. *verdrehen,* it. *storcere.* 2. pas. me kthye mbrapa: *u shdrodha në shpi, m' u shdrodh pyjka e më rá ballit;* bredhë; *s' munda, shdrodha pûnën:* s' munda, ndrrova ndryshej; *m' u shdrodh puna:* m' u suell për sëmbrapshti.

shdredhue (Klm. M.M) v. akt. shvillue, shpalue, *s' mujta m' e shdredhue punën, çashtjen,* germ. *ab-aufräumen,* it. *sbrogliare.*

shdulue (M.M) v. akt. me shkundë fort, me rrahë për së forti, *e shduluen së rrahmi.* (krh. dulí-ja),

shehë *(*M.M) v. akt. pëshehë, mbëshehë.

shejni-ja (M.M) s. f. shêji i sendit qi don me ndodhë*: shêjni lëngate, deke,* it. *sintomo.*

shelqnuer-ori (M.M) s. m-*orë t:* 1. lezár-i, shkallë e vogël e bâme tue ngulë tërthorëca nënji trup. 2. krapçë-a, krevë-a*: më kanë mbetë hardhijat pa shelqnorë: shelqnue* (?. verb i ndîem nji herë, prandej i pá sigurtë; germ. *aufrechthalten, stützen;* it. *sostenere*); shalqnuer-ori, shoqnuer-ori, shisnuer-ori.

shêmbën-a (shë Medik. PK*)* s. f-*a*, *t*: vend malesh ku âsht shêmbë dheu, vend ku derdhet dheu prej së nalti, germ. *Erd-Bergrutsch*, it. *frana.*

shêmbtim-i (PK) s. m. *njeri shêmbtim:* njeri përbindësh, lat. *monstruum, monstruosus.*

shëmue (PK) v. as. me dihatë, *pse po shëmon ashtu*, (shmue).

shendë (M.M) v. intr. *m' u endë e m' u shendë*; me shetitë teposhtë e përpjetë, me ecë.

shëndetshëm-i, e, -ja (i. e. PL) adj. qi ká, qi nep shëndet, *njeri, hae, bár i shëndetshëm*, lat. *sanus, salutaris.*

shendue (Vjerdha. SHK) v. as. m' u dridhë tue u tundulue, germ. *taumeln, wanken*, it. *traballare, shendotte shpija prej termekut.*

shé-ni (Shestâni) s. m. shé-u; krh. shumsin : shéna-t (M.M), uj i vogël qi rrjedh përherë; përrue i gjallë (Bashk. 367).

shërbelue (M.M) v. akt. me e *shërbelue varrën:* me lëndue, malcue.

shmërim-i (shë Mediku. PK.) sm-*e*, *t:* përbindësh-i, lat. *monstruum-i, ishte nji shmërim m' u pá me sy.*

shëplakë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: 1. shuplaka, shplaka e dorës. 2. ndeshkim-i*: i çoi Zoti shëplakë, e muer shëplakën për të zeza qi bâni, e vrau shëplaka e Zotit.*

shëplakë (M.M) v. akt. 1. me shëplakue, me i dhânë nji shëplakë, ndeshkim; germ. *treffen, schlagen*, it. *colpire*. 2. pas. me kênë i prekun prej ndonji së keqe trupore a shpirtnore; adj. *i shëplakun, shëplakan*: i marrun trupit, i shëplakuem, i bedatun (M.M) orëzi, orëprém, rrezikzi, qi e merr mbrapa rreziku.

shëplakuer-ore (PK) adj. në trajtë të shëplakës së dorës, lat. *palmaris.*

shibilim-i (M.M) s. m-*e*, *t:* të bubërruem, bubërrim-i.

shibilue (M.M) v. as. me bubërrue, germ. *ein wenig, langsam arbeiten*, it. *lavoracchiare.*

shiék-u (M.M) s. m. shms. shiëzë-it*:* kingj, edh 6 muejsh e përpjetë.

shiemëz-a (PK*)* s. f. -*a*, *t:* shkjezë-a *(*shms. shkjezë, t. M.M) trinë-a (SP) vlaçë-a (slav) trinë thuprash me se imtojnë bûcat qi çon parmenda.

shiezë-a (PK. M.M) s. f-*t:* sh. shiemëz.

shiezue (M.M. PK. PL) v. akt. me trinue, me thye bûcat me trinë.

shflukët (i. e. M.M*)* adj. i pá fuqí, energí; *njeri i shflukët:* i flashkët (sh. fj. *flug.*)

shgale-ja (M.M) s. f-*a*, *t:* shborde, çepojë-a.

shgardhënue (M.M) v. akt. me dalë (xierrë gardhënet.)

shgalë (M.M) v. refl. *u shgal muri:* u rrëxue, u hap; *m' u ka shgalë trupi:* me rá gardh, m' u këputë së lodhmi.

shgërmue (M.M) v. akt. me xjerrë ngushticash: *shkova e i shgërmova dhít e mbetme në rrathë të shkambit.*

shgllabë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: 1. qokë-a, shlizë-a. 2. birë-a: *shgllaba e furrës së gelqeres.* 3. pofte me lidhë a me qitë nji drû mbë tjetrën; germ. *Schwalbenschwanz*; shgrabë-a, shkrapë-a (Rr. M.M) krh. slav. *shkrapa*, birë, plasë.

shgorëç-ë (M.M) adj. me zguer, drû shgorëç: e kalbët.

shgjeta (PL.) ka: rrethin (harkun) çarkun, namlín.

shgallmue (M.M) sh. v. akt. sh. çgallmue.

shigmue (M.M) v. akt. me pasë mërzi prej nji sendi, me kênë i mërzitun prej kúj, m'u velë; *m'u ká shigmue shpija qyshsè u damë, m' âsht shigmue haeja, njaj njeri, njaj send*; *e kam shigmue bén* (M.M) e kam bâ me tobe bén. (sh. zhigmue, zhigmue).

shijë-a (SP) s. f-*e*, *t*: xhixhë, shkëndi-ja; *ruej se po të ndezin shijet.*

shijueme-ja (e. M.M) s. f-*e t*: shka i vêhet grepit, kurthës, për me ndjellë peshkun, gjén; germ. *Lockspeise, Köder*, it. *esca*; fraz. *me i qitë, me i vû kúj të shijuemen, me mbetë në të shijueme.*

shikakùq-i (Barbullushi) s. 1. sh. herdhaqen-i. 2. sh. ftue i egër 3. nji farë kepce me se bâjnë kosha e shporta.

shikullë-a (M.M) s. f. -*a*, *t*: sh. fisk-u, thupër.

shikullue (M.M) v. akt. me thuprue, me rrahë me shikullë.

shiluer-ori (SP. M.M.) s. m-*orë*, *t*: 1. *shilori i thiut, i lopës,* krahnori. 2. drang me ngarkue tesha mbas krahi: (sh. navig-u). 3. *shiluer mali*: samar mali (M.M).

shînuer-ori (PK) s. m. qafë e vogël ndërshej dy majesh.

shisnuer-ori (M.M) s. m-*ë*, *t*: sh. shelqnuer, krevë.

shiosë-a (Kurëbîni) s. f. dhé i kuq, germ. *Rötel.*

shirq-i (M.M) s. m-*a*, *t*: rrshiq-i, calik-u.

shishî (SP) prep. kundruell, për kundraj, frang. *vis--à-vis; shpija e tíj âsht shishî s' êmes.*

shitë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: 1. lëngatë berresh e dhísh, u pelset lëkura në dasë të thundravet e shkjepojnë; shkjeptyrë, skërc-i (Klm.) majesil-i, *po më mundon shita sa vjetë.* 2. *bár shite*, bimë (M.M) *Polygonatum officinale*, germ. *gemeine Weisswurz.*

shkabetë (SP) v. akt. me përplasë për tokë, plandosë. (krh. lat. *scabo* e lituanishten *skabeti*).

shkadhèc-i (PK) s. m-*a*, *t*: shkerdhesë-a; vegël me rrafshue tokën, germ. *Schlichte*; skodhé-ja, shkallèc-i.

shkac-i (M. e Lezhës) s. m. dispjek-u, dispjeg-u; *i a bâna, i a thaçë për shkac.*

shkalë (Kastrat. M.M) v. as. shgalë, *âsht shkalë toka mbas shiut*: sbrû (sh. shgalë).

shkalbalcë-a (SHK) s. f. ndër fraza: 1. *s'bâhem shkalbalca e tjetërkúj:* s'bâhem shpalca e kúj; it. *vile mancipio;* uligjë-a (sh. p). 2. veshtrimi i parë: shtrojë e grâthët për me fshî të mbathunat, para se me hŷ në shpi, n'odë (?).

shkalzue (PL) v. refl. 1. *jam shkalzuem:* m'u bâ i shflukët. 2. m'u bâ qyqàn, i çrukët.

shkalvitë (M.M) v. akt. sh. çrukë, m'u bâ sî llapár (M.M) *njeri* i *shkalvitun*, i çgallavitun.

shkallecë-a (M.M) s. f. sh. shkadhèc-i.

shkallka (Klm. (M.M) adv. *me shkue puna shkallka:* me shkue shkatrrash, me shkue rrokopujë.

shkallòp-i (SP) s. m-*ë*, *t:* sh. shqupij-t.

shkambëcue (PK) v. akt. shpërthye, shkapëcue (M.M): *shkambëcoje arkën.*

shkapë (M.M) v. akt. sh. shkepë.

shkapërcim-i (PK) s. m-*e*, *t:* 1. të kaluemt e njiij ndalese; lat. *transitus* 2. gabim kundra ligjës, lat. *transgresio-nis*, it. *transgressione* 3. stërshtim në të folun, lat. *exageratio-nis*, të kaluem ndër mendë; fraz. *shkapërcej ndër fjalë.*

shkapërcye (PK) v. akt. 1. me kalue nji shteg, nji ndalesë, lat. *transire*, 2. me gabue në fjalë e vepra, *ké shkapërcye tash!* lat. *transgredi*. 3. me shkapërcye me fjalë, me mendë me kalue përtej germ. *übertreiben*, it. *esagerare.*

shkapërcyem-i-e, -ja (i. e. PK) adj. njeri i shka-

përcyem në fjalë, ndër mendime; it. *esagerato, esaltato.*

shkapërthye (M.M) v. akt. me shkatrrue tue kalue.

shkardhë-a (H. M-M) s. f. *shkardha e dreqit:* njeri sherr, bâkeq, të rrât e ditës së zezë, lat. *mancipium diaboli?* krh. (shkarth-i).

shkapurdhë (M.M) v. refl. 1, sh. shkëpurdhë, 2. m'u përplasë, *mos u shkapurdhë se nuk t'ecë!*

shkardhëtar-e (PL) s. m. f. njeri me mujshí: *N. N. ka kênë shkardhëtar i math;* lat. *prepotens.*

shkardhinë-a (M.M) s. f. shgardhinë-a, shpí e çilme mbë katër anët.

shkarkí-ja (SP) s. f-*t:* arsyena për me shfajsue vedin; germ. *Entschuldigung*, it. *scusa*. Bardhi ká në parathan' je të Fjalorit: *mbofi-ja, të*, lat. *subterfugium*, it. *scusa, sotterfugio... as nditet së gjygjit përpara faqjessë tinë zot skanë meu vëjyem mboffijtë e skuzetë;* fraz. *këjo fjalë s'hinë në shkarkí.*

shkarmend-i (M.M) s. t-*ë*, *t:* 1. krande-ja. 2. i ngratë, qyqar-e, kërcuq: *kjéç m'u blue njatyn' e dy shkarmendvet* (krh. fj. kalthedër-a).

shkarpë-a (PK) s. f, -*a*, *t: shkarpë mali*, mal i cërogët, i thepisun me gurë, (sh. serrë-a).

shkarmitë (M.M) v, akt. shkarmye, shpenduritë, çkye, shkye: *e shkarmiti skyferi pulën.*

shkartët-i- a (i. e. SP) adj. i shkarthët, i shkathët.

shkartinë-a (M.M) s. f. 1. drû e bréme prej têje. 2.

sh. shkardhinë, shtëpí e shkueme dâm.

shkartue (M.M) v. pas. *drrasë e shkartueme*; e bréme prej têjet (sh. kranjue).

shkarthí-ja (M.M) s. f-. *t*: mujshí, shkyení, shkyesni, *m' a bâni këtê punë për shkarthí*. (krh. shkarth-i).

shkarth-i (M.M) s. m-*a*, *t*: ndër fraza: *fjalë shkarth:* fjalë e rrênë sikursè rrêjnë shkarthat; lat. *servus* germ. *Diener*, *Sklave*, it. *servo*, *schiavo*.=kerat, kert (indogermane. Jokl) dredhë, sjellë. M' u sjellë rreth kúj, krh. qerthull, qerfull-i, krh. edhè greqishten e vjetër *amfipolos*, shërbtuer e shkarth (skllaf=*pelomai:* siellem, dredhem (Jokl+*amfi* (rreth për rreth).

shkatërr-a (M.M. nëshk) s. f. peshk si shojza, me bisht si breshkë ujëca me se e pîn njerín, ka veglat e Galvanit e lëshon rrymë elektrike; germ. *Zitterroche*, it. *torpedine*.

shkecë (Grd. M.M) v. intr. 1. me marrë mbë thue: *shkeci e rá*. 2. m' u shkandullue, *e bâni me shkecë*: e shtîni në të keq me fjalë e punë.

shkèlëc-i (M.M) s. f-*a*, *t:* vendi ku vêhet kamba, *shkelci i shkallës*, pet-i.

shkelb-i s. m. shkjelb-i (Klm. M.M) shtjelm, shqelm-i.

shkelqarë (SP) v. akt. 1. *m' u shkjelqarë moti:* m' u skjarue. 2. *shkelqarë fytin*, it. *lubrificare*.

shkëlqarëm-i, -e, -ja (i. e. SP) adj. 1. i këthillët. 2. it. *lubrificato*.

shkelzye (SP) v. akt. sh. ryzue, rryzue: *më janë shkelzye petkat*, it. *sfaldellarsi dei panni* (krh. *këlcue*).

shkêmë (PK) v. as. *me shkêmë lisi*: m' u gjethë.

shkepë (PL) v. akt. 1. me shbâ të qepmen (kepë. PK) fraz. *qep nji pëllambë e shkep nji pash:* kush bân mâ fort rrêng se punë të mbarë. 2. *me shkepë nji fjalë*: me çilë kuvend mbi nji send.

shkëpurdhë (PK) v. refl. dhie, u shkëpurdhë edhi e cofi. (sh. *shkapurdhë* (MM).

shkerbé-ja (PL. M.M) s. f-*të*: bishë, shpend i egër.

shkërboç-i (PL) s. m-*a*, *t*: sh. kërboç-i.

shkërdhesë-a (PK)s. f. drrasë e ngréhme prej dy tre vetësh, me se rrafshojnë dhén, germ. *Schlichte*. (sh. shkardhèc-i).

shkërdhimtár-e (PL) adj. s. f. m. njeri plot lavde për vedi, *mburravèc-i* (tosk). lavdqár-i.

shkërdhye (PL) v. refl. m' u levdue, me hjekë lavd: *si shkerdhehet N. N.!*

shkërmendë (M.M) v. akt. 1. me lânë, me mbetë pa mend prej çudije, habije. 2. me luejtë mendësh, *e rrahën e e shkërmendën*.

shkërpicë-a (PK) s. f-*a*, *t*: arësye kote, qi s 'ecë, furde, pa temèl, *mos qit shkërpica*, germ. *Vorwand*, *Ausrede*, it. *pretesto*.

shkés-i (MJ) s. m.*ë*, *t:* shkues-i, *zûnë me ardhë shkesët t' a lypin nusen*.

shkim-i (PK) s. m-*a*, *t:* 1. prak-u, *shkimi i derës*. 2. *shkimi i sŷnit:* ashti qi ká për rreth sŷni.

shkimëz (PK) s. f-*a, t:* 1. sh. piurrlë-a 2. *nji shkimëz letre;* biljetë-a.

shkimët-i, -a (i. e. MR) adj. qi i përgiet krejt nji sendit tjetër, germ. *ähnlich, gleichend, genau,* it. *somigliante, esatto: këjo pikturë âsht e shkimët me fëtyrë t' ande.* (sh. sqimët).

shkimë (PK). v. akt. me fikë, ndalë: *me shkimë dritën;* me ndalë dritën (M.M); *i u shkim konaku:* i u fik (M.M).

shkipëtue (PK) v. akt. shqipëtue.

shkipët (PK) adv. *me folë shkipët, shqipët:* në gjuhë shqipe, çilaz; *i diftova shkipët, i thaçë shkipët.*

shkipëtore-ja (PK) s. f. shqipëtore-ja, *i thaçë shkipëtoren, i diftova shkipëtoren:* fjalën shqipe të të kjarët e të shkurtë: edhè shkurtoren.

shkitë-a (Klm. M.M) s. f-*a, t:* lopë me larë të bardhë nën bark.

shkjekë-a (PK) s. f-*ë, t:* 1. *shkjekë tirqish,* xhep. 2. *shkjekë muri,* birë muri, çepojë. 3. *shkjekë mali;* shinuer ndërshej dy majesh. 4. *shkjeka e ballit:* të dyja e anët e ballit të njeriut qi janë pa lesh; shqekë, shtjekë, shklekë.

shkjelb-i (Klm. M.M) s. m. *i hypi me shkjelba,* shtjelba (sh. *shkelb-i, shkel.)*

shkjepuq-e (M.M) adj. shkjepul-e, shkjepan-e, i shkjepët.

shkjerra-t shqerra-t: shtrrijakët (krh. fj. mbëshkjerrë, mbështjerrë, mëshqerrë).

shkjukë (SHK) v. akt. *me shkjukë pulën;* m' e lagë n' uj të ftofët a me i dhânë kina pulës mos e lânë me rá kllukë; krh. *kjukë-a* (SP) me shkllukë (M.M).

shklesë-a (MJ) s. f. -*a, t:* pullazinë a drrasa të lehta qi shtrohen nën tjegulla të mbulojës së ndërtesës.

shklluqë (M.M SHK). v. akt. me pim shum, germ. *übermässig trinken, zechen,* it. *tracannare.*

shkoq-i (S) sm. -*a, t:* shesh-i, *ishte vendi shkoq, me dalë, me qitë në shkoq.*

shkojë-a (M.M) s. f. të shkuem-t, *s' jam i ndêjës as i shkojës.*

shkore-ja (Shosh. DK) s. f. bîmë: *Bartzla Tricsago.*

shkorret-i (MR) s. m. vend shkorresh (krh. kashënjet, arrënjet-i).

shkozëbardhë-a (M.M) s. f. 1. lis, me kajlë të bruzta në të verdhë e të mdhaja sa të kurpnës së butë, nji faret me mëdhexën, *Ostrya carpinifolia,* germ. *Hopfenbuche.* 2. shkorë-zezë-a, *Carpinus communis,* me gjeth e me kajla mâ të vogla se e para, me njyeje të murrçîme.

shkòzet-i (PK) s. m. pyll shkozash.

shkrelë-a (Krz. MR) s. f-*a, t:* gjethët e mëdhaj të kollomboqit, *i ka shkye breshni shkrelat e kollomboqit.*

shkrepë M.M. MR. SP). v. akt. 1. *me shkrepë push-*

ka: me bâ shop, mos me krisë, it. *fare cilecca*; *më shkepi puna, fjala:* më duel shpuet, it. *fallire.* 2. v. refl. shkrepem, shkrepesh, shkrepet, u shkrepte; me përgia, *njaj njeri shkrepet në tý.*

shkretan-e (PK) adj. shkrehtan-e, njeri i shkrehtë, qyqár-e.

shkretue (PK). v. as me folë kot, shpartall, shkatrrash, *mos shkreto!* shkrehtue.

shkrepsue (H. M.M) v. akt. 1. me mbyllë e me çilë synin shpesh 2. me bâ me sy, *ç' po e shkrepson synin!*

shkrymbë (M.M) v. akt. 1. me hjekë krymbat, 2. me shprâ, germ. *desinfizieren*, it. *disinfettare*; *bár me shkrymbë varrët.*

shkrythët-i-a (i. e. SP) adj. *bukë e shkrythët:* e pjekme tash, bukë e tashme; shkriftë.

shkrrabojë-a (Rr. M.M) s. m. f. 1. *grrebàn-e,* gërmuqàn-e.

shkrrithë (M.M) v. akt. shkrrye: *ç' po shkrrithet gomari në pluhun.*

shkue (M.M) v. as. *me i a shkue kúj:* me i a dalë, kie kúi, *t' a shkova:* t' a dola!

shkueri-ja (Bg. M.M) s. f-*t:* jetë tue rrafgue, germ. *herumziehend-wandernd,* it. *vita nomade ; me jetue në shkueri:* si barijt tue u sjellë nepër bjeshkë.

shkúj-i Klm. M.M) s. m. rrymë-a; *mos rri në shkuj t' erës:* në moje t' erës.

shkujkë-a (SP. M.M. SHK. PK) s. f-*a. t:* 1. sogje-ja. rojë, germ. *Vedette,* it. *vedetta,* rojë prej vendi së naltë. 2. drû e ngjomëme me gjethë e lule qi nguleshin rreth shëna Prendes ndër bjeshkë për me diftue zotnimin e kullosës; greqishte e vjetër: *thyrsos,* shkop me gjeth' e lule hardhije ngulë në nji boçë pishe qi barej ndër kremtime të Bakhut. Fraz. *me vû në shkujkë* (lojë, gaz).

shkullojë-a (MR. PK) s. f. hekur me përpushë zjarmin, greq. e ré: *skalethron,* frang. *tisoir, tisonnier.*

shkumbëze (bár. M.M) s. m. bimë, *saponaria,* germ. *Seifenkraut.*

shkumbë déti (SHK) s. f. it. *pietra pomice.*

shkundadimën-i (SP) s. m. *ditët e plakavet,* në mbarin të Marsit e ndër të parat të Prillit, të ftoftit e mbramë të dimnit, germ. *Gestrenge Herren, Eisheilige* (Mamertus, Pankratius, Servatius, 11-13 Mâj).

shkupë-a (Bg. M.M) s. f. erë qi shkrîn borën, erë e xéhtë, germ. *Foehn.*

shkurue (M.M) v. refl. me vû shkrumb, shkrumbue, *u shkurue kazani.*

shkurrue (MR) v. akt. me shkurritë, shkmesë, me hjekë shkurret me kmesë.

shkyeni-ja (SP) s. f-. *t:* grabí-ja, *m' a banë për shkyeni;* shkarthí, mujshi.

shkyesi-ja (M.M) s.f. sh. shkyeni-ja; *shkoi gjâja për shkyesí.* (krh. me i shkye kúj gjâ).

shkype-ja (PK. Luma) s. f. shqype-ja: s'don përzie kurr me fjalën: *shkipë, shqipë.*

shlizë-a (SHK) s. f. të çilunit e drûs, drrasës sî nji víjë për me shtî mbrendë nji copë tjetër, germ. *Nut,* it. *scanalatura.*

shlizue (SHK) v. akt. me çilë shliza, it. *scanalare.*

shluk-u (PK. SP) s. m-*qe, t:* pëshikë përftue prej së djegunit; *me i a çue shluk*: me ngushtue fort.

shlukzue (PK). v. akt. 1. me çue shluk. 2. me përcëllue: *ç'e lypë me i a shlukzue musteqet!.*

shllat-i (PK. M.M) s. m-*a, t:* tokë në të prirun, në teposhte, vend me prrike, *ishte vendi shllat.* 2. sî toponym edhè: *Shat-i,* mund të rrjedhë prej kësaj fjale (krh. shllogët e shogët).

shllogët-i, -a (i. e. M.M) adj. i shogët kreje, pa flokë, a me pak qyme në krye.

shllye (H. M.M) v. as. refl. m'u dukë, *më shllet në Pjetrin, më shlleu se ishte Gjoni, i shlleva në Markun* (krh. germ. *Begriff, Vorstellung, Idee,* it. *immagine (mentale, idea).*

shmendue (M.M) v. akt. me mendue rishtas: *mendo e shmendo, i rásh mbë tê*; it. *ripensare.*

shmërim-i (shë. Medik. PK) s. m-*e, t:* shêmbtim-i, përbindësh-i: *ishte nji shmërim m'u pá me sŷ; njeri shmërim*

shmirëzue (MR) v. akt. me i shkue të mirët, germ. *verschlimmen, verderben,* it. *deteriorare*; *sâna u vû e shmirëzueme.*

shmijue (Klm. M.M) v. akt. çëroditë (slav. me dalë rodit) svetue, shnjerzue: *âsht shmijue fëmija* (kalamani), *kênka shmijue i ligu.*

shndrizë-a (M.M) s. f. send qi shëndritë, germ. *Edelstein, Kleinod, Juwel, Schmuck;* it. *gioia, gioiello.*

shnegullë-a (Klm.) s. f-*a, t:* thes i qindisun me se ngarkohen gratë tue e vû në shpinë, germ. *Rücksack.*

shnjorr-i (SP) s. m. rrëshqoshk-u, njeri sŷshtrembët (sh. gjemujë) lat. *strabo-nis.*

shndim-i (sh. Medik. PK) s. m-*e, t:* (sh. shmërim-i).

shnue (M.M) v. akt. me hangër fjalët, *shnoi e s'erdh, mbassi shnotën* (PK) *tash s'kanë si m'e marrë,* germ. *aufsagen, aufkundigen, sein Wort zürücknehmen, sich wiedersprechen,* it. *disdire, rifiutare: me i shnue kúj* (M.M): me shnotë kendin (PK).

shoglinë-a (M.M) s. f. rogë e vogël (shif *rogë-a*).

shoq-i (M.M) s. m. *s'e ka të shoqin* (M.M) *s'i gjindet shoqi, i shoqi* (krh. lajm, e ilajm-i).

shojzë-a (M.M) *s,* f-*a, t:* fara e do lisavet qi âsht në trajtë shpatuke; germ. *Flügelfrucht*; *shojzë vidhi* (kajlë vidhi) frashni, ferrëkuqe (peneza, ferrëkuqe, pineza).

shokëz-a (M.M) s. f-*a, t:* 1. brêz i vogël 2. të postavitun-t (M.M) fj. slave) e njij shtrese, me postavitë xhubletën, *me i vû shokzën rreth e rreth;* germ. *Saum,* e verbi; *saumigen,* it. *orlo, orlatura,* verbi *orlare.*

shop (MR) adv. *i bâni pushka shop*: shkrrap (SP), it. *l' arma gli fece cilecca*, mos me marrë zjarm fisheku.

shorde-ja (M.M) s. f-*t: nji shorde toke, do shorde:* tokë e vogël.

shortas (M.M) adv. shortaz, *u ndeshëm shortas*, lat. *fortuite*, germ. *unvermutlich*, it. *fortuitamente.*

shoshlue (SP) v. akt. 1. me sjellë nepër shoshë. 2. me kritikue: *rrin tue shoshlue gjithëkendin.*

shpalcë-a (Pog. PL) s. f-*a, t*: drrasë kalore në mbulojë të shtëpijavet.

shpalcë-a (SHK) s. f-*a, t:* zhele me la ênët, fraz. *m' e bâ kendin shpalcë*, për m' e përdorë për çdo punë të poshtëme, m' e poshtënue. (PL) s. f. (sh. pikëzore, ndërshejcë).

shpâ-ni (MR) gur i fortë sî cêm, i cili gjatë shekujsh kje përftue prej ujnash së xéta me llom të gelqerët; it. *Travertino.*

shpankue (PK). v. akt. shpërthye: *fuqí shpankuese*, germ. *Sprengkraft*, it. *forza esplosiva.*

shpardh-i (gur. M.M) s. m. 1. *gur shpardh, dhé shpardhe* (sh. *moknore*) dhé i bardhë, i îmët si mielli, qi përbâhet prej gurit shpardh, gjindet pluhun në natyrë e e përdorin në vend të rânës së prrojevet (ujnavet) për ndërtesa, ngiatë shum m' u terë; mandej me gelqere qepohet si çementja me rânë të dokshme; i lan, i bân lulzë metalat. 2. *lis shpardh*, nji farë qarri (**krh.** shperdhe: pyll shpardhash).

shpardhicë-a (PK) s. f. nji farë shpardhi (lis).

shpargën-a (SP) s. f-*a, t:* shpërgâ-ni, -j, t.

shpartall (PK) adv. *me folë shpartall, me punue shpartall, m' e lânë punën shpartall* (shkatërr).

shpâ (SP) v. akt. me shlirue, me bâ shlirshëm, labër, it. *rilassare.*

shpâtë-i, -a (i. e. SP) adj. i shilirëshëm, jo shtërgueshëm, labër, *pê i shpatë*: jo i tjerrun shtërngueshëm.

shpatëz-a (M.M) s. f. bimë, *Gladiolus communis*, germ. *Roter Schwertel.*

shpat-i (PL). s. m-*a, t:* sh. shpet-i. 1. rrethim me drûna të latuem. 2. *shpat mali:* shpinë, faqe, shpat (mal me a pá pyll) germ. *Rain, Scheide;* shpatinë-a, shpatore, ja (svoglim).

shpat (M.M) adv. tokë me pakë prrike.

shpatullë-a (M.M) s. f-*a, t:* drû e ngushtë dhe e latueme, *shpatullë samari.*

shpatulltar-i (DK) s. m. kush kqyrë shpatullat (e bagtivet) njaj qi kujton se prej shpatullash xjerr a dikton sende të mshehta, kohën e ardhëshme.

shpëla (M.M) PK) v. akt. shpërlá.

shpellue (PK) v. akt. 1. me bâ shtonë nën dhé 2. me i bâ gati kuj rrenimin, *ruej se N. N. të shpellon.*

shpêndëx-a (M.M) s. f-*a, t:* 1. shpêndëz-a, shpêndël-a, shpêndërr-a: *Helleborus alba* a *viridis*, shpendëx bjeshke, *Helleborus nigra*, germ. *Schwarzenieswurz*. 2. SHK. *m' u përplasë si shpêndëxa*, nji farë shpendi (?).

shpendijë-t (M.M) s. kolektiv shum shpend, it. *polláme*.

shpêndël-a s. f. sh. shpendëx-a.

shpêndlue (M.M) me hjekë pêndlat, puplat, shpuplue.

shpêndërr-a s. f. shpindërr-a, shpendve-ja (sh. shpendëx-a).

skpênkue (PK) v. akt. sh. shpankue, shpendkue.

shpenduritë (Shestani) v. akt. sh. shpendlue (*shpendulitë*).

shpërblye (SP) v. akt. *kishte gjâ e mall sa s' të shpërblèn goja*; *nuk i shpërbléte goja mirë*, germ. *aussprechen*, *it. pronunziare*; shpërblim goje, germ. *Ausprache*, it. *pronunzia*.

shpërdhazëm-i, e -ja (i. e. SP) adj. *fëmi i shpërdhazëm*, i shpërdhîtë (PK) (krh. mushkazëm (i.)

shpërdhî (PK) v. akt. me bâ të shkathët, me fitue shkartí (PS) me marrë shkathësi: *shpërdhiju pak!*

shpërdhitë (i. e. PK) adj. shkathët, shkarthët, shkartë (SP).

skpërdhîtue (M.M) v. refl. shpërdhî, *njeri i shpërdhîtuem*.

shpërdhosë (M.M) v. akt. me shkrrye: *pse po shpërdhose në hî?*

shpërfikë (M.M) v. refl. me mbarue me pasuní (?)
shpërnjoftë (SP) v. akt. mos me dashtë me njoftë,
e me kênë pa mirënjoftës; *m'i ké shpërnjoftë*
të mirat, qi të bâna, germ. *verkenn n, undank-*
bar sein, it. *sconoscere, essere scono cente, dis-*
conoscere.

shpërnjoftës-e (SP) s. m. f. adj. ai qi sh përnjef ken-
din a të mirat e kúj, germ. *undank ar*, it. *sco-*
noscente.

shpërlakëc-a (SP) s. f. shpëlakës, rrah ëc-i, germ.
Bleul.

shpërlás-e (SP) adj. qi shpërlán, qi dlirë: bár shpër-
lás, germ. *Abführungsmittel*, it. *pur ante*.

shpërlasinë-a (SP) s. f. ujna qi shpërlajr ë, qi baj-
në dhét.

shpërthiqë (SP) v. akt. 1. me shtrydhë tue i qitë
jashtë përmbrendëcat, langun; *më sh përthiqi fi-*
kun, po t' i shpërthiqi zorrët. 2. pas. me shkue
barku, *hangri fiq e u shpërthiq* (krh. p ërpurdhë).

shpërralëc-e (SHK) adj. s. m. f. kush sh përrallë.
shpërrallë (SP. M.M. SHK. DK) v. akt. s hpërrallue,
v. as. me folë sende të sendërgjueme, të trillue-
me; v. akt. me folë keq për kendin.

shpet-i (PL.M.M) s. m-*a*, *t*: rrethim me huj të latuem,
germ. *Gitter*; (sh. shpat-i, shpat-ullë-a).

shpikë (M.M) v. akt. çpikë, me mbushë e xjerrë
prej: *po shkoj me shpikë uj në pus*, ge rm. *schöp-*
fen, it. *attingere*.

shpî (M.M) v. refl. 1. shpërthye, *m' u shpî* (*çpî*) *gja-*

ku e më kputi. 2. me shkue të pîmit (SP. M.M) *po shpihem pak*.

shpînëc-a (PL) s. f-*a*, *t*: *shpînca e djepit, e karrigës*: pjesa me pështetë shpînën.

shpjetë (PK) v. refl. shambë, dëkue, germ. *Bruch leiden*, it. *avere l'ernia*. (krh. pjetë-poshtë).

shpjetë-i, -a (i. e. Blin. SP) adj. shpejtë (i. e).

shpjekë (SP. PK. DK. M.M.) v. refl. *po shpiqet, u shpoq bari*: me bjerrë të njethunt, m'u motsue.

shpjerrë (Ql. PK) v. akt. shkye, shputue: *âsht shpjerrë shëputa, i u shpuer qesja*.

shplâ (SP) v. refl. sh. çplâ.

shplakàn-e (M.M) adj. shëplakan-e, i shëplakuem, qi pat ndonji shëplakë; *e shëplakën orët*: e ngrafisën, e shituen.

shplakë, shplakue sh. shëplakë, shëplakue: *i shplakuem krejet*, krh. lat. *capite plexus*.

shplakí-ja (M.M) s. f-*të*, nâmë qi shëplakon, shëplakë, njet: *po flas për shplakí, shëplakí*.

shpneshë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: zojë shtëpije, zojnore, stajanicë (slav), germ. *Haushälterin, Wirtschafterin*; âmvise, anvishe (MJ).

shporez (MR) adv. së parez (SP) së paresh: tash nji grimë (kohë).

shpotë-a (M.M) s. f. me vû në shpotë, lojë, gaz; germ. *Spott*.

shprishalesh-i (M.M) s. m. tërrkáç-i, turq *Ak*, germ. *Wolf*.

shprishë (Krz. MR. PK) v. akt. 1. *me hangër prishë*, me çartë esullin (tesull) me hângër lehtë: *endè s' kam shprishë sod, a po ule me shprishë me né ?*. 2. *me shprishë tokë*: me çilë, sbutë.

shprishë-a (Krz. MR) s. f. cille-ja, cile-ja (SP) germ. *Frühstück*, it. *colazione; me hângër shprishën*, germ. *frühstücken*, it. *fare colazione*.

shprishët-i, -a (i. e. MR) adj. pa mbulojë në krye, me krye të shprishët a kryeshprishtë: *duel i shprishët kreje si i mârrë*, krh. germ. *barffuss* (sbathun).

shprûnë (M.M) v. refl. m' u derdhë, rrëxue, *u shprûnë dheu, kênka shprûnë stomi*, germ. *einstürzen, sich senken*, it. *franare*, (sh. shvalë).

shpufë (M.M) v. akt. 1. *me shpufë duhan*: me pím duhan, germ. *pfeifen*, it. *fumare* (tabacco). 2. me plasë pa zhurmë, *shpufi kështêja në zjarm, i shpufi dija, trimnija;* i mbaroi, germ. *sich verrauchen, verfliegen*.

shpurthiqë (M.M) v. akt. pas. 1. me shpërthiqë, spurdhiqë. 2. dhíe (m' u).

shpundër-a (PL) s. f-*a*, *t*: dorë me gjashtë gishta.

shpundrak-e (PL) adj. me duer me gjashtë gishta: me gishta kataroçë, gisht kataroç.

shputë-a (RM. SP) s. f-*a*, *t*: shëputë-a, çarap-i, *me bâ, me thurë shputa*.

shputue (PK) v. akt. m' u shkye, me shkye, me dalë pêjt e thurun, *më janë shputue çarapët* (sh. shpjerrë shtjerrë).

shrândë-a (SP. M.M. DK) s. f-*ë, t:* peshë e randë teprí, *na mbyti shrânda:* të bajtunit rândë, pesha e randë.

shrândë (SP. M.M. DK) v. refl. *me rá zgrofi teposhtë prej shrânde, jam shrândë.*

shrregull-i (PL) s. m-*uj* t*:* lak me ngarkue djepin në shpînë, tejë djepi; krh. fraz. *me mbetë, me qênë shrregull*: pezull, vjerrtas.

shtâ (Kastrat. M.M) v. akt. *me shtâ kendin*: me i bâ fore, me forue kêndin, me ngutë fort: *më shtâni m' u nisë* (krh. *shtŷ* edhè lat. *instare*).

shtajagë-a (M.M) s. f. it. përtica, dajak-u: *si shtajagë;* it. *perticone; i giatë si shtajaga.*

shtâjkë-a Këthella) s. f. të thérun, dhimbë e fortë, *më ka kapë nji shtâjkë e fortë ndër brî*, qândër-a (SP).

shtalbës-a (M.M) sm. shtalbës-i (SP. shtalc-i)*:* bimë kacavjerëse, *Periploca graeca.*

shtalbak-e (PK.*)* adj. në lang, i ngjomë, *kollomboq shtalbak:* i ardhangët (tosk.)

shtalb-i (M.M) adj. kollomboq, grunë, groshë shtalbe, shtalbak-e, *grûni ishte shtalb e s' korrej.*

shtalkë-a (M.M) s. f-*a, t:* 1. drûna të mbërthyem katërskajshe, germ. *Viereck*, it. *quadro, quadrato:* katërkandsh-i. 2. *shtalka e derês*, drûnat mbi të cilët mbërthehen flegurat e derës, it.

riquadratura (della) *porta, quadratura*, germ. *Vierung, Quadratur.*

shtalkue (M.M) v. akt. me bâ katër kandësh, germ. *viereckig machen*, it. *quadrare, riquadrare;* shtalkim-i (s. m).

shtallue (Bg. M.M) v. akt. gështallue, kështallue: m' e vû kështallat, gështallat: *e shtallova drûnin* (sh. *kështallue*).

shtarë-a (Rr. M.M) s. f. bimë qi del bjeshkvet a rrânxë bjeshkvet, rritet nji metër nalt, me gjethë të mëdhaj e të gjatë, kallen e ka të véshun me gjethë, lulet i ka si lulështerpa të venduem dy tre rreshtash, e me njatë njyeje, bân kokrra të zeza; prej rrâjës së kësaj bîme xieret nji burrnot i fortë qi bân me teshë; lat. *Veratrum album*, germ. *Weisse Germer, Weisse Nieswurz.*

shtarcë-a (Rr. M.M) s. f. bimë bjeshke, qi lidhë vetëm nji kokërr të zezë në maje e gjethët i ka të rreshtuem kah katër, *Paris quadrifolia*, germ. *Einbeere.*

shtâng-u (Këçira. PK). s. m-*gj, t*: 1. maje heshte, shgjete?. 2. çmim i kputun, germ. *Fixpreis*, it. *prezzo fisso: i kanë vû shtângun okës së kollomboqit.*

shtarpë-a (M.M) s. f. kështarpë-a, tallë-a (M.M) bár qi del me shumicë ndër kollomboqishta, lëshon shum kalleca qi në maje qesin kallëz të dám shum rrêmash, e janë të lkuqëm, mund t'a plasë bagtín, it. *giavone*(*?*).

shtat kunatçe-ja (M.M) s. f. sh. alivér-i.

shtat-i shms. *shtetë-t*; *m'u la shtetësh*, *shteq* (PK) me bâ nji bâjë (fjalë e frazë krejt italishte). *Me hî shtati në shtat*; *m'u svoglue shtati:* m'u mbarue; *me hagër shtatin*: m'u mbënjanue, me mbajtë nji pozë (it.) pak në madhní; *me hângër shtatin:* mbënjanue; *me shkue për shtat*: me pelqye; *m'u njitë për shtat*, *m'u përputhë për shtat*; *me hî smunda në shtat* (SP): m'u ligë; *shtatshëm-i*, *-e*, *-ja* (i. e. adj.) *nieri*, *djal*, *vajzë*, *grue*, *búrr i shtatshëm:* me shtat të bâshëm, i rriçëm; *shtat-hjedhun-i*, *-a*; hjedhun shtatit, vizak-e (PK). *me hî shtati mbë shtat*=m'u mbarue prej dergje.

shtazë-a (SHK) s. f-*a*, *t:* sh. shtalkë-a.

shtërgat-i (M.M) s. m. shtrat bore, *po bjen shtërgat bore:* borë e rrallë, e trashë sî kokrrizë.

shtërpënim-i (M.M DK) s. m. 1. bagtija e mbetëme shterpë. 2. sterilizim-i.

shtërpënue (PL). vas. 1. me mbetë shtërpe: *po shtërpënon gjâja*. 2. me sterilizue, me bâ të shtërpë.

shtërzim-i (M.M) s. m. 1. të shtërzyem-it. 2. *shtërzim barku*, kapsellek-u (turq); *kam shtërzim barku*, *më ká kapë shtërzim barku*, germ. *Verstopfung*, *Hartleibigkeit*, it. *stitichezza*.

shtërzye (M.M) v. as. 1. me pjellë bagtija me të vështirë, *po shtërzejnë dhít*; me e bâ nji send me të vështirë, *po më shtërzen mendja* 2. me pasë të ngurruem në përmbrendëca: *po kam shtërzim barku*.

shtetue (Këçira. PK) v. as. m'e mbënjanue, prianue, *shtetova rruget*.

shtirë (PL) v. akt. me kalue ujët njatŷ ku âsht mâ të cekët, germ. *watten*, it. *guadare*; krh. toponymet: *Shtirë-a* (afër ujnash), *e shtira Kirin*.

shtijàk-e (SP) s. m. f. qi ka lé në të shtim, lat. *abortivus*.

shtirë (M.M) refl. edhè: m'u shtiratë (me mbaresë slave) m'u shtî: *shtiret*, *se nuk e ká ndër mend kurrkund*, it. *fingere*.

shtirun-it (të. M.M) s. as. të shtîmë-it, lat. *finctio-nis*.

shtîzue (Krz. MR) v. akt. 1. me therë, me shbordue me shtizë (germ. *Lanze*, it. *lancia*) 2. shtizë drûje, ishkë drûje, drû e çame a e lëmueme si shtizë.

shtjelb-i (Klm. M.M) s. m-*a*, *t:* shqelm-i, shtjelm-i (sh. *shkelb*, *shkjelb*).

shtjelbue (Klm. M.M) v. akt. me gjue me shtjelba.

shtjekë-a (MR) s. f. shtjek-u (PK) sh. *shkekë*, *shkjekë*.

shtjellë (Shestani). v. akt. *me shtjellë gurin*, *heshtën*, germ. *schleudern*, it. *scagliare*, *lanciare*.

shtjellëc-i (SP) s. m. sh. kecë-a.

shtjellim-i (M.M) s. m-*e*, *t*: shvillim-i, *m' a nep shtjellimin e kësaj fjale.*

shtjellue (M.M) v. akt. shvillue (krh. pështjellue, mbështjellue).

shtjerrë (PK) v. akt. sh. shpjerrë, i shtora çarapët.

shtog i egër (M.M) s. m. bimë, *Staphylea pinnata*, germ. *Pimpernuss* (sh. shtogër).

shtogër-a (PK) s. f-*a*, *t*: 1. shtog i egër. 2. Buzhala. Ukthi: *Forsythia europaea* (sh. hyshtër, fyzhnje-a).

shtojë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: të shtuem, t, it. *l' aggiunto*, germ. *Zusatz, Vermehrung*: *me qênë në shtojë.*

shtojëc-ë (SP) ad. qi shton fort, lat. *foecundus*, germ. *fruchtbar*, it. *fecondo, prolifico*: bagti shtojce, numër shtojëc, (mathematikë) it. *numero multiplo*, numër qi e përmban në vetëvedi shum herë nji tjetër (krh. qindrojëc, rrënojëc).

shtonë-a (PK) s. f.-*a*, *t*: 1. víjë nën dhé, it. *mina*. 2. zavorr-i (M.M) gjiriz-i (turq).

shtrapnue (PK). v. as. 1. *toka djerr shtrapnon*: pllénohet, merr fuqí me prodhue. 2. me lëshue grûni rrâjët pundila të rij, it. *cestire.*

shtregë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: turrë drûsh, grûni, etr: *vêni drûtë shtregë*: me i vû krahisht, jo dosido.

shtregullë-a (SHK) s. f-*a*, *t*: kangë qi këndohen tue luejtë shërregull (këto dy fjalë s' duen përzie) krh. shërregull-i, me këndue shtregëllash, it. *ballata.*

shtrêrue (Klm. M.M) v. akt. me mbulue me shtresa të zgjedhëme, germ. *austapezieren*, it. *tappezzare; e shtrêrova odën, me shtrêrue me lule, me shtrêrue murin me ferrë*: m' e shtrue me ferrë.

shtrodh-i (MR) s. m. brâmi qi lên dylli i shkrîm.

shtrojlèr-i (Kl. M.M) s. m-ë, *t*: sh. shkoq-i, shesh-i, ledinë-a, vend i fushët.

shtrûngë-a (M.M) s. f. vendi ku mielen bagtija, slav. *struga*: shtegu qi çon te vatha.

shtrek-u bagtí e coftë.

shtrigat-i (SP) s. m. sh. shtërgat-i, *shtrigat bore*: breshnizë bore.

shtrrak-u (MR) s. m. mâgë-a, krh. Bashk. 441, qi e ká për *këthínë*, shms. *shtrriqe.*

shtrydhëtar-e (M.M) adj. qi shtrydhet, *njeri shtrydhëtar*: për vedi, egoist-i.

shtërrijakë-t (M.M) *s.* m. shms. kingja, edha të lém rishtas, të tashëm, shtërri-ja (s. i përbashkët a kolektiv) shtjerra-t (s' ka veç shumsin) krh. qeverjak-e (PK) qeveri-ja (*gubernium*).

shuell toke (M.M) s. m. nji copë tokë e ngushtë dhe e gjatë, vilár toke.

shujkë-a (Rr. M.M) s. f. 1. bajrak, flâmër, krh. shkujkë-a. 2. shèj të të njoftuni; it. *insegna.*

shufël-a (PK) s. f-*a*, *t*: *shufël letre;* e hollë fort, e madhe, frang. *chiffon de papier.*

shugullue (M.M) v. as. *po shugullon lugu, mali*; me marrë shugullimë, shungullue.

shûjtë (SP) v. akt. shûjtue (me) sh. *uj-a*, me mbaresën e verbit në-*t*: (krh. *bûn-i*, *bûjtë*); me hjekë ûn, me shûjtue, me dhânë me hângër.

shulajkë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: shularkë-a, shul i vogël; krh. për mbaresën në *k-na-k-o* (nan' k-o) o nanë! *mjera nako*! për shëndrrimin e-*r-së* në *j*, krh. vajzë, varza, i larm, i lajm, etr.

shulicë-a (MR) s. f. sestojë-a, portë-a, portare-ja, it. *cancello*.

shurqèl-i (PL. DK) s. m. -*a*, *t*: kalëvar uji, it. *cascata*, germ. *Wasserfall*, shurrqèl-i.

shurdhàc-i (SP) s. f. bîmë ujëce, *Typha latifolia*, germ. *Rohrkolben*.

shurrqel-i (PL) s. m. -*a*, *t*: kalëvár uji, it. *cascata d' acqua*.

shurrcë-a (SP) s. f. lat. *urethra*, vija e shurrës prej ujthi e jashtë.

shurrëc-e (SP) adj. përshurran-e, qi pëshurret shpesh (krh. it. *minchione, mingere*; pëshurrë, përmjerrë, lat. *meiere*).

shurrëpelë-a (PK) s. f. bîmë bjeshke; sh. arrëç-i, *Rhamnus alaternus*, përdoret gjethi me shëndoshë qërosen.

shurukamë-a (PK) s. f. krisëm-a, zhurmë e madhe, nam-i, zâ-ni: *shurukama e ujit; kësaj pune ka me i u ndîe shurukama* (krisma).

shurukatë (PK) v. as. shurukue, me bâ zhurmë.

shúr-i (M.M) s. m-*e*, *t*: nam-i, *me shúri, mbë shúri, me dalë mbë shuri*: me dalë me nám, me faqe të bardhë. (turq).

shyl e byl (PK) adv. *me shkue, me ecë shyl e byl*: si i marrakotun, *shatra patra* (turq).

shyllë-a (M.M) s. f. zhyl-i, zdralë, ndrag, njeri i çrukët, *shko he shyllë*!

shvalë (M.M) v. as. *u shval mali, bora*: ra teposhtë, u derdh teposhtë, germ. *einsturzen*, it. *franare*.

shvalinë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: vend qi shvalet, lerë, rrëgalle (kúr janë gurë) shvalinë bore, ortek-u.

shvarë (M.M) v. refl. *u shvarë moti*, krh. *da-var-itë, sh-var-atë*.

T

tâç-i (S) s. m-*a*, *t*: kallafat, i lânun, i kadalshëm.

tagër-i (PK. M.M rrall. DK) s. m-*a*, *t*: *me pasë, me lypë tagrin*, lat. *jus-ris*, germ. *Recht*, it. *diritto*: s' ka giasë me qênë fjalë turqishte, pse: a) ndiehet vetëm ndër malsina verjake ku në Kanû s' hyni administrata turke; b) t' ishte prej turqishtes *d' hogru* s' pat arësye-*o*-ja m' u ndrrue në nji-*a*-; c) na kémi marrë nji herë hua fjalën *dhogru* në *dogri* e *dogrillek;* q) fjalët turqishte i kémi lânë gati krejt sî janë, kështú kémi bâ me slavishten, shka s' mund të thohet për latinishten; ç) rrâja e fjalës *tagër* mund të jét-*tag* (krh. greq. *tag-ja tasso*, me rendue, krahishtue, etr. mandej për mbaresë t' emnavet mashkullorë në -R-(RË) kémi *flâmër, i epër, i cakër, i egër, kûmtër, kandërr, nulltër* (Bashk. Jung.) *nullëz, hekër, hekur, shêmër, dhândërr, mâshtër-i.*

tajë-a (Midha. PK) s. f. vegël hekuri për me gërrye në drû, germ. *Drechselbank,* it. *tornio.*

tajë-a (MR*)* s. f. kanjelë-a; krh. verbin tajue (*tajatë*).

tajë-a (SP) s. f-*ë, t:* burmë-a (turq). 2. e shtýme, fuqi-ja : it. *sforzo*; *epja edhè nji tajë!* epja edhe **nji** të shtŷme, *m' u lirue tajësh:* me bjerrë fuqin, *i kam tajët e forta*; *tajët e Zotit* (Merturi i Berishës PK) fuqija e Zotit.

tajkë-a (rrethet e SHK) s. f. 1. rrezigí, rrogazí, (M.M) partí-ja, *janë bâ tajkë në védi, kanë ngrehë tajkë në védi.*

takë-a (PL) s. f. *-a, t:* rrumbullicë drûje, copinë drûje qi i mbërthehet traut si mbështetse për skjele, a me vû kambët a me vijitë si shkallë; fraz. *me i a lânë takë:* me i mbetë ngardhë (SHK) me mârrë nji ballafaçkë, me i mbetë zhig, mbarre.

takllimëza e veshit s. f. tupâni i veshit, dunari, germ. *Trommelfell.*

talë-a (Bg. (M.M) s. f- *tokë me talë:* me dhé tulinë, tokë talë (MR).

tallamòq-i s. f. kallamboq, kollomboq,=tallë-a (kashtë).

tallazue (M.M) v. akt. me bâ a m' u çue tallaz: *e kam zêmrën të tallazueme*; *(*krh. greq. *thalassa* (dét).

tallë-a (M.M) s. f-*a, t:* 1. *Andropogon Ischaemum,* germ. *Hühnerfuss.* 2. M.M. shtarpë-a. 3. kashtë kollomboqi.

tamblagjak-u (M.M) s. m-*ë. t:* bimë, *Chelidonium maius,* germ. *Schellkraut*; bár me lang si jodi, të cilin mund t' a zâvendsojë në të préme.

tamalár-i (H. M.M) s. m. -*ë, t:* zog këndues, germ. *Neuntöter.*

tâmbëlthit (bar. PL) s. m. bîmë, *Lilium Martagon,* germ. *Türkenbundlilie*; *tridhbotë* (Markgraf).

tambëlza-t (PL) s. f. shms. tâmëtha-t (M.M*)* tâmëza-t, tâmzë-a (SP) *i rá në tâmzë të krésë,* tëmblla-t (tosk).

tambël-i s. m. 1. *bár tâmbli,* bimë, *Taraxacum officinale.* 2. *bar tâmbli* (SP) *Festuca pratensis,* germ. *Wiesenschwingel,* 3. (M.M) bár, njij fare me lil, del shkambijsh, qet shum kallma (ngalleca) në rrânxë, me gjethe të dhâmbzuem, në trajtë zêmre, picigiatë, lulen si lili me katër fletë mbledhë si kelq, me njyeje vice (germ. *tiefblau)* : t' a këputmen, qet lang si tâmbli ; shë Gjergjit i a napin bagtivet përzie me krypë. 4. *tâmbël zogu* (PK) mbushullim së mirash : mirë se na erdhe, kam të gjitha të mirat mbrendë edhè *tâmbël zogu :* (krh. it. *latte di galline*) 5. M.M. *tâmbël lopes mâze :* tâmbël lope mâzë.

tâmbthit (bár. M.M) s. m. 1. bîmë *Colchicum autumnale,* germ. *Herbstzeitlose*; *kakërdhojcë* (PL.

kakërdhocë-a). 2. M.M. sh. bár tâmbëlthit.

tamlùc-i (H. M.M) s. m-*a*, *t:* hardhucë qi me ndihmë të kâmbvet të prehta u njitet murevet e qetavet të lëmueta; germ. *Gecko, Haftzeher*, it. *ramarro*, âsht ndryshej prej çapînit.

tângë-a (PL) s. f. dâm, paragjykim, frang. *grief*, it. *danno, pregiudizio, gravame*; *me i a lânë, me i mbetë kúj tângë*, nji fjalë, nji punë.

tângla (M.M) adv. *m' u çue tângla;* flakra (DK) m' u çue peshë.

tarabàk-u (PK) s. m-*ë*, *t:* djal i rriçëm 12-15 vjetësh.

tarabec-i (SK) sm. -*a*, *t:* sh. tarabak-u.

taralângë (M.M) v. akt. me mârrë pezull teposhtë, *ujët e taralângu gurin.*

taralâng (M.M. SP) adv. caralâng, *rá taralâng për tokë*: rá nji copet tue u rrokollisë për tokë, *e muer ujët taralâng, u rrëxue taralâng.*

taralé (SP) adv. pá qindresë se ku m' u mbështetë, *mbet guri taralé, mos rri taralé se rrëxohesh*; krh. sanskrit. *taralas*) lat. *sine stabilitate vel firmitate.*

taralèl-i (SHK) s. m-*a*, *t*: *vend taralel, mos hyp në taralèl:* vend kundruell njij tjetri mâ i naltë; vend taralé.

tarallâ-ni (SHK) s. m-*j*, *t:* 1. *tarallâ lopësh*: çoban barí qi ruen lopët e qytetit 2. *tarallâ thingjilli:* qaradheke, drû në grumbull të qymyrit qi s' âsht e djegme mirë qymyr.

taraman-i (SHK. SP) *s.* m. djal i rriçëm, i burrëzuem.

tar-i (shë Medtk. PK) s. m-*e*, *t:* rasë e pá-pritme, germ. *unvermutete Gelegenheit*, it. *occasione fortuita; më qiti tari* (MR) *m' erdh tari.*

taritë (SP) v. as. me quhue, frŷ lehtë*: po taritë* (taron?) *murrlâni.*

taritìk-u (MR) s. m-*ë*, *t:* djál i burrëzuem, tarabàk, taramàn (krh. greq. *ephebos*, lat. *pubes-ris*).

tashëm-i, -e -ja (i. e. M.M SP) adj. 1. qi i përket kohës së tashme, lat. *actualis.* 2. gjâ, hae e bâme, e gatueme tash: *bukë e tashme:* e freskët (italjanizëm, germ. *neue, frisch*, it. *recente, fresco.*

tatakùrt-i (M.M) s. m. lëngatë si pikë qi u bjen kualvet, të cilën e pruejnë tue i shtî kualët me nji herë n' uj të ftofët; tatakurth-i (SP): *të raftë tatakurthi!*

taus-i (M.M) s. m.?, *jé bâ si taus:* si morde, mbarue fytyret.

tëbaen-i (M.M) s. m-*a*, *t:* sh. bûn-i, -e, t, baën-i, -a, t: kësollë barijsh në bjeshkë.

te (M.M) prep. mbas, *te sŷsh*: mbas sŷsh.

tefe-ja (SP) s. f-*e*, *t:* vegëi vekësh, it. *cassa del tessitore.*

tef-i (SP) s. m-*a* *t*: fraz. *e shetiti katundin tef mbë tef:* ânë mb' anë (krh. fj. metef-e, -e, -ja).

tehàk-u (M.M) s. m-*ë*, *t:* majth me latue gurin, germ. *Gezähe*, me tef të prehët, *qepç-i* (PL).

tëhê (MR) prep. ashtû.

tëhollue (M.M) v. akt. *me tëhollue langun, gjân, zânin*: me bâ të hollë.

tej (Malsinat) prep. përtej, *tej malit, Drinit*; krh. adj. *temalas, tejdrinas* (për tedrinas) vendore e përemnit: ai, ajo, sa për shtojcën-*j*, krh. *e ona*=e jona, *e êmja*=jêmja.

têjash (bar. Rr. M.M. nëshk) s. m. nji farë përvashe, me lule të kuqe, gjethë t' îmë e të trashë, me érë të fortë, e qesin ndër petka sî makthin e butë për me i prue prej têje.

têjshëm, têj-çim (Klm. M.M) adv. ndêjshëm: me kênë ndêjësh (ngaeshëm) *me folë, me hângër têjçim*, germ. *mit Gesetztheit*, it. *con posatezza, posatamente.*

tëlána-t (të. SP. SHK. M.M. PK. MR) s. f. shms. njêjsi: *të lanë-t*; krs. *të pan, të ran*: ujët qi kjè përdorë me la ênët (krh. greq. e moçme: *nyptron*).

tëlanue (M.M) v. akt- 1. me përzie me uj, me bâ si të lana, germ. *panschen*, 2. me u a shijue bagtivet haen, tagjín me uj të krypët. 3. mos me shpenzue fort me haena.

tel-i (PK. M.M) s. m. krymb i vogël e i kuqlêm, rrenon bîmët e réja; germ. *Drahtwurm* (krh. fj. *tejë.a*; konop me bartë, ashtû turq. *tel*).

telìsh-i (M.M) s. m. bar telish, *Dactylis glomerata*, germ. *Knäulgrass;* thek-u (Rr. M.M).

têke-ja (Rr. M.M) s. f.*e, t:* kokërr, koqe, *s' e kam kurrnji têke kështêje.*

tek (MR) adv. pak: *a hângre do tek?* a hângre ndopak?

teklá (MR) adv. pakësa: *jam lodhë teklá.*

tekël (MR) adv. pakëz, *sazë*: *pusho tekël.*

teklue (Pështkjeshi i Blinishtit. MR. SP) v. akt. me pakue*: ç' m' i paske teklue laknat në kopësht,* (krh. deglisë (M.M) për: teklisë, teklue).

tëmballëx-a (SP) s. f. bîmë fushe me ferra (sh. kacirâm-i).

têndë (Klm. M.M) v. akt. me rrasë, *tênde me dorë, e têndi dhét, u tênd toka, m' u têndë së hângërmi:* me rrasë barkun.

tenec-i (M.M) s. m. sh. stenèc.

têndo, tenta, (M.M Shk) adv. *me ndêjë têndo;* it. *aggiustato, pronto*: gati :*s' mund rri têndo si nuse!*

teràk-e (M.M) adj. tirak-e (Klm. M.M) *vend tirak, terak*: i terun; (s. terak-u, sterë-a, toka qi s' âsht nën uj).

teràk-u (M.M) s. m-*ë, t:* tarak-u, ptér-i, tarok-u (krh. terí-ja).

tërqethë (M.M) v. refl. përqethë, u tërqetha shtatit.

tërfìl-i (SP) s. m. gëveshëz-a (MR) bimë, *Lotus corniculatus*, germ. *gemeiner Hornklee.*

tërfojë rrëshanëce. s. f. bîmë, *Trifolium procumbens*, germ. *gelber Feldklee.* 2. *tërfojë e zezë* (Jubani SHK) *Melilotus coeruleus*? germ. *Steinklee.*

tërhozë (PK) v. pas. u tërhoz: tërhusë, tërhuzë, it. *infuriare*; s. tërhoz-i (PK).

tërkáç-i (M.M) s. m. vegël me shprishë lesh, germ. *Wolf*, it. *scardasso.*

terí-ja (SP) s. f. koha e të t'ethunit të bagtivet të trasha: *nget mëzati mbas terije, i ka rá terija lopës.*

terishte (tokë. SP) adj. tokë qi s'e mbulojnë ujnat.

tërmâ (MR) prep. tèrmâl (SP. MR. PK) në M. të Madhe s'ndiehet, përpjetë (krh. përpjete-ja, përpjetëz-a (e vogël) tërmâle-ja).

tërmegjë (MR) v. akt. me shpërdá, hallakatë: *termegji lopët, murrlâni i tërmegji rêt*, germ. *zerstreuen*, it. *sbandare, sparpagliare.*

tërmekë (PL) v. akt, *e ka tërmekë rakija:* darallosë; *janë tërmekë mizat prej të ftofti*: kanë ikë prej së ftofti (sh. tërmegjë). krh. fj. termek-u.

tërshanë-a e egër s. f. bîmë, *Avena pratensis*, germ. *Wind—Wiesenhafer.*

tértë (i. e. M.M) adj. térët, i tèrëm, i térun.

tërtyl-i (Klm. M.M) s. f. 1. tatyle-ja, bîmë, *Datura stramonium*, germ. *gemeine Steckapfel*, 2. njeri i rrilluem, budáll; *shko morè tërtyl!*

tërthorak-u (PK) s. *m-ë, t:* viza qi dán përmjedis nji rreth; gúr qi vêhet tërthuer dere nën qemér; tëthorak-u.

tërthore-ja (PK) s. f-*e, t:* rrethinë-a, shka përfshîn rrethi i njij qyteti, p. sh. *tërthorja e Pukës* (e qytetit të Pukës) 18-19 copë katunde e lagje.

tërthorcë-a (SP, M.M) s. f. shka do qi vêhet tërthuer, it. *traversale.*

tërthurak-e (M.M) adj. qi rrin a âsht tërthuer.

tërthuer-ori (PL) s. m. *për së tërthori, me folë për së tërthori, me shkue punët tërthuer, me vrá për së tërthori me fjalë, më shkoi kashata tërthuer.*

tëthuer (M.M) adv. tërthuer, për së tërthori.

tërrkàç-i (M.M) s. m. *s*h. tërkaç-i.

tërrkatë (M.M) v. as. me tërrkue, me këthîzë, thohet për vegla muzikore qi s'përkojnë zânin në të rám*;* çerrkatë (Klm. M.M).

tërrnaç-i (Klm. M.M) s. m. shkallët ndërrojce të njij shvillimi, lat. *phase*; *tërrnaç hâne:* ndrrim hâne, (terrnue, ndërrue).

tërrnue (M.M*)* v. akt. ndrrue.

tërrtakue *(*M.M) v. as. tërrtakatë, me folë nkote, germ. *plaudern*, it. *ciarlare, chiaccherare.*

terrue (M.M) v. akt. me bâ terr, err, me ndérrë, a m'u nderrë (M.M) err-i me *ndë* përpara sikursè *nd' odë, nd' uj, t' ujë* (Klm. M.M*)* krh. *Erebos* hyjnija e Errit, Ereos sikursè latinisht kémi: *vobis=vois.*

testerue (M.M) v. akt. me rrahë nji çashtje me kuvend: *tash sá kohë po e testerojmë këtê pûnë*, lat. *discutere.*

teshue (Dardha. PK) v. ref. hakrrue, *janë teshue dosat:* mbarsë.

tetë-a (SP) s. f. sundim, eprorí, sh. prajë-a: *jé nën tetë t' ême, me mbetë, me ndêjë nën tetë të dikúj.*

têtë-a (SP) s. f. cicë, cikë (krh. greq. *tltthos*).

tetëhê (MR) prep. tekëndej, këndej, *eja tetëhê*!

tetjè (MR) prep. andej, atej (M.M) *shko mâ tetjè.*

tíe (Klm. M.M) v. akt. me ndîe, lat. *audire.*

tî-ja (Klm. M.M) s. f-*a*, *t*: têjë-a, (krh. lat. *tinea).*

timuer-ori (M.M) s. m-*ë*, *t*: shtija (mashkulli) i qerrit.

tingllimë-a (PL) s. f. *vibrazione*, *tintinnio* (it.): *muer qepi i çekiçit tingllimë e u këput.*

tirë-a (PK) s. f-*a*, *t*: shkul-i, *tirë pambuku*, germ. *Strähne*, it. *matassa.*

tirk-u (M.M) s. m. pa shumës 1. cohë, shgun, shajak: *mora nji copë tirk, kam vjedhë nji pëllambë tirk*,=tjerrë, (krh. tirë-a.) 2. shumës: *tirqë-it*, germ. *Beinkleider*, *Hosen*, it. *calzoni*. 3. *tirqë cûj* (cûgj, cûngj) ladica-t (PL) slav. *latica.*

tisë-a (M.M PK. MR. DK) s. f-*a*, *t*: lis bjeshke. *Taxus baccata*, germ. *Eibe*, it. *Tasso*, *nasso*, *libo*, *albero della morte*. Del në shpatina e shkambij të majevet të nalta, sî çubë a sî vishkull i gjatë djerë në 17 metra, krecët i ka të murrçíme përsipri, të blerë në të verdhë, përfundi bân bogula të kuqe e rrênca. Krecët e farët përmbajnë Taksinën, nji helm i fuqishëm. Drûja s' kalbet kurr jashtë. Landa mund të ngiasë e njethëme 2000 vjetë.

tiskë-a (M.M) s. f. nuska tise trikandsha, qi i varin të kapme për petka me u mprojtë kundra mbësŷshit e shtrigash.

tishkë-a (PK) s-*a*, *t*: 1. sh. ishkë, shtîzë drûje. 2 frigë e madhe: *me i shtî tishkën, i ka hî tishka, me i a çue (*lëkurën) *tishkë*: me i shtî drojë të madhe, lat. *timor*, *panicus* (krh. ndishk-u, e thérme); sh. ishkë:

tlândër-a (Koman. PK) s. f. vandak-u, drû a peshë tjetër e lidhme mbë nji, lat. *fasces*, it. *fascio*: *me luejtë tlândrash, me sjellë tlândrat e ndezme flakë natën e shën Gjinit me 23 Qershuer*, e kremte kombtare qi Germanët e quejnë: *Sommersonnenwende* (me 21 Qershuer), të këthyemit e diellit prej vjeshte.

tlanue v. akt. sh. tëlanue.

tjerrëcë-a (përbâ) s. f. it. *tessuto*, indëz-a (tue folë për bimë e frymorë) adj. tjërrëc-e; ujtim tjerrëc.

tjetër (PK) adv. mâ, *ruej se vjen tjetër, mos të pasha tjetër.*

tkáç-i (M.M) s. m. puskáç-i.

toçë (SP. SHK. M.M) v. akt. m'u ngî me pije, me pí shum, me çue brrylin; (krh. slav. *toçiti*: m' e ndrrue pijen prej njij âne në tjetrën.

tode (SHK) s. f. budallicë, teveqele: *jé bâ si tode.*

toçillë-a (SP) s. f-*a*, *t*: qostër-a, torrëçille-ja, torraçille-ja, fraz. *me luejtë toçillën* (SP) germ. *eine Rolle spielen*, it. *giocare una partita.*

toj *(*M.M) adv. kesh (PK. KS) kinsè, goja (turq) *siellte toj me më rrêjtë*, germ. *beinahe als*, it. *quasichè;* (krh. v. *tue*).

tojë-a (PK) s. f-*a, t:* 1. lidhcë opangash prej pambuku a lîni, dredhë shum pêjsh. 2. *tojët e harkut*; pipat qi lidhin rrush. 3. fitil-i: *tojë kandi-dhisë* *li.* 4. pê grepi me zânë peshk: në kadastër të Venedikut përmenden: *le togne* e *Tognería*: monopol i Shtetit.

tojs-e (M.M) adj. mtojës-e: *njeri tojës tojs:* qi ton, a mëton; it. *pretendente, pretenzioso*, tjerrë (?)

tokës-i (PK) s. m. 1. gjarpën-i, dheutokës-i. 2. *tretë tokësi, e treta e tokësit:* tretë gjarpëni, buçi (M.M) katërdhetëkambës i zí e i gjatë mâ shum sè maknorja, i helmatuem, germ. *Bandasseln*= tokë-a (pse hiqet rrëshqânë).

tokëz-a (PK) s. f. katramëz-a (M.M) germ. *Gürtelschnalle.*

torrec-i (Blin. i Kabashit) s. m. pergjèl-i, kompas-i.

torrlë-a (SP) s. f. 1. burmë-a, tajë-a. 2. unaza e hekuravet qi si tajë hynë njêni në tjetrin; germ. *Nippel*. 3. SP. burí-ja 4. shbajtë: ngatrrestar, *torrla e ditës së zezë.*

tortë-a (SP) s. f-*a, t:* 1. *teje*, tërkuzë-a. 2. *tortë gjethësh:* sbukurime me gjethë, it. *festone.*

torrlue (M.M SP) v. akt. me rrêjtë kendin me mjeshtrí.

torrkáç-i (PL) s. m. 1. brûç qi këndon natën ndër livadhe kah mbarimi i vérës; 2. pikth qi rreh në landë tue gjue thënegla, *kepluer, skepdrûjës-i.*

totlòsh-i (M.M) s. m-*a, t:* camruk kështêje, thalbok kështêje.

trá-ja (M.M) s. m. tra-u, tra-ni (Kruja) trén, t, tré-të (Klm. M.M).

trakópall-i, -e -ja (SP, SHK) adj. hapaçel, trashaman, kallafàt në t' ecun.

traktue (SHK) v. akt. me vû shêje, me shkrue, *të parët t' onë s' kishin pasë traktue gjâ në gurët* (krh. slav. *trag, trak*; shêj, gjurmë).

tramtí-ja (M.M) s. f. tramtinë-a, germ. *Senfpflaster*; (krh. it. *trementina*).

tratkë-a (SHK) s. f. sh. plumbçë-a, rred i math (slav. *tratka*).

trazë-a (M.M) s. f. -*a, t*: 1. qymlek-u, (turq) kamin-i (it.) germ. *Schorstein, Schlot, Esse.* 2. trînë mbî zjarm me pritë shkëndijat, shkorsë, shkorcë (PK. DK).

trratk-u (SP) s. m. e dhetëta qi merr begu prej bujkut, para se të paguhet financa shtetnore.

trellë-a (PK) s. f. vathë-a (krh. slav. *trlo*, torishtë-a, slav. *tor*).

treng-u (M.M) s. m. gúr qi tringllon me e rrahë.

tresa (KS) adv. *me rá tresa:* me qênë në kundërshtim: *në dy sende bijmë tresa, kishin rá tresa.*

treskë-a (M.M) s. f. 1. krh. fj. triskë-a, grimcë guri, piurrlë-a. 2. patkue i vjetruem; *e mbatha gomarin me do treska;* fraz. *me i çue kuj treskat:* m' e bâ me ikë tym (vel) dosë. 3. *njeri, shpí me treskë*: ogurzi-zezë.

treskëtar-e (M.M) adj. qi e merr mbrapa rreziku, qi shkakton rreziqe, lat. *infaustus*, germ. *verhengnisvoll*, it. *infausto*.

trestë-i, -a (i. e M.M) adj. thohet për nji vizë skâjore ndrejtë qi bashkon kandet e njij shumëkandshi qi janë të ngiatshëm (t'afërm); germ. *diagonal, schräg*, it. *diagonale*.

trest (M.M) adv. vizë e trestë, it. *diagonalmente, e ka vû drrasën trest.*

tretë (PK) s. f. *tretë gjarpni*, germ. *Bandasseln; e treta e dreqit*, it. *quintessenza del diavolo*, torrla e dreqit.

tretë v. akt. fraz. *me dalë me tretë, duel e treti*: shkoi në mërgim, *me tretë kêndin*: me internue.

tretshëm-i, -e, -ja (i. e. PL) adj. qi shkon dâm shpejt, i dâmueshëm, *gelqerja pluhun âsht mâ e tretshme se ajo thikë.*

trevë-a (Ulq.) s. f. germ. *Mastbaum*, it. *albero, alberatura della barca.* Dumâni i fëluskës.

trevestar-e (PK) s. m. f. kush âsht i ulun në tryezë, it. *commensale.*

triqë (M.M) v. refl. 1. m'u avitë: *po i triqemi njatij buni.* 2. vardisë, m'u qitë, *mos m' u triq*: mos m'u qit, mos m'u vardis, mos më mërzit! *mjerë kush i triqet fushës!* shkaku i ethevet qi merren.

trikë-a (MR) s. f. pip i ngjomë lisi, trishë-a, tresh-i (SP. tresh ullîni) trikullë-a.

trimë (Berisha. PK. Klm. M.M) v. akt. trimnue.

trincë-a (M.M) s. f. zog i vogël, delmére-ja, germ. *Schafstelze.*

trîzë-a (SP) s. f. brêz djepi me se i shtërngojnë shpargnat kërthînit; ndrizë (M.M) shrregull-i (PL).

trobe-ja (M.M) s. f. sh. drobe, germ. *Dronte*: *s' mund të losë vendit me sá nji trobe!* pse trobja lëshohet vështirë fluturim (sh. trope-ja).

trocan-e (M.M) adj. troc-ë, i trocëm, (M.M) shko he i trocëm, *trocan*! budáll-a.

trokál-i (M.M) s. m-*a*, *t*: vend trokë, terak.

troke-ja (M.M) s. f. kumbonë bagtísh: *shko ke troke!* (budallicë).

trokë-a (M.M nënshk.) s. f.-*a*, *t*: vend qi s'e mbulon uji, qi s'i bjen uji; përkundra, *vend ujtak*; *dola në trokë*, trok (u); shb. *me bâ trokë*, trokál me térë, mos me lânë gjâ.

trok-u (Guri i Zi. SHK) s. m. short-i: *shtrigat qesin trokun kur duen me hângër kêndin, kúj t' i bijë, njatê hanë.*

trope-ja (M.M) s. f. sh. drobe, trobe, shpend qi jeton brî ujnash.

trop-i (M.M) s. f. sh. undajë-a; *zíe e bâ trop*, skrop, fj. slave të dyja (?). krh. slav. *trop*, fundrri-ja, *shkrob*, nisheste, pulendër.

trûják-e (MM. Klm.) adj. *drû, lis trûjak*: i kelcuem, bré krymbash.

trumzë-a (PK) s. f. 1. bimë, *Thymus*, germ. *Thy-*

miam, vriesk-u (ë-a) M.M. 2. trumzë e butë (PL) *Lavandula spica*, germ. *Lavendel*, *Spike*, *furllazë-a* (?). 3. bár qi del te Kalaja e Shkodrës, me gjethë t' îmtë e të përhîmë, të njethun edhè dimnit, e vêjnë rreth vullajvet të lulevet.

trumhasët-i-a (i. e. SP) adj. *njeri i trumhasët:* tërhuzët, tërhozët, i çapërdisun mendësh, germ. *aufgeregt*, *aufgereizt*, it. *eccitato; kál i trumhasët*: qi ká trille të pá pritme, qi trêmbet.

trûnjë (PK) v. akt. trunjëzue, batue, toprue, lëvorue, *i ká trunjë zgiedha qét, më ká trunjëzue mundi*; germ. *niederschlagen*, it. *abbattere*.

trunjëzim-i (PK) s. m. të lodhun teprí, të lëshuem zemre.

trûnt-i (M.M) s. m-*a*, *t*: *trûnti i zjarmit* (sh. ndrûnt-i) komin-i (SHK) zgori në múr ke kryet e votrës: *ulu e rri në trûnt*.

trúshull (Krz. MR) adv. turbull, *jam trushull, po rrjedh ujët trushull*.

trushullue (Krz. MR) v. akt. turbullue.

trucman-e (M.M) adj. 1. qi ká tutë, qi tutet. 2. i pá burrní, germ. *feig*, it. *vigliacco*; *me ndêjë tucman, e bâj tucman*, cucman; tucëman-e, tutë.

tudî-ni (SP) s. m-*j*, *t*: kolanë-a, xhevahiret e kolanës (lat. *cimelium-ii)*.

tue (PK. DK. M.M) v. akt. 1. me kqyrë me vêmendje: *me i tue borxhet gjith ku i kam!* (kangë popullore). 2. me pasë krrâme, it. *pretendere* (sh. mtue) *të tova se po vjen; mos to me t' ardhë; s' të tova me folë; më toi se pa i a bâj atë ndérë*. 3. PK. *me i tue bîmët e duhanit*, shartue (M.M) shpeshtue fijet qi thahen tue vû tjera; zavendsue, lat. *substituere*, (krh. v. latin: *intuere)*.

tufël (M.M) s. f-*a*, *t*: tufë e vogël.

tufk-u (PL) s. m. 1. pluhni qi vênë bîmët në farë, qi i pllénon, it. *polline*. 2. pluhun qi derdhet prej lisash kúr janë në të lidhun të kokrrës, *tufk dëllîje*.

tufue (PL) v. as. me qitë tufë, beleg (kollomboqi).

tuhár-i (Midha. PK) s. m. duhàn-i, të pímët e duhanit: *kjemë në mâ të parin tuhár kúr i a mërrijti N. N.*

tuhatë (M.M) v. as. 1. me mârrë valë e m' u derdhë, *po tuhatë kusîja në zjarm*. 2. M.M. me pí duhan, *s' mund të pritëm pá tuhatë*: me bâ tym.

tukejmë-i, -e, ja (i. e. SP) adj. i dobët, i keq, *bîmë, njeri i tukejmë*: i pá shëndet, *erdh i tukejmë shtatit*; i rryem.

tukémë-i -e -ja (i. e. M.M) adj. sh. tukejmë.

tultak-e (PK) adj. me tul, plot tul, germ. *mit festes Fleisch*, it. *polposo*.

tumbarë (M.M) v. akt. sh. lmbarë, lëmbarë.

tumbullàc-i (SP) s. m. 1. rrëshiqi qi mban peshkun në not, germ. *Fischblase*. 2. *tumbullaci i ujit*, (sh. ujth-i) germ. *Urinblase*.

tumirë (M.M) v. akt. *me i a tumirë kúj punën, fjalën*, germ. *billigen, gutheissen*, it. *approvare*. 2. levdue, *mos i tumir!* mos i a levdo.

tumirë (SHK. M.M. SP) adv. *erdh tumirë e shëndosh në shpi të vet.*

turak (zog. Grdv. M.M) s. m. gardelinë-a, zog ferrëc.

tû-ni (M.M) s- m-*j*, *t*: 1. *tûni i tëlindavet*, ushkorlleku i tëlindavet, pelhura e qepme kah përshkohet ushkori. 2. *tûni i sëpatës:* âna qi s' pret 3. *tuni i pushkës*, kondaku i pushkës (turq) bisht pushke (M.M).

tûnt-i (M.M) s. m. sh. ûnt-i; tûnët-i.

turrahí-ja (M.M) s. f. -*t*: bishtní, dredhí në fjalë.

turrahitë (M.M) v. as. *me turrahitë me kuvend, me fjalë;* me bishtnue.

turrë-a (M.M) s. f. 1. lojë fëmijsh e të mëdhajsh 2. PL. *turrë xhoke:* palët e xhokës (petk grash si setër, qi mbulon cungun e trupit, e veshë me rrudhëza ânesh).

turrcibab-i (H. M.M.) s. m. germ. *Staubheuschrecke.*

turrnakë (SP). vas. kanga e turtullit, a e mëllîbardhës (M.M) it. *zirlare.*

tutël-a (M.M) s. f-*a*, *t*: nji pakicë e grumbullueme prej gjith farë sendesh, it. *battufolo*; *tutël pamprej buku* (krh. *tutëlue, me bâ tutël, strupull-i* (Bshk. 407).

tutulecë-a (M.M) s. f-*a t:* pushkaliqe-ja (SP) *tutulecë i kjoftë!* na pastë shëndosh! (eufemizëm, për: *na mârrtë të ligat!*).

tuturecë-a (Klm. M.M) s. f. streha e kapelës (mbulojsës së krés).

tutukue (Klm. M.M) v. akt. me tutukatë, me ngucë me fjalë, me potamisë.

tyfë (SP). vas. 1. me lëshue erë, taft të fortë. 2. v. akt. *na tyfi!* germ. *ausduften, ausdünsten*, it. *esalare.*

tyftajë-a (SP) s. f-*a*, *t*: ere e fortë, taft i kandshëm a i qelbët, germ. *Ausdünstung*, it. *esalazione.*

tyftajue (SHK) v. refl. me lëshue tyftajë.

tykë-a (Klm. M.M) s. f-*a*, *t:* âna e briskut qi s'pret.

tym-i (M.M) s. m. të ftoftë-it, *pata dekë tymit* (krh. greq. *khion*=*khiom*, sanskrit. *himas*, lat. *hiems.* lituanishten *zhëma*, slav. *zima*, shqipen, *dimën-i*).

tymën-i (SP) s. m-*a*, *t:* i giati (M.M) pêni për të giatë të pelhurës, germ. *Fadenkette.*

Th

thaqkë-a (Kallmet. Lesh) s. f-*a*, *t:* mollçë-a (M.M) mollë e egër.

thajnë-a (SP) s. f. *me mbetë ndër thajna të ndokuj:* ndër thoj? këthetrra ?.

thakë (Kallmet) v. akt. me therë (krh. fj. *thekë*).

thaksë-a Kallmet) s. f. mizë-a.

thakët (SP) s. m. shms. njêjsi: *thek-u*; *thakët e kallit të grûnit, thakët e njij petku, i paskan dalë thakët brêzit, me pré thekun* (grues): me bâ divorc me tê, *me i mârrë kúj thekun (*ndër shortina) me i mârrë shêjin qi mos të mund të damtojë.

thakòll-e (Blin. SP) adj. i pashpirtë, lat. *impius-a*, germ. *gottlos, ruchlos*, it. *empio.*

thâmtë-i, -a (i. e. M.M) adj. i mbaruet por i shëndoshtë, qeskin, germ. *hager.*

thânaz-i (M.M) s. m. thanishtë-a, pyll thanash. (M.M. thanë. DK. SP. PK. MR. thânë).

thânëkuqe-ja (PS) s. f. bimë, thânë-a, *cornus mas;* sh. përkundra *bërthânëz-a*: thanëkeqe-ja: *Cornus sanguinea.*

thanukël-a (SP. M.M) s. f. lis i vogël qi i përgiet dishka thanës, lat. *Cornus sanguinea*, germ. *gemeine Hartriegel*; sh. bërthânëz-a (PL).

tharbtore-ja *(*M.M) s. f. bimë, tharbticë, tharbtushë-a, *Oxalis acetosella*, germ. *Gemeiner Sauerklee.*

tharb-i (SP) s. m. të tharmë-it (M.M) tharm-i, germ. *Sauerteig*, it. *lievito.*

tharbcujë-a (M.M) s. f. sh. tharbtore.

thartore-ja (Hylli i Dr. 426. 9-10. 1933, vj. IX) s. f. kjumsht-i (Gegnija).

tharbtue (SP) v. as. vêna e âmbël thabton e bâhet ufull e mirë, it. *fermentare.*

tharë (MR) v. akt. me i qitë tharbin, tharbtin, tharmbin, tharmin*; e thara tâmblin* (krh. v. *përtharë*).

thartushë-a (M.M) s. f. bimë përdhése, e tharbtë në të gjinuem, me gjethë kryq, bimë hikrrake (*Polygonaceae*).

thas-i (Shestan) për thes-i.

tháshëm (PL) adv. n' esull, pa pasë shtî gjâ në gojë; *jam tháshëm e s' mund pí vênë.*

thè (M.M) v. thye, *ai u thè*: u thye.

thebël-a (Rr. M.M) s. f-*a, t:* shkimëz, piurrlë, foje guri, e çame si rriskë, gúr i vogël si petë.

theck-u (Klm.) s. m. sh. dheck-u, zekth-i.

thekmit (bár të M.M. SHK) s. m. bimë, *Polygonum aviculare*, germ. *Vogelknöterich.*

thekë (H. M.M) v. akt. 1. *me thekë kambët*: m'u grahë kâmbvet, me shpejtue. 2. *me thekë zânin:* m' e shtŷ përjashta me fuqi, it. *víbrare*, germ. *schwingen.* 3. Klm. M.M: *me thekë borë*: me qipzue, spihë.

thekshëm-i -e -ja (H. M.M) adj. qi thekë, *zâ i thekshëm*, it. *voce vibrata, gojë e thekshme, me zâ të thekshëm.*

thekët -i, -a (i. e. M.M) adj. 1. qi therë, therës, germ. *scharf, prickelnd*, it. *acuto, tagliente, pungente, piccante*: *miell i thekët:* i bluem trashë, ballgúr-i, borgull-i (turqisht) *bukë e thekët*: qi vret në të hângun.

theke-t (M.M) s. f. djallí-ja, sherrí-ja: *ká theke shum.*

thekën e egër (M.M) s. f. bimë, *Bromus secalinus*, germ. *Roggentrespe.*

thëkuell (RM) v' refl. m'u ligë, me hŷ dergjë: *âsht thëkuell dhija*, germ. *hager, mager, abgezehrt werden*: këthuell, krh. këthellë, thëkellë, sh.

Bardh. 20: të këtholët-it, *imbecilitas*, të meshnuem-it.

thek-u (M.M) s. m. 1. *theku i zêmrës: më dhêmb theku i zemrës kur e shof n'at mjerim!* it. *l'intimo del cuore*. 2. *theku i rubës* (M.M) vici. skjepi, kindi i facoletës.

thekun-t (të. M.M) s. as. 1 *të thekun gjaku:* lëngatë qi përzien gjakun, prej se therë shtati. 2. *të thekun kreje, shtati*: lëngatë e të thérme përftue prej jelit e tjera dergjësh.

thel-i (Ql. PK) s. m-*a*, *t*: 1. gozhdë e madhe· 2. hû i vogël hekuri mbi të cilin viret kumbona ndër kumbonare.

thëllânëx-a (SP) s. f. shpend, fëllanzë, thëllênzë, thëllezë-a.

thellinë-a (M.M) s. f. vend i théll n' uj.

thellojë-a (M.M) s. f. sh. këthellojë.

thêmbërzue (M.M) v. akt. 1. m'e sjellë nji drû, nji gur në trajtë thêmbre tue e latue. 2. *me thêmbërzue hardhín*: m'e vû në gropë tue e sjellë sî thêmbrën.

thembër-a (PK) s. f. *m'a nep nji thêmbër bukë.*

thepëc-e (SHK) adj. 1. bâ me thepa. 2. njeri thepëc: qi i ká fjalët e forta, gatí me përgjegjë.

therë (PK. M.M) v. akt. me qepë, me kapë me gjylpanë: *ruej se therë n'e dielle!*

thêr-i (PK) s. m. sh. thelb-i.

therkë-a (Kallmeti. Lesh) s. f. 1. lug i math. 2. sul-i.

thërní-ja (M.M) s. f. thëní-ja, voe morri, germ. *Lausei.*

thërpye (PK) v. refl. thuprue, thyprye, thuprye, m'u mbarsë dhít.

therrë-a (PK) s. f. ferrë-a; *me therrue*: me therrue me ferra, *ferrue.*

therrëmbythë-a (M.M) s. f. bimë, kripth-i (PL) *Festuca ovina.*

thíjas (PK. DK. M.M) av. si thít m'u kapë, me qindrue, me luftue thijás, germ. *mit Zähigkeit, Beharrlichkeit*, it. *con tenacia,tenacità*, pse thiu âsht ndër Shqiptarë giasa e qindresës, duresës; *thijaz.*

thjestër-a (Klm. Nënshk) s. f. bimë, rritet malesh me trup të naltë, a si çufërr, me lëvore si qershija, ka lulet e bardha si këjo, lidhë bogula në njyeje të qershís, por qi s'hahen.

thikàç-a (M.M) s. m-*a*, *t:* vegël prése, me se grapcojnë në drû, me dy tefa.

thikëz-a (SP) s. f. çingla grásh në trajtë thike.

thikë gelqere (gjithëkund) s. f. *gelqere thikë:* jo e pluhnueme, *thikët e gelqeres*, u thonë kështu, pse kúr ngrehet furra, qiellësa e furrës së gelqeres do të ndërtohet me gurë si thika qi hŷn njêni ndërshej tjetrit, për mos m'u rrëxue.

thilèr-e (SP. M.M) adj. njeri kryenéç si thiu, kryefortë: mbaresa në *lèr*-turqishte (krh. *kadi-ler*).

thimàn-e (M.M) adj. i përhîmë, *kal thimàn.*

thim-e (M.M) adj. në njyeje të përhîme.

thmc-i (SP) s. m-*a, t:* thimth-i, *thimci i bletësi*

thimòk-e (M.M) adj. thiman-e.

thineshë-a (Klm.) s. f. 1. fêmën thiu. 2. *grue thineshë:* kryefortë.

thith-i (SHK) s. m. fjalë zdrukthatarësh. 1. pofte zdrugimi, it. *gola rovescio.* 2. zdrugu vetë qi i çilë vánat kështu. 3. *dritore me thika,* dritore, qi s' mund të çilen pá í ulë a pa i hjekë krejt.

thiut (bár. M.M) s. m. bimë, *Ericacaea* del si çubë ndër vende të djegme, me kokrra si lini, plot me farëza të zeza e shpatuke.

thojcë-a (Bg. M.M) s. f-*a, t:* leskër ndër landë sikursè pisha, *thojcë pishe,* germ. *Schuppe,* it. *squama, scaglia.*

thojnë (Juban, SHK) v. thânë për: *thonë: thajtën, bâjtën, shkruejtën,* etr. (SP) për: *thanë, bânë, shkruen.*

thuepulë (SP) adv. *me qepë thuepulë*: me postavitë (M.M slav.) të postavitun, me u vû nji shtojcë ânvet të tirkut e të pelhurës për mos me u dalë thakët, mos m' u rryzue; germ. *saumen,* it. *orlare.*

thkuell (MR). v. as. sh. thëkuell.

thuk-u (Bëhot. Kabash. PK) s. m. shterë-a, havan-i, kupë guri, drûni, metali për me shtypë mbrendë shka do: *jé shëndoshë e bâ si thuk:* si top (SHK).

thumbetën-it (H. M.M) s. m. shms. njejsi: *thumbat-i, -a, t:* (krh. kunat, kunetën-it) thumbue (krh. uratë) urue.

thûmbër-a (PK) s. f. trupicë-a (M.M) sh. cûmër-a.

thundrue (PK) v. akt. me shkelë, me shtypë me thundra, germ. *be-unterdrücken,* it. *opprimere.*

thundzrë-a (Bg. M.M) s. f. thundërz-a (svoglim).

thûnzë-a (Grue e mirë M.M) s. f. thundrzë-a? 1. plasë. 2. dasí-ja, *ai diq, por e lâ thûnzën e vet:* shkajkun e dasís, grindjes.

thupràk-u (PL) s. m. adj. durak-u, rrypak, njeri qi âsht i lidhun shtatit (sh. lidhak).

thurë (PK) v. akt. me punue me gjylpnérë: *me thurë çarapë, puta, petk i thurun:* i bâm me gjylpnérë (krrigë) krh. lat. *suere.*

thŷç-e (SP) adj. thejç-ë, i brishtë, i kripësht, qi thehet shpejt, lat. *fragilis,* germ. *zerbrechlich,* it. *friabile, fragile.*

thye (SP. M.M) v. akt. fraz: *me thye trimní, urtí, burrní*: me shitë etr. m' u levdue të madhe, *me thye dieje.*

thyezë-a (M.M) s. f-*a, t:* thyezë guri, lat. *fragmen-nis,* shkimëz, piurrlë.

thyezìm-i (M.M) s. m-*e, t:* 1. punim me thyeza. 2. mozaik-u; fytyrna qi bâhen me gurë shum njyejesh, a me thyeza gurësh.

thyezue (Pr. M.M) v. akt. me punue me thyeza, me mbushë me thyeza.

U

udhak-u (M.M) s. m-*ët:* udhëtar-i.

udhakim-i (M.M) s- m-*e*, *t:* të shkuem të shpeshët ke të njajtat vende, it. *frequenza*, *frequentazione*, germ. *häufiger Besuch*, *Zulauf: këjo rrugë s'ka shum udhakime; hiqu udhakimesh te....*

udhakue (H. M.M) v. as. m'e bâ rrugën shpesh, *me udhakue te kisha, te tregu*, germ. *besuchen*, *umgehen*, it. *frequentare.*

ufk-u (PL) s. m. *kúr bjen shi e lên dhén ufk:* ajun, it. *rigonfio; m'u çue ufk*: *rigonfiarsi*, germ. *sich brüsten.* (krh. v. *mbufue*, *mbufatë (mufue*, *mufatë* Bshk. 279).

ûgjë (PK) v. refl. akt. ulë, *ugju për tokë*: ungjë.

ûgjët-i, -a (i. e. PK) adj. ulët: *mur i ugjët*, *burrë i ugjët me shtat*: ungjët.

uja, -t (Rr. M.M) s. m. shms. ujna, t.

uj i dekun (M.M) s. m. 1. uj âmull. 2. uj djegës-i (përbâ) idizáp-i, it. *acqua raggio*, uj rrëshine.

ujcë-a (M.M.) s, f-*a*, *t:* fjalë e përshtatëme prej popullit; vegël drûni me kanda të drejtë, mbrendë me gypa kelqi (xhami) mbushë gati krejt me glicerinë, qi sprovon pingulësín e të dêjunt e gurvet etr. të përdorme në mjeshtrin, germ. *Richtscheit.*

ujëc-i, -ë, -a (M.M. SP. etr.) adj. qi ká ç'bân me uj, qi jeton n'uj, qi lëshon uj: *breshk'ujëc*, *dardhë ujëce.*

ujcue (M.M) v. as. langshtue (PK), me marrë musht, m'u njethë: *po ujcon lisi*, lat. *turgescere.*

ujèrk-u (M.M) s. m. uj qi kullon prej varre, qelb i hollë si ujët (sh. vred-i). vrujekth-i (PL), sh. Bashk. 506, uriek-u, -ë, t, *marciume sottile*; (krh. MR. urekth-i) sh. ujth-i, me i u lidhë kúj urekthi, mandej shbajtë, vesi i ndŷtë, lat. *luxuria.*

ujth-i (PK) s. m-*ujzë-it* pëshika e ujit, pëshikëshurrë (M.M) lat. *urethra*, germ. *Urinblase*, it. *urinaria.*

ujthit (*bár.* M·M) s. m. bimë, *Ricinus*, *communis*, germ. *Wunderbaum* (sh. mertik-u).

ulân-i (MR) s. m-*ulâj*, *t:* urrllâ-ni (SP), gjysëzotat e prrallavet shqiptare, qi banuen së pari këtê tokë arbënore, ndreqën ledha me gurë të mëdhaj sá shkambijt, thonë se, kúr flêjshin nën hije të lisavet tue marrë frymë i tërhiqshin degët e tynvet te goja.

ulizë-a (PK) s. f. ulicë-a, pod i vogël, vúth-i, *dalim e të rrijmë mbë njatë ulizë.*

ulptê-ni (MR) s. m. ulptî-ni, vidh mali, *Ulmus montana.*

um-i (M.M) s. m. spërloq-i, lat. *fimus*, ndŷsinë e langët.

unak-u (PL) s. m-*ë t*: 1. dy gurë qi ngulen në votër me mbajtë nalt drût e zjarmit (sh. urzë-a). 2. hekur me naltsue drûtë e zjarmit.

unâzë-a (SP) s. f. 1. gúr i pa-çmueshëm, Rubin-i.: ûnë-a (kuq si ûna e ndezme?) 2. (SHK.) *unazë* *burme:* dredhimet a rrokëzat qi ká taja (burma) e njij gypí qi hyn në nji tjetër, germ. *Nippel.*

undajë-a (SP) s. f-*ë*, *t:* 1. qúlli i trashë, mrac-i; *m'e zie groshën undâjë* : m'e shtypë e me bâ si qull, *undajë groshe.* 2. *undaja e zgrofit*, germ. *Speisebrei*, it. *chilo: zgrofi e bân haen undajë.*

ûnd-i (M.M) s. m. ût-i. sh. um-i.

ûnëc-i, -e, -ja (SHK) adj. *njeri unëc:* qi e merr ûja shpejt.

ûnëzezë-a (M.M) s. f. 1. fitil topi, a llagemi (?). 2. e përçame e madhe, grindje, *u ka hî unëzeza.*

ûngër-i (M.M) s. m-*a*, *t*: ujk-u, uk-u; ulk-u, greq. *lykos*, lat. *lepus*, sanskr. *vrkas*: *të moçmit kjenë ungra të fortë.*

unî-ni (M.M) r. *j*, *t*: hum-i (Fjal. i Bardhit) um-i (SP) jumí.ja (Nikajt) hekuri i parmendës qi pret dhét, germ. *Pflugscharbein*, it. *vomere.*

ûnshue (KS) v. akt. 1. *me unshue kendin:* me gushtue me û. 2. *m' u unshue:* m' u ngushtue prej ûje, me hjekë zi për û.

ûntue (M.M) v. akt. 1. sh. unshue. 2. *me untue drunin* (me sëpatë, zdruk, etr.) gurin (me mâj, a çekiç) me i hjekë dishka, m' e hângër (SP. SHK); *untoje pak at gúr, pse s' të bjen mirë me tjerë, untoje drrasën pse s' përputhet me shoqen.*

unt-i (M.M) s. m. pjesa e butë e trupit e frŷmorvet ndërmjet kofshës e brîjvet, *e kanë therë mëzetët kán në unt, a tunt*; krh. *err-i*, e *terr-i*; ânge-ja (Bg. M.M) të hollë, t (s. as.) greq. e moçme: *laparè*, germ. *Weichen, Dünnen.*

únth-i (Klm. M.M) s. m. *ûnth kollomboqi, gruni* : lëngatë bimësh, përftue prej varrësh qi nuk shëndoshen a prej mykzavet, germ. *Getreidebrand*, it. *carbonchio*, ûndth-i.

urana (Klm. M.M) s. f. shms. ndër nâmë*: trosh urana!* (sh. nâmët).

uratim-i (M.M). s. m. eratím-i, bekim-i.

uratue (Reç. M.M) v. akt. sh. eratue, bekue.

urëzak (PK) adv. buzë, afër: *mbet urëzak votrës, urëzim* (Luma), *me rá urëzim*, urë zjarmit.

urëz-a (PL) s. f-*a*, *t:* 1. gurë ndërshej ûnakësh. 2. hekur votre me mbajtë drûtë nalt, turq. *demiroxhak.*

urojmë-a (PL) s. f-*a*, *t:* shtyllë-a.

urdhë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* në botanikë quhen *schizophyta*, germ. *Pilz*, greq. *mykes.*

urtár-i (Midha. PK) s. m-*ë*, *t:* gjyqtár-i, drejtár-i (Midha. PK) *ti do të jésh urtari i êm në këtê ngatrresë.*

urtue (M.M) v. intr. 1. *rrin tue urtue gjith ditën e lume në vend se me punue*, germ. *verurteilen*, it. *sentenziare*. 2. akt. *me urtue kêndin:* me e prû në fije, *me urtue fëmijt*: me i vûm në mende. 3. pajtue, *me ato fjalë e urtova.* urtë-a (Budi) urtí-ja.

urtytë-a (M.M) s. f. bimë, *Fragaria vesca*, germ. *Erdbeere*: yrtytë-a.

urye (Rr. M.M) v. as. me rye: *ka urye shum e ngrata.*

urrâshëm (M.M) adv. *më priti, më foli urrâshëm:* me fytyrë të mrrolët, me mrrolltí. severitet.

urrc-i (M.M) s. m. *më çohet urrc për gojet:* ûth-i, balbtîmë-a.

urrelë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: víjë vade, it. *canale d'acqua,* p. sh. *urrelat e Cêmit*: vija qi merren në Cêm me lagë tokët: *urrelë-a* (Bregu i Buenës) rrelë-a (sh. Cord. 224).

urrlë-a s. f. sh. orrlë-a, të bardhë pishe a drûje së tjetër, it. *alburno*, përkundra: *mye-ja*: të kuqt.

urrxë-a (M.M) s. f. 1. urrthë-a (sh. urdhë-a). 2. germ. *Flechte*, e pa-êmën, it. *erpete.*

ust! yst , thirrje kúr u grahin qévet e lopvet.

ushtë-a (PK) s. f. shikë, pëshikë; *u çue qellza ushtë.*

ushtë-a s. f. kall grûni i pa-pjekun, grûnë shtalbak.

ushojzë-a (M.M) s. f. bimë, kjumshtore-ja, *Carlina acaulis*, germ. *Stengellose Eberwurz.*

ushtim-i (M.M) s. m. t' ushtuem-it, lat. *experimentum-i*, germ. *Versuch*, *Probe*, ushtue.

ushtue (SP. PK. M.M) v. akt. me bâ provë, me sprovue, me vû në provë, germ. *versuchen*, *erproben*, it. *sperimentare*, *provare*: *me e ushtue vegshin*: kúr e lyejnë me undyrë e qesin prap në furrë të kuqun për m' e bâ provë.

ushtuem-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. búrr i ushtuem, i rrahun, i sprovuem, i rysun, i regjun, lat *expertus.*

ushtuer-ori (SP.) s. m-*orë t*: f. *ushtoreshë-a*, grueja

e ushtorit; polak-u (M.M. fj. slave) begçí-ja (turq); veshtrimi i parë: ushtár-i, tash: rojës arash e pyejesh.

ût-i (M.M) s. m. sh. ûnd-i.

ûth-i (SP. SHK. PK) s. m. sh. urrc-i, balbtîmë-a, it. *rancico.*

uvane (Klm.) s. f. *trosh uvane, trosh vane;* RR. M.M. *u trosh n' uvane*; trosh ndër vana; Gruda: *troshu vrane*, pse Vranja âsht nji shpellë e pafund. Macës për mos me ikë prej shpije i thonë: *kah do shkosh këtû u trosh!*

uvìll-i (KS) s. m-*ij*, *t:* hyll-i, astër-i (Dibra).

V

vadhë-a (KS) s. f-*a*, *t*: lat. *velum-i*, germ. *Schleier.*

vadaròsh-i (M.M) s. m-*a*, *t:* rrëfânë, kanël, *vadarosh qershije*, germ. *Rispe.* 2. *njí vadarosh këpucë*, çarapë=palë (nji).

vajaçëm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. i kadálshëm, ja vashëshëm (turq).

vajacë-a (M.M) s. f. sh. terrkáç-i; gërm. *Wolf*, turq. *ak.*

vajaçim (M.M) adv. *me ecë vajaçim:* kadalë, kadalisht.

vajatun-i, -ë, -a (i. e. M.M) adj. i lânun, shkrehtan-e kallafàt-e.

vajatë (M.M) v. as. me bâ kadalë, *mos vajat*!

vajc-e (SHK) adj. përloshan-e, i kjám, qi kján shpejt, *fëmi vajc.*

valanicë-a (M.M) s. f. vaanicë-a (PK), mangël me shkelë zhguna, shajàk etr. ka këto pjesë: *koritë*, kû qiten zhgunat, *majat*, qi shkelin zhgûnat, *rrotën, boshtin e rrotës, fletët e rrotës, nkrejcat, bucelat e boshtit;* fj. slave krh. *valjati*: me shkelë zhgunin, it- *follare!*

valishtë-a (Klm. M.M) s. f-*a t*: lerë, rrëgalle gurësh qi bijnë teposhtë. 2. *valishtë bore*: ortek bore. 3. bornajë qi s' shkrîhet kurr (krh. *shvalë, stërvale, skërvalë*).

valle-ja (M.M) s. f-*e, t*: 1. rresht-i: *vên' ju në valle me tjerë*; *nji valle gjethësh*; *rryp me dy tri valle fishekë, vallen e sirme të mullarit të gjethit prej se âsht e lagët, dhija s' e han* (M.M) 2. varg kangtarësh, germ. *Chor*, it. *coro.*

valltue (SHK) v. akt. me sundue, me qindrue në sundim, *me gjith kundërshtime po vallton!* krh. germ. *walten;* sh. *balltue* (me bâ báll).

vánë-a (PL. MR) s. -*a, t: me i çilë vanë drûnit, me bâ vánë në drû, i bâna drrasës nji vanë*, germ. *Nute*, it. *scanalatura.* 2. shlizë-a. 3. *vânat e pusit* (rrethi) lat. *puteal-is.*

vapirue (PL). vrefl. m'u bâ vampir (zog lugati) m'u çue vampir (lugat) me përpî tjerët (SP. SHK).

vardár-a (M.M) s. m-*ë, t*: 1. *me shkue várdar*: me shkue rresht njêni mbas tjetrit, germ. *zugsweise*, it. *in corteggio, a frotte*, 2. *vardár ujnash:* sasi ujnash qi bashkohen e rrjedhin njitas (krh. êmnin e lumit Vardarit, quejtë prej Ilirë-peonvet: *Bardarios*, greq. *Aksios*).

varcë-a (M.M) s. f. -*a, t*: gëthep-i, kacërrâ-ni.

vargën-i (M.M) s. m. vërgâ-ni, vërgáç-i M.M) vërgûni, dash, sjap i pa-tredhun.

vastàk-u (H. M.M) s. m. 1. verrcak-u, verrcake-ja, thikë e madhe mishtarësh, germ. *Machete*- 2. kajlë-a.

vashë-a (M.M) s. f. grue e ré e martueme.

vashkë-a (M.M) s. f. -*a, t*: 1. gjurmë-a, shêje qi lêhen ku shkelet me kambë, germ. *Fussstempel*, it. *pista: e ndoqa arushën për vashkë.* 2. shêj qi lên kalimi nepër gjethë e lundra nepër uj, it. *scia.*

vataròsh-i (M.M) s. m. vadarosh-i=dý sende qi lidhë zbashku varen teposhtë

vazë-a (M.M) s. f. sh. vanë-a: vazat e shulit të vekvet.

vazhdár-i (PK) s. m-*ë, t*: përmban shllimin e sendevet qi vazhdojnë njêni mbas tjetrit, germ. *Zug*, it. *corteo*: *me shkue vazhdár*, germ. *zugweise gehen*; *nji vazhdar gjindësh*, it. *corteo*; *qerresh, lundrash*, it. *convoglio di carri, navi.*

vedi (së M.M) adv. prej vedit: *i a dhaç së vedi* it. *spontaneamente; me kênë e mos me kênë vedit*: (M.M) mos me qênë mirë ndër mend; *me luej-*

të së vedit, lat. *se movere*; *m' u çil dera së vedit; me kênë e mos me kênë në vedi, me marrë me vedi, me folë me vetë vedi; jashtë vedi*, (M.M); *me dalë për vedi*, krh. it. *uscire di corpo: u vránë dhítë vedit:* ndërshej njêna me tjetrën.

veçâne-ja (PK) s- f. kthinë, odë e veçueme për ndonji qellìm.

veç adv. s' *duem tjetër veç qi të kémi*=por (mjaft) qi të kémi etr.

veç e veç adv. lat. *distincte; me dá veç e veç*: e páva, por s' mund e veçova kush kjè (M.M).

veglue (M.M) v. akt. 1. me përdorë, me përdorue si vegël. 2. me organizue: *t' i lâmë këto fjalë e po veglojmë do tjera punë.*

vegue (SP. PK) v. as. 1. m' u dukë me mzì: *vegoi drita, sá kishte nisë me vegue drita, vegoi nëpër pyll, e vegova njatë send.* 2. akt. *s' e vegoi, s' m' a vegojnë sŷtë:* me pa a m' u pa sa pak; it. *intravedere.*

vegullí-ja s. f. të përhíem-it, shka i shtihet njeriut në fantazi, fantazëm-a.

vegullue (M.M) v. as. sh. vegue: *por sá vegulloi drita;* a kjè këtû Gjoni? *parez vegulloi*: por sa u pá.

vejàn-i (M.M) s. m. i vejë, f. *vejushkë*=vejushë.

véjë adj. *lakna të véja*; lakna të zieme pá mish, por të mbylmyeme.

vëjesë-a (SP) s. f-*a, t*: 1. të shkuem përpara, të vëjíjtun, të vjeftun, përparim-i; *ai t' u mundote për vëjesë, s' kishte m' u sjellë rrugash pa punë.* 2. *sa vënjèn nji send:* vëlerë-a, lat. *valor-is*, germ. *Wert.* (krh. Bashk. 486: *vënjej, vënjeva, vënjye: vëjíjtë*, it. *valere, servire*).

vektuer-ori (M.M) s. m. f. kush bân vekë.

vëlasho thirrje: o vëllá! krh. *Nisho;* o Nikë! (sh. vëllalo).

veldrue (M.M) v. akt. m' u rryzue petkash, m' u varë zhelet teposhtë, *pse jé veldrue kështu*, germ. *im Stücke reissen*, it. *sbrandellare (si).*

vele-ja (Klm. M.M) s. f-*e, t*: 1. *vele peshku*: verzë peshku. 2. *vele dere:* copat e hekurit qi mbërthejnë flegurat për shtalka, germ. *Band* e *Dorn.* (mashkull e fêmën). krh. *bordovele-ja* (SHK) germ. *Fischband.*

velë (M.M) v. refl. *m' u velë sŷsh, më janë velë sŷtë:* m' u kotullue prej gjumit; *m' u velë në gjûmë* (për gjûmë) m' u vocrrue sŷtë; (sh. zgëllì).

vlesë-a (M.M) s. f. sendja e vlueme, e zieme, it. *decotto.*

vélët-i, -a (i. e. SP) adj. qi shkakton të velët, *mish i velët.*

velgjê-ni (M.M) s. m-*j, t*: 1. *velgjê i egër, Pinus silvestris*, germ. *Kiefer*, 2. *velgjê i butë, Pinus montana*, germ. *Latsche.*

vëllalo! (M.M) thirrje: o vëlla! (krh. *Delo!* o Dedë).

vëllá i shpifun (në Kanû) s. m. vëlla prej nâne vetëm, a prej babe, *i vëllau* (M.M) *i vëllaj* (SP. SHK), krh. *aj*, e *au* (ay).

vëllâ-ni (SHK) s. m. djegagúr-i, zhegu mâ i madhi.

vëllazní-ja (SP. M.M. etr.) s. f. 1. vëllaznit zbashku, vëllazën e motra, germ. *Geschwister*. 2. nëndame e fisit, germ. *Sippe*, mbë sá fisi quhet germ. *Stamm*.

vême-ja (SP) s. t-*e*, *t*: 1. gucimâcë-a, gucimàc-i, krymb qi damton sidomos laknat e ngjoma, germ. *Kohlraupe*. êndëza e farës së flutravet, it. *larva*.

vendçuer-ore (Shllak. DK) adj. 1. banuer i ngulun, topraklí (turq). 2. *tokë vendçore*: me nji pozicjon të mirë.

vendue (SP) v. akt. *me vendue bagtín*: me i grazhdue e tagjisë.

vërcakue (M.M) v. as. mos me zânë vend, me luejtë me shtat e duer.

vërdullue (Rr. M.M) v. akt. me përzie, me pështjellue: *më vërdulloi*.

vërdue (SP) v. akt. sh. vërdullue: *m' a vërdoi fjalën*.

verenikë (PK) v. akt. sh. *irë*, *irnue*, *m'u verenikë varra*, *fëtyret*: me mârrë njyejën e mishit të shtypun (sh. Bashk. 488 *verdhenikë*, qi s' ndiehet kund).

vërgaç-i (M.M) s. m. vargën-i.

vërglim-i (M.M) s. m-*e*, *t*: të dridhun të shpeshtë e të lehtë, it. *tremolio*.

vergjilët-i, -a (i. e. SP. M.M) adj. i shkartë, i shpejtë, i gjallë, puntuer, aktiv.

vërglue (M.M) v. as. 1. m'u dridhë lehtë, it. *tremolare*. 2. *vërglo për gjalli*: luej për gjalli. 3. *me vërglue sŷnin*: me bâ ver ver me sŷ, it. *tremolare*, germ. *zittern*, *beben*, (krh. ergue).

vërtëllue (SP) v. as. sh. qiqillue.

verzë-a (SP.) s. f-*a*, *t*: 1. verëz-a, dy leskra qi çilen e mbyllen, qi i ka peshku mbë të dyja anët e e krès, verzat mbulojnë vezhëlit qi janë të kuq me njyeje të mishit. 2. për motërzim: vegël parmende qi e shpërdán dhét qi çon palla, germ. *Streichbrett*, llapár-i (M.M).

vërzagët-i, -a (i. e. Delaj PK) adj. i tretun (fëtyret), i trêmbun, *me fytyrë të verzakët*, it. *atterritto*, *esterrefatto*.

vërzakuq-i s. m. nji farë peshku me verza të kuqe, germ. *Rotfeder*.

vërzën-a (Ulqini). z. f-*a*, *t*: verëzën-a, e veshëmja e përmbrendëshme e fëluskës, përk. majere.

vërzëlue (M.M) v. as. me lëvisë, lat. *moveri*.

vërzhgallët-i,-a (i. e. PK) adj. *gjuhë e vërzgallët*, *vëzhgallët*: e verdhême, germ. *blaugelb*, it. *giallognolo*.

vërzhgatë (Dedaj. PK) v. akt. vërzhgue, *më vërzhgati*: më vrugoi, m' a xîni fytyrën, më mbarroi, më turpnoi.

verrëc-i (M.M) s. m-*a*, *t*: sh. verrëç-i.

verrëç-i (PK) s. m. 1. lëngatë, zverrëç-i, germ. *Gelb-*

sucht, it. *itterizia*, sarallek-u (turq) 2. *bar vérrëçi* (sh. pipanollë-a, tufoç-i (?).

vérrë (M,M) v. as. sh. virrë.

vérrle-ja (SP. SHK) s. f. 1. drû e latueme si kon, greq. *konos*, germ. *Kegel*. 2. lojë fëmijsh (sh. *fusgë*).

vêshe-t (M.M) s. f. shumsi i fjalës *vend-i* (krh. kuvend, kuvêse-t).

vesh ljepuri (Rr. M.M) s. m. bimë, *Inula oculus Christi*, njeti (SP. SHK) quejnë kështu nji bár tjetër.

veshi (bár. Rr. M.M) s. m. bimë, *Semper-vivum tectorum*, babanìk-u (SHK) germ. *Hauswurz*.

vesht (M.M) vendorja e fj. vesh-i: *a jé vesht, a more vesht*, mandej: *me veshtue:* me vû veshin, *me marrë vesht*, (krh. mjedist (MR) në mjedis, shkipt) (PK) në shkipë (giukë shkipe); *a jé vesht? s' âsht vesht.*

vêsht-i (M.M) s. m. vëneshtë-a.

veshtí-ja (Klm. M.M) s. f-*të: t:* beh-i, vêmende-ja: *i verbti tue ecë me veshtí shtŷhej ku donte* (M.M) *ec me veshti*, germ. *Aufmerksamkeit, Achtsamkeit*, it. *attenzione, oculatezza*; thohet edhè për shtâzë: *dhít me veshtí e kërkojnë kullosën*, në këtê rasë fjala *veshtí* përkthehet në gjuhë filozofike: *cognitio sensitiva.* (vesht).

vésh (bukë Kl. M.M) s. f. fugacë-a (SHK), it. *foccaccia.*

vete-ja (Selca. Klm.) s. f-*e, me ruejtë tu vetja:* me ruejtë afër vedit; personë-a; *jam grî mbrenda së vetet* (Rr. M,M) mbrenda vedit.

vetë (SP. SHK. PL. DK. PK) adv. *shkova vetë, eja vetë, erdh vetë*, germ. *leibhaftig*, it. *in persona, personalmente.*

vetllár-i (PK) s. m-*ë, t:* vetullár-i, zdrug me xjerrë vana në drû, it. *gola rovescio.*

vetllim-i (PK) s. m. 1. lugsim drûje, it. *scanalatura.* 2. zbukurim muresh si brêz qi spikon përjashta; sylme-ja (turq) germ. *Rahmen*, it. *cornice.*

vetllue (SP) v. as. 1. me bâ me *sŷ*, 2. v. akt. me qitë vetllime.

vetmak-e (M.M) adj. *grue vetmake*=samaranicë, samanicë, (*samawo*, slav).

vetëm-it (të. M.M) s. as. *prej së vetëmi, s' mund punova prej së vetmi.* (krh. vetmim-i) germ. *Einsamkeit, Verlassenheit*, it. *solitudine, abbandono.*

vetëtue (PK). v. as. *vetëtoi nepër pyllë, vetëtoi nepër gjindë*: herë dukej herë zhdukej.

vetullë mali (M.M) s. f. korrizi i malit qi shifet për flakë të qiellit.

vezullue (M.M) v. as. me shëndritë; thohet për sende lulëze e të lëmueta sikúrse armët, rrasat e xhixhillojat.

vezhël-i (Klm. M.M) s. m-*ë, -it:* 1. *vezhëlit e parmendës*, sh. verzë-a, 2. *vezhëlit e peshkut:* janë gjymtyra qi ka peshku nën lavéca (verza) të përbâme prej fijesh të kuqe si mishi, germ. *Kiemen (?).*=vegjël-i.

vezhgue (M.M) v. akt. me i vû veshin fjalës, me prigjue.

viaskë-a (PL) s. f. *-a, t*: *gúr me viaska* (sh. bljedë).

vic-e (M.M) adj. njyeje vice, e bruzët në të murrçîm, germ. *tiefblau.*

vic-i (SHK) s. m. skjep facolete, e lidhi facoletën, *e mbushi vic mbë viç*: plot e përmâje, skâj mbë skâj.

viçak-u (M.M) s. m*-ë, t*: sh. vetllar-i.

vidrak-e (M.M) adj. me vidra.

vidër-a (PL) s. f. *-a, t*: 1. lundërz-a, shtâzë laramane qi jeton n' uj e në tokë, gjuen peshk, germ. *Fischotter*, it. *lontra.* 2. larë-a, njyeje qymesh e zezë e përzie me të bardhë, viza me njyeje të ndryshme (sh. vitë-a).

vidhun-i, -ë, -a (i. e. M.M) adj. njyeje në të vidhun, it. *sfumatura di colori, rê në të vidhun*: rê e hollë qi me zi duket, përkundra: *pastele rêsh* (SP) rê të zeza e të mdhaja; *si në të vidhun* (M.M) germ. *mit Schattierung*, it. *con sfumatura.*

vigë-a (M.M) s. f. 1. britmë, të vikatun. 2. *me i vû kúj vigën*: me i vû kúj shpotën, gazin.

vigël-a (M.M) s. f*-a, t*: vegël me a pá rrotë me se mësohen kalamâjt me ecë, tamlik-u (turq).

vigjë-a (Rr. M.M) s. f*-ë, t*: vixhë-a. 1. peshë, peshim-i. 2. qendra e peshës, *e ká gjetë guri vigjën* (vixhën) *e vet*, prandej as lot as rrëxohet. it. *centro di gravità* (sh. lumtue).

vigjëlua (vigjlue. M.M) v. intr. me vizëlue, lat. *movere-ri*, it. *muovere.*

vigjëz-e (MR) s. f. bimë, grozhël-a, *Vicia cracca*, germ. *Vogelwicke.*

vijanèc (Klm. M.M) adv. me qindresë e cenë (PK) *me i u vu punës vijanèc*, it. *mettersi d'impegno.*

vilár-i (M.M) s. m*-ë, t*: 1. kopësht i gjatë e i ngushtë. 2. kopësht afër shtëpije.

vilazë-a (M.M) s' f. 1. *nji vilazë pelhure*; pol i giatë pelhure. 2. *vilazë letre*: tabak letre, germ. *Bogenpapier.* 3. *vilazë bari*: e shtrîme toke e gjatë e e ngushtë (sidomos nën shkambij) mbulue me bár.

vilikue (Rr. M.M) v. as. vilikatë, vilatë (Bg. M.M) vilue, me shpejtue, lashtue, me çalltisë.

virgjilët-i, -a (i. e. (SP) adj. sh. vergjilët, i shkartët, puntuer.

vír-i (M.M) s. m. víjë uji, vende ku bunon ujët bregut të liqênit të Shkodrës, (krh. fj. slav. *navreda*).

virlíme-t (M.M) s. f. shms. *i hynë virlimet, me virlime*: it. *mettersi in orgasmo, essere nervoso;* germ. *Blutwallnng, Gemütserregung, Nervosität.*

viro (M.M) adv. *u lëshuen viro mbë tâ*: u lëshuen dobít mbë tâ, me fuqi mbë tâ (krh. *dhaja mbë ta)* lat. *vis-ris.*

virrë (M.M) v. as. lakon: vërras, vërret, virra (krh.

narth, nerth, nirtha, me nirthë) mërdhas, mërdhet, mërdhita, mërdhitë; mërdhifë (MR) mërdhihë lakon si v. *shpifë*; *me mardhë (*mardhi, mardhë; mardhësh, mardha etr.*).*

virrmë-a (M.M) s. f. britmë e keqe, zâ i naltë e qi zhangllon.

vistrak-u *(*H. M.M) s. m-*ë*, *t*: *me shkue vistrak*: rresht njêni mbas tjetrit: vistër.

vistrue (M.M) v. akt. me vû në vistër, me rreshtue.

vishkue (PL). a. akt. vishkatë (M.M) me fërkue, me krue, germ. *abreiben, abwischen, abscheuren*, me shlye.

vishkullár-e (M.M) adj. s. m. f. *lis vishkullar, arrë vishkullare;* i ndrejtë si vishkulli, si thupra e ndrejtë.

vitë-a (M.M. DK) s. f. vidër-a, vizë në drû, it. *riga.*

vitëm-i, -a (i. e. DK. M.M) adj. me viza, *drrasa e kështêjës del e vitme mbassi të lëmohet*, it. *rigato.*

vitulár-e (M.M) adj. sherrexhi, batakçi, torrlár-e.

vitulë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: *njeri me vitula*: me sherr, batakçillek, dredhí, dhelpëní, torrli-m; *njeri, búrr i pá vitula*, lat. *vir sine dolo*, i pá krâjë.

vitulue (M.M) v. akt. me torrlue, sherrue, me bâ krâjë, me njimtue (Dibra).

vizàk-e (PK) adj. *djalë, vajzë vizake:* me viza të fytyrës të hijëshme e me shtat të hjedhun.

vizak (PL) adv. shul (adv) *e gjeta shtrî vizak buzë votre, më mbet vizak te dera.*

vizël-a (MR) s. f. -*a*, *t*: bicikletë-a.

vizìt-i (Rrëshêni. MR) s. m-*a*. *t*: trap vëllâjsh (SP) rrypinë toke me vëllâj, rasàt (slav).

vizlue (M.M) v. as. akt. 1. *peshqit vizlojnë n' uj.* 2. *mos më vizlo*: mos më luej, mos më nguc.

vizue (SP) v. as. *po më vizon korrizi i shpinës*: me bâ viz viz, si njênit qi duen m' e zânë ethet.

vjamça-t (SP) s. m. shms. copa vjami, mish me vjam (krh. lëkurëça, rrypça etr.).

vjedhtas (PK) adv. si në të vjedhun, lat. *furtim*; *u largue vjedhtas*: u përvodh prej....

vjegë-a (M.M) s. f-*ë*, *t*: 1. vegë, rrëfânë ênësh. 2. gjymtyrë-a, germ. *Gelenk.*

vjedullë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: vjetullë-a, mbulojë djepi e punueme me lajle, (krh. jetullë-a) (Shqip. e Italisë) lat. *vitula.*

vjegcë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: vjegëz: *vjegca e kâmbvet*, dizgoret (toskënisht), leqet e kâmbvet, *t' u këptushin vjegcat!*

vjerrëca-t s. f. shms. sh. plotonicë-a.

vjeshk-u (M.M) s. m-*q*, -*it*: *vjeshk arre*; trup i rí arre (krh. vishkull, vishkullar, -uer).

vjeshtuer-ore (M.M) adj. qi i perkèt vjeshtës, *mollë vjeshtore*, vjeshtuk-e.

vlêkë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: sh. bêkë-a, lat. *fundibulum*, germ. *Schleuder.*

voe në këmishë. s. f. voe e pá-gëzhojë.

voesë (peshku. SP) s. f. farë peshku.

voesë e egër (Rr. M.M) s. f. bimë drûjçe, *Arctos taphylos, uva ursi*, germ. *Bärentraube*.

voese (pulë M.M) pulë vojce (SP qi vojë: ndër shkrime të Toskëvet shof: *me pjellë pula*, për *me vojë pula*, shprehje qi âsht në kundërshtim me natyrë: shka del gjallë e të përkryem prej ânit të nânës thohet: *lindet, lén;* për shtâzë: *pjellë*; shka e qet bimën si voe thohet: *me vojë,* jo *pjellë!*

vokan-e adj. i vokët, njeri i vokët, qi s' xêhet as ftofet për gjâ; germ. *stumpfsinnig*, it. *apatico*.

volë-a (Nënshati. Sapë) s. f. shms. *volë-t, volët e dekës, vola e dekës, vola e shpirtit*; it. *agonia*, 2. grahma e dekës, it. *spasimo della morte*: edhè *vala e shpirtit.*

qoll-i (Krz. MR) s. m. ród-i, derë-a (it. *prosapia*) kurrkush s' ká bâ hajr *asi volli* (krh. Cord. 234: *volle-ja: modo losco di fare partiti, di luogo dove ci sono partiti o fazioni).*

vogjlue (SP) v. akt. pajtue, rahatue*: me vogjlue fëmin* (MR) vagjlue, vaglue, punët e shpísë, bagtîn, krahishtue, vendue.

vorbëtinë-a (PK) s. f. slav. *dolina,* luginë gropore, gropë si hingëz me pip teposhtë e të hapun përpjetë, ndodhí natyre ndër male guris së gelqeres.

vórbullë-a (PK. DK) s. f. gjiri i ujit, gurrní-ja (M.M) *mbet ndër vorbulla t' ujit.*

voskë-a (SP) s. f-*a*, *t*: voskël-a, goskë-a, gocë-a (krh. gocë, vajzë) germ. *Muschel*, it. *conchiglia*.

vosk-u (bg. M.M) s. m. sh. voskë-a.

vraçí-ja (PK) s. f-*na*, *t*: kerdi-ja, maqeli-ja (shqip. it.) lat. *macellum-i*.

vraçue (Blin. Kab. PK) v. akt. me vrá mizorisht e me shumicë, me bâ kerdí.

vrangull (SP) adv. *m' u sjellë vrangull*: e gjova grizhlêmcën e rá coftë mbi tokë, nji pikth qi kje atŷ afër *u suell vrangull* e iku; m' u rrudhue, m' u sjellë për së mbrapshti, it. *a rovescio*, germ. *verkehrt* (krh. Bashk. 500, vrangullue (sŷtë), me i mbajtë sŷtë gjysë mbëshilë prej marazit. Cord. 235, *vrangull*, vrap, vrik) veshtrimi i vërtetë: *m' u sjellë vrangull*: m' u sjellë rreth shpejt e për së mbrapshti.

vrastí-ja (M.M) s. f. vrasë, të derdhun gjaku njerzuer, vrasëtí-ja; adj. *vrastuer-ore: pushkë vrastore.*

vrashdue (Klm. M.M) v. akt. sh. vrashtue.

vrashëm-i, -e, -ja (i. e. M.M) adj. 1. qi vret, *bukë e vrashme*: e thekët; *fjalë e vrashme:* ashpër, egër, 2. shb. i mrrolët, *fëtyr' e vrashme*, it. *burbero*, lat. *severus*.

vrashtue (M.M) v- akt. vrashdue, ashprue.

vred-i (KS) s. m. 1. gjak i çartun, lat. *tabes*, gjak i helmatuem qi kullon prej së zgrapmes së gjarpnit, lat. *serum-i* (sh. ujerk-u) *u lafsh me vred!* krh. slav. *vried*=dhûnë, varrë, mullâ, lingarthë-a.

vregën-a (M.M) s. f-*a*, *t:* 1. vregnë-a, lëkurë e mullacueme, buçueme, irnueme prej së rrahunash, germ. *Strieme; po t'a bâj shtatin vregën!* 2. kamxhik, brenë qi shkakton vregnat. Veshtrimi (Cord. 235) shtŷs-i, (drang-u) s' i përshtatet.

vregnue (M.M) v. akt. lat. *flagellare*; germ. *geisseln.*

vrêm-i (Berisha. PK) s. m. sh. mend-i, *e mora mbë nji vrêm*, ças-i. (krh. slav. *vreme*; kohë).

vrieskë-a (M.M) s. f. bimë, vriesk-u, trûmzë-a (PK) *Thymus*, germ. *Thymiam.*

vrión-i (sh. Medik. PK) s. m. vend ku vrijon ujët (krh. slav. *vrio*, i xétë, vlues) vir-i (?)

vrizëm-a (MR) s. f. vrig-u, *nji vrizëm shí:* nji rig shí; vrigjëm-a.

vrokth-i (M.M) s. m. rokth-i, shqimth-i, germ. *Kopfschimmel*, leskra t'ima qi shkunden prej kreje, të cilat shkaktojnë të rámit e flokvet, (sh. obrokth-i.

vrugë (M.M) v. akt. vrugue, vrugnue.

vrugë-u, -a (i. e. M.M) adj. i vrugët, *me fëtyrë të vrugë, të vrugët;* të vrânët, të vrashëme.

vruell-olli (Reç. M.M) s. m-*vroje t:* 1. *nji vruell kali:* sa mund të ngasë nji kál në nji turr; fraz. *me marrë vruell:* me ngá vrap. 2. *nji vruell toke:* njaq tokë sa përfshîn nji vrap kali (krh. greq. *stadion*, nj'a 185 metra gjatsi) 3. vendi i caktuem me ngá, greq. *stadion*, germ. *Laufbahn, Platz zum Rennen, oder Laufen; me marrë vruell.*

vruíshtë-a (Klm. M.M) s. f-*a*, *t:* 1. valishtë bore, ortek bore. 2. borë qi vérës shkrîhet kah pak.

vrujèkth-i (PL) s. m. vred-i; sh. *urjek:* gjak i prishun.

vrulë-a (SP) s. f. fugaçë-a (M.M) fusgë-a (DK. PL), lojë fëmijsh. (sh. fusgë).

vudhëní-ja SHK) s. f. furí-ja, *e vrau në vudhëni të fjalvet.*

vujshëm-i, -e, -ja (M.M) adj. qi mund të baret, *m'e bâ jetën mâ të vujshëme*, germ. *erträglich*, it. *sopportabile.*

vukamë-a (PK) s. f-*ë*, *t:* pûnës së këtij njeriu ká me i u ndie *vukama*, lat. *fama*, it. *fama.*

vullâjë-a (SP) s. f-*t:* sh. gazhdë-a (PK) rasàt-i (slav) çdo bimë qi mbíllet në nji grimë vend e mandej shbáret njeti e vêhet.

vundisë (Këthella) v. as. me vetëtue.

vûtë-i, -a (i. e. SP) adj. 1. *vend i vûtë:* i fushët, plantë. 2. i përvûjtë, lat. *humilis*, *kryet e vûtë s' e pret shpata;* lat. *modestus; përgjegji me fjalë të vûta.* 3 i ulët: *ledh, shpí e vûtë.*

vûth-i (PK) s. m. fushë voglake.

vyzhën-a (Godv. M.M) s. f. bimë, sh. vigjëz-a.

Z

zalí-ja (PL) s. f. valikë-a, koha e përshtatëshme. *duhet me i gjetë zalín*, shtazan-i, shtozan-i (M.M. krh. it. *stagione).*

zalitë (PK) v. refl. m' u mërzitë, me i shtî vedit mërzí: *mos u zalit aq fort.*

zânë-t (PL) shms. i fj. zânë-a.

zânue (M.M) v. akt. me ngrafisë (Nikajt) me ngurrue njerin si bân zâna, me shitue, me shtangue.

zânore-ja (M.M. PK) s. f. adj. xharize *(*turq*)* e idhët si zâna, e tërbueme si zânat kur hasë kush në tryezë të tyn' et; *e kam nji ré zanore*; t' idhun si shtatëherë zâna.

zavall-i (SHK) s. m. ndër shprehje: *zavalli ti!* i mjeri ti; *me i qitë zavall krés, eja morè zavall.* (turq).

zavòrr-i (M.M s. m-*a*, *t*: 1. shtonë nën dhé: gjiriz-i (turq), ulluk-u (turq). 2. sh. gjavorr-i (krh. slav. *zavor*, shul hekuri).

zbaltê (MR) v. refl. zbaltî (M.M.) *hangra sa m' u zbaltê:* sa me hjekë baltîmën e gojës, a të baltîmët e gojës.

zbardhëç-i (M.M. PL) s. m-*a*, *t*. sh. urrël-a, të bardhët e lisit çfaret do.

zbardhulinë-a (M.M.) s. f. zbardhëç-i.

zbardhulue (M.M.) v. akt. me bâ sî të bardhëm.

zbeh-i (M.M.) s. m. sh. sbeh-i, *erdh në zbeh:* pa pritë, në të pakujt.

zblok-u (M.M.) s- m. *qe*, *t*, shesh-i, patalog-u, patalok-u ; *e bâna nji grimë zblok* : e çila pak shesh.

zblogurue (M.M.) v. akt. me hjekë lbogurën, lëvorue, qërue.

zbunim-i (M.M) s. m. 1. smbunim-i, smunim-i, të marrunt me të mirë, lat. *propitiatio-nis*. 2. përgëzim, ledhë: *i a njitën në zbunim êmnin Kacol.*

zbunue (M.M) v. akt 1. me marrë me të mirë; lat. *propitiare*, germ. *geneigt machen*, 2. me përgëzue, *me zbunue fëmin:* me dashtë mirë; *zbunoje se për ndryshej i a shef sherrin.* z. (s) butnue (?). sbunue.

zburë (Krz. MR) v. refl. m' u zburitë, sbé, me tretë çehrja e fytyra, m' u térë fytyret, germ. *erblechen, erblassen.*

zburim-i (Klm.) s. m-*e*, *t*: poterë, zhurmë, shamatë.

zdërhallë (M.M) v. refl. me e kalue kohën me gosta, qefe, etr. germ. *schvelgen, schlemmen*, it. *gozzovigliare, dissiparsi, sciuparsi.*

zdërlug-u (M.M) lug i ngushtë ndër rrathë të shkambijvet: *xora dhít prej nji zdërlugu ku më kjenë gërmue*; vend petanuer nën qeta a nën rrathë të njij shkambi.

zdërvelue (M.M) v. akt. 1. v. pas. *âsht zdërvelue lëkura e ferrlikut:* m' u pasaritë, 2. me bâ zhele, *me zdërvelue petkat.*

zdrângël-a (M.M) s. f-*a*, *t:* sh. strângël-a.

zdrânglue (M.M) v. akt. me bâ zhele, zhelue.

zdritë (M.M) v. ás. me kalue drita nepër tê, it. *trasparire*, germ. *durchscheinen, schimmern.*

zdritëshëm-e, -ja (i. e. M.M) adj. *petk i zdritëshëm:* qi shifet drita nepër tê, *odë e zdritëshme*, germ.

durchscheinend, *durchsichtig*, it. *trasparente*.

zdrysë (Krz. MR) v. refl. sh. sdrysë.

zduhue (PK) v. as. zduhë, *zduhon prendvéra*, me shpërthye, sduhë, sduhue.

zé-ja (SP) s. f. lopë e zezë.

zêmër-a (M.M) s. f. fraz. *mos me pasë zêmër në bark*: m' e bjerrë krejt uzdajën, *me i a bâ zêmrën kúj*, *me i dhânë zêmër*: me i bâ qefin; *me i dhânë kúj zêmër*: me i dhânë (bâ) gajrèt: *lum zêmërza e ême;* (PK) *bima e zêmrës* (së nâlum nës) lat. *fructus ventris*.

zêmrok-e (M.M*)* edj. 1. *njeri zêmrok*: guximtar-e. 2. njeri në qéf, it. *con brio*, germ. *gemütlich*. 3. kollomboq, grûnë, dardhë *zêmroke*, qi kanë lang, qi janë të mbushun, it. *succoso*, *succolento*; *pije zêmroke*, it. *liquore cordiale*.

zezonë-a (PL) s. f. *-a*, *t*: rrenim i math, hall-i (turq) *e gjet*, *e muer zezona*, *u bâ nji zezonë e madhe*, turq. *ziàn-i*, germ. *allgemeines Unglück*, *Not*, *Elend*, it. *calamità*.

zgardhënue (PK) v. refl. kúr vozgës i dalin degët jashtë gardhënës; *shgardhënue*: shkatrrue, me rá mbrendë.

zgale-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: shgale-ja, shborbe, çepojë, germ. *Bresche*, it. *breccia*, *u bâ muri zgale; me çilë nji zgale në mur*.

zgalë (M.M) v, az. çilë, këthillë, *u zgalë moti*, *me zgalë drita*: me çilë drita, *mur i zgalun*.

zgardhullue (M.M) SHK). v. akt. *me zgardhullue sŷtë*: me ngufacë sŷtë, zgurdhullue.

zgëllî (M.M) v. as. *me zgëllî me sŷ*: m'u velë me sŷ, me mbetë me sŷ gjysë mbyllë prej gjumit, (sh. *velë*).

zgërdhaqët (i. e. PL) adj. gur zgërrojç, me plasa a krisa e gropza mbrendë.

zgërdhë-a (PL) s. f. *-ë*, *t*: *zgerdhë mushkënije*, it. *bronco*, *bronchi*.

zgiebëç-i (Lohe. M.M) s. m. bimë, *kurpën-a*.

zgjirë (i. e. Pizrendi) adj. *convesso-a*. (it).

zgjue (i. e. Bogdani) adj. *concavo*, i zgjuem (Pizrendi).

zgllubëc-ë (SP) adj. *njeri zgllubëc*, përpîs, lat. *vorax-cis*, it. *ingordo*.

zgobinalle-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: gërdhaçinë-a, vend mbushë me shkrepa e me gropa.

zgobinetë-a (M.M) s. f. 1- gobellë-a, ganáll uji (SP) vend i thellë n' uj. 2. gropë natyrore në male (sh. hordop-i) gobën a.

zgojç-ë *(*M.M) adj. sh. zgorëç-e, zguer-ori.

zgorëç-i (M.M*)* s. m-*a*, *t*: 1. të kalbët qi i hyn lisit (lândës), birë: *paska lisi zgorëç*. 2. birë-a, *lis me zgorëç*, *i janë bâ mushknit zgorëç*.

zgorëç-e (M.M) adj. *drû zgorëçe*, it. *cavernoso*.

zgorkë-a (SP) *s*. f-*a*, *t*: 1. birë e vogël. 2. bark; *me fâ zgorkën*.

zgorkë (SP) v. rfl. *m' u zgorkë ûje*; m' u bâ pingúll në bark prej ûje, m' u mekë prej ûje.

zgorovajë-a (PL) s. f. sheke e madhe, zgovorajë.

zgorre-ja (M.M) s, f. lat. *scheletus* (te Apuleius), skelet-i, zgorrovinë-a (sh. skurrjalë-a).

zgorrël-a (PL) s. f-*a*, *t*: shgrabë-a, shgllabë, shkrapë.

zgot-i (Juban. SHK) s. m-*a*, *t*: gryka ku prej koshit derdhet drithi nën gúr të mullînit: *zgoti i mullînit.*

zgovorajë-a (PL) s. f. sh. zgorovajë.

zgriptue (M.M) v. akt. 1. me shpenzue me zgrip, *duhet me sgriptue se nuk na del.* 2. me çue në zgrip, spiçe: *e kam zgriptue fort gjân:* çue në mbaresë.

zgrof-i (PK. MR) s. m-*a*, *t:* stomak-u, mide-ja (turq) mullîth-i (MR), mullêth-i, edhè Bardhi 160, *mullithi qi kaa nieri në bark: stomachus*). krh. v. ngrofë.

zgrovot-i (M.M) s. m-*a*, *t:* 1. përbindësh-i. 2. lugat-i, vampir-i, *me i hapë sŷtë si zgrovot.* 3. njeri përpîs qi s'ngihet kurr.

zgrypët-i, -a (i. e. Krz. MR) adj. i përkurmë, i skrimët.

zgrypëtas (Krz. MR) adv. me kúri, me mâsë; *me hangër zgrypëtas*, zgripëtas, germ. *mässig*, it. *con parsimonia.*

zgrrojç-e (M.M) adj. me bira, *gúr zgrrojç* sikursè guri shpâ, maknorja, me filiza a plasa e me birza të vogla fort.

zgrrye (M.M) v. akt. sh. zgurtue, *gur i zgrryem përmbrenda, zgrrojç.*

zgurdhë-a (SP. SHK) s. f. 1. zorra e bythës, germ. *Afterdarm*, it. *intestino retto; mos báj randë se të del zgurdha.* 3. bark i keq (?) *të raftë zgurdha!*

zgurdhëliqë (SP. SHK) v. refl. me shkue barku spërloq, ûm; adj. zgurdhëliqan-e.

zgurdhëliq-i (SF) s. m. zgurdhuliq-i (M.M) spërloq, ûm-i.

zgurdhullue (M.M) v. akt. *me zgurdhullue sŷtë:* zgardhulue, me i hapë fort si në habî.

zguer-ori(PK) s. m. shms. *zgoj-t zgjoj, t:* 1. gjâ e çilme, germ. *Leere Oeffnung*, lat. *vanum-i*, it. *vano, apertura.* PK. M.M. dás a këthinë dejçe në trajtë qiellse përsipri qi âsht ndërmjet zgavrës së barkut e asaj së parzmit, greq. *diaphragma*, germ. *Zwerchfell*; *i ka ra gjaku në zguer, prandej s' ká pështim i vrámi.*

zgurtue (M.M) v. akt. me bâ, me çilë zguer.

zgurth-e (M.M) anj. *plak zgurth:* i mbetun.

zgurue (M.M) v. akt. sh. zgurtue.

zgjymët (i. e. M.M) adj. germ. *konkav*, it. *concavo* (sh. grahùq, kokúll).

zi-u (M.M) s. m. *na lae mbas ziut*, në kohë mâ të ngushtën.

ziç-i (M.M) s. m. mërzí, të vuejtun, múnd, germ. *Ungemach*, *Unbequemlichkeit*, it. *disagio*, fraz. *me ziç e bâna*, a mujte? *me ziç; me jetue me ziç.*

zie (M.M PK. MR. DK) v. as. *me zie hekuri:* m' u njitë copat ndërshej vedit; *me zie ashti për asht*: m'u njitë ashti i thyem; *me zie drûja e ngjomë*: m'u njitë.

zik-u,- ë, -a (êmna kombtarë) s. m. f. i zi.

zit-i (SP) s. m. marak-u (turq) *me shtî zit, me pasë zit, me i hî kúj zit, prej ziti s' mund u prita* (krh. nzitue, lat. *in-citare.*

zitue (Reç. M.M) v. akt. me shtî zit, marak, *mos i kallzo se e ziton.*

zjarmc-i, -e, -ja (M.M) adj. 1. qi i përket zjarmit, qi ka zjarm, greq. *pyrikos*, *pluhun zjarmc*: barot-i. 2. *njeri zjarmc:* i xetë si zjarmi, idhnak, i shpejtë, germ. *feuerig, hitzig, heftig*, it. *focoso.*

zjarth-i (SHK) s. m. lëngatë fëmijsh prej se u sbardhet gjuha; thonë se nana tue i a vishkue gjuhën fëmís me flokë të saj, i a shëndoshë zjarthin.

zjarmishtë-a (Klm. M.M) s. f. sobë-a, odë zjarmi.

zjerrçë-a (Reç. M.M) s. f-*a*, *t*: rryp i gjatë lëkure e i gjânë nji gisht, *zjerrçë prieçe.*

zogël-a (M.M) s. f. 1. bimë, lat. *Rhamnus frangula*, germ. *gemeiner Faulbaum*, lis i vogël, del rranxë bjeshkvet, me bogula, kúr t'i két pjekë gjysë të kuqe e gjysë të zeza; drûja përdoret me bâ barotin e zi, bogulat hynë në punë në mjeki. 2. (M.M)bylbyl-i, *shka nduell zogla prûni véra:* shka kërkuem na gjet. 3. *zogël e egër*, bimë shkambijsh me bogula të dame katërsh me viza.

zog-u s. m. 1. *zog blete*: sa nji mullîzezë, damton bletët (sh. borëc-i, brojcë-a); 2. *zog drite* (M.M) bylbyl-i, zogël-a 3. *zog ferrëmandëse*, germ. *Monchgrossmücke*, shpend. 3. *zogu i kâmbës*, pulpat e kambvet, germ. *Wade*, it. *polpaccio*. 4. *zogu i krahit:* ashti i supit të krahit (cepit të krahit) it. *bicipite*. 5. *zog koresh*: shpend i vogël, germ. *Kohlmeise*. 6. *zokth-i* (Rr. M.M) bimë, nji farë vose, germ. *Steinmispel, Sorbus aria;* e përziejnë me zogël, *Rhamnus frangula*, 7. *zog me mësallë*, sh. zog koresh, germ. *Kohlmeise.*

zojní-ja (Rr. M.M) s. f. zotësí-ja; *t' a kishem zojnín t' ande, kishe me ngrehë nji shpi të ré.*

zokth-i (M.M) s. m. bimë, *Sorbus aria*, germ. *Steinmispel.*

zonak-u (Kall. M.M) adj. për grûnë, kollomboq qi s' lidhë kokërr të bâshme, të mbushme: *grûnë zonak.*

zônë-a (Shkrel. M.M) s. f. *mbet kollomboqi zônë, zonak:* i rrudhun, stërkequn.

zorrëç-i (Rr. M.M) s. m. bimë, bár zorrël, i ulët, me lule të verdha në gjasim t' asaj së zhabinës, baríjt i ziejnë rrâjën e langun bâ undajë e zezë u a napin bagtivet qi lëngojnë ndër zorrë, *Potentilla aurea.*

zotue (M.M) v. akt. me qênë i zoti i njij pasunije, zotnue, lat. *possidere.*

zûç-i (M.M) s. m. 1. zjarmi përmbrenda, gof-i, *kam* *zûç e due me pí uj.* 2. stihim-i, germ. *Grimm*, it. *stizza; s' më lên zûçi m' u durue pa folë, njeri me zûç*, germ. *grimmig*, it. *stizzoso.*

zûçue (M.M) v. akt. 1. me pasë, me qitë zjarmí. 2. me idhnue, stihue.

zuk-e (Malsinat) s. m. f. êmna kombtarë.

zûmbç-i (M.M) s. m-*a*, *t*: fêmëz-a, biz-i (turq), krh. fj. thumb-thumbullë, sumbullë, krh. slav. *zumba*, turjelë e vogël=thumb-i.

zym-i (Ulqini) s. m. hekur qi nën uj lidhë présin e fëluskës me ballprésin, it. *tagliamare.*

zûngal-i (Klm. M.M) s. m. rrënok zûngthash.

zyrë-a (PK) s. f. *kam zyrë, jam me zyrë të madhe:* nevojë, neudë (Konçili i Arbënit) mbehi-ja; krh. lat. *usura*, turq. *yzër.*

ZH

zhabînë-a (SP. M.M) s. f. bimë, *Ranunculus acer*, germ. *scharfer Hahnenfuss.*

zhabërdhinë-a (M.M) s. f. këpucë, petk zhabërdhinë qi s' përputhet për kambë, për shtat.

zhabllue (M.M) v. as. zhapllue (MR) me bâ vizh vizh tue kalue nepër gjethë.

zhavár-i (SP) s. m. bimë ujëce: *Stipa pulcherrima.*

zhângë-a (SP) s. f-*a*, *t*: 1. *zhangë mishi*: mish rrypç i pá undyrë. 2. (SHK) *praeputium*, germ. *Eichelhaut.*

zhâng-u (M.M) s. m. mish qi viret teposhtë sikursè lafeta qi ká kau e lopa nën qafë, it. *spicchio.*

zhângël-a (SP) s. f-*a*, *t:* pjesë e trupit të frymorvet qi langon (qet lang); kúr langon jashtë trupit, këto langime quhen *excreta* (latinisht) kúr dikojnë mbrendë, quhen *secreta* (sekreta); *zhanglat qi langojnë përjashta kanë randësi kryesore* p. sh. *eshket e zhânglat e djersës;* ato qi dikojnë janë zhanglat e pshtŷmës (dollmat e fytit SHK) të barkut, mushkënít e zeza, të gjakut. *Zhanglat e gjakut* janë fyta e grumbuj fytash s'îma qi langojnë përjashta lândë njitëse a të vojta (me voj).

zhag (M.M) adv. zhagas, zharg (SP. SHK) rrëshqânë, *me ngrehë zhag*, me guzhmue.

zhângllue (MR) v. as. për vegla muzikore qi s' përkojnë në të rám, për kumbonë të krisun qi bjen keq*: këjo kumbonë ká plasë se po zhangllon*; germ. *falsch singen oder spielen.* (s. *zhangllimë-a*, adj. *zhangllues*).

zhargë-a (Juban. SHK) s. f. lëvore-ja, *zhargë shelqe.*

zhargë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* këpucë e grisun, e shkyeme, shkarpë-a (SHK. SP) it. *scarpa.*

zhardhok-u (Dajç. SP) s. m. -*ë*, *t*, -*e*, *t:* 1. kërtolla qi bâjnë në dhé do bimë, lat. *tuber-eris*, germ. *Knolle*, it. *tubero;* prej së thati ká mbetë zhardhoku i qepës sá grîma. 2. bûça të djeguna, në giasim të zhardhokvet qi jesin n' arë të punueme mbas trinimit: *kanë mbetë do zhardhoke n' arë.*

zhaurrêmë-a (MR) s. f-*ë*, *t*: erë, duhëm e fortë, *erdh nji zhaurrêmë e i përplasi dyerët:* zharrimë-a=zhaurrue.

zhavole-t (M.M) s. f. shms. pjesë anatomike, strajca e herdhevet.

zhavòrr-i (MR) s. m. 1. vend ku shkrryhen pulat, thít. 2. strofull-i, *duel ljepuri prej zhavorrit.*

zhavràk-u (M.M) s. m. handrak-u; krh. grep e hagrep; ndrag-handrah.

zhqyrtue (M.M) v. akt. shkyrtue (PL) shqyrtue, germ. *prüfen, untersuchen,* it. *esaminare.*

zhdërhallë (M.M) v. refl. harlisë, *àsht zhdërhallë rrâja e bimës.* (krh. zdërhallë).

zhërmàk-u (SP) s. m. thatinë e madhe; *ká toka zhërmak, i ka hî tokës zhërmak:* âsht djegë toka (krh. fj. zjarm, gjermë, gjeshme).

zhigë (M.M) v. akt. me zhigue, me bâ me zhig, me zi, xi.

zhigmue (M.M) v. akt. 1. shigmue, m' e pasë n' iri, *më zhigmohej shpija me hŷ mbrendë, më zhigmohet njaj m' e pá me sy.* 2. me bâ me tobe, *e kam zhigmue bén.*

zhigë farke (M.M) s. f. bramc farke=zhgjír farke (PL).

zhig-u (M.M) s. m. llogje-ja (SHK) metathezê e fj. *gjollë-a?* (M.M), dângë-a (turq) *raftët zhigu!* paç faqen e zezë.

zhigël-a (M.M) s. f. arrë qi s' ka thalb mbrendë, *arrë zhigël, kanë mbetë arrat zhigla.*

zhgale-ja (M.M) s. f. sh. sgale, shgale.

zhgalë (M.M) v. refl. këputë, *jam zhgalë shtatit, me rá zhgale.*

zhgorrç-ë (M.M) adj. zhgorç, me zguer; *kështêjë zgorrçe:* trup kështêje me zgoriq, zgavër, i zgavruem.

zhgun-i (M.M) s. m-*a*, *t:* tirk leshi ndër dy liq, e i shkelun në valanicë, mbë sa shajaku âsht në katër liq, e dumashi ndryshon prej shajakut pse âsht leshit të gjedhun.

zhgjertue (M.M) v. akt. shqertue (krh. qertue, it. *corregere*).

zhgjír-i (PL) s. m. zhgjír farke, bramc farke.

zhgjyrc-i (PL) s. m-*a*, *t*: lëvorja e jashtme e kakrukut t' arrës.

zhokël-a (SP) s. f-*a*, *t: zhokël groshe*: lëvorja qi mbulon kokrrën e groshës në bështâjë; *zhokël kollomboqi, zhokël lejthije*; lëvorja e hollë qi mbulon karabushin e kollomboqit a thalbin e lejthis, germ. *Hülse*, it *buccia, scorza, loppa.* (sh. bagjë-a).

zhugë-a s. f. 1. kromë berresh, *u ka rá delmevet zhuga.* 2. bimë drûjçe, *Sarothamnus scoparius*, germ. *Besenginster; jé bâ si zhugë*, zverdhë fytyret (krh. slav. *zhukva*, zungth, gjineshtër).

zhul-i (M.M) s. m. 1. ndrag kréje. 3. rokth, vrokth, germ. *Schimmel*, it. *forfora*.

zhumille-ja (M.M) s. f-*e*, *t*: fundrrija sâne, kashte, bazhgare, bërgajnë.

zhurmatár-e (M.M) s. m. f. njeri qi bân zhurmë, poteraxhi (turq).

zhŷm-i (Miliskau. PK) s. m. pluhuni, hîni qi lên duhani i djegun: *zhŷm pilave:* zhŷm cingare.

Y

yjá (PL) adv. toj, kinsè, kesh: *erdh yja se po më merr me vedi.*

yejë (i. e. Klm. M.M) përêmën pronës: *gjâja e yej, merrnje gjân t'yejë*, gjân t'uej; shms. *tajtë*; juej (i. e.) Bogdani: SHK. I. Ligj. III. 7 Zotyn' i Prindet *tive* (=t' yejvet) ká dërguem mue juvet»

ylnjye (ndër kangë të moçme) v. akt. thithë.

yr-i (M.M) s. m. býr-i, brýth-i.

X

xâhë-a (Berisha. PK) s. f. të kruem, germ. *Jucken*, it. *prurito*: kam xâhë.

xâjë-a (SP) s. f-*a*. *t*: të rysunit në nji zêjë a zanát, zanát-i, *me i a mârrë xâjën pûnës*, me i mârrë dorën, *me i pasë xâjën*, it. *allenarsi, impratichirsi, ammaestrarsi* (krh. lêje: lânë, zêje-a zânë: (xânë).

xânë-a (M.M) s. f-*a*, *t*: rrabe mali rrethue me múr për kullosa.

xânas (M.M) adv. në të xânun, në të kacafytun, *u kapën xânas, kostas* (Flet. PK).

xânës-i (M.M) s. m. xânësi, *zânës i mullînit*, dorcë (manubër) qi dán e lëshon ujët shajkës së mullînit.

xétinë-a (M.M) s. f. të xét-it.

xjerrë (PL) lakon: xjerr, xierr, xorra, xierrëshe.

xonàk-e (M.M) adj. *kollomboq xonak*: i pîm kokrret, zonë, zonak.

xûngë-a (Kl. M.M. nënshkodraku) s. f-*a*, *t*: 1. lis prej të cilit xierren shtupat, lat. *Quercus suber*, germ. *Korkbaum*, it. *sughero*. 2. shtupa prej xûnge. (sh. frŷsë-a).

XH

xhamàll-e (M.M) s. m. f. njeri i qeshun, i folun, gaztuer: *i math e xhamall.*

xhurr-ë (M.M) adj. 1. njeri i vogël shtatit, germ. *Zwerg*, it. *nano*. 2. êmën kombtar.

xhurrèl-i (M.M) s. m-*a*, *t*: çurrèl-i, çurril, gjurrî-ni, gurril-i.

xhibërr-a (SP) s. f-*a*, *t*: çibrrë-a, cumrràk-u, peshk i vogël, germ. *Fischlein*, it. *pesciolino*.

Fjalë për t'u plotsue e për t'u ndreqë.

Në f. 15: Titulli i librit të prof. Dr. Norbert Jokl duhet ndreqë kështu: «*Kultur=historische Untersuchungen aus dem Bereiche der Albanischen Sprache*» Berlin 1923.

Në f. 36: Duhet shtue mbrapashtesa **uk**: *rrasuk-e, bishtuk, kopuk.*

B

ballcë-a (f. 54): fjalët *kaculitë, kacilitë* të hiqen.

barbull-a (f. 56) mbas numrit 2. të shtohen*:* 3. *barbuj-t* (PL): *barbulli i kambës*, it. *tallone del piede*; 4. *barbujt e murit*, germ. *Vorsprung*, it. *sporgenza: ishte guri barbull* d. m. th. me barbull; (krs. verbin *vorbull*).

ballungë-a (SP) s. f. mbëllungë-a (M.M), it. *gonfiore;* bumbër-a: t' ajun në báll.

bërdhul-e (Rr. M.M) adj. sh. bërdhamët.

bërthâçkë-a (H. Rr. M.M) s. f. sh. ballafaçkë-a: e muer e fitoi nji....

bezdërlèk (M.M) adv. me ngutë të madhe: *iku bezdërlèk*, (krh. cerrlèk, hordolèk) (lëmûç, galmuç, *cadaver*), bërzëlèk.

birëz-a (Gr. d. M.M) s. f. *-a, t*: birë e vogël.

bizbiq-i (SP) s. m. sh. um-i, und-i.

bojan-i (Shk. rrethet) s. m. në nâmë: *u mbytësh në bojan!* shkosh për Buenë!

borcak-u (Rr. M.M) s. m. shpend i murrmë me pendla të bardha, (sh. borëc-i).

botëgjinatore-ja (SP. SHK) s. f. nji farë grêthi i verdhêmë, me kambë të gjata (sh. gjinatore).

C

cangûll-i (M.M) s. m-*j*, *t:* strajcë dore punue me tirk e spik; germ. *Handtasche.*

cangullue (SP). v. akt. 1. me qitë dekun, ngrî si cangulli. 2. refl. me mbetë ngrî trupit.

canguletë-a (M.M) s. f-*a*, *t:* strajcë pelhure së pambuku, turq. shiqare-ja (krh. kuletë-a).

câng-u (MR) s. m. shms. *câng j-t*: cak-u, banim i ngulun, *njeri i pá plang e i pá câng.*

carrok-u (MR) s. m-*ë*, *t:* fëmí prej 7 vjetësh e teposhtë.

cërkue (SP) v. akt. curkue (MR) *me cërkue lopën:* m' e mjelë.

cingulue (M.M) v. akt. zbukurue, it. *adornare, abbellire.*

coftan-e (M.M) adj. sh. cofdèl, coftèl.

copëç-ë (M.M) adj. i coptuem, it. *spezzettato : miell copëç*: i thekët, blue trashë.

cubèl-e (M.M) adj. 1. shkurtalàq-e. 2. bisht shkurtën: *orë cubéle,* cubake. 2. shms. *cubelat*: djemnit.

Q

qafëqyl (Shk) adv. i përdredhun; *më janë bâ flokët qafëqyl,* it. *ritorto.*

qepëz-a (Rr. M.M) s. f. sh. qepër-a, qeprue.

qepue (KS) v. akt. e *qepoi në kamxhik,* it. *colpire.*

qimjakë-a (Shk. M.M) PK) s. f. qimjá-ja; farë langu (?) me se motit kujtohej se mund të shndërrohej gjithshka n' ár.

qukaç-i (M.M) s. m. pikth-i: *âsht qukàç i keq:* njeri therëc, qukàq-i.

qyq-e (M.M) adj. it. *meschino*; qyqsí-ja, it. *meschinità.*

Ç

çalaman-e (M.M) adj. kacèl-e, shkjepan-e, çalan-e, kaçùl-e.

çakrríze-t (M.M) shms. çekrríze-t, sende të vogla, çikrríme-t (SP).

çapî-ni (SP. PK. MR) s. m-*j*, *t*: rrëshqanuer; germ. *Smaragdeichse.*

çaprok-e (MR) adj. adj. plancuk-e, mullëmadh-e, (krh. çapër-a (M.M).

çeklise-t (M.M) s. f. shms. veglat e kosës: kullmë, qekiç e grîhë.

çepër-a (Shk) s. f. grrêmç-i.

çikli mikli (M.M) s' lakon: *mora do çikli mikli*=piskuricë-a, çikra çikra (Korçë).

çilimeze-ja (M.M) adj. *grue çilimeze*=buklore, bukaráçe.

çjasë (Klm.) v. akt. largue; sh. qasë.

çmlushët (i. e. M.M) adj. shprazët, golle.

çdrŷ (M.M) v. akt. shdrŷ.

çplakë (M.M) v. refl. pas. lat. *prostitui*=m' u çplakë me gjithëkênd.

çukë-a (Shll. DK) s. m. trak-u (slav) shêj-i: *me lânë çukën në gur.*

çukulinë-a (M.M) s. f. zhele, strangël-a (krh. mbushulinë, bushulinë e cukël-a).

çung-e (PL) adj. i cunguem, rrumbulluem; *dorëçunge, kambëçung, dardha çunge.*

çuk-u në mbarim shto: krh. *çup-i* (PK) sikursè: karrùp-i, e kërrukme-ja.

çup çup: *me lá çup çup:* lakuriq, shtetësh: *po të lán nâna çup çup!* krh. *çupllàk.*

çvidhët shto: *çvjedhët.*

D

dâmë-a (Shk) s. f. *a, t*: 1. yrnèk, mostër: *janë nji dâmë!* 2. ivë-a.

danìk-u (PK) s. m-*ë, t*: odë e veçueme (krh. drithnik-u).

dërgue shto: (Shest) v. akt. *e me gjí-o-ta dërgoi!*

derrpë-a: shto: Bashk. fq. 83. dermë-a (për: derrmbë-a).

doke-ja: ndreq: **dokë-a** (DK). s. f. etr.

dokërr-a (PK) s. f. kandërr, germ. *Mauerassel.*

dishull-i etr. ndreq: *Dictamnus albus vel fraxinella* (Markgraf) e hiqe shvillimin tjetër d. m. th. *Pistacia* etr.

drapâjë-t (M.M) shms. drapën-i, krh. gjarpâjë, gjylpajë, për gjarpîj-t.

dredhtë-a (i. e. SP) adj. *pê i dredhtë*: i shtërngueshëm, përkundra *i plât* (sh. i shpâtë).

drûjëç-e (M.M) adj. i drûjët, germ. *holzig*, lat. *lignosus.*

dysh-i (SHK) s. m. *s' e kam kurrnji dysh*=dyparëç =nji qindtar.

DH

dhé-ja (M.M Dk) s. f. dhé-u, dhé-t, lat. *humus, terra.*

dheçkë-a (M.M) s. f. i ndŷtë, e ndŷtë: *shko he dheçkë*; it. *sporcacciona*: dhe-u?

dhecke-ja (M.M) s. f. dhekce-ja; dheck-u, zekth-i.

dhelpan-e (M.M) edj. veshtrak si dhelpna.

dhimbtë-a (SP) s. f. *-a, t:* 1. dhimbë. 2. mëshirë, lat. *misericordia; i rá dhimbtë, pat dhimbë, e kapi dhimbta, e muer dhimbta për shka bâni*: u pendue.

E

epët (i. e.) adj. i përkulëshëm, it. *flessibile: këjo thupër âsht e epët*; frang. *souplé.*

erue (M.M) v. akt. it. *fiutare:* jerue; *e eroi zagari ljepurin.*

F

faque (SP) v. akt. me dhânë faqe, me ndreqë siprinën: *me faque bukën:* it. *plasmare.*

fararik-u (PL) adj. s. *kollomboq faranik:* qi ruhet për farë.

fëllue (verb i shdukun) as. krh. fëllim-i, profullim, fërfëllue.

fêndëfùc-e (SP. Shk) adj. njeri i ligësht trupit e shpirtit.

ferrçë-a (Grdv. M.M) s. f. *-a, t:* me mbledhë ferrça, ferra të këqija.

fillzí-zezë (MR. SP) adj. njeri me qellime të këqija, *mal' intenzionato-a.*

fino (SP. Shk. M.M) adv. krejt, fjesht: *fino i mârrë.*

finojë-a (M.M) s. f-*na, t:* it. *finezza: na priti me ojna e finojna,* me të gjitha të mirat.

fit fit (SHK) adv. *me dalë fit fit:* barabar.

fishkët-i (i. e. M.M) adj. arrë e fishkët, pá thalb.

fjafue (MR) v. intr. fishkullimi qi lëshon gjarpni: germ. *zischen.*

fjalë-a (M.M) s. f. varg-u, *versus:* kangë 1000 fjalësh.

flakurim (PK. Kb. adv. shpejt, flakra: *flakurim ka rá në Shalë.*

fluer-ori (SP) s. m. 1. fëlore, arkë e vogël 2. shms. *florë-t,* janë gaze a avuj qi dalin prej kënetash a frymorësh qi kalben.

fogë shto: *ká fogë* (Rr. M.M) për ká cofë, dekë (për ironí).

fragjí-ja (M.M) s. f. 1.? 2. *njeri me fragjí,* njeri i rrihun, sherr (krh. fragjisë).

frigakèq-e (SP) adj. kush tutet me nji herë, it. *timido:*

fring-u (gjithkund) s. m. përdorë mâ fort si adverb. *Me pajë deke fringut të rí* (Lahuta e Malsís, fq. 375, bot. 1937), it. *taglio, forma.*

frujletë-a (MR) s. f. rropaticë, rrapatúle-ja; teneqe a drrasina të ngatrrueme për me krisë e me trêmbë shpendët ndër ara, it. *pulleggia.*

fëtî-ni (M.M) s. m. tëpî-ni, mëtî-ni; (shul) golle në të cilën tundin tamblin.

frisk-i (Sumë. PL) s. bîmë, *Andromeda.*

ftoftulinë... shto: it. *freddura.*

fugë-a... shto: *e mora me fugë:* me të fortë.

furkëzat (M.M) s. shms. hûj mbi të cilët mbështetet tefja e vekvet me liq e shpatë.

G

galabèr-e (M.M) adj. *nji galabèr kali; burr galabèr:* i math e jo lidhàk.

galçî (Grd. M.M) v. akt. *me i a galçî fytyrën,* zî, xî, (krh. galë, galmë etr).

galtinë-a (Rr. M.M) s. f. handrak qi rrëzohet prej muresh të rrenueme, it. *maceria,* germ. *Schutt,* *Trümmerhaufen*; *me rá galtinë, u bâ galtinë:* u rrëzue prej së lodhmi, lëngate etr.

gashë-a... shto. it. *rottame.*

gash-i (M.M) sm. *gash i keq:* gërrash, *jé sí gash.*

gërhanicë-a sh. grahanicë-a.

gëzûç-i (Djç. SP) s. m-*a*, *t:* grrêmç-i.

gërzhitë (SHK) v. akt. intr. *fëmí i gërzhitun:* i djegun prej së pá-lámi e së pá hangërmi, etr.

gëzholle-ja shto: *gëzholle lajthije* (PL): gërvozhë lejthije.

giatamàn-e (M.M) adj. giatojë, giataruq-e: i gjatë njij fare.

gofèrr (PL) adv.? *ishte çue toka gofèrr,* avër: it. *gonfiore, gonfiezza?*

golumére-ja (Ber. Pukë) s. f. mogilë, gomilë-a, *golumere gurësh,* (krh. llumèr-i); (M.M) kallume gurësh, pyramide.

gollup-è (M.M) adj. *nji gollup i math,* krh. me skëllupë, me përpî, gelltitë, e zgëllubëc-i, zgllupëc-i.

golare-ja (Ber. PK) s. f. garuzhdë-a.

grabòm-i (H. M.M) s. m. 1. toponym. 2. fraz. *jé grabom, paskam kênë grabòm;* paskam kênë gabim.

gungèl-i (Rr. M.M) s. m-*a*, *t:* top, it. *palla.*

gúrgríhëç-i... shto: *Wetzstein.*

Gj

gjake-ja (SP) s. f. -*e*, *t:* it. *salame,* turq. suxhuk.

gjakpís-i (Shk) adj. njeri i pá-shpirt ndër fitime, it. *pescecane.*

gjypsh-i (Kurbini) s. m. farktuer-ori, krh. greq. *Aigyptios.*

gjurrî-ni (Shll. DK) s. m-*j*, *t:* gjurrîna,t? sh. currî-ni; it. *getto d' acqua.*

H

hakrròç-i (SP) s. m-*a*, *t:* harkoç-i, derr i pa qëruem.

hâna zjarm SHK) s. f. hâna e ré.

hâne kû (Shll. DK) prep. *na e hjedhim gurin hâne kû:* pá pikë zori (krh. *kahane s' jé dukë:* tash sa kohë s' jé dukë (MR).

harnë-a (PL) s. f. arnë-a, harënojcë-a, arënojcë, arënicë-a, copë me arnue me tê.

harnue (PL) v. akt. arnue.

hijezí-zézë (M.M) adj. germ. *unheimlich.*

hordolèk-u (DK) s. m. përdorë si adverb; *mbet hordolèk mb' udhë të madhe;* veshtrimi i parë: *cadaver-ris* (*?* lat.)

húell-i (M.M) s. m. vizë-a, it *linea: kjo parmendë e qet húellin e ndrejtë* (krh. hullí-ja).

hulumtí-ja (M.M) s. f. *njeri i pá-hulumtí:* qi hulumton, it. *ricerca,* kërkim, kërkesë.

I

irasë (M.M) v. refl. *do njerz rrijnë në kishë sá me i u irasë gjithkuj.* (krh. irë).

ivë-a (M.M) s. f. *-a, t:* 2. vijat e qindisme për rreth xhubletës.

J

jarmë-a (SP) s. f. herke-ja, zhele, *i u bâ petku jarma jarma.*

jashtue (M.M) v. akt. 1. me qitë jashtë, *jashtoje mirë.* 2. me hapë : *jashtoje murin e mbrendëshëm.*

jermë-a (Shk) s. f. pelhurë e zdritëshme, qi shkon drita nepër tê : *petk bâ si jermë:* hollue pêjësh: (krh. jerm-i në frazën (SP) *me pá për jerm :* me pá sikursè nepër nji vadhë a vel ?)

jermsinë-a (PK) s. f. bimë, sh. somin-i, *Juniperus sabina.*

K

kabisht-i (f. 183) âsht shtypë gabimisht *kobisht.*

kadúç (M.M) adv. kapërdàc, korkërdhàk, *i kishin dalë sŷtë kadùç.*

kaculitë-a (MR) s. f. kapole qi vêjnë varzat në krye, shkapë prej petkut, it. *capuccio.*

kaçèl-e (M.M) adj. kacèl, shkjepàn-e.

kaçí-ja (PK) s. f. it. *anca, coscia*, kofshë, germ. *Hüfte: Gjeshka shpatën për kaçí!*

kaçurrel-i (PL) s. m. *-a, t*: sh. macurrel-i.

kaçirudë-a (M.M) s. f. gjâ e vocërr : *e ká kohën me' marrë nji kaçirudë grueje!* krh. PK. Kacirùd-i, êmën kombtar; kacirùd-i, ë : kacirutàn-e, (sh. *i rudëm :* me flokë të shkurtën).

kafjall-i... (f. 187) shto: Pk. *duhan kafjall :* meze duhani (Kafjoll-i).

kakërdhijue (M.M) v. intr. me bâ kakërdhija.

kalabuçan-e (M.M) adj. budall-icë : *i duel kanga shpuet kalabuçánit.*

kaladredh-e (M.M) adj. kaladredhan-e. 1. flokkaladredh, flokë me lavrakë. 2. përdredhëc-e.

kalth-i (Shestan) s. m. sh. rrëshanëc-i (sh. me êndë pelhurë).

kambëpërpjekët-a (M.M) adj. shpend, shtâzë me thundër njâshe d. m. th. jo të dame.

kapllùk-e (PL) adj. mbohol, budall.

kapërthye (M.M) v. akt. me lidhë çlirëshëm. p. sh. *s' po më del lidhëca m' e lidhë! kapërtheje!* lidhe sido (sh. Bashk. fq. 181).

karbaleshë (M.M) v. refl. kataleshë, *i karbaleshun shtatit.*

karrapûc (SP. M.M) adv. gërmuq, mbledhë gjymtyrësh.

keqrotë-a (M.M) s. m. tesh i keq, keqàn (sh. kerotë-a).

kelthedër-a (M.M) s. f. sh. kalthedër ; kel-kal, (sh. *kelzue, kalbë).*

kërqethë (PL) v. refl. tërqethë, *m' u kërqethë shtatit.*

kerotë-a (M.M) s. m. s. keqrotë.

kështarpë-a (SP) s. f. (f. 202) shtarpë-a, shto : *Settaria viridis.*

kieme (i. e.) adj. krh. i përkyem, ndërkyem: *për së kiemi*=i tërthuertë.

kojme-ja (PL) s. f. *-e. t*: ênë (dheu) me bark të madh e me grykë të ngushtë e me rrëfânë, për lângje; greq. *kados*, germ. *Krug*.

kopë (PK) v. akt. sh. kupë.

krahnjèrr-i (PK) s. m. kranjèrr-i, *Eríca arborea*.

kryeç-e (M.M) adj. me krye, qi ká krye.

kuk-e (M.M) adj. *ishte kuke, shko he kuke*: qyq-e: *Dazmoreshë Lukën-ka marrë korbi kukën!*

kuklosh-e (M.M) adj. qyqar, qyqàn-e: kukëlosh, (krh. kukèl-i).

kumt-i (f. 224). shto: *me i a hupë kuj kumtin*, lat. *memoriam alicuius dissipare; mos m' a lên me më hupë kumti! s' e ké kurrnji për kumt*! (për farë).

kundruell-olli (M.M) s. m. kundrajë-a: shka âsht përkundra sŷnit; *për së kundrolli*: për kundrajë; mb' ânë për kundra.

kusufèr-e (Krz. MR) adj. (f. 226) njeri që mundohet tinëz me shtî keq. 2. qi punon tinëz (krh. sufrue, it. *sobillatore-trice*).

L

lacàn-e (M.M) adj. me laca.

lácëm-e (i. e. M.M) adj. me gjolla bardh e zi a të kuqlême në njyeje të bardhë; thohet për shtazë.

lapùr-i (M.M) sm. *-a, t*: lapèr-i (MR): *ç' janë tue u bâ në katund do lapura*!

larëcí-ja (M.M) s. f. *-na, t*: hypokrizi-ja: *njeri me larëcina* (laramàn-e).

lëqêth-i (M.M) s. m. liqê i vogël.

lëfedër-a sh. lfedër-a, lpedër-a.

lofkë-a (Fandi MR) s. f. *-a, t*: *lofkat e zêmrës*, germ. *Klappe*, it. *valvola, chiusino*.

lëmushk-u (Rr. M.M) s. m*-q, t*: lmushk-u; *lmushk gjaku*: lëmuç gjaku; it. *grume*.

lugjár-i (M.M) s. m. luzhár-i.

lugajë-a (M.M) s. f. it. *vallata, convalle*.

lypsue (KS). v. akt. me lypë shpesh, me shkue tue lypë.

LL

llapár-i (M.M) *s*. m. (f. 244), shto: fraz. *njeri si llapár*: qi hiqet rrëshqanë, qyqar.

llaputë-a (M.M) s. f. gjâ e bâme si llapë, *këpucë llaputë*: e ráme, e shkatrrueme.

llumèr-i (M.M) s. m. dhomèr-i: pyramidë kufîni.

M

malsiàk-e (M.M) adj. njeri malsije, malsuer-ore.

magjúmí-ja (Nikaj, Merturi) s. f. lat. *jumentum-i*, shtazë me bartë-*Jemë tue bartë si magjumí* (Kangë popullore).

marrët-a (i. e. M.M) adj. *jetë e vjetë e mârrët*, it. *deficiente*.

mazí (tokë. SP. SHK) adj. it. *maggese* (sh. tokë përbate).

mbëllungë-a (M.M) s. f. *-a, t*: *u rrëxova e m' u bâ nji mbëllungë sá grushti në krye;* thohet për krye qi ajet prej së vrami. së zgrapmi etr. (krh. *ball-ungë*, sikur: *shtrungë* (shtrue) *majungë* (maje).

mballímas (M.M) adv. sh. mballim.

mbërdosët (i. e. PL) adj. sh. përdosët, mërdosët.

mbërdhazët (i. e. SP) adj. sh. mbërdhazëm.

mbërdhoçk-u (M.M) s. m. kokodàc, *mos i hap sŷtë mbërdhoçk!* krh. MR. mbërdhoçkull-a; *ajë e bâ mbërdhoçkull*, (krh. mbërdhok-u).

mbëshâ (SP) v. akt. it. *premere*, germ. *drücken: me i mbëshâ, shâ, dorës*; *mbëshâj tokës; po na mbëshân mizori*.

mbushëc-a (M.M) s. f-*a*, *t*: hekur a thupër hekuri me se mbushen birat e shtonavet a të llagemavet. 2. neolog. *pila elettrica* (it).

mbolldrage (bar. PL) s. f. bîmë, *Portulaca oleracea* (sh. bordullàk-u).

mbrîjet (*me ndêjë*. M.M) hjek. me ndêjë si mënishëm (krh. m' u mbrijue shoq me shoq, m' u hî grisë e vogël ndërshej).

mëlatë-a (SP) s. f. *-a, t: nji mëlatë buke, e han mêlatën e bukës sa....* (sh. lashdë-a).

mendueme-ja (e. SP. M.M) particip i substantivuem: me të mendueme, me mendim, me paramendim; it. *premeditazione*.

mende-ja fraz. *m' a rrjedh mendja* (Brg. Buenës) *m' a pret mendja, m' a thotë mendja;* me hamende, it. *opinare*; *me vrá menden:* it. *rompersi il capo; me vjedhë me mend*: it. *intravedere*; *me i marrë kúj mendët*; it. *abbindolare*; *me marrë mendja, me marrë me mend*: kuptue, marrë vesht; *me kjá mendja*: m' u bâ vesvese, nakël, it. *sospettare*.

mendekjám-e M.M) adj. it. *sospettoso-a;* mendembushun-a (M.M) adj. it. *persuaso*.

mendue (M.M) v. refl. it. 1. *ripensare*; *po mendohem nji herë*. 2. v. pas. it. *immagginare*; *s' mund të mendohet kështu këjo punë*.

mënelë-a (M.M) s. f. *-a, t:* shpargën-a, shpërgâ-ni.

mertik-u (f. 261) shto: lëngatë bagtísh pëlleja, *i ka rá mertik bagtís*. 4. mandej *bár mertikut*: *Aristolochia angustifolia*, (sh. *petrik-u*).

mjergullë-a (PK. M.M DK) s. f. mjegullë-a.

mjet-i: (f. 265) shto: në shumës: *mjetna-t* (Shll. DK).

mjetë-a (leshi) (f. 265) s. f. *-a, t*: indç leshi, i shkurtë, qi hŷn në punë për pê të shkurtën a ind pelhure.

molinë-a (M.M) adj. 1. *tokë molinë*, sh. bufnajë 2. PK. tokë e thatë.

mollaftue-oni (SHK) s. m. nji farë ftoni qi i bân kokrrat sá nji trangull me erë të kandëshme.

morí-ja (SP) s. f. *-të*: 1. zi-ja, *i ka hî morija.* 2. dekë e shpeshët, lat. *mortalitas-tis.*

moricë-a (M.M) s. f. *-a, t:* shtrigë-a.

mosmujë-a (DK) s. f. lat. *impotentia*; pse s'erdhe mâ parë? *Manà prej mosmuje*!

msukë-a shto: (f. 270) 1. *msuka e giûnit*: pjesa tultake e giûnit.

mtue (f. 271) shto: germ. *fordern, erfordern,* it. *pretendere, chiedere, esigere;* subst. mtesë-a, *praetensio, exigentia.*

mtojës-i-e-ja (M.M) adj. njeri qi mton, it. *esigente, pretendente, pretenzioso.*

mujs-e (SP) adj. qi múnd, thèn, *fjalë mujse* (krh. me mujtë me fjalë).

muranë-a (DK) s. f-*a*, t: lat. *monumentum-i*, përmendës-a.

murrelë-a (SP) s. f. (f. 274) it. *tafano,* germ. *Pferdebremse; mërrelë-a.*

mutsí-ja (M.M) s. f. punë muti, ndŷsinë.

N

nalo (M.M) thirrje: nako, o nânë.

nëngiuhe (bár. PK) s. f. bimë; *Ophioglossum vulgatum.*

nunukue (M.M) v. as (f. 280) it. *borbottare*; s. *nunukáç-e,* it. *borbottone-a.*

Nd

ndërhundëzue (f. 282) shto: MR. hûndrue (sh. nunukue).

ndjet (më të, i) (f. 286) etr: shto: Anton Santori në dramin „*Emira*" Shena e V-të: *Mue u ndot një drankoljé:* mue m'u ndot (duk) nji gjarpën; krh. Mr. *mos u ndŷftë!* (Cord. fq. 126): mos e paftë syni i keq, marshallah!

ndörë-ndöri (SP) prep. djerë, déri, gjerë.

ndyskeq-e SP. SHK) adj. njeri qi i ndyhet keq, i duket keq, turq. *hatërmadh-i-e,* qi i jet hatri me nji herë.

Ng

ngacrrue (Shk) v. akt. *i u ngacrrue mâca për qafë* (sh. kacërrâthë) (M.M), lat. *circumponere.*

ngatâjtë-a (i. e. SP) adj. i ngâthët.

ngrîshëm (M.M) adv. *jam ngrîshën:* tue u ngrî.

ngurun (Rr. M.M) v. akt. sh. ngurë, lat. *obturare.*

ngurrë (M.M) v. akt. me bâ gur, it. *rendere solido.*

O

öll-i (SP), *-oj, t:* íl-i (shqip-arbëresh) hyll-i: mundet qi shî prej kësaj fjale âsht êmni: *Illyr, Hyllini, Hyllos.*

P

pàjmak-e (PL. M.M) adj. *kambë pajmake*: quhen ato kambë qi në t' ecun përpiqen gadi njêna me tjetrën.

parëshëm-e (i. e. SP) adj. it. *anteriore*.

pllimë-a (M.M) s. f. e pallme, (v. pallë).

patajkë-a (f. 301) shto në mbarim: ndoshta *putajkë-a*, (sh. *putë-a*).

përbat-e (tokë. M.M) adj. mazí-ja, përbati (s. mazi-ja).

përdatë (H. M.M) v. akt. 1. me shtî frigë të madhe, *e përdata*. 2. pas. m'u batue, m' u toprue prej frige.

përérue (M.M) v. akt. me lëshue erë: *hiqu se po të përérojmë me shëllinë djathi.*

përfalë (M.M) v. pas. it. *risalutare*, u falën e u përfalën.

përfullue: prafullue, profullue, profulitë, përsëllue.

përgojue (SP. M.M. Shk) v. akt. 1. me marrë nepër gojë. 2. ndërmend, përkujtue.

përhjekës-a (M.M) s. f. vjegëc; *lidhe pênin përhjekës e jo nye.*

përkati (Rr. M.M) kohë e shkueme e verbit *përka* (me).

përkrénue (Rr. M.M) v. akt. thohet për pêj të vekvet kúr bashkohen krenat mbë nji, it. *recapitolare* (krénue).

përkye (PL) v. as. paska përkye muri, *kulnue, çplâ*, bâ bark (f. 311).

përshá (M.M) v. akt. *me shá edhe me përshá*: me shá tek s' bân mâ.

përshëndetue (Shestani) v. akt. lat. *augurare*; *me i përshëndetue kúj Pashkët.*

përvû (f. 316) shto: 2. *domare* (it); i laç qét të zgiedhuem *me i përvû*; *me i u përvû vendit:* me i u mësue, vaditë.

petrìk-u (Shk. barnatarët) s. m. bîmë, sh. bár mertikut; *Aristolochia angustifolia*; rrâja âsht e verdhë, me erë të kandëshme, vëjín për bagti pëlléja e për të djerguna.

piciruk-e (M.M. Shk) adj. *duel buka piciruke;* jo rrotulloke: *hundë piciruke*, me maje të prehët, përkundra: *hûndëkrrute, hûndë samare, hûndë shtypun, hûndëprît (prîn hûnda).*

piculi-ja (M.M) s. f. *-na*, t-*í*, *t: me bâ piculí*, it. *adornare, abbellire* (sh. cingilue, picëlue, piculue).

picû-ni (M.M) s. m-*ûj*, *t:* miskèr-i, it. *piccino*, i vogëlth.

piflue (MR) v. as. it. *fiatare*, me marë frymë (krh. pufë, *puflue (?)*.

pihaa (M.M) thirrje: shêj çudije së madhe, në gëzim e idhnim.

pingìl-i (H. M.M) s. m-*a*, *t: njeri me pingil:* me vesvese, çyryk (turq), *e ká nji pingil:* me mizë nën kësulë.

pingël-a (PL) s. f. *-a*, *t: pingël guri*: shkimëz (PK) piurrlë-a (M.M) perrlë-a.

pipiricue (SHK) v. refl. pipirique, m' u ngrehalucë.

pistallë (MR) v. pa. sh. kapistallë (M.M), m' u veshë me petka të zgjedhme.

píetë (i. e. Nënsh. SP) adj. i pítë, i mbaruet: me piej.

plât-a (i. e. Nënsh. SP) *pê i plât*: dredhë shlirëshëm=i *shpât*.

pofte-ja (PL) s. f. poft-i (f. 331) shto: *ishte poftja e tíj se jo ai vetë; në poft të tij nuk ká; Zotin nuk e shofim, por poftën e tij*, germ. *Bild, Sinnbild.*

porcèk-u (Ber. PK) s. m-*ë*, *t*: rrashtë pa mish, lat. *calva,* porcekë-a.

porkë-a shto: (f. 332) *mbas shkrimtarit latin Columella* ndër Baetët e Hispanisë donte me thânë: *nji copë toke e gjânë 30 kambë e e gjatë 180 kambë.*

pruzhe-ja (MR) s. f-*e*, *t*: *pruzhet tirqvet*, push-i, it. *peluria.*

pujkue (H. M.M) v. intr. këthullë, lat. *macer fieri*, germ. *abmagern*: *ishte pujkue e veç mbetë lëkurë e eshtën.*

pufëç-e (M.M) adj. *këpurdhë pufëçe*: këpurdhë gomari.

R

rângue (M.M PL) v. intr. me bâ rangët, it. *accudire agli affari*: thânë për rângë të shtëpisë.

raputàn-e (Rr. M.M) adj. krh. butan-e: budáll-icë, germ. *blödsinnig.*

ré-ja (M.M) s. f. -*të*: me vû ré: oroe-ja.

restar-e (MR) s. f. m. me resë, me inad.

ribìq-i (M.M) s. m-*a*, *t*: kacok-u, kacòl-i, kalli kollomboqi i stërkequn.

Rr

rraçkë-a (M.M) s. f. lugë, thikë, pirûj, etr.

rrahun-a (i. e. SP. M.M) adj. *e udhë rrahun, e* it. *strada frequentata.*

rranicë-a (SP) s. f. -*a*, *t*: rrunicë, nji copë e bâshme buke, etr. *rranicë buke, mishi.*

rrapja (PL) adv. *m' e bâ rrapja*: copë me grîmë.

rrbokullë-a PK) s. f. -*a*, *t*: sh. brokë-a; *konop me rrbokullë*, i egër, me broka.

rrëmbye (SP) v. pas. *buka u rrëmbye prej zjarmit*: flakurue; *kuqë e rrëmbye fëtyret.*

rrex-i (M.M) s. m-*a*, *t*: (f. 356) vel-i, vadhë-a.

rruez-i (M.M) s. m-*a*, *t*: (f. 362). it. *vertebra*, rruezi i shpinës: rruezue (kollomboqi) *âsht rruezue kollomboqi*: ka bâ rruezat-kokrrat.

rruçèk-e (M.M) adj. it. *raggrinzito-a*, rrudhëç-e.

rrukajë-a (M.M) s. f. -*ë*, *t*: rrëkajë-a.

rrumçakue (M.M) v. akt. me këputë, it. *troncare*, germ. *abhauen.*

rrutan-i (DK) s. m-*a*, *t*: *veshë me rrutana*: me petka të harnueme.

rrŷmuer-ore (Nënsh. SP) adj. *tokë rrŷmore*; tokë brî, në teposhte.

rrypue (M.M) v. akt. 1. me dá rrypa rrypa; it. *dividere in fette.* 2. v. pas. m' u veshkë, m' u bâ si rryp.

S

sekull-i (f. 368) shto: në mbarim: *Helianthus tuberosus,* it. *Tartuffo di canna* a *Toupinambour*; *sekull i egër,* nji farë tjetër qi del malit.

sendth-i (PK) s. m. it. *il coso,* teshi: *sendthi i keq,* sendja e keqe, sendja e shëplakun.

skakërdhi-ja (Rr. M.M) s. m. f. shkulan-e, shkule.

skajulluer-ori (f. 370): shlyeje krejt fjalën.

skapërdhinë-a (Rr. M.M) s. *-a, t*: pollovinë-a, zhamèl-i: *më gjou me skapërdhina.*

skëllofë (SP. Shk). v. akt. glabërue (tosk) *m' e skëllofë nji kafe;* shkëlluqë.

skûll-i (Rr. M.M) s. m- *jt*: *me i hjekë kúj nji skull a nji shkjekë*: nji copë petku, harën petku? (krh. fj. skundill-i).

U

urzelìk-u (Rr. M.M) s. m. bîmë: *Sedum acre* (krh. urrxë, urrëz).

ushël-a (PK M.M. DK) s. f. *-a, t*: shikë, *m' u çue*

qellëza ushël: *m' u dogjën kambët e m' u bânë ushël.*

ushtue (446) shto: (Luma) *m' a hoqën petkun pá e pasë ushtue mirë*, 2. (M.M) *landë e ushtueme*, it. *stagionare* (stagionata).

ûtuer-ori (Grd. M.M) s. m. unuer-ori.

FUND

NDREQIME GABIMESH

Po radhisim këtu disa gabime të vogla qi kanë rrëshqitë gjatë shtypjes së librit. Këto gabime, sikurse shifet, nuk janë aq të mdhá, dhe vetë lexuesi i kujdesshëm mund t' i ndreqë, por, tue qênë se nji Fjaluer *nuk duron anji gabim, sado të vogël, për të mos lânë asnji dyshim, po i ndreqim nji nga nji, tue shpresuem se për së shpejti do të bâhet nji dorë e dytë me shtime e përmirsime.*

fq. 6. rr. 13. fjala *veç* të zavendsohet me fjalën *posë.*

fq. 7. rr. i mbramë: fjala *Dibranvet* duhet shkrue me *d* të vogël, pse këtu flitet për *muratorë* e jo për banorët e Dibrës.

fq. 8. rr. 5. fjala *mbledhë* don shkrue: *mbledha* (mbledhja).

.... rr. 25. don ndreqë kështu: *veç se me u zhdukë fjala, se...*

fq. 10. rr. 10. *ka me i u gëzue* të ndreqet: *ka me u gëzue.*

fq. 18. rr. 1. *bështajë* don shkrue *bështâjë.*

fq. 19. rr. 1. *quherdhe, çuherdhe* shto: këtu kemi me të vërtetë parashtesën *qu-çu,* pse ke Bardhi e gjêjmë fjalën *çerdhe* shkrue: *herdhë*-a.

.... rr. 2. *heo* don shkrue: *kheo.*

.... rr. 4. sh. *t-ë* don shkrue: sh. *t-én.*

fq. 20. rr. 5. *cuprrle ?* ndreq : *cuprrele ?*

.... *kaca ....kac-bulë* ndreq : *kaci-bulë* ; në rresht përfundí shkruej : *kaci-pup*,jo *kaci-pun.*

.... *kali : kal-bobë* (bobe) ndreq : *kali-bobë* (bobe).

f. 22. rr. 17. *artificialist* ndreq : *artificialis.*

.... *nën* ndreq *ndënë* (nën).

f. 23. rr. 4. *doke-ja* ndreq : *dokë-a.*

f. 25. rr. 20. *mend-ja* ndreq : *mende-ja.*

f. 26. rr. 20. *vqudu* ndreq : *vqudue.*

.... rr. 27. *zbeh* (*zbeh)* ndreq : *zbeh (beh-í).*

f. 27. rr. 1. *a* ndreq â.

.... rr. 6. *mullacë* ndreq : *mullac.*

f. 28. **al** : *bark-al-ik* ndreq : *bark-al-iq.*

.... *zgobinallc* ndreq : *zgobinalle.*

f. 30. **ek** : *bèzdëlèk* ndreq : *bezdërlèk.*

f. 31. **eqe** : *bir-a-e-qe* ndreq : *bir-al-eqe.*

.... **ër** : *kladë* ndreq : *klladë.*

f. 32 **êrr** : ndreq **èrr** : *bastèrr, pus-t-èrr* (pus-i).

f. 33. **icë** : *brovicë* ndreq *bravicë.*

.... **iq** : *Mar-al-iq, klapuliq* ndreq : *krap-ul-iq* (krap) *Mark-al-iq* (Mark).

f. 34. **ishtë** : *rrahnishtë* ndreq : *rrahishtë.*

f. 35. **ojsë** : *kaod-ojsë* ndreq : *kand-ojsë.*

f. 36. **ull** : *sgjetull* ndreq : *shgjetullë.*

f. 37. **utë** : *kakutê* ndreq : *kakutë.*

... **ç** : *zgorc* ndreq : *zgorç* ; *arrëc* ndreq : *arrëç* ; *btuth* ndreq : *brûth.*

f. 38. **m** : *umm* ndreq : *um.*

f. 39. **rue** : *shtrërue* ndreq : *shtrêrue* ; *shtre* ndreq : *shtrê.*

f. 41. **zh-err** ndreq : në fj. *gabëzhèrr* kemi rrâjën *gabe-ja* (sh. fjal.) e mandej mbrapashtesat *zh-èrr.*

f. 43. te fjala *acár* : *véshlacáre* shkruej : *véshë acare.*

f. 44. te fj. *aht* : *fshâtë* ndreq : *fshâjtë-a.*

.... te fj. *ajrí* : *për s' ajrish* e *për s' erish* ndreq : *për s' ajrísh* e *për s' erísh.*

.... *alivér* shkruej : *alivèr.*

f. 48. *arguim* : *provë n' arsyetuem* ndreq : *n' t' arsyetuem.*

....*ârnojcë* shkruej : *arnojcë.*

f. 49. *arúj* ndreq : *arùj* dhe në fund shto : mashkull.

....*arrç* qorto : 1. *arrëç-i i egër* : *rhamnus alaternus* me bogula të kuqe ; 2. *arrëç-i*, bimë : *rhamnus montana.*

.... te fjala *arsim* : *By* ndreq *Bg.*

.... *quelciola* ndreq : *querciola.*

f. 52. *badër uji* : Grk. ndreq Grv. ; mâ poshtë : *ngallec i trashë* ndreq : *ngallec-trashë.*

.... *bajë* ndreq : *bâjë.*

.... *bâjuk* ndreq : *bajuk.*

f. 53. *balcim* ndreq : *balçim.*

f. 55. te fjala *bângë* : *sv* ndreq : *sh.*

.... *banér* ndreq : *banèr.*

.... *Maurpfeffer* ndreq : *Mauerpfeffer.*

f. 57. te fjala *bashkarí* âsht shkrue *ujrí*, ndreq : *kujrí-ja.*

....*opresione* dhe *sposatezza* ndreq : *oppressione* dhe
spossatezza.

f. 58. *benue* shkruej *bénue.*

.... *beh....* shto : *me vû kendin ndë beh.*

.... te fjala *bêkë* ....*ballist* ndreq : *ballista.*

.... te fjala *belbëzujë* ....*bleban* ndreq : *belban.*

.... te fjala *belinë... fruticosa* ndreq : *fructicosa.*

f. 59. *bêng.... meze feste* ndreq : *meze, teste.*

.... *bërkî.... Clussi* ndreq : *Clusii* ; *Planje* ndreq :
Palnje.

f. 60. te fjala *bërzlek... ûm* ndreq : *um.*

f. 61. *bëzdyç* shkruej : *bëzdŷç.*

.... *bëzhure ..paeonia officinalis* ndreq: *Papaver Rhoeas.*
(slav. Paeonia officinalis).

.... te fjala *bibrak ...lakur* ndreq : *lakuriq.*

f. 62. *bîjcë-a* ndreq : *bîjc-e.*

.... *biráç* shkruej : *biràç.*

f. 63. *birth* ndreq : *bírth.*

.... *bistèk... bistak* shkruej : *bistèk.*

... *bitèrr* ndreq : *bítërr.*

f. 64. *blejë* shkruej : *bléjë.*

.... te fjala *bjezgë... rrozga* ndreq : *rrezga.*

f. 67. te fjala *brâjë... do brâja* ndreq : *do brâjë.*

f. 69. *bricue* ndreq : *brîcue.*

.... *brie* ndreq : *bríe... bríesë, të bríetë-it.* 2. *knoeherne*
ndreq : *köcherne.*

....*brî-ja* ndreq : *brî-ja.*

....*brijoke, brijue, brincë, brizë, brizue* ndreq : *brîjoke,*
brîjue, brîncë, brîzë, brîzue.

f. 72. te fjala *brûth... brûc* ndreq : *brûç.*

.... *bryth* ndreq : *brýth.*

f. 74. te fjala *bukue... mos me përkue, mos me rá në*
godi: hiq parafjalët *mos.*

....*bukurishtë* ndreq : *bukurishë.*

f. 75. te fjala *bundërr... veshcurre* ndreq : *veshcure.*

f. 80. te fjala *capë... Orstein* ndreq : *Ortstein.*

f. 82. rr. 3. *sporgent* ndreq : *sporgente.*

f. 83. *cik* (RP) ndreq : *cîk* (Rr.)

.... *cikth....* 2. *cikth, shllinë* ndreq : *cikth shëlline.*

.... *cimár.... e teftes* ndreq : *e tefes.*

f. 84. *cke... a kur thrrasin grát plaka e të reja* ndreq :
a kur thrrasin grát plaka të rejat.

f. 86 *cubel* shkruej : *cubèl.*

...*cucman...* (sh. cucman) ndreq : sh. *tucman.*

.... *cufíl* ndreq : *cufìl.*

f. 88. *curréк* ndreq *currèk* ; *currél* ndreq : *currèl* ; *cy-*
lýk ndreq : *cylyk* ; *qafól* ndreq : *qafòl.*

f. 89. *qefíl* ndreq : *qefìl.*

f. 92. te fjala *qerbash...* (sh. *ballbrehtës*) ndreq : sh.
ballbreshtësë-a.

.... *qingje.... burr si qingje, fêmën* ndreq : *burr si*
qingje fêmën.

.... *qino ...mishnue* ndreq: *meshnue.*

f. 96. *qyqél* ndreq : *qyqèl.*

....*qyme ....Gymnadania* ndreq: *Gymnadenia.*

f. 97. te fjala *qyrlèk ...cylek* ndreq : *cylyk.*

.... te fjala *çabulle... hana* ndreq : *haena.*

f. 98. *çapllue... jaten* ndreq *jäten.*

f. 99. *çeftúz* ndreq : *çeftùz.*

·f. 100. *çîngël... noçë* ndreq *: nocë.*

.... *çirák* ndreq : *çiràk.*

f. 104. *dae* ndreq *dáe*, ashtu duen **theksën** *mbí á*-n : *dá, dánisë, dásë, dásí, dásìk, dásim, dásue.*

.... *dásimin t' em t' uejit* ndreq : *dásimin të têm.* V. O. Në përemnin pronës *t*-ja âsht element i padashëm, njashtu sikurse *s*-ja, p. sh. *të timit, të têmin, së sêmes, të têmën* ; kr. *ti, këti, sajë, kësajë, si, so.*

f. 106. *dejkë... dallëndyshë* ndreq: *diellëndyshë.*

f. 108. te fjala *deltin' e kuqe... Rotel* ndreq : *Roetel.*

f. 113. te fjala *dragë... thânë* ndreq : *dhânë.*

f. 115. te fjala *drokth... Caumartige* ndreq : *Baumartige.*

.... *drŷna* ndreq : *dryena.*

f. 117. *duok* ndreq : *duók.*

.... *dash* ....ndreq : *dush....* hiq fjalën *dashë* slav. qi âsht ndër kllapa.

.... *dushmue ....dashmue* ndreq : *me dushmue.*

.... *dyllvésh* ndreq : *dýll veshi.*

.... *dylpkue ....s' dypkon* ndreq : *s' dylpkon.*

f. 118. te fjala *dhaja* hiq fjalën *slav.* qi âsht ndër kllapa.

f. 119. te fjala *dhânë ...m' epet me dhânë* ndreq : *m' epet me thânë.*

f. 121. *edh* ndreq *êdh.*

f. 122-123. kah mbarimi i fjalës *èndë...* (sh. *rrëshancë*) ndreq. *(rrëshanëc-i).*

f. 124. te fjala *erëx* ndreq. *erëxë ...Heilmkraut* ndreq : *Helmkraut.*

f. 126. *fâng ....2. bod* ndreq *: pod.*

f. 127. *fat.... fati së bardhë* ndreq : *fatis së bardhë.*

....*félexë* ndreq : *fëléxë* ; *flitë* ndreq : *fëlitë ; fluskë* ndreq : *fëluskë.*

f. 129. *fetúç* ndreq : *fetùç.*

f. 131. *fillçë* ndreq : *fillcë.*

.... *finák* ndreq : *finak.*

f. 132. *firikác* ndreq : *firikàc.*

....*fiskajë ....ungajë* ndreq : *undajë.*

f. 134. te fjala *flândër ...pêndër* ndreq : *lpêndër.*

f. 136. *flutrak* ndreq : *flutërak* (fluturak) ; shto : *subst. mashkulluer.*

f. 137. te fjala *foshkue... me voshkue* ndreq : *me foshkue.*

f. 138. *frŷsë... lis frŷsë* ndreq : *lis frŷse ; shtupë drûni* ndreq : *shtupë drûnis.*

f. 140. te fjala *fërrue... ditë për të tjetrën* ndreq : *ditë përtej tjetrën.*

f. 141. *fyzhnje... fuzhën* ndreq : *fyzhënë.*

....*gabrréc* ndreq : *gabrrèc.*

....*galmuç* ndreq : *galëmuç*, krh. *lëmuç, lamuç.*

f. 142. te fjala *gamërr* ...3. *shkrepicë* ndreq : *shkerpicë.*

f. 143. *gallustër...* : *gallustër* ndreq : *gjallustër.*

.... te fjala *gardhënojcë* .... *roxë* ndreq : *rroxë.*

f. 145. *gazharrâ... kopërr* ndreq : *kapërrë.*

.... *gëdhân-i* ndreq : *gëdhâ-ni.*

f. 146. te fjala *gërbujë...* (EP) ndreq : (SP.)

f. 148. *gërthiulë* ndreq : *gërthíulë.*

f. 152. *god* ndreq : *gód* ; *me rú në godi* ndreq : *me rá në godi.*

f. 153. te fjala *gorrlë... n' jat gorrlë* ndreq : *ndë njatë gorrlë.*

f. 154. *grac-e* ndreq : *gracë-a.*

....*gracèl... njerí garcèl, kál garcèl* ndreq : *njerí gracel, kál gracèl.*

....*grâm* ...*gullm* ndreq : *gulm.*

f. 155. *grathël* ndreq : *grathèl.*

i. 156. *grathç* ...*rroxë grâthçe* ndreq: *grrâthç-e.*

f. 158. *griskël* ...*squarmaria* ndreq: *squamaria.*

f. 159. fjala *gufë* nuk âsht mbas rendit alfabetik.

...*gucimacë* .... *Hohlschnecke* ndreq : *Kohlschnecke.*

f. 160. *gunë* ndreq : *gûnë*; *gujë* ndreq : *gûjë.*

.... *gurënue* ....*kubernao* ndreq : *kybernao.*

f. 161. *gúr gjaku* ....në fund te fjala *gúr unaze* shto 3. dhe *Rubin.*

.... *gurth* ....*n' eshkë* ndreq : n' *eshke.*

.... *gurrç* ....në mbarim ndreq : *arrë* gûçe, *gurrce*

f. 163. *gjalmistër* ....krh. *shkjelmbri* ndreq : *shkjelmbi.*

f. 168. *gjymkë....* në mbarim *i shplám* ndreq : *i shplâm.*

f. 169. *gjymth* ....shto mbrapa : *gjymt.*

.... *gjye* ....*gjeftu* ndreq : *gjyeftu.*

.... *hajgale* ndreq : *hajgalle.*

f. 170. *halë* ndreq : *hâlë.*

f. 173. *hasël qêni* ....*Conodon* ndreq : *Cynodon.*

.... *hasgalle* ....*abissos* ndreq : *abyssos.*

.... *hejzë* .... rr. 4 *koçëk-t* ndreq : *koçekë-t.*

f. 174. *héll gurl* ndreq : *héll guri.*

.... *herë* ....*e Afërditës së Grekvet* ndreq : *e me Afërditën e Grekvet.*

f. 175. *hjekë* ....*voltët e dekës* ndreq : *volët e dekës.*

f. 176. *hijeç* ndreq : *hiejëç* adj. *qi don hiejën, qi bâhet ndënë hieje, bimë hiejëçe.*

.... *hijelehtë, hijenue* ndreq: *hiejelehtë, hiejenue.*

f. 177. *hojzë-it* ....*hajth* ndreq : *hojth.*

.... *hue-oni* ....*fëshuell* ndreq : *fashuell.*

f. 181. *ipshtak* ....*ip kështêje* ndreq : *ipështak kështêje.*

....*ipësht* ndreq : *ipështë.*

.... *ir* ....germ. *Graul* ndreq : *Greul.*

f. 184. *kabóq* ndreq : *kabòq.*

.... *kabû.... harmoçi qi i ka në male degët kabû* ndreq : *harmoçi i ka ndë maje degët kabû.*

.... janë gabue theksat ndër fjalët : *kablòsh, kacòl, kaçorr, kacùb.*

f. 186. *kaçadèl* ....*ngallci* ndreq : *ngalleci.*

f. 187. *kakërdhoçë* ndreq : *kakërdhocë.*

f. 188. *kál qyqe* ....*me brij të hollë e të gjatë* ndreq : *me brina të holla e të gjata* ...*të lidhun* ndreq : *të lidhuna.*

....*kaltë* ....*i katër* ndreq : *i kaltër.*

f. 190. *kambëzezë* .... *qi u del kthetra e çeporë* ndreq : *qi u del këthetrravet e çeporëvet* ....*Kalbeine* ndreq : *Kalkbeine.*

f. 191. *kaplosh* ....(PK) të hiqet.

.... *kapllige* ....*kaplliçe* ndreq : *kapllige.*

f. 192. *kaprèç* ....*búr* ndreq : *búrr.*

f. 193. *karsh* ...*gerdhaië* ndreq : *gërdhatë.*

f. 194. *kashktëkuqe* ndreq: *kashtëkuqe* ; *zhavor* (?) ndreq : *zhavar.*

f. 195. *katâc* ...*krefëc* ndreq : *krefëcë.*

....*katërliq*... *lpozë* ndreq : *lpoz.*

f. 196. *kecë* rr. 2. *tërthirëca* ndreq : *tërthorëca.*

f. 197. âsht harrue fjala *këlémëzë*-a (M.L.) s. f. sh. *klémëzë-a.*

....*këlyshith* ndreq : *këlyshth-i* ...qi *lidhë rrush* ndreq : *qi s' lidhë rrush.*

f. 198. *kênë* ...*trajta e mjesme gjuhësore kênë* ndreq : *kjênë.*

f. 201. *kërthëndezë*... 3. *tërhosa* ndreq : *tërhosë, tërhozë.*

.... *kërthigël* ...*brina* ndreq : *bréna.*

f. 202. *kështarpë* ...*pika* ndreq : *pipa.*

f. 203. *kikë* ...*lëngârë pulash* ndreq : *lëngatë pulash.*

....*kìth* ndreq : *kikth.*

f. 204. *killue* ...*(kaj-t)* ndreq : *kajët.*

....*kjanë* hiqe présën te fjalët *qesér lugz.*

f. 208. *kokërdhak*... *sphaerlcus* ndreq : *sphaericus.*

f. 209. *komtë* ....*i bâmë me komtë* ndreq : *i bâm me komë.*

f. 210. *kopéll* ndreq : *kopèll.*

f. 211. *korbe* ...*(kënetash)* ndreq : *kepëcash.*

.... *korb*.... *korbi e bán peshkun* ndreq : *korbi e bon peshkun.*

....*kore* ...*kjênë* ndreq : *kjênës.*

f. 214. *kranjor* ....âsht harrue fraza : *me pasë kranjor = shpresë.*

f. 215. *krasat* ....*mish, umido* ndreq : *mish umido.*

....*krathèl* ....*smilaxaspera* ndreq : *smilax aspera.*

f. 216. *krejti së krejt* ndreq : *krejtis së krejt.*

f. 217. *kripëç* ...*zgorriqa* ndreq : *sgoriqa.*

....*kirpç* ndreq : *kripç-i.*

f. 218. *krovak* rr. 4 ....*me kallë* ndreq : *me kallëzë.*

f. 219. *kryqëz* ...*me kryqëz hŷ kaloqi* ndreq : *mbē kryqëzë hŷn kaloqi.*

f. 223. *kulloshtër* ...*i shtërngon në bark* ndreq : *i shtërngon edhat në bark.*

f. 225. *kungue*... *ndër grueje* ndreq : *ndër grûje.*

f. 229. *laraví* ...*veti e hjatí* ndreq : *vetí e njatij.*

f. 231. *lashujë* rr. 5. *lorlèk* ndreq : *lorèk.*

f. 233. *lefjuer* ...*Lejthizhë* ndreq : *Lejthîzë.*

f. 234. *lénue* ...*me mekë* ndreq : *me u mekë.*

f. 238. *lot kyqe* ndreq : *lot qyqe.*

f. 239. *lpê* ...*mjegullë* ndreq : *mjergullë.*

....*lpiskë* ....*me tirèk* ndreq : *me tirëk.*

....*lpishkë* ....(DR.) ndreq: (DK.)

f. 240. *lugatí... vetija e lugatit qi ká përmbí gjithëshka e shum* ndreq : *vetija e lugatit qi përpîn gjithëshka e shum.*

f. 241. *lugatue ...don me pëprî* ndreq: *don me përpî.*

f. 242. *lvére* ....rr. 4. *ndë, rrësat* ndreq : *ndërresat.*

f. 246. *madërgonë ...Rhinannus maior* ndreq : *Rhinanthus maior.*

f. 247. *majnishtë ...Cystus sabvifolius* ndreq : *Cystus salvifolius.*

.... *maknore* rr. 4. *gur i gelqertë e i përziem me krypësorrë* ndreq : *gur i gelqertë e i zeshkët përziem me krypësorrë ;* mbas fj. *pozzolana,* hiq. fj. *zeshkë.*

f. 248. *mangèla* ndreq : *mangéla.*

f. 250. *mâsë...* shto : lat. *massa.*

f. 252. *mballue* rr. 4. *për gjâjë* ndreq : *për gjâ* (bagëtí).

f. 254. rr. 1. *për : me hŷ në mbëkat* ndreq : *por, me hŷ në mbëkat.*

.... *mbëgojcë ...mëgjojc* ndreq : *mëgojcë.*

f. 255. *mbërdhuzë... m' u mbërdhuzë* ndreq : *m' u mbërdhuz.*

f. 257. *mbuhovinë* në fund *shtëpio* ndreq : *shtëpín.*

f. 258. *mëdhaj-t* ndreq: *mëdhagjë-t* (të Mdh. PK*)* adj. shms. *do burra të mëdhagjë.*

f. 260. *mercèl* ...2 *e îme* ndreq: *e îmë.*

.... *merendue ...merendue* ndreq : *meredue.*

f. 261. *mertosë* 1. *të kênka jetesgjatë* ndreq : *të kênke jetëgiatë.*

....*merrlë* ....*(Shallok)* ndreq: (*Shll.*)

....*mestitë* ...*me majë* ndreq : *me mâjë.*

....*meshní* ....*me folë me meshní* ndreq : *me folë meshní.*

f. 262. *meteh* rr. 4. *meteiha* ndreq : *metejkho.*

f. 267. *mokç...* (*Kurëhîni*) ndreq : (*Kurbîni*) e në fund shto : (M.M) *mbajs-i.*

....*mokër* ndreq : *mokën-a.*

f. 268. *mozí* ndreq : *morí.*

f. 269. *mrác* ndreq : *mràc.*

f. 270 *mrrat* rr. 3. *mberratesse o mberat* ndreq : *mbërratësë* a *mbërrat.*

f. 271. *mugëz-u* ndreq : *mugëz-i.*

f. 274. *murajë e butë ...Kummelblattrige* ndreq : *Kümmelblättrige.*

f. 276. *myzhevinë* rr. 2. *rrshica* ndreq : *rrëshiqa.*

....*nafele* ...*të shkjerrit* ndreq : *të shkjarrit.*

.... *najue* rr. 2. *njët* ndreq : *ujët.*

....*naklue* ...në mbarim hiq kllapën me shkurtimin (turq.)

f. 277. rr. 10. *gjoftë moti* ndreq: *gjoftëtë.*

f. 280. *ndaj...* ndreq : *ndaj mue, tý, né, jue, ata,* pse nuk thohet : *ndaj meje, teje, jush, sish.*

f. 281. *ndëjë* ndreq : *ndëjé.*

f. 282. *ndérë-a, ndere-ja* ndreq : *nderë-ja... i shderuem* ndreq : *i shndéruem.*

f. 283. *ndërklisë* rr. 1. *ndërkue* ndreq : *ndërklue.*

...*ndërkye* rr. 1. *majue* ndreq : *majnue.*

f. 284. *ndërshejcë... drasë tjegulle kalore* ndreq : *dërrasë a tjegullë kalore.*

....*ndeshëtar* ...hiq: it. *lattatore, atleta.*

f. 285. *ndiçëm* ...(*prej*) *ditësh* ndreq : *n* + (*prej*) *ditësh.*

f. 286. *ndjet* rr. 2. *m' u duket* ndreq : *m' u dukët* a *m' u dukëti* ; mâ poshtë... *me ndot* ndreq : *m' u ndot.*

.... *ndrjim* ndreq : *ndrijim.*

f. 288. rr. (M.M) ndreq : (M.R.)

.... *gnërdhucue* ndreq : *ngërdhucue.*

f. 289. *ngiûjaz* ...*me gjûj* ndreq : *më giûj.*

f... *ngredhun* ...*eskcitacjon* ndreq : *ekscitacjon.*

f. 291. *njegj* rr. 2. *hitziges* ndreq : *diesiges.*

f. 292. *njerith* rr. 2. *lillth* ndreq : *lilth.*

.... *njethun* rr. 5. *Turgezzenz* ndreq : *Turgeszenz.*

f. 293. *obrokth* shto ndër kllapa : (*vrokth-i*).

f. 295. *paesuer* rr. 2. *në të pám* ndreq : *në të pán.*

f. 296. *pagjândërr* rr. 4. *gagjerrâ* ndreq : *gagjarrâ.*

.... *panjollë* ndreq : *pajollë.*

f. 297. *pákujt*... *i rânë pá-kujt* ndreq : *i ranë ndë pa-kujt.*

.... *paloqe* rr. 1. *shishe e paluke* ndreq : *shishe paluke.*

f. 298. *pallaskë* rr. 2. *sornocchio* ndreq : *sornacchio.*

....*pallë* rr. 1. (SP) ndreq (Brdh).

f. 300. *parmë* ...*carolide* ndreq : *carotide.*

.... *parmenda* ...(*hunin, jamin*) ndreq : (*humin, umin* a *jumín* e *unín*).

f. 303. *pelot* ...*zhokë* ndreq : *zhakë.*

f. 310. *përkrahë* rr. 5. *me zaptue* ndreq : *me zbatue.*

f. 313. *përngî* rr. 2. *s' më la m' e përngî* ndreq : *s' më la m' u përngî.*

.... *përpajnue* rr. 2. *hardhijet* ndreq : *hardhijat.*

f. 314. *përtafë* rr. 1. *i folë* ndreq : *me i folë.*

f. 315. *përtharë* ...*i kémi përtharë ndërshej vedit* ndreq : *i kémi përtharë fjalët* etj.

f. 316. *përvû*, rr. 3. *m' u vû me ecë* ndreq : *m' u vû me cenë.*

f. 317. *përrallë*, rr. 1. *me mballga* ndreq : *me baglla.*

....*perrik* ...*s. em.* ndreq : *s. m.*

f. 318. *pshikëshurrë* ...*urrèkth* ndreq : *urekth.*

f. 319. *pêzëm* ndreq : *pézëm.*

.... *pí*... *mbí shpí, mbí rrugë* ndreq : *pi shpí, pi rrugë.*

f. 320. *picrràk*, rr. 7. *picrraku i bjeshkvet s' ka veshêla* ndreq : *picrraku i bjeshkëvet s' ká vezhëlë.*

f. 321. *pikatshëm* ...*mbeshênueshëm* ndreq : *mbëshênjueshêm.*

....*pihë*, rr. 6 *piehati* ndreq : *pihati.*

.... *piktue* rr. 2. *mangicchiare* ndreq : *mangiucchiare.*

f. 324. *pirrë* rr. 2. *pirrë âsht* ndreq : *pirrë ashte.*

.... *pishkuricë* rr. 2. *Kleinikeit* ndreq : *Kleinigkeit* e në fund (M.M) ndreq : (M.R)

f. 325. *pitigonë* rr. 3. *gynès* ndreq : *gynè.*

....*pitush* ....*kolaç* ndreq : *kulaç.*

....*pirgë* ....*pirgull* ndreq : *pizgë-a* (M.M.) s. f. sh. *pizgullë-a.*

f. 326. *pizël*... *atomon* ndreq : *atomos.*

f. 327. *pjerzë* ...*enricus* ndreq : *Henricus.*

....*pjerrë* ...*v. akt.* ndreq : *v. refl.*

....*pjetatë* rr. 4. *i pjetue* ndreq : *i pjetun.*

f. 328. *plajë* ndreq : *plâjë.*

f. 330. *plaskue* ndreq : *pllaskue.*

....*pojavë ...gubë-ja* ndreq : *gubë-a* ; *postahe-a* ndreq : *postahe-ja.*

f. 332. *prâjë* ndreq : *prajë.*

f. 333. *prarom* rr. 3. *brohom* ndreq : *brahom.*

f. 334. *pravullim* rr. 2. *Bahung* ndreq : *Bähung* ; te verbi *pravullue ...behen* ndreq : *bähen.*

f. 336. *prés* ndreq : *pres-i.*

f. 337. *priftët-u ora ! ...prétëft-u* ndreq : *préftëtu.*

f. 340. *puçik... kuçek* ndreq : *puçèk-u.*

f. 341. *punëmadhënue...* v. as. ndreq : v. refl.

f. 342. *pupleshe-e* ndreq : *pupleshe-t.*

f. 343. *ranë-t* rr. 5. *me shkue në pán* ndreq : *me shkue ndë të pán.*

f. 347. *rece* ndreq: *roce.*

....*ruk* ndreq : *rug.*

....*rukëm ....rukam* ndreq : *rukan.*

....*rye ...hjekë qeq* ndreq : *hjekë keq.*

f. 349. *rrake* rr. 3. *shuka* ndreq : *sheka.*

....*rrâmël ...blizgë* ndreq : *bligëzë.*

f. 350. *rratët* ndreq : *rrasët.*

f. 351. *rrebane* ndreq : *rreban-e.*

f. 354. *rrëshim ...njish i fortë* ndreq : *shí i fortë.*

f. 355. *rrëshgatë* ndreq : *rrëzhgatë*, sh. *rrëshgatë.*

f. 357. *rrilue* ndreq : *rrillue.*

f. 358. *rrmejtë ...i rrepët* ndreq : *i rripët.*

f. 359. *rrogazí* (PS) ndreq : (S.P).

f. 360. *rrolbë ...tinctoriu* ndreq : *tinctorius.*

f. 362. *rríuez* ndreq : *rruez.*

f. 363. te fjala *rrukëm* âsht radhitë edhe fjala *rrukajë*, e cila âsht fjalë në vedi.

f. 364. *rrush arushe* rr. 2. *çapër-a* ndreq : *çapëzë-a.*

.... *rrush toke ...Rebes* ndreq : *Ribes.*

....*rrýl* ndreq : *rryl.*

f. 365. *sajim* rr. 3. *piauo* ndreq : *piano.*

f. 368. *sgathë* ndreq: *sgâthë.*

f. 370. *skêrloq... balçëm* ndreq : *balçìm.*

f. 371. *skîthë... kthisën* ndreq : *kthisëmë-a.*

f. 372. *skofnar* (Kre. MR) ndreq : (Krz. MR).

f. 873. *skrrek-u* rr. 3. *me zanë skratë* ndreq : *me zânë skrrutë.*

f. 375. *spiktue... më spiktoi gjishsesi ; dijti* ndreq : *më spiktoi gjithësesi dijti.*

f. 377. *staçû ...qiellës, qerri* ndreq : *qiellësë qerri.*

f. 378. *stërkitë ...me stërqitë* ndreq : *me stërkitë.*

....*stërmâzë* ...ndreq : lopë qi mielet dý vjetë rresht pá pjellë.

f. 379. *strep... vême qi në jeton djathë* ndreq: *vême qi jeton ndë djathë.*

f. 381. sumbullë *...Hulichrisum* ndreq : *Helichrysum.*

f. 382. *sylikokë* ...(PS) ndreq : (SP).

f. 384. *spajnì* ndreq : *shajnì.*

f. 385. *shakere ...skahe* ndreq : *shakë.*

.... *shalakuq ...herbojë, e kollomboq pashì* ndreq : *kërbojë e kollomboq pashì.*

.... *shahër* rr. 2. *mbelë* ndreq : *mbetë.*

f. 386. *shaputë* rr. 2. *shputa* ndreq : *shaputa.*

f. 390. *shendue* rr. 3. *shendotte* ndreq: *shendote.*
f. 394. *skallòp ...shqupij-t* ndreq : *shqipij-t.*
f. 396. *shkarth ...fjalë shkarth* ndreq : *fjalë e shkarth.*
f. 399. *shkozëbardhë* rr. 4. *shkorë* ndreq : *shkozë.*
f. 400. rr. 2. *më shkepi* ndreq : *më shkrepi.*
f. 402. *shllye* rr. 3. mbas fjalës *krh.* shto : *shllim-i.*
f. 403. *shnue... mbassi shnotën* ndreq : *mbassi e shnotën.*
f. 405. rr. 2. *shperdhe* ndreq : *shpërdhèt.*
f. 406. *skpênkue* ndreq : *shpênkue.*
.... *shpërdhitë* ndreq : *shpërdhîtë.*
.... *skpërdhîtue* ndreq : *shpërdhîtue.*
f. 412. *shtat* rr. 4-5 âsht harrue fraza : *m' e mbajtë shtatin.*
f. 415. *shtrrak ...qi e ká për këthinë* duhet me thânë : *qi e ká për parit* (sh. *parìt*).
....*shtrydhëtar ...njeri shtrydhëtar për vedi* hiqi dý pikat para fjalës *për vedi.*
f. 416. *shurrëpelë ....alaternus* ndreq : *montana.*
f. 417. *tâç* ndreq : *tâc-e* (SP) adj.
....*tagër* rr. 12 *tag-ja* ndreq : *tag-jo.*
f. 421. *tefe... vegëi* ndreq : *vegël.*
f. 422. *têjshëm, têj-çim : me kênë ndêjësh* ndreq : *têjëçim, me kênë ndêjëshëm.*
f. 425. *tërrkàç* ndreq : *tërrkáç.*
....*têtë ... tltthos* ndreq: *titthos.*
f. 427. *toj ...goja* ndreq : *gjoja.*
f. 428. *tojs* ...në mbarim hiq fj. *tjerrë,* e cila duhet vûm mbas fj. *tojë.*
....*tortë ...teje* ndreq : *tejë-a.*

f. 430. *treskëtar ...verhengsvoll* ndreq : *verhängsvoll.*
f. 431. *trokál* ndreq : *trokàl.*
.... *trûják* ndreq : *trujàk.*
f. 432. *trucman* ndreq : *tucmàn.*
f. 435. *tym...* thonë edhe : *pata dekë së tymit.*
f. 436. *tharë ...me i qitë tharbin* ndreq : *të tharbtin.*
f. 438. *thêr* ndreq : *ther-i ...thelb* ndreq : *thel.*
.... *therkë* ...s' âsht fjalë e sigurtë.
f. 439. *thikàç* ndreq : *thikáç.*
f. 440. *thmc* ndreq : *thimc.*
....*thith* rr. 3. *dritore me thika* ndreq : *dritore me thitha.*
f. 443. *ujth ...urinaria* plotso : *vescica urinaria.*
....*unâzë* ...1. *gúr i paçmueshëm* ndreq : 1. *gúr unaze, gúr i paçmueshëm.*
f. 444. *ungër* rr. 2. *lepus* ndreq: *lupus.*
f. 445. *únth* ndreq : *ûnth.*
f. 446. *ushtë* për *shikë* ndreq : *ushël.*
f. 447. *vajacë* ndreq : *vajaçë.*
f. 453. *vërzagët ...vërzakët* ndreq : *vërzagët.*
f. 454. *vêshe* ndreq : *vêse.*
f. 457. *vigjëzë-a* jo *vigjëz-e.*
f. 458. *vlstrue* ndreq : *vistrue.*
f. 460. *qoll-i* ndreq : *voll-i.*
f. 465. *zdërvelue ...m' u pasaritë* ndreq : *m' u plasaritë.*
f. 466. *zgale ....shborbe* ndreq : *shborde.*
f. 471. zorrëç *...bár zorrël* ndreq : *bár zorrësh.*
f. 475. *zhgun* rr. 4. *të gjedhun* ndreq : *të zgjedhun.*
....*zhgjyrc* ndreq : *zhgjyrç.*
f. 477. *xonak ...i pîm* ndreq : *i pím.*

f. 481. *barbull* rr. 5 (krs. verbin) ndreq: (krh. fj.)
f. 483. *çikli mikli ...çikra çikra* ndreq: *çikra mikra.*
f. 484. *çmlushët* ndreq: *çmbushët.*
f. 486. *fararik* ndreq: *faranik.*
f. 492. *kieme* ndreq: *kiem-e.*
f. 498. *përgojue* rr. 2. *ndërmend* ndreq: *ndërmendë.*
f. 499. *piciruk ...rrotulloke* ndreq: *rrotullake.*
f. 500. *pruzhe ...pruzhet tirqvet* ndreq: *pruzhet e tirqvet.*
f. 501. *raputan ...butan* ndreq: *putan.*
.... *rrahun ...e udhë rrahun* ndreq: *udhë e rrahun.*

INSTITUTI I LARTE PEDAGOGJIK
SHKODER
BIBLIOTEKA

L. 30

Çmimi: Lek 20

SHTYPSHKROJA «GURAKUQI» — TIRANË